Agathangelus

ΑΙ ΚΑΘ ΟΜΗΡΟΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ·
ΚΑΙ
ΑΙ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΙ·

Ἐκ τῆς Λατινίδος ἐπὶ τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν Ἀντιμετακληθεῖσαι ὑπὸ Ε. Α. τοῦ Β'.

ΠΑΡΑ ΔΕ ΤΩΝ ΖΩΣΙΜΑΙΩΝ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ

Α. καὶ Ν. καὶ Ζ. καὶ Μ·

Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τύποις ἐκδοθεῖσαι ἐπὶ τῷ διανεμηθῆναι δωρεὰν τοῖς Φιλολόγοις,

Καὶ

Τῇ Ἀρτισυστάτῳ Αἰσίῳτε καὶ Ὀλβιοδαίμονι ΕΠΤΑΝΗΣΩι ΙΩΝΙΚΗι ΠΟΛΙΤΟΚΡΑΤΙΑι

Ὑπερήδιστα καὶ Πανευγνωμόνως ἀνατιθέμεναι·

Δι' ἐπιμελοῦς ἐπιστασίας τοῦ πανοσιολογιωτάτου Ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου Ἀδριανοπολίτου.

ΕΝ ΜΟΣΧΑ.

Ἐν τῷ τῆς Κοινότητος Τυπογραφείῳ παρὰ Λιούμπη, Γαρίῳ καὶ Ποπόβ.

Ἀωδ 1804.

Съ дозволенія Университетскаго Цензора.

ΤΗ͂Ι ΑΡΤΙΩΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΕΙΣΗΙ

ΕΠΤΑΝΗΣΩΙ ΙΩΝΙΔΙ ΠΟΛΙΤΟΚΡΑΤΙΑΙ

Η ΤΩΝ ΕΛΛΙΝΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΑΝΑΘΕΣΙΣ

„Ἑπτακρότῳ Δυνάμει, νεαρὸν ῥίζωμα λαβέσῃ,
„ Τετρὰς ὁμαιμώνων ὕββαλ' ἔθη τὰ πάλαι·
„Φοίβασε νωλεμέως γὰρ ζήσεσθ' ἑβδομόνησον
„ κάρτος, Ζωσιμάδων τετταραδελφοσύνῃ·

Α. Ν. Ζ. Μ.

„Ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ τετρακτὺν Θέντα,
„Αἰὲν ζησομένης Φύσεως, ῥιζώματ' ἔχουσαν!

Αἴθ' ὤφελον! Ε. Α. ὁ Β.

Π Ι Ν Α Ξ

Τῶν Κεφαλαίων.

ΒΙΒΛ: Α΄.

ΠΙΝΑΞ.

ΒΙΒΛ: Β'.

ΠΙΝΑΞ.

ΒΙΒΛ: Γ'.

ΒΙΒΛ: Δ'.

ΠΙΝΑΞ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν Ἐν ταῖς Ὁμηρικαῖς Ἀρχαιότησιν Ἀναφερομένων Συγγραφέων.

σφίσι κατεπαγγείλασθαι· ἢ πάρεστιν ἰδεῖν παρὰ Παυσανίᾳ ἐν τοῖς Ἀττικοῖς Κεφαλ. ΙΔ'. καὶ παρὰ Φιλοστράτῳ, ἐν Βιβλ. ϛ. εἰς τὸν Ἀπολλωνίου βίον, Κεφ. Γ'.

Ὅτι μὲν οὖν καὶ αὐτοὶ Ἕλληνες ἀνέκαθεν, τῇ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἐξαπάτῃ διετέλεσαν συσχεθέντες, τῶν ἐν τάξει Δαιμονίων τὰ τοῦ Κόσμου μέρη σεβαζομένων τὰ ἐπισημότερα, μαρτυρεῖ Πλάτων ἐν Κρατύλῳ. „Φαίνονταί μοι (φάσκων), οἱ πρῶτοι τῶν „ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα, τούτους μόνους Θεοὺς ἡ„γεῖσθαι, οὕσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρβάρων: Ἥλιον, καὶ Σε„λήνην, καὶ Γῆν καὶ Ἄστρα, καὶ Οὐρανόν„ ὅθεν καὶ τὸ πρῶτον αὐτοὺς ἐκεῖνα Θεοὺς οἴεται ὀνομάσαι, ἐπεὶ κατεῖδον πάντα ἀεὶ ἰόντα δρόμῳ καὶ θέοντα. Τὴν δ' αὐτὴν καὶ Πλούταρχος (ἐν Α'. Βίβλ. περὶ τῶν Ἀρεσκόντ. Τοῖς Φιλοσοφ. Κεφ. ϛ.) ἐτυμολογίαν ἐγκρίνει, ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ οὗτος πηγῆς τοὺς Ἑλλήνων Θεοὺς ἀρυσάμενος. Μετενήνεκται δ' οὖν ἔπειτα ἡ τοιάδε ἀποθέωσις, ἐπὶ τοὺς ἀρετῇ τε καὶ κατορθώμασιν ἐν ἀνθρώποις ἀγλαϊσθέντας, οὓς τελευτήσαντας, ἐπὶ διαφέρουσι τοῦ Παντὸς μέρεσι, καὶ ταῖς ἐν τῷ βίῳ χρείαις οἱονεὶ ἐφόρους ἐπέστησαν· Ἀλλὰ γὰρ Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ Κεφ. ΝΒ'.) παρὰ τῶν ἐν Δωδώνῃ Ἱεροπόλων παρειληφέναι διέξεισι, Πελασγοὺς τὸ πάλαι, εὐχάς τε δὴ καὶ θυηλὰς τοῖς θεοῖς προσαγηοχέναι, μηδὲν αὐτοῖς ἐπιτιθέντας ἐπώνυμον, ἅτε μήπω τι περὶ αὐτῶν προακηκοότας· „Θεοὺς δὲ οὕτως „ἀποκαλέσαντας, ὅτι κόσμῳ θέντες τὰ πάντα πρήγμα„τα, καὶ πάσας νομὰς εἶχον·„ Ἐντεῦθεν χρόνου μακροῦ προϊόντος, τὰ Θεῶν ὀνόματα ἐξ Αἰγύπτου προῆλθεν· ἅπερ ἀπὸ τοῦ Μαντείου παραλαβόντες οἱ Δωδωναῖοι, προσεχρήσαντο ὕστερον αὐτοί, διὰ τούτων τοὺς Θεοὺς ἐπικαλούμενοι, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι παραδεδωκότες. Ἀλλ' ὅθεν δὴ τῶν Θεῶν ἕκαστοι ὑπῆρχον, καὶ εἴπερ ἐς ἀεὶ διετέλουν περιόντες οἱ σύμπαντες, καὶ ὑφ' οἵαν ἄρα μορφήν τε καὶ εἶδος διετέλουν ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς

πρῴηντε καὶ χθὲς ἀγνοουμένοις, ὡς εἰπεῖν λόγῳ καὶ αὐτὸς ὑποτίθησιν· ἐπεὶ οὐκ ἐπέκεινα τῶν Ὁμήρου χρόνων, τετρακοσίων ἤδη πρὸ αὐτοῦ παραρρευσάντων, Ὅμηρον αὐτὸν ἡγεῖται, καὶ Ἡσίοδον γενέσθαι, τοὺς πρώτους Θεῶν γενεαλογίαν εἰσαγαγόντας παρ' Ἕλλησι, καὶ Θεοὺς προσωνομακότας, τιμάς τε αὐτοῖς προσνείμαντας, καὶ τὰς τεχνῶν ἀποδόντας ἐπινοίας καὶ ἐξευρέσεις, καὶ δὴ καὶ τὰς μορφὰς τὰς αὐτῶν εἰκονίσαντας. „Οὗτοι δ' εἰσὶ (φησὶν αὐτόθι Κεφ. ΝΓ'.) οἱ ποιή„σαντες Θεογονίαν Ἕλλησι, καὶ τοῖσι Θεοῖσι τὰς ἐπωνυμί„ας ἀποδόντες, καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδος „αὐτῶν σημήναντες·„ ἤδη καί τοιγε μὴ ἐκτὸς ἀμφισβητήσεως ὄντος, διὰ τὰ περὶ Μουσαίου τε καὶ Ὀρφέως, καὶ ἄλλων ἀρχαιοτέρων παραδοθέντα· ἀλλ' ἐκεῖνο πάσης ἐστὶν ἔξω ἀντιλογίας, ὅτι ἡ πάλαι τῶν Ἑλλήνων Θεολογία, τοῖς ἐκείνων ὑπομνήμασι μάλιστα καθιέρωται. Καὶ τοίνυν Ὅμηρος ὁ τὰ πρῶτα φέρων ἐν Ποιηταῖς, αὐτὸς καὶ ἡμῖν ἡγεμονεύσει δι' ὅλου τοῦ παρόντος Συγγράμματος.

Μακρὸν μὲν ἂν εἴη τοὺς Θεοὺς ἅπαντας, οὓς Ὅμηρος πολλαχοῦ τῆς Ποιήσεως διειληφὼς καταλέγει, εἰς ἓν ὧδε συνάψαι, καὶ τοῖς ἰδίοις ἕκαστον ἐπικοσμήμασι περιγράψαι. ἅλις ἕξει κεφαλαιωδῶς, καὶ ἐν γένει τὰ τοιαῦτα ἐκτάξασθαι· Τὴν δέ τοι τάξιν αὐτὸς ἡμῖν ὁ Ποιητὴς ὑποβάλλει, (Ἰλιάδ. Γ. ς. 275. κξ.) ἐν οἷς Ἀγαμέμνων ἐν τῷ τὰ ὅρκια συνάγειν χεῖρας ἀνασχὼν, καὶ Θεοῖς εὐχόμενος, μετὰ Ζῆνα κύδιστον, μέγιστον, Ἠέλιον τ' ἐπικαλεῖται, καὶ Ποταμοὺς, καὶ Γαῖαν, καὶ τοὺς τοῖς ἀπελθοῦσι τοῦ βίου τὰς ποινὰς ἐπιβάλλοντας· Οὕτως ἀμέλει κατὰ τὰ διαφέροντα τοῦ παντὸς μέρη, ἃ ἐτύγχανον ἐκθειάζοντες, οἱ μὲν τοῖς Ἕλλησιν ὑπῆρχον Θεοὶ οὐράνιοι, οἱ δὲ ὑδάτιοι, οἱ δὲ χθόνιοι, οἱ δὲ τελευταῖον καὶ ὑποχθόνιοι.

Δυωκαίδεκα δ' ἐν τούτοις οἱ πρωτεύοντες ἦσαν, οὓς θεοὺς μεγάλους ἐκάλουν, καὶ ἐξ Αἰγύπτου μετενεχθέντας ἐθεράπευον, ὡς ἡγεῖτο Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ Κεφ. Δ'.) „Δώδεκά τε Θεῶν ἐπωνυ„μίας ἔλεγον πρώτους Αἰγυπτίους νομίσαι, καὶ Ἕλληνας

„παρὰ σφέων ἀναλαβεῖν.„ Τέτες ἀρχαῖος τις Ποιητὴς, ἐν τοῖς δὲ τοῖς ἔπεσι περιείληφε.

„Δώδεκα εἰσὶ Θεοὶ μεγάλοι: Ζεὺς, Ἥρα, Ποσειδῶν,
„ Δημήτηρ, Ἑρμῆς, Ἑςία, Κυλλοπόδων,
„Φοῖβος, Ἐνυάλιός τ᾽ Ἄρης, Παλλὰς τ᾽, Ἀφροδίτη,
„ Ἄρτεμις: εἰσὶ θεοὶ δώδεκα οἱ μεγάλοι.„

Ὁ δὲ Ἔννιος παρὰ Ἀπελήϊῳ, ἐν τῷ περὶ τε Σωκράτες Δαιμονίε (ὡς Ἐσσέλιος ἀναφέρει ἐν τοῖς Ἐννίε ἀποσπάσμασι:) Λατινιςὶ ἕτως ἐξέθετο, ὡς καὶ τὲς ἐξ τῶν Θεῶν, ἀπὸ τῶν Ἰσαρίθμων θεαινῶν διαςείλασθαι:

Iuno, Vefta, Minerva, Ceres, Diana, Venus,
Ἥρα, Ἑςία, Ἀθήνη, Δημήτηρ, Ἄρτεμις, Παφίη.
Mars, Mercurius, Jovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo,
Ἄρης, Ἑρμῆς, Ζεὺς, Ποσειδῶν, Ἥφαιςος, Ἀπόλλων.

Καὶ γάρ τοι καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὡσαύτως ὁ τῶν Θεῶν χορὸς ἕτος ὁ δωδεκάριθμος ἐθρησκεύετο, καθάπερ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἱςορεῖ Διονύσιος (ἐν τοῖς περὶ τῆς Ῥωμαϊκ. Ἀρχαιολ. Βιβλ. Ζ΄.) Ῥωμαίων πομπὴν δημοτελῆ περιγράφων· Ἔνθα δὴ καὶ τὲς εἰρημένες, Θεῶν ἑτέρων, τῶν μὲν παλαιοτέρων, τῶν δὲ Νεωτέρων, μέσες ἐκτάσσει. Καὶ παλαιτάτες μὲν ὑποτίθησι Κρόνον, καὶ Ῥέαν, καὶ Θέμιν, καὶ Λητῷ, καὶ τὰς Μοίρας, καὶ τὴν Μνημοσύνην, καὶ ἄλλες. Ἐκ τέτων δὲ προελθεῖν (φησὶ) Ζῆνά τε, καὶ Ἥραν, καὶ Ἀθηνᾶν, καὶ Ποσειδῶνα, καὶ τὲς ἐκ τε χορε τε δωδεκαρίθμε ἐκείνε λοιπές· Μεθ᾽ ἕς καὶ τὲς ἐκ τέτων φῦντας, ἐξ ὧνπερ Ζεὺς ἔχε τὸ Κράτος· Μετὰ τέτες δ᾽ ἕπεσθαι Περσεφόνην, καὶ Εἰλείθειαν, καὶ τὰς Νύμφας, καὶ τὰς Μέσας, καὶ τὰς Ὥρας, καὶ τὰς Χάριτας, καὶ τὸν Πατέρα Διόνυσον, καὶ τὲς ἄλλες τῶν Ἡμιθέων, ὧνπερ αἱ ψυχαὶ, τὰ θνητὰ σώματα ἀποθέμεναι, εἰς Οὐρανὲς ἀνῆλ-

θον, καὶ τιμῶν ἠξιῶσθαι παρίσανται θειοτέρων, οἷος περ Ἡρακλῆς ἐγένετο, καὶ Ἀσκληπιὸς, καὶ οἱ Διόσκȣροι, καὶ Ἑλένη, καὶ ὁ Πᾶν, καὶ ἄλλοι ἀριθμὸν ὑπερπαίοντες. Κἀντεῦθεν ἄρα τὸ παρὰ τῷ Λȣκιανῷ ψήφισμα κατὰ τῶν Θεῶν, ȣ̓̀ς, (ἐξαιρȣμένων τῶν δώδεκα, καὶ τῶν πρὸ τȣ́των τῷ Κρόνῳ συγχρόνων) ἐξ ȣ̓ρανȣ͂ ἔδοξεν εἶναι ἀπελατέȣς.

Ἀλλὰ τὸ Θεῶν γένος τόδε τὸ τελευταῖον, Ἥρωας οἱ Παλαιοὶ ἀπεκάλȣν, ϗ τῇ τοιᾷδε ἐπωνυμίᾳ, πάντες μονονȣχὶ δῆμοι οἱ ἀν' Ἑλλάδα, τȣ̀ς Ἀρχηγȣ̀ς αὐτῶν ἐπικλείζοντες ὕςερον ἐσεβάζοντο, διαφερόντως δὲ τȣ̀ς Βασιλεῖς, ϗ Ἀμύντορας, ϗ Προμάχȣς ϗ ὅλως τοὺς κατ' ἐξοχὴν ἐν σφίσιν ἕκαςοι διαπρέποντας, ἄνδρας τε δὴ ϗ γυναῖκας, τιμὰς αὐτοῖς τὰς Ἡρωϊκὰς λεγομένας ἀφοσιȣ́μενοι· Τοιȣ͂τοι οἱ παρ' Ἀθηναίοις **ἐπώνυμοι δέκα Ἥρωες** (κατὰ Παυσαν. **Ἀττικ.** Κεφ. Ε΄.) ἐξ ὧν ϗ τὰς ἐπωνυμίας οἱ Δῆμοι κεκλήρωνται· ὧν τε τὰ πρῶτα φέρων ἐγένετο Ἐρεχθεὺς ὁ παρ' Ὁμήρῳ (Βοιωτ. ςχ. 55. ἤτοι Ἰλιάδ. Β΄. 547.) κλειζόμενοι, ȣ͂ ϗ Κικέρων Ἀθήνησι θεάσασθαι ἱςορεῖ καὶ τὸ τέμενος, καὶ τὸν Ἱεροπόλον (ἐν Γ. Βιβλ. τῶν περὶ Φύσ. Θεῶν Κεφ. ΙΘ.)

ΚΕΦΑΛ. Β.

Περὶ τȣ͂ ἑκάςῳ τῶν Θεῶν ἐπανήκοντος ἔργȣ.

Ἐν τῷ τοιῷδε ὄχλῳ τῶν Θεῶν, ἄλλοις ἄλλα τῶν ἔργων διανεμηθέντα καθῆκε. Ζεὺς μὲν γὰρ, ȣ̓ρανὸν ἔλαχε διέπειν, ϗ τὰ χειμώνων· ταύτῃ τοι καὶ βροντὰς, καὶ ὄμβρȣς, καὶ τ' ἄλλα τῶν μετεώρων ἐκ Διὸς Ὅμηρος παράγει· ᾧπερ ἄρα καὶ παντὸς τȣ͂ βίȣ τȣ͂ ἀνθρωπίνȣ, ϗ τȣ͂ Κόσμȣ σύμπαντος προσεπανάπτει τὸ κράτος· Τῷ δέ τοι Ἀπόλλωνι ἡ σωμάτων ἄκεσις ἐγκεχείριςο, ἣν ἐδήλωσεν Ἕκτορα ἐξυγιάσας (Ἰλιάδ. Ο. ς. 232, ϗ 290.) Τὴν Ἰατρικὴν δ' ἤσκησε περὶ τὸν Ἄρην

Παιήων ('Ιλ. Ε. ϛ. 899.) Αὐτῷ δὲ (ἐν τῷ Ὕμνῳ) καὶ ἡ Μαντικὴ ἀνατίθεται, καὶ ἡ τῆς Ἀοιδῆς χάρις, καὶ ἡ τῆς Τοξευτικῆς δεξιότης, δι' ἣν ἁπανταχοῦ καὶ ἀκούει Ἑκατηβόλος. Ἑρμῆς δὲ Τέχνης παντοίας νενόμιστο ἀρχηγέτης, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Κερδῶος (ὡς ἐκ τοῦ Ἰλ. Ξ. ϛ. 490.) σεσημείωκε Παυσανίας, Κορινθ. Κεφ. Γ.) ὁ καὶ τῷ Φόρβαντι τὴν περιουσίαν, ἣ λέγεται, ἐκπορίσας. Ὁ δ' αὐτὸς καὶ τῆς κλεπτικῆς ἐτέτακτο Ἔφορος, ὁ καὶ Αὐτόλυκον αὐτὴν ἐκδιδάξας· (Ὀδυσ. Τ. ϛ. 396.) Διὸ κἂν τῷ Ὕμνῳ (ϛ. 292.) Ἀρχὸς προσηγόρευται Φιλητέων· Ὁ δὲ καὶ τῶν ὁδευόντων καθίστατο Ἡγεμών· (Ἰλ. ω. ϛ. 335.) καὶ τῶν ψυχῶν τῶν θνησκόντων Πομπὸς εἰς Ἅδου. (Ὀδυσ. Ω. ϛ. 5.) ἦν δὲ καὶ ὁ διὰ νυκτὸς ὕπνους τε καὶ ὀνείρους αὐτὸς ἐπάγων, ὅθεν καὶ Ὀνείρων Ἡγήτορα ὁ Ποιητὴς αὐτὸν ἀπεκάλεσεν· (ἐν τῷ Ὕμν ϛ. 14.) Τῷ δέ τοι Ἄρεϊ προσῆκεν ὁ Πόλεμος, ὡς διὰ τοῦτο καὶ ἔργον Ἄρηος ἁπανταχοῦ λέγεται· (Ἰλ. Λ. ϛ. 733.) καὶ ἐν τῇ Βατραχομυομ. ϛ. 4.) καὶ ἐν τῷ εἰς τὴν Ἀφροδίτην Ὕμν. ϛ. 10.) Ὁ δὲ Ποσειδῶν ἔλαχε κλῆρον τὴν θάλασσαν. (Ἰλ. Ο. ϛ. 190.) καὶ μὲν δὴ, καὶ τοῖς Ἱππικοῖς ἐφίστασθαι τῶν ἀγώνων, (ἐν τῷ Ὕμνῳ) καθὰ καὶ Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Ἀχαϊκ. Κεφ. ΚΑ.) σεσημείωται, Ἱππικῆς αὐτὸν εὑρετὴν ὀνομάσαντι. Τῷ δὲ Ἡφαίστῳ τὰς Τεκτονικὰς τῶν τεχνῶν ἀπέδωκεν Ὅμηρος, περιγράψας αὐτοῦ καὶ τὸ ἐργαστήριον (Ἰλ. Σ. ϛ. 370 κξ.) Τέχνας δὲ παντοίας ᾠκείωτο Ἀθήνη, ἡ Σοφίας Θεὸς καὶ Φρονήσεως. (Ὀδυσ. Ν. ϛ. 289.) καί τοιγε καὶ αὐτῇ, οὐδὲν ἧττον ἢ τῷ Ἄρεϊ καὶ πολέμων ἐμέλησεν. (Ἰλ. Ε. ϛ. 2.) κοινωνὸν ἐχούσῃ καὶ τὴν Ἐνυώ. (Ἰλ. Ε. ϛ. 333.) ὃ διαπιστοῦται καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Μεσσηνια: Κεφ. Λ.). Ἄρτεμις δὲ τὸ τόξον κοινὸν ἔχε σὺν Ἄρεϊ τῷ Κασιγνήτῳ, καὶ τῇ θήρᾳ ἐτύγχανεν ἔκδοτος. (ἐν τῷ Ὕμν. ϛ. 16) Δημήτηρ δὲ πρὸς τοῖς ἐκ γῆς καρποῖς εἶχεν, οἵ διὰ τοῦτο καὶ Δημήτερος Ἀκτὴ πρὸς τοῦ Ποιητοῦ λέγονται. (Ἰλ. Ν. ϛ. 322. καὶ Ἰλ. Φ. ϛ. 76). Διονύσῳ δ' ὁ οἶνος ἀνέκειτο. (ἐν Ὕμν:

ϛ. 11.) Ἀφροδίτη δὲ ἡ Θεὸς ἔρωτος, τὴν περὶ τὰ Γαμήλια ἐπιμέλειαν ἤσκει (Ἰλ. Ε. ϛ. 428.) Περσεφόνεια δὲ ταῖς σκιαῖς ἦν ἐφορῶσα, ταῖς τῶν ἐν Ἅδȣ, συνεργὸν ϗ Πλȣ́τωνα ἔχȣσα. (Ὀδυσ. Λ. ϛ 47.) Τῇ δ' Εἰλειθυίᾳ, ἡ τῶν τικτομένων πάροδος, εἰς τὸν βίον ἀνῆκεν (Ἰλ. Λ. ϛ. 270.) ϗ Ἰλ. Π. ϛ. 187. ϗ Ἰλ. Τ. ϛ. 104. ϗ ϛ. 119. Κἀν τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα Ὕμνῳ ϛ. 97. ϗ 115.) Καὶ Μοίραις μὲν τὰ τῆς ἀπωλείας τε καὶ τȣ̃ ὀλέθρου ἀπεδίδοτο. (Ὀδυσ. Η. ϛ. 197.) Μȣ́σαις δὲ ἡ Ἀοιδῆς ἕξις προσῆκεν ὥσπεροῦν καὶ Ἀπόλλωνι. (Ἰλ. Α. ϛ. 604.) Τῷ Ἀσκληπιῷ δὲ ἡ Ἰατρικὴ ἀποδέδοτο. (ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν Ὕμνῳ.) Τοῖς δὲ Διοσκȣ́ροις ὁ Πλȣ̃τος (ἐν τῷ Ὕμν.) ὡς ϗ τῷ Ποσειδῶνι. Τελευταῖον Θέμιδι μὲν, τὰ τῆς δίκης ἀνῆκε, ϗ τὸ ἀγορεύειν. (Ἰλ. Ο. ϛ. 89.) Τοῖς δ' ὑπολοίποις, ὅσοιτε ϗ ὅσαι Θεοὶ περιῆσαν, ποικίλ' ἄττα τῶν εἰς χρῆσιν τῷ βίῳ γινομένων προσανεγράφετο·

Ἀλλὰ γὰρ καὶ πόλεις, καὶ χῶραι ὅλαι, Θεῶν τισὶ παρ' Ἕλλησιν ἀφωσιȣ̃ντο, ἐν αἷς, οἷα δή τινες ἀσφάλιοι δαίμονες προϊστάμενοι, διαφερόντως ἐτιμῶντο θεραπευόμενοι· Καὶ γὰρ Ἀπόλλων μὲν Χρύσην τε, καὶ Κίλλαν ζαθέην εἴρηται ἀμφιβεβηκέναι, καὶ Τενέδȣ ἶφι ἀνάσσειν. (Ἰλ. Α. ϛ. 57. 58.) Κύπρȣ δὲ Κύπρις ἐϋκτιμένης ὑπῆρχε μεδέȣσα. (ἐν τῷ Ὕμν.) Ἥρα δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ἔφασκε· τρεῖς μὲν πολὺ φιλτάτας ἔχειν πόλεις: Ἄργος τε, Σπάρτην τε, καὶ εὐρυάγυιαν Μυκήνην. (Ἰλ. Δ. ϛ. 51. 52.) Καὶ Ἀργεῖοι μὲν πολιȣ̃χον σφίσιν, κατὰ Παλαίφατον (ἐν τῷ ΝΑ.) οἷα δὴ φύλακα, τȣ̃ αὐτῶν ἐνόμιζον Ἄστεος, ᾗ δήπȣ κλήσει καὶ Ἀθηναῖοι τὴν Ἀθηνᾶν ᾠκειȣ̃ντο, ȣ̓χ ὅπως τὸ Ἄστυ, ἀλλὰ ϗ τὸν Ἀττικὸν Ἀγρὸν ἅπαντα καθιερȣ̃ντες αὐτῇ, ὡς μαρτυρεῖ Παυσανίας· (Ἀττικ Κ. ΚϚ'.) Ἔνθεντοι καὶ Λȣκιανὸς ἐν τῷ περὶ Θυσιῶν „Μετὰ δὲ, νειμά-„μενοι (φησὶ) κατὰ ἔθνη σέβȣσι, καὶ πολίτας αὐτῶν „ἀποφαίνȣσιν: ὁ μὲν Δελφὸς τὸν Ἀπόλλω, ϗ ὁ Δήλιος ὁ „δ' Ἀθηναῖος τὴν Ἀθηνᾶν: μαρτυρεῖται γȣ̃ν καὶ τὴν οἰκειότητα τῷ ὀνόματι· Καὶ τὴν Ἥραν ὁ Ἀργὸς, ϗ ὁ Μυγδόνιος

„τὴν Ῥέαν, καὶ τὴν Ἀφροδίτην ὁ Πάριος.„ Οἷς δὴ παραπλήσια, καὶ Μινέτιος ὁ Φήλιξ (ἐν τῷ ς. κατὰ τὴν Ἰ: Γρωνοβίου ἔκδοσιν, Σελ. 51.) ἀποφαίνεται λέγων, ἀνὰ πάσας Δυναστείας τε, καὶ Χώρας, καὶ Ἄστεα, τὰς καθ' ἕκαστον Ἔθνος Ἱερὰς τῶν τελετῶν συγκροτεῖσθαι, καὶ Θεοὺς τοὺς τῶν Δήμων προϊσταμένους θεραπεύεσθαι.

Μᾶλλον δὲ, καὶ τῶν πόλεων ἁπασῶν ἐν γένει Πρόνοιαν ποιεῖσθαι προσήκειν τῇ Ἀθήνῃ ᾤοντο. ἐξ οὗ καὶ **Ἐρυσίπτολις** Ὁμήρῳ πολλαχοῦ προσείρηται, καὶ Ἰλ. Ζ. ς. 305.) Καὶ τοῖς Τρωσὶ δὲ αὐτοῖς ἤδη πολιορκουμένοις, ὑπὸ τῷ τοιῷ δὲ ὀνόματι ἐπικέκληται: ἔνθα Εὐστάθιος, **Φύλακα τῆς πόλεως** διηρμήνευσε. Τούτοις πρόσθες καὶ τὰ ἐν τῷ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν Ὕμνῳ. Τὸ δ' αὐτὸ ἔργον ἀποδέδοται καὶ Ζηνὶ, ὃς ἐντεῦθεν καὶ **Πολιεὺς** ἐπιλέλεκται παρὰ Ἀριστοτέλ. ἐν τῷ περὶ τοῦ Κόσμου. Καὶ ὁ Βωμὸς δὲ ὁ **Διὸς Πολιέως** πεφήμισται παρὰ τῷ Παυσανίᾳ. (ἐν τοῖς Ἀττικ. Κεφ. ΚΗ.) Ἀλλὰ καὶ ἐν ἅπασι Δόμοις ἰδίᾳ δὲ τοῖς τῶν Μεγιστάνων, Βωμὸς ἀνέκειτο **Διὸς Ἑρκείου**· οἷον εἰπεῖν Φυλακτῆρος τε καὶ ἀμυντῆρος. (Ὀδυσ. Χ. ς. 535.) Τοῦτο δὲ τῆς χρείας ἐπλήρουν παρὰ Ῥωμαίοις Dii penates: **οἱ Θεοὶ οἱ Πατρῷοι**, ὡς ὁ Ἀλικαρνασσεὺς φησὶ Διονύσιος. (ἐν τοῖς περὶ Ῥωμαϊκ. Ἀρχαιολογ. Βιβλ. Α'.)

Καὶ τῶν ἀνθρώπων δ' ἕκαστος Θεὸν ἔχειν πεπίστευται Παραστάτην, ὡς καὶ Ὅμηρος ὑπέθετο Ὀδυσσεῖ τε, καὶ Διομήδει, καὶ Ἀχιλλεῖ, καὶ Ἀγαμέμνονι, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν Ἡρώων, Θεοὺς τινὰς συνοπαδοὺς συχνὰ προσανάψας. Οἱ δ' ὕστερον Δαίμονας προσεῖπον, οὓς ἐπίστευον αὐτίκα τοῖς τικτομένοις εἰς Φῶς προκύπτουσιν οἰκειοῦσθαι, καὶ τούτοις κατευθύνειν τὰ τοῦ βίου, ὡς Ἀμμιανὸς φησὶν ὁ Μαρκελλῖνος (ἐν Βιβλ. ΙΒ') Μένανδρον ἐπάγων μαρτυροῦντα, καὶ τὸ τοιόνδε Δαιμόνιον **Μυσταγωγὸν** τοῦ βίου ἀποκαλοῦντα. Διὸ κἀν τοῖς Κέβητος Πίναξιν,

εὐθὺς ἐπὶ τῆς θύρας παρεςὼς εἰκονίζεται Δαίμων· Τούτους δ' οἱ Ῥωμαῖοι Genios ὠνόμασαν, ὡς τῇ ἑκάςου γενέσει παραχρῆμα οἷον ἐπιτηρητὰς καὶ κηδεμόνας ἐπικαθιςαμένους, ὡς φησὶ Σέρβιος ἐν τῷ ςω. τῆς Αἰνηΐδος: προςιθεὶς ὅτι καὶ δύο ἐξ αὐτῶν ἕκαςος ἀνθρώπων γεννηθεὶς κληροῦται: τὸν μὲν, πρὸς τὰ καλὰ διεξάγοντα, τὸν δ' ἐπὶ τὰ κακὰ διαςρέφοντα. ἧς περ δὴ δοξασίας Ἐμπεδοκλῆν ἀρχηγὸν γενέσθαι φησὶν (ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐθυμίας) ὁ Πλούταρχος.

Πεπίςευται δὲ καὶ ἕκαςον τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μερῶν τοὺς Θεοὺς ἐπιχορηγηκέναι ἑκάςῳ, ὧν περ καὶ ὡς ἰδίων περιποιεῖσθαι τε καὶ προΐςασθαι (ὡς διέξεισι Τιβεριανὸς ἐν τῷ Προμυθεῖ) καὶ εἰς τοῦτο δὲ καὶ Ὅμηρον οἴονται ἀφορᾷν ἐπὶ τῆς Ἀγαμέμνονος γεννήσεως φάσκοντα: (Ἰλ. Β. ς. 478.)

„Ὄμματα (αὐτὸν) καὶ κεφαλὴν ἴκελον Διῒ τερπικεραύνῳ„
„Ἄρεϊ δὲ ζώνην, ςέρνον δὲ Ποσειδάωνι.„

τῆς μὲν κεφαλῆς Ζηνὶ ἀνατιθεμένης, Ποσειδῶνι δὲ τοῦ ςήθους, τοῦ δὲ ζωςῆρος τῷ Ἄρεϊ· Ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ Σερβίου τὸ μὲν μέτωπον τῷ Δαίμονι (Genio) καθιέρωτο, οἱ δὲ δάκτυλοι τῇ Ἀθήνῃ. καὶ κατὰ Σέξςον δὲ Πομπήϊον, αἱ ὀφρύες ἀνάκεινται τῇ Ἥρᾳ· Ὁ δὲ Δημόκριτος, Ἑρμεῖ τοὺς πόδας προσοικειοῖ, ἅτε Θεῷ ἐνοδίῳ· καὶ Ἀρτεμίδωρος τὰ νῶτα τῷ Πλούτωνι. (ἐν Α. Βιβλ. τῶν Ὀνειροκριτικῶν.)

Ἐπὶ πᾶσιν Ἀπόλλωνί τε καὶ Ἀρτέμιδι, δύναμίν τινα ἐπὶ ζωῆς τῆς ἀνθρώπων ἐνεῖναι ᾤοντο, καὶ τοῖς ἐκείνων βέλεσι καταπίπτειν τοὺς ἄφνω θνήσκοντας, τοὺς μὲν ἄῤῥενας ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρουμένους (Ὡς ἐν Ἰλ. Ω. ς. 605. γέγραπται.) ὅπερ εἰς δεῖξιν ἐπάγεται Φρόντις ὁ Μενελάου Κυβερνήτης, (Ὀδυσ. Γ. ς. 280.) καὶ Ῥηξήνωρ, ὃν ἐν Μεγάρῳ παραπλησίως, βάλ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων (Ὀδυσ.

Η. ϛ. 64.) τὰς δὲ θηλείας ὑπὸ Ἀρτέμιδος ἦν, ὡς φησὶν Ὅμηρος, (Ὀδυσ. Φ. 83.)

„Λέοντα γυναιξίν:
„Ζεὺς θῆκεν, κὴ ἔδωκε κατακτάμεν ἥν κ' ἐθέλησιν.„

ἧς τε τῇ τοξείᾳ, τὴν ἑαυτῆς μητέρα ἡ Ἀνδρομάχη φησὶν ἀνῃρῆσθαι. (Ἰλ. Ζ. ϛ. 428.) Καὶ τὴν γυναῖκα δ' Εὔμαιος, μεθ' ἧς ὑπὸ Φοινίκων ἀπήγετο: Ἣν δὴ βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα (Ὀδυσ. Ο. ϛ. 477.) Ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Πυθ Γ. „ϛ. 16.) „Κορωνὶς ἡ Φλεγύου θυγάτηρ, ἡ τοῖς τοῦ ξένου ἐυναθεῖσα „λέκτρασι, δαμεῖσα χρυσέοις τόξοισιν ὑπ' Ἀρτέμιδος.„ Μέμνηται δὲ τῆς δεισιδαιμονίας ταύτης καὶ Στράβων, τοὺς πάλαι φάσκων ὑπειληφέναι, οὕτως ἅπαντας οἴχεσθαι, τοὺς λόγῳ, ἢ ἔργῳ προσκρούοντας Ἀπόλλωνι, ἢ Ἀρτέμιδι.

ΚΕΦΑΛ. Γ.

Περὶ τόπων Ἱερῶν.

Τοιῷδε τρόπῳ τοῖς θεοῖς καθεστῶσι, καὶ κατὰ ἔργα τὰ ἐπανήκοντα σφίσιν οὕτω διασταλλομένοις, ἀπόμοιραί τινες ἀγρῶν ἐπὶ γῆς καθιέρωντο ὑπὸ Ἑλλήνων, ἅττα τεμένη ὡς ἀποτετμημένας εἰπεῖν χώρας, Ὅμηρος ὀνομάζει (Ὀδυσ. Λ. ϛ. 184.) καὶ ἐν τῷ Ἀφροδ: Ὕμν. ϛ 268.) Τοιοῦτον ἦν τὸ Δήμητρος Τέμενος (Ἰλ: Β. ϛ. 696.) καὶ τὸ Διὸς ἐν Ἴδῃ „Τέμενος βωμός τε Θυήεις.„ (Ἰλ: Θ. ϛ. 48.) καὶ τὸ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Σπερχειοῦ (Ἰλ: Ψ. ϛ. 148.) καὶ δὴ καὶ τὸ Ἀφροδίτης ἐν Πάφῳ. (Ἰλ: Θ. ϛ. 363.) Παραπλήσια δὲ τούτοις

πλεῖςα χωρία, καὶ Παυσανίας ἱςορεῖ ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ καὶ Κικέρων (ἐν Γ. περὶ Φύσ: Θεῶν.) διέξεισι, τὰ τοιαῦτα χωρία παρὰ Θηβαίοις (Lege cenſoria) δασμοφορῶν ἐξῃρῆσθαι. Ἐπισημειοῖ δὲ καὶ Πλάτων (ἐν τῷ ς τῶν Νόμ:) τοὺς ἐκ τῶν τοιούτων χωρίων ἀποφερομένους καρποὺς ὑπὸ τῶν Ταμιῶν συλλέγεσθαι, καὶ εἰς χρήσεις ἱερὰς ἀποκειμένους τηρεῖσθαι. Ἀλλὰ γὰρ ὁ μέσον Μεγάρωντε καὶ Ἀττικῆς ἀγρὸς Ὅς ταῖς ἐλευσινίαις θεαίναις ὡσίωτο, οὐδόλως ἐγεωργεῖτο, ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῷ Α. τῆς ἱςορίας, ὅπερ οὖν καὶ ἀλλαχοῦ συνεχῶς ἐγίνετο Καὶ δένδρα δὲ προσέτι διεφυτεύετο, καὶ δρυμαὶ δ᾽ ἐτέμνετο εἰς τιμὴν Θεῶν. Ἄλση μὲν Ὅμηρος ἐκάλει, Λατῖνοι δὲ Λάκκους, ὡς ἐν τῷ Ῥωμύλου Βίῳ ἑρμηνεύει Πλούταρχος. Τοιοῦτον ἦν τοῖς Φαίαξιν: (Ὀδυσ: Ζ. ς. 291.)

„Ἄλσος Ἀθήνης ἄγχι κελεύθου Αἰγείρων.„ (καὶ ς. 321. αὐτ:) Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πρὸ τοῦ Ἰθάκων ἄςεος, (Ὀδυσ: Ρ: ς 209.) „Ἄλσος πάντοσε κυκλοτερές. οὗ καὶ τὸ αἱρεθὲν παρασεσημείωται σχῆμα, ὁ κύκλος τὸ τελεώτατον τῶν σχημάτων καὶ κάλλιςον. ὃ δὴ καὶ Φραγμῷ περιορίζεσθαι εἴθιςο, ὃν Πολυδεύκης ὀνομάζει Περίβολον.

Περιεφράγνυτο δὲ, ὡς ἂν μὴ τῇ ἀναμὶξ προσόδῳ τῶν εἰσιόντων βεβηλῶτο: ὅπερ οὖν ἐν τῷ Ἀρτέμιδος Σωτείρας ἄλσει διαφερόντως παρετηρεῖτο, ᾗ Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Ἀχαϊκ: Κεφ: ΚΖ.) σεσημείωται. Το γὰρ χωρίον τειχίσματι περιληφθὲν τοῖς Ἱεροπόλοις ἀνεῖτο μόνοις. οὗ δὴ πίςιν ποιεῖται ὁ Μάρων ἐκεῖνος, ὃς (Ὀδυσ. Ι. ς. 200.)

„Ὤκει ἐν Ἄλσει δενδρήεντι.„ Ἦν δὲ ἄρα τὸ τῆς τοιαύτης δεισιδαιμονίας ἔθος παλαίτατον, ὃ καὶ τοῖς Ἑβραίοις, συνεχῶς τὰ ἔθνη ἐν αὐτῷ ἐπεζηλωκόσιν, ὁ Θεὸς ἐπετίμησε. Τοδ᾽ ἔθος καὶ Γερμανοῖς πάλαι ἐπεχωρίαζε, περὶ ὧν Τάκιτος γράφει, οὐκ ἐν τοίχοις τε καὶ ςεγάσμασιν, ἀλλ᾽ ἐν ἄλσεσι καὶ δρυμοῖς ἀναπεπταμένοις ἡγεῖσθαι, τὴν

εἰς Θεὸν χρῆναι τὸν ἀπεριόριστον λατρείαν προσφέρεσθαι. Καὶ ἐδὲ τῇ εἰς Χριστὸν δὲ πίστει τὸ τοιόνδε ἔθος ῥαδίως καθυπεχώρησεν, ὡς ἐκ τῶν Συνόδων δηλᾶται, τῆς τε Ἀνετηνσίας, καὶ τῆς Βραχαρηνσίας, ὡς Βερχάρδος διέξεισιν ἐν Βιβλ. 1. Decretorum (τῶν Ψηφισμάτων, ἤ Ἀποφάνσεων·) ὃ δήπερ ἔθος ἔτι καὶ καθ' ἡμᾶς, ἔσθ' ἄττα λείψανα, παρά τε Πιλαππίοις καὶ Λιβωνίοις διασώζεται.

Ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν τινα δένδρων παρ' Ἕλλησι διαφερέσης ἐτύγχανον τιμῆς τε καὶ θεραπείας· οἷον ἡ Δρῦς ἡ Δωδωναία, ἧς Ὅμηρος μέμνηται. (Ἰλ. ξ. ς. 234.) καὶ ὁ παρὰ τῷ Βωμῷ τῷ ἐν Δήλῳ Ἀπόλλωνος Φοῖνιξ. (ἐν τῷ Ὕμν. ς. 117.) Ὅντινα καὶ ἐπ' αὐτῷ Παυσανίας (Ἀρκαδικ. Κεφ, ΚΓ.) σεσεβάσθαι καθιστορεῖ: Προστιθεὶς ὅτι καὶ ἡ Ἐλαία, ἡ ἐν τῇ Ἀθηνῶν Ἀκροπόλει, καὶ τὸ Ἀμπέλιον τὸ παρὰ Σαμίοις ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἥρας, ὡσαύτως. Τοιάδε ἦν, καὶ ἡ παρὰ Οὐϊργίλ: (Αἰνειάδ. Β. ς. 715.)

. . . antiqua cupreffus
Religione Patrum multos fervata per annos.
„Πουλυετὴς Κυπάρισσος, ἄγαν τὴν ἔκπαλαι ἄξον.„

Τέτοις καὶ τὰ Ἱερὰ προσεγένετο δομήματα, ἐν οἷς τὲς Θεὲς, ἐντὸς τοίχων θεραπεύοντες, ἰδιαίτερον διετέλεν, ἃ καὶ Ναὲς ἐκάλεσαν, παρὰ τὸ ἐν τέτοις ναίειν τὲς θεὲς, οἷον ἐνδιαιτωμένες πιστεύεσθαι. Ταύτῃ τοι καὶ ὑπὸ Ὁμήρε. „Θεῶν μακάρων Ἱεροὶ δόμοι προσείρηνται.„ (Ἰλ. Ζ. ς, 89.„ καὶ ἐν τῷ εἰς τὸν Ἑρμῆν Ὕμν. ς. 251. καὶ ἐν τῷ εἰς τὴν Ἑστίαν ς. 2.) καὶ ὑπὸ Θεοκρίτε „Θεῶν „ἐρικυδέες οἶκοι,„ ᾧ δὴ ὀνόματι καὶ Ἡρόδοτος ἁπανταχε κέχρηται ἐν τῷ τὲς Ναὲς περισημαίνειν. Τὸ δέ τοι χρῆμα καὶ Λεκιανὸς ἐκφράζει ἀστείως ἧπερ εἴωθε' „Ναὲς, λέγων (ἔνθα περὶ τῶν θυ-

σιῶν αὐτῷ λόγος)· ἐγείραντες, ἵν' αὐτοὶ μὴ ἄοικοι, μηδ' ἀνέστιοι δῆθεν ὦσι. Διὰ δὴ τοῦτο μάλιστα καὶ Ξέρξης τὰ ἐν Ἑλλάδι Ἱερὰ ἐνεπίμπρα, διὰ τό, τῶν τοίχων ἐντὸς δηλονότι, ἐν ἐκείνοις τοὺς Θεοὺς ἐγκαθεῖρχθαι, οἷς προσῆκον ἦν ἀνεῖσθαι τε καὶ ἀναπεπτάσθαι τὰ πάντα, καὶ ὧν ὁ σύμπας κόσμος Ναός τε καὶ οἶκος καθέστηκεν, ὡς Κικέρων (ἐν τῷ Β'. τόν νόμων.) ἐκτίθεται, ὅσγε μήν, ἥκιστα τὴν Περσῶν δόξαν ἐγκρίνει· Ἀλλὰ δοκιμωτέραν τὴν Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων ἡγεῖται, τῶν εἰς ἐπαύξησιν (ὡς φησὶν) εὐσεβείας καὶ ὁσιότητος τοὺς Θεοὺς ἑλομένων, μετὰ σφίσιν ἐνσκηνοῦντας ἔχειν ἐν ταῖς αὐτῶν πόλεσιν.

Τοιγαροῦν τοὺς Ναοὺς ἐντὸς ἐτύγχανον δομοῦντες τῶν ἄστεων, καὶ μὲν δή, κἂν χώρῳ τῷ ἐπιφανεστέρῳ· μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἀγοράν. Οὕτω παρὰ Φαίαξιν ἵδρυτο ὁ Νεὼς ὁ τοῦ Ποσιδῶνος.

„Ἔνθα δέ τε σφ' ἀγορή, καλὸν Ποσιδήϊον ἀμφίς.„

(Ὀδυσ. Ζ. ς. 266.) Καὶ ἑκασταχοῦ δέ, ἐπὶ τῶν καθ' Ἑλλάδα πόλεων, ἐν τοιᾷδε χώρᾳ τὰ Θεῶν ἱερὰ ἱδρῦσθαι μανθάνομεν καὶ παρὰ Παυσανίου, ὃς καὶ περὶ τῶν Ταναγραίων διέξεισιν: (ἐν τοῖς Βιωτικ: Κεφ. ΚΒ'.) τῶν λοιπῶν αὐτοὺς Ἑλλήνων, τῷ γε τύπῳ τοῦ θρησκεύματος τούτῳ διενεχθῆναι, ὅτι ἀνὰ μέρος, πόρρω τῶν βεβήλων οἰκοδομημάτων, τοὺς Θεῶν Νεὼς ἐγείρειν ᾑροῦντο, ἐν ἅλωνι καθαρευούσῃ τῶν ἀνθρωπικῶν πραγματευμάτων ἀπέχοντας. „Χωρὶς μὲν τὰς οἰκίας σφίσι, χωρὶς δὲ τὰ ἱερὰ ὑπὲρ αὐτῆς, ἐν καθαρῷ τε ἐστὶ, καὶ ἐκτὸς ἀνθρώπων.„

Ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι μέντοι Ναοὶ καὶ ἐξωτέρω δεδόμηντο, ἐν ἀγροῖς ἰδίᾳ, καὶ ἱεροῖς ἄλσεσιν, ὡς διὰ πολλῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Συγγραφέως παραδηλοῦται, ἐξ οὗ καὶ τὸ Τέμενος, πάρεστι τὰ πολλὰ, ἀντὶ τοῦ Εἰδωλείου ἐκδέχεσθαι. Ὅθεν Πολυδεύκης „Τεμένη τε καὶ Σηκοὺς

εἶναι (φησὶ) χωρία, ἔνθα καθιδρύονται οἱ Θεοί. „ καὶ ῥᾶστα τοῖς ἑρμηνευταῖς αὐτοῖς συντιθέμεθα, οὕτως ἐξειλήφεισι τό τε ἐν Ἴδῃ τοῦ Διὸς Τέμενος, καὶ τὸ ἐν Πάφῳ τῆς Ἀφροδίτης ὁμοίως ὑφ' Ὁμήρου νοεῖσθαι, ὁπότε Ναὸν ἱδρύσθαι ἑκατέρωσε καλῶς ἐπιστάμεθα.

Ὅλως δὲ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν μάλιστα δεδομῆσθαι τὰ Ἱερὰ ἐκ τῶν Ὁμήρου κατάδηλον. Προσήκειν γὰρ τόδε Θεοῖς ἐνομίζετο, Ζηνὶ δ' ἐξόχως τῷ Θεῶν ὑπάτῳ, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Θυσιῶν μαρτυρεῖ Μελάνθης, τῷ ἐκείνου ὀνόματι διεξειὼν τοὺς πάλαι τὰ Ὄρη ἐπονομάσαι, καὶ ἐπ' αὐτὰ ἀναβαίνειν θύσοντας, Πᾶν δὲ Ὄρος, τοῦ Διὸς Ὄρος ὀνομάζεται· ἐπεὶ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὑψίστῳ ὄντι τῷ Θεῷ, ἐν ὕψει θυσίας ποιεῖσθαι. „ οὗ δεῖγμα σαφὲς ἡ παρ' Ὁμήρῳ Ἴδη, ἐφ' ἧς Ἕκτορα, Ζεὺς ἔφη, πολλοὺς αὐτῷ ἀνενεγκεῖν βόας· (Ἰλ. χ. ϛ. 170.)

„Ὅς μοι πολλὰ βοῶν ἐπὶ μηρί' ἔκηεν
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου· ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἐν πόλει ἀκροτάτῃ. . . . .

Οὗ δὴ χάριν καὶ ἐς ὕψος ὁ τῶν Νεῶν ἤρετο κόρυμβος ὅνπερ Ἀετὸν καλοῦσιν Ἑλλήνων Παῖδες, οὗ συνεχῶς μέμνηται Παυσανίας. Κἀντεῦθεν καὶ Ἀριστοφάνης (ἐν Ὄρνισι ϛ. 1100.) τὴν κατ' αὐτῶν οἰνῶν πολιτείαν, ἅπαντα, φησὶ τὰ ἐν αὐτῇ δομήματα, Ναῶν δίκην κεκορυφῶσθαι.

„ Εἶτα πρὸς τούτοισιν ὥσπερ ἐν Ἱεροῖς οἰκήσετε,
„ Τὰς γὰρ ὑμῶν οἰκίας ἐρέψομεν πρὸς αἰετόν.„

Ἔνια γε μὴν τῶν Ἱερῶν ἄστεγα ἦν, ἃ ὕπαιθρα εἶπον: οἷον τὸ Ἀθήνῃσιν ὑπὸ Οὐϊτρουβίου ἀναφερόμενον. Ὅλως δὲ, οὕτω ταῦτα διέκει-

το, ὡς ἀνίσχοντα τὸν Ἥλιον αὐτίκα εἰσδέχεσθαι, ἣ διέξεισι Πλέταρχος (εἰς τὸν Νεμᾶ βίον τῆ Πομπιλίε·) καὶ ὥςε τῶν θυρῶν ἀναπεπταμένων πανταχόθεν καταφωτίζεσθαι, ἧ Προμαχίδης μαρτυρεῖ ὁ Ἡρακλεώτης, καὶ Διονύσιος ὁ Θρᾷξ. (ἐν βιβλ Γ'. τῶν Διαιρέσ.) „Οἱ γὰρ Ναοὶ τῶν παλαιῶν, καὶ τὸν Ἥλιον ὑπερκύψαντα εὐθὺς ὑποδέχεσθαι εἰώθεσαν, καὶ τῆ Φωτὸς εὐθὺς ἐμπίμπλασθαι τῶν θυρῶν ἀναπεπταμένων, ὅπε καὶ τὰ Ἱερὰ ἔρεξαν.„

Τάδ' ἄλλα οἱ Ναοὶ ἔτοι, ἤτοι τῶν Θεῶν ἑκάςοις ἀνὰ μέρος ἀφωσιἕντο, ἢ γἕν ἅμα πλείοσιν, ἢ καὶ πᾶσιν· ἕτω καὶ γὰρ ὁ Παυσανίας (ἐν τοῖς Λακωνικ. Κεφ: Κ Β'.) διέξεισιν, „Ὅτι παρὰ Μαρίῳ ὑπῆρξεν Ἱερὸν ἀρχαῖον Θεῶν ἁπάντων. (Καὶ ἐν τοῖς Κορινθιακ.„ Κεφ: Κ Ε'.) Παρὰ Τορνεάταις, Ναὸν Θεοῖς πᾶσιν ἐς κοινὸν ἀνειμένον. Καὶ τοιἕτον Ναὸν καὶ Ἀδριανὸς Ἀθήνησιν ἔδειμεν ὁ Αὐτοκράτωρ· οἷονπερ ἦν καὶ τὸ ἐν Ῥώμῃ Πάνθεον, τὸ καὶ καθ' ἡμᾶς ὑφεςός. (Ἀττικ: Κεφ. Ε'. καὶ Κεφ: ΙΗ'.) Ἀλλὰ γὰρ Ὅμηρος τῶν ἐκάςῳ Θεῷ ἰδίᾳ ἀνακειμένων Ἱερῶν μνείαν πεποίηται, Ἀθηνᾶς μὲν Ἀθήνησιν: (Ἰλ. Β'. ς. 5 9.) καὶ ἐν Περγάμῳ· (Ἰλ. Ζ. ς. 267.) καὶ Ποσιδῶνος παρὰ Φαίαξιν. (Ὀδυσ. Ζ. ς. 266.) καὶ Ἀπόλλωνος Πυθοῖ· (Ἰλ Ι' ς. 405. καὶ Ὀδυσ. Θ'. ς. 80.) καὶ ἄλλων· ἐπιγράφεσθαι δ' ἦν ἔθος τοῖς Ἱεροῖς καὶ τὰ τῶν Θεῶν ὀνόματα, κατὰ γενικὴν πτῶσιν, ὡς ἐκ τῶν ἀρχαίων ὑπομνημάτων φαίνεται, καὶ διαῤῥήδην ὑπὸ Κικέρωνος. (ἐν τοῖς περὶ Φύσ: Θεῶν Βιβλ. Γ.) διαπιςἕται. ὃς καὶ τὰς ἀργυρέας τραπέζας ἐκ πάντων ἐκέλευε τῶν Εἰδωλείων ἀρθῆναι, ἐν αἷς κατὰ τὸ τῆς πάλαι Ἑλλάδος ἔθος ἐπεγέγραπτο: ΑΓΑΘΩΝ ΘΕΩΝ· χρῆσθαι φάσκων αἱρεῖσθαι τῇ αὐτῶν Ἀγαθότητι.

ΚΕΦΑΛ. Δ΄.

Περὶ τῶν Εἰδώλων ἢ Ξοάνων.

Μικρὸν ἦν δεισιδαιμονοῦσιν ἀνθρώποις, Θεοὺς κεκτῆσθαι τόποις τισὶν ἐμπεριοριζομένους, εἰμὴ καὶ ὀφθαλμοῖς αὐτοὺς προκειμένους θεῶντο, διὸ καὶ τούτων τὰ εἰκάσματα σφίσιν ἀναπλασάμενοι, ἐν ἱεροῖς χωρίοις καθίδρυσαν σεβαστέα. Ἀλλ᾽ ἐν ἀρχῇ τοῦ θρησκεύματος τοῦ ἀπὸ Αἰγυπτίων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας μεταβάντος, κενὰ τούτοις τὰ Ἱερὰ ἦν, ὡς Λουκιανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Συρίας Θεαίνης μαρτυρεῖ. Ὅτι τὸ πάλαι καὶ παρ᾽ Αἰγυπτίοις ἀξόανοι νηοὶ ἦσαν.„ Ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ αὐτὸ ἔθος ἐπικρατῆσαι φησὶ καὶ Οὐάῤῥων, ὁ (κατ᾽ Αὐγουστῖνον ἐν Δ΄. Βιβλ. τῶν περὶ τῆς Θεοῦ Πολ. Κεφ. ΛϚ.) Ῥωμαίους ἱστορῶν ἐπέκεινα τῶν πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐνιαυτῶν, ἄτερ Εἰκόνων τοὺς θεοὺς τεθεραπευκέναι: ὑπὸ Νουμᾶ γὰρ τοῦ Πομπιλίου τουτὶ θεσμοθετηθῆναι, καθάπερ ἐν τῷ τούτου βίῳ μαρτυρεῖ καὶ Πλούταρχος. Ἐπιβεβαιοῖ δὲ καὶ Τερτυλλιανὸς (ἐν τῷ περὶ Εἰδωλολάτρ.) Εἴδωλον, φάσκων, οὐδὲν τὸ πρόσθεν ὑπῆρχε: Πρὶν δ᾽ ἢ περὶ τὴν τοιήνδε τερατείαν ἐκζέσειαν οἱ τεχνουργοῦντες, μόνα ὑπῆρχε τὰ Ἱερὰ, καὶ κεναὶ αἱ δομήσεις· καθάπεροῦν καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν ἐνιαχοῦ ἔσθ᾽ ἅττα τῆς ἀρχαιότητος διασώζεται ἴχνη. Ἀλλὰ γὰρ παλαιτάτη ἡ τῆς δεισιδαιμονίας χρῆσις, ἀπὸ τῶν Μωσαϊκῶν ἤδη κατιοῦσα χρόνων, καθὰ καὶ Εὐσέβιος φησὶ (Βιβλ. Β΄. τῶν χρονικ.) Κέκροπα τὸν Ἀθηναίων Ἄνακτα, ἰσόχρονον τῷ Μωσεῖ ἐκτάσσων, ὡς πρῶτον παρ᾽ Ἕλλησι δημιουργήσαντα εἴκελον.

Ἕλληνες μὲν γὰρ κατ᾽ ἀρχὰς, λίθους ἀλαξεύτους τὸ πλεῖστον ἐγέραιρον ὡς ἀγάλματα, ἧ μάρτυς ἐστὶ Παυσανίας: (Ἀρκάδ. Κεφ. ΚΒ.) „Τὰ παλαιότερα, καὶ τοῖς πᾶσιν Ἕλλησι, τιμὰς Θεῶν, ἀντὶ Ἀγαλμάτων, εἶχον ἀργοὶ λίθοι. Οὗ δεῖγμα παρὰ

φαρίοις, τοῖς λίθες τετραγώνες τριάκοντα, ὑπὸ Θεῶν ὀνόμασιν ἰσαρίθμων, διασεβομένοις· ᾧ δήπε λόγῳ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (ἐν τῷ Α' τῶν Στρωμ.) „ Πρὶν γὲν ἀκριβωθῆναι (φησὶ) τὰς τῶν Ἀγαλμάτων χέσεις κίονας ἱςάντες οἱ παλαιοὶ, ἔσεβον τέτες ὡς ἀφιδρύματα τε Θεε.„ Καὶ Εὐσέβιος δὲ (ἐν Βιβλ. Α. τῶν περὶ τῆς Εὐαγγ. προπαρασκ.) παρατηρεῖ κίονας ἐν ἀρχῇ, ἀντὶ Ἀγαλμάτων καθιδρύσθαι καὶ σεσεβάσθαι.

Εἰσήχθη δ' ἑξῆς τὰ μορφώματα, καὶ μάλιςα δὴ τὰ ἀνθρωπικά. Τοιαύτης γὰρ τὲς Θεὲς τυχεῖν τῆς μορφώσεως ἐνόμιζον Ἕλληνες, ὡς Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ) διδάσκει, ἐν οἷς τὲς Πέρσας, γράφει, τὴν τῶν Ἀγαλμάτων, καὶ Ναῶν, καὶ Βωμῶν χρῆσιν, ἥκιςα δοκιμάζειν „ Ὅτι ἐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τὲς Θεὲς, καθάπερ οἱ Ἕλληνες.„ ἄλλοις δ' ἄλλας μορφὰς ἀπεδίδεν, οἷάσπερ δὴ κατὰ διάνοιαν ἀνετυπεντο, Ὁμήρῳ ἡγεμόνι παρηκολεθηκότες οἱ πλεῖςοι, καθ' οἷα δήπερ εἴδη τὲς Θεὲς ἐκεῖνος ἀνέπλασε, κατ' αὐτὰ τέτων χηματίσαντες τὰ εἰκάσματα. Πλεῖςα δὲ τε τοιέτου τὰ παραδείγματα παρὰ τῷ Παυσανίᾳ, ἅπερ ἐκ ἀσαφῶς ὑπὸ τε Λεκιανε (ἐν τῷ περὶ τῶν θυσιῶν φέρεται σημειέμενα. „Ἀναπλάττεσι μὲν γενειήτην τὸν Δία, παῖδα δ' ἐς ἀεὶ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἑρμῆν ὑπηνήτην, καὶ Ποσειδῶνα κυανοχαίτην, καὶ Γλαυκῶπιν τὴν Ἀθηνᾶν· δι' ὧν δὴ πάντως ἐπιθέτων Ὅμηρος αὐτὲς ἐςὶν ἐπισημαινόμενος.

Τῶν Ἀγαλμάτων τὰ ἀρχαιότατα τοῖς ποσὶ συμβεβηκόσι ἀδιαςάτως παρίςατο. „Πρῶτος γὰρ Δαίδαλος ἀνεπέτασε, καὶ τὲς πόδας διέςησεν„ ὡς Ἁρποκρατίων παρέδωκε. Τὸ δέτοι κεῖσθαι αὐτοῖς ἐποικίλλετο, τοῖς μὲν ὀρθίοις καθιςαμένοις, τοῖς δὲ καθημένοις: Οὕτω γὰρ δὴ καὶ Πορφύριος γέγραφε „τοὺς Θεὲς εἰωθέναι τὰ ἔθνη ἀνατυπεν χήμασι διαφόροις, καὶ ἡλικίαις, καθέδραις τε καὶ ςάσεσι, καὶ ἀμφιάσεσιν„ ὡς ἐξ αὐτε ἀναφέρει Εὐσέβιος. Ταύτῃ δέ τοι καὶ Ἀρνόβιος (ἐν βιβλ. ς'.) ὁμοίως.

Εἰδ' ὅτως ἔχει, κἂν τοῖς καθημένοις εἴδεσι, τὸν Θεὸν καθῆσθαι ῥητέον, ἵςασθαι δ' ἐν τοῖς ὀρθοςάδην μένϐσι, καὶ ἐπὶ τῶν τρέχειν δοκϐντων εἰδῶν, τρέχειν, κἀπὶ τῶν τοξεύϐσιν ὁμοίων, τοξέυειν. Καὶ τὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἄρα Ἄγαλμα, τὸ ἐν τῇ Τροίας ἀνακείμενον ἀκροπόλει, πρὸς ὃ αἱ Τρωϊάδες συνέδραμον λιτασόμεναι, καθημένης εἰκὸς εἶναι γενέσθαι, ἐπείπερ ὑπὸ τϐτων ἐν γόνασι ταύτης τὸ πέπλον τεθεῖσθαι πεποίηται. (Ἰλ. Ζ. ς 270.) ὃ καὶ Στράβων (Βιβλ. ΙΓ. Γεωγραφ.) ἡγήσατο: προσθεὶς, ὅτι καὶ πλεῖςα τῶν ἀρχαίων Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων καθήμενα παρῆν ὁρᾷν, οἷον τὸ ἐν Φωκίδι, καὶ ἐν Μασσιλίᾳ, καὶ Χίῳ, καὶ Ῥώμῃ, καὶ ἄλλοθι: καὶ τοιγε τὸ ἐπ' αὐτϐ τῇ ἑτέρᾳ καθεςὼς Τρωάδι, ἱςαμένην παρίςη τὴν Θεὸν ὄρθιον, ὡς ὁ αὐτὸς παρέδωκεν.

Τὴν δὲ ὕλην τὰ πάλαι τῶν Ἀγαλμάτων τὰ πλεῖςα ξύλινα ἦν, ἃ **Ξόανα** εἶπον, ὡς Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (ἐν τῷ Προτρεπτικῷ) ἀναπτύσσει. Τοιόνδε ὑπῆρχε τὸ πανάρχαιον **Ξόανον**, τὸ ὑπὸ Δαναϐ ἐν τῷ παρ' Ἀχαιοῖς Ναῷ ἀνατεθὲν, περὶ ϐ Παυσανίας (ἐν **Κορινθιακ.** Κεφ. ΙΘ'.) Ξόανα γὰρ δὴ τότε (φησὶ) πείθομαι πάντα, καὶ μάλιςα τὰ Αἰγύπτια. „Ὅπερ ϐν σαφέςερον καὶ πλατύτερον ἐκτίθησιν (**Ἀρκαδ.** Κεφ. ΙΖ.) ἅμα καὶ τὰ γένη τῶν δένδρων συγκαταλέγων: „Τοῖς δὲ ἀνθρώποις τὸ ἀρχαῖον, ὁπόσα καὶ ἡμεῖς καταμαθεῖν ἐδυνήθημεν, τοσάδε ἦν ἀφ' ὧν τὰ Ξόανα ἐποιϐντο: Ἔβενος, Κυπάρισσος, αἱ Κέδροι, τὰ Δρύϊνα, ἡ Σμίλαξ, ἡ ὁ Λωτός.„ Τὸ δ' αὐτὸ κἂν Ἰταλίᾳ τὸ πρῶτον ἐπικρατῆσαι διέξεισι Πλίνιος (Φυσ. ἱςορ. Βιβλ. ΛΔ'. Κεφ. Ζ'.) Mirumque, φάσκων, mihi videtur, cum ſtatuarum origo tam vetus in Italia ſit, Deorum ſimulacra lignea potius ac fictilia, in delubris dicata, usque ad devictam Aſiam; unde luxuria irrepſit. —

„Ἐπεισίμοι θαυμάζειν, ὅτι τῆς καταβολῆς τῶν Ἀνδριάντων οὕτω παλαιᾶς οὔσης ἐν Ἰταλίᾳ, τὰ Θεῶν εἰκάσματα ξύλινά τε μᾶλλον καὶ κεραμεοῦ ἐν τοῖς Εἰδωλείοις ἀνέκειτο, ἄχρις οὗ ὑποτέτακται ἡ Ἀσία, ὅθεν ἡ τρυφή τε καὶ πολυτέλεια παρεισέδυ.„ Ἀλλ᾽ οὐδὲν ἧττον μέντοι καὶ τῶν Ἑλλήνων τοῖς ὕστερον ἐπεισήνεκται ἡ περὶ τὸ πρᾶγμα τρυφὴ, ὧν τὴν κατὰ τοῦτο θρησκείαν ἐξῆρεν ὁ Παυσανίας καὶ προσεπέτεινε (Ἠλειάκ Βιβλ. Ε. κεφ. ΙΒ.) λέγων, ὅτι καὶ ἐξ Αἰθιόπων τὸν ἐλέφαντα εἰς ἀγαλματοποιΐαν ἀπεκομίζοντο· ἐξ οὗ καὶ ἡ Πλάτωνος προήχθη νομοθεσία, περὶ ἧς Κικέρων ἐν τοῖς κατ᾽ αὐτὸν διέξεισι Νόμοις: τοῦ μὴ χρυσόν, μηδ᾽ ἄργυρον, μηδ᾽ ἐλέφαντα, μηδὲ χαλκὸν ἢ σίδηρον, ἐν τοῖς Ναοῖς ἐνεισάγεσθαι, ἀλλὰ ξύλινά τε καὶ λίθινα καθιεροῦσθαι. Ἐξισχύκει καὶ γὰρ ἤδη τό μεγαλοπρεπὲς τῆς τοιᾶσδε πολυτελείας ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων, ἐπεὶ καὶ χαλκοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ καὶ τῶν ἔτι τιμιωτέρων, ὁρῶμεν πρὸς Ὁμήρου ἐν τοῖς Ἱεροῖς μνείαν γίγνεσθαι. Καὶ Πλούταρχος δὲ Θησέα ἱστόρησεν Ἱερὰ ἐν Κύπρῳ τῇ Ἀριάδνῃ καταστησάμενον, Ἀγάλματα δισσὰ ἐνιδρύσασθαι, τὸ μὲν ἀργυροῦν τὸ δὲ χάλκεον. Παυσανίας δὲ (Ἀρκαδ. Κεφ. 15.) Φωινεάτας παρέδωκεν ἐσχηκέναι Εἴδωλον χαλκοῦν Ποσειδῶνος Ἱππίου, ὡς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως φάσκοντας καθιερωθέν: ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀνενδοιάστως τοῦτο πεισθείην ἐγὼ, εἰδὼς κατ᾽ ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, μὴ ἐκ χαλκοῦ στεροῦ εἰωθέναι κατασκευάζεσθαι τὰ ἀγάλματα ὁλοχερῶς, ἀλλὰ δίκην ἐσθῆτος τῆς ἀπὸ πλειόνων ῥακέων συῤῥαπτομένης „Ὀυ γάρ πω τότε τοῦ χαλκοῦ τὰ ἀγάλματα διὰ παντὸς ἠπίσαντο ἐργάσασθαι, καθάπερ ἐσθῆτα ἐξυφαίνοντες.„ Παρ᾽ Ὁμήρῳ μέντοιγε, οὐδενὸς Εἰδώλου ἡ ὕλη σαφῶς δηλοῦται, οὐδ᾽ αὐτὸ τοὔνομα, εἰμὴ ἐν γένει τὸ τοῦ Ἀγάλματος: ὅπερ οὖν ἐπὶ τὰ διακοσμήματα καὶ τὰ δῶρα κοινῇ ἐφαπλοῦντος ἐκείνου, οἱ μετ᾽ αὐτὸν Ἕλληνες ἐπὶ τὰ γλυπτὰ μάλιστα τῶν εἰκασμάτων συνέστειλαν.

ΚΕΦΑΛ. Ε΄.

Περὶ τῶν Θεοῖς Ἱεροπολούντων.

Ἐπὶ τῷ μετιέναι τὰ θεῖα κατὰ τὸ δέον ἐπικαθιςῶντο, οὕσπερ Ἱερεῖς ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει, οἷς τε διαφερόντως ἡ τῶν Ἱερῶν Ἄλσεών τε καὶ Ναῶν, καὶ ἡ τῶν τελετεργιῶν ἐγκεχείριςο ἐπιςασία καὶ ἐπιμέλεια. ἧς δὴ καὶ τὰ διαφέροντα τῶν μερῶν ἐπὶ τῶν ἐπισημοτέρων χωρίων προσώποις ἐνεχειρίζοντο πλείοσιν, ἐπ' ἄλλων δὲ, καὶ ἐνίγε καὶ μόνῳ, ὡς Ἀριςοτέλης (Πολιτικ. ς. Κεφ. Η΄) διδάσκει. „ Συμβαίνει δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην, ἐνιαχῦ μὲν εἶναι μίαν, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν, ἐνιαχῦ δὲ πολλὰς καὶ κεχωρισμένας τῆς Ἱερωσύνης: οἷον Ἱεροποιῦς καὶ ναωφύλακας καὶ ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων. „

Ἐφιςῶντο δὲ παρ' Ἕλλησιν εἰς τόδε τῦργον ἀναμὶξ, καὶ γυναῖκες, καθὰ καὶ ἄνδρες· καθ' ὃν δὴ τύπον ὁ Πλάτων (ἐν τῷ ς. τῶν Νόμων) „ Θεσμοθετεῖ τοῖς Ἱεροῖς Νεωκόρῦς τε, καὶ Ἱερέας, καὶ Ἱερείας δεῖν γίγνεσθαι. „ Ἀλλ' Ἡρόδοτος κἀν τῦτῳ, ὡς κἀν πολλοῖς ἄλλοις, διενηνοχέναι τῦς Ἕλληνας τῶν Αἰγυπτίων (ἐν Εὐτέρπῃ) ἀποφαίνεται· παρὰ γὰρ ἐκείνοις, „ Ἱερᾶται γυνὴ μὲν ὐδεμία, ὔτε ἄρσενος Θεῦ, ὔτε θηλέης. ἄνδρες δὲ πάντων τε καὶ πασέων. „ Καὶ τῦτο δὲ σύμφωνον τοῖς Θείοις θεσμοῖς τοῖς Ἑβραίων, παρ' οἷς τὸ θῆλυ γένος τῆς τῶν θειοτέρων λειτυργίας ἐπείργεται.

Μετῄεσαν δὲ τὰ τῆς ἱερᾶς ὑπυργίας καὶ οἱ γάμῳ συνημμένοι, ὡς ὁ Μάρων ἐκεῖνος ὁ ἱερατεύων Ἀπόλλωνι, ὃ περ Ὀδυσσεὺς, καὶ συζύγῦ, καὶ τέκνων ὑπερασπίσατο· (Ὀδυσ. Ι΄. ς. 199.) καὶ ὁ Χρύσης, οὗ Βρισηῒς ἦν ἡ θυγάτηρ. (Ἰλ. Α΄. ς. 95. καὶ 369.) Οὕτω καὶ Δάρης ὁ Ἡφαίςῦ Ἱερεὺς, ὁ παρὰ Τρωσὶ προεδρεύων (Ἰλ. Ε΄. ς. 27.) δύο υἱῦς ἦν ἔχων· ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῆς Ῥαψῳδίας (ς. 76.) καὶ Ὑψήνωρ διαμνημονεύεται ὁ τῦ Δολοπίωνος, ὃς ῥα Σκαμάνδρῦ ἀρητὴρ ἐτέτυκτο· καθάπερῦν (ἐν Ἰλ. Π. ς. 604.) Λαογόνος ὁ Ὀνήτορος

τῦ ἱερατεύοντος Διὶ τῷ Ἰδαίῳ. Παραπλησίως δὲ ἐκ τῶν γυναικῶν, Θεανὼ μὲν ἡ Ἀντήνορος εὐνέτις, τῦ ἐν Τροίῃ Νεῷ Ἀθήνης ἦν προεστηκεῖα. (Ἰλ. Ζ΄. ϛ. 298.) Παρὰ δὲ τοῖς ὕστερον, ὡς Εὐστάθιος μαρτυρεῖ, συνεχέστερον τὰς παρθενευούσας εἰς τὸ Ἱερᾶσθαι ᾑρῦντο, ἤγῦν τὰς ἄχρι τελευτῆς ἐν ἁγνείᾳ βιῦν νομοθετυμένας: οἷαπυ θεσπιάσιν ἐν τῷ Ἡρακλέυς τεμένει. „Παρθένος Ἱερᾶτο ἐς ἂν ἐπιλάβῃ τὸ χρεὼν αὐτὴν:„ ἧ διέξεισι Παυσανίας (ἐν τοῖς **Βοιωτικ.** Κεφ: ΚΖ΄.) ἢ ἄλλως, ἐς ἂν ἐπίγαμος γένηται: ὥσπερ κατὰ τὸν αὐτὸν (ἐν τοῖς **Κορινθιακ.** Κεφ. ΛΓ΄.) ἡ ἐν τῷ Ποσειδῶνος Ἱερῷ, τῷ παρὰ Τροιζηνίοις, καθιερωθεῖσα, „ἐς ἂν ἐς ὥραν προέλθῃ γάμυ.

Ἐτύγχανον δὲ πρῶτον τε καὶ μάλιστα μετιόντες τὴν Ἱερωσύνην ἐκ διαδοχῆς, ἀντὶ τῶν τεκόντων οἱ φῦντες· ὃ δὴ παρ' Αἰγυπτίοις καθ' Ἡρόδοτον (ἐν τῇ **Ἐυτέρπῃ**) ἀμεταθέτως ἐκράτει παρατηρύμενον. Καὶ Πλάτων δὲ (ἐν ϛ. τῶν Νόμων) ὡσαύτως διατάσσων ὑπῆρξεν: „Ἱερέων Ἱερέας, οἷς μὲν εἰσὶ πάτριαι αἱ Ἱερωσύναι, καὶ αὖς, μὴ κινεῖν.„ Ἄλλως δ' ὖν, ᾑρῦντο καὶ ξένοι μετάπεμπτοι, ἤτοι ψήφῳ, ἢ κλήρῳ, καθάπερ ὁ αὐτὸς διεθέσπισε „Τύτων δὲ πάντων τὰ μὲν αἱρετὰ χρὴ, τὰ δὲ κληρωτὰ ἐν ταῖς καταστάσεσι γίγνεσθαι.„ Τῦ δέ τοι μάρτυς ἐστὶ πιστὸς καὶ ὁ Ἀλικαρνασσεὺς Διονύσιος: (Ἀρχαιολ: Βιβλ. Β΄.) „Εἰπὼν γὰρ τοὺς παλαιὺς, κλήρῳ διαιρεῖν τοῦς Ἱερεῖς εἰωθέναι, (προσέθηκεν) ἀξιῦντας ἀργυρίυ τὸ τίμιον ἀποκηρύττειν.„ Γράφει δὲ καὶ Εὐστάθιος τὺς πάλαι ὑπειληφέναι, Θεανὼ τὴν Ἀθήνης Ἱέρειαν ὑπὸ τῦ Δήμυ τῦ Τρωϊκῦ κατασταθῆναι, „ὔτε κληρωτὴν, ὔτ' ἐκ γένυς, ὔτε ἐνὸς ψήφῳ, ἀλλ' ἣν, ὡς οἱ παλαιοὶ φασὶ, τὸ πλῆθος εἵλετο: περὶ γὰρ αὐτῆς Ὅμηρος ἔφη, ὅτι Τρῶες ἔθηκαν.

Τὰ πολλὰ δ' αὐτοῖς ἡ ἕδρα καὶ οἴκησις ἦν ἀγχῦ τῶν Ναῶν καὶ τῶν Ἱερῶν χωρίων, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἱερατευόντων Ἀπόλλωνι τῷ

Δελφικῷ: (ἐν τῷ Ὕμν.) καὶ τῶν τοῦ Διὸς τοῦ Δωδωναίου, (Ἰλ. Π. ς. 234.) Καὶ ὁ ἀρητὴρ δ᾽ Ἀπόλλωνος ὁ Μάρων, ἐν τῷ ἄλσει ἐσκήνου, ὅπου τὰ πρὸς τὸ ζῆν χρειώδη αὐτῷ ἐπήρκουν, ἐκ τῶν τοῖς Θεοῖς εἰωθότων προσφέρεσθαι: ὅπερ οὖν καὶ τοῖς ἐν Δελφοῖς Ἱερεῦσιν ἰδίᾳ καθυπισχνεῖται Ἀπόλλων, (ἐν τῷ Ὕμν:) Ὅτι δὲ ἄρα καὶ πλούτου περιουσίᾳ διετέλουν κομῶντες, δεῖγμα ὁ Δάρης, „ὁ ἀφνειὸς ὢν ἀμύμων Ἱερεὺς Ἡφαίστοιο:„ (Ἰλ. Ε΄. ς. 9.) Καὶ περὶ τῆς Εὐρυδάμαντος δὲ τοῦ πλουτισμοῦ ἀφθονίας γίγνεται λόγος, ἣν τῶν Υἱῶν ἀναιρεθέντων χηρωσταὶ δατέοντο: (Αὐτ. ς. 158.) Ἀλλὰ καὶ Χρύσης ὑπὲρ τοῦ Θυγατρὸς προσῆγε τοῖς Ἕλλησιν ἀπερείσια ἄποινα: (Ἰλ. Α΄. ς 95. καὶ 372.) ὅθεν δῆλον, ὅτι καὶ τούτων πολλοὶ ἐξ οἴκων γεγόνεισαν λαμπροτέρων, ὡς Θεανὼ ἡ Ἐννυὸς Πριάμου τοῦ Ἄνακτος, καὶ δὴ καὶ Ἕλενος ὁ Υἱός. Μᾶλλον δὲ καὶ Βασιλεῖς αὐτοὶ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων τὰ τῆς Ἱερωσύνης μετήεσαν, ὡς Ἀριστοτέλης διεπιστώσατο. (ἐν Γ΄. τῶν Πολιτικ. Κεφ. ΙΔ΄.

ΚΕΦΑΛ. ς.

Περὶ τῶν Ἁγνισμῶν.

Ἐπὶ τῆς τῶν Θεῶν αὐτῶν θεραπείας ἐχομένως ἔγγιον ἔλθωμεν· ἐν ᾗ πρὸ πάντων παρατηρητέον: διαφερούσης αὐτοῖς δεῖσθαι καθάρσεως νενομικέναι, τοὺς τὰ Ἱερὰ ἐπιβαλλομένους μεταχειρίζεσθαι. Τοιγαροῦν καὶ τὰς χεῖρας εὐλαβῶς εἰώθεσαν νίπτεσθαι, ὁσάκις εὐχὰς ἔδει τοῖς Θεοῖς ἀνασπένδειν, ἤγουν καὶ θύειν. Οὕτως ὁ Νέστωρ, (Ἰλ. Ι΄. ς. 791.) ὡς ἂν εὖ τε καὶ καλῶς αὐτῷ ἕξῃ τὰ τῆς πρεσβείας τῷ Διῒ εὐξόμενος: „Φέρτε δὲ χερσὶν ὕδωρ (ἔφη) εὐφημῆσαί τε κέλευσε. Καὶ

Α᾽χιλλεὺς ὑπὲρ τῆς Πατροκλέȣς σωτηρίας καθικετεύσων (Ἰλ. Π. ς. 230.) „Νίψατο δ᾽ αὐτὸς χεῖρας „ Καὶ Ἕκτωρ διευλαβέμενος φαίνεται (Ἰλ. Ζ. ς. 266.) χερσὶν ἀνίπτοισιν Διῒ λέιβειν αἴθοπα οἶνον·„ ὃ δήπου ῥήμασιν ἰσαρίθμοις ἀποτρέπων ἐςὶ καὶ Ἡσίοδος· (ἐν τοῖς Ἔργοις ς. 22.) „Καὶ Ἀχαιοὶ δὲ θύσοντες χερνίψαντο:„ (Ἰλ. Α'. ς. 449.) Κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον καὶ Πλαῦτος ἐν τῷ Ἀμφιτρύωνι (ἐν Πράξει Ε'. Σκηνῇ Α'. ς. 41.) Invocat Deos manibus puris „ἐπικαλεῖται τȣ̀ς Θεȣ̀ς χερσὶν ἁγναῖς. καὶ ἐν τῇ Ἀυλȣλαρίᾳ:„ (Πράξ. Γ'. Σκηνῇ ς. ς 43.)

Ego, nifi quid me vis, eo lavatum, ut facrificem.
„(Ἀυτὸς, ἐμήτι με θέλεις, εἰμι νιψόμενος.)„

Ἀλλ᾽ ἔτι καὶ καθαροῖς ἀμφίοις, τὰ ἱερὰ ἐκτελέσοντες ἀπεχρῶντο· ὥσπερ καὶ Πηνελόπη, (Ὀδυσ. Δ'. ς. 750.)

Ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ᾽ ἑλȣ̃σα
Εὔχετο.

Οὕτω δέτοι καὶ ὁ Λατῖνος Ποιητής.

Cafta placent fuperis, pura cum vefte venite
. . . . et pura cum vefte facerdos.
Τὰ ἁγνὰ τοῖς Οὐρανίωσιν ἀνδάνει, καθαρᾷ σὺν ἐσθῆτι δεῦτε
. . . . καὶ καθαρᾷ σὺν ἐσθῆτι ἀρητήρ.

Ἔνθεντοι καὶ κατὰ τὸν Πολυδεύκην ἐκεῖνοι (Βιβλ. Α'. Κεφ. Α.) οἱ Θεοῖς προσιόντες, περιῤῥανάμενοι ὑπὸ νεȣργῷ ςολῇ καὶ νεοπλῆνεῖ ἐσθῆτι. Πρὸς δὲ δὴ τȣ́τοις, καὶ αὐτὰ τὰ σκεύη, τὰ εἰς ἱερὰν χρῆσιν καθωρισμένα, ἔθος ἦν προκαθαίρειν, ὡς Ἀχιλλεὺς ἐποίησεν, ἐν κρατῆρι σπεισόμενος. (Ἰλ. Π. ς. 228.)

Ἐχρῶντο δ' ἐπὶ τοῖς καθαρμοῖς τὰ πλεῖστα ὕδατι ἁλμυρῷ, διὰ τὸ ἐνὸν τῆς πυρώδους φύσεως, ᾗ φησὶ Πρόκλος, καθαρτικῆς εἶναι νομιζομένης: διὸ καὶ ὕδωρ τὸ θαλάσσιον ἄριστον. Ὁ γοῦν Τηλέμαχος (Ὀδυσ: Β'. ς. 261.)

Χεῖρας νιψάμενος πολιῆς ἁλὸς εὔχετ' Ἀθήνῃ.

Ἄλλως τε γε μὴν καὶ τῷ γλυκερῷ ὕδατι ἐνεβάλλετο ἅλας, κατὰ Μένανδρον „Ὕδατι περιῤῥάνας, ἐμβαλὼν ἅλας. Καὶ Θεόκριτος δὲ ἐν τῷ Ἐλάσσονι Ἡρακλεῖ ἔφη: (τουτέστιν ἐν τῷ ΚΔ'. Εἰδυλλ. ς. 95. καὶ 96.)

Ἅλεσσι μεμιγμένον, ὡς νενόμισται,
Θαλλῷ ἐπιῤῥαίνειν ἐστεμμένον ἀβλαβὲς ὕδωρ.

Προστίθησι δ' αὐτόθι προηγουμένως καὶ θεῖον· ᾧ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν Ἀχιλλέα ἐν τῇ τοῦ Κρατῆρος ἀποπλύνσει χρησάμενον: (Ἰλ Π. ς. 228.) „ἐκάθηρε θεείῳ πρῶτον, ἔπειτα δὲ νῖψ' ὕδατος καλῇσι ῥοῇσι.„ ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Ὀδυσσέα ἐν τῷ τὴν οἰκίαν καθαίρειν. (Ὀδυσ. Χ. ς. 481.) Ἀλλὰ γὰρ οὗτος παρὰ ταῦτα, ἔτι καὶ πῦρ προσελάβετο, ὃ τὴν ἰσχὺν οὐ μικρὰν ἐπὶ ταῖς ἀφαγνίσεσιν ὑπελάμβανον. Ταῦτα δὲ παραπλησίως συνῆψε καὶ Ἰουβενάλιος (ἐν Β'. Σατυρ, ς. 157. 158.)

Cuperent lustrari, ſi qua darentur.
Sulphura cum taedis.

„Βούλοιντ' ἁγνίσασθ' εἰ θεῖα παρῆν δαΐδες τε.

Καὶ Ὀυΐδιος δὲ ἐν ταῖς Μεταμορφώσεσι (Βιβλ. Ζ. ς. 261.)
Terque ſenem flamma, ter aqua, ter ſulphure luſtrat.

Τρὶς γεραὸν φλογὶ, τρὶς δέγε ὕδατι, τρὶς δὲ θεείῳ Ἁγνίζει.

ἔνθα δὴ συνέδραμε καὶ τὰ τρία. πρὸ δὲ πάντων τὲς μιανθέντας αἵματι καθαγνιςέες εἶναι ἐνόμιζον· ἔνθεντοι, τὸ τȣ͂ Ἕκτορος ἐκεῖνο: (Ἰλ: Ζ΄. ϛ. 267.)

. . . . Οὐ δέπη ἐςί, κελαινεφέϊ Κρονίωνι.
„Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάασθαι.„

Ε'ζήλωσε δ' Ἕκτορα καὶ ὁ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ Αἰνείας (ἐν Β΄. Ἀιν: ϛ. 718.)

Me bello e tanto digreſſum, et caede recenti,
Attrectare nefas, donec me flumini vivo
Abluero.

„Τᾶν γάρ μ' ἐκ πολέμοιο, Φόνων τ' ἐλθόντα τοσῶν δε,
„Ψαυέμεν ȣ̓ θέμις, ἔσθ' ὕδασ' ἐιν ἁγνοῖς λοεσαίμην.

Οὕτω δέτοι καὶ τῷ ὄικῳ τῷ Ὀδυσσέως καθαρμȣ͂ ἐδέησε, διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῶν μνηςήρων ἀναίρεσιν. (Ὀδυσ: Χ. ϛ. 481.) Καὶ Ῥωμαίοις δὲ μετὰ τὴν τῶν συνομωτῶν φονοκτονίαν, πάνδημος ὁ ἀφαγνισμὸς διετάχθη: (Διονύσ: ὁ Ἀλικαρν: ἐν Βιβλ. Ε΄.) „Ὡς ȣ̓ θεμιτὸν „αὐτοῖς ἐφ' Ἱερὰ παρεῖναι, καὶ θυσιῶν κατάρχειν, πρὶν „ἀφοσιώσασθαι τό μίασμα, καὶ τὴν συμφορὰν λῦσαι τοῖς „ἐιωθόσι καθαρμοῖς.„ Οὕτω δεινὸν εἶναι ἐδόκει, καίτοι ἐπὶ δικαίοις, ἡ τȣ͂ βροτείȣ αἵματος χύσις. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐν ὁποίᾳδήτινι ἄλλῃ, σύνηθες ἦν πρὸς ἐξιλασμὸν τὰς Χεῖρας ἐκπλύνειν, ὡς ὁ Σχολιαςὴς Σοφοκλέȣς διδάσκει: „Ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὅτε φόνον ἀνθρώπȣ „ἢ ἄλλας σφαγὰς ἐποίȣν, ἀπονίπτειν τὰς χεῖρας εἰς κά„θαρσιν τȣ͂ μιάσματος.„ Καὶ ἐπίσημον ἦν ἄρα ἐκεῖνο τὸ τῆς ἐξιλεώσεως εἶδος τὸ παρ' Ἀπολλωνίῳ, ἐν ᾧ διὰ σφαγῆς χοιριδίȣ αἱ τȣ͂ φονευτȣ͂ χεῖρες ὑπὸ τȣ͂ Ἱερέως ἐπλύνοντο.

Ἀλλὰ καὶ δι' αἰτίας ἄλλας οἱ καθαρμοὶ τοῖς παλαιοῖς ἀπετελȣ͂ντο: Τοιȣ͂τος ὁ κελεύσματι Ἀγαμέμνονος, ἐν τῷ ςρατῷ τῶν Ἑλλήνων πανδή-

μως γενόμενος, ἡνίκα ἐξιλαθεῦσαι Ἀπόλλωνα ἔδει, ἕνεκα τῆς τοῦ Ἱερέως τούτου γενομένης ὕβρεως. (Ἰλ: Α΄. ϛ, 313.)

„Λαοὺς δ' Ἀτρείδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν·
„Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο, καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον·

Παυσανίας δ' ἐν Ἀρκαδικ: (Κεφ: ΜΑ΄.) τοῦ λοιμοῦ χάριν γενέσθαι τό δ' ὑπείληφεν, ὃς λήμη παρ' Ἕλλησιν ὠνομάζετο. ἔνθα καὶ περὶ τοῦ Ποταμοῦ διέξεισι τοῦ Λύμακος ὀνομασθέντος. παρὰ τὸ τῆς Ῥέας μετὰ τὸ αὐτῇ τὰς ἐκ τοῦ τοκετοῦ Διὸς ὠδῖνας, ἐν ὕδασι ῥυπτικοῖς καθαρθείσης, ἐπὶ τὸν Ποταμὸν ἐκεῖνον ἀπορρῖφῆναι τὰ Λύματα, καὶ μιάσματα, ἐξ οὗ δὴ τὸ ἔθος, τὸ ἐς τὸ ὕδωρ τὰ ῥύματα ἀπορρίπτειν, τὸ ἐνταῦθα τοῖς Ἕλλησι παρατηρηθέν. Ταῦτα γὰρ ἄλλως τὰ καθάρματα, ἐν τῇ γῇ ἐνορύττεσθαι προειωθέναι δείκνυσιν ὁ αὐτὸς Παυσανίας, (Κορινθ: Κεφ: ΛΑ΄.) ὡς ἐπὶ τῆς τοῦ Μητραλοίου Ὀρέστου ἀφοσιώσεως τῆς παρὰ Τροιζηνίοις γενομένης ἱστόρησεν.

ΚΕΦΑΛ Ζ.

Περὶ Ἱκετηριῶν καὶ εὐχῶν.

Οὕτως εὖ δὴ καὶ καλῶς καθαρθέντες ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς εὐσεβείας ἐτρέποντο, ἣν ὁ Πλάτων (ἐν τῷ Εὐθύφρονι) κεῖσθαι πᾶσαν διδάσκει, „ἐν τῷ εὔχεσθαι καὶ τῷ θύειν. „ὧν, τὸ μὲν ἐστὶ, δωρεῖσθαι „τοῖς θεοῖς, (ἤτοι δῶρα προσάγειν) τὸ δὲ, αἰτεῖν τοὺς θεοὺς„ Οὕτω πως ἐν τῷ διδόναι τε καὶ ζητεῖν ἅπαν τὸ τῆς θρησκείας συνίσταται. Περὶ μὲν οὖν τῆς αἰτήσεως διαληψώμεθα πρῶτον, οὕτως ἀνθρώποις τοῦ τῆς ἀνάγκης νόμου διατάττοντος, ἣν Ὅμηρος πρὸς ἅπαντας

,,ἐφαπλοῖ. (Ὀδυσ. Γ΄. ς. 48.) **Πάντες δὲ Θεῶν χατέουσ' ἄνθρωποι.** Ὥσπερ οὖν ἀνθρώποις αἱ τοῦ κοινοῦ βίου διαφέρουσι χρεῖαι, οὕτω διαφέρουσαι ὑπῆρχον καὶ αἱ πρὸς Θεοὺς διαφόρους γινόμεναι ἱκεσίαι, ἢ τούτων ἑκάστῳ τὰ ἀνήκοντα διεκρίνετο. Τρῶες μὲν γὰρ, (Ἰλ. Ζ΄. ς. 305.) τῆς Πόλεως σφίσι κινδυνευούσης, Ἀθήνην ἐπεκαλοῦντο τὴν Ἐρυσίπτολιν. Οἱ δὲ μνηστῆρες Πηνελόπης ἐν τοξείαις ἐρίζοντες, Ἀπόλλωνα: Ὀδυσ: Φ. ς. 267.) προσθείης δ' ἂν καὶ Ὀδύσ Χ. ς. 7.) Ναυτικοὶ δὲ, Ποσειδῶνα, ἢ Κάστορα. (ἐν τῷ Ὕμν.) ἄλλοι δὲ ἄλλους, οὕσπερ διαφερόντως τύχοιεν σεβαζόμενοι· Οἷον Ἀθηνᾶν Ὀδυσσεύς. Κοινῇ δὲ καὶ ἐνδελεχῶς, πάντες τὸν Δία, ἐξ οὗ τῶν δισσῶν πύθων πάντα ἡγοῦντο; καὶ καλὰ καὶ κακὰ ἀφυσσόμενα. (Ἰλ. Ω΄. ς. 527.)

Καθόλου τοιγαροῦν ἅπαν ἔργον, ὅ, τι καὶ λόγου ἄξιον εἴη, ἐπιβαλλόμενοι, τοὺς Θεοὺς πρὸ πάντων ἐξήρχοντο ἱκετεύειν, ὧν μὴ ἐπαρηγόντων, οὐδὲν ᾤοντο περαίνεσθαι εὐτυχῶς. Τοῦτο γοῦν ὁ Νέστωρ παρατηρεῖ, τὴν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα πρεσβείαν ἀναληψόμενος. (Ἰλ. Ι. ς. 172.) καὶ Πρίαμος, τὸν τοῦ Υἱοῦ νεκρὸν παρὰ τοῦ αὐτοῦ αἰτησόμενος. (Ἰλ. Ω΄. ς. 306. κξ.) καὶ Ὀδυσσεὺς τὴν παρεμβολὴν τῶν Τρώων κατασκοπεύσων. (Ἰλ. Κ. ς. 277. κξ.) καὶ Τηλέμαχος τελευταῖον, ἐπὶ τὸν εἰς Πύλον πλοῦν παρασκευαζόμενος. Νόμον οὖν ἐντεῦθεν γενικόν τινα φέρει ὁ Πυθαγόρας: ,,Ἔρχεω ἐπ' ἔργον, θεοῖσιν ἐπευξάμενος.,, τὸν δὲ Νόμον τόνδε ὁσίως τετηρηκέναι τοὺς Ἕλληνας, ἐκ τῶν ὑπομνημάτων αὐτῶν κατάδηλον. Ἔργῳ γὰρ τῷ τυχόντι ἐπιχειροῦντες, **Θεὸς, Θεὸς** κράζειν εἰώθεσαν. Τᾷτοι καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἔργου ἐκτέλεσιν, χάριτας τοῖς Θεοῖς δημοσίᾳ καθωμολόγουν, ὡς πολλὰ παρ' Ὁμήρῳ κατιδεῖν ὑποδείγματα πάρεστι.

Τοιγαροῦν ἐφ' ᾧ καὶ ῥᾷον ἐκδυσωπήσωσιν αὐτοὺς δῶρα τοῖς θεοῖς ἀπονεμεῖν ὑπισχνοῦντο· Οὕτως ἡ Θεανὼ, σὺν ἅμα ταῖς λοιπαῖς Τρωϊάσιν, Ἀθήνην καθικετεύσασα, τὸ Πέπλον προσάγει· καὶ ἅμα δὲ, καὶ δυωκαίδεκα βόας προσεπαγγέλλεται μετάγε τὴν ἀπολύτρωσιν, ἐπιθύσειν. (Ἰλ. Ζ΄. ς. 302.) Ἀθήνῃ δ' ἔτι καὶ Νέστωρ, ὑπὲρ τῆς εἰς Ἑλλάδα

ἐπανόδε, ἐν Σωτηρίᾳ, εὔχεται Ταύρες ἐννέα. Παραπλησίως δὲ καὶ Αἰνείας ἐκλιπαρῶν Ἀφροδίτην, (Αἰνειάδ. Α'. ς 358.)

Multa tibi ante aras noſtra cadet hoſtia dextrâ.

„ (Πολλὰ τεοῖς αὐτοὶ ἐπιρέξομεν ἱεράγε βωμοῖς.)
Καὶ Αἰνειάδ. Ε'. ς. 236.

Vobis laetus ego, hoc candentem in littore taurum
Conſtituam ante aras votis reus . . . . .

„ Ἄμμιν ἐγών, εὔφρων μάλα, τῇ δ' ἀκτῇ κατὰ Ταῦρον
„ Ἀργινόεντα θύσω, βωμοῖς ἔπι, ἔνοχος εὐχῆς.)

Ταῦτα γὰρ δὴ τὰ δῶρα τὰ Λατίνοις (vota) ἰδίως λεγόμενα, ἅτε ἱκεσίαις τὰ πολλὰ συναπτόμενα, μιᾶτε καὶ τῇ αὐτῇ φωνῇ, τῇ τῆς Εὐχῆς, καθ' Ἕλληνας ἐκδηλῦται· Ἑλληνίτε δὲ αὐτὰ, καὶ Ῥωμαίοις, καὶ ἄλλοις ἔθνεσιν ἐν χρήσει γενέσθαι τινὶ δεινᾷ περιστατεμένοις, ἐκ τῆς τῶν Συγγραφέων ἀναγνώσεως κοινῇ ἀναμαθεῖν πάρεστιν. Ὅθεν καὶ ὁ τῦ „ Ὁμήρε Σχολιαστὴς ἔφη „ Ὅτι, δυστυχίας ἐπίτασις, καὶ σω- „ τηρίας ἀπόγνωσις, εὐχὴ Θεῶν. Καὶ Πλίνιος (Βιβλ. Η'. Κεφ. 15.)
Tum praecipuus votorum locus eſt, cum ſpei nullus eſt.
„ (Περιεσία εὐχῶν, ἐν ἀπεσίᾳ ἐλπίδων.)

Ἐν τῷ δὲ τὰς εὐχὰς ἐκπληρεῖν τάς δε, πολλῇ χρώμενοι τῇ εὐλαβείᾳ ὑπῆρχον καὶ Ὁσιότητι, χαλεπῶς λίαν ἡγέμενοι νεμεσᾶν τὲς Θεὲς τῆς ἐπαγγελίας ἀθετεμένης. Διὸ καὶ τὰ δεινότερα τῶν ἐπισκηπτόντων ουστυχημάτων, ἐπὶ τὸ τοιόνδε ὅλως πλημμέλημα ἐπανῆγον. Καθάπερ Ἀχιλλεὺς (Ἰλ. Α'. ς. 65.) τὸν λοιμὸν ἐντεῦθεν παράγει, ὃν Ἀπόλλων κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐφῆκεν:

„ Εἴτ' ἄρ' ὅγ εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται, εἴθ' ἑκατόμβης·
Καὶ Αἰνείας δὲ τὸν ὄλεθρον τῶν Τρώων ὡσαύτως: (Ἰλ. Ε'. ς. 178.

„Εἰ μή τις Θεὸς ἐςὶ κοτεσσάμενος Τρώεσσιν
Ἱρῶν μηνίσας. . . . .

Καὶ ὅτω δὲ καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ ΚΕ΄. ς. 200.) Ἡ'ρακλῆς ἔφη, οὐδενὶ Α'χαιῶν εἶναι δῆλον, ὁπόθεν ἄρ ἐκεῖνος ὁ Λέων ὁ πάντα καταςρεφόμενος· αὐτόν δ' εἰκάζειν, τῶν Θεῶν τινά:

Ἱρῶν μηνίσαντα, Φορωνήεσσιν ἐφεῖναι.

Πρὸς δ' ἔτι καὶ Ἱερῶν, ἤ ἀναθημάτων; ὧν ἄλλοτε Θεοῖς προσαγηόχεσαν, ὑπεμιμνήσκοντο ἱκετεύοντες· Οὕτως ὁ Χρύσης Α'πόλλωνα „ἐκλιπαρεῖ: (Ἰλ. Α΄. ς. 39. 40.) „Εἴποτε αὐτοῦ τὸν Ναὸν διε-„τέλεσεν ἐρέψας ἤ, εἰδήποτε αὐτῷ κατὰ πίονα μηρὶ ἔκηεν,„ Ὡ'σαύτως καὶ Κροῖσος τὸν αὐτὸν Α'πόλλωνα ἐπικέκληται, ἧ διέξεισιν Ἡ'ρόδοτος, (ἐν τῇ Κλειοῖ Κεφ. ΝΖ΄.) Ὅτε ἐπὶ τῆς πυρᾶς τεθεὶς,„ φλογὸς παρανάλωμα ὅσον οὔπω ἔμελλεν εἶναι: „Εἴτι οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτῦ ἐδωρήθη παραςῆναι.„ Ἐφ' ᾧ καὶ Λυκιανὸς τὺς Ἕλληνας ἐπισκόπτει, εἰδήπερ αὐτοὶ ᾤοντο, μηδέν τι τὺς Θεὺς δωρεὰν διδόναι, τοῖς ἀνθρώποις δὲ τ' ἀγαθὰ πάντα διαπιπράσκειν. Ἰδιαίτερον δ' ἐπεμβαίνει τῷ Χρύσῃ: ὃς δῆθεν, πρὸς τῦ Α'γαμέμνονος τὴν θυγατέρα μὴ ἀπολαβὼν, „Ὡ'ς ἂν καὶ προδανείσας Α'πόλλωνι τὴν χάριν, δικαιολογεῖται, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἀμοιβήν.„

Ὅσα δ' εἰς τὸν τύπον τείνει τῦ ἱκετεύειν, χεῖρας εἰς Οὐρανὸν αἴροντας ἀπειραχῦ παρ' Ὁμήρῳ ὁρῶμεν τὺς δεομένυς. Τῦτί γάρπως ἔμφυτον ἀνθρώποις ἅπασιν Α'ριςοτέλης μαρτυρεῖ, ἐν τῷ περὶ Κόσμυ. „Πάντες ἄνθρωποι ἀνατείνομεν τὰς χεῖρας εἰς τὸν Οὐρα-„νὸν εὐχὰς ποιύμενοι,„ Α'μέλει καὶ γὰρ ἀναπείθονται πάντες, ὅτι το θεῖον ἐπὶ τὸ ὑπέρτατον ἵδρυται τῦ κόσμυ· διὸ καὶ ὁ ὐρανὸς, Θεῶν ἕδος, Ὁμήρῳ τε καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ποιητῶν εἴρηται. Οὕτως (Ἰλ Ε΄. ς. 367. καὶ 868. Καὶ Ὀδυσ. Ζ΄. ς. 42.) Καὶ ἀθανάτων ἕδος (Ἰλ. Ε΄. ς. 360 καὶ Ἰλ. Θ΄. ς. 356.)

Α᾽ποκαλεῖ δὲ ϗ Α᾽ριστοτέλης „Θεῦ οἰκητήριον τῦ κόσμυ τὸ ἄνω.

Περὶ ὗ ἄριστα διείλεκται ϗ Τερτυλλιανὸς ἐν τῷ Ἀπολογητικῷ. Κεφ. ΙΖ.)

Α᾽λλως τε καὶ ἐπὶ τὰ Θεῶν Τεμένη δημοτελῶς κατέφευγον εὐξόμενοι, ἐκεῖσε μᾶλλον παρόντας εἶναι πιστεύοντες. Διόπερ Η῾σύχιος „Ναὸς (φησὶν) οἶκος ἐστὶν ἔνθα Θεὸς προσκυνεῖται„ καὶ οἱ φοιτῶντες ἐπ᾽ αὐτὸν προσιέναι τοῖς Θεοῖς ἐλέγοντο: ὃ δὴ καὶ Κικέρων ἐνιοῶν ὑπῆρχε, φάσκων (ἐν τοῖς περὶ τῶν Νόμ.) ad Divos caſte adeunto: (Α῾γνῶς τοῖς Θεοῖς πρόσιθι.) Καὶ Τιβῦλλος δὲ, (ἐν Α'. Βίβλ. ϛ. 39-)

Num feror inceſtus ſedes adiiſſe Deorum?

Μὴ μιαρὸς φέρομαι προτὶ Θείων ἐλθέμεν ἕδρας;

Τῶν Ι᾽νδαλμάτων ἕνεκα δήπυ, οἷς τισιν ὡς ὀφθαλμοῖς προκειμένυς εἰώθεσαν τὺς Θεὺς ἀντιβολεῖν: διὸ ϗ ἀπαρθέντων τῶν Ι᾽νδαλμάτων, οἱ Ναοὶ ἅμα κατερημῦντο: ὁ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βιωτικ. Κεφ. ΛΓ.) τῷ Ναῷ συμβῆναι τῆς Α᾽λαλκομενηΐδος φησὶν Α᾽θηνᾶς, ἀφαιρεθέντος τῦ τῆς Θεῦ σήματος. Οὕτω δέ τοι ϗ παρὰ τῷ Λιβίῳ (ἐν Βιβλ. ΛΗ'.) ποτνιῶνται οἱ Α᾽μβρακιῶται, τὰ τῶν θεῶν σφίσιν ἀγάλματα, αὐτὺς τε τέως τὺς Θεὺς ἐξ ἑδρῶν τῶν Ι᾽δίων ἀποσπασθῆναι, καὶ τοίχυς δὲ καθαιρεθῆναι, καὶ παραστάδας ἀπογυμνωθῆναι, μηδὲ περιεῖναι τοῦ λοιπῦ τοῖς Α᾽μβρακιώταις Θεὺς, ὕσπερ ἂν θεραπεύσειαν, εὐξάμενοίτε καθικετεύσειαν.

Δεῖγμα δὲ τῆς τοιᾶσδε καθικετεύσεως πρόκειται (Ι῾λ. Ζ'. ϛ. 301.) Ε᾽νθα αἱ Τρωϊάδες ἐν δημοτελεῖ τῇ πομπῇ, Θεανῦς προαγέσης, ἐς τὸ Α᾽θηνᾶς Ι῾ερὸν προσδεύυσι, καὶ ὑπὲρ τῆς Τροίας ἤδη παραπολλυμένης χεῖρας ἀνατείνυσιν ὀλολύζυσαι, καὶ τὸ πέπλον ἐπὶ τῶν τῆς θεαίνης γονάτων κατατιθέασιν, οἷα Γραφικῶς παρέστησεν Ουΐργίλιος. (Α'. ϛ. 483).

Interea ad templum non aequae Palladis ibant.
Crinibus Iliades paſſis, peplumque ferebant.

„Τόφρα τ' ἀναρσίεω Νηὸν προτί βαῦνον Ἀθήνης,
„Χαίτας Ἰλιάδες προανεῖσαι, πέπλον ἄγουσαι.

Τὸ γοῦν ἔθος. ἕωλον ἦν τοῦ ἐν περιστάσεσι μεγάλαις, ἐπὶ τὰ Ἱερὰ ἱκέτιδας τὰς γυναῖκας περιϊέναι. Πολύβιος καὶ γὰρ (ἐν Βιβλ. θ'.) „ Αἱ δὲ „γυναῖκες (φησὶ) περιπορευόμεναι τοὺς Ναοὺς, Ἱκέτευον „τοὺς θεοὺς, πλύνουσαι ταῖς κόμαις τὰ τῶν Ἱερῶν ἐδάφη.„ Ἀλλὰ καὶ τὰς ὀλολυγὰς ἐπὶ τῶν ἱκεσιῶν καὶ δεήσεων, ὥς μάλιστα συνήθεις ταῖς γυναιξὶν Ἑλλήνων γενέσθαι, πολλαχόθεν ἐκ τῶν Ὁμήρου δηλοῦται. Τοὺς δέ τοι ὀλολυγμοὺς ἀπὸ τῶν Λιβυσσῶν, προελθεῖν Ἡρόδοτος μαρτυ„ρεῖ (ἐν τῇ Μελπομ. Κεφ. 189.) „ Δοκέει δ' ἐμοί γε καὶ ὀλολυγὴ „ἐν Ἱροῖσιν, ἐνταῦθα πρῶτον γενέσθαι. „ Ἀλλὰ καὶ τὸ πέπλα „εἰωθέναι προάγειν αὐτὰς, μάρτυς Αἰσχύλος: „Πέπλων καὶ στεφέων „πότ', εἰ μὴ νῦν, ἀμφὶ λιτὰν ἕξομεν. Ἔνθα ὁ Σχολιαστὴς. „Πα„ρετίθεσαν γὰρ καὶ πέπλους, καὶ ἐνέδυον καὶ πέπλους τὰ „ἀγάλματα,„ Παρετήρουν δὲ καὶ τοῖς γόνασιν ἐπιτιθέναι τὰ παρ' ἔθνει παντίγε καθιερούμενα. Ταύτῃ τοι καὶ Ἀρνόβιος (ἐν ς'. Βιβλ.) „Signa, quorum plantas contigitis ac contrectatis orantes. „Τὰ Σημεῖα, ὧν ἅπτεσθαι, τῶν ἰχνῶν, καὶ ψηλαφᾶτε „εὐχόμενοι.

ΚΕΦΑΛ. Η.

Περὶ Σπονδῶν, καὶ θυμιάσεων, καὶ Οὐλοχύτων.

Οἷς δὲ τοὺς Θεοὺς ἠμείβοντο ἄνθρωποι ὡς ἐν γένει φάναι, ἤτοι θύματα ἦν, ἢ ἀναθήματα. Ἄμφω δὲ συνῆψε τὰ εἴδη Ἕκτωρ (Ἰλ. Ζ. ς. 270.) Ταῖς Τρωΐσιν ἐπιτάξας προσαγαγεῖν τὸ πέπλον Ἀθήνῃ, καὶ σὺν αὐτῷ

καὶ βοῦς δυωκαίδεκα. Ὡσαύτως Αἴγισθος ὑπὲρ ευκληρίας τῶν γάμων ὃς μετῄει, (Ὀδυσ. Γ. ϛ. 273. 274.)

„ Πολλά τε μηρί᾽ ἔκηε Θεῶν Ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
„ Πολλὰ δ᾽ ἀγάλματ᾽ ἀνῆψεν, ὑφάσματά τε, χρυσόν τε.

Ὁ δὲ Πλάτων (ἐν Β΄. Πολιτ.) ὑποβάλλων τὰ περὶ ὧν ἐπιτελεῖν τοῖς Θεοῖς προσήκει, ἅμα συνάπτει θυσίας καὶ ἀναθήματα, ὡς κἀν τῷ τέρματι τοῦ περὶ τῶν εὐχῶν βιβλίου, δῶρα, καὶ θυσίας Συνείλας δήπου τὰ δῶρα, εἴς τε τὰ πρὸς καλονὴν ἀνατιθέμενα τοῖς Ναοῖς, καθ᾽ ὃν δὴ λόγον καὶ παρὰ Λατίνοις ὠνόμασται τὰ τοιαῦτα: munera καὶ donaria, ἧπερ ὀρθῶς διέκρινε Λακτάντιος ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ Λατρείας. (Βιβλ. ϛ. Κεφ. Ἐσχάτῳ) Apud iſtos, qui nullo modo rationem divinitatis intelligunt, donum eſt quidquid auro argento ve fabricatur; item quicquid purpura et ſerico texitur; ſacrificium, victima, et quaecunque in ara cremantur. „(Παρ᾽ αὐτοῖς „τοῖς μηδόλως τὸν λόγον τῆς Θεότητος ἐννοοῦσιν, ἀνάθη„μα μὲν ἐστὶν ἅπαν τὸ χρυσίῳ τεκτονούμενον, ἢ ἀργυρίῳ, „καὶ ἔτι δὲ πορφύρα τε καὶ σηρικοῖς νήμασιν ἐξυφαίνεται· „Θῦμα δὲ τὸ ὁλοκαύτωμα, καὶ ὅσα ἐπὶ βωμοῦ καίεται.„)

Ἐν θύμασι σκεπτέον πρῶτον τὰς σπονδὰς (ἤτοι λοιβὰς), τὰ θυμιάματα, καὶ τὰ οὐλόχυτα· ἅπερ ἐν ἀρχῇ μὲν ἤγετο μόνα, ὕστερον δὲ, διετέθη ἐν παντὶ μέρει τῆς Ἱεροτελεστίας.

Αἱ σπονδαὶ παρ᾽ Ἕλλησιν ἐν οἴνῳ μάλιστα ἐτελοῦντο, οὕτω γὰρ ἑκασταχοῦ παρ᾽ Ὁμήρῳ (Ἰλ: Α΄. ϛ. 231. καὶ ϛ. 465. καὶ Ὀδυσ: Γ. ϛ. 459.) εἴρηται: „Λεῖβεν αἴθοπα οἶνον. ὁ δ᾽ οἶνος καθαρὸς ἦν, „καὶ ἄκρατος: ἐξ οὗ καὶ αἱ σπονδαὶ ἄκρητοι. προσείρηνται. (Ἰλ: Β. ϛ. 341. καὶ Δ. ϛ. 159.) ὃ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις εὐλαβῶς οὕτω παρε-

τηρεῖτο, ὡς καὶ ἐν οἴνοις τοῖς ἐξ Ἑλλήνων κομιζομένοις, ἀθέμιτον οἴεσθαι Θεοῖς ἐπισπένδειν, ἢ Πλίνιος μαρτυρεῖ. (Φυσ: Ἱσορ: Βιβλ: ΙΔ. Κεφ: ΙΘ)

Ἐπὶ τῇ τοιᾷδε χρήσει, ποτήρια χρυσουργῆ παρεσκεύαστο παρὰ „τοῖς εὐδαιμονεστέροις. Τοιοῦτον ἦν τὸ Πηλέως Χρύσειον ἄλεισον„ (Ἰλ: Λ. ς. 773. Πρόσθες καὶ τὸ Ὀδυσ: Γ. ς. 50 καὶ 53. καὶ „Ο. ς. 85. καὶ Χ. ς. 10.) καὶ τὸ Μενελάου δὲ Χρύσεον δέπας. „ (Ὀδυσ. Ο. ς. 419.) μέτιθι δὲ καὶ Ἰλ: Δ. ς. 3. καὶ Ψ. ς. 196. καὶ Ω. ς. 285. Καὶ Ὀδυσ: Γ. ς. 41. καὶ 472. Καὶ Κ. ς. 316. καὶ Ο. ς 149. καὶ Σ. ς. 120. καὶ 261. Ἐξόχως δὲ διαθρυλλεῖται „(ἐν Ὕμν: τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλ. ς. 10.) τὸ Διὸς Χρύσειον δέπας. Τουτωνὶ γοῦν τῶν Ποτηρίων οἴνου πληρουμένων, βραχύτι ἀπὸ χειλέων ἄκρων ἀπέχεον εἰς Θεῶν τιμὴν, τὸ δὲ λοιπὸν ἐξέπινον αὐτοὶ οἱ σπένδοντες, ὡς ἐκ πολλῶν Ὁμηρικῶν τόπων γίνεται δῆλον. Ἀλλ' ἦν ἔξοχον τὸ Ἀχίλλειον δέπας ἐκεῖνο, ἐξ οὗ μηδενὶ προπίνων ἐτύγχανεν ἀνδρὶ ἑτέρῳ, μηδενί τε Θεῶν, πλὴν ἢ τῷ Ζηνὶ σπένδων καὶ μόνῳ. (Ἰλ: Π. ς. 227.)

Αἱ δὲ σπονδαὶ αὗται Ἱκετηρίαις τὰ πλεῖστα συνήπτοντο: Ἰλ: Π. ς. 231.) Οἷαι περ ἃς Ἀχιλλεὺς ὧδε ὑπὲρ τῆς Πατρόκλου σωτηρίας σπένδεται. Καὶ Νέστωρ δ' οὕτως ἐποίει ὡς Ἀχιλλέα ἀπελευσόμενος. (Ἰλ: Ι. ς. 171. 172.) καὶ Πρίαμος. (Ἰλ. Ω. ς. 306.)

Καὶ τὰς ἐπιθυμιάσεις δὲ, οὐ μικρὸν δύνασθαι ᾤοντο Ἕλληνες πρὸς Θεῶν ἐξιλέωσιν, διὸ καὶ ταῖς σπονδαῖς αὐτὰς καὶ ἱκεσίαις Ὅμηρος συνεζεύγνυ. (Ἰλ. ς. 495.)

„Καὶ μὲν τοὺς Θυέεσσι, καὶ εὐχωλῇς ἀγανῇσι,
„Λοιβῇτε, κνίσσῃτε, παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι.

Καὶ Ἡσίοδος (ἐν τοῖς Ἔργοις, ς. 336.) τοῖς περὶ Γεωρ„γίαν ἀσχολουμένοις διαγορεύει, πρωΐαστε καὶ ἑσπέρας τοὺς Θεοὺς σπον-

Ε

δῆσι Θυέεσσίτε ἱλάσκεσθαι. Παραπλησίως δὲ καὶ Ἕκτωρ ἀνώγει τὴν αὐτῦ μητέρα ἐπὶ τὸν Ἀθήνης Ναὸν σπεύσασαν ἐν θυμιάμασιν εὔξασθαι. (Ἰλ. Ζ. ς. 269.)

„. . . . Πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελαίης,
„Ἔρχεο σὺν θυέεσσιν. . . . . . .

Ἐξ ῦ καὶ τὰ Ἱερὰ τεμένη, καὶ οἱ βωμοὶ Θυώδεις τε προσείρηνται καὶ Θυόεντες: Οἷονπερ ἰδιαίτερον ἦκϩε τὸ ἐν Κύπρῳ Ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης. (Ἰλ. Ε.) Περὶ ῦ καὶ Οὐϊργίλιος ἐν Αἰνειάδι:

Ubi templum illi, centumque Sabaeo
Thure calent arae, sertisque recentibus halant

„Ἔνθα νεὼς αὐτῇ, ἑκατὸν βωμοίτε Σαβαίῳ
„Εὐώδεις λιβάνῳ, νεοδρέπτοισίντε ἀώτοις.

Καίτοιγε ὁ λιβανωτὸς ὧδε κατὰ πρόληψιν ἔοικεν εἰρῆσθαι. Ὡς γὰρ Πλίνιος φησὶ (Βιβλ. ΙΓ. Κεφ. Α.) Iliacis temporibus thure non supplicabatur; cedri tantum et citri suorum fructicum in sacris fumo convolutum nidorem verius, quam odorem noverant. „Ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν χρόνων, ὀχὶ ἐν λιβανωτῷ αἱ Ἱκεσίαι „ἐγίνοντο: τῦ γὰρ τῶν Κεδρίνων τε καὶ Κιτρίνων θάμνων „καπνῦ τῆς συνελισσομένης ἐπὶ τῶν Ἱερῶν κνίσσης ἠσθά-„νοντο μᾶλλον, ἢ Εὐωδίας„ Περὶ ῦ καὶ Ἀρνόβιος (ἐν Βιβλ. Ζ. κατὰ τῶν ἐθνῶν.) τὸ πρόσφατον ἐπιγιγνώσκων τῆς χρήσεως τῆς τῦ λιβάνῦ, φησί: nam neque in iis temporibus, quemadmodum creditur, et perhibetur, heroicis, quidnam esset thus, scitum est, scriptoribus, aut comprobatur a priscis, quorum in libris nulla mentio ejus reperitur. „Οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν

„ἢ πιςεύεται ᾗ λέγεται χρόνων, τίποτε ἄρα ἦν ὁ λιβανω-
„τὸς ἐγινώσκετο· ἐδ᾽ ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων συγγραφέων
„ἐδεμιᾶς μνήμης ἐν ταῖς τέτων βίβλοις ἐμφερομένης.)

Λείπεται καὶ περὶ ἐκείνων διελθεῖν, ἃς Ὅμηρος ἀποκαλεῖ Οὐλὰς, ἢ Οὐλοχύτας: τὰς ἐδὲν ἀλλ᾽ ἢ Ὀπώρας ἔσας ἢ καρπὲς λίθῳ, ἢ μύλωις συντετριμμένες τε καὶ ἀπεληλεσμένες. Εἰς τἕτο δ᾽ οἱ παλαίτατοι τῶν Ἑλλήνων τῇ κριθῇ χρώμενοι διετέλεν, ὡς τῇ Ζεᾷ οἱ Ῥωμαῖοι, (Far) κατὰ Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα. (ἐν Βιβλ: Β΄.)
„Καὶ γάρ ὥσπερ Ἕλληνες, τὸν κρίθινον καρπὸν ἀρχαιό-
„τατον ὑπολαμβάνοντες ἐπὶ τῶν Θυσιῶν κριθαῖς καταρχό-
„μεθα, ἐλὰς αὐτὰς καλἕντες, ἕτω Ῥωμαῖοι τιμιώτατόν τε
„καρπὸν, ᾗ ἀρχαιότατον εἶναι νομίζοντες τὰς ζέας, διὰ
„τέτων ἁπάσης ἐμπύρε θυσίας κατάρχονται. Προσεθεῖναι δ᾽
„αὐταῖς ᾗ ἅλας διδάσκει ὁ τἕ Ὁμήρε Σχολιαςὴς: „Οὐλαὶ, Κριθαὶ
„μετὰ ἁλῶν μεμιγμέναι (φησὶν) ἃς ἐπέχεον τοῖς Ἱερεεργε-
„μένοις ζώοις πρὸ τἕ θύεσθαι. Διὸ καὶ Οὐϊργίλιος Fruges falſas λέγει. Καὶ Πλαῦτος (ἐν τῷ Ἀμφιτρύωνι: Πράξ: Β. Σκην: Β)
Sed mulier poſtquam experrecta es, prodigiali Iovi —
aut mola ſalſa hodie, aut thure comprecatum oportuit.
„(Ἀλλ᾽ ὦ γύναι, ἐπεὶ ἐξηγείρω, τῷ τερατουργῷ Ζηνὶ, ἤτοι
„ἐν Οὐλαῖς ἁλιπάςοις σήμερον, ἢ γἕν ἐν λιβανωτῷ Σὲ προσ-
„εύξαθαι ἔδει.)

Οὕτω δὴ καὶ Πηνελόπη οὐλὰς ἐν κανέῳ ἐνθεῖσα ἅλασίγε συμμίκτες, Παλλάδι ἱκέτις παρέςη· (Ὀδυσ. Δ΄. ϛ. 761.)

Ἐν δ᾽ ἔθετ᾽ ἐλοχύτας κανέῳ, ἠρᾶτο δ᾽ Ἀθήνῃ.

Ὅλως δὲ μεγίστη τις ἦν ἐν Ἱεροῖς τούτων ἡ χρῆσις, ὡς καὶ Πλίνιον (ἐν Βιβλ. ΛΑ. Κεφ. Ζ.) φάναι: nulla sine his confici:

(μηδὲν τούτων ἄνευ τελεῖσθαι.) Ταῦτ' αὐτὰ Οὐλόχυτα καὶ τοῖς τῶν Ἱερείων μετώποις, καὶ τούτων τοῖς ὁλοκαυταθησομένοις μέλεσι, καὶ μὲν δὴ καὶ ταῖς τραπέζαις αὐταῖς, καὶ ταῖς μαχαίραις εἰώθεσαν ἐπιπάσσειν.

Ἐπεῖχε δ' ὁ τύπος ἐκ τῶν κατ' ἀρχὰς θυσιῶν, αἳ πάλαι ἐκ τῶν τοιούτων μόνον καρπῶν συνίσταντο, ὡς ὁ τοῦ Ὁμήρου Σχολιαστὴς ἐπισεσημείωκεν. Ὅθεν Οὐίδιος (ἐν Α'. Fastorum ς. 337.)

Ante Deos homini quod conciliare valeret
Far erat, et puri lucida mica salis.

„(Πρόσθε δὲ ἀνθρώποις, ὃ Θεοὺς διαλλάξαι ἂν ἴσχοι,
„Ζειή, καὶ ψύξ ἦν πρός γε, ἁλὸς καθαροῦ.)

Τοῦτ' ὑπὸ Νουμᾶ θεσμοθετηθῆναι, ἡ παρὰ Ῥωμαίοις μαρτυρεῖ „ἀρχαιότης. Ῥωμαίοις καὶ γάρ, ἦ Πλούταρχος φησίν, „αἱ θυσίαι „ἀναίμακτοι ἦσαν, αἵτε πολλαὶ δι' ἀλφίτου καὶ σπονδῆς, καὶ „τῶν εὐτελεστάτων πεποιημέναι." Ἐπιβεβαιοῖ δὲ καὶ Πανσανίας (ἐν Ἀρκαδικ. Κεφ. Β.) Κέκροπα τὸν ἀρχαιότατον Ἀθηναίων ἄνακτα, ἔμψυχον μηδὲν τεθυκέναι, ψαιστά δὲ μόνον πάτρια, οὓς πελάνους ἐκάλουν, προσαγηοχέναι.

Τῷ ὄντι γὰρ ὁ τῶν Ἱερείων σφαγιασμὸς ὀψιαίτερον τοῖς ἔθνεσιν εἰσηνέχθη, ἀπαίσιον ἡγουμένοις τὴν τοῦ αἵματος ἔκχυσιν: Ὅθεν καὶ ῥέζειν, καὶ ἔρδειν εἴρηνται, οἱ πρῶτοι τοῖς θεοῖς σφαγιάζοντες: ὡς ἰταμόν τι ἐπιχειροῦντες. „Ταραττόμενοι καὶ δειμαίνοντες ἔρδειν, „ἐκάλουν καὶ ῥέζειν, ὥστι μέγα δρῶντες τὸ θύειν ἔμψυχον: „καθὰ φησὶ Πλούταρχος.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Περὶ τῶν Σφαγιασμῶν.

Περὶ τῆς τῶν ἐμψύχων ἐφεξῆς προσφορᾶς διαληπτέον, τῆς ἐν ὑϛέρεις, μόνης χεδὸν, τὸ τῆς Θυσίας ὄνομα διατηρησάσης. Περὶ γȣ̃ν τὰ θύεσθαι μέλλοντα τῶν ζώων, πολλῇ ὑπῆρχον τῇ ἀκριβείᾳ χρώμενοι, ὡς τὰ κάλλιϛα ἐκλέγειν καὶ τελεώτατα. (Ὀδυσ. Λ. ϛ. 30.)

„ . . . . . . Ῥέξειν ϛεῖραν Βοῦν ἥτις ἀρίϛη.

Καὶ Ἰλιάδ : Α' ϛ. 66.

„ . . . . . . Ἀρνῶν κνίσσης, αἰγῶντε τελείων.

Ἔνθα ὁ Σχολιαϛὴς ἀναπτύσσων προϛίθησιν: „Ἤτοι τὴν ἡλικίαν „ὁλοκλήρων: λελωβημένον γὰρ ȣ̓̀ θύεται, ἀλλ' ὑγιὴς ἡ τῶν „τελȣμένων θυσία.„ Διὸ καὶ κατὰ τὸν Πολυδεύκην (ἐν Βιβλ: Α' „κεφ: Α'. 26.) „Ἱερεῖα Ἄρτια, ἄτομα, ὁλόκληρα, ὑγιῆ, „ἄπηρα, παμμελῆ, ἀρτιμελῆ, μὴ κολωβά.„ Οὗ χάριν καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις ἀμέλειαν ἐνεκάλȣν περὶ τὰ Θεῖα „Ὅτι καὶ „ἀνάπηρα θύȣσιν ἑκάϛοτε:„ ὡς Ἰδεῖν ἐϛὶ παρὰ Πλάτωνι. (ἐν Β'. Ἀλκιβιάδ.) Οἷς δὴ καὶ Τερτυλλιανὸς (Ἀπολογητ: Κεφ: Γ.) παραπλήσια τοῖς ἐπ' αὐτȣ̃ ἔθνεσιν ἐγκαλεῖ: Volo et ritus veſtros recenſere; non dico, quales ſitis in ſacrificando, cum enecta et tabidoſa, et ſcabioſa, quaeque mactatis; cum de optimis et integris ſupervacua quaeque pueris, vel canibus deſtinaſſetis, „(βȣ́λομαι καὶ τὰς ὑμᾶν „τελετὰς καταλέξαι: ἔφημι, ὁποῖοιγ' ἐϛὲ ἐν τῷ θύειν: ὁπό„τε τὰ μὲν ἀπεκταμένα, καὶ φθισιῶντα, καὶ ψωριῶντα „σφαγιάζετε, ἀπὸ δὲ τῶν ἀρίϛωντε καὶ ὁλοκλήρων τὰ πε„ριττά ἕκαϛα ἀκροτομεῖτε, κεφάλὶ ἄττα καὶ ὀνύχια, ἅτι„να καὶ οἴκοι τοῖς παισὶν ἂν, ἢ τοῖς κύνεσιν ἀφορίσαισθε.)

Τοῖς μὲν ὖν παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων εἰς θυσίαν μάλιςα ζώων εἴδη παρελαμβάνετο ἕξ: Πρόβατον, ϗ Ὗς, ϗ βȣ̃ς, καὶ Κάπρος, καὶ Ἀλέκτωρ, καὶ Χήν, ὡς ἔχει Σουΐδ, ἐν Λεξ: **Θυσία.** Ἀλλ' Ὅμηρος μόνης τῆς τῶν τεσσάρων πρώτων χρήσεως μέμνηται, ἔντε τοῖς Ἱερείοις, κἀν ταῖς τῶν Ἡρώων κοινῇ ἑςιάσεσιν. Ὁ δέ τοι βȣ̃ς πρὸ τῶν ἄλλων ἡγεῖται, ὃν τετιμῆσθαι διαφερόντως ὁ Ποιητὴς συνεχῶς παρίςησι. Καὶ Πλίνιος δὲ (ἐν Βιβλ.: Η. Κεφ ΜΕ:) ὕτω διέξεισιν, Ἐξ αὐτῶν γάρ τῶν σφαγιασμάτων τὰ ἄριςα, καὶ ἡδαψιλεςάτη τῶν Θεῶν ἐξιλέωσις. Ὅθεν καὶ τὸ ῥῆμα βȣθυτεῖν, δι' ȣ̃ τὸ τῶν βοῶν κυρίως δηλȣ̃ται σφάγιον, ἐξ ȣ̃ καὶ ἐπὶ τά τῶν λοιπῶν ἐμψύχων μετείληπται θύματα, ὡς παρὰ τῷ Ἀριςοφάνει (ἐν τῷ Πλȣ́τῳ ς. 820.)

„Βȣθυτεῖ

„Ὗν, ϗ τράγον, ϗ κριὸν ἐςεφανωμένος.

Ἀλλὰ γὰρ κατὰ τὸν τȣ̃ Σόλωνος νόμον, ȣ̓κ ἔδει βȣ̃ν θύεσθαι, ὡς ὁ Πλȣ́ταρχος μαρτυρεῖ: Τȣ̃θ' ὅπερ Αἰλιανὸς (Βιβλ. Ε΄. Κεφ. ΙΔ.) „Περὶ βοὸς τȣ̃ ἀροτῆρος ἑρμηνεύει ῥηθὲν. „Ὅτι ϗ οὗτος ἂν γεωργος „(εἶναι ῥηθείη) καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις καμάτων κοινωνὸς. Πάντως δέπȣ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων ȣ̓χ ὁσίαν σφίσιν ἐνόμιζον τὴν τȣ̃ τοιȣ̃δε βοὸς σφαγίασιν.

Οὐ μέντοιγε ἀναμὶξ τῶν εἰρημένων ζώων τὰ τυχόντα τῷ τυχόντι τῶν Θεῶν θέμις ἦν σφαγιάζειν, ἀλλ' ἄττα δὴ ἑκάςῳ ἐξ ἔθȣς καθιέρωτο. Οὕτω γὰρ Ἀριςοτέλης (ἐν τῷ Θ. τῶν Ἠθικ. Κεφ. Β.) διατείνεται, μὴ πᾶσι ταυτά, μηδὲ τῷ πατρὶ πάντα ἐπίσης εἶναι ἀποδοτέον, ὡς ȣ̓δὲ Ζηνὶ πάντα θύεται: Ὅπερ ἀναπτύσσων (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ. Κεφ. Ι. Νομικὸν (φησὶν) „Αἶγα Διῒ θύειν, ἀλλὰ μὴ πρόβατα.„ Τȣναντίον δ' ὖν τὴν αἶγα τῇ Ἀθηνᾷ μηδαμῶς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων θύεσθαι, Ἀθήναιος μαρτυρεῖ. (Βιβλ. ΙΓ. τῶν Δειπνοσοφ.) Τὸ δέ τοι σύ„νολον ὑπὸ τȣ̃ Πλινίȣ (Βιβλ. Η΄. Κέφ. ΜΕ.) παρατετήρηται, „μηδὲ „χωλαίνοντι, μηδ' ἀλλοτρίῳ ὄντι τῷ θύματι. (nec clau„dicante, nec aliena hostia.) τοὺς Θεȣ̀ς ἐξιλάσκεσθαι.

Ἀλλὰ γὰρ Ζηνὶ καὶ βοῦν σφαγιάζεσθαι εἰωθέναι, τῇ ἡλικίᾳ προσήκοντα (Πενταέτηρα) ὁ ποιητὴς ἔφη: (Ἰλ. Β. ϛ. 403.) Ὀδυσσεὺς δ' αὐτῷ ῥέζει κριὸν, ἀλλ' οὐ καλλιερεῖ. (Ὀδυσ. Ι. ϛ. 551.) τῷ δ' αὐτῷ παραπλησίως συνάμα τῷ Ἡλίῳ ἐτύθη Κάπρος. (Ἰλ. Τ. ϛ. 197.) Τῷ δ' Ἀπόλλωνι Ταῦροι προσῆχθεν καὶ αἶγες. (Ἰλ. Α. ϛ. 41..) καὶ ἄρνες πρωτόγονοι. (Ἰλ. Ψ. ϛ. 864. καὶ 873.) Ποσειδῶνι δὲ Ταῦροι Θαμὰ παμμέλωνες. (Ὀδυσ. Γ. ϛ. 6.) εἰς παράστασιν τοῦ ἀγρίου τε καὶ ζοφεροῦ τῆς θαλάσσης. Καίτοιγε τῷ αὐτῷ, Ταῦροι ἀργῶντες, παρὰ Πινδάρῳ ἐτύθησαν, ὃ πρὸς τὸν τοῦ πελάγους ἀφρὸν Ἴσως ἐπανακτέον. Ἐπεὶ καὶ τοῖς ποταμοῖς Ταύρους ἔρδον, τῷ Ἀλφειῷ, καὶ τῷ Ξάνθῳ. (Ἰλ: Λ. ϛ. 727.) Καὶ Φ. ϛ. 131.) Τῷ δέτοι Σπερχειῷ πρόβατα. (Ἰλ: Ψ. ϛ. 146. 147.) Τῇ δέγ' Ἀθήνῃ τὰ πλεῖστα ἔρδον Δάμαλιν. (Ἰλ: Λ.) καὶ

„ Ταύτην . . . . „ Ἦνιν,

„ Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ. (Ὀδυσ: Γ. ϛ. 383.) Ταύτην δὲ Iniugum (ἄζευκτον) εἶπε Φῆστος: Caſta cervice (ἁγνὴν τὸν τράχηλον) Σίλιος. Προσήγετο δὲ τῇ αὐτῇ Θεαίνῃ καὶ πρόβατον, (Ὀδυσ: Δ.) Οὐχὶ τῶν ἁπαλωτέρων, παρ' Ἀθηναίοις, ἥ φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Θ.) Τῷ δὲ Ἑρμῇ ἐθύετο ἀρνία τε καὶ ἐρίφια· (Ὀδυσ: Τ.) καθαπεροῦν καὶ ταῖς Νύμφαις. (Ὀδ: Ρ.) Θεοῖς δὲ τέως τοῖς ὑποχθονίοις προσήγετο Βοῦς στεῖφη· (Ὀδυσ: Λ.) Οὕτως οὖν κατὰ τοὺς Θεοὺς ἐποικίλλετο καὶ τὰ Ἱερεῖα διακρινόμενα τῷ εἴδει, τῇ ἡλικίᾳ, τῇ Χρόᾳ, τῷ ἄῤῥενι, καὶ τῷ θήλει, ὡς Ἀρνόβιος (ἐν Βιβλ: Ζ) κομψῶς διαλέγεται.

Τὰς μὲν οὖν προσαγομένας βοῦς, χρυσῷ εἰώθεσαν χρίοντες τὰ κέρα ἐπικοσμεῖν (Ἰλ: Κ. ϛ. 294.)

„Τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.

Ὃ καὶ Οὐιργίλιος ἐμιμήσατο: (Αἰνειάδ. Θ.)

Et ſtatuam ante aras aurata fronte juvencum.

„ (Στήσω πρὸς βωμοῖσι δέ χρυσομέτωπον μόσχον.)

Ὁ δέ τοι τρόπος ὁ τῆς περιχρυσώσεως, περιγέγραπται (Ὀδυσ: Γ. ς. 425.) ἔνθα Λαερκεὺς ὁ χρυσοχόος, λαβὼν χρυσὸν παρὰ Νέστορος, „Ὅπλα χερσὶν ἔχων χαλκήϊα, εὖτε ἀσκήσας „ Βοὸς κέρασιν περιχεῦεν. (Αὐτ: ς. 37. 38.)

„ . . . . Ἵν ἄγαλμα Θεά κεχάροιτο ἰδȣσα.

Τȣτὶ δὲ Πλάτων ἔθος πανηγυρικὸν Ἀθηναίοις ἔφησεν εἶναι: (ἐν Ἀρκιβιάδ. Β.) ἐν οἷς πρός γε τοῖς λοιποῖς μαρτυρίοις τῆς μεγαλοπρεπείας, τίθησι καὶ βȣ̃ς τȣ̀ς χρυσόκερως. Καὶ τοῖς Ῥωμαίοις δὲ τὴν τοιάνδε τελετὴν ἑόρτιον ἀναγράφει συνεχῶς, ἐν τῇ αὐτοῦ Ἱστορίᾳ Τῖτος ὁ Λίβιος, καὶ ἐξ Ἑλλήνων δὲ ὀνομαστὶ παραληφθῆναι γράφει Μακρόβιος, (ἐν Βιβλ: Α. τῶν Κρονικῶν.)

Ἐπεσφαγιάζετο δὲ τοῖς Θεοῖς, ἤτοι θύματα μοναδικὰ, ἢ ἅμα πλείονα· καὶ ταῦτα εἴτε ὁμοειδῆ, εἴτ᾽ ȣ̃ν ἑτεροῖα τοῖς εἴδεσιν. Εἰς τόδε δ᾽ ἀνήκȣσιν, αἱ περὶ ὧν συνεχῶς μνεία γίνεται, ἑκατόμβαι, ὡς δῆθεν ἐκ βοῶν κυρίως ἑκατόν συνιστάμεναι, τȣ̃θ᾽ ὅπερ ἡ ἐτυμολογία „ ἐπιμαρτυρȣ̃σα ἐμφαίνει. ἐξ Ἑκατὸν (κατ᾽ Εὐστάθιον) δηλονότι „ κυρίων βοῶν „ Καίτοιγε καταχρηστικώτερον τὰ πλεῖστα, καὶ ἐξ ἄλλων „ ζώων ἑτεροειδῶν, ἐπληρȣ̃ντο αἱ ἑκατόμβαι· Ἐξ Ἑκατὸν ζώων, ἢ „ κυριώτερον εἰπεῖν, βοσκημάτων „ Οὕτω γάρ δὴ καὶ Ὅμη- „ ρος ὀνομάζει: ἑκατόμβας Ταύρων, ἠδ᾽ αἰγῶν: Ἰλ Α. ς. 315.)

„ Καὶ Ἀρνῶν πρωτογόνων. (Ἰλ: ψ. ς. 864. καὶ 873.)

Προστίθησι γεμὴν Εὐστάθιος, ὅτι περὶ τȣ̃ ἑκατονταδικȣ̃ ἀριθμȣ̃ πάλαι διημφισβήτηται, γενέσθαι λέγων τȣ̀ς ἡγησαμένȣς συνεστᾶναι τὴν „ ἑκατόμβην Ἐκ τετραπόδων εἰκοσιπέντε, τῶν βάσεις ἤτοι „ πόδας ἐχόντων ἑκατὸν. Τȣ̀ς δὲ ἐξειληφέναι ἀορίστως

„ἀντὶ πολλῶν ζώων τὴν ἑκατόμβην. Ἀλλ' ὅτι γάρ τις καὶ λόγος ἐκείνης ἐγίνετο τῆς κυρίως, ἡ τοῦ Νέστορος παρίστησιν ἑκατόμβη, (Ὀδυσ: Γ. ς. 59) ἐν ᾗ τετρακισχίλιοι πεντακόσιοι βόες, Ποσειδῶνι σφαγιάζονται ὑπὸ τῶν Πυλίων. Προσμαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ τῆς ἑκατόμβης ἀρχὴ ἡ πρώτη, ἣν ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Στράβων παρήγαγεν (ἐν Βιβλ: Γ.) Οὗτοι γὰρ ἑκατὸν πόλεις πάλαι νεμόμενοι, βοῶν ἑκατοστὺν κατ' ἐνιαυτὸν ἐσφαγίαζον· καὶ ταύτῃ διέξεισιν, ὅτι καὶ Λυσιτανοὶ ἑκατοστύας ἱερείων ἑκάστου ἔτους διέταξαν παρὰ σφίσι τελεῖσθαι, ζηλοῦντες τοὺς Ἕλληνας.

Θύειν δὲ εἰώθεσαν τὰ σφάγια ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν, οὓς δὴ βωμοὺς Ὅμηρος ὀνομάζει. Οἱ δὲ Λατῖνοι aftacio ἐντεῦθεν εἶπον, οἱονεὶ alias areas: (ὑψυλὰς ἄλλως:) Οἱ δέ γε βωμοὶ ἐν τοῖς Ναοῖς κείμενοι διαφερόντως ὑπῆρχον, ἔνθα πρὸ τῶν ἱδρυμένων τοῖς θεοῖς ἰνδολμάτων τὰ Ἱερὰ ἔρεζον. Ἀλλὰ δεδόμητο αὐτοῖς βωμὸς, καὶ παρὰ τῇ ἀκτῇ τοῦ πελάγους (ἐν Ὕμν. τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλ.) καὶ παρὰ τοῖς Ναυσὶ δὲ βωμοὶ τοῖς Ἕλλησιν ἔκειντο πολιορκοῦσι τὸ Ἴλιον (Ἰλ. Λ. ς. 807.) „Οὕτω δὲ καὶ οἱ Ἀργοναῦται (κατὰ Ἀπολλώνιον) φέρονται „βωμον „ἀναστήσαντες ἐπάκτιον: ὅπερ ἐξ ἔθους ἐποίουν, ὡς ἂν ὑπερ εὐπλοίας εὔχοιντο Ποσειδῶνι. Ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐπ' ἀκροτόμων ὀρέων βωμοὺς καθίστων, ὡς Ἀγχίσης ὑπισχνεῖτο τῇ Ἀφροδίτῃ (ἐν τῷ Ὕμνῳ.) Πολλάκις δὲ κἂν ἄλσεσι, κἂν ἀγροῖς Ἱεροῖς, καὶ παρὰ πηγαῖς. Τοιός δε ἦν ὁ πρὸς τῇ Κρήνῃ, τῇ ἐγγὺς τοῦ Ἰθάκης ἄστεος; ἐν ᾧ ταῖς Νύμφαις οἱ παροδεύοντες ἔθυον. (Ὀδυσ. Ρ.) Ἔτι δὲ μὴν, καὶ τὸ παρὰ τοῖς „Σπερχειοῦ, Κρουνοῖς, Τέμενος, βωμός τε θυήεις: ἔνθα Πηλεὺς ἔυξατο ἑκατόμβην προσοίσειν. (Ἰλ. Ψ'.) Ταύτῃ τοι καὶ Ἴθακες ἔρεξαν. „Ἄλσος ὑπὸ σκιερὸν ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος. (Ὀδυσ. Υ. ς. 278.) Καὶ Ἀχαιοῖ δὲ (Ἰλ. β'. ς. 305.) „Ἀμφὶ περὶ κρήνην „ἱεροὺς κατὰ βωμοὺς. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἡ Ἱερὰ αὐτὴ ἐπιμαρτύρεται

ἱςορία, ὅτι παρὰ τοῖς ἔθνεσι τὸ τοιόνδε ἐπεπόλαζεν ἔθος τȣ͂ ἐπιθυμιᾶν ἔντε τοῖς ἄλσεσι, ϗ τοῖς δρυμῶσιν. (Βασιλειῶν Δ. Κεφ. ΙΖ. Ἐδαφ. 32.)

Καὶ ἐν οἰκήμασι δὲ τοῖς τῶν ἰδιωτευόντων ἀνεγείροντο βωμοὶ, ἐφ' οἷς σφαγιάζοιεν: ἐξ ὧν διὰ φήμης ἤγετο διαφερόντως βωμὸς ὁ Διός ἑρκείȣ. (Οδυσ. Χ. ς. 335.) Τȣ́τȣ δ' Εὐςάθιος μὲν ἔφη „Ἔξω τῆς αὐλῆς ἱδρύσθαι ἐν Ὑπαίθρῳ: Πολυδεύκης δὲ, „ἐν μέσῳ τȣ͂ οἴκȣ· ᾧ συνᾴδει ϗ Οὐΐργίλιος. (Αἰνειάδ. Β΄.)

Aedibus in mediis, nudoque ſub aetheris axe ingens ara fuit.

(Μεσσηγὺς μεγάρων, αὐλῆς αὐτοῖς ἐν ὑπαίθροις, βωμὸς ἔην εὐρύς. . . . . . .

πρὸς ὃν Ἑκάβη καταπεφεύγει μετὰ τῶν τέκνων, ϗ Πρίαμος ὁ ἐκεῖ ϗ ἀναιρεθείς. Τȣτὶ δ' Εὐριπίδης (ἐν Τρῳάσι) παρὰ τῷ βωμῷ τȣ͂ Ἑρκείȣ Διὸς ἔφη συμβῆναι. Ἔφη δὲ ϗαὶ Ἀθήναιος (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ.), ὅτι αὐλὴν ἀποκαλεῖ Ὅμηρος τὸν ὕπεθρον τόπον, ȣ͂ βωμὸς ἔκειτο ὁ Ἑρκείȣ Διός. Πρὸς ὅπερ ἀνάγει ϗ τὸ ποιηθὲν, (Ἰλ. Λ. ς. 773.) τὸν Πηλέα καταληφθῆναι θύοντα Αὐλῆς ἐν χόρτῳ. Ἀλλὰ ϗ Εὔμαιος, Ῥὺ ἔρεξεν ἐπ' ἐσχάρῃ: (Ὀδυσ. Ξ. ς. 420.) Πρὸς ὃν τὸν τοιόνδε βωμὸν τὸν ἐν τοῖς βασιλικοῖς Φαιάκων μεγάροις, ϗαὶ Ὀδυσσεὺς ἱκέτης καθῆςο. (Ὀδυσ. Ζ. ς. 153) Ὥςε πολλὲς ἡγήσασθαι, ϗαὶ βωμὸν ἐκεῖσε παρὰ τῇ Ἑςίᾳ κεῖσθαι· ȣ͂ χάριν ϗαὶ πανταχȣ͂ πάρεςι κατιδεῖν ϗαὶ θύματα ἐντὸς τῶν τοίχων παρ' ἑαυτοῖς ἰδίᾳ ἐπιτελȣ́μενα οἴκοι. Ὅπερ ȣ͂ν, ὡς ȣ̓κ ἐνέκρινε Πλάτων (ἐν τῷ Ι. τῶν Νόμων.) τὰ Θεῶν Ἱερὰ ἐντεῦθεν ἀπῆρε, δημοσίᾳ κελεύων ἕκαςον θύειν, τὰ ὁλοκαυτώματα τῷ Ἱερεῖ παραδόντα, ἵνα συνάμα τȣ́τῳ ϗ αἱ εὐχαὶ ϗαὶ δεήσεις συνεπιλαμβανομένῳ τελῶνται. Τȣ͂το δὲ παρὰ Πέρσαις ἀεὶ κρατῆσαι Ἡρόδοτος μαρτυρεῖ· (ἐν τῇ „Κλειοῖ.) ἐπεὶ τῶν Ἱερῶν. „Οὐδὲν, ὅ τι μὴ διὰ τῶν μάγων

„παρ' ἐκείνοις ἐρέζετο. Ἄνευ γὰρ δὴ Μάγȣ, ȣ̓ σφὶ νόμος „ἐςὶ θυσίας ποιέεσθαι.„ Οὕτω δὲ δὴ ϗ περὶ τῶν Γάλλων Διόδωρος „ὁ Σικελιώτης (ἐν τῷ Ε. Βιβλ.) διέξεισιν. „Ἔθος δ' αὐτοῖς ἐςὶ, „μηδένα θυσίαν ποιεῖν, ἄνευ φιλοσόφȣ.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

Περὶ τῆς ἐν τῷ τὰ Ἱερὰ τελεσιȣργεῖν διατυπώσεως.

Ἡ τȣ̃ τελετȣργεῖν τὰ Ἱερὰ διατύπωσις ὑπὸ Ὁμήρȣ περιγράφεται: (Ἰλ. Α' ς. 446. Καὶ Β'. ς. 402. κτ.) Προσέτι δὲ, (ϗ Ὀδυσ. Γ) ς. 450. κξ. Καὶ Ξ. ς. 421.) ἥν περ ϗ παρὰ Ῥωμαίοις κοινῇ τηρεῖσθαι Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς περιγράφων, ἅμα ἐξ ὧν μνημονεύει Ὁμηρικῶν τόπων, κατασκευάζει. (ἐν τοῖς περὶ τῆς Ρωμαίων Ἀρχαιολογ. Βιβλ. Ζ.) τȣ́τȣ ȣ̓̃ν καὶ αὐτοὶ ςιχȣ̃ντες τοῖς ἴχνεσιν, ἕκαςον τῶν τῆς Ἱεροτελεςίας μερῶν ἐν τάξει ἐκθήσωμεν.

Πρῶτον, ὡς ϗ ἐν πάσῃ τελετῇ ἱερᾷ, τὰς χεῖρας ἀπένιπτον: ὃ δὴ „χερνίψασθαι Ὅμηρος λέγει, ὡς καὶ Λυσίας Ἐχερονίψαντο, ἔφη, ἐκ τῆς ἱερᾶς χέρνιβος. Ἐπὶ τȣ́τῳ γὰρ αὐτοῖς, ὕδωρ ἦν ἐν λέβητι ἕτοιμον. (Ὀδυσ. Γ. ς. 440.)

„Χέρνιβα δέ σφ' Ἄρητος ἐν ἀνθεμόεντι λέβητι
„Ἤλυθεν ἐκ θαλάμοιο φέρων. . . . . .

Ἀλλὰ χέρνιβα πρȣ̃κειτο κἀν τοῖς προτεμενίσμασι φησὶ Συνέσιος. Ἐπὶ τȣ̃ σταθμȣ̃ δὲ Ἱερεὺς ἵςατο, κλάδῳ καλλιελαίας τȣ̀ς εἰσιόντας ἐπιῤῥαντίζων: ὅς, καθὰ παρὰ τῷ Σωζομένῳ ἀναγιγνώσκεται: „Θαλλοὺς τινὰς διαβρόχȣς κατέχων, νόμῳ Ἑλληνικῷ, „περιέῤῥαινε τȣ̀ς εἰσιόντας.

Παρεσκευάζετο δὲ τετὶ τὸ ὕδωρ καθάρσιον, δαλῷ ἀπὸ τῶν ἐπὶ „τε βωμε καιομένων ἐμβαπτομένῳ. (Ἀθήναιος ἐν Βιβλ. Θ.) „Ἐςι „(χέρνιψ) Ὕδωρ, εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλὸν ἐκ τοῦ βωμε λαμ- „βάνοντες, ἐφ' ε τὴν θυσίαν ἀπετέλεν, καὶ τέτῳ περιῤ- „ῥαίνοντες τοὺς παρόντας ἥγνιζον.„ ὡς καὶ ἐξ Εὐριπίδε δηλεται, (Ἡρακλ: μαινο)

„Μέλλων δὲ δαλὸν χειρὶ δεξιᾷ φέρειν
„Εἰς χέρνιβ' ὡς βάψειεν Ἀλκμήνης γόνος.

Μετὰ τετο, Οὐλοχύται μεθ' ἁλῶν ἀπὸ τε προκειμένε κανέε ἐπὶ κεφαλῆς τε καὶ νώτε τῷ ἱερείῳ ἐπεχέοντο, ὃ κυρίως τὸ παρὰ Λατίνοις ἐςὶν immolare (οἷον ἀνελοχυτεῖν. Οὕτω γὰρ δὴ παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλ: Α'. ϛ. 449.)

„Χερνίψαντο δ' ἔπειτα, καὶ ελοχύτας ἀνέλοντο.

Προσετίθεν δὲ καὶ τρίχας, ἀπὸ μετώπε τε ἱερείε ἀποτμηθείσας, ἃς τῷ πυρὶ ἐνέῤῥιπτον, οἱονεὶ καθ' Ὅμηρον ἀπαρχάς. (Ὀδυσ: Γ. ϛ. 445.)

„Χέρνιβά τ' ελοχύτας τε κατήρχετο, πολλὰ δ' Ἀθήνῃ
„Ηὔχετ' ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας τ' ἐν πυρὶ βάλλων,

Παραπλησίως δ' (Ὀδυσ: Ξ ϛ. 422.)

„Ἀλλ' ὅγ' ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλεν
„Ἀργιόδοντος ὑὸς, καὶ ἐπεύχετο πᾶσι Θεοῖσιν.

Ἐνταῦθα δ' ἐγίνοντο ἐδεήσεις, ὧν ἄνευ, ἐδὲν συνίςατο ἱερεῖον, ὡς Πλίνιος μαρτυρεῖ. (Βιβλ: ΚΗ. Κεφ: Β',) ᾐτεντο δὲ τὰ ὑπὲρ

ἂν μάλιστα ἦν ἡ θυσία προσαγομένη: Οἷον Χρύσης μὲν, (Ἰλ: Α.) ὑπὲρ τῆς τοῦ λοιμοῦ καταπαύσεως, Εὔμαιος δὲ, (Ὀδυσ: Ο.) ὑπὲρ τῆς τοῦ Ὀδυσσέως ἐπανόδου.

Ἐντεῦθεν οὖν ἐπὶ τὸ σφαγιάσαι ἐχώρουν· καὶ πρῶτον μὲν ἔκοπτον τὸ θῦμα πελέκει: (Ὀδυσ: Γ. ς. 449.)

. . . . . „ Πέλεκυς δ' ἀπέκοψε τένοντας
„ Αὐχενίους, λῦσεν δὲ βοὸς μένος.

Εὔμαιος δὲ σχίζῃ προσεχρήσατο ἐπὶ τούτῳ (Ὀδ. Ξ. ς. 425.)
„ Κόψε δ' ἀνασχόμενος σχίζῃ δρυὸς, ἣν λίπε κείων.

Πάτριον δὲ Καππαδόκαις τόδε τὸ ἔθος γενέσθαι ἱστορεῖ Στράβων, (Βιβλ: ΙΕ.) τοῦ μὴ ἐν μαχαίρᾳ, ἐν σχίζῃ δὲ σφαγιάζειν, οἱονεὶ σφύρᾳ πατάσσουσιν. Οὕτω κατὰ Σουετόνιον (Κεφ: ΛΒ.) καὶ Καλιγόλας ἐπεχείρει.

Εἶτα τοῦ παταχθέντος σφαγίου ἠδειρὴ ὑπετέμνετο μαχαίρᾳ. (Ἰλ: Α. ς. 459.) „ Αὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν . . . Καὶ Ὀδυ: Γ. ς. 453)

„ Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀνελόντες ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
„ Ἔσχον· ἀτὰρ σφάξεν Πεισίστρατος ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Τοῦτο δ' ἐτελεῖτο μαχαίρᾳ. (ἐν Ὑμν. τῷ εἰς τὸν Ἀπόλ: ς. 537.)
„ Δεξιτερῇ μάλ' ἕκαστος ἔχων ἐν χερσὶ μάχαιραν
„ Σφάζειν αἰεὶ μῆλα . . . . .

Παυσανίας δ' (ἐν Μεσσηνιακ:) μαχαίραις τε αἷς αἱ γυναῖκες τὰ Ἱερὰ ἔθυον. Τὰ δ' ἅμα σὺν οὐλοχύταις, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπὶ τῶν ἱερείων χρειώδεσιν, ἐφέροντο ἐν κανέῳ, ὡς Ἀριστοφ: διδάσκει

(ἐν τῷ Δράμ: Εἰρην:) Ἀλλ' ἐπὶ τῆς δειροτομίας ἰδιαίτερον προσεπισημειωτέον, ὅπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου καθυποβάλλει Σχολιαστὴς, ὅτι, „αὖ ἐρύσαι εἰώθεσαν: εἰς τοὐπίσω (δηλ:) ἀνακλάσαι τὸν „τράχηλον τοῦ θυομένου ἱερείου, ὡς προσέχειν εἰς οὐρανὸν „τοῖς Θεοῖς, οἷς καὶ ἐθύοντο· ἀμέλει καὶ αὐτῶν ὄντων ἐν τῷ „οὐρανῷ: Τοὐναντίον μένται τοῖς Ἥρωσιν, ἅτε δὴ θανάτου αὐτοῖς „γευσαμένοις „ἔντομα ἔθυον ἀπιβλέποντα κάτω εἰς γῆν. ἧπερ ὁ τοῦ Ἀπολλωνίου Ἑρμηνευτὴς (ἐν τῷ Α'. τῶν Ἀργοναυτικῶν,) παρασημειοῦται. Τὸ δ' αἷμα εἰς ἄγγος ἀπετίθετο, Ἄμνιον καλούμενον παρ' Ὁμήρῳ, (Ὀδυσ: Γ, ς. 444.)

. . . . „Περσεὺς δ' ἄμνιον εἶχε . . . .

Κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστὴν, τὸ ἀγγεῖον ὅπου τὸ αἷμα τοῦ ἱερείου δέχονται, οἱ Ἀττικοὶ σφάγιον καλοῦσιν.

Ἀποσφαγέντα οὖν τὰ Θύματα ἀπέδερον, εἶτα εἰς μέρη ἀπέτεμνον· ἐξελόντες δὲ τὰ μηρία τῷ ἐπιπλόῳ ἐπεκάλυπτον· καὶ τούτοις μόρια ὠμὰ, ἀπὸ πάντων τῶν μελῶν ἀποτμηθέντα ἐπετίθουν: ὅπερ ὠμοθετεῖν Ὅμηρος ἔλεγεν. (Ἰλ. Α. ς. 459.)

. . . . „Ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
„Μηροὺς ἐξέταμον, κατά τε κνίσσῃ ἐκάλυψαν
„Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.
Καὶ Ὀδύσ: Ξ. ς. 427.)
„Αἶψα δέ μιν διέχευον· ὁ δ' ὠμοθετεῖτο Συβώτης
„Πάντοθεν ἀρχόμενος μελέων, ἐς πίονα δημόν.

Οὕτω γοῦν πως τὰ μηρία τῷ στέατι καὶ τοῖς ποικίλοις τεμμαχίοις τοῖς ἐξ ὅλου τοῦ ζώου, δίκην ἀπαρχῶν ἐκληφθεῖσιν, ἐπικαλυφθέντα

τῷ πυρὶ ἐπετίθεντο ἐκθυμιαθησόμενα, ἀλφίτων ἐπιπασσομένων: (Ὀδυσ: Ξ. ς. 429.)

„ Καὶ τὰ μὲν, ἐν πυρὶ βάλλε παλύνας ἀλφίτε ἀκτῇ.

'Επεχέοντο δ' ἐπὶ τοῖς μηροῖς καὶ λοιβαὶ ἐξ οἴνε. ('Ιλ. Α'. ς. 462.)

„ Καῖε δ' ἐπὶ σχίζησ' ὁ γέρων, ἐπὶ δ' ἄιθοπα οἶνον
„ Λεῖβε . . . .

Καὶ 'Ιλ: Λ. ς. 773. 774. περὶ τε Πηλέως θύοντος:

„ . . . . Ἔχε δὲ χρύσειον ἄλεισον
„ Σπένδων ἄιθοπα οἶνον ἐπ' αἰθομένοις Ἱεροῖσι

Οὕτω δὴ τὰ μηρία ἐξαιρέτως, ἐκ πάντων τῶν τε σφαγίε τοῖς Θεοῖς πρεσήγετο: ἐξ ἐ καὶ συνεχὲς παρ' Ὁμήρῳ, εἰς δήλωσιν θυσίας τελεμένης τό: Πίονα μηρία καίειν· καθάπερεν καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ. (ἐν Εἰδιλ: ΙΖ.)

„ Πολλὰ δὲ πιανθέντα βοῶν ἐπὶ μηρία καίειν.

Καὶ παρὰ τῷ Βακχυλίδῃ.

„ Δαιδάλων τ' ἐπὶ βωμῶν Θεοῖσιν ἔυχεται, βοῶν
„ Ξανθῇ Φλογὶ μηρία . . . .

Τῷ ὄντι δὲ, ἴδιόν πως Ἕλλησι τετὶ γενέθαι τὸ ἔθος σαφῶς (ἐν τοῖς Ἀττικ.) ἐπιμαρτυρεῖ Παυσανίας:

„ Τοὺς μὲν μηρὲς κατὰ νόμον ἐκτεμὼν τῶν Ἑλλήνων, ἐς „ ἀυτοὺς καιομένες ὁρᾷ. „

Τὰ λοιπὰ δ' ἒν τῶν μερῶν τε σφαγίε ἀποτμηθέντα ἐν ὀβελοῖς ὠπτᾶτο, κἀπὶ τε συμποσίε ἠσθίετο. ('Ιλ: Α. ς. 464.)

„ Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ᾽ ἐκάη, καὶ σπλάγχν᾽
ἐπάσαντο,
„ Μίστυλλόν τ᾽ ἄρα τ᾽ ἄλλα, καὶ ἀμφ᾽ ὀβε-
λοῖσιν ἔπειρον,
„ Ὤπτησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα.
„ Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
„ Δαίνυντ᾽· οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.

Ταὐτὸ πραχθὲν ἰδεῖν ἐστὶ καὶ Ὀδύσ: Ξ. Εἰμὴ ὅτι κατὰ τελετὴν τιν᾽ ἰδιαιτέραν, ἑπτὰ διεταχθησαν μοῖραι: ὧν μία μὲν προσήνεκτο ταῖς Μοίραις, ἑτέρα δὲ, τῷ Ἑρμῇ· αἱ δὲ λοιπαὶ διανενέμηντο ἑκάστοις. Οὕτω τοὺς Θεοὺς ἐπίστευον κοινωνοὺς ἔχειν ἐν εὐωχήμασι, τοῦθ᾽ ὃ πολλαχοῦ Ὅμηρος ἐστὶν ἐπιμαρτυρῶν· ἰδίᾳ δὲ, (Ἰλ: Α. ς. 423.) ἐν οἷς Ζεὺς λέγεται ἀπεληλυθέναι, μετ᾽ ἀμύμονας Αἰθιοπῆας συνχύμα τοῖς λοιποῖς Θεοῖς μετὰ δαῖτα καθ᾽ ὃν δήπου τύπον τὸ πάλαι καὶ αἱ παρ᾽ Ἕλλησιν εὐωχίαι ἐν τοῖς Ναοῖς πρὸ τῶν Ἰνδαλμάτων τῶν Θεῶν συνετελοῦντο, οἷς τισι ποικίλα τῶν ἐδεσμάτων παρατιθέμενοι, τὰ πλεῖστα τοῦ θύματος σφίσιν ἀπεταμίευον, ἵνα ἐν βρώσει τε καὶ πόσει ἐπεντρυφήσωσιν· οὗ χάριν καὶ τὴν **μέθην** ἔφη Ἀθήναιος κατὰ Ἀριστοτέλην οὕτω κληθῆναι, ὡς **μετὰ τὸ θύειν** συμβαίνουσαν. ὃ καὶ τῷ ὑπὸ Ἐπιχάρμου „ εἰρημένῳ συνᾴδει: „ Ἐκ μὲν θυσίας, θοίνη, ἐκ θοίνης πόσις „ ἐγένετο, ἐκ δὲ πόσεως κῶμος.„ τουτὶ δ᾽ ἐν ταῖς ἐπισήμοις μάλιστα τῶν ἑορτῶν ἦν συμβαῖνον, ταῖς ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἅς φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Θ.) διαταχθείσαις, ὡς ἂν εἰς ἄνεσίν τινα καὶ ψυχαγωγίαν τελοῖντο τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ καὶ εἰς ἐπιχαλίνωσιν τρυφῆς ἀκολάστου· τοὺς Θεοὺς ἀμέλει ὑπαιδουμένοις μεθ᾽ ὧν ὑπῆρχον συνευωχούμενοι. Καὶ Πλάτων δὲ (ἐν Β. τῶν Νόμων) ὡσαύτως οἴεται, τοὺς Θεοὺς τῶν θνητῶν ταλαίπωρον κατοικτείραντας βίον, εἰς ἀνάπαυλαν τῶν πόνων τὰς δημοτελεῖς ἑορτὰς διατάξαι καὶ πανηγύρεις. καὶ

μὲν δὴ καὶ τὰς Μούσας, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Βάκχον συνεορ-
„τασὰς παρεῖναι, „ἵνα ἀπάρχωνται τὰς γενομένας τροφὰς
„ἐν ταῖς ἑορταῖς μετὰ τῶν Θεῶν:„ Τὰ δ' ἄλλα ἐν ταῖς
ἑορτασίμοις ταῖσδε ἡμέραις ἀπὸ τῶν ἐπιμόχθων ἔργων ἐς τοσῦτον
ἀπείχοντο, ὥστε τὸν Ἀντίνοον ἀποφήνασθαι (Ὀδυσ: Φ: ς. 259.)
μηδὲ τόξον θέμις εἶναι ἐντείνειν, ἑορτῆς ἀγομένης Ἀπόλλωνι:

. . . . . Τίς δέ κε τόξα τιταίνοιτ'; ἀλλ' ἕκηλοι
„Κάτθετ' . . . . . .

Ὡς τῆς ἑορτῆς ἀργίαν ἐθελούσης, φησὶν Εὐστάθιος. Ὅθεν
καὶ τὸ παροιμιῶδες ἐκεῖνο τοῦ Θεοκρίτου: Ἀργοῖς αἰὲν ἑορτή.

Ἐπεὶ δὲ ἐν καιροῖς διαφέρουσιν αἱ τοιαίδε ἑορταὶ ἤγοντο, μάλιστα δὲ
μετὰ τὸ θέρος· ἣ πάρεστιν ἰδεῖν (Ἰλ: Ι. ς. 530.) ἔνθα περιοργής γε-
νέσθαι Ἀθηνᾶ λέγεται, παρὰ τὸ μὴ τεθυκέναι αὐτῇ τὸν Οἰνέα
„Θαλύσια γουνῷ ἀλωῆς, τῶν λοιπῶν Θεῶν ἐν ἑκατόμβαις
„εὐωχουμένων. Ἔφη γοῦν καὶ ὁ Σχολιαστὴς „ὅτι τὰς ὑπὲρ εὐθα-
„λείας καὶ εὐφορίας τῶν καρπῶν διδομένας θυσίας μετὰ
„τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τῇ
„Δήμητρι (προσῆγον.)„ Τῇ μέντοι Δήμητρι πρὸ τῶν ἄλλων ἐξόχως
ἅτε δὴ αὐτῇ ἐπὶ τῶν καρπῶν Θεαίνῃ, ὡς παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ παρί-
σταται.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς καθόλου τῶν σφαγιασμάτων διατυπώ-
σεως εἰρημένα, ἅλις ἐχέτω. Τὰ γάρ τοι τῶν Ἱερῶν ἐν μέρει τῶν
Θεῶν ἑκάστῳ ἀνήκοντα πέρας οὐκ ἔχει, οὐδ' Ὅμηρος αὐτὸς διεξέρχεται,
ὃν ἡγεμόνα τοῦ ἐν χερσὶ πονήματος προὐστησάμεθα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Περὶ τῶν Ἀναθημάτων.

Λοιπὰ περὶ τὴν τῶν Θεῶν λατρείαν τοῖς Ἕλλησιν ὑπῆρχε τὰ ἀναθήματα, καὶ τὰ παντοῖα δῶρα, ἅπερ αὐτοῖς ἐκαλλιεργεῖτο Ἐν τούτοις κατὰ τὸν Πολυδεύκην ἔφερον τὰ πρῶτα οἱ στέφανοι. „Στέμμα δὲ τὸ „πάλαι μηδενὶ, εἰ μὴ τῷ Θεῷ, προσενέμετο, φησὶ Πλίνιος (Βιβλ. ΙϚ. Κεφ. ΙΔ.) Corona antiquitus nulla, nisi Deo dabatur.

Τοιοῖσδε δὴ στεφάνοις τὸν Ἀπόλλωνος Ναὸν διηγλαϊκέναι ὁ Χρύσης ἔφασκεν (Ἰλ. Α. ς. 39.)

„Εἴποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα.

Ὁ Σχολιαστὴς, ἐστεφάνωσα. Ὡς καὶ Λουκιανὸς (ἐν τῷ περὶ τῶν „θυσιῶν) ἡρμήνευσεν: „Ἐγὼ μέν σου τὸν νεὼν τέως ἀστέφανω-„τον ὄντα πολλάκις ἐστεφάνωσα.„ Ἔνθεντοι καὶ αὐτὸς Χρύσης παρεστὼς ὤφθη (Ἰλ. Α. ς. 14.)

„Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος.

Ἅπερ ὁ Σχολιογράφος ἐκ δάφνης ἡγήσατο, φυτοῦ τῷ Ἀπόλλωνι καθιερωμένου. Οὕτω γὰρ δὴ καὶ τῷ Βάκχῳ ἐκ κισσοῦ εἰώθει τὰ στέμματα πλέκεσθαι. ὃν καὶ Κισσοκόμην ἐντεῦθεν Ὅμηρος (ἐν τῷ Ὕμνῳ) ἐκάλεσε καὶ τῷ Διῒ ἐκ δρυὸς, καὶ τῇ Ἀθήνῃ δὲ ἐξ ἐλαίας· ἧς πέρι τυχὸν ἐκδεκτέον, ὅπερ ἡ Θεὸς (ἐν τῇ Βατραχομυομαχίᾳ) ἐπεισάγεται λέγουσα: ὅτι οἱ μῦς αὐτῆς τὰ στέμματα ἐδηδοκότες παρεδηλήσαντο.

Ἑπόμενος ἐστὶν ὁ λόγος ὁ περὶ τῶν ἐσθήτων (ἢ τῶν περιβολῶν) ἃς πολυτίμους λίαν τοῖς θεοῖς προσανῆπτον· ὡς Αἴγισθος, (Ὀδυσ. Γ. ς. 274.)

„Πολλὰ δ' ἀγάλματ' ἀνῆψεν, ὑφάσματά τε χρυσόν τε.

Οὕτως αἱ Τρωϊάδες ἀνήνεγκαν τὸ πέπλον τῇ Ἀθηνᾷ: (Ἰλ. Ζ. ς. 271. καὶ ς. 303.) Τῇ δ' αὐτῇ Θεῷ παρ' Ἀθηναίων ἀνὰ πέμπτον ἔτος, καθ' ὃ τὰ Παναθήναια ἐξετάζετο, παρεσκευάζετο τὸ πέπλον, ᾧ ἐνεγέγραπτο Ἐγκέλαδος ὁ Γίγας, ὁ ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῆς Θεᾶς, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν μάχαις ἀνδραγαθισαμένων, ὡς παρὰ τῷ Σουΐδα ἀναγινώσκεται. Παραπλήσιον δὲ ἐν τῇ Ἠλείων ἀγορᾷ ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυναικῶν εἰς τιμὴν τῆς Ἥρας συνεξυφάνθαι πέπλον διέξεισι Παυσανίας, ἐν τῷ ς Βιβλ. Κεφ. ΚΔ.) Εἰς τοῦτο δὲ φέρει καὶ ἡ Πλάτωνος θεσμοθεσία, ἣν ἐξ ἐκείνου Κικέρων. (Βιβλ. Β'. περὶ τῶν Νόμ.) διέρχεται: In delubris communibus tectione operofius quam mulie„ris opus menstruum. „(Ἐν τῇ τῶν κοινῶν περικαλύψει „ἰνδαλμάτων ἐργωδέστερον, ἢ γυναικὸς ἐπιτήδευμα μη„νιαῖον.)„ Εὔδηλον δ' ὅτι τὸ ἔργον τόδε εἰς χρῆσιν μάλιστα τὴν περὶ τὰ Ἰνδάλματα καθιεροῦτο, ἅπερ οἱ πάλαι ἀμφιεννύειν εἰώθεσαν. Τὰς δὲ δὴ τοιαύτας ἀμφιάσεις διεξρήγνυον, χειρῶν ἐκρυόμενοι αὐτὰς ἁρπα„λέων, ὡς Ἡσύχιος παρετήρησεν: „Οἱ ἀνατιθέντες ἱμάτια κα„τέχιζον αὐτά, ἵνα μὴ ἀρθῶσι παρά τινων.„

Τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἀγαλμάτων σκεύη ἦν χρύσεα, ἀργύρεα, χάλκεα, σιδήρεα, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς ἐθρυλλοῦντο διαφερόντως οἱ τρίποδες, οἱ εἰς τιμὴν μάλιστα ἀνατιθέμενοι τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς ἐκ τοῦ Δελφικοῦ Ναοῦ ἀναφαίνεται: περὶ οὗ Ὅμηρος ἐν τῷ εἰς τὸν Ἑρμῆν Ὕμνῳ ς. 179.

„Ἔνθεν ἅλις τρίποδας περικαλλέας, ἠδὲ λέβητας,
„Πορθήσω, καὶ χρυσὸν, ἅλις τ' αἴθωνα σίδηρον.
„Καὶ πολλὴν ἐσθῆτα.

Καθιεροῦντο δ' ὡς τὰ πολλὰ, ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἆθλα κομιζομένων: ὡς Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Κλειοῖ) περὶ τῆς ἀθλήσεως εἴρηται Ἀπόλλωνος τοῦ Τριοπίου. Τοὺς οὖν τοιούτους, χορηγικοὺς τρίποδας ἀπεκάλεσαν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ νικῶντες εἰώθουν τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων λάφυρα τοῖς Θεοῖς ὁμοίως ἀνατιθέναι. Οὕτως Ὀδυσσεὺς τὰ Δόλωνος ἀφελόμενος ὅπλα, Παλλάδι ληΐτιδι δι' εὐχῆς πανδήμου ὡσίωσεν. (Ἰλ' Κ'. ς. 460.) Καὶ Ἕκτωρ δὲ ηὔξατο, εἰ κρείσσων γένοιτο ἐν τῇ μάχῃ, τὰ τοῦ πολεμίου ὅπλα ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ναῷ ἀναρτήσειν. (Ἰλ. Η. ς. 83.)

„Τεύχεα συλήσας οἴσω ποτὶ Ἴλιον ἱρὴν,
„Καὶ κρεμόω ποτὶ νηὸν Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο.

Ὡσαύτως Τιμολέων, τὰ Καρχηδονίων ὅπλα συλήσας, τοῖς Κορινθίων ναοῖς καθιέρωσε: (Πλούταρχ. εἰς βίον Τιμολ.)

Φωκαεῖς δὲ, τοὺς μὲν ἡμίσεις θυρεοὺς, τοὺς ἀπὸ τῶν πολεμίων τοῖς Ἀβαίοις, τοὺς δὲ λοιποὺς τοῖς Δελφοῖς φέροντες ἀνέθηκαν, ὡς Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ) καθιστορεῖ. Οὐδέ γε ἄλλως ἡ τοῦ παλαιστινοῦ Γολιὰθ ἐκείνη ῥομφαία, ὑπὸ Δαβὶδ τοῦ ἀνελόντος, τῇ Σκηνῇ ἀπετέθη τῇ Ἱερᾷ καὶ Ἁγίᾳ. (Α. Βασιλ. Κεφ. ΚΑ.) Ἄλλως ἀλλ' οὖν, συνεχέστερον ἐφίλουν, ἀπὸ τῶν λαφύρων τὴν δεκάτην ἐν ἀργυρίῳ καθιεροῦν τοῖς θεοῖς, ὡς ὑποδείγματα μυρία, ἐκ τῆς θύραθεν ἱστορίας, παρ' Ἕλλησί τε καὶ Ῥωμαίοις, παραθέσθαι ῥᾴδιον.

Εἴθιστο δὲ τοῖς καθιερουμένοις δωρήμασι τούτοις καί τινα ἐλλόγια ἐπιγράφεσθαι, ὧν ὑπομνήματα διασώζεται ἀρχαιότατα, ἃ Παυσανίας ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος συνελέξατο. Ἀτὰρ καὶ Φανίας (ἐν τῷ περὶ τῶν Σικελ. Τυραν.) διέξεισι ξιφίδιον Πυθοῖ ἀνακεῖσθαι, ἅπερ ἐν ἐπιγραφῇ τετρασίχῳ ἐλέγετο, Ἀντηνορίδην πάλαι κεχρῆσθαι Τροίας πολυορκουμένης. Ὁ δ' αὐτὸς προστίθησιν ἔτι καὶ τρίποδα φέρεσθαι, ὑπὸ Διομήδους ἐπι-

γραφέντα τῦ καθωσιώσαντος· ὃν γέρας εἶχεν αὐτὸς λαβὼν παρὰ Α᾽-χιλλέως, ἐν τοῖς ἐπὶ τῇ Πατρόκλυ ἀναιρέσει ἐπιταφίοις ἀγωνίσμασιν.

Ε᾽ντεῦθεν οἱ τῶν παλαιῶν Νεῶν ἀμύθητοι καταπλυτισμοὶ, ὃς ἁπανταχῦ οἱ συγγράψαντες διαθρυλλῦσιν. ὁ τῦ ἐν Δελφοῖς Α᾽πόλλωνος πρὸ τῶν ἄλλων, ὃ τὸ Ἱερὸν, τοῖς ἀπὸ πάντων, ὡς εἰπεῖν, τῶν ἐθνῶν ἀναθήμασι κατηγλαΐςο· ἐν οἷς μακρᾷ διενεγκεῖν Γύγην τὸν Λυδῶν Α᾽νακτα, καὶ Κροῖσον τὸν ἐκεῖνον διαδιεξάμενον, Φανίας τε καθιςορεῖ ὁ Ἐφέσιος, καὶ Θεόπομπος, ἐν τῷ ΜΗ΄. Βιβλ: τῶν Φιλιππικῶν. Πρῶτον γὰρ ἐκεῖνον ἀποφαίνονται γενέσθαι, τὸν χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐν Δελφοῖς δωροφορήσαντα, ἐκ χαλκῦ μόνον τῶν προτέρων ὄντων· καὶ ὐδὲ τύτων Α᾽νδριάντων, ἀλλὰ Λεβήτων τε καὶ Τριπόδων. Α᾽λλὰ γὰρ καὶ ἐπὶ Ο῾μήρυ μέγας ὑπῆρχεν ὁ τῦ Δελφικῦ Ναοῦ πλῦτος, ὥςε καὶ τὸν Α᾽χιλλέα, παντὸς ἄλλυ αὐτὸν ὑπέρτερον θέσθαι, ἐν τῷ παραιτεῖσθαι τὰ ὑπὸ τῦ Α᾽γαμέμνονος οἱ καθυπισχνέμενα. (Ἰλ: Ι. ϛ. 404. 405.)

„Ο᾽υδ᾽ ὅσα λάϊνος ὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει
„Φοίβυ Α᾽πόλλωνος, Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ.

Κ Ε Φ Α Λ. ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ ἐκθειασμοῦ τῶν τελευτόντων Η῾ρώων, καὶ δὴ καὶ πάντων τῶν ἐν Α῞δυ.

Οἱ μὲν ὖν Ἥρως, ἅτε ὑποδεέςεροι τῇ θειότητι, καὶ τιμῶν ἐνδεεςέρων ἐλάγχανον, αἳ δὴ καὶ τιμαὶ ἀπεκαλῦντο Η῾ρωϊκαί· τοῖς μὲν γὰρ μείζοσι τῶν Θεῶν ἐλέγετο θύεσθαι, τοῖς δὲ Η῞ρωσιν ἐναγίζεσθαι, τῦ Η῾ροδότυ (ἐν τῇ Εὐτέρπῃ) ὅυτω πῶς διαςέλλοντος. „Δοκέυσι

„ δέμοι ἔτοι ὀρθότατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἵ διξὰ Ἡράκλεια
„ ἱδρυσάμενοι κέκτηνται· καὶ τῷ μὲν, ὡς ἀθανάτῳ, ὀλυμπίῳ
„ δὲ ἐπωνυμίην, θύεσι· τῷ δ' ἑτέρῳ, ὡς Ἥρωϊ ἐναγίζεσιν.„
Οὐδὲν τέτε διαφέρει τὸ ὑπο Φαίςε γεγονὸς, ἢ διέξεισι Παυσανίας ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς· Συνιδὼν γὰρ τὲς Σικυωνίες τῷ Ἡρακλεῖ ὡς Ἥρωϊ „ ἐναγίζοντας, ἐδὲν τοιἕτον ποιεῖν χρῆναι ἡγήσατο, ἀλλ' ὡς „ Θεῷ θύειν. Ὅθεν αὐτοῖς ὕςερον ἐπεκράτησε τὸ ἔθος, καθ' ὃ σφάζοντες ἄρνας, καὶ τέτων τὰ μηρία ἐπὶ τἕ βωμἕ καίοντες, „ τὰ μὲν ἐσθίεσιν ὡς ἀπὸ ἱερεἰε, τὰ δὲ ὡς Ἥρωϊ τῶν „ κρεῶν ἐναγίζεσιν: ἐν ᾧ διαφέρων ὁ τοῦ θύειν τύπος σαφῶς διαφαίνεται. Καὶ ἄλλο δὲ, ἐ πόῤῥω τέτε ἀπέχον ὁ αὐτὸς Συγγρα-„ φεὺς ὑποδείκνυσι: „ Τῷ δὲ Ἀλεξάτορι (φάσκων) καὶ Εὐα-„ μερίωνι· Τῷ μὲν, ὡς Ἥρωϊ μετὰ Ἥλιον δύναντα ἐναγί-„ ζεσιν, Εὐαμερίωνι δέ ὡς Θεῷ θύεσιν.„ Ἀλλ' Ὅμηρος (Ἰλ. Β. ς. 550. καὶ 551.) τὲς Ἀθηναίες εἰωθότας παρίςησιν ἀρνειοῖς τε καὶ ταύροις τὸν Ἐρεχθέα, κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαςον, ἐν τῷ Ἀθήνης Νεῷ ἐξιλάσκοντας:

„ Ἔνθάδε μὶν ταύροισι καὶ ἀρνειοῖς ἱλάονται
„ Κοῦροι Ἀθηναίων, περιτελλομένων ἐνιαυτῶν.

Τοιαῦτα δὲ ἱερὰ ἐνιαύσια, καὶ Οὐϊργίλιος (Αἰνειάδ. Βιβλ: Ε΄) Αἰνείαν ποιεῖ Ἀγχίσῃ τῷ ἰδίῳ Πατρὶ ἐπιτελἕντα, θύματάτε σφα-γιάζοντα, καὶ λοιβὰς ἐπιχέοντα, καὶ ἀγῶνας ἐνάθλες πομπικῶς συ-νιςῶντα. Οὕτω δὲ ἄρα τὲς ἀπελθόντας τἕ βίε οἱ περιόντες ἐγέραιρον, καθ' ἣν περὶ ἐκείνες ςοργὴν ἐποφείλειν ἡγοῦντο διασώζειν καὶ μετὰ θάνατον. Οἱ μὲν ἕν ἐξ Ἀμφιπόλεως τῷ Βρασίδᾳ τελευτήσαντι, οἷα περ Ἥρωϊ, „ Τιμὰς δεδώκασιν, ἀγῶνας, καὶ ἐτησίες θυ-„ σίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιςῇ προσέθεσαν „ (παρὰ) Θεκυδ: ἐν Βιβλ: Δ΄.) Οἱ δὲ Φιγαλεῖς (Ofeſtaſiis) ὡς Ἥρωσιν ἐνα-γίζεσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος: (Παυσαν: ἐν τοῖς Ἀρκαδ:) καὶ Πλάτων

„δὲ (ἐν Βιβλ: Δ'. τῶν Νόμ:) ὅλως ἐντέλλεται, „Τὰς κατ' „ἐνιαυτὸν τῶν ἤδη τέλος ἐχόντων ἐπιμελείας ἀποδιδόναι„ Καὶ τρανῶς δὲ ὁ αὐτὸς Φιλόσοφος (ἐν Βιβλ: Ε'. τῶν περὶ Πολιτ:) Ἡσίοδον ἐπάγων ἐπιμαρτυρȣ̃ντα, διατείνεται τȣ̀ς ἀπελθόντας καθίςαθαι Δαίμονας. ϗ ταῖς αὐταῖς τοῖς Δαίμοσι χρῆναι τιμαῖς θερα„πέυεσθαι: τὸν λοιπὸν δὴ χρόνον, ὡς Δαιμόνων, ὅυτω θερα„πεύσομεν, ϗ προσκυνήσομεν αὐτῶν τὰς θήκας. Ὅθεν τῇ τȣ̃ Δαίμονος κλήσει τȣ̀ς χθονίȣς ἐγνώριζον Θεȣ̀ς, ȣ̃ς Manes Ῥωμαῖοι ἐκάλȣν: περὶ ὧν ὁ Κικέρων (ἐν τῷ Β: τῶν περὶ τῶν Νομ: Κεφ: Θ.) ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων παρειληφὼς Ῥωμαϊκῶν Νομοθετημάτων ἔχει Deorum manium jura ſancta ſunto; hos letho datos Divos habento.

„(Θεῶν χθονίων τὰ δίκαια ἅγια ἔςω, οὗτοι θανάτῳ „ἐξάντες Θεοὶ νομιζέσθων.) Οὕτω θειότητά τινα ταῖς ψυχαῖς ἀπολυθείσαις τῶν σωμάτων ἐπέγραφον· ᾗ δὴ ϗ σέβας ἀπενέμετο ἐκ τȣ̃ ἀκολȣ́θȣ διὰ τῆς τελετῆς ταῖς μὲν ἧττονι, ταῖς δὲ ἐπιπονωτέρᾳ καρδίας ἐπιφερόμενον διαθέσει, ὡς ἂν κατὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν διαπραχθέντα ἐποφείλοιτο ἀξιόχρεων.

Ἐν τοῖς τῶν ἀποβεβιωκότων ἐναγισμοῖς λοιβαὶ, προηγȣ̃ντο, αἳ ϗ χοαὶ ἀπεκαλȣ̃ντο, ὡς ἄρα ἐπιχεόμεναι. Ταύταις δὴ Ὀδυσσεὺς ἀπεχρήσατο (Ὀδυσ. Λ. ς. 26.) βόθρον ἀνορύξας πρῶτον.

„Ἀμφ' ᾧ δήγε χοάς χέεν πᾶσιν νεκύεσσι,
„Πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἡδέϊ οἴνῳ,
„Τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνε.

Τὸν τοιόνδε τȣ̃ ἐναγισμȣ̃ διατεταγμένον ἐξ ἔθȣς τύπον Κλίδαμος παρασημειοῖ, (ἐν βιβλ. τῶν ἐξηγητικῶν.) γράφων, τὸ πρὸς ἑσπέραν βόθρον περὶ τὸν τύμβον ὀρύσσεσθαι, ϗ ὕδωρ ἐγχεῖσθαι, ἐν τοιᾷ-

„δε προσφθέγματι: ὑμῖν ἀπόνιμμ᾽ οἷς χρὴ, καὶ οἷς θέμις. Τέως δὲ καὶ χρίσμα προσεπιχεῖσθαι᾽ Ἀλλὰ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ Αἰνείας (ἐν τῷ Ε΄. τῆς Ἀινειάδ.,

Hic duo rite mero libans carchesia Baccho
Fundit humi, duo lacte novo, duo sanguine sacro.

„(Ἔνθα δύ᾽ ἀκρήτου λέιβων καρχήσια βάκχυ
„Χεῦε χαμάζε, δύω γλάγεως, δύο δ᾽ αἵματος ἱρου.)

Πολὺς δὲ ἦν ὁ περὶ τοῦ αἵματος λόγος: ἐφ᾽ ᾧ γὰρ αὐτοῦ ἐκπιέσθαι, συνεφιπταμένας ᾤοντο ψυχὰς τὰς ἀνάιμους, ὡς πάρεστιν ἰδεῖν ἐφ᾽ ὅλης τῆς παρ᾽ Ὁμήρῳ Νεκύας. Οὗ χάριν καὶ τοὺς ἐναγισμοὺς ἐπωνόμαζον **Αἱμακορίας**: ὡς ὁ Πίνδαρος (Ὀλυμπ. ᾠδ. Α΄.) καὶ ὁ παρ᾽ Εὐριπίδῃ ἐκεῖνος (ἐν τῇ Ἑκάβ.)

„Ἐλθὲ δ᾽ ὡς πίῃς μέλαν
„Κόρης ἀκραιφνὲς αἷμ᾽, ὅ σοι δωρούμεθα.

Διὰ τοῦτο δ᾽ ἀπεκτείνατο καὶ τὰ ἱερὰ, οἷον ὁ κριὸς, καὶ τὸ πρόβατον τὸ μέλαν, τὸ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως σφαγιασθὲν ἀνεκκαλουμένου τὰς νεκύων σκιὰς, καὶ ἡ δάμαλις ἡ στείρη, ἣν αὐτοῖς εὔχεται θύσειν. Τῷτοι κἂν ταῖς κηδείαις ἅμα εἴθιστο σφαγιάζειν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Πατρόκλου, καὶ Ἀχιλλέως, καὶ Ἕκτορος ἐνταφιασμῶν παρ᾽ Ὁμήρῳ. Περὶ „τούτου δὲ καὶ Πλάτων διαλέγεται ἐν τῷ **Μίνωϊ** „Καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς „οἶσθα που καὶ αὐτὸς ἀκούων, οἵους νόμους ἐχρώμεθα πρῶ„τον πρὸς τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖα τε προσφάττοντες „πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ, καὶ ἐγχυτριστρίας μεταπεμπό„μενοι.„ Ἔθος δὲ ἦν καὶ τὰ προσφαττόμενα ἱερεῖα ταῦτα καίειν, ὡς ἐκ τῶν ἀνενεχθέντων φαίνεται. Συνεκομίζετο δὲ ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ δῶρα ποικίλα, ἅπερ Ὀδυσσεὺς παρασημειοῦται, ἐπειδὰν τοῖς νεκροῖς ὑπισχνεῖται: (Ὀδυσ. Α. ς. 31.)

„ Πυρήν τ' ἐμπλήσομεν ἐσθλῶν:

Οὕτως ἐν τῷ τῦ Ἀγχίσυ ἐναγισμῷ οἱ Αἰνείου ἑταῖροι

Dona ferunt, onerantque aras, mactantque juvencas.

„ (Αὐτὰρ ἑταῖροι δῶρα φέρονθ' ὅ, τι ἦεν ἑκάστῳ
„ Βωμοῦς τ' εὔθυμοι πίμπλων, σφάζον δέ τε πόρτεις.)

Ἐξ ἐκείνυ δὲ καὶ Ῥωμαίοις ἐπεχωρίασε τὸ ἔθος ὁμοίως, τὸ τῶν ἐνιαυσίων ἐναγισμῶν, τῶν Φευρυαρίυ μηνὸς ἐπιτελυμένων. (ἐν τῷ Β'. τῶν Fastorum Ο'ϋίδι.)

Est honor et tumulis, animas placare paternas,
Parvaque in exstructas munera ferre pyras.

„ (Ἔστι γέρας τύμβοις ψυχὰς ἱλεῦν πατρῴας,
„ Μικρά τε δῶρα φέρειν ἐν βραχέησι πυραῖς.)

Ἀναπτύσσων δὲ τὰ τοιάδε δῶρα Ο'ϋίδιος, ἅλις ἔχειν, φησὶν, ἐὰ στέμματα προσάγηται, καὶ οὐλόχυται.

Inque mero mollita Ceres, violaeque solutae.

„ (Δημήτηρ ἁπαλή τ' ἐνὶ οἴνῳ, τερπνά τε ἄνθη.) Οἱ δ' Ἕλληνες πολλάκις τὰς τῶν ὡραίων ἀπαρχὰς τοῖς ἐπισημοτέροις ἀνδράσι προσῆγον· ὡς ὁ Πλαταιεῦς Λακεδαιμονίοις, τοῖς ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ πεσῦσι: (παρὰ Θυκυδ: ἐν τῷ Γ'. Βιβλ.) καὶ ὡς οἱ Τρῶες τῷ Ἀχιλλεῖ, παρὰ Φιλοστράτῳ· (ἐν Βίβλ. Δ'. τῶν περὶ βίυ Ἀπόλλων·) ἐτελεῖτο δὲ τὰ τοιάδε ἐναγίσματα ἤτοι ἐπὶ τύμβων ἔμπλεων, ἢ ἐπὶ Κενηρίων εἰς τιμὴν ἐγειρομένων. Αὐτόθι δὲ τὰ πολλὰ ἱδρύοντο καὶ βωμοὶ, οἷον τῷ τῦ Ἀχιλλέως παρὰ Φιλοστράτω, καὶ τῷ Πέλωπος, παρὰ Πινδάρῳ· (Ὀλυμπ. Α'.) Ἄλλοις δὲ καὶ τάφροι ἐξήρκυν, ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ Λυκιανῷ. (ἐν τῷ Χάρωνι.) „ Καὶ βόθρον τινὰ ὀρύ-„ξαντες καίυσί τε ταυτὶ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, καὶ εἰς τὰ „ ὀρύγματα οἶνον καὶ μελίκρατον, ὡς γοῦν εἰκάσαι, ἐγχέυ-

„σιν. Οὐ δ' ἦν ἀνόμοιος, ὁ ἐπὶ τοῖς πρὸς τοὺς χθονίους τῶν Θεῶν Ἱε-„ροῖς, τῆς τελετῆς τύπος, ὥς φησὶ Φιλόστρατος (ἐν Βιβλ. ϛ'.) Θεοὶ „μὲν γὰρ χθόνιοι βόθρον ἀσπάζονται, καὶ τὰ ἐν τῇ κοίλῃ „γῇ δρώμενα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Περὶ τῆς περὶ τὸ ἐνταφιάζειν ὁσιότητος,

Οὐκ ἂν ἀλλότριον τῆς προθέσεως εἴη, τὸ καὶ περὶ τοῦ τύπου ὧδε ὑποσυνάψαι, τοῦ παρ' Ἕλλησι παρατηρουμένου ἐν τοῖς τῶν ἀποθανόντων ἐνταφιασμοῖς· ἐπεὶ καὶ μέρος τουτὶ εὐσεβείας τὸ οὐκ ἐλάχιστον διετέλουν τιθέμενοι. Καὶ πρῶτον μὲν, τοὺς ὀφθαλμοὺς προσεῖχον ἐπιμελῶς καθαιρεῖν τοῦ τὰ ὁλόϊθια πνέοντος, καὶ τόγε στόμα, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος εὐσχημόνως διατιθέναι. Ὁ μὲν οὖν Ἀγαμέμνων παρ' Ὁμήρῳ ποτνιᾶται, ἀπανθρωπότατα τῆς ἀλόχου τὸ τοιοῦτον αὐτῷ ἀπαρνησαμένης. (Ὀδ: Λ'. ϛ. 423.)

. . . . „ Ἡ δὲ κυνῶπις

„ Νοσφίσατ', οὐδέ μοι ἔτλη, ἰόντι περ εἰς ἀΐδαο,
„ Χερσὶ κατ' ὀφθαλμοὺς ἑλέειν σύν τε στόμ' ἐρεῖσαι.

Τούτου δὲ καὶ τὸν Ὀδυσσέα παρὰ τῆς συζύγου μηδόλως τυχεῖν ᾐνιᾶτο Λαέρτης, ἐπὶ ξένης οἰόμενος αὐτὸν ἀπολέσθαι. (Ὀδ. Ω'. ϛ. 24. κτ:)
„ Ὅτι δηλ: . . . . Οὐδ' ἄλοχος Πηνελόπεια
„ Κώκυσ' ἐν λεχέεσσι φίλον πόσιν, ὡς ἐπέοικεν,
„ Ὀφθαλμοὺς καθελοῦσα· Τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.

Ἔθ᾽ ὅτε δ᾽ ὁ Πατὴρ, καὶ ἡ μήτηρ, τόδε ἀφοσιοῦντο. (Ἰλ᾽ : Α᾽. ς. 452.)

„ . . . . Οὐ μὲν σοίγε πατὴρ, καὶ πότνια μήτηρ
Ὄσσε καθαιρήσουσι θανόντι περ. . . . .

Οὕτως ἡ Εὐρυάλου μήτηρ (Παρὰ Οὐϊργίλ : Αἰνειάδ : Θ᾽.)

. . . . Nec te tua funera mater
Produxi, preſſive oculos . . . .

„ . . . . (Οὐδέ σ᾽ ἐγὼ ἡ μήτηρ
„ Κήδευσ᾽, ἢ τεὼ ὄσσε καθεῖλξ᾽, ἢ τρώματα
λοῦσα.)

Ἔνθεντοι κἀκεῖνος παρὰ τῷ Λευκανῷ (ἐν τῷ Γ᾽. τῶν Φαρσαλικῶν)

Tacito tantum petit oſcula vultu,
Invitatque patris claudenda ad lumina dextram.

„ (Ὄψει σιγώσῃ αὐτεῖ γε φιλήματα μοῦνα,
„ Πατρὸς δεξιτερήν τε καθαιρήσουσαν οἱ ὄσσε,)

Οἷς καὶ τὰ παρ᾽ Εὐριπίδῃ συνᾴδει:

„ Αἲ αἴ! κατ᾽ ὄσσων κιχάνει μ᾽ ἤδη σκότος.
„ Λαβοῦ πάτερμου, καὶ κατόρθωσον δέμας.

Τῆς ψυχῆς δ᾽ ἀποπτάσης, τὸ δέμας ἐπλύνετο καὶ ἐχρίετο: „ Ἐφ᾽ ᾧ καὶ Ἀχιλλεὺς (Ἰλ: Σ᾽. ς. 346.) ἐκέλευε „ Λοετροχόον τρίποδα ἐν πυρὶ κηλέῳ σαθῆναι, ἵν᾽ ἐν ὕδατι ζέοντι τὸ Πατρόκλου σῶμα λουθείη τε καὶ ἀναχρισθείη. (Αὐτ: ς. 350.)

„ Καὶ τότε δὴ λοῦσαν τε καὶ ἤλειψαν λίπ᾽ ἐλαίῳ.

Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ταῖς θεραπαινίσιν ἐνετείλατο τῷ Ἕκτορι δρᾶσαι: (Ἰλ: Ω᾽. ς. 582.)

„Δμωὰς δ' ἐκκαλέσας, λοῦσαι κέλετ' ἀμφί τ' ἀλεῖψαι.

Αὐτῷ δ' Ἀχιλλεῖ Ἕλληνες μετὰ ταῦτα θανόντι, ὡσαύτως ἐποίησαν.

„Καθήραντες χρόα καλὸν ὕδατι λιαρῷ, καὶ ἀλείφατι,

Ὃ καὶ Οὐϊργίλιος ἀπεμιμήσατο ἐν τῇ Μισηνοῦ κηδεύσει. (Αἰνειάδ. Βιβλ. ς' ς. 29.)

. . . . . Corpus lavant frigentis, et unguunt.

„(Τοῦ δ' ἤδη ψυχθὲν λόεσαν δέμας, ἠδ' ἤλειψαν.)

Ἔνθα δὴ Σέρβιος ἐξ Ἐννίου:

Tarquinii corpus bona foemina lavit et unxit.

„(Ταρκυΐνοιο δέμας, γυνὴ ἐσθλὴ λοῦσ' ἠδ' ἄλειψεν.)

Εἶτα ἐπὶ τοῦ νεκροφόρου σκίμποδος, εἱλίσσοντες σινδόνι, ἐπετίθοντο: (Ἰλ: Σ'. ς. 353.)

„Ἐν λεχέεσσι δὲ θέντες, ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν

„Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς καθύπερθε δὲ φάρεϊ λευκῷ.

Ἔνθα ἡ ἐσθὴς λευκή· Οἱονεὶ γὰρ ἠμφιεσμένον τὸ πτῶμα, ἐκ τοῦ Αἰγέου ἐς τὸ Ἄστυ εἰσήνεγκαν οἱ Σικυώνιοι, μαρτυροῦντος Πλουτάρχου. Εἰώθουν δ' ἐπὶ τῇ τοιᾶδε χρήσει ἰδιαίτερον ἐξυφαίνειν, ὡς ἡ Πηνελόπη διεπονεῖτο περὶ τὸν ἱστὸν αὐτῆς τὸν λόγου τοσούτου ἀξιωθέντα. (Ὀδυσ. Β'. ς. 99.)

„ . . . . Εἰσόκε φᾶρος

„Ἐκτελέσω . . . . .

„Λαέρτῃ Ἥρωϊ ταφήϊον. . . . . . .

Οὕτω δὲ καὶ ἡ Εὐρυάλου μήτηρ ἐκείνη: (Αἰνειάδ. Βιβλ. Θ'. ς. 488. 489).

Veſte tegens, tibi quam nocte feſtina dieſque
Urgebam, et telâ curas ſolabar aniles.

„(Φάρεϊ ἡ δὲ κάλυψα, τὸ 'γώτοι νύκτα καὶ ἦμαρ.
„Σπεῦδον, μείλισσάντε ὑφῆ λυγρὰ κήδεα γήρως.)

Κατετίθεντο δὲ τὸν νεκρὸν ἐν τῇ τοῦ οἴκου αὐλῇ, πρός γε τὴν πύλην τῶν αὐτοῦ ποδῶν τετραμμένων. Οὕτω Πάτροκλος ἐν τῇ τοῦ Ἀχιλλέως σκηνῇ (Ἰλ. Τ. ς. 212.)

Κεῖται ἀνὰ πρόθυρον τετραμμένος . . . . . Διὸ ἡ ἐκ τοῦ ζῆν ὑπεδηλοῦτο ἔξοδος, ἥ φησιν Εὐστάθιος: „Οἷα ἔθους ὄντος „οὕτω προτίθεσθαι τοὺς νεκροὺς, ὡς ἐπὶ ἐξόδῳ τοῦ βίου „γεγονότας.„ Καὶ Ἡσύχιος δὲ „Τοὺς νεκροὺς οὕτω φασὶν ἑδρά„ζεσθαι, ἔξω τοὺς πόδας ἔχοντας πρὸς τὰς αὐλείους „θύρας. Ἐκάλουν δὲ τοῦτο οἱ Ἕλληνες προτίθεσθαι. ὡς Λουκι„ανὸς (ἐν τῷ περὶ πένθους.) Μετὰ ταῦτα λούσαντες αὐτοὺς, καὶ „μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, καὶ στεφανώσαντες „τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι προτίθενται. Καὶ Πλάτων δὲ (ἐν τῷ ΙΒ'. τῶν Νόμ.) Ταύτην (ἣν πρόθεσίν ὀνομάζει) διὰ πλειόνων συνίστησιν. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ αὐτὸ ἔθος κρατῆσαι δαψιλῶς ἐπιμαρτυρῶν ἐστὶ Πέρσιος:

. . . . Tandemque beatulus alto
Compofitus lecto, craſſisque lutatus amomis
In portas rigidos calces extendit.

„(Καὶ ῥὰ τέως ὁ μάκαρ λεχέεσσι ταθεὶς ἐπὶ αἰποῖς,
„Εὖ πάνυ πηλωθεὶς παχέεσσιν ἀλείφασ' ἀμώμων
„Ῥίγεδανοὺς πόδας ἐς πρόθυρ' αὔλεια προτιτείνει.)

Οὕτως οὖν τὸν νεκρὸν παρασκευασθέντα καὶ προτεθέντα περιχυθέντες, τοῦ δημοτελοῦς ἀπήρχοντο πένθους. (Ἰλ. Φ. ς. 124.)

„ . . . . Οὐδέ σε μήτηρ
„Ἐνθεμένη λεχέεσσι γοήσεται. . . . . .

Καὶ Ὀδυσ. Ω΄. ϛ. 294.)

Κάκυσ' ἐν λεχέεσσι φίλον πόσιν. . . . .

Παραπλησίως καὶ παρὰ Ὀϋϊδίῳ εἴρηται:

Depoſitum nec me, qui fleat, ullus erit.

„Κειμένῳ ἐδέ μοι ἔσσεθ' ὁ δακρυχέυσων.)

„Καὶ ὁ Φίλων δὲ (περὶ τῷ Ἰωσὴφ λέγων:) „Τελευταῖον ἀσπασ-„μάτων ἐκοινώνησα, τὲς ὀφθαλμοὺς συνέκλεισα, ἐπε-„δάκρυσα κειμένῳ τῷ νεκρῷ.„ Προσεχρῶντο δ' ἐπὶ τέτῳ καὶ ψαλτῳδοῖς, τοῖς ἐν γοεροῖς ἄσμασι τῶν ἄλλων προάγεσιν. (Ἰλ. Ω΄. 719.)

„ . . . . Τὸν μὲν ἔπειτα

„Τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἷσαν ἀοιδοὺς

„Θρήνων ἐξάρχους, οἵ τε ϛονόεσσαν ἀοιδὴν,

„Οἱ μὲν ἄρ' ἐθρήνεν, ἐπὶ δὲ ϛενάχοντο γυναῖκες.

Τὸν δ' ἐ πολὺ διαφέρον ἦν τῷ γινομένῳ διὰ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις θρηνῳδεσῶν γυναικῶν, αἵτινες Praeficae ἀπεκαλῆντο· (οἷαι αἱ παρὰ τῷ Πλάτωνι ἐγχυτρίϛριαι) καὶ Ἰαλέμους ἐξῆδον πρὸς αὐλὸν, ὡς Οὐάρων φησίν· πολλὴ γὰρ ἦν ἐν τοῖς κήδεσιν ἡ τῷ αὐλῷ χρῆσις· καὶ ἐ μόνον παρ' Ἕλλησί τε καὶ Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἑβραίοις, ὡς ἐκ τῷ Εὐαγγελίῳ δῆλον. (Ματθ. Κεφ. Θ΄. Ἐδαφ. 23.)

Πρὸς τοῖς ὀλοφυρμοῖς τε καὶ θρήνοις, καὶ ἄλλα προσέτι λύπης τε καὶ ἀνίας σύμβολα εἰώθει ἐν χρήσει γίγνεσθαι παισὶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς κυριώτατον ἡ τῆς κόμης ἀπόθεσις (ἢ ἀποξύρησις.) Ὀδυσ. Δ΄. ϛ. 197.

„Τοῦτό νυ καὶ γέρας οἷον ὀϊζυροῖσι βροτοῖσι,

„Κείρασθαί τε κόμην, βαλέειν τ' ἄπο δάκρυ παρειῶν,

Ἐτήρησαν δὲ Ἀχαιοὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς Ἀχιλλέως προθέσεως: (Ὀδ. Ω΄. ϛ. 46.)

. . . . Πολλὰ δέ σ᾽ ἀμφὶ
„Δάκρυα θερμὰ χέον Δαναοὶ, κείροιτό τε χαίτας.
Ὡσαύτως καὶ παρὰ τῷ Βίωνι (ἐν Ἀδώνιδι νεκρῷ) οἱ ἔρωτες εἰσάγονται
„κειράμενοι χαίτας. Καὶ Ἀντίπατρος δὲ (ἐν ἐπιγράμ.) ἔφη,
σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα τεθρηνηκέναι Ἀλκαῖον,

„Ἄπλεκτον χαίταν ἐν χροῒ κειραμένην.

Εἶπε δὲ καὶ Ξενοφῶν (ἐν Α΄. τῶν Ἑλλην.κ.) Θηραμένους ἀναιρε-
„θέντος παρασκευασμένους ἄνδρας μελανείμονας, καὶ ἐν χρῷ κεκαρ-
„μένους ἰέναι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς δὴ ξυγγενεῖς ὄντας
„τῶν ἀπολωλότων.„ Καὶ οὕτω δέ τοι διέξεισι καὶ Ἡρόδοτος, „Ἔθιμον
„εἶναι τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κε-
„φαλὰς τοὺς μάλιστα ἱκνέεται,„ Τοὐναντίον ἤπερ Αἰγύπτιοι ποιεῖν
εἰώθουν, τοὺς μὲν τῆς κεφαλῆς βοστρύχους προτείνοντες, τὸ δὲ γένειον
μόνον ξυρόμενοι.

Προσέτι δὲ τοὺς ἐκτμηθέντας βοστρύχους φίλον ἦν τῷ νεκρῷ ἐπιῤ-
ῥίπτειν. (Ἰλ. Ψ΄. ς. 135.)

„Θριξὶ δὲ πάντα νέκυν καταείνυον, ἃς ἐπέβαλλον
„Κειρόμενοι. . . . .

Καὶ Ἀχιλλεὺς δὲ τὴν κόμην αὐτοῦ, καί τοι τῷ Σπερχειῷ καθιερω-
θεῖσαν, ἐν χερσὶ Πατρόκλου κατέθετο: (Ἰλιάδ. Ψ΄. ς. 152.) ὃν ἐζή-
λωσε καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίωνος κήδει, (παρὰ
Πλουτάρχῳ.) καὶ Ἀντωνῖνος ὁ Αὐτοκράτωρ (παρὰ τῷ Ἡρωδιανῷ ἐν
Βιβλ. Δ΄.) Ὕστερον γε μὴν καὶ τοῖς τύμβοις αὐτοῖς προσάγειν εἴθισται,
ὡς ὁ τοῦ Εὐριπίδου Ὀρέστης νυκτὸς ἐλθὼν, ἐπὶ τὸν Ἀγαμέμνονος τοῦ
ἰδίου πατρὸς τάφον „κόμης ἀπήρξατο. Καὶ Ἑλένη δὲ ἐπὶ τὸν τῆς
ὁμαίμονος:

„Κόμης ἀπαρχὰς καὶ χοὰς φέρουσα.

Ὁ δὲ τοῦ τοιούτου οἰκιακοῦ πένθους χρόνος, διάφορός τε τῇ παρατάσει

ἦν καὶ ἀόριστος, Ἀχιλλέω μὲν γὰρ οἱ Δαναοὶ πενθοῦντες ἐγένοντο δι' ἡμερῶν ἑπτακαίδεκα, τῇ δεκάτῃ δὲ ὀγδόῃ κατέκαυσαν. (Ὀδυσ. Ξ'. ς. 63.) Ἡ δ' Ἕκτορος κήδευσις πᾶσα ἐν ἡμέραις δυωκαίδεκα ἐξετελέσθη. Παρὰ δὲ τῷ Ἀπολλωνίῳ (ἐν τῷ Β'. τῶν Ἀργοναυτικῶν) ἡ τοιάδε τελετὴ τριήμερος ἐτελεσιουργήθη.

„Ἤματα δὲ τρία πάντα γόων· ἑτέρῳ δέμιν ἤδη
„Τάρχυον μεγαλωστί. . . . .

Ὁ δ' ἄρα Πλάτων (ἐν τῷ ΙΒ'. τῶν Νόμων) διαθεσπίζει „Τριταία „πρὸς τὸ μνῆμα ἐκφέρεσθαι νεκρόν. Ὅ καὶ Θραξὶ γεγονέναι κατ' ἔθος γράφει, (ἐν Τερψιχόρῃ) Ἡρόδοτος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'.

Περὶ τῆς τοῦ νεκροῦ κατακαύσεως.

Πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἐνταφιάσαι εἰώθεσαν Ἕλληνες εἰς ἀποδὸν ἀποκαθιστᾶν. Τουτὶ γὰρ Ἕλλησι σύνηθες ὄν, Λουκιανὸς (ἐν τῷ περὶ Πένθους γράφει:) „Ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν· ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν· ὁ δὲ „Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίει· ὁ δὲ Σκύθης κατεσθίει· ταριχεύει „δὲ ὁ Αἰγύπτιος. Καίτοιγε τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ διὰ παντὸς, οὐδὲ παρὰ πάντων παρατετήρητο. Ἀρχαιότατον τὸ ὑπὸ γῆν ἐνθάπτειν Κικέρων ἱστορεῖ (ἐν τῷ Β'. τῶν Νόμ:) καὶ ἤδη ἀπὸ τὸν ἐπὶ Κέκροπος χρόνων, παρ' Ἀθηναίοις ὂν σύνηθες. Οὕτω κατὰ Θουκυδίδην (ἐν Βιβλ: Δ'.) Βρασίδας ἐντεταφίαστο· καὶ καθ' Ἡρόδοτον (ἐν Ἐρατοῖ) ἡ Περιάνδρου ἀκοίτη· καὶ ἄλλοι οὓς μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν. Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις τὸ ἔθος τοῦ καίειν τοὺς νεκροὺς ὀψὲ εἰσχωρῆσαι διέξεισι Πλίνιος (Βιβλ: Ζ'. Κεφ: ΝΔ'.) καὶ οὐ δ' ἐν οἴκοις πάνυ πολλοῖς ἐπικρα-

τῆσαι. Ἀλλ' ὅμως παρ' Ὁμήρῳ, τὲς τε ἀπὸ Ἑλλήνων καὶ τὲς ἀπὸ Τρώων νεκρὲς, ἅπαντας καιομένες ὁρῶμεν: (Ἰλιάδ: Η'. ς. 428. καὶ πολλῷ διεξοδικώτερον ἐν τῷ Ψ'. περὶ τὴν ἀρχὴν ς. 163. κξ. κὶ ἐν τῷ Ω. περὶ τὸ τέλος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ Ὀδυσ: Ω'. ς. 44 – 90. ἔνθα Πατρόκλε, καὶ Ἕκτορος, καὶ Ἀχιλλέως τὰ κήδη ἐς πλάτος περιγράφεται.)

Τὸν ἒν θανόντα ὅσον ἅλις ἐκτεθρηνηκότες, ἐφ' ὃν ἔδει κάεσθαι τόπον, ἐν αὐτῷ τῷ νεκροφόρῳ σκίμποδι ἀπεκόμιζον, κἀπὶ τῆς ἐκ ξύλων νενησμένης πυρᾶς ἐτίθεντο. Ἦν γὰρ Πίνδαρος, περὶ τῆ κήδες ᾄδων τῆ Κορωνίδος, (Πυθοῖ Γ'.) Τεῖχος ξύλινον εἶπεν, Ὅμηρος (Ἰλ: Ψ'. ς. 164.) πυρὰν ὀνομάζει:

„Ποίησαν δὲ πυρὴν ἑκατόμποδον ἔνθα καὶ ἔνθα,
„Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν ἀχνύμενοι κῆρ.

Ὡσαύτως δὲ καὶ (Ἰλ: Ω'. ς. 786.)

„ . . . Ἐξέφερον θρασὺν Ἕκτορα δακρυχέοντες.
„Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν. . . . .

Ἐπὶ δὲ δὴ τῆς πυρᾶς, πλεῖςα ὑπὸ Ἀχιλλέως ἐσφάγη καὶ κατεκάη· ὅπερ ἒν κἄν τοῖς αὐτοῦγε τέτε κήδεσιν ὑπὸ Ἀχαιῶν ἐγένετο. (Ὀδυσ: Ω'. ς. 65. 66.)

„ . . . . Πολλὰ δέ σ' ἀμφὶς
„ Μῆλα κατεκτάνομεν μάλα πίονα, κὶ ἕλικας βοῦς.

Ἀλλ' ἐκεῖνο ἐγένετο ἴδιον, ὅτι Ἀχιλλεὺς λαβὼν τὸ ςέαρ ἐκ τῶν σφαγίων, τὸ Πατρόκλε περιήλειψε πτῶμα, τὰ ἀποδεδαρμένα κύκλοθεν ἐπισωρεύσας: (Ἰλ: Ψ'. ς. 168.) προσέθετο δὲ καὶ μέλιτος, καὶ ἐλαίε, ἀμφιφορέας τέσσαρας· ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ τετέλεςαι καιομένῳ. (Ὀδυσ. Ω'. ς. 67.)

„ . . . . Ἔν τ' ἐσθῆτι Θεῶν, καὶ ἀλείφατι πολλῷ,
„Καὶ μέλιτι γλυκερῷ. . . . . . .

Ἄλλα καὶ τὰ ὅπλα ὁμοίως ἐπέῤῥιπτον ἐπὶ τὴν πυρὰν, ὡς Ἀχιλλεὺς τὸν Θηβῶν ἀνάσσοντα Ἠετίωνα ἀνελὼν ἐν τῇ μάχῃ (Ἰλ: Ζ΄. ς. 418.).

. . . . . Κατέκηε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι.

Καὶ Ἐλπήνωρ δὲ ᾐτεῖτο πρὸς Ὀδυσσέως, ὅπως ἂν ἅμα σὺν τοῖς ἑαυτοῦ ὅπλοις συγκατακαυθείη: (Ὀδυσ: Λ΄. ς. 74.)

„Ἀλλά με κακκῆαι σὺν τεύχεσιν ἅσσα μοι ἐστίν.

Οὕτω καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ Μισῆνον ἐν τῷ κήδει: (Αἰνειάδ: ς.)

. . . . Decorantque ſimul fulgentibus armis.

. . . . . . (Κοσμοῦσιν δ' ἅμα τεύχεσιν ἀγλαέεσσιν.)

Καὶ ὅλως ὅσα ἐν τῷ βίῳ κεχαρισμένα διαφερόντως αὐτῷ ὑπῆρχε τῷ νεκρῷ, συνεκαίετο. Διὰ καὶ ὑπὸ Ἀχιλλέως ἐνεβλήθησαν ἐν τῇ Πατρόκλου πυρᾷ οἱ τέσσαρες ἵπποι, καὶ οἱ δύο κύνες οἱ τραπεζῆες. (Ἰλ: Ψ΄. ς. 174.) Κἀκεῖνο δὲ παρὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἐν ταῖς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν κηδείαις, τὸ καὶ ἀνθρώπους κατασφαττομένους ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐμβάλλεσθαι. Οὕτως Ἀχιλλεὺς δυοκαίδεκα τῶν ἐν Τρωσὶν ἐκλεκτῶν νεανίσκων δορυαλώτους αὐτῷ γεγονότας, τῷ Πατρόκλῳ ἐπεσφαγίασεν. (Αὐτ: ς. 175.) Οἵ τε Ἀχαιοὶ ἐν τῷ Ἀχιλλέως κήδει τὸ αὐτὸ παρατετηρηκέναι λέγονται, παρὰ Κοΐντῳ τῷ Σμυρναίῳ. Ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ Οὐϊργιλ.: (Αἰνειάδ.: Βιβλ.: ΙΑ.)

Vinxerat et poſt terga manus, quos mitteret umbris
Inferias caeſo ſparſuros ſanguine flammas.

„(Δῆσε δὲ καὶ χεῖρας νώτων ὀπίσω τοὺς μέλλε
„Νερτερίοις ῥέξειν, ἐπὶ δὲ φλόγεσ' αἵματα χεύσειν.)

Ἐν δὲ δὴ τούτῳ τῆς πυρᾶς καιομένης, γοερᾷ τῇ φωνῇ τὸν νεκρὸν τόγε ὕστατον ἀνεκαλοῦντο, ὥσπερ τὸν Πάτροκλον Ἀχιλλεὺς οἶνον πολλάκις ἐπιλείβων. (Ἰλ: Ψ΄. ς. 220. 221.)

„ Οἶνον ἀφυσσόμενος χαμάδις χέε, δεῦε δὲ γαῖαν,
„ Ψυχὴν κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο.

Τῆς φλογὸς δ᾽ ἀπομαρανθείσης, ἡ μὲν πυρὰ ἀπεσβέννυτο οἴνῳ, τὰ ὀςᾶ δὲ ὅσα περιελείπετο, συνελέγετο. (Ἰλ: Ψ΄. ς. 250.)

„ Πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ,
„ Ὅσσον ἐπὶ φλὸξ ἦλθε, βαθεῖα δὲ κάππεσε τέφρα,
„ Κλαίοντες δ᾽ ἑτάροιο ἐνηέος ὀςέα λευκὰ
„ Ἄλλεγον ἐς χρυσέην φιάλην . . . .

Τὸ δ᾽ αὐτὸ κἀπὶ Ἕκτορος γεγονὸς εἴρηται ἐν ἴσοις χεδὸν τοῖς ῥήμασιν. (Ἰλ: Ω΄. ς. 791. κξ:) Ἀλλὰ γὰρ τὰ Ἀχιλλέως ὀςέα „ἀναλεχθέντα „οἴνῳ ἐν ἀκρήτῳ καὶ ἀλείφατι (Ὀδ: Ω΄. ς. 73.) ἀνεβράχη. Πληρῦντες δὲ διετέλυν τυτὶ τὸ καθῆκον οἱ μάλιςα οἰκειότατοι: ὡς παρὰ Πινδάρῳ (Η΄. Ὠδῇ Πυθ.) ὁ Ἄδρασος θανόντος ὀςέα λέξας υἱοῦ. Καὶ Τιβέλλῳ δὲ πεποίηται (ἐν Α΄. Βιβλ: Ἐλεγ: Γ΄. ς. 5.)

Non mihi mater,
Quae legat in moeſtos oſſa peruſta ſinus.

„ . . . . (Οὐδέ μοι ὧδ᾽ ἡ μήτηρ,
„ Ἐν κόλποις ςονόεσσα καέντα περ ὀςέα λέξει.)

Οὐδ᾽ ἦν δυσχερὲς, τὰ ὀςᾶ, καὶ τὴν ἐκ τῦ πτώματος τέφραν τῶν ἐπὶ τῆς πυρᾶς λοιπῶν διαςέλλειν, χωρὶς γὰρ ὁ νεκρὸς κατεκαίετο ὡς διδάσκει Ἀχιλλεὺς, περὶ τῦ Πατρόκλυ. (Ἰλ: Ψ΄. 240.)

„ Εὖ διαγινώσκοντες· ἀριφραδέα δὲ τέτυκται·
„ Ἐν μέσσῃ γὰρ ἔκειτο πυρῇ, τοὶ δ᾽ ἄλλοι ἄνευθεν
„ Ἐσχατιῇ καίοντ᾽ ἐπιμὶξ, ἵπποι τε καὶ ἄνδρες.

Ὅπερ ἐπίσης ἐν τῷ τȣ̃ Ἀχιλλέως κήδει Κόϊντος διασαφεῖ ὁ Σμυρναῖος (ἐν τῷ Γ'. Βιβλ:) ἀσύμμικτα τοῖς λοιποῖς δηλονότι τὰ ἐκείνȣ ὀςᾶ παριςῶν „ Οἳ δὴ :

„ Βαιὸν ἄπωθεν καίοντο περὶ νέκυν, ὃς δ' ἐνὶ μέσσοις
„ Ρίπῇ ὑφ' Ἡφαίςοιο δεδμημένος, οἶος ἔκειτο.

Ἀπετίθετο δ' ἄρα τὰ ὀςᾶ συλλεχθέντα ἐν κάλπῃ, ὡς περὶ τῶν Ἕκτορος εἴρηται. (Ἰλ: Ω'. ς: 795.)

„ Καὶ τάγε χρυσείην ἐς λάρνακα θῆκαν ἑλόντες,
„ Πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν.

Ἀλλὰ τὰ Πατρόκλȣ ὀςᾶ ἐν χρυσῇ λάρνακι ἐταμίευσε, δίπλακι ςέατι καταναλύψας, καὶ λεπτῇ περιςείλας ὀθόνῃ· ἃ καὶν τῇ σκηνῇ ἐκέλευσεν ἀποκεῖσθαι, ἄχρις ȣ̃ τοῖς ἰδίοις ἑαυτȣ̃ θανόντος ἐν τῷ αὐτῷ συναφθέντα τύμβῳ εἰσενεχθείη. Ὅπερ δὴ καὶ γενέσθαι τῷ ὄντι ἐπὶ τῆς Ἀχιλλέως κηδείας γέγραπται. (Ὀδ: Ω'. ς. 74. καὶ 77.) Ἔνθα καὶ τὰ ὀςᾶ τȣ́τȣ ἀναλεχθέντα :

„ . . . . Ἐς χρύσεον ἀμφιφορῆα
„ Μίγδα δὲ, Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο θανόντος.

ΚΕΦΑΛ: ΙΕ'.

Περὶ τοῦ Ἐνταφιασμοῦ.

Οὕτως ȣ̃ν τάγε ὀςέα ἀναλεχθέντα τε καὶ ἀποτεθέντα, ἐνεισήγετο εἰς Βόθρον, ἣν Ὅμηρος Κάπετον ὀνομάζει περὶ τȣ̃ Ἕκτορος λέγων: (Ἰλ: Ω'. ς. 797.)

„ Αἶψα γὰρ ἐς κοίλην κάπετον θέσαν.

Ὁ Σχολιαστὴς Τάφρον, φησὶν, ὄρυγμα. Εἶτ' ἐπάνωθεν πλείους ἐπεστρώννυντο λίθοι. (αὐτόθι.:)

„ . . . . Αὐτὰρ ἔπειτα

„ Πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι.

Ἀλλὰ τὸ Πατρόκλου σῆμα τόρνῳ προεσχεδίαστο θεμελίων ἀμφὶ τὴν πυρὰν προκαταβληθέντων. (Ἰλ: Ψ'. ς. 255.)

„ Τορνώσαντο δὲ σῆμα, θεμείλιά τε προβάλοντο

„ Ἀμφὶ πυρήν . . . .

Τελευταῖον δὲ χοῦν ἐπέπασσον. (αὐτ: ς. 256.)

„ Εἶθαρ δὲ χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν.

Ἐν ᾧ δὴ μάλιστα παρ' Ἕλλησιν ὁ τοῦ ἐνταφιασμοῦ ὑφίστατο λόγος, μὴ κατὰ τὸ δέον ἡγουμένοις ἐκτετελέσθαι, εἰ μὴ καὶ γῆ, ὡς εἴρηται, ἐπιφορηθείη. Ὁ μὲν γὰρ Νέστωρ ἄταφον ἀπεφαίνετο, (Ὀδυσ: Γ'. ς: 258.)

„ Τῷ κε οἱ οὐδὲ θανόντι χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν.

Τυδεὺς δὲ ἄλλως ἐντεταφίασται, (Ἰλ: Ξ'. ς. 114.)

„ . . . . . Ὃν Θήβῃσι χυτὴ κατὰ γαῖα κάλυψεν.

Οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργίλιος (ἐν τῷ ς'. τῆς Αἰνειάδ: ς. 365.)

. . . . Aut tu mihi terram

Iniice . . . . . . (ἢ ἐ σὺ γαῖαν ἐπίχευέ μοι.)

Καὶ Ὡράτιος ἐν τῷ Α., ἐπει. δὲ ΚΗ: ς. 36.

Injecto ter pulvere curras. (ἐπιχυθείσης τρὶς κόνιος τρέχοις) Τὴν οὖν ὧδέ πως ἐπιχεομένην γῆν, Ὅμηρος μὲν σῆμα, καὶ τύμβον καλεῖ· οἱ δὲ Λατῖνοι tumulum, a tumente terra: Οἱονεὶ πεῖν ὄχθον, ἢ λόφον, ἀπὸ τῆς ἀνοιδουμένης χθονός· εἴθιστο δὲ τῷ ὄχθῳ τῷδε ἐπεγείρεσθαι καὶ στήλη. (ὥσπερ Ἰλ: Ρ. ς. 434.)

„ Ἀλλ᾽ ὥς τε στήλη μένει ἔμπεδον, ἥτ᾽ ἐπὶ τύμβῳ
„ Ἀνέρος ἑστήκει τεθνηκότος, ἠὲ γυναικὸς.

Ὁ γοῦν Πάρις Ἀλέξανδρος Τυδείδῃ ἔπι τόξα τιταίνετο,

„ Στήλῃ κεκλιμένος ἀνδροκμήτῳ ἐπὶ τύμβῳ
„ Ἰλ: Λ: ς. 370. καὶ τοῦ) Ἴλου Δαρδανίδαο ....

Εἴθιστο δὲ τοῖς Ἕλλησι προσέτι καὶ τὸ τοῦ νεκροῦ ἐλλόγιον ἐπιγράφειν ἐπὶ τῆς στήλης. Ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ ἀνδριὰς ἐφιδρύετο παριστάνων τὸν τεθνηκότα. Τοιάδ᾽ ἦν ἡ τῆς Μηδείας Εἰκὼν (ἐν τοῖς Ὁμήρου ποιηματίοις.) καὶ ἡ τοῦ Ἀχιλλέως παρὰ Φιλοστράτῳ (ἐν τῷ Δ΄. Βιβλ: τῶν τῆς Ἀπολλων: βιογραφ:) Προὐτίθετο δὲ πρὸς τούτοις, καὶ ὅπλα, καὶ ἕτερ᾽ ἄττα τοῦ νεκροῦ ἔτι ζῶντος παράσημα, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Ἐλπήνορος τοῦ Ὀδυσσέως ἑταίρου. (Ὀδυσ: Μ΄. ς. 14.)

„ Τύμβον χεύαντες καὶ ἐπὶ στήλην ἐρύσαντες,
„ Πήξαμεν ἀκροτάτῳ τύμβῳ εὐῆρες ἐρετμόν.

Οὕτω δὴ καὶ Αἰνείας τοῦ Μισηνοῦ τυμβωθέντος, (Αἰνειάδ: ς΄. ς. 233.)
Imponit fuaque arma viro, remumque tubamque.
(Τῷ δ᾽ ἐὰ τεύχε᾽ ἐρέσατ᾽, ἐρετμὸν, καὶ βυκάνηντε.)

Οὕτω καὶ παρὰ τοῦ Φιλοστράτου (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) ἀρχαιότατα μνημονεύεται τὰ ἐρετριέων τυμβώματα, ἐφ᾽ οἷς ἐν γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, φησὶν, ἐπικεχαράχθαι τὰ ὀνόματα τῶν νεκρῶν, καὶ δὴ καὶ τὰς νῆας ἐπιγεγλύφθαι „Ὡς ἕκαστος ἐν Εὐβοίᾳ ἔζη πορθμεύων, „ἢ θαλάττιον, ἢ ἀλουργὸν πράττων. Τοιοῦτον οὖν τὸ διατυπούμενον ὑπὸ Ὁμήρου τῶν παλαιῶν τάφων εἶδος. Ἐπαινεῖ δ᾽ αὐτὸς (ἐν τῇ Βοιωτίᾳ) τὸ Αἰπύτου τοῦ Ἄνακτος μνημεῖον, ὡς περιφημότατον ἁπάντων, ὃ καὶ καθεωρακὼς ἐπιμελῶς Παυσανίας (Ἀρκαδ: „ Κεφ: ΙϚ΄.) ἔστι γῆς χῶμα οὐ μέγα (φησὶ) λίθου κρηπῖδι ἐν κύκ-„ λῳ περιεχόμενον, κτ:

Ἐδομοῦντο δ' αὐτοῖς ὡς τὰ πολλὰ οἱ τύμβοι ἔξω τῶν πόλεων, ἔνθα καὶ τὰ πτώματα κατεκαίετο, ὡς ὑπὸ Τρώων γεγονὸς ὁρῶμεν ἐπὶ τῆς κοινοτελοῦς ἐκείνης ἐνταφιάσεως: (Ἰλ: Η΄. ϛ. 420.) Καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς Ἕκτορος, ὃν Δάρης ὁ Φρὺξ διέξεισι, πρὸ τῆς πύλης, ἦν σύνηθες ἐντυμβωθῆναι. Τῆς αὐτῆς δὲ τυχὸν ἦν θέσεως καὶ τὸ Ἴλου ἀρχαιότατον τύμβωμα, οὗ μέμνηται Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: ΙϚ΄.)

„Ἐν πεδίῳ Σιμόεντος, ὅθι Φρυγὸς ἠρίον Ἴλου.

Παραπλησίως δ' ὁ αὐτὸς καὶ τὴν στήλην ἐπὶ τοῦ πεδίου κεῖσθαι, τὴν ἐπὶ τῷ Λυγκέως τὸ Πατρὸς τύμβῳ, φησὶν, ἱδρυμένην. (ἐν Εἰδυλ: ΚΒ΄.) ἔνθα καὶ τοῦ Πλούτωνος:

„ Ἄγαλμ' αἴδαο ξεστὸν πέτρον: Τίθησι Πίνδαρος (Νεμ: Ωδ. Ι΄. Μνημονεύει δὲ καὶ Οὐϊργίλιος (Αἰνειάδ: ΙΑ΄:) τοῦ τυμβώματος τοῦ Λατίνων ἄνακτος, ὡς ἔξω τῆς πόλεως κειμένου. Διὰ τοῦτο δὲ ἄρα ὑπὸ Ὁμήρου συχνὰ, παρὰ τὴν ἀκτὴν τὰ μνήματα τίθεται: οἷον τὸ Ἐλπήνορος, τὸ Πατρόκλου, τὸ Ἀχιλλέως, καὶ ἄλλων. Παραπλησίως δὲ τοῖς Ἑλλήνων μεταγενεστέροις ἐν ἀγροῖς οἱ νεκροὶ ἐτυμβεύοντο. Τόδε τοι ἔθος καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις κρατῆσαι, σαφῶς παρίστησιν ὁ τῶν Κύρβεων ΙΒ΄: Νόμος, ὃν ἀναφέρει Κικέρων:

Hominem mortuum in urbe ne ſepelito, nec urito.

„(Τὸν τεθνηκότα ἐντὸς τῆς πόλεως, μὴ θάπτε, „μήτε καῖε.)

Προσέτι δὲ καὶ τύμβοι κενοὶ ἀμοιροῦντες τῶν νεκρῶν, παρ' Ἕλλησι πολλάκις ᾠκοδομοῦντο, ἃ Κενοτάφια (ἢ Κενήρια) ἐκάλουν. Τοιοῦτος ἦν ὁ τοῖς Ἕλλησι κοινῇ ἐπισκευασθεὶς τοῖς ἐν τῇ μάχῃ πεσοῦσιν. (Ἰλ. Η΄. ϛ. 334.) Τὰ γὰρ ὀστέα χωρὶς ἀπετέθειτο, ἵν' ἕκαστος ἐπιστρέφων τὰ τοῦ αὐτῷ προσήκοντος μετακομίσειεν οἴκαδε. Κενὸς δὲ ἦν καὶ ὁ Πατρόκλου τύμβος: (Ἰλ. Ψ΄. ϛ. 244.) τῶν ἐκείνου ὀστέων ἐπὶ τὴν σκηνὴν τὴν Ἀχιλλέως μετενεχθέντων. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὅλως γε απόντων

ἐπιτελεῖν εἰώθεσαν τὰς νομιζομένας κηδείας, τύμβους αὐτοῖς ἐπεγείροντες. Τοῦτο γοῦν τῷ Τηλεμάχῳ διακελεύεται ἡ Παλλὰς δρᾶν, ἐπὰν ἀκούσηται τὸν γενέτην αὐτοῦ ἤδη θανόντα. (Ὀδυσ. Α'. ϛ. 291.

„ Σῆμα τε οἱ χεῦσαι, καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξαι.

Ὡσαύτως Μανέλαος ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Κασιγνήτου Ἀγαμέμνονος (Ὀδυσ. Δ'. ϛ. 584.)

Χεῦ' Ἀγαμέμνονι τύμβον, ἵν' ἀθάνατον κλέος εἴη.

Ταὐτὸ δ' ἐπλήρωσε Δηϊφόβῳ καὶ Αἰνείας: (Αἰνειάδ. Βιβλ. ϛ'.).

Tumulum Rhoeteo in littore inanem
Conſtitui, et magna manes ter voce vocavi,
Nomen, et arma locum ſervant; te amice nequivi
Conſpicere, et patriâ decedens ponere terrâ.

(Τόφρ' ἐπὶ Ῥοιτέοιο κενήριον αὐτὸς ἐγώ σοι
Στῆσα· αὐτάρ σε νέκυν φωνῇ μεγάλῃ τρὶς ἄϋσα·
Τοὔνομ' ἔχει δ' ὁ τόπος, σά τε τεύχε', ἐπεὶ οὐκ ἦν μοι
Ἐκχωροῦντι σ' ἰδεῖν, καὶ πατρίδι γῇ παραθέσθαι.)

Καὶ ὅλως δ' ἦν ἔθος ἐνί γε καὶ τῷ αὐτῷ νεκρῷ πλείονας τύμβους, καὶ ἐν τόποις πλείοσι, καθίστασθαι πρὸς τῶν ἀγχιστευόντων μάλιστα, ἢ τῶν ἐν πράξεσιν ἐπισημοτέρων, ὡς διαῤῥήδην ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος (ἐν τῷ Α'. τῶν Ῥωμαϊκ: ἀρχαιοτήτων) ἐστὶν ἐκδιδάσκων.

Ἐν τιμῆς οὖν μοίρᾳ μεγίστης τὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ παῖδες Ἑλλήνων ἐτίθεντο: Διὸ καὶ τοῦτο γέρας θανόντων Ὅμηρος συνεχῶς ὀνομάζει· οὗ χάριν καὶ Ἀγαμέμνων, οὐδὲν εἶχε δεινότερον Τρωσὶν ἐπαράσασθαι, ἢ ἀκηδέστους καὶ ἀθάπτους αὐτοὺς ἀπολέσθαι: (Ἰλ. Ζ'. ϛ. 60.) Ὡσαύτως καὶ Διδὼ ἐπηρᾶτο Αἰνείᾳ παρὰ Οὐϊργιλίῳ.

Sed cadat ante diem, mediaque inhumatus arena.

„ (Πρὶν δ' ὥρης ἡμύσαι ἄτυμβος ἐπὶ ψαμάθοισιν.

Ἐσχάτῃ δ' ἐφ' ὕβρει, καταλειφθέντα πάντῃ τὰ πολεμίων ἐκπεπτώματα, θήρεσιν ἑλώρια οἰωνοῖσι τε πᾶσι. Καὶ τοίγε καὶ δυσειδαιμονίας τι προσῆπτο τῷ πράγματι, οἰομένων δὴ τῶν πλειόνων, τὰς τῶν ἀθάπτων ψυχὰς ἀποκλειομένας τοῦ Ἅδου ἀβεβαίους καθ' ἕδρας ἠλάσκειν: τοῦθ' ὅπερ ἡ Πατρόκλου σκιὰ ἐποτνιᾶτο τῷ Ἀχιλλεῖ ἐπιφανεῖσα. (Ἰλ: Ψ'. ς. 71. κξ:) Ἔνθεντοι καὶ Ὀδυσσεῖ προεκκαλεμένῳ τοὺς νέκυας, προσαντᾷ πρῶτος Ἐλπήνωρ ἀπαιτῶν κηδευθῆναι (Ὀδυσ: ΙΑ. ς. 50. κξ:) οἷα δὴ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (ἐν ς'. Αἰνειάδ.) ὁ Παλινοῦρος· καὶ παρὰ τῷ Σιλίῳ Ἄππιος.

Ὁ μὲν Τερτυλιανὸς (ἐν τῷ περὶ ψυχ:) ὑπὸ Ὁμήρου ἡγήσατο τοῦτὶ πεποιῆσθαι, ὡς ἂν ἡ τοῦ κήδους ἐκπλήρωσις, τήν τε περὶ τὸ δέμας τιμὴν διασώζοι, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ πάθει λύπην μετριωτέραν τοῖς περιλειπομέναις ἐργάζοιτο. Περὶ τούτου γεμὴν, ὅπως καὶ ἔχον ἂν εἴη, ἀλλ' ἐκεῖνο δῆλον, ὅτι περὶ τὸν ἐνταφιασμόν τῶν ἀποβιέντων Ἕλληνες ὁσιώτατα ὑπῆρχον σπουδάζοντες, ὡς περὶ ἔργον ὑπὸ τῶν Θεῶν ἐνταλθὲν, ὧν τὸν παροργισμὸν σφόδρα ὑπέπτησσον, τοῦ τοιοῦδε καθήκοντος ἀμελήσαντες: ὡς ἐξ ὧν εἶπεν Ἐλπήνωρ (Ὀδυσ.: Λ'. ς. 72.) φαίνεται:

„Μήμ' ἄκλαυςον ἄθαπτον ἰὼν ὄπιθεν καταλείπειν,
„Νοσφισθεὶς, μήτοι τε θεῶν μήνιμα γένοιμι.

Μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν οἱ ἔγγιον τῷ γένει προσήκοντες εὐωχίαν κοινὴν παρεσκεύαζον, ὡς Πρίαμος τοῦ Ἕκτορος ἐνταφιασθέντος (Ἰλ: Ω'. ς. 802.) Ἀχιλλεύς γεμὴν καὶ πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῷ Πατρόκλῳ παρέςησε δαῖτα νεκρώσιμον, ἥνπερ Ὅμηρος (Ἰλ: Ψ'. ς. 29.) τάφον ὠνόμασεν. Ὁ δὲ παλαιὸς Σχολιαςὴς. περίδειπνον ἑρμηνεύει τὸ ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρασκευαζόμενον. Ὁ μέν„ τοι Εὐςάθιος ἄλλως ὑπείληφε φάσκων, ὅτι τάφος οὐ κατάτινας „ὁ μετὰ τὸ ταφῆναι τινὰ περίδειπνος, ἀλλ' ὡς ἐπὶ νεκρῷ

„ἐπὶ γῆν Πατρόκλου μήπω ταφέντος. Ἤπου δὲ καὶ τάφον Ὅμηρος λέγει ὑπὸ Ὀρέστου τελεσθῆναι μετὰ τὴν Αἰγίσθου καὶ Κλυταιμνήστρας ἀναίρεσιν. (Ὀδυσ: Γ΄. ς. 309.)

„Ἤτοι ὁ τὸν κτείνας δαίνυ τάφον Ἀργείοισι
„Μητρός τε στυγερῆς, καὶ ἀνάλκιδος Αἰγίσθοιο.

Οὐ μόνον ἄρα πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν εὐωχίαι ἐγίγνοντο: καίτοι τόδε συνεχέστερον ἐπεκράτει, καὶ οὐ μόνον παρ᾽ Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, καὶ ἄλλοις ἔθνεσιν, ὡς διὰ πάνυ πολλῶν ὑποδειγμάτων κατάδηλον γίνεται.

Προσετίθεντο δὲ τελευταῖον ἐπὶ ταῖς κηδείαις τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ ἆθλοι, καὶ παντοῖα ἐπαγωνίσματα, καθὰ δι᾽ ὅλης τῆς Ψ΄. Ῥαψῳδίας ἐν τῇ Ἰλιάδι, ἅττα Πατρόκλῳ ἐπανηγυρίσθη ἐκτίθεται. Ἔνθα (ς. 680.) τὰ παραπλήσια τελεσθῆναι, λέγεται καὶ ἐπὶ Οἰδίποδι τῷ Θηβαίων Βασιλεῖ κηδευθέντι· ἐν οἷς Εὐρύαλος πάντας ἐνίκα Καδμείωνας. Καὶ τοῦ Ἀχιλλέως δὲ ἐνταφιασθέντος παντοίους ἀγῶνας Ἀχαιοὶ συνεστήσαντο (Ὀδυσ: Ω. ς. 88.) καὶ δήπου δι᾽ ἐξαιρέτου πομπείας, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, ἥτις ἂν Ἡρωϊκοῖς ἀνδράσιν, ἢ ἄρχουσι ποτὲ γένοιτο. Οὕτω καὶ τὸν Ἡρακλέα ποιῆσαι τεθνηκότι τῷ Πέλοπι γράφει Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς, (ἐν Βιβλ: Ε΄.) Καὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ γέρως μετασχὼν ἐγένετο καὶ Βρασίδας παρὰ Θουκυδίδῃ, καὶ Μιλτιάδης παρὰ Ἡροδότῳ, καὶ Τιμολέων παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ ἄλλοι ἀριθμὸν ὑπερπαίοντες. Ἀλλὰ γὰρ πρώτους ἁπάντων τοὺς τοιούσδε ἐκτελεσθῆναι ἐπιταφίους ἀγῶνας τῷ Ἀζᾶνι θανόντι Παυσανίας παρέδωκεν (ἐν τοῖς Ἀρκαδ:) „Ἐπὶ δὲ Ἀζᾶνι τῷ Ἀρκάδος τελευτήσαντι, ἆθλα „ἐτέθη πρῶτα· Εἰ μὲν γὰρ ἄλλα, οὐκ οἶδα: ἱπποδρομίας „δὲ ἐτέθη. Ὁ δὲ τύπος ὅδε, ὡς καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι, ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους διέβη, οὗ πλεῖστα, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ μάλιστα τῶν Καισάρων δείγματα πρόκειται.

ΚΕΦΑΛ. ΙϚ.

Περὶ τῶν Μαντειῶν.

Τὰ περὶ τῶν Θεῶν, καὶ τῆς αὐτῶν δημοτελοῦς θεραπείας ἐκθεμένοις λειπόμενον ἐστὶ, καὶ περὶ Μαντειῶν τι εἰπεῖν, ὧν παρ᾽ Ὁμήρῳ συχνὴ λίαν γίγνεται μνεία· πανταχοῦ γὰρ αὐτῷ οἱ Μάντεις διαθρυλλοῦνται, οἱ Οἰωνοπόλοι, οἱ Ὀνειροπόλοι, ἔτι τε μὴν καὶ παρὰ τοῖς Κύκλωψιν. (Ὀδυσ: Ι'. ϛ. 510.) Ἦν δὲ Μαντειῶν ἁπασῶν ὑπερέχουσα, ἡ ἐξ ἐνθέου κατακωχῆς ἀποῤῥήτου γινομένη, μετὰ ἐνθουσιασμοῦ τινὸς τὰ πολλὰ καὶ μανίας· ὅθεν οἱ Μάντεις καὶ τὴν κλῆσιν ἔλαχον, ὡς Πλάτων μαρτυρεῖ (ἐν τῷ Φαίδρῳ) καὶ Κικέρων (ἐν τῷ Α'. τῶν περὶ τῆς Μαντικῆς.) Καὶ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου τῆς Μαντείας εἴδους χωρί᾽ ἄττα ὑπῆρχεν, ἐφ᾽ ἃ ἔδει παρεῖναι τοὺς χρήσασθαι μέλλοντας, ὧν ἀρχαιότατον τὸ Διὸς τοῦ Δωδωναίου ἐν Ἑλλάδι γενέσθαι, γράφει (ἐν τῇ Εὐτέρπῃ) Ἡρόδοτος· πρὸς ὃ καὶ τὸν Ὀδυσσέα φησὶν Ὅμηρος (Οδυσ: Ξ'. ϛ. 327. καὶ Ὀδύσ: Τ'. ϛ. 269.) προσεληλυθέναι. Ἀλλὰ καὶ Ἀμφίνομος βούλεται ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ τοὺς Πηνελόπης μνηστῆρας ἀναδραμεῖν, πρὸ τοῦ Τηλέμαχον ἀνελεῖν. (Ὀδυσ. Ξ'. ϛ. 402.) Καὶ ἕτερον δὲ ἐν τοῖς Μαντείοις περιβόητον ἦν, τὸ τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ἀφ᾽ οὗ χρηστηριάσασθαι Ἀγαμέμνονα φησὶν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Θ'. ϛ 79.)

Ἀλλὰ γὰρ παρὰ Ὁμήρῳ μᾶλλον τεθρύλληται ἡ Μαντικὴ ἡ ἐκ τέχνης, καὶ διὰ σημείων ἡγησαμένων περαινομένη, ἣν Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἀττικ:) ἐν χρήσει μάλιστα γενέσθαι τοῖς ἀρχαιοτέροις διατείνεται μαντιπόλοις. „Χωρὶς δὲ, πλὴν ὅσους ἐξ Ἀπόλλωνος „μανῆναι λέγουσι, τὸ ἀρχαῖον Μάντεων γ᾽ οὐδεὶς χρησμολόγος ἦν· ἀγαθοὶ δ᾽ ὀνείρατα ἐξηγήσασθαι, καὶ διαγνῶναι „πτήσεις ὀρνίθων, καὶ σπλάγχνα Ἱερῶν. Καὶ αὐτὸν δὲ Ἀμφιάραον, τὸν θείας μοίρας μετεσχηκότα, μάντιν ὀνείρων φησὶν ὑπάρξαι εἰκασίαις μάλιστα χρώμενον. Κικέρων δὲ αὐτόν τε δὴ, καὶ τὸν Τειρε-

σίαν, ὃν τοσοῦτον Ὅμηρος ὕμνησεν, οἰωνοῖς τε καὶ τεκμηρίοις παραινουμένους προφήναϑαι διέξεισι τὰ ἐσόμενα. Ἀλλὰ καὶ Πλίνιος τὸν Τειρεσίαν ὑποφήτην τῶν Οἰωνοσκοπιῶν ἀνακηρύττει.

Πρωτίστην ἐν τῷ τοιῷδε τῆς Μαντικῆς εἴδει ἔλαχε τάξιν, ἡ διὰ τῆς τῶν πτηνῶν διασκέψεως καὶ παρατηρήσεως, ἥτις ὁλοσχερῶς ἡ πᾶσα Οἰωνιστικὴ ὑπὸ Πλάτωνος προσηγόρευται· ἐλαμβάνετο δὲ ἐκ τῆς ἐκείνων πτήσεως καὶ τῆς ᾠδῆς καθ' Ὅμηρον: (ἐν Ὕμν. Ἑρμ: ς. 541.)

„Φωνῇ καὶ πτερύγεσσι τεληέντων οἰωνῶν.

Ὁ καὶ Οὐΐργίλιος εἶπεν (Αἰνειάδ: Βιβλ: Γ'. ς. 361.)

Et volucram linguas, et praepetis omina pennae.

„(Οἰωνῶν γλώσσας τ' ὠκύπτερά θ' ὅσσα προφαίνει.

Ἐν οἷς τὰ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος, αἴσια τοῖς Ἕλλησιν ἐνομίζετο. Ὅθεν τῷ Ὁμήρῳ ὁ τοσάκις ῥηθεὶς δεξιὸς ὄρνις: ὅνπερ ἀγαθῇ τύχῃ καθίπταϑαι οἱ Ἀχαιοὶ ἐφηρμήνευον: (Ἰλ: Ν'. 821.) ὡς καὶ Ἑλένη τῷ Τηλεμάχῳ (Ὀδυσ: Ο'. ς. 160. κξ:) τοὐναντίον δὲ τῷ Ἕκτορι ἐκ ἀγαθὰ οἰωνίζεται Πολυδάμας, ὅτι (Ἰλ: Μ'. ς. 201. καὶ 218.)

„Ὄρνις Τρωσὶν ἐπῆλθε περησέμεναι μεμαῶσιν,
„Αἰετὸς ὑψιπέτης, ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἐέργων.

Ἦν δὲ δεξιὸν μέρος, τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ἀφορᾶν· ἀριστερὸν δὲ, τὸ πρὸς δυόμενον, ὡς Ἕκτωρ ἀναπτύσσει λέγων: (Αὐτ. ς. 239. καὶ 240.)

„Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
„Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοίγε, ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Οὕτω γὰρ ἀπὸ Ὁμήρου νοεῖϑαι τὰ μέρη ταῦτα, ἐπιβεβαιοῖ ὁ Πινδάρου σοφὸς ἐξηγητὴς, ἐν τοῖς προλεγομένοις φάσκων: Δεξιὰ

καλεῖ Ὅμηρος τὰ ἀνατολικὰ, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά. Καὶ μὲν δὴ καὶ τῶν Φιλοσόφων οἱ κορυφαῖοι, Πυθαγόρας τε, καὶ Πλάτων, καὶ Αριστοτέλης: δεξιὸν μὲν εἶναι τοῦ κόσμου τὸ ἀνατολικὸν κλῖτος εἰπόντες, ἀριστερὸν δὲ τὸ δυτικόν: ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ Πλουτάρχῳ, ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς Φιλοσόφοις. Βιβλ. Β'.

Ταυτὸ παρατετήρηται κἀπὶ τῆς βροντῆς: Ὁ γὰρ Αἴας ἐπὶ τῇ Τρώων θηριωδίᾳ ἐπιποτνιώμενος ἔφη: (Ἰλ. Ι'. ς. 236.)

„Ζεὺς δέ σφιν Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
„Ἀστράπτει. . . . .

Ὃ δὴ μεθερμηνεύων ὁ Κικέρων (ἐν τῷ Β'. τῶν περὶ Μαντικ.) ἐκφράζει: Profpera Iuppiter his dextris fulgoribus edit. Ἀλλάγε Ἔννιος τοὐναντίον Intonuit laevam bene tempeftate ferena: (Ἐβρόντησεν ἀριστερὰν καλῶς, οὔσης εὐδίας:) ἀμέλει τοι ἐξ ἔθους τοῦ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οὓς ἀντιφρονεῖν τοῖς Ἕλλησι περὶ τοῦτο διδάσκει Τέλλιος: οὕτω δὴ φάσκων, ἡμῖν τὰ ἀριστερὰ δοκεῖ, τοῖς δ' Ἕλλησι καὶ τοῖς βαρβάροις τὰ δεξιὰ εἶναι κρείττονα.) περὶ οὗ πλατύτερον ὁ Πλούταρχος διεξέρχεται (ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς Προβλήμ. ΟΖ:)

Ἐχομένως ἕπεται ἡ ἐξ ὀνείρων Μαντική, ἣν οἱ μετιόντες ὀνειροπόλοι προσείρηνται. Τοιοῦτον τινὰ μετάπεμπτον γενέσθαι Ἀχιλλεὺς βούλεται, ὅς ἂν τὴν αἰτίαν ἐξείποι τοῦ παροργισμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Καὶ „γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστὶ, φησὶν, ὅθεν σαφῶς ἔχει τὸ ἀξιόπιστον. (Ἰλ. Α'. ς. 63.) Ὑπόδειγμα δὲ τούτου τὸ: (Ὀδυσ. Τ. ς. 535) Ἔνθα Πηνελόπη αἰτεῖται Ὀδυσσέα, τὸν ὄνειρον αὐτῇ ὑποκρίνασθαι τῶν κατοικιδίων χηνῶν, τῶν πρὸς τοῦ ἀγκυλοχείλους Ἀετοῦ ἀποκτανθεισῶν: ὃν ἐκεῖνος περὶ τῆς ἐσομένης τῶν μνηστήρων ἀναιρέσεως διηρμήνευσεν.

Ἀρχαιοτάτη δ' ἦν τοῖς Ἕλλησι προσέτι καὶ ἡ Μαντική, ἡ διὰ τῆς τῶν σπλάγχνων διασκοπήσεως τῶν θυμάτων, ἣν οἱ Ῥωμαῖοι Extifpicium (Σπλαγχνοσκοπίαν) ἐκάλουν, ἧς μέντοι παρ' Ὁμήρῳ δεῖγ-

μαι κεῖται ἐδέν· ὑποσημαίνειν γὰρ μόνον τοιῦτο τι ἔοικε βαλομένῳ ὑπὸ τῷ Μάντεος ὀνόματι, ᾧ τὸ τοῦ ἱερῆος παρασυνάπτει. (Ἰλ. Α΄. ϛ. 62).

„Ἀλλ᾽ ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν, ἢ ἱερῆα.

Καὶ ἔτω δὲ καὶ Εὐςάθιος ἑρμηνεύει (ἐν τῷ Ω΄. τῆς Ἰλιάδ. ϛ. 221.) τὸ ἔπος:

„Ἢ οἵ Μάντεές εἰσι θυοσκόοι, ἢ ἱερῆες.

„Δύω γὰρ, φησὶ, κατὰ τὲς ἀρχαίες, μάντεων συνί-

„ςαθαι γένη: Θυοσκόες τε δὴ, τὲς διὰ τῶν ἐπιθυμιωμένων:

„τετέςι τὲς ἐμπυρομάντεις, ἢ λιβανομάντεις, ὡς ἄλλως

„ἀποκαλῦνται καὶ τὲς ἱερεῖς, ὃς ἱεροσκόπες ὀνομάζει καθ᾽ ἑτέραν ἐπίκλησιν, τὲς διὰ τῶν σπλάγχνων. Ἀλλὰ καὶ Ἀπελήϊος (ἐν τῷ βιβλ. τῷ περὶ τῦ Δαιμον: τῦ Σωκρ.) ὑπὸ τῇ αὐτῇ ἐπωνυμίᾳ τῦ Σπλαγχνισκόπε, προσαγορεύει τὸν Κάλχαντα, ὅν περ ἐπὶ τῦ τῶν Ἀχαιῶν ςρατῦ, Μάντιν ὄχ᾽ ἄριςον ἀνακηρύττει Ὅμηρος (Ἰλ. Α. ϛ΄. 69. 70.)

Ὑπῆρχε δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα, τὰ δεισιδαιμόνως παρατηρέμενα, οἷον ὁ πταρμὸς, ὡς ἐπιφέρει Πλίνιος (ἐν Βιβλ. Ζ΄. Κεφ. Ζ΄.) atque etiam, parva ſtiſtu, in auguriis ſternutamenta, et offenſiones pedum. (Καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ μικροῦ λόγε ἄξια ἐν οἰωνίσμασι πτάρματά τε, ποδῶν ἴτε προσκόμματα. Οὗ δεῖγμα τὸ, (ἐν Ὀδυσ. Ρ΄. ϛ. 545.)

„Οὐχ᾽ ὁράας, ὅ μοι υἱὸς ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσσι.

Τῷδε γὰρ τῷ οἰωνισμῷ, ὡς αἰσιωτέρῳ, ἡ Πηνελόπεια τὴν ἑαυτῆς εὐχὴν ἐπιβεβαιοῖ, περὶ τῆς τῶν μνηςήρων ἐπαναιρέσεως· Οὕτω δὲ καὶ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ. ΙΖ.)

„ Ὄλβιε γαμβρὲ ἀγαθός τις ἐπέπταρεν ἐρχομένῳ τοι
„ Ἐς Σπάρτην. . . . .

Καὶ παρὰ Ξενοφῶντι (ἐν τῷ Γ΄. τῆς Ἀναβασ:) ὁ στρατὸς ἄφνης πταρμοῦ γενομένου, σωτηρίαν σφίσιν ὑπέχοντο. Ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦ πταρμοῦ προσέτι καί τι ἀπαίσιον ἐνίοτε συνεβάλλοντο, ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου, παρὰ τῷ αὐτῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ. Ζ΄. ς. 96.)

„ Σιμιχίδᾳ μὲν ἔρωτες ἐπέπταρον, ἦ γὰρ ὁ δειλὸς
„ Τόσσον ἐρᾷ Μύρτης, ὅσον εἴαρος αἶγες ἔρωνται.

Ἔνθα τοὺς πταρμοὺς ὁ Σχολιαστὴς ὁτὲ μὲν τελεσφόρους, ἄλλοτε δ᾽ ἐπιβλαβεῖς εἶναι λέγει. Ἀλλὰ καὶ Εὐστάθιος (ἐν τῷ Η΄. τῆς Ἰλιάδ.) τὸν πταρμὸν ἐπιβεβαιοῦται ἐπ᾽ ἀγαθῷ ἐκλαμβάνεσθαι εἰωθέναι, εἴτις πρὸς δεξιὰν πτάροιτο: Οὗ δεῖγμα κεῖται παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν Βίῳ τοῦ Θεμιστοκλέους· ὡς τοὺς ἐπὶ τὴν λαιὰν πταρμοὺς τυχὸν μὴ καλῶς ἀκούειν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς παρὰ τοῖς πάλαι Ἕλλησι Μαντικῆς ειρημένα ἐξ Ὁμήρου, ἅλις ἐχέτω: ἧς καίτοιγε παρὰ τῷ χύδην ὄχλῳ μεγάλη τις ἦν ἡ ἀξιότης, οὐ μέντοιγε καὶ παρὰ πᾶσιν ἁπάσης εἶναι ἀμφιβολίας ἐκτὸς ἐπιστεύετο. Μάλιστα μὲν δὴ ἐθρυλλεῖτο ἡ Μαντικὴ ἡ ἐκ τῶν οἰωνῶν, ἢ καὶ ἐκ τῶν ὀνείρων, ἀλλ᾽ ἐκείνην ὅλως ὑπεξεξαίρει Ἕκτωρ (Ἰλ. Μ΄. ς: 230. κξ.) καὶ Εὐρύμαχος (Ὀδυσ. Β΄. ςο 177. κξ.) Κατὰ δὲ ταύτης ἀντιφέρεταί πως ἡ Πηνελόπη (Οδυσ. Τ. ς. 560. Τέως δ᾽ οὖν Εὐριπίδης τὸ Μάντεων γένος ὡρίσατο καθόλου εἶναι, τὸ πολλὰ μὲν ψευδῆ, ὀλίγα δ᾽ ἀληθῆ λέγον:

„ . . . . Τίς δὲ Μάντις ἐστ᾽ ἀνὴρ,
„ Ὃς ὀλίγ᾽ ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Περὶ Μαγικῶν Τεχνῶν.

Συγγενὴς ἐςὶ τῇ Μαντικῇ ἡ Μαγέια: Ταύτης γὰρ τὸ μὲν πλεῖςον ἐν τῇ τῶν κρυφίων κεῖται διερευνήσει, τὸ δὲ λοιπὸν, ἐν τῷ ἀσχολεῖσθαι ἀποτελεῖν τὰ εἰς θαῦμα κινοῦντα. Συχνὴ δ' αὐτῆς, ἐπὶ τῆς Ὁμήρου Ὀδυσσείας ἡ χρῆσις, ὥςε καὶ τὴν ποίησιν ὅλως ἐκείνην μηδαμόθεν ἄλλοθεν συνεςᾶναι Πλίνιος ἀπεφήνατο, (ἐν Βιβλ: Λ'. Κεφαλ: Α'.) „Οὐδὲ γὰρ ἄλλως, φησὶ, καὶ τὸν Πρωτέα καὶ τὰς ᾠδὰς „τὰς Σειρήνων παρ' αὐτῷ θέλειν νοεῖσθαι. Ἀλλὰ καὶ ἡ „Κίρκη τῇ τῶν ἐξ Ἅδου ἐπανακλήσει τοῦτο αὐτὸ διαπράτ„τεται μόνον. Καὶ εἰς τόδε δ' αὖ ςρέφεται ἅπασα ἡ τοῖς Ὀδυσσείας δεκάτη πρώτη Ῥαψῳδία, ἣν οἱ παλαιοὶ Νεκυίαν ὠνόμασαν. Ὀδυσσεὺς γὰρ ἐν ταύτῃ βοσκήματα μέλανα σφάξας ἐν βόθρῳ, μετὰ λοιβάς τινὰς περικεχυμένας, ἀνακαλεῖται τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς προσελθέσας τοῦ αἵματος ἐκπιεῖν· ἰδιαίτερον δὲ τὴν τοῦ Μάντεως Τειρεσίου· καὶ περὶ πραγμάτων αὐτὰς διαφόρων διαπυνθάνεται. Ταὐτὸ δὲ καὶ τὸν Τειρεσίαν αὐτὸν εἰωθέναι πράττειν ἐν ζῶσιν ὄντα, παρέδωκε Στάτιος· καὶ τὸν Αἴσωνα δὲ Οὐαλέριος ὁ Φλάκκος· καὶ Πλίνιος δὲ τὸν Νέρωνα, οὐ μόνον κτήνεσι μελανόχρωσιν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώποις ἐπὶ τούτῳ σφαγιαζομένοις ἀναφέρει χρησάμενον. Ὃν δὴ τρόπον καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος ἐν τῷ Στηλιτευτικῷ κατὰ Ἰουλιανοῦ μέμνηται „τῶν ἀνατεμνομένων παρθένων τε καὶ παίδων ἐπὶ ψυχα„γωγίᾳ καὶ Μαντείᾳ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Τυανεὺς Ἀπολλώνιος παρὰ Φιλοςράτῳ (ἐν Βιβλ: Δ'.) φησὶν, ὅτι τὴν Ἀχιλλέως ψυχὴν δι' εὐχῶν „καθαρῶν ἀνεκαλέσατο: Οὐ γὰρ βόθρον Ὀδυσσέως ὀρυξάμενος, „οὐδ' ἀρνῶν αἵματι ψυχαγωγήσας, εἰς διάλεξιν τοῦ Ἀχιλ„λέως ἦλθεν, ἀλλ' εὐξάμενος, ὁπόσα τοῖς Ἥρωσιν οἱ „Ἰνδοὶ φασὶ δεῖν εὔχεσθαι. Ἐγίνετο δ' ὁ τοιοῦτος τύμβος ἐξ ἔθους· ἐκεῖ γὰρ ᾤοντο τὰς ψυχὰς, πόθῳ τῶν οἰκείων ἀγομένας σωμάτων, ἀσμενέςερον ἀναςρέφεσθαι. Ἔνθεν τοι Οὐϊργίλιος (ἐν τῇ Η': τῶν Ἐκλογ: ϛ. 96.) ἔφη:

Moerin ſaepe animas imis excire ſepulcris.

,, (Μοῖριν πολλάκις ἐκ τύμβων ψυχὰς καλέεσθαι.)

Καίγε ἡ Φαρμακὶς Ἐριχθὼ παρὰ τῷ Λευκανῷ: (ἐν Βιβλ. ϛ΄.) τὰς μαγικὰς αὐτῆς ἀνεκκλήσεις ἐπὶ τοῦ τάφου ποιεῖται. Ὅθεν καὶ Ἐπιτυμβάδες αἱ τοιαῦται γυναῖκες προσηγορεύοντο. Ἀλλ᾽ ὁ Ὁμηρικὸς Ὀδυσσεὺς παρὰ τοῖς ὑποχθονίοις τὰ τοιαῦτ᾽ ἀπετέλει, ἔνθα μάλιστα αἱ νεκύων περιπολοῦσι σκιαί· (Ὀδυσ : Λ΄. ϛ. 474.) . . . . .

,, ... Ἐνθάδε νεκροὶ
,, Ἀφραδέες ναίουσι, βροτῶν εἴδωλα καμόντων.

Ἄλλως τε δὲ, ἦν τὸ πάλαι παρ᾽ Ἕλλησι καὶ χωρία τινὰ, ἐν οἷς περ ἐξ ἔθους οἱ νεκροὶ ἀνεξεκαλοῦντο. Τοιοῦτον ἦν τὸ Νεκυομαντεῖον τὸ παρὰ Θεσπρωτοῖς, πρὸς ὃ Περίανδρος ὁ Κορινθίων Τύραννος τοὺς διαπευσομένους ἀπέσταλκε περὶ τῆς τοῦ ξένου παρακαταθήκης· ἀνεφάνη δὲ Μέλισσα ἡ ἀκοίτη, ἥτις ἀπηνήνατο ἀποκρίνασθαι, παρὰ τὸ ῥιγοῦν γυμνὴν οὖσαν, ὡς παρ᾽ Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Τερψιχόρῃ) ἀναγινώσκομεν. Παυσανίας δὲ (ἐν τοῖς Βοιωτικ :) καὶ τοῦ Νεκυομαντείου μέμνηται, ἐν ᾧ Ὀρφεὺς φέρεται ἐκκαλεσάμενος Εὐρυδίκην: Ὅθεν καὶ εἰς Ἅδην εἴρηται καταβῆναι. Τοιοῦτον ψυχοπομπεῖον διαφημίζει καὶ Πλούταρχος καθ᾽ Ἡράκλειαν ὑπάρξαι· ἐν ᾧ Παυσανίας, ἱλασμοῖς καὶ χοαῖς τισι, τὴν ψυχὴν κόρης τινὸς Βυζαντίδος ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀναιρεθείσης ἐξεκαλέσατο, τῆς καὶ τὸ πέρας αὐτῷ τοῦ βίου προανειπούσης. Τὸ δ᾽ αὐτὸ διέξεισι καὶ Κικέρων, παρὰ τῇ Ἀόρνῳ λίμνῃ γεγονός. Inde, φησὶν, iſta Homeri Νεκυία; inde ea quae meus amicus Appius Νεκυομαντεῖα faciebat; inde in vicinia noſtra Averni lacus, unde animae excitantur obſcura umbra, aperto oſtio alti Acherontis, falſo ſanguine

imagines mortuorum (ἐν Α′: Τϐσκϐλάν:) ἐντεῦθεν ἡ „Ὁμήρϐ, φησὶ, Νεκυΐα· ἐντεῦθεν ἅπερ ὁ ἐμὸς φίλος „Ἄππιος, τὰ Νεκρομαντεῖα ἐποιεῖτο· ἐντεῦθεν ἡ ἐκ γει- „τόνων ἡμῖν Ἀόρνϐ λίμνη, ὅθεν αἱ ψυχαὶ τῆς ζοφερᾶς „σκιᾶς ἐξεγείρονται ἀναπεταννυμένης τῆς θύρας τϐ ὑψη- „λϐ Ἀχαίροντος, ἐν αἵματι ψευδεῖ νεκρῶν εἰκόνες. Τελευ- ταῖον, ὡς λίαν τῷ ἔθει τέτριπτο ἡ Νεκυομαντεία τοῖς παλαιοῖς αὕτη, ὥστε καὶ τὸν Ἄππιον τὴν Ὁμήρϐ ψυχὴν ἐκκαλεσάμενον διαπυ- θέσθαι, τίς ποτε ἆρα ἡ Πατρὶς αὐτῷ γένοιτο; καὶ οἱ τεκόντες δὲ αὐτὸν τίνες; ὡς ὁ Πλίνιος (ἐν Βιβλ: ΚΘ′. Κεφ Β′.) μαρτυρεῖ.

Ποικίλα δ᾽ ὡσαύτως καὶ τεράστιά τινα φέρεται τῆς Μαγείας ἀπο- τελέσματα, ϐ μόνον ἐν ἀνθρώποις καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ κἀν αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις τοῖς τϐ κόσμϐ τερατϐργέμενα, ἃ δι᾽ ἐπῶν τινων μαγικῶν συνερ- γήσει δαιμονίων ἀνοσιϐργοὶ ἄνθρωποι δρῶσιν. Ἐπῳδὴν Ἕλληνες ὠνό- μασαν, ἣν οἱ Λατῖνοι εἶπον, Incantationem ἐκ τῆς ἐπαγωγϐ ἀοιδῆς τῶν Ὁμηρικῶν Σειρήνων ἐκφράσαντες. Διὰ δὴ ταύτης τὸν νϐν τοῖς ἀνθρώποις παρεκφέρεσθαι πεπίστευται, καὶ οἱονεί πως τῆς ἰδίας ἕδρας ἐξίστασθαι: ὡς δῆλον ἐκ τῶν Θεοκρίτϐ (ἐν Εἰδυλ: Β′.) καὶ ἐκ τϐ Οὐϊρ- γιλίϐ. (ἐν Ἐκλογ: Η′.)

Ἀλλ᾽ ἡ τῶν Μάγων μεγίστη καὶ τερατωδεστάτη ἰσχὺς ἐν ταῖς με- ταμορφώσεσι κεῖται, ταῖς γε ἑαυτῶν, καὶ ταῖς τῶν ἄλλων, οἵαν ἐπὶ τϐ Πρωτέως καὶ τῆς Κίρκης παρέστησεν Ὅμηρος. Τοῖς μὲν ϐν Ἀρκάσι σύνηθες ὑπάρξαι διέξεισι Πλίνιος (Βιβλ: Η′.) λίμνην διανηχομένϐς, ἐξ ἀνθρώπων εἰς λύκϐς, καὶ ἀνάπαλιν αὖ, μεταμείβεσθαι, ϐς Λυκανθρώπϐς Ἕλληνες εἶπον. Τϐθ᾽ ὅπερ ἐφ᾽ ἡμῶν, ἐξ ἔθϐς κρατεῖν παρὰ τοῖς Πιλαππίοις, Βορείοις δήμοις ἐκ μαρτύρων ἀξιοπίστων Πευκέρος παρέδωκεν. Οὕτω δὴ Οὐΐργίλιος (ἐν τῇ ϛ′. τῶν Ἐκλογ: ϛ 97.) τὸν Μοῖριν ἐκεῖνον:

Saepe lupum fieri, et fe confiftere fylvis.

„(Δηθὰ λύκον γίγνεσθ', ἐνὶ δ' ὕλαις ἐγκαταμίμνειν.)

Καὶ δῆλον δ' ἐςὶ κα̉κ τȣ̃ Λȣκιανίȣ ὄνȣ, ὅση τις ἦν ἡ τῆς τοιᾶσδε μεταμορφώσεως χρῆσις παρὰ Θετταλοῖς, τοῖς ἁπάντων Ἑλλήνων μαγικωτάτοις.

Ἀλλὰ γὰρ κατὰ τῆς λυμαντηρίȣ ταύτης Μαγικῆς δυνάμεως, ἔςιν ἄττα ἀντίδοτα οἱ παλαιοὶ ἀπεχρῶντο: οἷον τὸ φυτὸν τὸ Μῶλυ, τὸ κατὰ τῶν ἐπωδῶν τῆς Κίρκης ὑπὸ Ἑρμȣ̃ τῷ Ὀδυσσεῖ δοθέν. (Ὀδυσ: Κ'. ς. 302. κξ.) Ὅπερ ȣ̃ν καὶ Πλίνιος (Βιβλ: Δ'. Κεφ: ΚΕ'.) ἀντεπῳδικὸν ὀνομάζει. Ἀλλὰ καὶ Ἀπȣλήϊος (ἐν τοῖς περὶ τῆς τῶν Βοτανῶν δυνάμεως Κεφ: Ζ'.) De verbaſco (περὶ τȣ̃ φλόμȣ) πραγματευόμενος: hanc herbam (φησὶ) dicimus Mercurium inveniſſe et Ulyſſi dediſſe, cum deveniſſet ad Circem, ut nulla maleficia ejus timeret. Herbae verbaſci virgultum qui ſecum portaverit, nullo metu terrebitur, neque beſtiae, neque occurſus mali moleſtabunt hunc.
„(Τόνδε τὸν χόρτον φαμὲν Ἑρμῆν ἐξευρηκέναι, καὶ τῷ
„Ὀδυσσεῖ δεδωκέναι πρὸς Κίρκην ἀφιξομένῳ, ἐφ' ᾧ μη-
„δεμίαν ἐξ αὐτῆς δεδιέναι λύμην κακȣργίας. Εἴτις φλόμȣ
„θράυσανον μεθ' ἑαυτοῖ φέροι, ȣ̓δεμίαν πτοηθήσεται
„πτόησιν. Οὔτε θηρὸς, ȣ̓τέ τινος κακȣ̃ προσάντησις αὐτῷ
„παρενοχλήσει.)

Ἄλλως τε δὲ, καὶ ὡς πρὸς ὑγίειαν φέρȣσαι αἱ ἐπῳδαὶ παρελήφθησαν, ἅτε νόσων ἀποκρȣςικαὶ, ἣ παρὰ τῶν Αὐτολύκȣ παίδων, ἐπὶ τῆς Ὀδυσσέως Ὠτειλῆς συμβεβηκέναι διέξεισιν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Τ'. ς. 457.

„Δῆσαν ἐπιςαμένως, ἐπαοιδῇ δ' αἷμα κελαινὸν
„Ἔσχεθον . . . .

Οὗ καὶ Πλίνιος ἐπεμνήσθη: (βιβλ. ΚΗ'. Κεφ. Β'.) καίπερ παραπταίσας τῇ μνήμῃ: (* Ἀναγνȣ̃ς ἔσχεθεν, ἀντὶ τȣ̃ ἔσχεθον τȣ̃ παρ

Ὁμήρῳ) ἐν οἷς φησὶ: Profluvium ſangvinis vulnerato ſemine Ulyſſem inhibuiſſe carmine. Sic Theophraſtus iſchiadicos ſanari: Cato prodidit laxatos membris carmen „auxiliari: Marcus Varro podagris (τὴν τοῦ αἵματος ῥύσιν „διὰ τῆς ἐπῳδῆς Ὀδυσσεὺς ἐπέσχεν· (* τετὶ δ᾽ ἐςὶν ὃ διέλαθε, „τὸ ἔσχεθεν ἀναγνωσθὲν ἀντὶ τε ἔσχεθον.) Ὡσαύτως καὶ Θεόφρα„ςος ἔφη τὲς ἰσχιαδικὲς θεραπεύεσθαι· Καὶ ὁ Κάτων δὲ παρέδωκε τοῖς ἐξαρθρωθεῖσι τὰ μέλη τὴν ἐπῳδὴν ἐπιβοηθεῖν· καὶ Μάρκος δὲ Οὐάῤῥων τοῖς ποδαγροῖς.) Καὶ Καίλιος δὲ ὁ Αὐρηλιανὸς εἶπε: Philiſtionis fratrem ſcribere: quen„dam fiſtulatorem loca dolentia decantaſſe. (Ὅτι ὁ Φιλι„ςίωνος ἀδελφὸς ἔγραψεν, ἕνα τινὰ τῶν Αὐλῳδῶν τὰ ἐν „αὐτῷ ἀλγηδόσι καθυποκείμενα μέρη δι᾽ ἐπῳδῆς ἐξιάσασθαι.) Ἀλλὰ γὰρ τετο, οἷα δὴ καὶ τῶν ἀνωτέρω τὰ πλείω, ἐπὶ τὴν κρυφιωτέραν τῆς μεσικῆς συμφωνίας δύναμιν ἀνάγεσθαι ἔχει, ἣν μέγα τι ἰσχύειν εἰς τὸ τὰς διαθέσεις τῆς τε ψυχῆς καὶ τε σώματος κατευνάζειν, παρὰ Θεοφράςε (ἐν τῷ περὶ ἐνθεσιασμ. βιβλ.) καθυμνεμένην παρέδωκεν Ἀπολλώνιος, ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτε ἱςορήμασι. Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ προσέτι τὴν μαγικὴν ἐν χρήσει γενέσθαι, καί γε τοῖς ἀν᾽ Ἑλλάδα ἀρχαιοτάτοις τῶν Ἀκεςέρων ὑπάρξαι συνήθη, πρόδηλον ἐκ „τε Χείρωνος, περὶ ὃ Πίνδαρος (Πυθ. Ὠδ᾽. Γ.) „Λύσαις ἄλλον ἀλ„λοίων ἀχέων ἔξαγεν· τοὺς μὲν μαλακαῖς ἀοιδαῖς ἀμφιέ„πων, τοὺς δὲ προσανέα πίνοντας, ἢ γυίοις περιάπτων „πάντοθεν φάρμακα, τοὺς δὲ τομαῖς ἔςασεν ὀρθούς.

ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑ΄Λ. Α΄.

Περὶ τῆς τοῦ κράτους καταστάσεως.

Μετὰ τὴν περὶ τῶν Ἱερῶν, ἡ διάσκεψις ἕπεται ἡ περὶ τῶν Βεβήλων, καὶ πρῶτον ἡ περὶ ἐκείνων, ἃ τοῦ δημοσίου ἐστὶ δικαιώματος, καὶ πρὸς τὴν ἐν ἀνθρώποις κοινωνίαν ἐπανήκει. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν, σποράδην ἕκαστοι τὴν οἴκησιν εἶχον, καὶ τοῖς τῷ γένει σφίσι προσήκουσιν ἡγεμόνευον· τοῦθ᾽ ὅπερ ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν Κυκλώπων ἐκθέσθαι τὸν Ὅμηρον, Ἀριστοτέλης ἐπεσημείωσεν (Βιβλ. Α. τῶν πολιτικ. Κεφ. Β΄.) ἐν οἷς περὶ ἐκείνων εἴρηκεν: „Ὅτι θεμιστεύει ἕκαστος παίδων, ἠδ᾽ ἀλόχων.„ (Ὀδυσ. Ι΄. ϛ. 114.) „Φορονεὺς ἦν πρῶτος ὁ του Ἰνάχου, εἰς δικαίωμα πόλεως μιᾶς συνεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους, σποράδας τέως ὄντας, καὶ ἐφ᾽ ἑαυτῶν ἑκάστοτε οἰκοῦντας, ὥς φησὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Κορινθιακ.) Ὅθεν καὶ πρῶτον „αὐτὸν ἐν Ἕλλησι τὸ βασίλειον ἀναδήσασθαι κράτος, Ὑγῖνος ἱστόρηκεν.

Ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν ἐφ᾽ ἑκάστων Ἑλληνικῶν πόλεων καθίσαντο βασιλεῖς οἱ ἐφεξῆς τῶν ἐθνῶν κρατήσαντες, ὡς Ἀριστοτέλης ἐπιβεβαιοῖ: „διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐβασιλεύοντο αἱ πόλεις, καὶ νῦν ἔτι τὰ „ἔθνη· ἐκ βασιλευομένων γὰρ συνῆλθον.„ Συνυπογράφει δὲ καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ. τῶν Ῥωμαϊκῶν Ἀρχαιολογιῶν:) „Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν γὰρ ἅπασα πόλις Ἑλλὰς ἐβασιλεύετο.„ Καὶ συνεπιμαρτυρεῖ δὲ τοῦτο καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικ.) „διὰ τοῦ τῶν Πλαταιῶν παραδείγματος: „Ὅτι μὲν δὴ (φάσκων) „καὶ οὗτοι τὸ ἀρχαῖον ἐβασιλεύοντο, δῆλα ἐστί. Βασιλεῖαι

„γὰρ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ Δημοκρατίαι καθεστήκεισαν.„ Ὅμηρος δὲ σαφέστατα πάντων τόδε κατασκευάζει, ὁ πανταχοῦ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τοὺς Βασιλεῖς τε καὶ ἄνακτας διαφημίζων: οὐδὲ γὰρ τὸ ὑπὸ τῶν πλειόνων ἐν ταυτῷ κράτος ἀγαθὸν εἶναι νομίζει, μίαν δ᾽ ὑφ᾽ ἑνὶ ἐπιτρέπει τὴν κυριότητα, διὰ τῆς παρὰ πάντων ἐπαινεμένης ἐκείνης ἀποφάνσεως. (ΙΛ. Β΄. ς. 204.)

„Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω·
„Εἷς Βασιλεὺς: ᾧ ἔδωκε Κρόνε παῖς ἀγκυλομήτεω
„Σκῆπτρον τ᾽ ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσιν ἐμβασιλεύῃ.

Τὸ δέ τοι γέρας τόδ᾽ ὁ λαὸς, τοῖς ἐν λαμπρότητι κατορθωμάτων ἐπιφανεστέροις ἀπένεμε, καὶ τούτων τοῖς ἀπογόνοις ἐκ διαδοχῆς παραπέμποντες ἐπισυνίστων. Οὕτω καὶ γὰρ τὰς Βασιλείας ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων καθεστηκέναι Ἀριστοτέλης διδάσκει. (ἐν τῷ Γ΄. τῶν πολιτικ: Κεφ. Ε΄.) „Τέταρτον δὲ εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς „Ἡρωϊκὲς χρόνους ἑκούσιαί τε καὶ πάτριαι γενόμεναι κατὰ „νόμον· διὰ τὸ τοὺς πρώτους γενέσθαι τε πλήθες εὐεργέ„τας κατὰ τέχνας, ἢ πόλεμον· ἢ διὰ τὸ συναγαγεῖν, „ἢ πορίσαι χώραν, ἐγίνοντο βασιλεῖς ἑκόντων, καὶ τοῖς πα„ραλαμβάνουσι Πάτριοι.„ Καὶ Θουκυδίδης δὲ, ἐν καταρχῇ τῆς κατ᾽ αὐτὸν ἱστορίας, περὶ τῆς ἀρχαίας τῶν Ἑλλήνων διαλεγόμενος καταστάσεως: „Πρότερον (φησὶν) „ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πα„τρικαὶ βασιλεῖαι:„ τετέστιν (ὡς ὁ Σχολιαστὴς ἀναπτύσσει:) „ἀπὸ τῶν πατέρων παραλαμβανόμεναι κατὰ διαδοχὴν „γένους. Δείγματα δὲ τε τοιούτε ἐν ταῖς ἀρχαίαις τῶν ἱστοριῶν ἁπανταχοῦ ἀπαντᾷ· καὶ μὲν δὴ καὶ παρ᾽ αὐτῷ Ὁμήρῳ· ὡς ὅτε Τηλέμαχος λέγεται ὑπὸ Ἀντινόε, δικαιώματι κληρονομίας βασιλεύειν Ἰθακησίων. (Ὀδυσ. Α΄. ς. 387.)

„. . . . . . . Ὅ τοι γενεῇ πατρώϊόν ἐστί.

Πολὺν δὲ τοῦ βασιλείου γένες γίνεσθαι λόγον, φανερὸν ἐξ ὧν Ἀμφίνομος ἔφατο: (Ὀδυσ. Π΄. ς. 401.)

„ . . . . . . Δεινὸν δὲ γένος βασιλήϊον ἐςὶ
„ Κτείνειν. . . . .

Α'λλὰ γὰρ συνέβη ἐνίοτε καὶ τὸ τοὺς υἱοὺς εἰς διαδοχὴν τῆς πατρώας βασιλείας ἐλθεῖν μὴ ἐπιτραπῆναι, ἤπου ἕνεκά τινος Θεοπροπίου, ὡς Ε'υςάθιος παρετήρησεν (Ο'δυσ: Γ'. ς. 215.) ἔνθα Νέςωρ θαυμάζων, ὅτι Τηλέμαχος ὑπὸ τῶν μνηςήρων ἀποβέβλητο, ὃς πυνθάνεται, „ εἴπερ αὐτῷ ἐπινεμεσῶσιν οἱ δῆμοι „ἑπισπόμενοι Θεοῦ ὀμφῇ; τὸ δ' αὐτὸ καὶ Ο'δυσσεὺς ἐπανήρετο. (Ο'δ: Π'. ς. 96.) Τῷ γὰρ ὄντι τοῖς παλαιοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ κράτους συςάσει μέγα ἴσχυον οἱ χρησμοί. Οὕτω καὶ γὰρ ἡ Πυθία διερωτηθεῖσα, τὴν τῶν Α'θηνῶν Βασιλείαν Μέδοντι ἐπεκλήρωσε τῷ τοῦ Κόδρου, Νηλέα ἀπωσαμένη τὸν ἐκείνȣ ὁμαίμονα, περὶ τῆς ἀξίας αὐτῷ διαμφισβητȣ̃ντα, ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ τῷ Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Α'ρκαδικοῖς) καὶ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ. (Βιβλ: Η'. Κέφ: Ε'.) ἡ δ' αὐτὴ καὶ τῷ Γύγῃ προσεπεκύρωσε, τȣ̃ κράτους κεκυριευκότι μετὰ τὴν Κανδαύλου ἀναίρεσιν, ὡς Η'ρόδοτος (ἐν τῇ Κλειοῖ) μαρτυρεῖ. Ε'κέλευσε δὲ καὶ ὑπ' ἀμφοῖν ἅμα τῶν Α'ριςοδήμȣ υἱέων, Ε'υρυσθένȣς τε καὶ Προκλῆος βασιλεύεσθαι τȣ̀ς Λακεδαιμονίȣς, καθάπερ ὁ αὐτὸς διέξεισιν· (ἐν τῇ Ε'ρατοῖ.) Τȣτὶ δὲ καὶ τὸ αἴτιον ἦν, διόπερ Α'μφίνομος ᾤετο δεῖν Διὸς πυθέσθαι τȣ̃ Δωδωναίȣ, καὶ αὐτȣ̃ τὸ βέλημα γνῶναι, πρὶν ἢ Τηλεμάχῳ, τῷ υἱῷ τȣ̃ Βασιλέως καὶ κληρονόμῳ, θάνατον ἐπενεγκεῖν. (Ο'δυσ: Π'. ς. 402.) ἀμέλει τοι, ὅτι ὑπὸ Διὸς πιςεύοντες ἦσαν τὴν Βασιλείαν παρέχεσθαι: (ΙΛ. Α'. ς. 279.)

„ Σκηπτȣ̃χος Βασιλεὺς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.

Διὸ καὶ οἱ Βασιλεῖς ἀεὶ προσείρηνται Διογενεῖς καὶ Διοτρεφεῖς. Ε'νθεντοι καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις, (ὧν τὸ κράτος τῇ ἀρχαίᾳ μάλιςα Ε'λλάδι προσεμεμόρφωτο:) κατὰ ἔννατον ἐνιαυτὸν οἱ τεταγμένοι „ ἔφοροι λαβόντες νύκτα καθαρὰν καὶ ἀσέληνον, σιωπῇ

„ἐκαθέζοντο πρὸς τὸν ὀρανὸν ἀποβλέποντες· Ἐὰν ὖν ἐκ „μέρους τινὸς εἰς ἕτερον μέρος ἀςὴρ διαΐξειεν, ἔκρινον τὸς „Βασιλεῖς, ὡς εἰς τὸ θεῖον ἐξαμαρτάνοντας, καὶ κατέ„παυον τῆς ἀρχῆς· ἕως ἂν ἐκ Δελφῶν, ἢ ἐξ Ὀλυμπίας „χρησμὸς ἔλθοι τοῖς ἡλωκόσι τῶν βασιλέων βοηθῶν, ὡς ὁ Πλέταρχος διηγεῖται. (ἐν Βίῳ Ἄγιδος.)

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Περὶ τῆς τῦ Βασιλέως Δυνάμεως, καὶ ἔργυ τῦ αὐτῷ ἐπανήκοντος.

Οὐκ ἦν αὐτελευθέρα πάντη καὶ ἀπόλυτος ἡ τῶν πάλαι ἀν Ἑλλάδι Βασιλευόντων δύναμις, ἀλλ' ἐν ὅροις νόμων τινῶν περιγεγραμμένη· ὡς γὰρ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ: τῶν Ῥωμαϊκῶν Ἀρχαιολογ:) Βασιλεῖς ἐφ' ἑκάςαις τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων προεςηκέναι „ἱςόρησε: Πλὴν, ἐχὶ δεσποτικῶς (προσέθετο), ἀλλὰ κατὰ „νόμες τε καὶ ἐθισμὲς πατρίες. Ἦν δὲ ἄριςος ὁ Βασιλεὺς, ὃς ἦν δικαιότατος, καὶ τῶν νόμων φύλαξ ἀκριβέςατος, τῶν Πατρίων θεσμῶν μηδαμῇ παρεκκλίνων· τῦθ' ὅπερ Ὅμηρος ἐννοεῖ τὲς Βασιλεῖς ἀποκαλῶν **Δικασπόλες.** (Ἰλ. Α΄. ς. 238. καὶ Ὀδυσ. Λ΄. ς. 185.) καὶ **θεμιςοπόλες.** Ἀλλ' ἡ φωνὴ αὕτη παρ' Ὁμήρῳ (εἰμὴ με λανθάνει) ἐ κεῖται.

Τελευταῖον δ' ὑπῆρχον οἱ Βασιλεύοντες, **ἐπὶ ῥητοῖς γέρασιν·** ἤτοι ἐπὶ ὡρισμέναις τιμαῖς, καὶ τεταγμέναις συνθήκαις, ἃς παρὰ Λάκωσιν. Οὕτω καὶ γὰρ Ἀριςοτέλης (ἐν τῷ Γ΄. τῶν Πολιτικ:) ἀναπτύσσει τὴν τῶν Βασιλέων κατάςασιν, οἵαπερ ἦν ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν „χρόνων: αὕτη δ' ἦν ἑκόντων μὲν, ἐπί τισι δ' ὡρισμένοις.

„Στρατηγὸς γὰρ ἦν καὶ δικαστὴς ὁ Βασιλεὺς, καὶ τῶν πρὸς „Θεοὺς κύριος. Ἀποδεικνύει δὲ τοῦτο ἐκ τῆς Βασιλείας τῆς τῶν Λακεδαιμονίων· παρ᾽ οἷς εἶναι μάλιστα, Φησὶ, **τὴν Βασιλείαν, τὴν κατὰ νόμον·** ἐκεῖ γὰρ ὁ Βασιλεὺς οὐκ ἦν ἔχων τὴν ἐπὶ πάντων ἐξουσίαν, εἰμὴ ὅτε ὑπῆρχε τὰ τοῦ πολέμου διαπραττόμενος. Ἦν δὲ παρὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἡγεμονεύων. Τοῦτο δέ τοι παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις κρατῆσαι, συνάγει ἐκ τῶν Ὁμήρου, ὃς τὸν Ἀγαμέμνονα, ἐν μὲν ταῖς ἀγοραῖς ποιεῖ τὰς ἀντιῤῥήσεις ὑφιστάμενον- (Ἰλ: Δ΄. ϛ. 240.) ἐν δὲ ταῖς μάχαις, θάνατον ἐπαπειλοῦντα τοῖς δραπετεύουσι. **Παρὰ γὰρ ἐμοὶ θάνατος**, Φησὶν. ἡ ἄρα πρώτη τε καὶ μεγίστη τοῖς Βασιλεῦσι δύναμις ἦν ἐν πολέμῳ. Ἡ δ᾽ ἄλλη, συνεσταλμένη μέν πως, εὐγενεστέρα δὲ, ἐν εἰρήνῃ, ἡ τοῦ κρίνειν τὰ δίκαια, ὅθεν καὶ **θεμιστοπόλοι** προσείρηνται. Ἀμέλει καὶ γὰρ αὕτη ἐστὶν ἡ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς παραχομένη, ὡς διὰ λαμπροῦ τοῦ δείγματος Φανερὸν ἐστὶ παρ᾽ Ἡροδότῳ, (ἐν τῇ Κλειοῖ) διεξιόντι, ὡς Δηϊόκην ἐπὶ τῷ τὰς δίκας δικάζειν οἱ Μῆδοι ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν. Ὅπερ οὖν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἀνέκαθεν γεγονὸς ὁ Κικέρων ἡγεῖται: Mihi quidem non apud Medos ſolum, ut ait Herodotus, ſed etiam apud majores noſtros, ſervandae juſtitiae cauſa, videntur olim bene morati Reges conſtituti. (ἐν τῷ Β΄. τῶν Καθηκόντ.) „(ἐμοὶ „δὲ οὐ μόνον παρὰ Μήδοις, ὡς Ἡρόδοτος Φησὶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ „τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐπὶ τῷ σώζειν τὰ δίκαια δοκοῦσι „πάλαι οἱ τοὺς τρόπους χρηστοὶ Βασιλεῖς ἐπικαταστῆναι.) Τελευταῖον δὲ καὶ τοῖς ἱεροῖς οἱ αὐτοὶ ἐτύγχανον προεδρεύοντες „**κύριοι θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικαὶ**, Ἀριστοτέλης Φησίν. Ὃ δὴ τῷ ἀνακτορικῷ ἀξιώματι οὕτω προσήκειν ἡγοῦντο, ὥστε καὶ τούτου ἐν πολλαῖς τῶν ἑλληνίδων πόλεων καταργηθέντος, οἱ **τῶν Ἱερῶν Βασιλεῖς** διέμενον: οἷα παρ᾽ Ἀθηναίοις ἰδίᾳ τουτὶ συμβὰν Δημοσθένης

διδάσκει ἐν τῷ εἰς Νεαίραν. καὶ Πλάτων δὲ ἐν τῷ Πολιτικῷ „Τῷ γὰρ λαχόντι Βασιλεῖ, φασὶ, τῇδε τὰ σεμνότατα καὶ „μάλιστα πάτρια τῶν ἀρχαίων θυσιῶν ἀποδεδόσθαι. Τὸ δ᾽ αὐτὸ διετάξαντο καὶ Ῥωμαῖοι, ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ, (ἐν Βιβλ: Δ΄.) ὅτε τοὺς Βασιλεῖς ἐξεληλακότες, ἵν᾽ ἐκείνων περιῇ τι σωζόμενον ἴνδαλμα, ἀπεσημήναντο ἐκ τῶν γεραιτέρων ἕνα τινὰ, „τὸν μάλιστα δεξιώτατον: ὃς οὐδενὸς ἔμελλεν ἕξειν ἑτέρου, πλὴν „τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβασμάτων προστασίαν, ἁπάσης „λειτουργίας πολεμικῆς ἀφειμένος, ἱερῶν καλούμενος Βασιλεύς. Πάντως δήπου κατάγει τὸν ἑλλαδικὸν τοῦτὶ τύπον, τὸν καὶ ὑπὸ Ῥωμύλου ἐπὶ τῆς τῶν Βασιλέων συστάσεως τὸ πρόσθεν παρατηρούμενον. Τριπλοῦν γὰρ εἶναι τὸ Βασιλέως ἔργον ηὐδόκησε: τὸ μὲν πρῶτον, τὴν περὶ τὰς θυσίας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἱερῶν ὑπεροχὴν παρ᾽ αὐτῷ κεῖσθαι, καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἐπιτελεῖσθαι πᾶν τὸ ἀνῆκον πρὸς τὴν τῶν Θεῶν ἐξιλέωσιν· ἐπὶ δὲ τούτῳ τὴν τῶν νόμων ἔχειν καὶ τῶν πατρίων ἐθῶν φυλακήν τε καὶ διατήρησιν, καὶ παντὸς δὲ δικαιώματος, ὅπερ ἤτοι ἡ φύσις ὑπαγορεύει, ἢ γοῦν αἱ συνθῆκαι τε καὶ αἱ Κύρβεις διαθεσπίζουσιν, ἐπιμελεῖσθαι: καὶ ὅπως ἂν περὶ τῶν βαρυτέρων ἐγκλημάτων αὐτὸς ἀπιφαίνοιτο, τὰ δὲ κουφότερα τῶν πλημμελουμένων, κρίνειν ἐπιτρέποι τοῖς γερουσιασταῖς, πρόνοιαν μεταξὺ ποιούμενος, τοῦ μηδέν τι ἐπὶ τῶν κρίσεων ἁμαρτάνεσθαι, καὶ τοῦ τὴν γερουσίαν συγκαλεῖν, καὶ τὸν δῆμον εἰς ἐκκλησίαν συνάγειν. Καὶ ὁ μὲν, πρῶτος τῶν ἄλλων τὴν ψῆφον ἐπάγοι, ὃ δ᾽ ἂν καὶ τοῖς πλείοσιν εὐάρεστον ὂν παραστάιη, καὶ αὐτὸς ἐπικυροίη. Τελευταῖον δὲ ἐν πολέμῳ τὸ κράτος αὐτῷ τὸ ὑπέρτατον ἀπονέμει. (Αὐτ. ἐν Β΄. τῶν Ἀρχαιολογ.) Ταυτὰ δὲ ταῦτα καὶ τοῖς ἐν Ἑλλάδι Βασιλεῦσι πάλαι ἐπετέτραπτο.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Περὶ τῆς Βασιλικῆς Κυριότητος.

Τῆς Βασιλείȣ ὑπεροχῆς καὶ ἀξίας, οἷον ἐπισφραγιστήριόν τι καθωσίωτο τέμενος· Α'γρȣ̃ τις ἀπόμοιρα, ἣν ὁ δῆμος τιμῆς χάριν, καὶ ὡς γέρας, τῷ Κυριαρχȣ̃ντι, καθιέρȣ ἐπιδωρȣ́μενος, (Α'ριστείδης ἐν τῷ εἰς „ τὴν Α'θηνᾶν λόγῳ: (Τοῖς Βασιλεῦσι, καὶ τοῖς ἡγεμόσι τεμένη „ καὶ χώρȣς ἐξαιρȣ̃σι. Διὸ καὶ γέρας τὸ τοιȣ̃τον, ὡσεὶ Βραβεῖον πρόξενον τιμῆς, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει (Ο'δυσ: Λ'. ϛ. 533.) οὕτως ὁ Σαρπηδὼν εἰς μάχην τὸν Γλαῦκον προτρέπων, πρός γε τοῖς ἄλλοις, οἷς περ οἱ πρῶτοι παρὰ Λυκίοις Βασιλεύοντες ἐπίσημοι καθιστῶντο: ἡμεῖς ἔφη: (Γ'λ: Μ'. ϛ. 314.)

„ Καὶ τέμενος νεμόμεσθα μέγα, ξάνθοιο παρ' ὄχθας,
„ Καλὸν φυταλιῆς, καὶ ἀρȣ́ρης πυροφόροιο.

Α'λλὰ καὶ Προῖτος Βελλεροφόντην, ὡς μετὰ τὰ πλεῖστα καὶ ἐπίσημα τῶν κατορθωμάτων ἃ διεπράξατο, καὶ ἐκ σπέρματος αὐτὸν ἔτι „ θειοτέρȣ κατέμαθε γεγονῶτα, ἔδωκεν αὐτῷ, τιμῆς Βασιληΐδος „ ἥμισυ πάσης· οἱ δὲ Λύκιοι „ Τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων (Γ'λ: Ζ'. ϛ. 193.) Παραπλησίως δὲ καὶ Α'σκάνιος ἆθλον πολεμικῆς ἀρετῆς ὑπισχνεῖται τῷ Νίσῳ (Αἰνειάδ: Θ'. ϛ. 274.) μέρος.

. . . . . . Campi quod Rex habet ipſe Latinus:

„ Πρὸς δ' ἀγρῶν τι μέρος, τῶν νῦνγε Λατῖνος ἐπάρχει.)

Ἔνθα Σέρβιος: mos fuerat, ut viris fortibus, ſeu Regibus, pro honore daretur aliqua agri particula, ut habuit Tarquinius Superbus in campo Martio, quod ſpatium ab Homero τὸ τέμενος dicitur (Ἦν ἔθος ἀνδράσι δυνά- „ μεως, ἤτοι Βασιλεῦσι, τιμῆς χάριν δίδοσθαί τινα ἀγρȣ̃

M 2

„ μερίδα· ὡς λαβὼν ἔχε Ταρκυΐνιος ὁ Σέπερβος ἐν τῷ „ πεδίῳ τῦ Ἄρεος· ὃ δὴ χωρίον, ὑπὸ Ὁμήρȣ τέμενος „ λέγεται.) Τὸ οὖν ὡς γέρας, πρὸς τῆς Πολιτείας τῷ Λατίνῳ χορηγηθὲν, νοητέον ὧδε τὸ ὑπὸ Ἀσκανίȣ εἶναι ἐπαγγελλόμενον. Τῷ ὄντι γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις, ἀγρὸς ἦν ἴδιος τῶν Βασιλευόντων, ἐξ οὗ τῶν ἀποφερομένων προσόδων· τοῖς θεοῖς ἔθυον, καὶ τὰ οἴκοι σφίσιν ἐπαρκῦντα τῷ βίῳ ἀπηνέγκοντο· τὸν δε δὴ τὸν ἀγρὸν Ῥώμυλος ὅπλοις κτησάμενος, τῷ Νȣμᾷ παρέδωκεν ἔχειν. Τύλλιος δὲ μετὰ ταῦτα, τοῖς πενομένοις καί ἄνδρα ἐπιδιένειμεν, ὡς παρὰ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ Διονυσίῳ (ἐν τῷ Γ'. τῶν ἀρχαιολογ:) ἀναγέγραπται.

Τῇ τοίνυν τῦ τοιῦδε ἀγρῦ γεωργίᾳ προσεῖχον ἐπιμελῶς· „ Οὕτω „ καὶ γὰρ (Ἰλ: Σ'. ς. 550. κξ.) περὶ τὸ Βαθυλήϊον τέμενος „ ἐν ἀμητῷ διαπονȣμένων τῶν ἐρίθων (Αὐτ: ς. 557.)

„ . . . . . . ὁ Βασιλεὺς ἐν τοῖσι σιωπῇ,
„ Σκῆπτρον ἔχων ἑστήκει ἐπ' ὄγμȣ γηθόσυνος κῆρ.

Περὶ τύτȣ δ' ἔτι ἐκδεκτέον, καὶ τὸ ('Οδυσ: Ω'. ς. 226.) ὑπὸ τῦ Ποιητῦ ῥηθὲν, ὅτι Λαέρτην τὸν Βασιλέα ὁ υἱὸς εὗρε,

„ Λιστρεύοντα φυτὸν . . . .

Καὶ τὸ Τηλέμαχον τοσάκις περὶ πώεα διατρίβειν, καὶ βόας, „ καὶ τ' ἄλλα ἅττα ἐκέκτητο τεμένη νέμοντα. (Ὀδυσ: Λ'. ς, 184.) Παραπλησίως δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς Αὐγίας παρὰ Θεοκρίτῳ ἐξῄει:

„ Κτῆσιν ἐποψόμενος, ἥ οἱ νήριθμος ἐπ' ἀγρῶν.

Ἦν δ' ἄρα τοῖς Βασιλεῦσιν αὕτη οἱονεί τις πατρῷϊος περιȣσία, ȣ̓ πόῤῥω τῆς πόλεως κειμένη, ὡς ἐκ τῆς τῦ Ἀλκινόȣ δῆλον: ('Οδυσ: Η'. ς. 112. κξ:)

Ἀλλὰ καὶ Φόροι ἐτελῦντο τοῖς Βασιλεῦσιν, ὡς φανερὸν ἐκ τῶν (Ἰλ: Ι. ς. 155. κξ:) ἐν οἷς Ἀγαμέμνων τῷ Ἀχιλλεῖ καθυπισχνεῖται,

ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ, ἣν ἂν ἄλοχον ἀγαγέσθαι θελήσειε
„δώσειν αὐτῷ ἑπτὰ εὖ νεόμενα πτολίεθρα: ἐν οἷσπερ.

„. . . . . Ἄνδρες ναίουσι πολύῤῥηνες, πολυβοῦται,
„Οἵκε ἑ δωτίνῃσι, θεὸν ὣς τιμήσουσι.

„Καὶ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας. Ἔνθα
„ὁ Σχολιαστής: Ὅσα δεῖ Βασιλέα λαμβάνειν παρὰ τῶν ὑπηκό-
„ων, εὐκόλως δώσουσι: τουτέστι καὶ ὑποταγέντες αὐτῷ κατὰ
„τὸ δίκαιον, λαμπροὺς τελέσουσι φόρους. Οὕτω δὴ καὶ πάλαι, καὶ ὑπὸ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Βασιλευόντων, ἔθ' ἅττα τὸ ὑπήκοον ἔδει ἐπιφορτίζεσθαι, ἃ πολέμου ἐφισαμένου τε καὶ ἐπείγοντος, προσέτι καὶ κατεβαρύνετο, ὡς ἐκ τῆς Ἰλιάδος συνάγεται, ἐξ ὧν „Ἕκτωρ φησὶ δώροισι κατατρύχειν λαοὺς τοὺς Τρωίας, ἐπὶ διατροφῇ τῶν κατὰ συμμαχίαν συστρατευομένων. (Ἰλ: Ρ'. ς. 225.)

Ἄλλως τε Μινύας ὁ τῶν Ὀρχομενίων Βασιλεὺς θησαυρὸν συλλέξας μᾶλλον περιούσιον, πρῶτος φέρεται γάζαν οἰκοδομῆσαι, ἧ μαρτυρεῖ „Παυσανίας (ἐν τοῖς Βιωτικοῖς.) „Πρόσοδοι δὲ ἐγίνοντο τῷ
„Μινύῃ τηνικαῦτα μεγέθους, ὡς ὑπερβαλέσθαι τοὺς πρὸ
„αὐτοῦ πλούτῳ· θησαυρόν τε ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν Μινύας
„πρῶτος ἐς ὑποδοχὴν χρημάτων ᾠκοδομήσατο. Ἔνθεντοι ὁ τοῦ Ὁμήρου Σχολιαστὴς (Ὀδυσ: Λ'. ς. 458.) τὴν Ὀρχομενὸν πόλιν „διαφημίζει: ἐν ᾗ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ οἱ κοινοὶ ἐτί-
„θεντο τῶν Πόλεων θησαυροί.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Περὶ τῶν Βασιλικῶν παρασήμων.

Βασιλείας παράσημον ἀνέκαθεν ἦν μάλιστα τὸ σκῆπτρον, ὃ Βασιλικὴν ῥάβδον, ἢ Βακτηρίαν, ἑρμηνεύει ὁ ἐτυμολογιστής, παρὰ τὸ σκήπτεσθαι, ἤτοι σκηρίπτεσθαι, ὡς Ὅμηρος τρανῶς δηλοῖ· (Ὀδυσ: Ρ'. ς. 196.) αὐτῷ γὰρ ἐπηρείδοντο καὶ ἐπιστηρίζοντο: ὡς ὅτε ὁ Ἀγαμέμνων ἔστη: (Ἰλ Β'. ς. 109.) Τῷ ὅγ᾽ ἐρεισάμενος .˙. Καθάπερουν καὶ παρ᾽ Ὀϋιδίῳ, (ἐν Α'. τῶν Μεταμορφώσ:)

Jupiter ſceptroque innixus eburno:

„(Ζεὺς σκήπτρῳ δὲ ἐρεισάμενος ἐλεφαντίνῳ)

Ὅμηρος δὲ τὸ Αγαμέμνονος σκῆπτρον ὡς λίαν κυδαίνει, τὸ ὑπὸ Ἡφαίστου τεχνουργηθὲν, κἀντεῦθεν αὐτῷ ἐκ προγόνων παραδοθὲν· φησὶ δὲ, ἐκ δένδρου τὰ φύλλα ἀποθεμένου ἀποτετμῆσθαι· ὃν τρόπον καὶ Ὀυΐργίλιος (Αἰνειάδ: ΙΒ'. ς. 210.) τὸ τῶν Λατίνων Βασιλέων σκῆπτρον κατήρτισεν:

Olim arbos, nunc artificis manus aere decoro
Incluſit, patribus que dedit geſtare Latinis.

„(Πρόσθε φυτὸν μὲν ἔην, τέκτων δ᾽ ὀρίχαλκον ἐνάρσας
„Ἐν παλάμης φερέμεν τὸ ῥὰ πατράσι δῶκε Λατίνοις.

Οὕτως Ἡσίοδος (ἐν τῇ Θεογονίᾳ) ἔφη, τὰς Μούσας οἱ δεδωκέναι σκῆπτρον: „Δάφνης ἐριθηλέος ὄζου· θραύσανον κέδηλ: δαφναῖον. Καὶ Πίνδαρος δὲ (Ὀλυμπ: Ζ'.) „σκᾶπτον, ἀναφέρει „σκληρᾶς ἐλαίας τὸ δὶ οὗ ἀνήρηται Λικύμνιος. Προσῆν

δὲ τῷ τοιῷδε ξύλῳ καὶ διακόσμημά τι ἐν χρυσοῖς ἥλοις, διόπερ ὑπὸ „Ὁμήρου φράζεται Χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον: (Ἰλ: Α΄. ϛ. 246. καὶ Λ΄. ϛ. 632.) ὑφ᾽ οὗ καὶ Μίνωα χρυσῷ σκήπτρῳ ἀκούομεν διαπρέποντα. (Ὀδυσ: Λ΄. ϛ. 568.)

„Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νεκύεσσιν.

Ὡσαύτως καὶ ὁ Τειρεσίας ἐν Ἅδῃ ἦν (Ὀδυσ: Λ΄. ϛ. 91.) „Χρύσεον σκῆπτρον ἔχων. Καὶ ὁ Χρύσης δὲ, (Ἰλ: Α΄. ϛ. 15. καὶ 374) παρέστη

„Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ . . . .

Ὁ μὲν οὖν Ἰουστῖνος (Ἱστορ. Βιβλ: ΜΒ΄.) διδάσκει, ὅτι τὰ σκῆπτρα τῶν ἀρχαιοτάτων Βασιλέων, δόρατα ἦν. Perea adhuc tempora Reges haſtas pro diademate (ſ. pro ſceptri inſigne, aut geſtamine) habebant quas Graece Σκῆπτρα dixere. Nam et ab origine rerum pro Diis immortalibus veteres haſtas coluere. (Κατ᾽ ἐκείνους ἔτι τοὺς χρόνους οἱ Βασιλεῖς, „δόρατα ἀντὶ σκήπτρων φέροντες ἦσαν, ἅπερ Ἕλληνες „σκῆπτρα εἶπον· Καὶ γάρ ἀπὸ καταβολῆς πρώτης τῶν „πραγμάτων, ἀντὶ θεῶν ἀθανάτων, οἱ παλαιοὶ τὰ δό„ρατα ἐσεβάσθησαν.) Τοιῷδε δήπου λόγῳ, τὸ Ἀγαμέμνονος ἐκεῖνο προγονικὸν σκῆπτρον οἱ Χαιρωνεῖς ἔσεβον, ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ τῷ „Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Βοιωτικοῖς;) Τοῦτο (φάσκοντι) νῦν τὸ „σκῆπτρον σέβουσι, δόρυ ὀνομάζοντες. Καίγε εἰς τοῦτο Τέρνεβος ἕλκει, τὸ ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου (ἐν τῇ Ἑκάβῃ) εἰρημένον περὶ „ἐκείνου, Τὸ τὸν λαὸν εὐθύνειν δορί. Καίτοιγε τοῦ μὴ ἁπλῶς οὕτω λελέχθαι ἐκδέχεσθαι σαφῶς ἐκδηλοῦν ἔοικεν ἡ διαστολὴ, ἣν ἐφ᾽ ἑκατέρου ἁπανταχοῦ Ὅμηρος ἐπισημειοῖ, ἰδίᾳ δὲ (Ὀδυσ: Β΄. ἐν προοιμίοις.) ἐν οἷς Τηλέμαχος, (ϛ. 10.)

„Βῆ ῥ᾽ ἴμεν εἰς ἀγορὴν, παλάμῃ δ᾽ ἔχε χάλκεον ἔγχος.

Ἐν ᾧ δ᾽ ἔπειτα ἄρξεται ἀγορεύειν λαμβάνει τὸ σκῆπτρον παρὰ τȣ̃ Κήρυκος· (Αὐτ: ϛ. 37.) Τὸ γοῦν σκῆπτρον ἐγγὺς ἦν ἴσως γινόμενον τῷ ἀκοντίῳ τὸ εἶδος, ἐξ ȣ̃ τυχὸν μετέχε καὶ τȣ̃ ὀνόματος.

Καὶ τοίνυν ἐν χερσὶν οἱ Βασιλεῖς εἶχον τὸ σκῆπτρον, δημοτελές τι μέλλοντες διαπράξεσθαι· Οὕτω Νέϛωρ (Ὀδ: Γ΄- ϛ. 406. κξ:) πρωΐας ἐξιὼν ἐκ θαλάμοιο:

„. . . . . . Κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ ξεϛοῖσι λίθοισι,
„Σκῆπτρον ἔχων· Πέρι δ᾽ υἷες ἀολλέες ἠγερέθοντο,
„Θυγατέρες τε, νυοί τε, καὶ αἰδοίη παράκοιτις.

(Αὐτ: ϛ. 451.) Θύσων γὰρ ἦν τῇ Παλλάδι. Καὶ Ἀγαμέμνων δὲ, τȣ̀ς Ἀχαιȣ̀ς εἰς ἐκκλησίαν συγκαλέσων (Ἰλ: Β΄ ϛ. 46.)

„Εἵλετο δὴ σκῆπτρον πατρώϊον, ἄφθιτον αἰεὶ

Ὀδυσσεὺς δὲ τȣ̃το παρ᾽ αὐτȣ̃ λαβὼν, ὡς ἂν ἐπίσημος εἴη τῇ Βασιλείῳ χρώμενος ἐξȣσίᾳ τοῖς Δαναοῖς ἐπεδείκνυ ἀποχωρȣ̃σι, καὶ ὡς ἐξονόματος τȣ̃ Ἀγαμέμνονος ἐν τῇ παρεμβολῇ προȣτρέπετο μένειν. (Ἰλ: Β΄. ϛ. 186.) Τῷ μέντοι σκήπτρῳ οἱ Βασιλεῖς μάλιϛα ἐχρῶντο δικαζοντες, οἷον συμβόλῳ εὐθύτητός τε καὶ ἀληθείας· ὥϛε καὶ ἀνατεινομένῳ, τοσαύτην αὐτῷ προσεῖναι, ὅσην καὶ τῷ ἱερῷ ὅρκῳ νομίζεσθαι δύναμιν, Ἀριϛοτέλȣς (ἐν τῷ Γ΄. τῶν Πολιτι: Κεφαλ: ΙΔ΄.) „ἐπιμαρτυρȣ̃ντος: Καὶ πρὸς τȣ́τοις τὰς δίκας ἔκρινον· τȣ̃το „δ᾽ ἐποίȣν οἱ μὲν ȣ̓κ ὀμνύοντες, οἱ δ᾽ ὀμνύοντες· ὁ δ᾽ ὅρκος „ἦν τȣ̃ σκήπτρȣ ἐπανάτασις. Οὗ δεῖγμα σαφέϛατον, τὸ ἐν Ἰλιάδ, Κ΄. ϛ. 320.)

„Ἀλλ᾽ ἄγε μοι τὸ σκῆπτρον ἀνάσχεο, ἠδὲ ὄμοσσον.

Ἐκ γοῦν τȣ̃δε τȣ̃ τύπȣ, καὶ τὸν Μίνωα ὁ Ποιητὴς παρίϛησιν ἐν Ἅδȣ δικαϛὴν χρηματίζοντα: (Ὀδυσ. Λ΄. ϛ. 568.)

„Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιςεύοντα νεκύεσσιν.

Ἔνθεντοι καὶ τὸ παρὰ τῷ Φιλοςράτῳ (εἰς βίον Ἀπολλωνίου, Βιβλ. Α΄.) „τὰ λεγόμενα ἠχὼ εἶχεν, ὥσπερ ἀπὸ σκήπτρου θεμιςευόμενα. Διὸ καὶ Πίνδαρος Θεμιςεῖον ἀποκαλεῖ, περὶ Ἱέρωνος λέγων τοῦ Σικελῶν „βασιλεύοντος. „(Ὀλύμπ. Α΄) „Θεμιςεῖον ὃς ἀμφέπει σκᾶπ- „τον. Οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργίλ. (Αἰνειάδ. Ζ΄. ς. 246.)

Hoc Priami gestamen erat, cum jura vocatis
More daret populis, sceptrumque, sacerque tiaras.

„(Τὰ Πρίαμος φέρεν, εὖτε τίθει λαοῖσι θέμιςας,
„Ἀγρομένοις κατ᾽ ἔθος σκῆπτρον θ᾽, ἱερήν τε τιάρην.)

Καὶ τὸ διάδημα δ᾽ ἔτι σὺν τούτοις συνεπισημαίνεσθαι βούλεται Σέρβιος: τουτέςι τὸ σπαργάνιον, ἢ τὴν ταινίαν, ἥπερ οἱ πάλαι βασιλεῖς ὑπῆρχον τὴν κεφαλὴν ἀναδέμενοι· ἐν ᾧ διαδήματι καὶ ὁ στέφανος προσῆν μάλα περιφανής, ὃν τῷ σκήπτρῳ προσεπισυνῆψεν, Αἰήτῃ Ὀρφεὺς τῷ Κόλχων βασιλεύοντι.

„Ἀμφὶ δέ οἱ ςέφανον κεφαλὴ ἔχε θυσσανόεσσα
„Ἀκτῖσιν φλογέαις· σκῆπτρον δ᾽ ἐν χερσὶν ἐνώμα.

Ἀλλ᾽ Ὅμηρος ςέφανον τοῖς Βασιλεῦσιν οὐ περιάπτει, εἰς Θεοὺς τοὺς οὐρανίωνας τοῦτον ἀνάγων, ᾗ φησὶ Πλίνιος. Ἡ δὲ Βασιλικὴ ἀμφίασις, οὐ πολὺ τῆς τῶν ἄλλων ἦν παραλλάσσουσα, ὡς ἰδεῖν ἐςὶν ἐν ἀρχῇ τῆς Β΄. Ῥαψωδ: τῆς Ἰλιάδος, ἔνθα Ἀγαμέμνων, ἐκσείσας τὸν ὕπνον, „καὶ ὄρθιος ἐςὼς, μαλακὸν ἔνδυνε χιτῶνα, περιεβάλ- „λετό τε μέγα φᾶρος . . . ποσσὶ δ᾽ ὑπαὶ λιπαροῖ- „σιν, ἐδήσατο καλὰ πέδιλα . . . Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ „ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον . . . . σὺν δὲ „τῷ σκήπτρῳ ἔβη κατὰ νῆας Ἀχαιῶν. Ὁ δ᾽ αὐτὸς καὶ

ἄλλοτε εἰς δῆριν τοὺς Ἀχαιοὺς παρορμῶν ἐν χερσὶν ἔχων ἦν μέγα „πορφύρεον φᾶρος, ἕνεκα τοῦ εὐχερῶς ἑαυτὸν σημᾶναι τοῖς „Ἕλλησι, φησὶν ὁ Σχολιαστής· ἄλλως τε καὶ γὰρ οὐκ ἄδηλον, ὡς ἡ πορφύρα τῶν πάλαι Βασιλευόντων ὑπῆρχε κόσμημα, καὶ δὴ καὶ μάχης σημεῖον, οὐ μόνον τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις.

ΚΕΦΑΛ. Ε.

Περὶ τῶν τοῖς Βασιλεῦσι καθυπουργούντων.

Καθάπερ ἅπαντα τὰ τῶν πάλαι Βασιλέων ἐκείνων λιτά τε ἦν, καὶ τῇ παρασκευῇ μέτρια, οὕτως οὐδὲ μετὰ πολλῶν ὀπαδῶν, καὶ μεγαλοπρεποῦς τῆς δορυφορίας προήεσαν, παραπεμπόμενοι. Ἡ που δὲ Τηλέμαχος, ᾧ τὸ Ἰθάκης ἐπανῆκε κράτος, δυσὶ κυσὶν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐξῄει συμπαραστείβουσιν. (Ὀδυσ: Β΄ ς. 11.)

„Οὐκ οἶος· ἅμα τῷδε δύω κύνες ἀργοὶ ἕποντο.

Καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ δὲ Αὐγίας εἰς τὸν ἀγρὸν ἀπέρχεται „Ἡρακλέους τε, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῷ συνεπομένων.

„Σὺν δ' υἱός τε, βίητε πολύφρονος Ἡρακλῆος.

Ὡσαύτως Οὐϊργίλιος (Αἰνειάδ: Η΄. ς. 461.) ποιεῖ σὺν Αἰνείᾳ Εὔανδρον συνεξιόντα.

Nec non et gemini cuſtodes limine ab alto
Procedunt; greſſumque canes comitantur herilem.
„(Τῷ δὲ δύω κύνε ἐξ οἴκου ὠμάρτεον οὔρῳ
„Βήμασι δεσποσύνοις . . . . . . (Καὶ ς. 466. Αὐτ.)
Filius huic Pallas, olli comes ibat Achates.
„(Τῷ μὲν Πάλλας γ' υἱὸς ὀπήδει, τῷ δὲ Ἀχάτης.)

Ἐν μὲν ἦν τῷ πολέμῳ συνῆφθεν αὐτοῖς ἀεὶ καὶ θεράποντες, ὡς διὰ ὅλης τῆς Ἰλιάδος ἐςὶν ἰδεῖν: Οἷον Πάτροκλος μὲν συνείπετο Ἀχιλλεῖ· Μηριόνης δὲ Ἰδομενεῖ· Λυκόφρων δὲ Αἴαντι, καὶ ἄλλοις ἄλλοι, ὃς δίκην ὁπλοφόρων αὐτοῖς γενέσθαι Ἡσύχιος οἴεται· Τοιῦτος ἦν παρὰ Οὐϊργιλίῳ Ἀκήτης. (Αἰνειάδ: ΙΑ'. ς. 31.) ὃς,

. . . . Parrhafio Evandro
Armiger ante fuit . . . .
„(. . . . . Παῤῥασίῳ Εὐάνδρῳ
„ Ἦν πάρος ὁπλοῦχος . . . . . .)

Ἀλλ' ἐπὶ λειτουργίας δημοτελοῦς διαφερόντως οἱ Κήρυκες περιάδονται, ὡς τοῖς Βασιλεῦσιν ὑπουργοῦντες διὰ πάσης πράξεως. Διὸ καὶ ὑπὸ „τοῦ Ἡσυχίου προσείρηνται Διάκονοι, οἱ τὰς ὑπηρετικὰς ὑπετέλουν πράξεις. Οἱ δὲ, καὶ τὸν λαὸν ἐξ ὀνόματος τοῦ Βασιλέως εἰς ἐκκλησίαν συνεκάλουν. (Ἰλ: Β'. ς. 50.)

„ Αὐτὰρ ὁ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευε
„ Κηρύσσειν ἀγορῆνδε καρηκομόωντας Ἀχαιούς.

Καὶ αὖθις (Ὀδυσ: Β'. ς. 6.) ὡσαύτως δὲ καὶ σιγᾶν ἐτύγχανον ἐπιτάσσοντες οἱ αὐτοὶ, ὡς ἂν ἀκουςοὶ γένοιντο ἐπὶ τοῖς εἰρησομένοις οἱ δημηγορήσοντες: οἷς ἂν δηλονότι τὸ σκῆπτρον ἐπεγχειρίσειαν. (Ἰλ: Β'. ς. 97.)

„ Κήρυκες βοόωντες ἐρήτυον, εἴποτ' ἀϋτῆς
„ Σχοίατ', ἀκούσειαν δὲ διοτρεφέων Βασιλήων.

Καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι: * * * *

„ . . . . Ἐν δ' ἄρα κήρυξ
„ Χερσὶ σκῆπτρον ἔθηκε, σιωπῆσαί τ' ἐκέλευσεν.

Οὕτω καὶ Plautus Paenulo (ἐν τῷ Προλόγῳ ς. 11.)

N 2

Exurge praeco, fac populo audientiam.

„ (Ἀνστηθι ὦ κῆρυξ, ποίει τῷ δήμῳ ἀκρόασιν.)

Καὶ Ἀπουλήϊος (ἐν Γ. Milesia) Jamque sublimi suggestu magistratibus considentibus, jam praecone publico silentium clamante. Ἤδη δ' ἐφ' ὑψηλοῦ ὀκρίβαντος, τῶν δικαστῶν „συνεδριαζόντων· ἤδη τοῦ δημοσίου κήρυκος σιγὰν ἐκβοῶντος.

„Ἐν δ' Ἑλλάδι λέγειν ἔθιστο: Σιγὴ πᾶς ἔστω λεώς . . . .

„Ἀκούετε λεώς . . . . . Εὐφημεῖτε . . . . . καὶ τὰ παραπλήσια, ἀπολλαχοῦ ἅπαντα.

Ἀπεστέλλοντο δὲ καὶ κήρυκες, πρός τό τι ἀναγγεῖλαι, ἢ τινὰ μεταπέμψασθαι: Οὕτως Ἀγαμέμνων ἀποστέλλει Ταλθύβιον, καὶ Εὐρυβάτην ἐπ' Ἀχιλλέως τὴν Βρισηΐδα μετάξοντας. (Ἰλ. Α. ς. 320. καὶ Ὀδυσ. Θ. ς. 47.) Κῆρυξ ἀπέρχεται προσκαλεσόμενος Δημόδοκον:

„ Κῆρυξ δὲ μετῴχετο θεῖον ἀοιδόν.

Καὶ τοῦ Τηλεμάχου δὲ προσιόντος οἱ ἑταῖροι προὔπεμψαν κήρυκα. (Ὀδυσ. Π. ς. 329.)

„ Ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ.

„ Οὕτω καὶ Πλούταρχος (εἰς βίον Θησέως) Κήρυκα δ' ἐπέστειλε, „(φησὶ) τῆς σωτηρίας ἄγγελον εἰς Ἄστυ. Ἦν δ' ἐν πολέμῳ ἰδίως, τὸ τῆς κηρυκείας τοῦδ' ἔργον μάλιστα ἐν χρήσει, τοῖς Κηρυκειοφόροις ἐπικαθῆκον.

Ἀλλὰ καὶ συνοπαδοί τινες τοῖς ἄρχουσιν ὑπῆρχον, ἢ τοῖς πρὸς ἐκπλήρωσιν πράξεώς τινος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀποστελλομένοις: (οἷον τῷ Ὀδυσσεῖ * * * * *

„ . . . . . Κῆρυξ ὀλίγον προγενέστερος αὐτοῦ εἵπετο.)

Καὶ Πρίαμος πρὸς Ἀχιλλέα ἀπελευσόμενος, ἕνα μόνον κελεύεται Κήρυκα συμπαραλαβεῖν: (Ἰλ. Ω΄. ς. 148) Ὁ δ' Ἀγαμέμνων τοῖς πρεσβευσομένοις πρὸς Ἀχιλλέα Ὀδίον τε προσέθηκε καὶ Εὐρυβάτην. (Ἰλ. Ἰ. ς. 170.)

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ, δύο τῶν ἑταίρων πρὸς Λαιστρυγόνας ἀποστείλας, προσέθετο καὶ Κήρυκα τρίτον (Ὀδυσ. Ι΄. ς. 89.)

„Ἄνδρε δύω κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἅμ' ὀπάσσας.

Ἀλλ' ἦν τι ἔτι καὶ τοῖς Ἱεροῖς τῶν Κηρύκων ἔργον· αὐτοῖς γὰρ ἦν ἔθος διὰ τῆς πόλεως τὰ θύματα περιάγειν, ἃ δημοτελῶς ἔμελλε θύεσθαι. (Ὀδυ . . . .

„Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ θεῶν ἱερὴν ἑκατόμβην
„Ἦγον. . . . .

Τὸ δ' αὐτὸ ἐγένετο καὶ Ἰλ. Γ΄ ς. 245.) ἐπὶ τῶν τελουμένων συνθεσιῶν· ἔνθα οἱ Κήρυκες οἶνον φέροντες

„Μίσγον· ἀτὰρ βασιλεῦσιν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.
Καὶ Ὀδυσ. Η΄. ς. 163.)

„. . . . . Σὺ δὲ κηρύκεσσι κέλευσον
„Οἶνον ἐπικρῆσαι, ἵνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῳ
„Σπείσομεν . . . .

Τοῦτο δέ τοι τὸ πρῶτον γενέσθαι τῶν Κηρύκων λειτούργημα διδάσκει Ἡρόδοτος, τὸ ἐπὶ τῶν Ἱερῶν δηλονότι σπονδῶν προΐστασθαι: ὅθεν ὁ τῶν Κηρύκων προῆλθεν οἶκος ἐκεῖνος, ὁ παρ' Ἀθηναίοις ἐπιφανὴς τῷ γένει, ᾧ περ ἦν διαφερόντως ἀνήκουσα ἡ λειτουργία τοῦ σφαγιάζειν τὰ θύματα, ὡς Κλείδαμος γράφει, ἐν Α΄. Βιβλ. (Πρωταγωνίας) (Protagonia)
„ Οἵδε γὰρ μαγείρων καὶ βουτύπων ἐπεῖχον τάξιν, οἷοι περ ὑπῆρχον οἱ (Popae) Πόπαι τε καὶ σφαγιασταὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Πάντως γὰρ παρ' Ὁμήρῳ οὗτοι ἐν ταῖς Ἡρωϊκαῖς τῶν ἑστιάσεων παρίστανται καθυπουργοῦντες. (Ἰλ. Σ΄. ς. 558.)

,,Κήρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ δρυῒ δαῖτα πένοντο.
,,Βοῦν δ' ἱερεύσαντες μέγαν ἄμφεπον . . . . . .

Ὁμοίως Εὐμαίῳ ἀνακειμένῳ (Ὀδυσ. Ρ'. ς. 334. κτ.)

,, ... Τῷ δ' ἄρα Κῆρυξ
,,Μοῖραν ἑλὼν ἐτίθει, κανέϐ τ' ἐκ σῖτον ἀείρας.

Καίτοιγε καὶ τὴν εἰς αὐτὰ ταῦτα τῶν βασιλέων αὐτῶν ἔπεστιν ἰδεῖν Αὐτοδιακονίαν· Οὕτω καὶ γὰρ Ἀγαμέμνων (Ἰλ. Γ'. ς. 292.

,,Ἦ, καὶ ἀπὸ σομάχων ἀρνῶν τάμε νηλέϊ χαλκῷ.

Θρασυμήδης δὲ ὁ τϐ Νέστορος, πέλεκυν (Ὀδυσ. Γ'. ς. 443.)

,,Ὀξὺν ἔχων ἐν χειρὶ παρίστατο βϐν ἐπικόψων.

Ἀμέλειτοι τϐ πατρὸς διὰ γῆρας ἀπεχομένϐ: Φησὶν Ἀθήναιος (Βιβλ. ΙΔ':). Οὕτως ὁμοίως, κἀν ταῖς δημοτελέσι λιταῖς Πάτροκλὸς τε καὶ Ἀχιλλεὺς (Ιλ. Ι'. ς. 205.) ἐπιμελῶς εἶχον τϐ δεόντως πάντα τελεῖσθαι. Καὶ τῷ Μενελάῳ δὲ ὁ Μεγαπένθης ἐπὶ τῶν Κρατήρων ἦν. (Ὀδυσ. ,,Ο'. ς. 122.) Ταύτῃ δὲ ἄρα (φησὶ Χρύσιππος) ἐπετήδευον τὴν ,,αὐτοδιακονίαν, καὶ ἐκαλλωπίζοντο τῇ ἐν τοιϐτοις εὐ- ,,στροφίᾳ. Ὅπερ οὖν Θετταλοῖς τὸ πάλαι ἔθιμον ἐς τὰ μάλιστα ὑπάρξαι, γράφει ὁ Ἀνώνυμος, οὗ σώζονται οἱ Δωρικοὶ λόγοι, οἱ περὶ ,,τῶν Ἠθῶν ,,Θεσσαλοῖσι καλὸν, τὼς ἵππως ἐκ τᾶς ἀγέλας ,,λαβόντι, αὐτὼς δαμάσαι, καὶ τὼς ὀρέας βῶς τε λαβόντι, αὐτὼς σφάξαι, καὶ ἐκδεῖραι, ἢ κατακόψαι.

ΚΕΦΑΛ. ϛʹ.

Περὶ τῶν κατ᾽ ἐκκλησίας Ἀγορῶν. (ἤτοι βουλῶν.)

Ὑπῆρχον δὲ τοῖς πάλαι Βασιλεῦσι συνόντες καὶ ἄνδρες ἡλικίᾳ τε προηγμένοι, καὶ φρονήσει διαφέροντες, ὧν διὰ συμβουλῆς, καὶ τὰ οἴκοι, καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ δημόσια ἀπετέλουν. Διδάσκει τόδε ἀμφιλαφῶς ἐξ Ὁμήρου ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος, (ἐν Βίβλ: Βʹ.) οὕτως: „τοῖς
„γοῦν Βασιλεῦσιν, ὅσοι τε πατρίους ἀρχὰς παραλάβοιεν,
„καὶ ὅσους ἡ πληθὺς αὐτὴ καταστήσαιτο ἡγεμόνας, βουλευ-
„τήριον ἦν ἐκ τῶν κρατίστων, ὡς Ὅμηρός τε, καὶ οἱ
„παλαιότατοι τῶν Ποιητῶν μαρτυροῦσι, καὶ οὐχ᾽ ὥσπερ ἐν
„τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς χρόνοις αὐθάδεις καὶ μονογνώμονες ἦσαν
„αἱ τῶν ἀρχαίων Βασιλέων δυναστεῖαι. Καὶ κατὰ δὴ τὸν τοιόνδε τύπον, φησὶ, Ῥώμυλον καταστῆσαι τὴν Γερουσίαν, τὴν ἐκ τῶν
„Πατέρων (οἳ συγγεγραμμένοι εἴρηνται) συγκροτουμένην. Ἣν Ὅμηρος ἀποκαλεῖ Βουλὴν γερόντων: ὑφ᾽ ἧς πρῶτον διεψηφίζετο, ἃ τῷ λαῷ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἔμελλε δημηγορεῖσθαι. Ὡς Ἀγαμέμνων (Ἰλ: Βʹ. ϛ. 53.)

„Βουλὴν δὴ πρῶτον μεγαθύμων ἷζε γερόντων.

Καὶ ὃν ἑώρακεν ὄνειρον τοῖς Ἑλλήνων ἄρχουσιν ἐξαγγείλας, τὴν εἰς τὰ οἴκοι ἐπάνοδον ἔστησε πρὸς ἀπόπειραν τοῖς Ἕλλησι προβληθῆναι, καὶ συναινέσει τῶν ἀρίστων τῷ λαῷ δημοσιευθῆναι· ὅπερ οὖν καὶ ἀγορᾶς συγκροτηθείσης αὐτίκα ἐγένετο. Τοῦτο γοῦν καὶ Ἀριστοτέλης (ἐν Βιβλ: Γʹ. τῶν Ἠθικ: Κεφαλ: Εʹ.) παρετηρήσατο: Δῆλον δὲ τοῦ-
„το, φάσκων, καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων Πολιτειῶν, ἃς Ὅμηρος
„ἐμιμεῖτο· οἱ γὰρ Βασιλεῖς ἃ προείλοντο ἀνήγγελον τῷ
„δήμῳ.

Ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐκκλησίαις Θώκων προτεταγμένων ἐκαθέζοντο πάντες, ὀρθῦ ἱςαμένυ ἐν τῷ μέσῳ τῦ δημηγορεῖν μέλλοντος. (Ἰλ: Β΄. ς. 99.)

„ Σπυδῇ δ' ἕζετο λαὸς, ἐρήτυθεν δὲ καθέδρας
„ Παυσάμενοι κλαγγῆς, ἀνὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
„ Ἔςη σκῆπτρον ἔχων . . . .

Οὕτως (Ἰλ: Τ΄. ς. 77.) ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας πρῶτοι ἐκάθισαν Διομήδης, καὶ Ὀδυσσεὺς· ἔπειτα δὲ καὶ Ἀγαμέμνων, καί περ ὅτος δημαγορήσας· ἀλλὰ

„ Αὐτόθεν ἐξ ἕδρης, ὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναςὰς,

Δι. ὅ, τιῦν τὸ κωλύσαν. Παραπλησίως καὶ τῶν Ἰθακησίων συναθροισθέντων, (Ὀδ: Β΄. ς. 14.) Τηλέμαχος ἐπελθὼν „ ἕζετο ἐν
„ Πατρὸς θώκῳ, εἶτα δημηγορήσων (Αὐτ: ς. 36. 37.)
ἀνέςη.
„ Οὐδ' ἄρ ἔτι δήν ἧςο, μενοίνησε δ' ἀγορεύειν.
„ Στῆ δὲ μέσῃ ἀγορῇ σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ
„ Κήρυξ Πεισήνωρ. . . . .

Καθάπερῦν πέπρακτο καὶ τῷ Μενελάῳ. (Ἰλ. Ψ΄. ς. 567. κἑξ.)

Οἱ δ' ἀγορεύσαντες μετὰ τῦτο πάλιν ἐκαθέζοντο, ἑτέρυ ἀνιςαμένυ εἰπεῖν: ὡς (Ἰλ. Η΄. ς. 354.) ἐν τῇ τῶν Τρώων ἀγορᾷ ὁ Ἀντήνωρ:

„ Ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ ἕζετο, τοῖσι δ' ἀνέςη
„ Δῖος Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο.

Ἐτελεῖτο δ' ἡ βυλὴ αὕτη ἐν τῇ Τροίας ἀκροπόλει, ἔνθα τὴν ἀγορὰν κεῖσθαι τῶν Τρώων, διαῤῥήδην εἴρηται. (Ὀδυσ. Θ΄. ς. 503)

Καὶ ἐν ἄλλαις δὲ πόλεσι, τὸ βουλευτήριον ὁμοίως ἔκειτο ἐπὶ χωρίου τοῦ ἐπιφανεστέρου, ὡς ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῆς παλαιτέρας Ἑλλάδος ἐστὶ μαθεῖν. Τὸ δέ τοι σχῆμα σαφὲς ὑπὸ τοῦ Φιλοστράτου (ἐν ς. Βίβλ. „τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλωνίου.) περιγέγραπται. Τὸ δὲ χωρίον ἐν ᾧ „ἵδρυτο, φασὶ προσεοικέναι ἀγορᾷ ἀρχαίᾳ· οἷαι τῶν ἀγο„ρῶν ἐν πόλεσί ποτε οἰκηθείσαις λείποιται, στηλῶν παρε„χόμεναι τρύφη, καὶ τειχῶν ἴχνη, καὶ θάκες, καὶ στοὰς „Ἑρμῶν τε ἀγάλματα, τὰ μὲν ὑπὸ χειρῶν διεφθορότα, „τὰ δὲ ὑπὸ χρόνου:

Ἐπεβάλλοντο δὲ ἀγορεύειν, οὐ περὶ μόνων τῶν τῇ πολιτικῇ καταστάσει προσανηκόντων, ἀλλὰ καὶ περὶ πραγμάτων ἔτι ἰδιωτικωτέρων. Οὕτω Τηλέμαχος ἀγορεύων ἐποτνιᾶτο ἐπὶ τῇ τῶν μνηστήρων βίᾳ τε καὶ ὕβρει: (Ὀδυσ. Β΄. ἐν Προοιμ.) οἱ δὲ ὑπέπτησσον μήτοιγε περὶ τῆς ἐπιχειρισθείσης κατ᾽ αὐτοῦ αἰσιρέσεως λόγον ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τινὰ κινήσειεν. (Ὀδυσ. Υ΄. ς. 272.)

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Περὶ Δικασιῶν.

Ὅλως δὲ καὶ αἱ περὶ διαφόρων ἀμφισβητήσεων ἀντιδιενέξεις διεκρίνοντο ἐπ᾽ ἀγορᾶς δημοσίᾳ, Δικαστῶν ἐπὶ τούτω συνεδρευόντων, οἳ ἂν ἑκάστῳ ἀποδιδοῖεν τὸ δίκαιον. Οὕτω. (Ὀδυσ. Μ΄. ς. 439.)

„ . . . Ἦμος δ᾽ ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη
„ Κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.

Καὶ (Ἰλιάδ. Π΄. ς. 387.) δικασταὶ λέγονται,

„ Οἳ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας.

Ξ

Καὶ διὰ τῦτο παρὰ ταῖς ναυσὶν (Ἰλ. Λ' ς. 806.) τοῖς Ἀχαιοῖς „ἦν ὁ τόπος . . . . „Ἵνα σφ' ἀγορήτε, θέμης τε.

Τὸ δὲ τῦ Δικαστηρίυ χωρίον, ἰδίᾳ κυκλοτερὲς σεσημείωται. (Ἰλ. Σ'. ς. 504.) Οἱ δὲ γέροντες οἱ συνεδρεύοντες:

„Εἵατ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισιν, ἱερῷ ἐνὶ κύκλῳ.

„Ἱερὸς δὲ προσείρηται ὁ κύκλος,„ διὰ τὸ πολυχώρητον τῦ τοιύτυ σχήματος, φησὶν Εὐστάθιος. Ὅθεν καὶ Σοφοκλῆς Κυκλόεντα θρόνον ἀγορᾶς εἶπεν Αὐτῦ δ' ἐπὶ θρόνοις λιθίνοις ἐκαθέζοντο οἱ δικάζοντες, οὓς ὁ Ποιητὴς γέροντας ὀνομάζει, καθότι ἢ τῷ χρόνῳ ἐν συνέσει καὶ πολυπειρίᾳ πραγμάτων προέχυσιν, „ἢ καὶ ἁπλῶς ἄλλως ἔντιμοι, κἂν μὴ τῇ ἡλικίᾳ γέροντες „εἶεν. Ἐπίσημοι δὲ καὶ ἐν οἷς σκήπτροις εἶχον, ὥσπερ οἱ βασιλεῖς· ἔστι γὰρ τὸ σκῆπτρον ὐ μόνον βασιλείας, ἀλλὰ καὶ θέμιδος σύμβολον. Ἔνθεν τοι (Ἰλ. Α'. ς 237.)

„. . . . . Νῦν αὖτε μὶν υἷες Ἀχαιῶν
„Ἐν παλάμῃς φορέυσι δικασπόλοι, οἵτε θέμιστας
„Πρὸς Διὸς εἰρύαται. . . . .

Ἐκράτει δ' ἐς ἀεὶ τὸ ἔθος παρ' Ἀθηναίοις τῦ βακτροφορεῖν τὺς δικάζοντας, ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ τοῖς Ἀριστοφάνυς ἑρμηνευταῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν Γραμματικῶν, περὶ τύτυ. Ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἡμῶν προσέτι ἐμφιλοχωρεῖν τυτὶ τὸ ἔθος ἐν πολλοῖς ἔθνεσιν ἐστὶ πρόδηλον. Παρὰ δὲ δὴ τῶν Κηρύκων ἐν χερσὶν ἐτίθετο τοῖς Δικασταῖς τὰ τοιάδε σκῆπτρα, ἃ „καὶ οἱ κατέχοντες ἐν τῷ ἀγορεύειν θαμὰ διεσάλευον· ὡς τὰ σκῆπ„τρα τοῖς λόγοις συνδιαφέροντες. Ταύτῃ τοι καὶ Ὀδυσσεὺς ἀπειρίας τε καὶ ἀνοίας ἠλέγχετο ὑπὸ Τρώων, ὡς ἐν ἀκινήτῳ τῷ σκήπτρῳ διαλεγόμενος. Καὶ γάρ τοι (Ἰλ. Γ' ς. 217. κξ.)

„Στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πήξας,
„Σκῆπτρον δ' ὔτ' ὀπίσω, ὔτε προπρηνὲς ἐνώμα·

„Ἀλλ' ἀσεμφὲς ἔχεσκεν ἀΐδρεϊ φωτὶ ἐοικώς·
„Φαίης κεν ζάκοτόν τινα ἔμμεναι, ἄφρονά θ' αὔτως.

Ἀλλ' ἐκεῖνο δὴ καὶ θαυμάζειν ἄξιον, ἅτε μοναδικόν: ὅτι δισσά ποτε τάλαντα χρυσοῦ προὐτέθη εἰς γέρας τε καὶ ἀντιμισθίαν χορηγηθησόμενα τοῖς πρὸς τὸ ἀκριβέστατον ὀρθὴν τὴν ψῆφον ἀποφανουμένοις. Ἀλλὰ γὰρ ἐνίοτε τὴν δίκην καὶ οἱ αὐτοί, οἷς περ τὸ νεῖκος ἦν διεπραγματεύοντο, τοὺς μαρτυροῦντας ἑκάτεροι ἐνάγοντες ὑπὲρ τοῦ ἰδίου αὐτῶν δικαιώματος.

Κἂν τούτῳ δὲ λαμπρόν τε ἦν καὶ περίδοξον τὸ ἐπάγγελμα, καὶ αὐτοῖς ὁμοίως τοῖς βασιλεῦσιν. Ἐπὶ καὶ αὐτοὶ Ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐφοίτων θαμίζοντες, καὶ τὰ δίκαια ἑκάστοις ἀγόρευον Ἐν τῇ ἀγορᾷ δήπου παρεῖναι εἴρηται ὁ Ἄναξ τῶν Λαιστρυγόνων. (Ὀδυσ. Κ΄. ϛ. 114.) Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Κροῖσος παρ' Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Κλειοῖ.) Τεοῖσι με χρὴ „ὄμμασιν ἔς τε ἀγορὴν, καὶ ἐξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι. Ὁ δὲ θρόνος τῶν βασιλέων ποικίλοις κοσμήμασι περιφανοῖς ἔστρωτο. Τοιοῦτος γὰρ ὑπὸ Πινδάρου (Πυθ. ᾠδ. Δ΄.) ἐπιφημίζεται ὁ θρόνος.

„ Ὧ ποτὲ Κρηθεΐδας ἐγκατίζων ἱππόταις
„ Εὔθυνε λαοῖσι δίκας·

„Καὶ Ἡρόδοτος δὲ διέξεισιν (ἐν τῇ Κλειοῖ.) Ὅτι Μίδας ἐν „Δελφοῖς καθιέρωσε τὸν βασιλήϊον θρόνον, ἐς τὸν προκα„τίζων ἐδίκαζε. Ταῦτα δὲ καὶ Ἀθήναιος γράφει (ἐν Βίβλ. ΙΒ΄.) περί τε τοῦ Περσῶν βασιλέως, καὶ περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, καὶ περὶ Γέλωνος τοῦ Συρακουσίων Τυράννου, καὶ περὶ ἄλλων. Ἐς τοσοῦτον δὲ τοῖς παλαιοῖς ἡ τοιάδε μεταχείρησις τοῖς βασιλεῦσι προσήκουσα ἐνομίζετο, ὡς καὶ τὰς βασιλίδας αὐτὰς εἰς τὸ λύειν τὰ ἐπεγειρόμενα νείκη ἐνασχολεῖσθαι, ὡς περὶ τῆς τῶν Φαιάκων Ἀνάσσης Ὅμηρος (Ὀδυσ. „Η΄. ϛ. 74.) ἐπεμαρτύρησεν. Ἀνδράσι νείκεα λύει. Ἀλλὰ γὰρ ἐκ τῆς κατὰ λόγον ἰσότητος, καὶ ἐξ ἔθους τοῦ κρατοῦντος τὸ πλέον διε-

κρίνοντο αἱ τοιαίδε ἀμφισβητήσεις, ὅτι ἐ πολλοὶ, ἢ καὶ ἐδένες τοῖς παλαιοῖς ὑπῆρχον νόμοι. Διὸ καὶ παρ' Ὁμήρῳ, ἐδαμῆ φημίζεσθαι Νόμους παρασημειεῦνται οἱ Κριτικοί: ἀλλ' ἡ Θέμιςας.

ΚΕΦΑΛ. Η.

Περὶ Φόνων.

Συχνότατον τὸ ἔγκλημα τῆς ἀνδροκτασίας ἀπαντᾶ παρ' Ὁμήρῳ, καὶ τέτε ἡ ποινὴ, ἐξορία· οἱ γὰρ ἔνοχοι καθεςῶτες ἐτρέποντο εἰς φυγὴν ἀφ' ἧς ᾤκεν. Μέδων μὲν ἐν ὁ τε Αἴαντος ὁμαίμων, (Ἰλ: Ο. ς. 335.) ἔναιεν

„Ἐν Φυλάκῃ, γαίης ἄπο πατρίδος, ἄνδρα κατακτάς.

Παρὰ δὲ τῷ Αἴαντι αὐτῷ Λυκόφρων (Ἰλ Αἴτ: ς. 432.)

„ Ναῖ, ἐπεὶ ἄνδρα κατέκτα Κυθήροισι ζαθέοισιν.

Ὅλως δὲ γενομένε τε φόνε, εἰς οἶκον τινὸς τῶν μέγα δυνχμένων εἰώθεσαν καταφεύγειν ἱκέται, ὡς ὁ Ποιητὴς φησίν: (Ἰλ: Ω. ς. 480.)

„ Ὡς δ' ὅτ' ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ ὅςτ' ἐνὶ πάτρῃ
„ Φῶτα κατακτείνας, ἄλλον ἐξίκετο δῆμον
„ Ἀνδρὸς ἐς ἀφνειε. . . . .

Οὕτως Ἐπειγεὺς, ἐπεὶ τὸν ἀνεψιὸν ἐξενάριξεν, (Ἰλ. Π. ς. 574.). Προσφυγὼν.

„ Ἐς Πηλῆ, ἱκέτευσε, καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεζαν.

Ο῾ δὲ Θεοκλύμενος ὑπὸ τὴν Τηλεμάχȣ ἑαυτὸν καθυπέβαλε πί-ςιν, φυγὰς διὰ τὸν τȣ̃ Ε᾿μφύλȣ φόνον (Ο᾿δυ : Ο΄. ϛ. 276.)

,,Φεύγω, ἐπεί νύ μοι αἶσα κατ᾿ ἀνθρώπȣς ἀλάληϑαι.

Τὴν ἐκ τῶν πρὸς γένȣς ἐκείνῳ ἐκδίκησιν ὑποπτήσσων:

,, Μή με κατακτείνωσι, διωκέμεναι γὰρ ὀΐω.

Παραπλησίως δὲ καὶ Ο᾿δυσσεὺς ἀμηχανῶν ἐςὶ τίποτε δράσει, τȣ̀ς τοσȣ́τȣς ἀνελὼν μνηςῆρας, ὁπότε καὶ ὁ ἀποκτείνας ἄνδρα ἕνα, (Ο᾿δυσ : Ψ΄. ϛ. 119.)

,,῏Ω μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσσητῆρες ὀπίσσω,

,, Φεύγει, πηȣ̃ς τε προλιπὼν, καὶ πατρίδα γαῖαν.

Καὶ Ο῞μηρος μὲν ἔφη: (Ο᾿δυσ: Ω΄. ϛ. 433. κξ:) ὅτι ἀγορὰν περὶ τȣ̃ πρακτέȣ συςήσαντες οἱ προσγενεῖς τῶν ἀποκτανθέντων, ἐν ὅπλοις ὥρμησαν κατὰ Ο᾿δυσσέως· ἀλλ᾿ ἔπειτα Παλλάδος σπȣδῇ, οἱ μὲν τὰ ὅπλα κατέθεντο, ὁ δὲ ἐν εἰρήνῃ τȣ̃ λοιπȣ̃ διέμεινε Βασιλεύων. Ε῞τεροι δὲ Συγγραφεῖς τῶν λίαν ἀρχαίων ἱςόρησαν, ἐκπεσεῖν αὐτὸν ἀπελαθέντα Κεφαλληνίας τε, καὶ Ι᾿θάκης, καὶ Ζακύνθȣ, ὡς Παρέδωκε Πλȣ́ταρχος. (ἐν τοῖς Ε᾿λληνικ: Προβλήμ: ΙΔ΄.) Πάντως δὲ περὶ Α᾿δράςȣ, υἱȣ̃ τȣ̃ Φρυγῶν Βασιλεύοντος ἀνιςόρηται, ὅτι ἐξ ἀγνοίας τὸν κασίγνητον τὸν ἑαυτȣ̃ ἀποκτείνας, ὑπερόριος παρὰ τȣ̃ πατρὸς ἀπηλάθη, καὶ περιȣσίας ἁπάσης ἐςέρηται (παρ᾿ Η῾ροδ: ἐν τῇ Α΄. Μȣ́σῃ.) ὅθεν καὶ εἰς Κροῖσον κατέφυγεν, ὑφ᾿ ȣ̃ καὶ κατὰ τὸν ἀρχαῖον τύπον ἀφαγνισθεὶς, ἔτι καὶ τῆς παρ᾿ αὐτῷ οἰκήσεως ὑποδεξαμένῳ ἠξίωται. Τȣ̃το δὲ ἐπὶ τῶν ἀκȣσίων μάλιςα φόνων ἐπικρατῆσαι ,,γράφει ὁ τȣ̃ Ο῾μήρȣ Σχολιαςὴς, (Ι᾿λ: Ο΄. ϛ. 573.) Ε῎θος ἦν ,,παρὰ τοῖς παλαιοῖς, τὸν ἀκȣ́σιον φόνον ἐργαζόμενον ,,φεύγειν ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ παραγίνεσθαι εἰς τέμενος ,,καθαρσίων δεόμενον. Παρασημειοῖ δὲ τόδε τὸ ἔθος καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Η᾿λειακοῖς τοῖς γε προτέροις.) ἐπὶ τȣ̃ Αἰτωλȣ̃ ,,Α῎νακτος, ὃν περ φησὶν ἐκ Πελοποννήσȣ φυγεῖν, ὅτι αὐτὸν

„οἱ Ἄπιδος παῖδες, ἐφ' αἵματι ἀκεσίῳ δίκῃ εἷλον. Καὶ μετὰ βραχὺ, ἐπὶ Ὀξύλε, ἀνδρὸς καὶ τέτε ἡγεμονικε̃, ᾧ συνέβη Φυ-
„γάδι ἐξ Αἰτωλίας εἶναι· δισκεύοντα γάρ φασὶν αὐτὸν ἁμαρ-
„τεῖν, καὶ ἐξεργάσασθαι φόνον ἀκέσιον. Οὕτω δέ τοι καὶ ἐν παιδιᾷ ἀςραγάλων Πάτροκλος ἀνεῖλε τὸν υἱὸν Ἀμφιδάμαντος: νήπιος ἐκ ἐθέλων: ἀνθ' ὅτε καὶ πρὸς Ἀχιλλέα ἠνάγκαςο καταφυγεῖν (Ἰλ: Ψ'. ς. 86.) ὡς τόδε σεσημείωκεν ὁ Νομικὸς Κλαύδιος ὁ Σατερνῖνος (ἐν τοῖς Διγέςοις περὶ τῶν Ποινῶν.) Apud Græcos, exilio voluntario fortuiti caſus luebantur; ut apud praecipuum Poetarum ſcriptum eſt Iliados Ψ'.
„(Παρ' Ἕλλησιν, ὑπερορία ἐθελεσίῳ τὰ τῶν τυχαίων ἀν-
„δροκτασιῶν ἀπετίετο. ὡς Ὁμήρῳ γέγραπται τῷ κορυ-
„φαίῳ τῶν Ποιητῶν. (Ἰλ. Ψ'.) Ἀλλὰ τῆς τοιᾶσδε ὑπερορίας τὴν προθεσμίαν, εἰς ἐνιαυτὸν ὡρίσθαι περέδωκεν ἔνα, ὁ τε̃ Εὐριπίδε Σχο-
„λιαςὴς (ἐν τῷ Ἱππολύτῳ.) Ἔθος γὰρ τοῖς ἐφ' αἵματι φεύ-
„γεσιν ἐνιαυτὸν ποιεῖν ἐκτὸς τῆς Πατρίδος· Ἀρχαιοτάτη δὲ ἐσα ἡ τοιάδε ποινὴ τῆς φονοκτονίας, ἀπὸ Κάϊν πάντως τε̃ πρώτε φονεργε̃ κατὰ θείαν δίκην ἐπὶ τὲς λοιπὲς ἔοικε τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι.

Ἀλλὰ καὶ δι' ἀποίνων, ἡ τῆς φονοκτονίας ἐποφειλομένη δίδοσθαι δίκη, παρὰ τῶν πρὸς γένες τε̃ ἀποκτανθέντος ἐνίοτε ἐξηγόραςο. Ἐντεῦθεν καὶ γὰρ (Ἰλ Ι'. ς. 628.) ἀπελέγχει Αἴας τὸ Ἀχιλλέως αὐθαδές τε καὶ σκληροκάρδιον, ὅτι τὶς ἄλλος, καὶ ὑπὲρ κασιγνήτε αὐτῷ ἀναιρεθέντος ἀποδεξάμενος τὴν ἱκανοποίησιν, οἴκοι μένειν τῷ ἀποκτείναντι ἐπιτρέψειε.

„Νηλὴς, καὶ μέν τις τε̃ κασιγνήτοιο φόνοιο
„Ποινὴν, ἢ ἑ̃ παιδὸς ἐδέξατο τεθνειῶτος.
„Καί ῥ' ὁ μὲν ἐν δήμῳ μένει αὐτε̃, πόλλ' ἀποτίσας,

„Τῶ δέ τ' ἐρητύεται κραδίη ϗ θυμὸς ἀγήνωρ,
„Ποινὴν δεξαμένȣ . . . .

Οὕτω δ' ἐκδεκτέον, ϗ τὸ (Ἰλ. Σ'. ς. 498.)

„ . . . . . Δύο δ' ἄνδρες ἐνείκεον εἵνεκα ποινῆς
„ Ἀνδρὸς ἀποφθιμένȣ· Ὁ μὲν εὔχετο πάντ' ἀποδȣ̃ναι
„ Δήμῳ πιφαύσκων· ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν ἑλέσθαι·

„Ἔνθα Ἐυςάθιος φησὶν: Ἦν δὲ παλαιὸν ἔθος ϗ ποινὴν „ἔσθ' ὅτε δίδοσθαι ὑπὲρ φόνȣ, ϗ μὴ ἀνάγκην εἶναι φεύγειν „ἀεὶ τὴν πατρίδα τὸν πεφονευκότα. Ὁ δὲ Σχολιαςὴς ϗ „ὑποφόνια ἑρμηνεύει ταῦτα πρὸς τῶν Ἀττικῶν εἰρῆσθαι, ἃ ἐδί„δοσαν τοῖς οἰκείοις τῶν ἀνῃρημένων οἱ ἀνελόντες. Πολλὰ δὲ τῆς τοιᾶσδε ἐξαγοράσεως ἀπομνημονεύματα σώζεται παρά τε Δημοσθένει, ϗ τῶν Ἑλλήνων Ῥητόρων ἄλλοις. Ἀλλὰ ϗ νῦν ἐφ' ἡμῶν πολλαχοῦ ἐπιχωριάζει τὸ ἔθος παρὰ τοῖς βορειοτέροις ἔθνεσιν· ὃ τοῖς Λογγοβάρδοις ποτὲ ἐμφιλοχωρῆσαι, ἐν πολλοῖς τῶν περιόντων Νόμων ἀναφαίνεται.

ΚΕΦΑ'Λ. Θ'.

Περὶ Κλοπῶν τε ϗ ἁρπαγῶν.

Συνεχεῖς λίαν ὑπῆρχον τὸ πάλαι αἱ κλοπαί τε ϗ ἁρπαγαὶ ἀν' Ἑλλάδα, ȣ̓χ ὅπως κατὰ γῆν, ἀλλὰ ϗ ἐπὶ θαλάσσης· μαρτυρȣ̃σι δὲ αἱ πολλαὶ βοηλασίαι, οἵτε ἀνδραποδισμοὶ, ϗ αἱ ἀνάςατοι γινόμεναι πόλεις τε ϗ ἀγροὶ, ὧν ἅπασα ἡ Ὁμήρȣ Ποίησις πλέως. Ἔδρων δὲ τὰ τοιαῦτα ἄνδρες ȣ̓χὶ τῶν ἀσήμων· ϗ γὰρ ϗ αὐτοῖς τοῖς Ἥρωσιν, ἐ-

,,κουν μὲν εἰς αἶσχος, ἀλλ᾽ εἰς εὖχος καθίςατο τὸ πρᾶγμα. Οὐκ ἔχον-
,,τός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης
,,μᾶλλον, ὡς Θουκυδίδης ἀρχόμενος τῆς αὐτοῦ ἱςορίας φησίν· ὃ προσεμ-
πεδοῖ κἀξ ἐκείνου, ὅτι καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἤδη, πολλοῖς ἦν σεμνόντε καὶ εὐ-
πρεπὲς τὸ τοιόνδε ἀσκεῖν. Καὶ ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Ποιη-
τῶν, οἱ ὁπουδήποτε καθορμιζόμενοι ἀνερωτῶντο, μήποτε τῶν ληςευόν-
,,των τυγχάνοντες εἶεν; ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιέντων
,,τὸ ἔργον, οἷς τ᾽ ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι οὐκ ὀνειδιζόντων· Δεῖγμα
δ᾽ ἐμφανέςατον, τὸ (Ὀδυσ. Γ. ς. 71.)

,,Ὦ ξεῖνοι τίνες ἐςέ; πόθεν πλεῖθ᾽ ὑγρὰ κέλευθα;
,,Ἤ τί κατὰ πρῆξιν, ἢ μαψιδίως ἀλάλησθε,
,,Οἷά τε ληϊςῆρες ὑπεὶρ ἅλα; τοί γ᾽ ἀλόωνται.
,,Ψυχὰς παρθέμενοι, κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες;

Ἔνθεν τοι παρὰ τῷ Ὀρφεῖ, ὁ Ἰάσων τῷ βασιλεῖ Αἰήτῃ, καθ᾽ ὑπόνοιαν ἐκπυνθανομένῳ, τίνες ἄρ᾽ εἶεν οἱ Ἀργοναῦται; ἀπεκρίνατο:

,,Οὔτι νύ ληϊςῆρες ἱκάνομεν . . . . .

Ὅλως δὲ καὶ Φιλόςρατος (εἰς τὸν Ἀπολλων: βίον, ἐπιμαρτυρῶν
,,ἐςὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τόδε συμβαίνειν ὡσαύτως: οἱ γὰρ πα-
,,λαιοὶ τὰς ἐρωτήσεις τῶν καταπλεόντων ἐποιοῦντο, εἰ
,,λῃςαὶ εἰσί;

Τὸ τοίνυν λῃςρικὸν πάλαι, παρὰ τὸ ἐνδελεχὲς τοῦ ἐθισμοῦ οὐκ ἦν ἐν κάκῃ· Κἀντεῦθεν ἴσως ὑπὸ Ὁμήρου (Ὀδυσ. Τ. ς. 395.) ἐπαινεῖται Αὐτόλυκος:

,, ... Ὃς ἀνθρώπους ἐκέκαςο
,,Κλεπτοσύνῃ θ᾽ ὅρκῳ τε· θεὸς δέ οἱ αὐτὸς ἔδωκεν
,,Ἑρμείας. . . . .

Ἑρμῆν γὰρ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες προεστάναι τε καὶ ἡγεμονεύειν τῶν κλοπέων ἐνόμιζον. Ἔνθεντοι καὶ Σάμιοι Ἑρμῇ τῷ χαριδότῃ ἐιθεάζοντες, κλέπτειν τε καὶ λῃστεύειν τῷ βουλομένῳ ἐπέτρεπον· ὅτι ἀπὸ χρησμοῦ τὴν Νῆσον καταλιπόντες, καὶ εἰς Μυκάλην μεταναστάντες, ἐξ ἁρπαγῆς ἐπ' ἐνιαυτοῖς δέκα διέζησαν, μαρτυροῦντος Πλουτάρχου ἐν τοῖς Προβλήμασιν. Ἀλλὰ γὰρ ἡ τῆς κλεπτοσύνης μείζων ἦν δόξα, εἰ οὕτω περιεσκεμμένως τοῖς μετιοῦσι γίγνοιτο, ὡς μὴ τὸν κλέ„ψαντα φωραθῆναι: Ὅθεν Σουΐδας, τὸ παλαιὸν (φησὶν) οὐ διεβέ„βλητο ἡ κλοπὴ, εἰ μὴ φωραθεὶς ὁ κλέπτων ὑπῆρχε· καὶ ταύτῃ γε δὴ Αὐτόλυκος ἐπαινεῖται, καὶ Σίσυφος, καὶ ἄλλοι τῶν Ἀρχαιοτέρων, ὡς ἐν τοῖς Λυκούργου θεσμοῖς παρὰ Λάκωσιν ὕστερον τὸ ἔθος τόδ' ἐπικλεϊσθῆναι.

Ἄλλως μέντοιγε, καίπερ αἱ κλοπαί τε καὶ ἁρπαγαὶ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, ἐν ἔθει τε ἦσαν καὶ ἐν ἐπαίνῳ, οὐ μὴν ἀλλ' ἦν ὅτε περὶ τούτων ἔδει καὶ λόγον ἀποδιδόναι. Τῶν γὰρ Μεσσηνίων τριακόσια πρόβατα τοῖς Ἰθακησίοις ἀφελομένων, Ὀδυσσεὺς βουλῇ τε καὶ συναινέσει τῶν γεραιτέρων εἰς ἀπαίτησιν ἐξῆλθε πρεσβεύσων, μετὰ χρέος: ὡς εἴπερ ἄρα οὐχὶ κατὰ γνώμην τῶν κεκτημένων ἐπ' ἐκείνους μετενεχθεῖσα γένοιτο τῶν ἀφαιρεθέντων ἡ κυριότης, ἀλλ' ὡς δάνειον κιχρηθείη, τὸ ἐν καιρῷ ἀποδοθησόμενον. (Ὀδυσ: Φ'. ϛ. 19.) Εἰ δὲ μήγε, ἀλλὰ δι' ἁρπαγῆς παραπλησίως τὸ σφίσιν ἱκανὸν ἀνταπενεγκόντες εἶεν. Καθάπερ δὴ Νέστωρ (Ἰλ: Λ'. ϛ. 687.) ἔφη Πυλίους ὑπὸ τῶν Ἐπειῶν ζημιωθέντας μεγάλην ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ ἐκείνων λείαν ἀπαγαγεῖν, ἣν „οἱ τῆς ἐκστρατείας ἡγησάμενοι διεμέρισαν, Πόλεσιν γὰρ Ἐπειοὶ „χρεῖος ὄφειλον„ Τοιῷ δὲ δὴ νόμῳ, ὡς οἷς τὰ πλείω παρὰ τῶν ἀντιπολεμίων ἀφῄρητο, καὶ τὸ πλεῖον μέρος λαχεῖν: καθάπερ οὖν καὶ Νηλεὺς ὁ Ἄναξ, ὑπὲρ τῶν ἁρπασθέντων αὐτῷ τεσσάρων ἵππων ἀθλοφορικῶν, ἀγέλην ἔσχε βοῶν, καὶ προβάτων ποίμνην σὺν τοῖς νομεῦσιν. (Αὐτ: ϛ. 695.) Ἔνθεντοι καὶ ὁ τοῦ Ἀντινόου Πατὴρ ἤλασε διώξας τοὺς λῃϊστῆρας Ταφίους, τοὺς ἐν ἁρπαγαῖς κακῶς ἀκούοντας: (Ὀδυσ: Π'. ϛ. 426. καὶ 427.) Εἰ καὶ αὐτὸς τὴν Ἰθακησίων ὑπε-

ςη μῆνιν, ὡς Θεσπρωτοῖς τοῖς συμμάχοις ἐκείνων προλυμηνόμενος, καὶ μικρὸν ἐδέησε, τέτε γε ἕνεκα, τὴν ἰδίαν αὐτῦ περιεςίαν ἅπασαν ζημιωθῆναι. Πρῶτος δὲ φέρεται Μίνως ὁ τῶν Κρητῶν Ἄναξ, ἀπὸ τῆς θαλάσσης τὲς ληςὰς ἐξελάσας, ὡς Θεκυδίδης ἐν τῷ Α΄. τῆς Ἱςορίας παρέδωκεν.

ΚΕΦΑΛ. Ι΄.

Περὶ ὠνήσεών τε καὶ πράσεων.

Οὔτις ἦν κατ᾽ ἀρχὰς ἐν Ἕλλησιν ἐμπορικὴ πραγματεία, ἑκάςε καθ᾽ ἡμέραν ἑαυτῷ ἐκ τῦ ἰδίε ἀγρῦ τὰ πρὸς τὸ διαζῆν χρειώδη παρασκευάζοντος, ὡς ὁ Θεκυδίδης μαρτυρεῖ ἐν προοιμίοις τῆς αὐτῦ Ἱςορίας. Ὕςερον δὲ ὁ ἐμπορικὸς βίος συνέςη, καὶ τῦ κέρδες ἕνεκα ὁ διὰ τῆς θαλάσσης πλῦς ἠνεώχθη· ἐξ οὗ καὶ οἱ Ναῦται Πρηκτῆρες εἴρηνται: (Ὀδ: Θ΄. ς. 162.) καὶ πλωτῆρες, οἱ ἔπλεον ἐπὶ πρῆξιν καὶ χρήματα. (Ὅρ: εἰς βίον Ἀπόλλ: ς. 397. καὶ 453.) Προηγήσαντο δ᾽ Ἑλλήνων εἰς τῦτο Φοίνικες· οἵτινες, ὥσπερ ᾄδει Διονύσιος, (ἐν τῷ περὶ Θεσ: τῆς γῆς:)

„. . . . Πρῶτοι νήεσσιν ἐπειρήσαντο θαλάσσης.
„ Πρῶτοι δ᾽ ἐμπορίης ἀλιδήνεος ἐμνήσαντο.

Ὅθεν Κικέρων (ἐν Γ΄. τῶν περὶ πολιτ.) φησὶν: Eos primos mercatores mercibus ſuis avaritiam, magnificentiam et inexplebiles cupiditates primum in Graeciam intuliſſe. „(Πρώτες ἐκείνες ἐμπόρες, τοῖς αὐτῶν ἀγωγίμοις, τὴν Φιλοχρηματίαν, ἢ τὴν πολυτέλειαν, καὶ τὰς ἀπλήςες ὀρέξεις τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσενηνοχέναι.) Διόπερ οἱ αὐτοὶ (Φοίνικες) Ὀδυσ. Ο΄. ς. 414.)

„Ἔνθα δὲ Φοίνικες ναυσίκλυτοι ἤλυθον ἄνδρες
„Τρῶκται, μυρί' ἄγοντες ἀθύρματα νηῒ μελαίνῃ.

Ἐξ οὗ καὶ ἐπὶ τῷ πειρατικῷ βίῳ τὸ πάλαι κατέστησαν διαβόητοι, ὡς μαρτυρεῖ Φιλόστρατος (ἐν Γ. Βίβλ. τῶν εἰς τὸν Ἀπολλωνίου βίον.) Διεπραγματεύετο δὲ τὰ τῆς ἐμπορίας διὰ συναλλάγματος, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Η'. Ῥαψωδ. (ϛ. 472.) Ἔνθα ἐκ Λήμνου ἐπὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον νῆες καθωρμίζοντο, οἴνου φόρτον ἄγουσαι, ὃν ἐκεῖνοι χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ δερμάτων, καὶ βοῶν, καὶ ἀνδραπόδων συνεξωνοῦντο.

„Ἔνθα δ' ἄρ οἰνίζοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί·
„Ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δὲ αἴθωνι σιδήρῳ,
„Ἄλλοι δὲ ῥινοῖς, ἄλλοι δὲ αὐτοῖσι βόεσσιν,
„Ἄλλοι δ' ἀνδραπόδεσσι . . . . . .

Τοῦ δὲ δὴ χωρίου τούτου, καὶ ὁ Νομικὸς ἐπεμνήσθη (ἐν τοῖς Διγέσ. περὶ τῶν Συμβολαίων, τῶν ἐν ὠναῖς καὶ πράσεσι: Καὶ Πλίνιος δὲ (ἐν Βίβλ. ΛΓ'. Κεφάλ: Α'.) Quantum, inquit, feliciore ævo cum res ipſae permutabantur inter ſe; ſicut et Trojanis temporibus factitatum Homero credi convenit. Ita enim ut opinor, commercia victus gratia inventa. Alios coriis boum, alios ferri, captivisque rebus amplitaſſe tradit „Ἐν χρόνοις ὅσον, φησὶν, εὐτυχεστέροις, ὅτε τὰ πράγ„ματα αὐτὰ πρὸς ἄλληλα διεξαμείβετο. Ὡς γενέσθαι ἐπὶ „τῶν Τρωϊκῶν, πιστεύειν Ὁμήρῳ χρή. Οὕτω γὰρ, ὡς οἶμαι „τὰ τῆς ἐμπορίας εὕρηται τροφῆς χάριν. Τοὺς μὲν γὰρ „δέρμασι βοῶν, τοὺς δὲ σιδήρῳ, τοὺς δ' ἀνδραπόδοις, τοὺς δ' „ἄλλοις τοῖς ἐκ λείας λαφύροις, ἐξωνουμένους παρίστησιν. Τῇ δὲ παραπλησίᾳ ἀντεπαμείψει κέχρητο, καὶ ὁ τοῦ Θεοκρίτου Αἰπόλος, ὅτε τῷ Ναυτίλλῳ αἶγα ἀπέδωκεν ὑπὲρ τοῦ Κυπέλλου. (Ἐν Εἰδυλ. Α'.)

Καὶ οἱ Λάκωνες δὲ τὰ τῦ Πολυδώρυ Ἀνάκτορα μετὰ τὴν ἐκείνυ τελευτὴν ἐπὶ βυσὶ παρὰ τῆς ἀλόχυ αὐτῦ συνωνήσαντο. Ἐξ οὗ καὶ βοώνητα ἐπεκλήθη, ὡς Παυσανίας διέξεισιν ἐν τοῖς Λακωνικοῖς. Τὸ δ᾽ αἴτιον, ὅτι ὔπω νόμισμα χρύσεον, ἢ ἀργύρεον ἦν ἐν χρήσει: „Ἀργυρίυ γὰρ ὐκ ἦν πώποτε, ἢ χρυσῦ νόμισμα, φησὶ, „κατὰ τρόπον δὲ ἔτι ἀρχαῖον ἀντεδίδοσαν βῦς καὶ ἀνδράποδα, καὶ ἀργὸν τὸν ἄργυρον καὶ χρυσόν. Τῦτο δὲ τῷ τῶν Ἰνδῶν ὑποδείγματι προσεμπεδοῖ, οἳ κἀπὶ τῶν ἐπ᾽ ἐκείνυ προσέτι χρόνων, ὑπὲρ ὧν Ἕλληνες πρὸς αὐτὺς ἦγον, ἐκ τῶν παρ᾽ αὐτοῖς ἐμπορευμάτων ἀνταπεδίδοσαν, νόμισμα τὸ σύνολον ἀγνοῦντες, καί τοι χρυσῦ καὶ ἀργύρυ εὐμοιρῦντες δαψιλῶς. Οὕτω δέ τοι καὶ Λίβιος (ἐν Βιβλ. ΚΘ.) ἱςορεῖ, καὶ Μασύλλυς τὺς ἐν Ἀφρικῇ δήμυς, ἐν πόσει πραγματεύεσθαι συναλλάσσοντας, ὐκ ἐν νομίσμασιν. Ἀλλὰ καὶ Λυκῦργος τυτὶ χώραν ἔχειν ἐν Σπαρτιάταις ἐβύλετο, δι᾽ ὧν τῦτοις ἐνομοθέτησε, κατὰ τὸν ἱςορικὸν Ἰυςῖνον: Emi fingula non pecunia, fed com„penfatione mercium juffit (κελεύσας μὴ νομίσματι, συ„ναλλάγματι δ᾽ ἐμπορευμάτων ἕκαςα διαπιπράσκεσθαι)

Καί τοιγε καὶ νομίσματος χρῆσιν τοῖς ἐμπορευομένοις γενέσθαι, ἐξ αὐτῦ Ὁμήρυ συνάγεσθαι ἔοικεν, ἐν οἷς τῶν ἑκατομβοίων ὁ Ποιητὴς μέμνηται καὶ τῶν ἐννεαβόιων ἐπὶ τῆς τῶν ὅπλων ἀντεπαμείψεως Γλαύκυτε καὶ Διομήδυς: (Ἰλ. Ζ. ς. 236.) Χρύσεα χαλκείων, ἑκατόμβοι ἐννεαβοίων· καὶ ἀλλαχῦ: (ὡς ἐν Ἰλ. Β΄. ς. 449. καὶ Ἰλ. Φ΄. ς. 79.) φησὶ γὰρ ὁ Σχολιαςὴς, ὡς ὑπῆρχε νομίσματα, ἃ κατὰ τύπον ἀρχαῖον, ἔνθεν μὲν εἶχεν εἰκόνα βοὸς, ἔνθεν δὲ τὴν τῦ βασιλεύοντος. Καὶ Πολυδεύκης δὲ (ἐν Βίβλ. Θ. Κεφάλ. Ζ.) γράφει, τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέκαθεν νόμισμα χρηματίσαι καλύμενον βοῦς· „διὰ τὸ ἔχειν βῦν ἐκτετυπωμένον. καὶ τῦτο γοῦν ἐπὶ τοῖς ἀνωτέρω ἀνενεχθεῖσιν ἐξ Ὁμήρου πολλὺς ἡγεῖσθαι. Προςίθησι δ᾽ ὅτι καὶ ἐπὶ

τοῖς τοῦ Δράκοντος Νόμοις, βοῦς εὕρηται δεκάβοιος· καὶ ἐν τῇ παρὰ Δηλίοις θεωρίᾳ, τὸν Κήρυκα εἰωθέναι κράζειν, ἐπει„δάν τινι δώρημα συντελεῖτο: Ὅτι δοθήσονται αὐτῷ τοσοῦτοι „βόες, καὶ δίδοσθαι καθ' ἕκαστον βοῦν δύο δραχμὰς ἀττι„κάς· ὡς ἐντεῦθεν τὸν βοῦν τιμᾶσθαι διδράχμου. Ἀλλὰ γὰρ καὶ Πλούταρχος (εἰς Βίον Θησέως) λέγει: Πρῶτον τοῦτον νόμισμα κόψαι ὑπὸ βοὸς εἴδει, εἴτε διὰ τὸν ἐν Μαραθῶνι ταῦρον, εἴτ' οὖν εἰς μνήμην τοῦ Ἡγεμονεύσαντος Μίνωος, ἢ ὅτι ἐπὶ τὴν γεωργίαν βουληθείη ἀνακαλέσαι· ἐξ οὗ δὴ νομίσματος, καὶ τοὔνομα ἑκατόμβοιον, καὶ δεκάβοιον, παρῆκται. Ὅμηρος δὲ συνεχῶς καὶ χρυσοῦ ταλάντων μνημονεύει: (Ἰλ. Ι'. ς. 122. καὶ Ὀδ. Ι'. ς. 202. καὶ Ὀδ. Ω'. ς. 273.) Ὅτι δὲ ταῦτα ἐπισεσήμαντο τοῖς Ἕλλησιν, οὐκ ἄδηλον. Καί τοι τῷ βάρει μᾶλλον, ἢ τῷ σχήματι κεκόφθαι ἔοικε παρ' αὐτῷ· βαροῦντα δ' ἔμπης οὐκ οὕτω μέγα τῷ βρίθει, ὡς ἄν τις ἐκ τῶν ἄθλων τεκμήραιτο, τῶν ἐπὶ τῷ κήδει τοῦ Πατρόκλου, ἔνθα εἰς ἔσχατον τῇ τάξει βραβεῖον προὐτέθη Δύο χρυσοῖο τάλαντα. (Ἰλ. Ψ'. ς. 269.) Πρίαμος δὲ ὕστερον, χρυσοῖο στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα, (Ἰλ. Ω'. ς. 232.) τῷ Ἀχιλλεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὡς λύτρα ὑπὲρ ἀναῤῥύσεως τοῦ νεκροῦ τοῦ ἰδίου υἱοῦ προσενέγκας. Ὅτι δὲ καὶ ἡττοβριθέστερόν τι τάλαντον ἐφέρετο, παρὰ τὸν Ὁμήρου Σχολιαστὴν, καὶ Σέρβιος παρασημειοῦται· (Αἰνειάδ. Βιβλ. Ε'. ς. 112.)

Ἀλλ' ὅπως ἂν τὸ περὶ τούτου καὶ ἔχοι, ἐκεῖνο δὴ ἐκτὸς ἐστὶν ἀμφιβολίας, ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔλαττον ἐπεπόλαζε χρημάτων πλῆθος, ὅθεν ἐκείνων τὴν ἀχρηματίαν ἀπεκλαίετο Θουκυδίδης. Προσέτι δὲ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐν δυναστείαις ἀνδράσιν, ὡς καὶ Ἡρόδοτος μαρ„τυρεῖ, (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ.): Ἦσαν γὰρ τὸ πάλαι (φησὶ) καὶ αἱ τυ„ραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασιν, οὐ μόνον ὁ „δῆμος: Ὁ δὲ πᾶς πλοῦτος ἐν κτήνεσιν ἔκειτο, καὶ μάλιστα βόεσιν:

ὦ δήπε λόγῳ καὶ ταῦτα χρήματα εἴρηται. (ἐν Ὕμνῳ τῷ εἰς Ἑρμ. ϛ. 400.) οὗ πλείστας τὰς ἐξ Ὁμήρε ἐπιμαρτυρήσεις ἀναφέρει ὁ Παυσανίας· (ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς:) ἐσπεδάκεσαν δὲ ἄρα (φάσκων) „οἱ τότε, πλῦτον τινὰ συλλέγεσθαι τοιῦτον, ἵππων καὶ „βοῶν ἀγέλας.

ΚΕΦΑ'Λ. ΙΑ'.

Περὶ Δωρεῶν.

Τῶν δωρεῶν, ὡς οἱ περὶ τὰ Νομικὰ ἐνασχολέμενοι διαστέλλεσιν, αἱ μὲν ὑπὸ τῶν περιόντων ἐν ζῶσι παρέχονται, αἱ δ' ἀπολείπονται ὑπὸ θνησκόντων, ἑκατέρε δὲ τῦ εἴδες ἐκ ὀλίγα, ἐδ' ἀσαφῆ ἁπαντᾷ παρ' Ὁμήρῳ τὰ δείγματα. Πρὸς οὖν τὴν ὑπὸ ζώντων παρεχομένην δωρεὰν ἀνήκει, τὰ φιλοξενικὰ ἐκεῖνα τῶν ἐπιδομάτων, ἃ ξεινήια πρὸς τῦ Ποιητῦ ἁπανταχῦ καλεῖται, παντοῖα μὲν αὐτὰ ὄντα, τὰ πλεῖστα δὲ ἐν σκεύεσι καὶ ἐσθήτεσιν ὑφιστάμενα· οἷον Τηλεμάχῳ ἀπιόντι Ἑλένη κρατῆρα δίδωσιν ἀργύρεον τοῖς χείλεσι περίχρυσον, καὶ ἐσθῆτα νυμφικήν. (Ὀδυσ. Ο'. ϛ. 115. καὶ ϛ. 125.) Ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ ἀπερχομένῳ παρὰ Φαιάκων δέδονται „τρίποδες, καὶ λέβητες, καὶ „χρυσὸς, ὑφαντά τε εἵματα καλά. (Ὀδ. Ν'. ϛ. 217.) Καὶ ὅπλα δὲ δωρεῖσθαι εἰώθεσαν, ὥσπερ Ἀμφιδάμας τῷ Μόλῳ ἐδωρήσατο τὴν κυνέην, (Ἰλ. Κ. ϛ. 269.) καὶ Κινύρης τῷ Ἀγαμέμνονι τὸν θώρακα, (Ἰλ. Λ. ϛ. 20.) καὶ Ἴφιτος τὸ πατρῷον τόξον Ὀδυσσεῖ, τῷ ἀμοιβαδὸν ἀντιδωρησαμένῳ (Ὀδυσ: Φ'. ϛ. 31. καὶ 34.) ξίφος καὶ δόρυ. Παραπλησίᾳ δὲ τῇ ἀντεπαμείψει, Οἰνεῖ τῷ ζωστῆρα χαρισαμένῳ, καὶ Βελ„λερεφόντης ἀντεχαρίσατο δέπας ἀμφικύπελλον (Ἰλ. Ζ'. ϛ. 219. 220.) Τοῦ τοιέτε ἔθες ὡς πλεῖστα σώζεται δείγματα, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν συγγραφέων: οἷον, ὡς ὅτε τοῖς Ἀργοναύταις Ὀρφεὺς ἔφη,

„τὸν Χείρωνα αὐτῷ δεδωκέναι, Νεβρὴν παρδαλέην ξεινήϊον. Κύ-
„ζικον δὲ τὸν Ἄνακτα τοῖς Ἀργοναύταις αὐτοῖς, χλαίνας, ἠδὲ
„τάπητας, ἐυνήτες τε χιτῶνας. Οὕτω καὶ Πολυδεύκης παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ. ΚΒ΄.) διὰ δώρων προσκαλεῖται Ἄμυκον τὸν Ἄνακτα, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον:

„Ἔλθοις, καὶ ξενίων γε τυχὼν πάλιν οἴκαδ᾽ ἱκάνοις.

Καί γε Ἰάσων ὁμοίως παρὰ Πινδάρῳ (ἐν Ὠδῇ Δ. Πυθ.) τοῖς ἀ-
„δελφοῖς τε καὶ ξυγγενέσι ξείνι᾽ ἁρμόζοντα τεύχων. Γράφει δὲ Πλούταρχος, καὶ τὰς Ἀμαζόνας τῷ Θησεῖ πρὸς αὐτὰς ἀφικομένῳ ξένια πεπομφέναι. Οὕτω καὶ Ξενοφῶν περὶ τῶν Λακεδαιμονίων (Ἑλληνικ: Ζ΄.)
„Ὅτι ἄλλως τε ἐτίμων αὐτοὺς, καὶ βοῦν ξένια ἔπεμψαν.

Ταῖς δωρεαῖς ταῖς μεταξὺ τῶν ζώντων συγκαταλεκτέον, καὶ τὰς
„ἐπὶ τοῖς γάμοις γιγνομένας. Ἕδνα δὲ Ὅμηρος ὀνομάζει, τὰ ὑπὸ
„τῶν μνηστήρων ταῖς μνηστευομέναις διδόμενα, ἦ φησὶν Ἡσύχιος. Οὕτως Ὀδυσσεὺς πρὸς Ναυσικάαν διαλεγόμενος φάσκει. (Ὀδ. Ζ΄. ς. 158.)

„ . . . . Μακάρτατος ἔξοχον ἄλλων,
„Ὅς κε σ᾽ ἐέδνοισι βρίσας οἴκαδ᾽ ἀγάγηται.

Καὶ Πολυμήλην δ᾽ Ἐχεκλεὺς, (Ἰλ. Π΄. ς. 191.)

„Ἠγάγετο πρὸς δώματ᾽, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα.

Ὃν δὴ τρόπον καὶ Ἕκτωρ ἀγαγέσθαι λέγεται Ἀνδρομάχην. (Ἰλιάδ. Χ΄ ς. 472.)

„Ἐκ δόμου Ἠετίωνος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα.

Καὶ Νηλεὺς Χλῶριν. (Ὀδυσ. Λ΄. ς. 281.) Διὸ καὶ οἱ Πηνελόπης Μνηστῆρες, πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες ὑπῆρχον, ἐν δώροις ἀντιφιλονεικοῦντες. (Ὀδ. Π΄. ς. 392)

„ . . . . . Ὅς κεν πλεῖστα πόροι, καὶ μόρσιμος ἔλθοι.

Τῷ δὲ πατρὶ ἔθος ἦν τὰ δῶρα παρέχειν, ὡς δῆλον ἐξ ὧν (Ὀδυσ. Θ΄. ς. 318.) Ἥφαιςος ἀποδοθῆναι αὐτῷ βέλεται παρὰ τῦ γεννήτορος τῆς μοιχευθείσης ἀλόχυ, ἃ ὑπὲρ αὐτῆς ἐκείνῳ ἐτύγχανε δεδωκώς.

„ Εἰσόκε μοι μάλα πάντα Πατὴρ ἀποδώσει ἔεδνα,
„ Ὅσσα οἱ ἐγγυάλιξα, κυνώπιδος εἵνεκα κέρης.

Οὕτω τοι καὶ Κτιμένην τὴν Ὀδυσσέως κασιγνήτην οἱ τεκόντες ἐκδεδώκασι πολλὰ δῶρα λαβόντες. (Ὀδυσ. Ο΄. ς. 366.)

„ . . . . . Σάμην δ' ἔδοσαν, καὶ μυρί' ἕλοντο.

Καὶ ἦν ἄρα ὠνῆς τι εἶδος ἢ πράσεως τὰ τῶν Γάμων παρ' Ἕλλησιν, ὃ καθ' ἡμᾶς ἀριδήλως γίγνεται παρὰ Τέρκοις, οἷς τισιν ἐπ' ἀριθμητῷ τιμήματι αἱ θυγατέρες παρὰ τῶν τοκέων οἷον πιπράσκονται· τῷ ὄντι δὲ Θυκυδίδης, καὶ Ἀριςοτέλης δ' ἔτι. (Πολιτικ. Βιβλ. Β΄. Κεφαλ. Η΄.) ἐκ αἰδῦνται λέγοντες, τὰς γαμετὰς τὸ πάλαι ὠνίυς ἀν' Ἑλλάδα προτίθεσθαι. Τῦ τοιέτυ γεμὴν ἔθυς, καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Ῥωμαίων ἔσθ' ὅ,τι ἴχνος ἐμφαίνεται.

Αἱ δὲ δὴ δωρεαὶ αὗται, μετάγε τὰ ταῖς γυναιξὶ προσήκοντα προκοσμήματα, ἐν πόεσιν ὑφίςαντο, καὶ μάλιςα ἐν βυσίν· ὅθεν αἱ Κόραι καὶ Ἀλφεσίβοιαι εἴρηνται: καὶ τέτυ δεῖγμα πρόκειται ἐμφανὲς τὸ ἐπὶ Ἀλκιδάμαντος, τῦ τῇ μνηςευθείσῃ αὐτῷ Θεανοῖ (Ἰλ: Λ΄. ς. 244.)

„ Πρῶθ' ἑκατὸν βῦς δῶκεν, ἔπειτα δὲ χίλι' ὑπέςη,
„ Αἶγας ὁμῦ, καὶ ὄϊς, τά οἱ ἄσπετα ποιμαίνοιτο.

Ὡσαύτως καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΖ΄.) ἡ Παῖς παρὰ Δάφνιδος τῦ ἐκζητῦντος τὸν γάμον, πυνθάνεται:

„ Καὶ τίμοι ἔδνον ἄγοις γάμυ ἄξιον, ἢν ἐπινεύσω;

Ὁ δὲ ἀποκρίνεται:

„ Πᾶσαν τὰν ἀγέλαν, πάντ' ἄλσεα, καὶ νομὸν ἕξεις.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ τινες ἐξεδίδοντο θυγατέρες ἀνάεδνοι, ἐκ προνομίȣ τετέςιν ἄνευ δωρεᾶς καὶ ἔδνων τῶν ἐπὶ τῷ γάμῳ: ὃν δὴ τρόπον Ἀγαμέμνων τῷ Ἀχιλλεῖ καθυπισχνεῖτο μίαν τῶν θυγατέρων δώσειν ἀνάεδνον: (Ἰλ: Ἰ. ς. 146.) Καὶ Ὀθρυόνῳ δὲ διωμολογεῖτο Πριάμῳ Κασσάνδραν ἄγεσθ' ἀνάεδνον ἐπὶ συμφωνίᾳ τȣ̃ Τροίαν διασώσασθαι. (Ἰλ: Ν'. ς. 366.) Καὶ γάρ τοι καὶ σύνηθες ἦν, εἴτις τι ἀγώνισμα, ὅπερ ἂν ἀναλάβοιτο, εὐκλεῶς κατορθώσειε, τȣ̃τον εἰς γάμον τῇ παιδὶ συνάπτεσθαι, ἧς ἐφίοιτο. Καθάπερȣ̃ν Πέλωψ ἐς Ἆλιν νικήσας ἅρματι:

,, Ἐπεὶ τρεῖς γε καὶ δέκ' ἄνδρας ὀλέσας
,, Ἐρῶντας (τὸν Ἱπποδαμείας) ἀναβάλλεται γάμον.

Καὶ τȣ̃τον ἐπὶ τῇ νίκῃ παρὰ Πισάτȣ ἔσχεν ἐπιβραβευθεὶς· ὡς παρὰ Πινδάρῳ (Ὀλυμπ: Α'.) ἐςὶν ἰδεῖν. Τὸν αὐτὸν τρόπον Ἰκάριος Πηνελόπην τὴν θυγατέρα, εἰς δρόμον προκαλεσάμενος τȣ̀ς μνηςῆρας, τῷ νικήσοντι ἐπεγγυήσατο: ὁ δὲ, ἦν Ὀδυσσεὺς· τȣ̃θ' ὅπερ κατὰ ζῆλον τȣ̃ Δαναȣ̃ γενέσθαι, Παυσανίας διέξεισιν· (ἐν τοῖς Λακωνικ.) Δαναὸς γὰρ εὑρεῖν ȣ̓κ ἔχων, οἷς ἂν τὰς ἑαυτȣ̃ θυγατέρας ἐπισυζεύξειε, διὰ τὴν τῶν ὁμολέκτρων μιαιφονίαν, ἔδνων ἄνευ ἐπηγγείλατο αὐτὰς ἐπιδώσειν, τῷ κατὰ σθένος εὐδοκιμήσοντι. Διὸ καὶ τὸ τȣ̃ δρόμȣ ἀγώνισμα πρȣ̈θετο, ἐν ᾧ πολλῶν συνελθόντων, τοῖς προφερεςέροις πάσας ἐν τάξει ἐγκατεςήσατο.

Λείπεται δὴ ἡ δωρεὰ ἡ ἐν θανάτῳ, κατὰ τοιάνδε γινομένη συνθήκην, ὡς εἰ μὲν τελευτήσειεν ὁ τὴν δωρεὰν διδȣ̀ς, τὸ δωρηθὲν ἐν διηνεκεῖ κτήσει, παραμένοι τῷ εἰληφότι: εἰ δ' ἄλλως περιγένοιτο, ἀποδοθείη, ὡς διατεθὲν ἐςὶν ἰδεῖν μεταξὺ Τηλεμάχȣ τε καὶ Πειραίȣ. (Ὀδ: Ρ'. ς. 78. καὶ ἑξ:) Ὃν ἄρα θεσμὸν ἐπαινεῖ καὶ Ἰȣςινιανὸς (ἐν τοῖς institutis, ἤτοι τοῖς Νομοθετήμασι, τοῖς περὶ τῶν δωρημάτων.

Καὶ ὁ Νομικὸς Μαρτιανὸς ἐν τοῖς Διγέςοις: ἔνθα λόγος περὶ τῶν ἐπὶ θανάτε δωρεῶν.)

„ Πείρα, ἐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπως ἔςαι τάδε ἔργα·
„ Εἴκεν ἐμὲ μνηςῆρες ἀγήνορες ἐν μεγάροισι
„ Λάθρη κτείναντες, πατρώϊα πάντα δάσονται,
„ Αὐτὸν ἔχοντά σε βέλομ' ἐπαυρέμεν', ἤ τινα τῶνδε.
„ Εἰ δὲ κ' ἐγὼ τέτοισι φόνον καὶ κῆρα φυτεύσω,
„ Δὴ τότε μοι χαίροντι φέρειν πρὸς δώματα χαίρων.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Περὶ Κληρονομιῶν.

Τὸ τῆς φύσεως δικαίωμα ἀπαιτεῖ, τῶν ἀγαθῶν ὧν ἀπολείπεσιν οἱ τεκόντες, ἀπολαύειν τὰ τέκνα. Πρὸς γὰρ ἐκεῖνα ὁ πόθος ἅπας, καὶ „ἡ πᾶσα σπεδὴ φέρεται τῶν τεκόντων. Ἐπεὶ τὰ ἡμέτερα πάντα „τοῖς ἡμετέροις τέκνοις κατ' εὐχὴν ἑτοιμάζομεν, φησὶ Τρυ-„φόνιος (ἐν τῷ Ν. Βίβλ. περὶ τῆς τῶν ἀγαθ: ἐλευθερ.) Εἰς τίνας „γὰρ ἄν τις ἀναγκαιότερον εὔξαιτο περιεσιάζειν, γυναι-„κὸς, ἢ παιδὸς ἐκ ἐπιμεληθεὶς; λέγει Φάλαρις, ἐν Ἐπιςολ. ΝΔ'. πρὸς Ἐρύθειαν τὴν γαμετήν. Δεινὸν γὰρ, ἅ τις παρ' ἑαυτε κτήσαιτο, εἴπερ ὀθνείοις παραλιμπάνῃ, ὡς Πίνδαρος (ἐν Ὠδῇ Ι'. Ὀλυμ.) ἀποφαίνεται·

„ Ἐπεὶ πλέτος ὁ λαχὼν ποιμένα ἐπακτὸν ἀλλότριον,
„ Θνάσκοντι ςυγερώτατος.

Α'νθ' ὅτε γε Ὀδυσσεὺς πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷς ἐπεύχεται τοῖς ἐν Φαίαξιν ἐνδόξοις, (Ὀδ. Η'. ς. 149.) κἀκεῖνο προσέθετο: τὸ, ὅσα κέκτηνται, τοῖς γειναμένοις ἐξ αὐτῶν εἰς κλῆρον λιπεῖν.

„ . . . . Καὶ παισὶν ἐπιτρέψειεν ἕκαςος

„ Κτήματ' ἐνὶ μεγάροισι . . . .

Καὶ τοίνυν ἡ τῶν πατρῴων ἀγαθῶν διανέμησις, ἐτελεῖτο τοῖς τέκνοις, ἐκ τοῦ ἴσου βαλλομένων κλήρων, ὡς ἐπὶ τοῖς Κάςορος ὁρῶμεν, τοῖς Ὑλακίδου υἱέσιν. (Ὀδυ. Ξ. ς'. 208.)

„ . . . . . . Τοὶ δὲ ζωὴν ἐδάσαντο

„ Παῖδες ὑπέρθυμοι, καὶ ἐπὶ κλήρους ἐβάλοντο.

Τῷ δ' Ὀδυσσεῖ, ἑαυτὸν ἕνα ἐν αὐτοῖς ἀριθμοῦντι, βραχέα δέδοται, ἅτε ἐκ παλλακῆς γενομένῳ. Οἱ κλῆροι δὲ τοῖς παλαιοῖς τὰ πλεῖςα ἐκ ξύλου ὑπῆρχον· διὸ καὶ Ἡρωδιανὸς ὁ Γραμματικὸς τὸν κλῆρον παράγει παρὰ τὸ κᾶλον· ἐν δ' αὐτῷ ἴδιον σύμβολον, ἤτοι σύνθημα ἐνέγραφον, ὡς ἐςὶ δῆλον ἐκ τῆς Η'. Ἰλιάδος, ς. 175.) Ἔνθα τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρίςους λαχεῖν ἔδει τὴν πρὸς τὸν Ἕκτορα μάχην:

„ . . . . κὴ κλῆρον ἐσημήναντο ἕκαςος·

„ Ἐν δ' ἔβαλον κυνέῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο. (Αὐτ. ς. 176.

Εἶτα τὴν κυνέην μικρὸν ἀναπάλλοντες, ἐξῆγον:

„ . . . . Πάλλεν δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέςωρ (Αὐτ. ς. 181.)

Ὅπερ οὖν καὶ ὑπὸ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων ἐγένετο, τῶν τῇ Κίρκῃ προσελευσομένων: (Ὀδυσ. Κ'. ς. 206.) Καὶ οὕτω δὲ κὴ Οὐΐργίλιος: conjectamque Aenea fortem accepit galea: * *

Ἐπὶ δὲ τούτῳ ἄλλως καὶ Κάλπη ἐν χρήσει ἐγίνετο.

Εἰ δ' ἄρα τέκνων ἀμοιροῦντες ἐτύγχανον, ἡ διαδοχὴ μετέπιπτεν ἐπὶ τοὺς πορρωτέρω, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Ἰλιάδ.) Ε'. ς. 158.) Ἔνθα Φαίνοψ,

ἀναιρεθέντοιν αὐτῷ τοῖν υἱέοιν,, ἐδένα λέγεται ἐπιτεκέσθαι ὡς λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι.

,, ... Χηρωςαὶ δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

,,Ο͑ μὲν οὖν Εὐςάθιος ἱςορεῖ: καθεςᾶναι τι τάγμα ἐν ταῖς πό-
,,λεσι τὸ διοικᾶν τὰς ἀκληρονομήτες: ἤγουν τὲς χηρεύων-
,,τας διαδόχων. Ἀλλ᾽ ἐ δοκεῖ τὰς τοιάσδε περιεσίας, ἐπὶ τὲς τοι-
ὅτες διοικητὰς μεταπίπτειν, καὶ μὴ ἐπὶ τὲς ὁπωσοῦν τῷ γένει τῶν
τελευτώντων προσήκοντας,, ὁπότε μάλιςα ἀναδασμὲ ὧδε γίγνεται
,,μνεία· καὶ τοίνυν ἄμεινον οἶμαι τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἡσυχίε: ὅτι χηρω-
,,ςαί εἰσιν οἱ μακρόθεν συγγενεῖς, οἱ μακρόθεν κατὰ γένος
,,προσήκοντες: καὶ καθὰ φησὶ Πολυδεύκης: οἱ τῷ ἐρήμῳ γένει
,,προσήκοντες: οἱ τῷ οἴκῳ δηλονότι τῷ χηρωθέντι τῶν ἰδίων κληρο-
νόμων, διὰ τῆς ἐξ αἵματος κοινωνίας, συναπτόμενοι. Οὕτω δὲ καὶ Ἡσί-
οδος ἐν τῇ Θεογονίᾳ (ς. 603.) Περὶ βίε λέγων ἀγάμε, ἐν ᾧ
τις τὰ μὲν χρειώδη κεχορήγηται ἀποχρώντως, τῦ δὲ γήρως ἐπιόντος ἀμοι-
ρῶν ἐςὶν ὅθεν ἂν ἔχοι ἀντίληψίν τινα καὶ περίθαλψιν:

,,Ὅςκε γάμον φεύγων, καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν
,,Μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ᾽ ἐπὶ γῆρας ἵκηται
,,Χήτει γηροκόμοιο· ὁ δ᾽ ἐ βιότε ἐπιδευὴς
,,Ζώει, ἀποφθιμένε δὲ διὰ κτῆσιν δατέονται
,,Χηρωςαί . . . .

Τὰ δ᾽ ἔπη ταῦτα ὁ Σχολιαςὴς ἐκφράζων, φησί: τῦ οἴκε
,,χηρεύοντος, καὶ ἐρήμε ὄντος τέκνων κληρονόμων τῆς
,,ἐσίας τῆς πατρικῆς, οἱ πόῤῥωθεν συγγενεῖς (ὀυχὶ) δη-
,,μόσιοί τινες ἅρπαγες καὶ ἀλλότριοι τῦ γένες, διαμερί-
,,ζονται τὴν τοιαύτην ἐσίαν. Καί τοι γε τυχὸν, καὶ Δικαςήρι᾽
ἄττα συνειςήκει ὑφ᾽ ὧν τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ τοῖς τῷ γένει πελάζεσι

διανέμοιτο. Ἄλλως γὰρ, ἐδὲ καινὸν ἦν, ἐδ᾽ ἄηθες, τῆ τὴν ἀδέσποτόν τε ϗ ἀκληρονόμητον περιεσίαν, ἐπὶ τὸ δημόσιον: ἀνατρέπειν: τετέσιν εἰς τὸ ταμεῖον τῆ Ἄρχοντος ἀνατίθεσθαι.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ.

Περὶ Γάμων.

Οἱ παρὰ τοῖς πάλαι Ἕλλησι γάμοι, μεταξὺ τῶν τυχόντων προσώπων συνίςαντο, πλὴν τῶν φυσάντων μεταξὺ καὶ τῶν φύντων. Τὴν γὰρ τοιάνδε συζυγίαν παρ᾽ αὐτοῖς ἀθέμιτον κρίνεσθαι, κἂν μόνη ἡ Οἰδίπε τε καὶ Ἰοκάςης τραγικὴ ἱςορία ἐμφαίνει, ἧς ὁ Ποιητὴς ἅπτεται: (Ὀδυσ. Λ. ς. 270. κξ.) ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, βραχὺς, ἢ ἐδεὶς ἦν ὁ λόγος τῆς κοινωνίας τῆς ἐκ τῆ αἵματος. Οὕτω γὰρ (ἐν προοιμίοις τῆ Κ. τῆς Ὀδυσσ: ς. 7.) τὲς ἐξ τῆ Αἰόλου υἱεῖς, ταῖς ἰσαρίθμοις τῆ αὐτῆ θυγατράσιν, εἰς γάμον εἴρηται συνεζεῦχθαι. Καὶ ἡ Τυρὼ δὲ, (Ὀδυσσ: Λ. ς. 234.) Κρηθεῖ γεγάμηται τῷ Ὁμαίμονι. Καὶ Ἰφιδάμας (Ἰλ: Λ. ς. 226.) τὴν Τιτθίδα ἠγάγετο, τὴν Κισσέως τῆ πρὸς μητρὸς αὐτῷ Πάππε· καθάπερ ἐν ϗ Διομήδης, καὶ Ἀλκίνοος Ἀρήτην, τὴν ἐξ ἀδελφῆ ἀνεψιάν: (Ὀδυσσ: Η. ς. 66.) παραπλησίως Δηίφοβος ἀκοίτην ἔχεν Ἑλένην, τῆ Κασιγνήτε προτελευτήσαντος. Ἕλενος δὲ Ἀνδρομάχην, τὴν πρόσθεν ἄλοχον Ἕκτορος.

Ἐν γάμοις τοῖς γε ὀρθῶς ἐκτελεσθησομένοις ἐπαινεῖται πρὸς Ὁμήρε ἡ Ἥβη. Οὕτω γὰρ Αἰόλε οἱ παῖδες λέγονται ἡβώοντες. Καὶ Κισσεὺς δὲ τῷ Ἰφιδάμαντι συνέζευξε τὴν θυγατέρα: (Ἰλ: Λ. ς. 225.)

„ . . . . Ἐπεί ῥ᾽ Ἥβης ἐρικυδέος ἵκετο μέτρον.

Διδάσκει δ' Εὐστάθιος, καίριον τὸν γάμον δηλῶσθαι, „ὅτε δὴ „φίλτατος ἂν εἴη τῇ νύμφῃ ὁ γαμέτης, καὶ ἡδὺς ἐν τοῖς „στρώμασιν· οὗπερ, κατὰ τὸν Ὅμηρον, χαριεστάτη ἡ ἥβη „καὶ ἰδέα· διόπερ ἡ Σαπφὼ ἄχαριν ἀπεκάλει τὴν παῖδα, τὴν μήπω εἰς γάμου συζυγίαν ἐν ὥρᾳ τυγχάνουσαν. Ὁ δέ τοι Δάφνις τοὐναντίον ὑπὸ Θεοκρίτου (ἐν Εἰδυλ: Η'.) χαρίεις εἴρηται. Οὕτω καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Ὀλυμπ. Α'.) ὁ Πέλωψ, τοῦ πρώτου χνοῦ αὐτῷ ἐπανθοῦντος, περὶ γάμου ἐσκέψατο:

„Πρὸς εὐάνθεμον δ' ὅτε φυὰν,
„Λάχναι νίν μέλαν γένειον ἔρεφον,
„Ἑτοῖμον ἀνεφρόντισεν γάμον.

Ὁμοίως (Πυθ: Θ'.) πολλοὶ μνηστῆρες Λίβυσσαν μεταιτοῦντες τὴν παῖδα:

„. . . . . . . Χρυσοστεφάνοιο . . . Ἥβας
„Καρπὸν ἀνθήσαντ' ἀποδρέψαι ἔθελον.

Καὶ τοῦτο δὲ παραφυλάττεσθαι δεῖν οἱ Ῥωμαίων διηγόρευον νόμοι, τοῦ μὴ πρὸ τῆς Ἥβης γαμικὰς συνίστασθαι συζυγίας. Ἡ δὲ προθεσμία τοῖς μὲν ἄρρεσιν ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ὥρισται ἔτει, ταῖς δὲ θηλείαις ἐν τῷ δωδεκάτῳ: καίπερ τόγε πλῆρες τῆς Ἥβης, ὑπὸ Μοδεστίνου (ἐν Βίβλ: Μ'. τῶν Διγέστων περὶ τῶν υἱοθεσιῶν) ἐπὶ ἔτους περιγέγραπται τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου· ὅπερ οὖν καὶ παρ' Ἕλλησι δόξαι, Φιλόστρατος ἐκδιδάσκει: (ἐν Β'. Βιβλ. τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλωνίου.) Οὕτω δέ τοι καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΙΕ'.) ὀκτωκαι„δεκέτης, ἢ ἐννέα ἐπὶ δέχ' ὁ γαμβρὸς ἀναγορεύεται ἐνιαυτοὺς ἄγων.

Συνίστατο δὲ τὰ τῶν γάμων κατὰ βέλησιν τῶν γεννητόρων. Οὕτως Ἀχιλλεὺς παρῃτεῖτο τὴν Ἀγαμέμνονος θυγατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ

Πηλεὺς εἰς γυναῖκα οἴκοι αὐτῷ ἐπάξεται ἄλλην (Ἰλ: Ι΄. ς. 394.)

„ Πηλεύς θήν μοι ἔπειτα γυναῖκα γαμέσσεται αὐτός.

Ἥ τε Βρισηῒς τὸν ἀναιρεθέντα αὐτῆς γαμέτην θρηνολογοῦσα: (Ἰλ: Γ΄. ς. 291.) φησίν:

„ Ἄνδρα μὲν, ᾧ ἔδοσάν με πατὴρ, καὶ πότνια μήτηρ.

Ἡ δὲ Ναυσικάα ἔφη (Ὀδυσ: Ζ΄. ς. 287. 288.) ἐπινεμεσᾷν ἐκείνῃ:

„ Ἥ τ᾽ ἀέκητι φίλων πατρὸς καὶ μητρὸς ἐόντων,

„ Ἀνδράσι μίσγηται . . . .

Ὁ δ᾽ Ἀντίμαχος τέως Τηλεμάχῳ κελεύει ἐπιτρέψαι τῇ μητρὶ γαμηθῆναι: (Ὀδυσσ: Β΄, ς. 114.)

„ Τῷ, ὅτεῴ τε πατὴρ κέλεται, καὶ ἀνδάνει αὐτῇ.

Καὶ ἡ Ἡρὼ δὲ παρὰ τῷ Μουσαίῳ:

„ Ἀμφαδὸν οὐ δυνάμεσθα γάμοις ὁσίοισι πέλεσθαι.

„ Οὐ γὰρ ἐμοῖς τοκέεσσιν ἐπευαδε . . . . . .

Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι, (ἐν Η΄. τῆς Κυροπ:) ὁ „ Κῦρος φησι: Τό, τε γένος ἐπαινῶ καὶ τὴν παῖδα, καὶ (τὰ) „ δῶρα: βούλομαι δὲ σὺν τῇ τοῦ πατρὸς γνώμῃ καὶ τῆς „ μητρὸς ταῦτα σοι συναινέσαι. Ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς πρὸς τὴν σύζυγον: nec in terris filii, fine confenfu patrum rite & „ jure nubant. Οὐδ᾽ ἐπὶ γῆς τὰ τέκνα, τῆς τῶν γονέων „ ἄνευ συγκατανεύσεως, ὀρθῶς τε καὶ κατὰ δίκαιον γαμεί- „ τωσαν. Ἔνθεν τοι καὶ ὁ Αὐτοκρ: Ἰουστινιανὸς ἐν τοῖς περὶ τῶν γάμων inſtitutis (Διαταγαῖς) διεθέσπισε: Rationem civilem et naturalem hoc fuadere in tantum, ut parentis juffus „ praecedere debeat. Τόν τε πολιτικὸν λόγον, καὶ τὸν κατὰ

„φύσιν, τόδε πείθειν, ἐφ' ὅσον τὸ ὑπὸ τοῦ τεκόντος κελε-
„υόμενον δεῖ προηγεῖσθαι.

Ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ τοῦ μνηστεύοντος δῶρα ἐδίδοτο τῇ μνηστευομένῃ, οὕτως ἀμοιβαδὸν καὶ αὐτὴ δωτίνας ἀπεφέρετο παρὰ τῶν γονέων **προῖκα.** Τοιᾷδε λόγῳ ἡ Ἀνδρομάχη πολύδωρος εἴρηται, (Ἰλιάδ: Ζ'. ς. 394.) ὅτι πολλὴν τῷ Ἕκτορι εἰσηνέγκατο προῖκα. Ἀλλὰ καὶ Ἑκάβη εἴρηκε, πολλὰ τὸν γεννήτορα δεδωκέναι: (Ἰλ: Χ'. ς. 51.)

„ Πολλὰ γὰρ ὤπασε παιδὶ γέρων ὀνομάκλυτος Ἄλτης.

Οὕτω καὶ Ἀλκίνοος ἐπιγαμβρεῦσαι οἱ αὐτῷ ἐφιμείρετο τὸν Ὀδυσσέα, καὶ οἶκον τούτῳ ὑφίσατο δώσειν καὶ κτήσεις. (Ὀδ: Η'. ς. 314.)

„ . . . . . Οἶκον δὲ ἐγὼ καὶ κτήματα δοίην.

Ὑπισχνεῖτο δὲ καὶ Ἀγαμέμνων Ἀχιλλεῖ τὸ θυγάτριον, δαψιλέστατα προικιεῖν (Ἰλ: Ι'. ς. 147.)

„ . . . . . Ἐγὼ δ' ἐπιμείλια δώσω
„ Πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὔπω τις ἑῇ ἐπέδωκε θυγατρί·
„ Ἑπτὰ δέ οἱ δώσω εὖ ναιόμενα πτολίεθρα. κτ. κτ.

Ὁ μὲν οὖν Σχολιαστὴς **προῖκα** νοεῖ· καὶ τάγε **μείλια** ἐκτίθησιν τὰ οἷς μειλίσσονται τοὺς ἄνδρας: ἀλλ' Ἡσύχιος τὸ **ἐπίπροικον** ἑρμηνεύει: οἱονεὶ προῖκα ἐπείσακτον, καὶ ἐν μοίρᾳ ἐπιθήκης τῆς προικὸς ἐπαύξησιν, παρὰ τὴν προῖκα τὴν ἐκτελεστικήν, (perfectitiam) ὡς Οὐλπιανὸς φράζει καὶ δοκεῖ τοῦτο ἐναπαιτεῖν τὸ (ἐπὶ) τὸ ἐν συν-
„θέσει δύναμιν ἔχον προσεπαυξήσεως. Διὸ αἱ πόλεις αὗται εἶεν
„τῆς προικὸς ἐπίβλημα ἢ προσθήκη. Ἕλληνες καλοῦσι **παράφερνα:** Ἡ δὲ φωνὴ καὶ ἐπὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν δικαίωμα μετηνέχθη. (ἐν Βιβλ: Θ'. §. 11. τῶν **Διγές:** περὶ τοῦ ἐν προικὶ δικαίου.) οὗ τηλαυγὲς παράδειγμα κεῖται παρὰ Λιβίῳ. (ἐν Βιβλ. ΙϚ'.) ἐν οἷς Σκι-

πίων Καρχηδόνα ἑλὼν, τὴν εὐγενείᾳ διαφέρουσαν παρθένον, τὴν Ἀλλουκίῳ τῷ ἄρχοντι προμνηστευθεῖσαν, οὕτως ἀπέδωκεν, ὡς καὶ τὰ λύτρα τὰ ὑπὸ τῶν τοκέων αὐτῆς ληφθέντα ἐπὶ τῇ προικὶ προσθέσθαι. Super dotem, (inquit) quam accepturus a focero es, haec tibi a me dotalia dona accedunt; aurumque tollere; ac fibi habere juffit. (Ἐπὶ τῇ προικὶ (ἔφη) ἣν „παρὰ τοῦ κηδεστοῦ λήψῃ, ταῦτα σοι πρὸς ἐμοῦ δῶρα „προικιαῖα προσέσται. Καίγε τὸν χρυσὸν ἆραι, καὶ ἑαυτῷ „ἔχειν ἐκέλευσε.)

Τὴν δὲ δὴ τοιάνδε προῖκα, τοῦ γάμου λυθέντος, τὰς γαμετὰς ἦν ἔθος ἀνακομίζεσθαι, ὡς δῆλον ἐξ ἐκείνου, ὃ πρός γε τοῖς ἄλλοις ἐδεδίει Τηλέμαχος· ὅτι τῆς μητρὸς ἀπολυθείσης, ἀναγκασθείη καὶ τὰ ἐπιδοθέντα αὐτῇ εἰς προῖκα Ἰκαρίῳ τῷ ταύτης γεννήτορι ἀποδοῦναι. (Ὀδ: Β'. ϛ. 132.)

. . . . . . Κακὸν δέ με πολλ' ἀποτίνειν·
„Ἰκαρίῳ, αἴκ' αὐτὸς ἑκὼν ἄπο μητέρα πέμψω.

Ὃ, καὶ τοῖς τῶν αὐτοκρατέντων νομοθετήμασι τηρεῖσθαι τεθέσπισται παρὰ Ῥωμαίοις· (ἐν τῷ Ε'. Βιβλ: τοῦ Κώδικ: ἐν τίτλῳ:
„Τοῦ γάμου ἤδη λυθέντος, ὅπως ἡ προὶξ ἀπαιτεῖται.

ΚΕΦΑΛ: ΙΔ'.

Περὶ τῆς Τελετῆς τῶν Γάμων.

Τελετῇ τινὶ ἑορτάζων, τὴν Νύμφην ἦγεν ὁ Νυμφίος εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. Οὕτως Αἴγισθος τὴν Κλυτεμνήστραν, (Ὀδ: Γ'. ϛ. 272.)

„. . . Ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε.

Καὶ τόγε τῇ Ναυσικάᾳ ῥηθὲν, (Ὀδυσ: Ζ'. ϛ: 159.) ταὐτὸ δείκνυσιν.
„Ὅς κέ σ' ἐέδνοισι βρίσας οἶκον δ' ἀγάγηται.

Ἐνθεντοι καὶ Ἡσίοδος ἐποίει ἐπὶ τῆς Ἡρακλέες ἀσπίδος, (ς. 273.)

„. . . . Τοὶ μὲν γὰρ Εὐσσώτρε ἐπ' ἀπήνης
„Ἤγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα . . . .

Ἐπ' ἀπήνης καὶ γὰρ τὰ πλεῖςα εἰώθεσαν ἄγεσθαι, ὡς παρετήρησε καὶ Πολυδεύκης, (ἐν τῷ Γ'. Λιβλ: Κεφ: Γ'.)

Οἶκος δὲ τὰ πολλὰ νεόδμητος ἐπὶ τέτῳ ὑπὸ τε Νυμφίε κατεσκευάζετο: (Ὀδυσ: Ο'. ς. 241.)

„Ἐνθάδ' ἔγημε γυναῖκα, καὶ ὑψερεφὲς θέτο δῶμα.

Οὕτω καὶ (Ἰλιάδ: Β'. ς. 701.) περὶ τε Πρωτεσιλάε εἴρηται, ὅτι ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντος, ὑπολέλειπται ὁ δόμος ἡμιτελὴς, ὡς γάμῳ συζυγέντος ἀρτίῳ, ἐπεὶ κατὰ τὸν Σχολιαςὴν: Ἔθος ἦν τοῖς „γήμασι θάλαμον οἰκοδομεῖσθαι.

Καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ δὲ διεπυνθάνετο ἡ νεόνυμφος: (ἐν Εἰδυλ: Λ'.)

Τεύχεις μοι θάλαμον; τεύχεις ϗ δῶμα ϗ αὐλάς;

Προῆγον δ' ἐξ ἔθες λαμπάδες καὶ δᾷδες ἀγομένης τῆς Νύμφης. (Ἰλ: Σ'. ς. 492.)

„Νύμφας δ' ἐκθαλάμων δαΐδων ὑπολαμπομενάων
„Ἠγίνεον ἀνὰ ἄςυ . . . .

Οὕτω καὶ Ἡσίοδος (ἐν τῇ Ἡρακλ: ἀσπίδ. ς. 275.)

„Τῆλε δ' ἀπαιθομένων δαΐδω σέλας ἐλύφαζε
„Χερσὶν ἐνὶ δμώων . . . .

Καὶ παρ' Εὐριπίδῃ δ' ὁμοίως ἡ μήτηρ ἀπολοφύρεται, ὅτι τῷ υἱεῖ λαμπάδα γαμήλιον οὐκ ἀνῆψεν:

„Ἐγὼ δὲ ἔτι σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς
„Νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς πρέπει μητρὶ μακαρίᾳ.

Ωσαύτως καὶ Ἀγαύη παρὰ τῷ Νόννῳ (Διονυσ. Μϛ'.)

„ Οὔπω τοῖς θαλάμοισιν ἐκέφισα νυμφοκόμον πῦρ

Καὶ ἄσμα δὲ προσῄδετο ὁ ὑμέναιος, καθὰ ἐν οἷς εἴρηται ὑπὸ Ὁμήρου τε καὶ Ἡσιόδου προστίθεται:

„ Πολὺς δ' Ὑμέναιος ὀρώρει. (ἔφασκε δὲ καὶ Ἀγαύη:)

„ Οὐ ζυγίων ἤκουσα τεῶν ὑμεναίων ἐρώτων.

Καὶ Πολυδεύκης δὲ ὀνομάζει: τὸ δὲ ἄσμα τὸ γαμήλιον „ Ὑμήν, καὶ Ὑμέναιος. Τὸ δ' ὄνομα σὺν τῷ πράγματι κἀπὶ Ῥωμαίους παρῆλθεν, οἷά που καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν γαμηλίων ἐθῶν· ὡς Τερέντιος ἔχει ἐν Ἀδελφοῖς λέγων:

Hymenaeum, turbas, lampadas, tibicines.

„ (Ὑμέναιον, θορύβους, λαμπάδας, αὐλῳδούς.)

Προσῇδον δὲ μάλιστα αἱ τῇ Νύμφῃ ἑταῖραι νεάνιδες, ὡς Πίνδαρος σημειοῖ: (Πύθ. Ὠδ: Γ'.)

„ Οὐκ ἔμειν' ἐλθεῖν τράπεζαν νυμφίαν;
„ Οὐδέ παμφώνων ἰαχὰν
„ Ὑμεναίων· ἅλικες
„ Οἷα παρθένοι φιλέοισιν ἑταῖραι
„ Ἑσπερίαις ὑποκου-
„ ρίζεσθ' ἀοιδαῖς.

Οὗ παράδειγμα προδηλότατον πρόκειται ἐν τῷ ἐπιθαλαμίῳ Ἑλένης παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ.

Καὶ ὄρχησις δὲ ὑπὸ συμφωνίας μουσικῶν ὀργάνων συγκροτεῖσθαι εἰώθει. (Ἰλ: Σ'. ϛ. 494.)

„ Κῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον· ἐν δ' ἄρα τοῖσιν,
„ Αὐλοὶ Φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον . . . . .

Οὕτως ἐν τοῖς Μεγαπένθους γάμοις (Ο᾿δυσ : Δ'. ϛ. 18.)

„ . . . . Δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
„ Μολπῆς ἐξάρχοντες, ἐδίνευον κατὰ μέσσον.

Καὶ Ο᾿δυσσεὺς δὲ ὁπότε οἴκοι παρ' ἑαυτῷ γάμου τελετὴν ἠθέλησεν ὑποκρίνασθαι, ἀοιδὸν ἐκέλευσε μεταπεμφθῆναι, τὸν τοῦ Ποθουμένου ἐπιμελησόμενον: (Ο᾿δυσ: Ψ'. ϛ. 145.)

„ Μολπῆς τε γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.

Καὶ παρ' Ἡσιόδῳ δ' ὡσαύτως ἐν τῇ Ἡρακλ: Α᾿σπίδι, (ϛ. 278 καὶ ϛ. 280.) περιγράφοντι τὰ τῶν γάμων:

„ Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἵεσαν ἀοιδὴν,
„ Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα.

Ε᾿γίνετο δὲ τοιαῦτα, καὶ πανδαισίας μεγαλοπρεποῦς παρατιθεμένης: ἣν καὶ γάμον ὀνομάζειν Ὅμηρος χαίρει, ὡς καὶ οἱ Λατῖνοι Nup-„tias. (Πολυδεύκ.) Ὅμηρος μέντοι, οὐ τὸ ἔργον μόνον, ἀλλὰ „καὶ τὴν ἑστίασιν γάμον καλεῖ. (Ο᾿δυσ. Α'. ϛ. 226.)

„ *Εἰλαπίν' ἠὲ γάμος, ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστί.*

Οὕτω Τηλέμαχος ἐς Σπάρτην κατάρας εὗρε Μενέλαον, (Ο᾿δ: Δ'. ϛ. 3. 4.)

„ . . . . Δαινῦντα γάμον πολλοῖσιν ἔτῃσιν
„ Υἱέος, ἠδὲ θυγατρὸς ἀμύμονος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.

Ἦτε Βρισηῒς θρηνοῦσα Πάτροκλον νέκυν, τὸν μετὰ τοῦ Α᾿χιλλέως ὑμέναιον αὐτῇ, φησὶ, καθυποσχέσθαι: (Ι᾿λ: Τ'. ϛ. 299.)

„ . . . . Δαίσειν δὲ γάμον μετὰ Μυρμιδόνεσσιν.

Ε'πὶ οὖν γάμων τελεσθησομένων ἔδει καὶ ἐσθῆτα ἀμείβειν, καὶ διὰ λουτῆρος προκαθαρθῆναι· Οὕτω γὰρ καὶ Ο'δυσσεὺς κεκελεύκει: (Ο'δυσ: Ψ'. ϛ. 131.)

„ Πρῶτα μὲν ἄρ λούσασθε, καὶ ἀμφιέσασθε χιτῶνας·
„ Δμωάς τ' ἐν μεγάροισιν ἀνώγετε εἵμαθ' ἑλέσθαι.

Ἔνθεν τοι καὶ Α'θήνη καθυπέβαλλε τῇ Ναυσικάᾳ, (Ο'δ: Ζ'. ϛ. 27.)

„ Σοὶ δὲ γάμος σχεδόν ἐστίν, ἵνα χρὴ καλὰ μὲν αὐτὴν
„ Ἕννυσθαι, τὰ δὲ τοῖσι παρασχεῖν, οἵκε σ' ἄγωνται.

Τὸ δ' ἔθος τόδε τοῖς ἀνατολικωτέροις ἔθνεσιν εἶναι πάτριον ἡ Εὐαγγελικὴ ἱστορία διδάσκει σαφῶς, καθ' ἣν ἀπελαύνεσαι τῆς ἑστιάσεως, ὁ μὴ χιτῶνα ἠμφιεσμένος τοῦ Νυμφῶνος ἄξιον. Τοιγαροῦν καὶ σύνηθες ἦν ὑπὸ τοῦ Νυμφίου τῇ Νύμφῃ τὰ Νυμφικὰ παρέχεσθαι ἄμφια, ὡς ἐκ τῆς ἐσθῆτος δῆλον, ἣς Ἑλένη Τηλεμάχῳ δίδωσιν εἰς τοῦτο τῆς χρήσεως: (Ο'δυσ: Ο'. ϛ' 126. κτ.)

„ Μνῆμ' Ε'λένης χειρῶν, πολυηράτου, ἐς γάμου ὥρην
„ Σῇ ἀλόχῳ φορέειν . . . .

Τελευταῖον τοῦ τρυφεροῦ λέκτρου ἐν τῇ παστάδι ἑτοίμου ὄντος ὁ Νυμφίος ἔλυε τὴν ζώνην τῆς Νύμφης· ταύτῃ τοι Ποσειδῶν ἐν ᾧ τὴν Τυρὼ δάμνυσιν: (Ο'δυσ: Λ'. ϛ. 244.)

„ Λῦσε δὲ παρθενικὴν ζώνην, κατὰ δ' ὕπνον ἔχευε.

Καὶ τῷ ὕμνῳ τῷ εἰς τὴν Α'φροδ. (ϛ. 165.) Α'γχίσης:

„ Λῦσε δέ οἱ ζώνην, ἠδὲ εἵματα σιγαλόεντα.

Καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΖ'.) ἡ παῖς πιεζουμένη ὑπὸ τοῦ Δάφνιδος ἀνέκραγε:

„ Φεῦ φεῦ! καὶ τὴν μίτραν ἀπέσχισας· ἐς τί δ᾽ ἔλυσας;

Ὁ δὲ Μόσχος ἐν Εὐρώπῃ τῇ ἁπαχθείσῃ (Εἰδυλ. Β΄)

„ Οὐδ᾽ ἄρα παρθενικὴν μίτρην ἄχραντον ἐρύθαι.

Οὕτω δέ τοι κἀκείνη παρ᾽ Ὀυϊδίῳ (ἐν Ἐπις:)

Cui mea virginitas avibus libata finiſtris,
Caſtaque fallaci zona revincta manu.

„ (Τῷ μευ παρθενίη οἰωνοῖς σπεῖσο κακοῖσι,
„ Μίτρη δ᾽ ἀγνήπερ, χερσὶ λέλυτο δόλῳ.)

ΚΕΦΑ΄Λ. ΙΕ.

Περὶ Γάμων Δευτέρων.

Ἐς τοσοῦτον ἁγία τε ἦν, καὶ τηρεῖσθαι ὁσία τοῖς πάλαι ἡ τῆς συζυγέος εὐνῆς καθαρότης, ὥστε τὰς γυναῖκας οὐκ εὐσεβὲς εἶναι ὑφορᾶσθαι ἀνδρὶ ἑτέρῳ ἐν δευτέροις γάμοις προσομιλεῖν. Δεῖγμα δ᾽ ἐμφανέστατον τὸ ἐπὶ τῆς Πηνελόπης, ἥτις ὑπὸ πολλῶν ἐπειγομένη μνηστήρων, γενναίως ἀντέστη, τοῦ τε ὁμοζύγου αἰδουμένη τὸ λέκτρον καὶ τὸ τοῦ λαοῦ δύσφημον, ὡς αὐτὴ φησιν: (Ὀδυσ: Π΄. ς. 151.)

„ Εὐνὴν τ᾽ αἰδομένη πόσιος, δήμοιό τε φῆμιν.

Τοῦτο δὲ κατ᾽ εὐχὴν ὑπῆρχε τοῖς γαμέταις, οἱ καὶ μετὰ τελευτὴν, ὡς ἐπείθοντο οἱ ἀρχαῖοι, ἀκεραίους ἐφίεντο τὰς ἀλόχους ἑαυτοῖς ἔχειν: καθάπερ Γουστινιανὸς ἀπεφήνατο: Animam mariti defuncti fecundis nuptiis contriſtari. „ (Τὴν τοῦ τετελευτη-

„κότος ἀνδρὸς ψυχὴν ἐπὶ τοῖς δευτέροις γάμοις τῆς ἀλό-„χου ἐπανιᾶσθαι. §. Qua vero authen. de Nupt.) Κἀντεῦθεν τὰ παρὰ Οὐϊργιλίῳ ἐκεῖνα (Αἰνειάδ: Δ'. ς. 28.)

Ille meos primos, qui mefibi junxit, amores
Abftulit; ille habeat fecum, fervetque fepulchro.

„(Κεῖνος ἐμεῖο ἔρωτας ἔλεν, τῷ πρῶτα συνήφθην·
„Κεῖνος καί γ' ἐχέτω, τηρῶν αὐτοὺς ἐνὶ τύμβῳ.)

Μάλιστα δὲ τόδ' ἐκράτει ἀπογόνων ὑπολειφθέντων, οἷς ἐπῆν ὑφορᾶσθαι μὴ πάνυ χαρίζεσθαι τὰς καὶ δευτέροις γάμοις προσομιλούσας. (Ὀδ: Ο'. ς. 20.)

„Οἶσθα γὰρ, οἷος θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γυναικὸς·
„Κείνου βούλεται οἶκον ὀφέλλειν, ὅς κεν ὀπυίοι·
„Παίδων δὲ προτέρων, καὶ κουριδίοιο φίλοιο
„Οὐκέτι μέμνηται τεθνηότος, οὐδὲ μεταλλᾷ.

Ἀκρασίας δ' ἀεὶ καὶ λαγνείας ὑπόνοιαν παρεῖχον αἱ ἐπὶ γάμους δευτέρους ὁρμώμεναι: ὅθεν Οὐαλέριος Μάξιμος ἔφη: Multa matrimonia legitimae intemperantiae fignum effe.

(Τοὺς πολλοὺς γάμους ἀκρασίας ἐννόμου εἶναι σημεῖον. Ὁ δὲ Κυντιλιανὸς (ἐν Ῥητορεύσει ΡϚ'.) Nubendi quandam effe impudicitiam; τὸ γήμασθαι ἀσέλγειαν, ἢ ἀναίδειάν τινα εἶναι.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ τοὺς δευτέρους τῶν γάμων ὑπὸ τοῦ Νόμου μηδαμῶς κεκωλῦσθαι, δῆλον ἐξ ἐκείνου, ὅτι οἱ τῆς Πηνελόπης πρὸς γένους ὄντες, ἢ κατὰ φιλίαν οἰκειούμενοι, τὸν Ὀδυσσέα οἰόμενοι ἀπολέσθαι, ἀνδρὶ καὶ αὖθις ἐποτρύνουσιν αὐτὴν συζευχθῆναι: (Ὀδυσ: Τ'. ς. 158.) Ἀλλ' ἐν τούτῳ, Ἄχις φέρεται ἐν Ἕλλησι πρώτη ἡγήσασθαι, ἡ Περσέως υἱωνὴ, ἥτις Περιήρου υἱοῦ τοῦ Αἰόλου ἄλοχος κουριδίη γενομένη, τελευτή-

σαντος ἀνδρὶ ἑτέρῳ εἰς γάμον συνῆπται τᾷ Οἰβάλῳ, ὁπότε πρόσθεν ἅγιόν τε καὶ σύνηθες ταῖς θηλείαις ὑπῆρχε, τὸ θανόντος τȣ͂ πρώτȣ, εἰς κανωνίαν γάμȣ συνελθεῖν ἀνδρὶ ἑτέρῳ ἀπέχεσθαι: ὡς ἰδεῖν ἐςὶ παρὰ „Παυσανίᾳ (ἐν τοῖς Κορινθιακ:) ἱςορȣ͂ντι: Πρότερον δὲ κα. „θεςήκει ταῖς γυναιξὶν ἐπὶ ἀνδρὶ ἀποθανόντι χηρεύειν.

Ἀλλ' ἐκεῖνο μοναδικόν πως ἀπαντᾷ, ὃ φησὶν Ὅμηρος, τὸν Ὀδυσσέα, πρὸς τὴν κατὰ Τροίας ἀπερχόμενον ἐκςρατείαν, τῇ ἀλόχῳ Πηνελόπῃ παρεγγυήσασθαι, ὡς ἀβέβαιον αὐτᾷ ὂν, εἴτ' ἐπανακάμψει, εἴτε καὶ ἀλȣ͂ς ἐν Ἰλίῳ μενεῖ, τὸν μὲν οἶκον περισώζειν ἄχρι τῆς τοῦ υἱȣ͂ Ἥβης· ἡβήσαντος δὲ, αὐτὴν γαμηθῆναι ὅτῳ ἂν βȣ́λοιτο· (Ὀδυσ: Σ'. ϛ. 269.)

„Γήμασθ' ᾧ ἐθέλησθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιπȣ͂σα.

Ὁ μὲν ȣ͂ν Οὐλπιανὸς ἀποκρίνεται: ἄχρις ȣ͂ βέβαιον ἐςὶ τὸν ἄνδρα βιȣ͂ν ἐπὶ τῆς ἁλώσεως, μηδαμῶς ἐξεῖναι ταῖς γυναιξὶν εἰς συζυγίαν ἑτέρȣ γάμȣ μεταβαίνειν, εἰ μὴ αὐταὶ ἐθέλοιεν τὴν αἰτίαν παρασχεῖν τȣ͂ ἀποςασίȣ. Εἰ δ' ȣ͂ν τὸ πρᾶγμα κεῖτ' ἐν ἀδήλῳ: Πότερον ὁ ἀνὴρ ζῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων κατίχεται, ἢ ἔφθη θανὼν, Τότε δὴ, πενταετίας ἀπό γε τῆς ἁλώσεως παρελθȣ́σης, ἐξὸν εἶναι τῇ γυναικὶ ἐπὶ γάμον ἕτερον μεταβῆναι. (ἐν τῷ ϛ'. Βίβλ. τῶν Διγέςων, περὶ διαζυγίȣ καὶ ἀποςασίȣ) Ὁ δὲ Ἰȣςινιανὸς ἐν Νεαρᾷ ΡΙΗ'. Κεφαλ: ΙΑ'.) ἀπεφήνατο: Ὁποσονȣ͂ν ἂν εἴη μακροχρόνιος ἡ τȣ͂ ἀνδρὸς ἀπȣςία, μηδενὶ δύνασθαι τὴν ὁμόζυγα συζευχθῆναι ἑτέρῳ, εἰ μὴ βεβαίως μάθοι τετελευτηκέναι τὸν πρῶτον. Εἰς τόδε, δ' ἀνήκει τὸ τȣ͂ Πετρωνίȣ ἐκεῖνο: Si abſente per aliquot annos marito potiri non liceat, „amare certe licebat? (Εἰ ἀπόντος δὴ ἐνιαυτῶν τινῶν „τȣ͂ γαμέτȣ, ȣ̓κ ἦν τῇ συζύγῳ ἐπαναλαβεῖν, ἐξῆν ἆρα „ἐρᾷν;) Διὰ δὴ τȣ͂το καὶ Πηνελόπη, καί τοι κελευσθεῖσα, ȣ̓χ εἵλετο ἀνδρὶ ἑτέρῳ ἑαυτὴν παραδȣ͂ναι· ȣ̓δ' ὑπὸ τῶν μνηςήρων μηχαναῖς παντοίαις ἐναγομένη, τὴν αὐτῇ κατ' εὐχὴν τοῦ προτέρȣ συζύγȣ ἐπάνοδον, ἠξίωσεν ἐν δευτέρῳ θέσθαι: διὸ καὶ ὑπὸ πάντων δι' ἐπαίνου

ἄγεται τῶν συγγραφέων. Penelope poterat bis denos palva per annos — vivere, tam multis foemina digna frocis. (Προπέρτιος Βιβλ: Α'. Ἐλεγεία ϛ'.)

„ (Δὶς δέκα Πηνελόπη ἐν ἔτεσσιν δῶμα σαῶσαι
„ Πολλῶν μνηστήρων, ἀξία ἦσ' ἄλοχος.)

Ἀλλὰ γὰρ ἐ παραλειπτέον, ὃ Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἀρκαδικ:) „κοινῇ περιθρυλλέμενον παρὰ Μαντινεῦσι διέξεισι: τὴν Πηνελόπην δηλ: „ὑπὸ Ὀδυσσέως καταγνωσθεῖσαν, ὡς ἐπισπάσεs εἰσάγε- „σαν ἐς τὸν οἶκον, καὶ ἀποπεμφθεῖσαν ὑπ' αὐτε ὕστερον „ἐξωσθῆναι.

ΚΕΦΑΛ. Ιϛ'

Περὶ Μοιχείας.

Δεινὸν ἄγαν, καὶ κολάσεως ἄξιον ἐνομίσθησαν ποιεῖν οἱ ἀλλοτρίαν εὐνὴν παραβιαζόμενοι. οὗπερ εἰς δεῖγμα προβάλλεται Αἴγισθος ὁ Κλυταιμνήστραν τὴν Ἀγαμέμνονος ἀκοίτην ἀπόντος, γάμῳ ἑαυτῷ συζεύξας ἀθέσμῳ, καὶ ἐπανιόντα ἔπειτα ἀνελὼν· ἀλλὰ καὶ ἔτος ἔκδικον εὕρατο τὴν δεξιὰν τε ἐκείνε υἱοῦ Ὀρέστου, ὃν, καὶ ὡς εὖ τὸ πραγμα ἀπεργασάμενον, Ζεὸς ἐν βελῇ Θεῶν, καὶ Ἀθηνᾶ (Ὀδυσ: Α'. ϛ. 30. καὶ 40.) δὶ ἐπαίνε ἔχον. Παραπλησίως καὶ Θυέστης ὁ τε αὐτε πατὴρ Εὐρώπην τὴν Ἀτρέως τε Κασιγνήτε γαμετὴν διαφθείρας, ἔτως ἐκεῖνον σφοδρῶς παρώξυνεν, ὥστε εἰς ἄμυναν καὶ τὲς ἰδίες αὐτε παῖδας ἐν ἑστιάσει εἰς ἔδεσμα αὐτῷ παραθέσθαι. Ἀλλὰ καὶ φοίνιξ, ὅτι τῆς μητρὸς ἐναγέσης τῇ παλλακίδι τε πατρὸς προσεμίγη, τῶν Ἐριννύων, ἃς ἐπαρώμενος καθ' ἑαυτε ἐπεκέκλετο, ἐκδίκων ἐπειράσατο. (Ἰλ: Ι'. ϛ:

454.) Ἀλλὰ δεῖγμα λαμπρότατον ἁπάντων τὸ Πάριδος, ὃς Ἑλένην τὴν Μενελάου ἀκοίτην ἀπαγαγὼν ἀπὸ Σπάρτης, σύμπαν καθ᾽ ἑαυτοῦ ἐπήγειρε τὸ Ἑλληνικὸν ἐπὶ Τροίας, ὑφ᾽ ὧν, αὐτός τε δὴ καὶ οἱ αὐτοῦ τὴν πανολεθρίαν ὑπέστησαν. Τῷ ὄντι δὲ καὶ Ἕκτωρ αὐτὸν ὁ ὁμαίμων, λιθολευστηθῆναι ὄντα ἀπεφήνατο ἄξιον ἐπὶ τῷ δεινῷ ἀνοσιουργήματι: (Ἰλ: Γ'. ς. 57.)

„Λάϊνον ἕσσο χιτῶνα, κακῶν ἕνεχ᾽ ὅσσα ἔοργας.

Αὐτὴ δ᾽ ἦν ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ποινὴ παρὰ τοῖς πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα οἰκοῦσιν ἔθνεσιν ἀρχαιοτάτη, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ Θεοσδότου Νόμου: (Δευτερον: Κεφ: ΚΒ'. ἐδαφ.: 20. καὶ Ἰωαν: Κεφ: Η'. ς.) καὶ παρ᾽ οἱῳδήποτε δὲ ἔθνει δίκην θανάτου σύνηθες ἦν ἐπιφέρεσθαι τοῖς μοιχεύουσιν. Ὃν δὴ καὶ ὁ γαμέτης ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ ἑλών, ἐπιβαλεῖν εἶχε τῷ ἀδικήσαντι· ὡς ἐκ τοῦ Δημοσθένους κατὰ Νεαίρας, καὶ ἐκ τῶν Διγέστων, πρὸς τὸν Ἰούλιον Νόμον τὸν περὶ Μοιχ:)

Ἄλλως τε δὲ καὶ χρήμασιν ἐνίοτε παρ᾽ Ἕλλησιν ἡ τοῦ μεμοιχευκότος ποινὴ ἐξηγόρασο, ὅθεν τὰ καθ᾽ Ὅμηρον προσειρημένα Μοιχάγρια, (Ὀδυσ: Θ'. ς. 332.) ἅπερ ἦν, κατὰ τὴν τοῦ Σχολιαστοῦ ἑρμηνείαν, τὰ ἀποτινόμενα ὑπὸ τοῦ ἐν μοιχείᾳ ἐπαγρευθέντος. Λόγος δ᾽ ἐκεῖ τῷ Ποιητῇ περὶ τῆς λαθραίας συνευνήσεως Ἄρεώς τε καὶ Ἀφροδίτης. Ἐκεῖνον γὰρ φωραθέντα μετὰ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ, ἐν δεσμοῖς ὁ Ἥφαιστος καταχεῖν ἐθέλει, ἐς ὃ τὸ χρέος αὐτῷ ἀποδώσει, ὑπὲρ οὗ Ποσειδῶν, ἐγγυητὴν ἑαυτὸν προβαλόμενος, ἀποτίννυσιν. Ἀπαιτεῖ δὲ ἅπαντα αὐτῷ ἀποδοθῆναι τὰ ἕδνα, ἃ ὑπὲρ τῆς παιδὸς τῷ πατρὶ ἐγγυάλιξε. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ, τούς τε γαμέτας εἰωθέναι ἀποκερδαίνειν τὰς προῖκας τῶν μοιχευθεισῶν ἀλόχων καὶ τοὐναντίον τὰς γαμετὰς τὰ πρὸ τῶν γάμων ἕδνα τῶν μεμοιχευκότων ὁμολέκτρων, πρόδηλον ἐκ τοῦ θεσπίσματος Θεοδοσίου τε καὶ Οὐαλεντιανοῦ (ἐν Βιβλ: Η'. τοῦ Κώδικ: τοῦ περὶ τῶν ἀποστασίων τῶν ἅμα γενομένων.) Μᾶλλον δὲ,„

ὃδ' ἐφεῖτο τῷ γαμέτῃ κατέχειν τὴν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλῦσαν μοιχευομένην· (Βιβλ: Β'. Κώδικ: πρὸς τὸν Ἰὲλ: Νόμ: περὶ τῶν Μοιχ:) ᾧ δὴ νόμῳ σύμφωνος καὶ ὁ Ἀττικὸς, ὁ παρὰ τῷ Δημοσθένει ἐν τῷ περὶ „Νεαίρας.) Ἐπειδὰν δὲ ἕλῃ τὸν μοιχὸν, μὴ ἐξέσω τῷ ἑλόντι „συνοικεῖν τῇ γυναικί. ἐὰν δὲ συνοικῇ, ἄτιμος ἔσω.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Περὶ Παλλακῶν.

Παρὰ τὰς γαμετὰς τὰς νομίμους, ὑπῆρχον τοῖς πάλαι Ἕλλησι καὶ ἄλλαι γυναῖκες συνευναζόμεναι. Τοιάδε τῷ Ἀχιλλεῖ ἦν ἡ Βρισηῒς, ἣν ἑαυτῷ διατηρήσειν ἀποτείνεται. (Ἰλ. Α'. ς. 31.)

„Ἱςὸν ἐποιχομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν.

Ἐξ οὗ δὴ καὶ ἄλοχος αὐτὴ προσείρηται. (ἐν Ῥαψῳδ: Ι'. ς. 399.) Παρὰ δ' αὐτῷ τῷ Ἀχιλλεῖ, τῆς Βρισηΐδος ἀπούσης παρακατέλεκτο ὁμοίως, καὶ ἡ Λεσβιὰς καλλιπάρηος Διομήδη (Αὐτ: ς. 661.) καθάπερουν καὶ παρὰ τῷ Πατρόκλῳ, ἡ εὔζωνος Ἶφις. (Αὐτ: ς. 663.) Ἀλλὰ καὶ τῷ Νέστορι, καὶ τῷ Φοίνικι ἴδιαι γυναῖκες ὑπῆρχον αἱ συγκοινωνοῦσαι αὐτοῖς τοῦ λέχους. Αἱ δὲ ἦσαν, εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ αἰχμαλωτίδων, ἢ ἐωνημέναι τιμῆς, οἷαι αἱ Λεσβίδες ἐκεῖναι, αἱ ἐν ταῖς Ἀγαμέμνονος σκηναῖς εἶναι λεγόμεναι: (Ἰλ. Ι'. ς. 129. καὶ ς. 271.) Ὁμοίως δὲ ἡ Θεραπαινὶς, ἐξ ἧς Μενέλαος ἔσχε τὸν Μεγαπένθην, οὐκέτι Ἑλένης τίκτειν δεξιᾶς οὔσης (Ὀδύσ: Δ'. ς. 11.) Οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐξ ἧς ἐπλάττετο Ὀδυσσεὺς γεγεννῆσθαι. (Ὀδύσ: Ξ'. ς. 202.)

„ . . . . . Ἐμὲ δ' ὠνητὴ τέκε μήτηρ
„ Παλλακὶς . . . . . .

Τϐτὶ δὲ τϐτων τὸ ἔχατον γένος, Παλλακίδες ἀπεκαλϐντο, (ἐξ Ἑβραίων ληφθέντος τϐ ὀνόματος.) ἅς περ ἐπὶ ταῖς ἐννόμοις ἐπήγοντο γυναιξί. Καίτοι γε παρ' Ἕλλησιν αἱ τοιαίδ' ἑταῖραι ϐ πάνυ ἡδέως ὑπῆρχον ἀποδεκταὶ, ὡς ἀπὸ τῆς μητρὸς τϐ Φοίνικος γεγονὸς ὁρῶμεν, τῆς τὸν υἱὸν παραπεισαμένης τὴν ϛυγερὴν τϐ πατρὸς παλλακίδα διαπορνεῦσαι (Ἰλ: Ι'. ϛ. 450.) Διὸ καὶ τῇ Θεραπαινίδι Εὐρυκλείᾳ Ὀδυσσεὺς ϐκ ἠθέλησε διευλαβέμενος τὴν ἀκοίτην. (Ὀδυσ: Α'. ϛ. 433.)

„ Εὐνῇ δ' ϐποτ' ἔμικτο, χόλον δ' ἀλέεινε γυναικός.

Διὰ γὰρ τϐτο καὶ Κλυταιμνήϛρα περιοργὴς γενομένη τῷ Ἀγαμέμνονι, καὶ τῇ Κασσάνδρῃ χεῖρας μιαιφόνϐς ἐπέβαλεν, ὅτι ταύτην ἐκεῖνος κοινωνὸν τοῦ λέχους ἐποίησε. Καὶ ἡ Μήδεια δὲ τῷ Ἰάσωνι τὸν ὄλεθρον παρεσκεύασεν ὁμοίως ἀνελὼν αὐτῷ τὰ τέκνα, Κρέϐσαν ἐπ' αὐτῇ ἐπαγομένῳ, ὡς παρ' Ἀθηναίου (ἐχ Βιβλ: ΙΓ'.) σεσημείωται. Παρά γεμὴν τοῖς βαρβάροις, ῥᾷον αἱ τοιαίδε παλλακίδες ἀνεκταὶ ἦσαν, ὡς ἔπεϛιν ἰδεῖν ἐπὶ τῷ Πριάμῳ, ᾧ παρὰ τὴν Ἑκάβην, καὶ πλεῖϛαι προσῆσαν ἄλλαι ἀκοῖται νόμιμοι. Οὕτω γὰρ αὐτὸς, (Ἰλ: Ω'. ϛ. 496. κξ:) περὶ ἑαυτϐ διέξεισιν, Υἱϐς οἱ γεγονέναι πεντήκοντα, ὧν ἐννεακαίδεκα ἐκ μιᾶς τεχθέντων αὐτῷ νηδύος, οἱ λοιποὶ ἐκ γυναικῶν ἄλλων προήλθοσαν· τϐτων δ' οἱ μὲν ὑπὸ Ὁμήρϐ προσείρηνται γνήσιοι, οἱ δὲ νόθοι: ὡς διαϛελλόμενοι φέρονται: (Ἰλ. Λ'. ϛ. 102.)

„ Υἷε δύω Πριάμοιο, νόθον καὶ γνήσιον, ἄμφω
„ Εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας . . . . .

Νόθϐς δὲ τοὺς ἐκ παλλακίδος ὁ Σχολιαϛὴς ὀνομάζει: καίτοιγε ἡ Πριάμϐ πολυγαμία, τοιάδε ἔοικεν εἶναι, ὡς αὐτϐ γυναῖκας πολλὰς ἐσχηκότος, νομίμῳ γάμῳ αὐτῷ συνημμένας. Δυναϛῶν γὰρ μεγάλων αἱ

θυγατέρες αὐτῷ συνέζευχθεν, ἔτι καὶ προῖκα προσενεγκάμεναι: οἷαπερ Λαοθόη, Α᾽λτε τε Λελέγων Α᾽νακτος ἡ θυγάτηρ, ἐξ ἧς Λυκάων γεγέννητο: (Ι'λ: Χ'. ς. 46. κξ.) Ο῞τι δὲ καὶ τοῖς Ε῾λλήνων ἀρχαιοτάτης τόδ᾽ ἔθιςο, δεῖγμ᾽ ἂν εἴη Αἰγεὺς ὁ Θησέως πατὴρ, ὃς κατ᾽ Ἀθήναιον, πρῶτον μὲν τὴν Ο᾽πλῆτος θυγατέρα ἠγάγετο, ἔπειτα δὲ μίαν ἐκ τῶν θυγατέρων Χαλκώδοντος· ὥσπερ ἓν ἐπιδὲς τοῖς φίλοις, πολλάς τε καὶ ἄλλας ὑπὲρ ἀριθμὸν ὤπυιεν. Ε᾽φεξῆς δὲ Αἴθρη τῇ τε Πιτθέως συνέζευκτο, καὶ τελευταῖον τῇ Μηδείᾳ. Α᾽λλὰ καὶ Θησεὺς αὐτὸς πολλὰς ἔχε γυναῖκας, τὰς μὲν ἐξ ἁρπαγῆς, τὰς δ᾽ ἐξ ἔρωτος· τὰς δὲ, καὶ γάμοις ἐννόμοις αὐτῷ συναφθείσας, ὡς γράφει Ἴςρος ἐν Βιβλ: ΙΔ'. τῶν Α᾽ττικῶν. Δῆλον δ᾽ ὅτι καὶ Ηρακλῆς τὰ ὅμοια ἔδρασεν, ὅθεν ἡ τεκνογονία ἡ τέτε ἡ πολυάριθμος.

Α᾽λλ᾽ εἰ καὶ ἐχ᾽ ὁμοταγεῖς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐνομίζοντο τοῖς γνησίοις υἱέσιν οἱ νόθοι, ἀπηκριβωμένως μέντοι ὑπὸ τῶν γεννησάντων ἀνετρέφοντο τοῖς γνησίοις ἐπίσης, ὡς ἀναφαίνεται ἐκ τε περὶ τὸν Πηδαῖον παραδείγματος τὸν νόθον ὄντα Α᾽ντήνορι (Ι'λ: Ε'. ς. 69.) καὶ ἐκ τε περὶ Τεῦκρον τὸν Τελαμῶνος: (Ι'λ: Θ'. ς. 284.) Οὐχ᾽ ὅπως δὲ, ἀλλὰ καὶ μοίρας μετεῖχον καὶ οἱ μὴ γνήσιοι, ἐκ τῆς πατρῴας περιεσίας, ὡς Ο᾽δυσσεὺς ἑαυτῷ ἔφη ἐπισυμβῆναι. (Ο᾽δυσ: Ξ'. ς. 64.) Α᾽λλ᾽ ὁ Μεγαπένθης, ὡς καὶ ὁ Νικόςρατος, τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιλείας, ἣν εἶχε Μενέλαος, ὑπὸ Ο᾽ρέςε ἀπεκλείσθησαν, ἅτε δὴ ἐκ δέλης συλληφθέντες, ἤ φησὶ παυσανίας (ἐν τοῖς Κορινθιακ:) Νεοπτόλεμος δὲ, ὃν Α᾽χιλλεὺς ἐκ Δηϊδαμείας ὑπέκλεψε, τὴν πατρῴαν ἀρχὴν διεδέξατο, τυχὸν διὰ τὴν μητέρα, ὡς γέννημα ἔσαν Λυκομήδους τε Α᾽νακτος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'.

Περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων.

Ἐξαίρετος παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν, ἡ περὶ τὴν τῶν ἰδίων τέκνων οἴκοι ἀγωγὴν ἐπιμέλεια, παρ' Ὁμήρῳ ἁπανταχοῦ καταφαίνεται. (Ἰλ: Π'. ς. 191. 192.)

„ Τὸν δ' ὁ γέρων Φύλας, εὖ ἔτρεφεν, ἠδ' ἀτίταλλεν
„ Ἀμφαγαπαζόμενος, ὡσεὶ θ' ἑὸν υἱὸν ἐόντα.

* Καὶ ἀλλαχοῦ που.

„ Υἱέες ἐν μεγάροις ἡμὲν τράφεν, ἠδὲ γένοντο.
(Ἐν δὲ Ὀδυσ: Λ'. ς. 67.)

„ . . . . Καὶ πατρὸς ὁ σ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα.

Ἀλλ' ἡ τῆς μητρὸς κατ' ἐξοχὴν ἐπιμέλεια ἀξιέπαινος ἦν. (Ὀδυσ: Β'. ς. 131.)

„ Ἥ μ' ἔτεχ', ἥ μ' ἔθρεψε . . . . . .
Καὶ Ὀδυσ: Λ'. ς. 249.)

„ . . . . . Σὺ δὲ τοὺς κομέειν, ἀτιταλλέμεναί τε.
Ὡς Ποσειδῶν ἠγγύα Τυροῖ ἐγκύμονι οὔσῃ.

Παρ' Ἡσιόδῳ δ' ἐν Ἔργοις (ς. 129.) ὁ παῖς

„ . . . . Παρὰ μητέρι κεδνῇ
„ Ἐτρέφετ' ἀτάλλων . . . .

Καὶ Ἡρακλῆς δ' ὁμοίως παρὰ τῇ μητρὶ ἀνατέθραπτο: νέον φυτὸν ὡς ἐν ἀλωᾷ: κατὰ Θεόκριτον, (ἐν Εἰδυλ: ΚΔ'.) Ἐκ δὲ τῆς τοιᾶσδε σπουδῆς ἡ γυνὴ παρὰ τῷ αὐτῷ (ἐν Εἰδυλ: ΚΖ'.) προσηγόρευται: τοκέων τροφός. Ἐπλήρουν δὲ τοῦτο τὸ σφίσι κα-

θῆκον ἔργον αἱ μητέρες ἔτως ἐπιμελῶς, ὥςε καὶ τῷ ἰδίῳ αὐτῶν γάλακτι τὰ τέκνα σιτίζειν, ὃυ δείγματα κἀν ταῖς περιφανεςέραις ἐμφαίνεται· οἷον ἐν τῇ Ἑκάβῃ τὸν μαζὸν προδεικνυέσῃ τῷ Ἕκτορι (Ἰλ: Χ΄. ς. 83.)

„ . . . . . Εἴποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν ἐπέχον.

Καὶ Πηνελόπη δὲ λέλεκται Τηλέμαχον γαλακτοτροφῆσαι: (Ὀδ: Λ΄. ς. 447.)

„ . . . . . . Παῖς δέ οἱ ἦν ἐπὶ μαζῷ
„ Νήπιος . . . .

Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἀλκμήνη Ἡρακλῆν τε καὶ Ἴφικλον τὼ υἱέε, αὐτὴ καὶ λέειν καὶ θηλάζειν εἴρηται (παρὰ Θεοκρ: ἐν Εἰδυλ: ΚΔ΄.)

„ Ἀμφοτέρους λέσασα, καὶ ἐμπλήσασα γάλακτος.

Καὶ ἡ Ἀρισοδήμου δὲ τοῦ Σπαρτιατῶν βασιλέως ὁμευνέτις διδύμους **λούει καὶ συτίζει**, ὡς ἐγράφη παρ᾽ Ἡροδότῳ (ἐν Ἐρατοῖ·) διέξεισι δὲ Πλούταρχος τὸ αὐτὸ πεποιηκέναι καὶ τὴν Κάτωνος τοῦ μείζονος σύζυγον: αὐτὴ γὰρ ἔτρεφεν ἰδίῳ γάλακτι· καὶ δαψιλὴς ἐςὶ περὶ τὴν σύςασιν τοῦ τοιοῦδ᾽ ἔργου ὁ Χερρωνεὺς ἐν τῇ **περὶ παίδων ἀγωγῆς** αὐτοῦ πραγματείᾳ. Καθάπερουν καὶ Φαβωρῖνος παρὰ τῷ Γελλίῳ. (ἐν τῷ ΙΒ΄. Βιβλ. Κεφαλ. Α΄.) Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἂν ἔξαρνος γενοίμην τοῦ καὶ τιθηνέσας ἐπὶ τούτοις τοὺς παλαιοὺς ἐνίοτε ἐπαγαγέσθαι, οἵαπερ ἡ Εὐρύκλεια ἐκείνη τῷ Ὀδυσσεῖ ὑπῆρξε, πρὸς ἣν αὐτὸς (Ὀδυσ: Τ. ς. 482.)

„ . . . . . . Σὺ δέ μ᾽ ἔτρεφες αὐτὴ
„ Τῷ σῷ ἐπὶ μαζῷ . . . .

Οὕτω δὲ καὶ ἡ Ναυσικάας τιθήνη: (Ὀδ: Η΄. ς. 8. 12.) διὰ μνήμης φέρεται· καὶ ἡ Ἀςυάνακτος δὲ τοῦ παιδὸς Ἕκτορος: (Ἰλ: Ζ΄. ς. 389 καὶ 465.) Ἀλλὰ τοῦτ᾽ εἶχε γίνεσθαι καὶ δι᾽ ἔνδειαν τοῦ μητρῴου γάλακτος, ὃ τὰ πολλὰ συμβαίνει. Ἀλλ᾽ ὅπως οὖν καὶ γίγνοιτο, φανερὸν ἐςὶν,

ὅτι πολλὴν οἱ τοκεῖς τὴν ἐπιμέλειαν ἐπεδείκνυντο περὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἰδίων τέκνων, περὶ ἧς νόμους καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥωμαῖοι διεθέσπισαν. Ἔνθεν τοι καὶ γονεῦσιν ἐντρύφημα ἦν, ὁσάκις τούτων ἐπὶ τοῖς γόνασι τὰ παιδία ἤσθιεν, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Ἰλιάδος (Χ'. ς. 500.) ἔνθα Ἀνδρομάχη τοῦ Ἕκτορος ἀναιρεθέντος ἀπολοφύρεται ἐπὶ Ἀστυάνακτι:

„. . . . Ὃς πρὶν μὲν ἐπὶ γούνασιν οὗ πατρὸς
„Μυελὸν οἶον ἔδεσκε, καὶ οἰῶν πίονα δημόν.

Οὕτω καὶ ἐπὶ γονάτων Αὐτολύκου τοῦ πάππου, Ὀδυσσεὺς ἀπετέθη: (Ὀδυσ. Τ'. ς. 401.)

„Τὸν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
„Παυομένῳ δόρποιο . . . .

Διὰ τοῦτο καὶ Ἀμύντωρ, πολλὰ τῷ υἱεῖ ἐπαρώμενος, προσέθετο καὶ τὸ μηδέποτε ἐπικαθιεῖν υἱὸν ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γόνασιν. (Ἰλ: Ι'. ς. [illegible]).

„Μήποτε γούνασιν οἷσιν ἐφέσσεσθαι φίλον υἱὸν,
„Ἐξ ἐμέθεν γεγαῶτα . . . .

Κἀκεῖθι οὖν τὰ παιδία παίζειν ἔχαιρε παππάζοντα. (Ἰλ. Ε'. ς. 408.)

„Οὐδέτι μὶν παῖδες ποτὶ γούνασι παππάζουσι.

Πάππα δηλονότι συχνὰ ἐπαναφωνοῦντες. Ἣ δὴ φωνῇ καὶ Ναυσικάα τῷ πατρὶ προσεφθέγγετο: (Ὀδυσ. Ζ'. ς. 57.)

Πάππα φίλ' οὐκ ἂν δή μοι ἐφοπλίσσειας ἀπήνην;

Ἐπὶ οἴκων τῶν ἐπιφανεστέρων, ἔτι καὶ ἄνδρες ἀγωγοὶ τῶν παίδων προσελαμβάνοντο, ὡς τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοὺς ἐκδιδάξοντες. τῷ γοῦν Πηλεῖ εἰς τόδε ὑπούργησε πρὸς τὴν ἀγωγὴν τοῦ Ἀχιλλέως ὁ Φοῖνιξ. (Ἰλ: Ι'. ς. 484.) Ἔνθ' ὅδε διέξεισιν, ὅτι νήπιον ὄντα ἐπὶ τοῖς γόνασι τοῖς ἑαυτοῦ ἐπεκάθιζε· καὶ τόγε ὄψον ὅπερ ἔμελλε προσφέρεσθαι, αὐτῷ προέτεμνε, καὶ οἶνον ἐπενέχεεν. Οὗπερ, ὡς ἐν νηπιότητι ἀλεγεινῇ

ἀπεμῶν, πολλάκις αὐτῷ ἐπὶ ςήθεσι κατέδευε τὸν χιτῶνα· ἐπὶ δὲ δὴ τούτοις, ὅτι καὶ αὐτὸν ἐξεπαίδευσε καὶ ἀγορεύειν, καὶ πολεμεῖν (αὐτ: ς. 443.)
„Μύθων τε ῥητῆρ᾽ ἔμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων.

Ὡ'ς ἂν αὐτὸν ἀναδείξειεν: Oratorem verborum, actoremque rerum: ὡς ὁ Κικέρων μετέφρασεν, ἐν τῷ Α'. Βιβλ. τῶν περὶ Ῥήτορος.

Ο' δ' Α'χιλλεὺς προσέτι, καὶ Χείρωνι τῷ Κενταύρῳ εἰς παιδείαν παρετέθη, κατ' Ο'ρφέα (ἐν τοῖς Α'ργον:) καὶ Πίνδ: (ἐν Ὠ'δ. Α'.) ἐξ οὗ τὰς τέχνας, ᾄδειν τε, καὶ ἰατρεύειν, καὶ θηρεύειν, καὶ ἄλλας ἐξεπαιδεύθη. Καὶ γοῦν, καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικ:) ἱςορεῖ, ὡς Η'σίοδος συγγεγραφὼς εἴη, περὶ τῶν τοῦ Χείρωνος Διδασκα-„λιῶν, τῶν πρὸς Α'χιλλέα· ἔνθα ἐν ἄλλοις πρόκειται: παραίνεσις „τοῦ Χείρωνος, ἐπὶ διδασκαλίᾳ τοῦ Α'χιλλέως. Καὶ Πλούταρχος δὲ (εἰς Βίον Θησέ:) φησὶν αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπιςαθῆναι καθηγητὰς, τοὺς τὰς ἐλευθερίους τέχνας, καὶ τὰς Η'ρωϊκὰς μαθήσεις αὐτὸν ἐκδιδάξοντας. Α'λλὰ καὶ Η'ρακλῆν ὑπὸ Α'τλαντος, τὴν τῶν φύσει ὄντων γνῶσιν ἐκπαιδευθῆναι. Παρά γε μὴν τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΔ'.) φέρεται, ὅτι Λῖνος μὲν αὐτὸν τὰ γράμματα ἐξεπαίδευσεν· Εὔρυτος δὲ τὴν τοξευτικήν· τὴν δὲ Κιθαρῳδίαν ὁ Φιλαμμονίδης Εὔμολπος· πυγμὴν δὲ καὶ πάλην, Α'ρπάλυκος ὁ Φανωπαῖος· τοὺς δὲ κατὰ τὴν ἁρματηλασίαν ἀγῶνας ὁ Α'μφιτρύων· τοὺς πολεμικοὺς δὲ, ὁ Κάςωρ. Παραπλησίως δὲ καὶ Α'λεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι πολλοὶ ὑπῆρξαν καθηγηταὶ καὶ Διδάσκαλοι, οἷς ἅπασιν ἐπετέτακτο Λεωνίδης, ὁ τῇ Ο'λυμπιάδι τῷ γένει προσήκων, ὁ καὶ διαιτητὴς αὐτῷ καὶ διευθύντωρ γενέσθαι λεγόμενος. Α'λλ' ὁ Ῥωμαῖος Κάτων, αὐτὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ἐν ἁπάσαις τέχναις ἐνασκῆσαι προείλετο, οὐ μόνον ἀκοντίζειν, οὐδ' ὁπλομαχεῖν, οὐδ' „ἱππεύειν διδάσκων, ἀλλὰ καὶ τῇ χειρὶ πὺξ παίειν, καὶ καῦ-„μα δὲ καὶ ψῦχος ἀνέχεσθαι, καὶ τὰ δινώδη καὶ τραχύνοντα „τοῦ ποταμοῦ νηχόμενον ἀποβιάζεσθαι· ὡς διέξεισι Πλούταρχος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ'.

Περὶ τῶν καθηκόντων τοῖς τέκνοις πρὸς τὺς γεννήτορας.

Μεγίςην τοῖς τοκεῦσι τιμὴν ἀποδεδόσθαι παρὰ τῶν τέκνων, ἐν ὀκ εὐαρίθμοις τόποις παρ' Ὁμήρῳ ἀρίδηλον ἵςαται. Προσκρέειν γὰρ ἐκείνοις διευλαβῦντο, ὀκ εὐσεβὲς εἶναι εἰκότως τιθέμενοι, καὶ τὰς Ἐριννῦς ἐφίςασθαι ἀμυντείρας ὑπὲρ ἐκείνων πιςεύοντες, αἵτινες, κατὰ τὸν Σχο„λιαςὴν εἶναι λέγονται: καταχθόνιοι δαίμονες, τιμωρητικοὶ „τῶν πατρικῶν ἀσεβημάτων. Συνεῖδε δὴ τῦτο ὁ Φοίνιξ, (Ἰλ: Ι'. ς. 454.) καθ' οὗ, τῇ παλλακίδι τῦ τεκόντος προσμιγῆναι τολμήσαντος, ὁ πατὴρ:

„Πολλὰ κατηρᾶτο, ςυγερὰς δ' ἐπεκέκλετ' Ἐριννῦς.

Τῦτυ δὴ χάριν, καὶ Τηλέμαχος φυλάσσεται τῦ τὴν τεξαμένην ἐλᾶσαι διανοῦμενος: (Ὀδυσ: Β'. ς. 133. κξ.)

„. . . . . Αἴκ' αὐτὸς ἑκὼν ἀπὸ μητέρα πέμψω,
„Ἐκ δὴ τῦ πατρὸς κακὰ πείσομαι, ἄλλα δὲ δαίμων
„Δώσει ἐπεὶ μήτηρ ςυγερὰς ἀρήσετ' Ἐριννῦς
„Οἴκυ ἀπερχομένη . . . .

Τιμολέων δὲ, παρὰ Πλυτάρχῳ, ἐν ἀσιτίᾳ ἕτοιμος ἦν ἀποκαρ„τερῆσαι, ὁρῶν τὴν μητέρα, φωνάς τε δεινὰς καὶ κατάρας ἐπ' „αὐτὸν ἀρᾶσθαι φρικώδεις. Οὐδ' ἄλλοτι δραςικώτερον ἑαυτῇ Ὀυετυρία ἡγήσατο, δι' ὗ Μάρκιον ἂν τὸν υἱὸν κινήσειεν, ἢ τὸν φόβον τῆς μητρῴας κατάρας αὐτῷ ἐμβαλῦσα: (παρὰ τῷ Ἁλικαρνασ: „Διονυσ: ἐν Βιβλ: Η'.) Βαρεῖαν ἀρὰν, καὶ δεινὰς Ἐριννύας „ἀντ' ἐμῆς καταλιπῦσα σοὶ τιμωρύς. Πολύς ἐςιν ὁ Πλάτων

περὶ τέτε διεξιὼν: (ἐν τῷ ΙΑ΄. Βιβλ: τῶν Νόμων.) Ἔνθα διὰ τῶν παραδειγμάτων, Οἰδίποδός τε, καὶ Ἀμύντορος, καὶ Θησέως, καὶ „ἄλλων ἀποδείκνυσιν: ὑπηκόες εἶναι γονεῦσι πρὸς τέκνα Θεὲς „εἴτε τέτων ἐξυβριζόντων καταρωμένοις, εἴτ᾽ ἀνάπαλιν „καὶ ὑπερευχομένοις: διάτοι τῦτο καὶ τιμὴν, τοῖς γονεῦσιν ἀπονεμητέαν εἶναι ἡγεῖται, τὴν ἐγγὺς μετὰ τὴν πρὸς Θεὲς ἀξιόχρεων, ὃ καὶ Πυθαγόρας ἐντέταλκε.

„ Πρῶτα Θεὲς τίμα, μετέπειτα σεῖο γονῆας.

Πρὸ πάντων τοίνυν τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν ἐπιμελὲς ἦν ἀφοσιῦν τὰ θρεπτήρια, ἅπερ Ὅμηρος ὀνομάζει τὰ τῆς διαθρέψεως γέρα, ἃ τοῖς ἐνεγκαμένοις καὶ ἐκθρέψασιν ὀφείλεται ἀποδίδοσθαι. Ὡς ἐπειδὰν περὶ τῦ Σιμοεισίε καὶ τοῦ Ἱπποθόε, ἀώρῳ προαρπαγέντοιν θανάτῳ φησὶν: (Ἰλ: Δ΄. ς. 477. καὶ Ἰλ: Ρ΄. ς. 301.)

„ . . . . . Οὐδὲ τοκεῦσι
„ Θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών.

Καὶ Ἡσίοδος δὲ ὡσαύτως (ἐν Ἔργοις ς. 185.) τὰς τῦ ἐσχάτε χρόνου ἀνοσιεργίας περιγράφων λέγει, μηδεμίαν αἰδῶ γεγηρακόσι τοῖς γονεῦσιν ἀποδοθήσεσθαι, μηδ᾽ ἐξ ἀμοιβῆς ὑπὸ τῶν υἱέων τέτες διατραφήσεσθαι.

„ . . . . Οὐδὲ μὲν οἵγε
„ Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπο θρεπτήρια δοῖεν.

Τὲς δὲ τοιέτες, ἐν τῷ τελευταίῳ πυρὶ κατεμπρησθησομένες προαγορεύει ἡ Σίβυλλα:

„ . . . . Ὅσοι δὲ γονεῖς ἐπὶ γήρᾳ
„ Κάλλιπον, ἐδὲ τίσαντες ὅλως, ἐ θρέπτρα γονεῦσιν
„ Ἀντιπαρασχόντες. . . . .

Συνίςησι δὲ σπȣδῆ τὸ πρᾶγμα Α᾽ριςοτέλης (Η᾽θικ: Θ΄. Κεφ: „Β΄.) Δόξειε δ᾽ ἂν τροφῆς μὲν γονεῦσι μάλιςα ἐπαρκεῖν, ὡς „ὀφείλοντας καὶ τοῖς τȣ̃ εἶναι (αἰτίοις) κάλλιον ἢ ἑαυτοῖς, „ἐς τοιαῦτ᾽ ἐπαρκεῖν. Καὶ αὐτοὶ δ᾽ οἱ νόμοι παρ᾽ Α᾽θηναίοις ἐθέσπισαν (ὡς Αἰσχίνης ἀναφέρει ἐν τῷ εἰς Τίμαρχον) οἵπερ, τὸ κατὰ τὴν Ου᾽λπιανȣ̃ ἀπόκρισιν ἐςὶν ὅμοιον (L. fi quis a liberis D. de agno- „fcendis lib. :) Α᾽λλ᾽ ὁ τῶν Αἰγυπτίων νόμος ἦν διαφέρων: παρ᾽οἷς, „ἣ διέξεισιν Η῾ρόδοτος (ἐν τῇ Ευ᾽τέρπῃ:) τρέφειν τȣ̀ς τοκέας, τοῖ- „σι μὲν παισὶν, ȣ̓δεμία ἀνάγκη μὴ βȣλομένοισι· τῇσι δὲ „θυγατράσι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ μὴ βȣλομένῃσι.

Ἦν δὲ δι᾽ ἐπαίνȣ ἀγόμενον, καὶ τὸ τὴν ὕβριν ἀμύνασθαι τὴν τῷ πατρὶ ἐπενεχθεῖσαν. Τηλέμαχος ȣ̃ν λέγων περὶ Ὀρέςȣ ἀμυναμένȣ τῷ γεννήτορι, ὑπὸ Αἰγίσθȣ ἀναιρεθέντι (Ο᾽δυσ. Γ΄. ς. 203.)

„Καὶ λίην κεῖνος μὲν ἐτίσατο, καὶ οἱ Α᾽χαιοὶ
„Οἴσȣσι κλέος εὐρὺ, καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδήν.

Δι᾽ αἰτίαν δὲ τὴν αὐτὴν ἀνεῖλε καὶ τὴν μητέρα· ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἀφέσεως ἔτυχεν ἐν Α᾽ρείῳ πάγῳ, Παλλάδος ψήφῳ, ὡς παρὰ Δημοσθένει, ἐν Α᾽ριςοκρ.: φαίνεται.

Α᾽λλὰ καὶ ἀνάπαλιν τὸ ἀδίκημα τῶν γονέων ἐκδεδίκηται ἐν τοῖς υἱέσιν, ὡς ἐποίησεν Α᾽γαμέμνων ἐπὶ τοῖς τȣ̃ Α᾽ντιμάχȣ, τȣ̃ τὴν Μενελάȣ τε καὶ Ο᾽δυσσέως ἀναίρεσιν προδοτικῶς ἐπιτυρευσαμένȣ (Ι᾽λ: Λ΄. ς. 142.)

„Νῦν μὲν δὴ τȣ̃ πατρὸς ἀεικέα τίσετε λώβην.

Πολλὰ τοιάδε ἱςορȣ́μενα φέρεται, καὶ ἰδίως ἐπ᾽ ἐγκλημάτων, ἃ τετόλμηται κατὰ τῶν δυναςείαν περιβεβλημένων· ἀλλ᾽ ἔοικέ τινα ἀδικίαν τῇ τοιαύτῃ ἐκδικήσει ὑπεῖναι· ἢ γὰρ ὀρθῶς ὁ Κικέρων: Acerbum eft parentum fce- „lera filiorum poenis lui, ut ad liberos, qui nihil metue- „runt, poena perveniat. (πικρὸν ἦπȣ τὰς τῶν γονέων „κακȣργίας ταῖς τῶν υἱῶν κολάσεσιν ἀποτίννυσθαι, ὡς

„ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ μηδαμῶς ἐνεχόμενα τὴν ποινὴν ἐφικνεῖσθαι.) Εἰ μὲν συνεξήμαρτον, καὶ συγκολαζέσθωσαν, ὁ Φίλων φησίν. Ἀμέλει καὶ γάρ: unusquisqre ex ſuo admiſſo ſorti ſubjicitur, nec alieni criminis ſucceſſor conſtituitur: (uti retulit Calliſtratus L. crimen D. de poenis. „ (ἕκα-„στος τῷ λάχει τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπόκειται πράξεως, οὐδὲ „διάδοχος καθίσταται ἀλλοτρίου ἐγκλήματος.

ΚΕΦΑΛ. Κ΄.

Περὶ Δουλέας.

Δοῦλοι ὡς τὰ πολλὰ ὑπῆρχον τοῖς Ἕλλησιν οἱ ἐν τῷ πολέμῳ ζωγρίαι, οὕσπερ οἱ νικῶντες ζωοὺς διετήρουν: διὸ καὶ δμῶες προσείρηνται, παρὰ τὸ δμηθῆναι. „ Ὧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται: ἣ Πέτρος φησὶν ὁ Ἀπόστολος, (ἐν ἐπιστολ. Β΄. Κεφαλ. Β΄.) τοιοῦτοι οἱ τοῦ Ὀδυσσέως δμῶες, περὶ ὧν ὁ Τηλέμαχος (Ὀδυσ. Α΄. ς΄. 398.)

„ Καὶ δμώων οὕς μοι ληΐσσατο δῖος Ὀδυσσεύς.

Οὕτω καὶ αἱ Λεσβίδες, ἃς Ἀγαμέμνων ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτοῦ διετήρει, θεράπαιναι ἐτύγχανον δορυάλωτοι. (Ἰλ: ς. 129.) καθὰ καὶ Βρισηῒς ἡ τοῦ Ἀχιλλέως. Τοῦτο δὲ καὶ περὶ τῇ αὐτοῦ γαμετῇ δεδιὼς ἦν Ἕκτωρ, μήτις, αὐτοῦ θανόντος, ταύτην ἀπαγάγηται (Ἰλ: Ζ΄. ς. 455.)

„ . . . . . Ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας.
„ Ὥς ἐν ἀνάγκῃ γενέσθαι πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνειν,
„ Καί κεν ὕδωρ φορέειν Μεσσηΐδος, ἢ Ὑπερείης.

Τῷ δ' ὄντι δεδϐλωμένην ἑαυτὴν λέγει αὐτὴ παρὰ Οὐΐργιλίῳ (Αἰνειάδ: Γ'. ϛ. 326.)

Stirpis Achillieae fastus, juvenemque superbum
Servitio enixae tulimus . . . .

„ . . . . (Φύτλης Ἀχιλῆος ἀλαζονίην τε
„ Αἰζηῦ τ' ἔτλημεν ὕβριν πειθήνιοι) . . . . . .

„Οὕτω καὶ Ἡρόδοτος (ἐν Θαλίᾳ) ἱστορεῖ: Ἄτοσσαν, Δαρεῖον „τὸν γαμέτην, ἐπὶ τῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμυ παρορ„μᾶν, ἐφιεμένην Λακαίνας αὐτῇ γενέσθαι θεραπαίνας, καὶ „Ἀργείας, καὶ Ἀττικὰς καὶ Κορινθίας. Καὶ ἐν τῇ Ἐρατοῖ δὲ, τῆς Πυθίας ὄλεθρον Μιλησίοις ἐπαπειλέσης:

„ Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψυσι κομήταις.

Τοὺς ἁλόντας δὲ πολλάκις εἰώθεσαν εἰς δυλείαν πιπράσκειν, ὃ πολλοῖς Ἀχιλλεὺς φησὶ ῥέξαι: (Ἰλ: Φ. ϛ. 102.)

„ . . . . . . Καὶ πολλὺς ζωὺς ἕλον, ἠδ' ἐπέρασσα.

Καὶ τοιαῦτα δὲ καὶ Πρίαμος περὶ τῶν αὐτῦ υἱῶν ἀγορεύει, οἷα περὶ Λυκάωνος, ἐκ τῆς ἀλωῆς τῆς τῦ πατρὸς ἀπαρθέντα Ἀχιλλεὺς ἀπημπώλησεν: (Ἰλ: Φ'. ϛ. 77. κξ.) Καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὲ ἀπολοφύρεται Ἑκάβη: (Ἰλ. Ω'. ϛ'. 752.)

„ Ἄλλυς μὲν γὰρ παῖδας ἐμὺς, πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
„ Πέρναχ' ὄντιν' ἕλεσκε . . . . . .

Τὰ δ' αὐτὰ καὶ ὅλαι πόλεις ἔπασχον ὑποδυλύμεναι, ἤτοι ἐξανδροποδιζόμεναι, ὡς φάναι καθ' Ἕλληνας. Οὕτως Ἀχαιοὶ κρατήσαντες Μυκήνας ἐξηνδραπόδισαν, (παρὰ Διοδώρ: Σικελ. Βιβλ. ΙΑ') Ἀλέξανδρος δὲ Θήβας (παρα τῷ Ἀῤῥιαν: Βιβλ. Α'.) Μέμμιος δὲ Κόρινθον, (παρὰ Πλυτάρχῳ, καὶ ἄλλ:)

Οὐχ' ὅπως δὲ οἱ ἀπὸ μάχης ἐνδίκȣ ἑαλωκότες ὑπὸ τῶν πολεμίων διεπιπράσκοντο, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ κλοπέων, καὶ ληϊστήρων, ϗ ἄλλων τῶν ὁπώσποτε περιγενέσθαι κατισχυόντων. Οὕτως ὑπὸ τῶν Ταφίων ληστῶν, ἡ γυνὴ ἐκείνη διαπέπραται σὺν Εὐμαίῳ. (Ὀδυσ. Ο'. ς. 425. κξ.) ὃς δὴ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν Φοινίκων διὰ ὠνῆς παρεδόθη Λαέρτῃ, „τῷ ἑοῖσι κτεάτεσσι πριαμένῳ. Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ, ὅμοιόν τι αὐτῷ οἱ παρεσκευακέναι φησὶ Φοίνικά τινα κακȣ̃ργον, σὺν ᾧ εἰς Λιβύαν ἔπλει, καὶ Θεσπρωτȣ̀ς, ὅτε Ἀκάστῳ τῷ βασιλεῖ ἐπέμπετο: (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 340.)

„ Αὐτίκα δȣ́λιον ἦμαρ ἐμοὶ περιμηχανόωντο.

Τέως δέ τοι καὶ Λαομέδων ἐπαπειλεῖ Ἀπόλλωνί τε καὶ Ποσειδῶνι (Ἰλ. Φ'. ς. 452. κξ.)

„ Δήσειν καὶ περάαν νήσων ἔπι τηλεδαπάων.

Μετριώτερα οἱ Ῥωμαῖοι: παρ' αὐτοῖς γὰρ, οἱ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἐπὶ μάχης δικαίας λαφυραγωγȣ́μενοι, ȣ̓χ οἱ ὑπὸ κλεπτῶν καὶ ληστῶν ἁλισκόμενοι, δȣ̃λοι καθίσαντο: Ὡς Οὐλπιανὸς ἀποκρίνεται (L. ΚΔ'. D. de captiv. et postlim.)

Ὅσα δὲ περὶ δȣ́λων ἀνήκει τῶν ἐκτὸς πολέμȣ, ἢ ληστείας πιπρασκομένων, τοῖς τοιȣ́τοις ἀνέκαθεν μηδόλως τȣ̀ς Ἕλληνας χρῆσθαι, „ἱστορεῖ Τίμαιος ὁ Ταυρομενίτης, παρ' Ἀθηναίῳ: Οὐκ ἦν φασὶ πά„τριον τοῖς Ἕλλησιν ὑπὸ ἀργυρωνήτων τὸ παλαιὸν διακο„νεῖσθαι. Πρῶτοι Ἑλλήνων ἀπομνημονεύονται Χῖοι, δȣ́λȣς βαρβάρȣς ἐπὶ ῥητοῖς χρήμασιν ἐμπορεύσασθαι, οὓς διὰ τȣ̃το ϗ τὴν Θεῶν μῆνιν καθ' ἑαυτῶν ἐπισπάσασθαι: ἐπεὶ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν δȣ́λων κατεταπεινώθησαν, τῇ δεσποτικῇ καταδυναστεύσει προσοχθισάντων.

Ἐν τοῖς τοιȣ́τοις διαφερόντως ὑπῆρχον οἱ Κᾶρες, ἀνθ' ὅτȣ καὶ διὰ τῆς παροιμίας, ὡς δȣλοπρεπεῖς ἐπεσημαίνοντο: εἰς ὃ καὶ οἱ Ἑρμηνευταὶ, τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο: ἐν Καρὸς αἴσῃ: ἀνάγȣσιν. (Ἰλ: Ι'. ς. 378.) Συχνȣ̀ δὲ ἤδη ἐξ ἀρχαίων χρόνων, εἰς τȣ̃το συνετέλȣν τῆς χρήσεως, οἵτε Ποντικοὶ, ϗ οἱ Λυδοὶ, καὶ οἱ Φρύγες, ϗ οἱ παραπλήσιοι, οἷς

ἐκ ἦν δυχερὲς τὲς οἰκείες τοῖς ἀλλοτρίοις ἀπεμπωλεῖν, ὡς διέξεισι Φιλόςρατος, (ἐν τῷ Η'. Βιβλ. τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλων.)

Μεγάλη δέ τις ἦν ἡ πρὸς τὲς δέλες τῶν δεσποτῶν κυριότης· Ὅθεν καὶ ἄνακτες ὑπ' ἐκείνων προσηγορεύοντο, ὡς δῆλον ἵςησιν ὁ Τηλέμαχος: (Ὀδυσ: Α'. ς. 397.) λέγων:

„ Αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο ἄναξ ἔσομ' ἡμετέροιο,
„ Καὶ δμώων, ὕς μοι ληΐσσατο δῖος Ὀδυσσεύς.

Φαίνεται δὲ καὶ Ἀνδρομάχη περὶ τῷ υἱεῖ δεδοικυῖα, μὴ γένηται; (Ἰλ: Ω'. ς. 734.)

„ Ἀεθλέυων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχυ . . . .

Ὅτι γὰρ δὴ ἡ τοιάδε κυριότης παρεξετείνετο ἄχρι ζωῆς καὶ θανάτυ, δῆλον ἐξ ὧν Ὀδυσσεὺς ὑβριθεὶς ὑπὸ Μελανθῦς, ἠπείλησε τῷ Δεσπότῃ ἀναγγελεῖν Τηλεμάχῳ. (Ὀδυσ: Σ'. ς. 338.)

„ Ἦ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω, κύον, οἷ' ἀγορεύεις
„ Κεῖσ' ἐλθὼν, ἵνα σ' αὖθι διαμελεϊςὶ τάμησιν.

Ὅπερ ἔπειτα καὶ γεγονέναι λέγεται ἀμφὶ Μελάνθιον, ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλὴν ἀχθέντα: (Ὀδ: Χ'. ς. 474. κξ.)

„ Τῦ ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ ὔατα, νηλέϊ χαλκῷ
„ Τάμνον· μήδεά τ' ἐξέρυσαν, κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.
„ Χεῖρας τ' ἠδὲ πόδας κόπτον, κεκοτηότι θυμῷ.

Ὅτι δ' ἄρα τοῖς δέλοις ἰδιαίτερον ἀπέκειτο ἡ τοιάδε διὰ τῦ ἀκρωτηριασμῦ Ποινὴ, δῆλον ἐξ ὧν Λαομέδων τοῖν Θεοῖν δυλείαν ἐναπειλήσας, ἔφη, κωλοβώσειν τὰ ὦτα (Ἰλ: Φ'. ς. 455.)

„ Στεῦτο δ' ὅγ' ἀμφοτέρων ἀποκοψέμεν ὔατα χαλκῷ.

Εἰς τόδ' ἀνήκει, ὅτι καὶ αἱ δȣλίδες αἱ ἰσχυρογνώμονες καὶ ἀνοσιȣργοὶ πείσματι ἀπεκρεμάννυντο ὑψόθεν, καὶ τὸν διὰ βρόχȣ ὑφίσαντο θάνατον, ὃν μὴ καθαρὸν εἶπε Τηλέμαχος: (Ὀδ: Χ'. ς. 462.) „Ἔνθα παρασημειοῖ Εὐστάθιος λέγων: καθαρὸς θάνατος ὁ διὰ „ξίφȣς, μιαρὸς δὲ, ὁ ἀγχονιαῖος. Informe lethum προσείρηκεν Οὐΐργίλιος.

Ἐςι δ' ὅτε οἱ δȣλοι τῆς τῶν Δεσποτῶν κυριότητος ἀπελευθερȣντο. τȣθ' ὅπερ Ὀδυσσεὺς τῷ βȣκόλῳ καθυπισχνεῖτο, καὶ τῷ Συβώτῃ, ἐπειδὰν αὐτῶν συμπραττομένων, τȣς μνηςῆρας δαμάσειεν. (Ὀδ'. Φ'. ς. 216.)

„ Ἄξομαι ἀμφοτέροις ἀλόχȣς, καὶ κτήματ' ὀπάσσω,
„ Οἰκία τ' ἐγγὺς ἐμεῖο τετυγμένα· καί μοι ἔπειτα
„ Τηλεμάχου ἑτάρῳ τε, κασιγνήτω τε ἔσεσθον.

Καὶ Πλȣταρχος (Ἑλληνικῶν προβλημ: ΙΔ'.) ἱςορεῖ: ὅτι Τηλέμαχος Εὔμαιόν τε, καὶ τȣς ἀμφ' αὐτὸν, ἀπελευθέρȣς ποιήσας ἐγκατέλεξε τοῖς πολίταις, ὅθεν τὸ Κολιαδῶν γένος, καὶ τὸ Βȣκολιαδῶν ἐν Ἰθάκῃ διέμεινε κλεϊζόμενα.

Ἀλλὰ παρὰ τοὺς τοιȣσδε δȣλȣς, ὑπῆρχον παρὰ Γραικοῖς, καὶ οἱ ἐλεύθεροι μὲν ὄντες, ἐπὶ μισθῷ δὲ διακονεῖν αἱρȣμενοι· οἱ παρ' Ὁμήρῳ θῆτες καλȣνται, ὡς οἱ Τηλεμάχῳ ἐκδημήσαντι παρηκολȣθηκότες: (Ὀδυσ: Δ'. ς. 644.) Θῆτες τε δμῶες τε.

Οὕτω καὶ Ὀδ. Σ'. ς. 356.)

„ Ξεῖν', ἦ ἄρ κ' ἐθέλεις θητευέμεν, εἴ σ' ἀνελοίμην,
„ Ἀγρȣ ἐπ' ἐσχατιῆς (μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔςαι.)

Καὶ Ἀχιλλεὺς δ' ἂν προέλοιτο: (Ὀδυσ. Λ'. ς. 488.)

„ Βϐλόιμην κ' ἐπάρϐρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ.
„ Ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μή βίοτος πολὺς εἴη,
„ Ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.

Οὕτως ἐθήτευσαν Λαομέδοντι Ἀπόλλων τε καὶ Ποσειδών: Ὁ μὲν βϐκολῶν, ὁ δὲ τὰ τείχη ἐποικοδομῶν. Ὅθεν καὶ θητεῖαι Θεῶν παρ' ἀνθρώποις, ἐπὶ τῆς καθ' Ἕλληνας θεολογίας καταλέγονται, ὑπὸ Διονυσίϐ τϐ Ἁλικαρνασσέως (ἐν Βιβλ. Β'. τῆς ἀρχαιολογ.) ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ διέξεισι: Τρεῖς ὁμαίμονας, ἀπὸ Τιμένϐς καταγομένϐς: Γάβανόν τε καὶ Εὐρόπϐν, καὶ Περδίκκαν, ἐξ Ἄργϐς εἰς Μακεδονίαν ἀποδρᾶναι· ἔνθα ἐθήτευον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ Βασιλεῖ. Καὶ τϐτϐς, ἀρχὴν μὲν ἱπποφορβεῖν· εἶτα βϐκολεῖν· τρίτον δὲ τὰ ἐλάσσω πώεα βόσκειν.

ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

Περὶ ἐδωδῆς τῶν πάλαι Ἑλλήνων.

Ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου τὰ δημοτελέστερα διελθοῦσι, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἐχομένως διαληπτέον: ἐν οἷς πρῶτον, τὸ περὶ σιτήσεώς τε καὶ ἀμφιάσεως. Ἡ μὲν οὖν σίτησις ὑπὸ Ἀριστοτέλους (ἐν τῷ Γ'. Βίβλ. τῶν Ἠθικ: Κεφ. Ι'.) εἰς ὑγράν τε καὶ στερεὰν διανέμεται: εἰς βρῶσιν δηλονότι καὶ πόσιν: ὡς καὶ ὑπὸ Ὁμήρου συνεχῶς (Ἰλ: Α'. ς. 469. καὶ Ω'. ς. 628. καὶ Ὀδυσ: Α'. ς. 150. Καὶ ἐν Ὕμν: τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλ: ς. 313.) ἐπαναλαμβάνεται, τὸ,

„Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο:

Ἐν μὲν οὖν τῇ βρώσει τὰ πρῶτα φέρει ὁ ἄρτος, ὁ καθ' Ὅμηρον σῖτος: οὕτως, ὥστε καὶ ἀντὶ παντὸς ἐδέσματος ἐκλαμβάνεσθαι, καθάπερ οὖν καὶ παρ' Ἑβραίοις לחם Συνίστατο δὲ ἐκ πυροῦ, ἢ κριθῆς· τὰ γὰρ δύο ταῦτα εἴδη τοῦ σίτου παρ' Ὁμήρῳ συνήθως ἐν χρήσει τί-
„θεται· Καὶ οὕτω δὴ καὶ Ἡρόδοτος (ἐν Εὐτέρπῃ) ἀπὸ πυρέων καὶ
„κριθέων οἱ ἄλλοι ζώουσιν· Αἰγυπτίων δὲ, τῷ ποιευμένῳ
„ἀπὸ τούτων τὴν ζωὴν, ὄνειδος μέγιστον ἐστὶν· ἀλλ' ἀπὸ ὀλυ-
„ρέων ποιεῦνται σιτία, καὶ ζέας μετεξέτεροι καλέουσιν. Εἰώθεσαν δὲ τοὺς ἄρτους φέρειν ἐν Κάνησιν· ἃ δὴ Κανᾶ τε καὶ Κάνεα Ὁμήρῳ καλεῖται. (Ὀδυσ: Α'. ς. 147)

„ Σῖτον δὲ δμωαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισιν.

Οὕτω καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ ἐν τῷ μικρῷ Ἡρακλεῖ:

„ . . . . . Ἐν κανέῳ μέγας ἄρτος
„ Δωρικός . . . .

Ὡσαύτως καὶ Οὐϊργίλιος, (Αἰνειάδ: Α'. ϛ. 705.)

. . . . Cereremque caniſtris
Expediunt . . . .
„ . . . . . . (Κανέοισι δὲ σῖτον
„ Νώμων) . . . .

Δονάτος ἑρμηνεύων: „ Mos enim fertur apud veteres fuiſſe, ut panis non argenteis vaſculis inferretur, ſed „ caniſtris; hoc eſt ſpecubus factis ex vimine (Ἔθος γὰρ „ εἶναι τοῖς παλαιοῖς λέγεται, οὐκ ἐν ἀργυρέοις σκεύεσι τὸν „ ἄρτον εἰσφέρεσθαι, ἀλλ' ἐν κανέοις· ἤτοι ἐν κυψελίσιν οἰ- „ συΐναις.)

Ἑξῆς δὲ προσήγετο τὰ κρέα· ταῦτα δὲ ἦν τὸ πλέον βόεια, προβάτεια, αἴγεια, ὕεια. Τὰ τοιαῦτα καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων, ἐν χρήσει μόνον ὑπῆρχε· καὶ αὐτὰ δὲ ὀπτά. (Ἀθην: ἐν βίβλ: „ Α'.) Παρετίθεντο δὲ οἱ μὲν ἄρτοι σὺν τοῖς κανέοις, τὰ δὲ „ δεῖπνα, κρέα μόνον ἦν ὀπτά· ζωμὸν δὲ οὐκ ἐποίει Ὅμηρος „ θύων βοῦς, οὐδ' ἧψε κρέα, οὐδ' ἐγκέφαλον· ὤπτα δὲ τὰς „ κοιλίας. Οὕτω σφόδρα ἦν ἀρχαῖος, Ἀντιφάνης φησίν· ἔνθεν- τοι Σερβίος, ἐν τῇ Α'. τῶν Αἰνειάδων: Heroicis temporibus non „ veſcebantur carne elixa „ Ἐπὶ τοῖς Ἡρωϊκοῖς χρόνοις· „ οὐκ ἐσιτοῦντο κρέατι ἑφθῷ. ὅθεν φησὶ καὶ Οὐάρωνα γεγραφέ- ναι, τοῖς Ῥωμαίοις κατ' ἀρχὰς ἐν χρήσει γενέσθαι τὰ κρέα ὀπτά· δεύτερον ἑφθά· τρίτον ζωμώδη. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τῶν ἑφθῶν ἔτι κρεάτων χρῆσίν τινα γενέσθαι ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις, ἐξ Ὁμήρου (Ιλ: Φ'.

ϛ. 362.) παρασημειοῦται αὐτὸς Ἀθήναιος φάσκων: „Ὅτι δὲ καὶ „ἐφθοῖς ἐχρῶντο κρέασιν, ἐμφανίζει (Ὅμηρος δηλ:) ἐν „οἷς λέγει:

„ Ὡς δὲ λέβης ζεῖ ἔνδον ἐπειγόμενος πυρὶ πολλῷ
„ Κνίσσῃ μελδόμενος ἁπαλοτρεφέος σιάλοιο.

Καὶ εἰς τόδε δὴ φέρει ὁ κατὰ τοῦ Ὀδυσσέως ἐκσφενδονισθεὶς βόειος „ποῦς: πόδα γὰρ βόειον οὐδεὶς ὀπτᾷ.

Ἦν δὲ εἰς θοίνην αὐτοῖς ἐπιτήδεια τῶν ζώων τὰ τῇ ἡλικίᾳ προήκοντα· καὶ διὰ τοῦτο, φησὶν Ἀθήναιος, παρ' Ὁμήρῳ τοὺς ἰδίους υἱοὺς ἐπεγκαλῶν Πρίαμος κακίζει, ὅτι ὑπῆρχον (Ἰλ: Ω'. ϛ. 262.)

„ Ἀρνῶν, ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἁρπακτῆρες.

Πρὸς γὰρ συντήρησιν τῶν ἐπιγεννηθησομένων τόδε ᾠκονομεῖτο· διὸ καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἀπηγόρευτο, (καθὰ Φιλόχορος γράφει,) ἄκαρ„τον ἄρνα ἐσθίειν: Ἀπέκτου ἀρνὸς μηδένα γεύεσθαι, ἐπιλει„πούσης ποτὲ τῆς τῶν ζώων τούτων γενέσεως. Σύμφωνος δὲ τῷ νόμῳ, καὶ ὁ ὑπὸ Οὐάλεντος ἐν τῷ Ἀνατολικῷ κράτει διαθεσπισθεὶς: „μήτις μόσχου κρέασι σιτείσθω: τῆς ἐκ τῆς γεωργίας ὠφε„λείας προμηθουμένου, ὡς φησὶν Ἱερώνυμος: (ἐν Βιβλ. Β'. τῶν κατὰ Ἰωβιανοῦ.)

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀγριωτέρων θηρίων τοὺς Ἥρως ἐνίοτε σεσιτῆσθαι πρόδηλον, ἐκ τῆς περὶ τὰ κυνηγέσια συνεχοῦς αὐτῶν σπουδῆς· οὕτως (Ὀδυσ: Ι'. ϛ. 155.) τοῖς περὶ τὸν Ὀδυσσέα, αἱ Νύμφαι ὦρσαν

„ Αἶγας ὀρεσκώους, ἵνα δειπνήσειαν ἑταῖροι.

Καὶ ἐλάφους δὲ ἤσθιον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα ζῶα. (Ὀδυσ: Κ'. ϛ. 180. κξ.) Καὶ πτηνὰ δ' ἐφίλουν εἰς θοίνην ἀγρεύειν, ἢ πάρεσιν εἰκάζειν ἐκ τῆς Πελείας τῆς ἀπὸ τοῦ ἱστοῦ λεπτῇ μηρίνθῳ πρὸς ἐπίδειξιν εὐτοξίας (Ἰλ: Ψ'. ϛ. 853.) ἀπηρτημένης. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τῆς τῶν ἰχθύων ἄγρας ὑποληπτέον, ἐξ ὧν, περὶ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων (Ὀδ: Μ'. ϛ. 330.) λέγεται, ὅτι.

„. . . . Ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ
„Ἰχθῦς, ὄρνιθάς τε, Φίλας ὅτι χεῖρας ἵκοιτο,
„Γναμπτοῖς ἀγκίστροισι . . . .

Ὃ δὴ ἐκ πολλοῦ εἰθίσθαι αὐτοὺς ἐργάζεσθαι ὑπείληφεν Ἀθήναιος. Ἀλλὰ Πλούταρχος ἐν τοῖς αὐτοῦ συμποσιακοῖς προβλήμασιν οἴεται, οὐκ ἄλλως, ἢ ὑπὸ λιμοῦ κατεπείγοντος, πρὸς αἰτίαν ἐκείνους ἐπιστραφῆναι: ἐπεὶ τῆς ἰχθυοφαγίας κατ᾽ ἐκεῖνο τοῦ χρόνου οἱ ἄνθρωποι ἐτύγχανον ἀπεχόμενοι, ὡς ἐπὶ λιχνείαν συντελούσης. Οὐδαμοῦ γὰρ τῷ ὄντι συνορῶμεν, ἰχθῦς ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν παρατεθειμένους, καί τοι παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον παρεμβαλόντας, ὃν ἰχθυόεντα Ὅμηρος ἀποκαλεῖ: ὃ δὴ καὶ Πλάτων παρατετήρηκε. (Βιβλ. Γ΄. τῶν περὶ πολιτ:) ἐπὶ στρα-„τιᾶς ἐν ταῖς τῶν Ἡρώων ἑστιάσεσιν, οὔτε ἰχθῦσιν αὐτοὺς „ἑστιᾷ· καὶ ταῦτα ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας· „οὔτε ἑφθοῖς κρέασιν, ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς.

Τὴν τοῦ γάλακτος χρῆσιν Ὅμηρος ἰδίᾳ συνήθη παρέστησε τοῖς ἱππομολγοῖς, οὓς καὶ γαλακτοφάγους τούτου γε ἕνεκα ὀνομάζει· (Ἰλ. Ν΄ ϛ. 6.) Καὶ τόν γε Πολύφημον μετὰ τὰ ἀνδρόμεα, ἃ κατεδήδοκε κρέα, ἐπιπίνοντα ἐποίησεν ἄκρητον γάλα (Ὀδυσ. Ι΄. ϛ. 297.) Ὅμοια γράφει καὶ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ. ΙΑ΄.) ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ Κίρκη παρέθηκε τοῖς περὶ τὸν Ὀδυσσέα, (Ὀδ. Κ΄. 234.)

„. . . Τυρόν τε, καὶ ἄλφιτα, καὶ μέλι χλωρὸν· ἄτινα καὶ „οἴνῳ πραμνείῳ ἐκύκα . . . . Ὃν δήπου τρόπον, καὶ ὁ Νέστορος κυκεὼν συνετέθη· περὶ οὗ (Ἰλ. Λ΄. ϛ. 638.) Καὶ ὀπωρῶν δὲ, καὶ λαχάνων γενέσθαι τοῖς Ἥρωσι χρῆσιν, εὔδηλον, ἐξ ὧν ὁ Νέστωρ ἐκέλευσε παρατεθεῖναι. (Ἰλ. Λ΄. ϛ. 229.)

„Χάλκειον κάνεον· ἐπὶ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον·
„Ἠδὲ μέλι χλωρὸν . . . .

Καὶ Ὀδυσσεὺς δ' ἔφασκεν ὁμοίως δοθῆναι οἱ παρὰ Λαέρτου τοῦ πατρὸς, παιδὶ ὄντι (Ὀδυσ. Ω'. ς. 339.) „Ὄγχνας τε καὶ μηλέας. Διὸ κἀν τῷ Ἀλκινόου ὀρχάτῳ τὰ πεφυτυμένα ἐπαινεῖται. (Ὀδ. Η'. ς. 115)

„ Ὄγχναι, καὶ ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι,
„ Συκαί τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι.

Καὶ τῷ Ταντάλῳ δ' εἰν Ἀίδου, (Ὀδ: Λ'. ς. 588.) Παρῆν θεάσασθαι τὰ παραπλήσια, ἐξ ὧν Ἀθήναιος (ἐν Βίβλ. Α'.) πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἔτι χρόνων τὴν τῶν ὀπωρῶν χρῆσιν γενέσθαι εἰσβάλλει. Ἡ δέ τοι χρῆσις τῶν μήλων ἐξόχως πολλή τις ἦν, ἐν αἷς τραπέζαις δευτέρας καλοῦσιν. Ὅθεν καὶ Σερβῖος: Δισσὰς (φησὶν) εἶχον τραπέζας τὴν μὲν „κρεῶν, τὴν δὲ μήλων: Duas habebant menſas; unam carnis, alteram pomorum. Ἀλλ' οὐκ αὐτὰς Ὅμηρος τοῖς Ἥρωσι παρατίθησι: καί τοι γε, ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, τὸ κατ' αὐτὰς ἔθος ἐπικρατῆσαι Ἀθήναιος διατείνεται (ἐν Βιβλ. ΙΔ'.)

Τελευταῖον καὶ ἡ τῶν ἁλῶν χρῆσις, ἐφ' οἵασοῦν σιτήσεως μεγάλη τις ἦν· διὸ καὶ τὸ ἅλας Ὅμηρος ἐκθειάζων, θεῖον ἀποκαλεῖ (Ἰλ. Ι'. ς. 214.) Καὶ ὁ Πλάτων δ' ἐν τῷ Τιμαίῳ θεοφιλὲς· παρεσημειώσατο δὲ τοῦτο καὶ Πλούταρχος (συμποσ. προβλ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. Θ'.) καὶ τὸ ἔθος τῆς χρήσεως „διὰ πλειόνων ἐπαινῶν, προστίθησι: Κινδυνεύουσι γὰρ οἱ ἅλες τῶν „ἄλλων ὄψων, ὄψον εἶναι καὶ ἥδυσμα· οὐδέ γε ἧττον εἶναι „τῇ ὠφελείᾳ, φωτός τε, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς. Διὸ καὶ τοῖς παλαιοτάτοις Ἕλλησιν ἀεὶ τὸ ἅλας συνεμέμικτο τῇ τραπέζῃ, ὃ καὶ ἐκ τῆς παροιμίας δῆλον: τῆς, ἅλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβαίνειν ἐγκελευούσης. Ἐκ δὲ δὴ τούτου, καὶ τοὺς πιεζομένους ἐνδείᾳ εἴρηται: ἅλα λείχειν ἤτοι (ὡς ὁ Πέρσιος φησὶ .... Digito terebrare ſalinum, Δακτύλῳ τρυπᾷν τὸ ἁλοδοχεῖον. Ἀλλ' ἔστι ση-

μειώσεως ἄξιον τὸ Ὁμήρῳ ῥηθὲν: (Ὀδυσ. Λ. ς. 122.)

„ . . . . . . Οὐδέ θ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν:
οὓς ὁ Παυσανίας εἶναι βούλεται τοὺς Ἠπειρώτας: τοὺς ὡς ἀπαιδεύτους κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, καὶ εὔχεσθαι ἀγνοοῦντας ἐπίσης, καὶ χρῆσθαι ἅλατι.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῆς πόσεως.

Ποτὸν τὸ πάντων πρώτιστον ἐστὶ τὸ ὕδωρ, ὃ κοινὸν ἅπασι τῆς ζωῆς μετέχουσιν ἡ Φύσις ἐπήρκεσεν. Ἐν μὲν οὖν (Ἰλιάδ. Β'. ς. 825.) οἱ Τρῶες „εἴρηνται: πίνειν ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο. Καὶ Πίνδαρος περὶ τῶν „Θηβῶν τῆς πατρίου αὐτῷ γῆς ἦν ᾄδων: (Ὀλυμπ. ς'.) τᾶς ἐρατει-„νὸν ὕδωρ πίομαι· ὃς καὶ τῇ Α'. τῶν ᾠδῶν τὸ ὕδωρ ἐξύμνει, ἁπάντων λέγων εἶναι τὸ ἄριστον.

Προσελήφθη ἐξ ἐπινοίας ἀνθρωπίνης ὁ οἶνος, οὗπερ ἡ χρῆσις πλείστη ἐγένετο καθ' Ὅμηρον· ἀεὶ τῷ σίτῳ συζευγνῦντα τὸν οἶνον, τὸ γὰρ „μένος ἐστὶ καὶ ἀλκὴ, φησὶν Ὀδυσσεὺς, τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἐπάναγκες ὂν τῷ βίῳ ἐπισυνιστῶν: (Ἰλ: Ι'. ς. 702. καὶ Τ'. ς. 161.) Οὐ μόνοι δ' οἱ ἄνδρες, ἀλλ' ἔτι καὶ αἰθήλειαι, καὶ νεάνιδες οὖσαι, οἴνῳ ἐχρῶντο, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Ναυσικάας, καὶ τῶν σὺν αὐτῇ παιδισκῶν (Ὀδυσ. Ζ'. ς. 77.) Οὐ κατ' ἔθος δηλονότι τόδε τὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐθνῶν ἄλλων, παρ' οἷς οὐκ ἦν θέμις γυναιξὶν οἴνου γεύεσθαι· ὡς Ἀθήναιος μαρτυρεῖ (ἐν Βιβλ. Ι'.) ὁ καὶ τὰς Ἑλληνίδας μέθης καταμεμφόμενος. Τὸ δ' ἔτι μᾶλλον, ὅτι καὶ τοῖς νηπίοις Ἕλληνες προπίνειν εἰώθεσαν, ὡς τῷ Ἀχιλλεῖ ὁ Φοίνιξ·

(Ἰλ' Ι'. ϛ. 485.) ὅπερ ἦν ἀπαρέσκον τῷ Πλάτωνι (ἐν τῷ Β'. τῶν Νομ.) „διαγορεύοντι: Παῖδας μέχρις ἐτῶν ὀκτὼ καὶ δέκα, οἴνου τὸ „παράπαν μὴ γεύεσθαι, μετὰ δὲ, γεύεσθαι μὲν, μὴ μεθύσ- „κεσθαι δέ.

Ἐν ἀσκῷ αἰγείῳ ἔχειν τὸν οἶνον τὰ πολλὰ ἦν ἔθος τοῖς Ἕλλησιν. Ἰλ. (Γ'. ϛ. 247. καὶ Ὀδ. Ζ'. ϛ. 78.) Ὃ καθ' ἡμᾶς ἔν τε Ἱσπανίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις ἐκείνῃ ἀρχιτέρμοσι χώραις κρατεῖ. Ἄλλως τε γὰρ, καὶ Πίθοι παλαιοῦ οἴνου πλήρεις ἐν τῷ Ὀδυσσέως ταμείῳ ἐτηροῦντο: Ὀδυσ. Β'. ϛ. 340.)

„Ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο
„Ἕστασαν, ἄκρητον, θεῖον ποτόν.

Τοιοῦτος ἦν ὁ οἶνος τοῦ Νέστορος, ὁ ἑνδεκέτης ἐκεῖνος (Ὀδυσσ: Γ'. ϛ. 391.)

„Τοῖς δ' ὁ γέρων ἐλθοῦσιν ἀνὰ κρητῆρα κέρασσεν
„Οἴνου ἡδυπότοιο, τὸν ἑνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ
„Ὤϊξε ταμίη, καὶ ἀπὸ κρήδεμνον ἔλυσε.

Πολλοῦ γὰρ Ἕλλησιν ἐτιμᾶτο τοῦ οἴνου ἡ παλαιότης, ὡς ἐκ τοῦ „Πινδάρου δῆλον ὑμνοῦντος: παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων „νεωτέρων. Καὶ Ἀθήναιος δὲ (ἐν Βιβλ. Α'.) τὸν παλαιὸν οἶνον οὐχ ὅπως πρὸς ἡδονὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑγίειαν οὐδὲν ἧσσον συντελεῖν ἀποφαίνεται· ἐξαιρέτως δ' ὁ μέλας οἶνος φημίζεται παρ' Ὁμήρῳ, ἁπανταχοῦ τὸν αἴθοπα οἶνον ἐπιλέγοντι. Δυναμικώτερος γάρ ἐστι, „καὶ μένων ἐν ταῖς ἕξεσι τῶν πινόντων, πλεῖστον χρόνον, φησὶν Ἀθήναιος. Τοιοῦτος δὴ ὁ Μαρώνειος οἶνος, ὃν Ὅμηρος ὑπὲρ „τοὺς ἄλλους ἐξαίρει: (Ὀδυσ: Ι'. ϛ. 205.—209.) Ἡδὺν, ἀκη- „ράσιον, θεῖον ποτὸν,„ ἐγκωμιάζων· οὗτινος ἓν δέπας, μέτροις εἴκοσιν ἀνεκεράννυτο ὕδατος. Τούτου δὴ τοῦ οἴνου καὶ Πλίνιος μέμνηται,

τιμιώτατον καὶ ἐπ' αὐτῷ γεγονέναι φάσκων. (Βιβλ. ΙΔ'. Κεφ. Δ'.) Ἀλλὰ καὶ τὸν Πράμνιον οἶνον ὁ Ποιητὴς ἐπαινεῖ: (Ἰλ. Λ'. ϛ. 638. καὶ Ὀδυσ. Κ'. ϛ. 235.) ὃν ὁ ῥηθεὶς Συγγραφεὺς, ἐν Σμύρνῃ φύεσθαι καθιστορεῖ, ἐγγὺς τῷ εἰδωλείῳ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, ὥστε καὶ καθ' ὃς αὐτὸς Χρόνους ἐβίῳ, τὸν οἶνον διὰ τιμῆς φέρεσθαι.

Εἰώθεσαν οὖν τὸν οἶνον, τὰ πλεῖστα ὕδατι ἐνακεραννύειν ἐν τῷ κρατῆρι, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν: (Ὀδυσ. Α'. ϛ. 110.)

„Οἱ μὲν ἄρ' οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι καὶ ὕδωρ.

Ἐξ οὗ καὶ τὰ τοιαῦτα σκεύη οὕτως ὠνόμασται ἀπὸ τῆς γινομένης κράσεως, ἣν δὴ παραγωγὴν τοῦ ὀνόματος Ὅμηρος μὲν συχνάκις αὐτὸς „ἀναφέρει, Ἀθήναιος δὲ (ἐν τῷ Ε'. Βιβλ.) ἐπιβεβαιοῖ. Οἱ δὲ κρα„τῆρες αὐτοῖς, ὥσπερ ἔχει καὶ τοὔνομα, κεκραμένοι πα„ρέστησαν· οὓς δὴ κρατῆρας ἐπειδὴ τῷ οἴνῳ ἐπέστεφον, ἐπιστεφέας οἴνοιο, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει. (Ἰλ. Θ'. ϛ. 232. καὶ Ὀδ. Α'. 149. καὶ ἀλλαχοῦ πολλ:)

„Κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.

Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Γ'. ϛ. 525.) Ἀγχίσης:

. . . . Magnum cratera corona
Induit, implevitque mero . . . .

„Εὐρὺν δ' Ἀγχίσης γενέτης κρητῆρα στέψε
Πλῆσέ τε οἴνου. . . . .

Ἀμέλει τοι οὕτω μέχρι τοῦ χείλους τὸν κρατῆρα ἐπλήρουν, ὡς οἷον ἐστέφθαι δοκεῖν τὸ σκεῦος, καθάπερ Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Α'.) διερμη„νεύει. Ἐπιστέφονται δὲ ποτοῖο οἱ κρατῆρες, ἤτοι ὑπερχει„λεῖς οἱ κρατῆρες ποιοῦνται, ὥστε διὰ τοῦ ποτοῦ ἐπιστεφα„νοῦσθαι· οἷς προστίθησιν, ὅτι καὶ ἐπ' αἰσίῳ τινὶ συναντήματι, ἢ μετά γε τὸ ἀπαισίως ἐπισυμβὰν, οἱ Ἥρωες τόδ' ἐποίουν.

„Καὶ ταῦτα ἔπρασσον πρὸς οἰωνοῦ τιθέμενοι.

Ἀπὸ τῶν κρατήρων εἰς τὰ ποτήρια ὁ οἶνος ἐνεχεῖτο. Ὀδυσ. Ι'. ϛ. 9.)

„ . . . . Μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
„ Οἰνοχόος φορέησι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν.

Ἦν δὲ τὰ ποτήρια ποικίλα καὶ ὕλῃ, καὶ σχήματι, περὶ ὧν Ἀθήναιος (ἐν τῷ ΙΑ'. Βιβλ:) ἀκριβῶς πραγματεύεται. Φησὶ δὲ καὶ τοὺς παλαιοὺς ἐν κέρασι πεπωκέναι βοείοις. Ὅθεν καὶ ὁ Βάκχος κερατοφυὴς ἐξεικόνισται· καὶ ὁ Κρατὴρ ὑπὸ πολλῶν, οὕτως εἰρῆσθαι νομίζεται, οἷον Κερατήρ· τούτου δὲ δείγματα παρὰ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν Συγγραφέων φέρεται πλεῖστα. Μετὰ δέ, καὶ χρυσοῦν, καὶ ἀργυροῦν, ἐπὶ τῇ τοιᾶδε χρήσει παρεσκεύασθαι δέπας, ὡς παρ' Ὁμήρῳ πολλαχοῦ φαίνεται ἐν ταῖς τῶν Ἡρώων ἑστιάσεσιν. Ὀψιαίτερον δ' οὖν ἀν' Ἑλλάδα εἰσενεχθῆναι Ἀναξιμένης φησὶν ὁ Λαμψακηνὸς (ἐν ταῖς πρώταις ἐξιςορήσεσιν.) Ἔνθα Ἐρίφυλος διέξεισιν, Ὁρμίσκον χρύσεον ἐπιθρυλληθῆναι, ὅτι πολλὴ τὸ τηνικαῦτα ἦν ἡ τοῦ χρυσοῦ ἀπορία παρ' Ἕλλησιν, ὅτε καὶ ἀργυροῦν κύπελλον, κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, οἷόν τι καινὸν καὶ ἄηθες, οὐκ ἄνευ θαύματος ἑωρᾶτο. Ἀλλ' ἐξ οὗπερ οἱ Βοιωτοὶ τοὺς Δελφοὺς κατεπέχον, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἐν ἀφθονίᾳ μετεξεγένετο, καὶ γὰρ οἱ πρότερον νομιζόμενοι πλουσιώτατοι ἐν δέπασι χαλκείοις ἐτύγχανον πίνοντες, ἐν χαλκοθήκαις, ὡς ἀπεκάλουν, ἀποταμιευομένοις. Εἰώθουν δὲ τὰ ἴδια κύπελλα, ποικίλοις ἐμβλήμασιν ἐπισημαίνειν καὶ περικοσμεῖν· οὗ δεῖγμα ἐν τῷ τοῦ Νέςορος κισσυβίῳ ἐκείνῳ πρόκειται. (Ἰλ: Λ'. ς. 632.) Οὕτως Ἡρόδοτος ὁ Ἡρακλεώτης γράφει, χρυσῆν φιάλην τῷ Ἀτρεῖ ὑπάρξαι, ἧς ἐν τῷ μέσῳ γέγραπτο εἰκόνιον ἀμνοῦ. Γνωςὸν δὲ κἀκεῖνο τὸ Δάφνιδος τοῦ αἰπόλου Κισσύβιον, τὸ πολλαῖς εἰκόσι παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: Α'.) κατηγλαϊσμένον· καὶ μὴν καὶ τὸ ἀργύρεον ποτήριον, τὸ ὑπὸ Ἀνακρέοντος περιγραφόμενον.

Τὰ μὲν οὖν τῶν Ἡρώων ποτήρια εὐρυχανδέςερα ἦν, ὡς τὸ τοῦ Νέςορος, ὃ μόλις που ἄν τις, καὶ νεώτερος ἂν, ἐβάςασε. Κἀκεῖνο δέ, ὃ

τρὶς ἀπαφύσσας ὁ θηριώδης Κύκλωψ παρέστησεν. Ὁσάκις δ' ἐν προπόσεσιν ἐνεχόλαζον, ποτήρια μείζονα, καὶ ταῦτα ζωρότερα ἐζητοῦντο. Οὕτως Ἀχιλλεὺς τοὺς διαπρεσβεύοντας ὑποδεξάμενος, (Ἰλ: Ι'. ς. 202.)

„Μέζονα δὴ κρητῆρα, Μενοιτίου υἱὲ καθίστα,

„Ζωρότερον δὲ κέραιρε· δέπας δ' ἔντυνον ἑκάστῳ.

Ὅπερ οὖν οἱ ὕστερον Ἕλληνες ἐκάλουν: τὴν μείζονα αἰτεῖν: „(δηλ: κύλικα) Ἄλεξις δὲ, κυάθους προπίνων εἴκοσιν, ἴσον „ἴσῳ, πάλιν τὴν μείζω ᾔτει. Ἔνθα καὶ τὸ Κικέρωνος ἀνήκει ἐκεῖνο, in Verrem: fit fermo inter eos et invitatio, ut Graeco more biberetur; pofcunt majoribus poculis. „Γίγνεται δ' ἐν αὐτοῖς λόγος, καὶ πρόσκλησις, τοῦ κατὰ „Γραικοὺς πιεῖν, ἀπαιτοῦσι δ' ἐν δεπάεσι μείζοσιν. Ἐχρῶντο δὲ προσέτι Ἕλληνες καὶ ἀκράτῳ, μηδὲν τὸ παράπαν ὕδατος ἐπιμιγνῦν„τες. Σώφιλος παρ' Ἀθηναίῳ (ἐν Βιβλ: Ι'.) συνεχὴς ἄκρατος „ἐδίδοτο, ἶσον ἴσῳ, πάλιν τὴν μείζον' ᾔτησεν. Οὐδ' ἐλλείπουσιν οἱ τὸ ζωρότερον ἐκεῖνο τὸ Ἀχίλλειον, διερμηνεύοντες ἄκρατον: ὡς καὶ αὐτὸς ἐκδιδάσκει ὁ συγγραφεύς. Ἧπου δ' ὅτι, ἐν τοῖς παλαιοῖς Ἥρωσιν ἐκείνοις, ἐγένοντο οἱ ἀφειδέστερον περὶ τὸν οἶνον ἀπασχολούμενοι, τοῦτ' παρ' Ὁμήρῳ πλειστάχου πάρεστιν ἰδεῖν, καί τοι τόγε μεθύσκεσθαι οἱ αὐτοὶ εἶχον εἰς ὄνειδος.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Περὶ καιροῦ σιτήσεως.

Πολλαπλοῦς ἦν καὶ ποικίλος ὁ τῆς τροφῆς λόγος τοῖς παλαιοῖς παρ' Ὁμήρῳ Ἥρωσι· πλεῖν γὰρ ἢ ἅπαξ τῆς ἡμέρας σιτεῖσθαι εἰώθεσαν. Ὁ μὲν Ὅμηρος Ἀρίστου μνημονεύει, καὶ δείπνου, καὶ δόρπου, δι' ὧν

τοσάσδε διασημαίνει σιτήσεις: τὴν μὲν πρωΐας, τὴν δὲ μεσημβρίας, „τὴν δὲ ἑσπέρας, γινομένας. Καὶ ἄριςον μὲν ἐςὶ τὸ ὑπὸ τὴν ἕω „λαμβανόμενον· δεῖπνον δὲ τὸ μεσημβρινὸν, ὃ ἡμεῖς φαμὲν „ἄριςον· δόρπον δὲ τὸ ἑσπερινὸν, φησὶν Ἀθήναιος (Βιβλ. Α'.) „Οὕτω δὲ διατεταχέναι ἔοικε καὶ Αἰσχύλος, ἐν οἷς εἶπε: Σῖτον δ' εἰ- „δέναι διώρισα· Ἄριςα, Δεῖπνα, Δόρπα θ' αἱρεῖσθαι τρίτα. Ἐγένοντο δὴ καὶ οἱ τέταρτον ἔτι προσθέμενοι, τὸ λαμβανόμενον μετὰ μεσημβρίαν, ὅπερ ἑσπέρισμα Φιλήμων ὠνόμασε: merendam δὲ οἱ Λατῖνοι καλοῦσι, τῷ Ὁμηρικῷ ἐκείνῳ: (Ὀδ: Ρ'. ς. 599.) προσερειδόμενοι:

„ . . . . . . Σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας.

Ἀλλ' ὀρθότερον Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Ε'.) Οὐ νοοῦντες (λέγων) „ὅτι λέγει, τὸν δειλινὸν διατρέψας χρόνον: ὥςε εἶναι τὸν νοῦν τοῦ ἔπους, ἐκοῦν ὡς ἂν προδειπνήσῃς τὸ δειλινὸν σιτισθεὶς, ἀλλ' ὡς ἂν ἄχρι πρὸς δύσιν ἡλίου, ἡμῖν συνδιατρίψῃς.

Ὁ αὐτὸς δ' οὖν Συγγραφεὺς παρατηρῶν ἐςὶ, μηδένα παρ' Ὁμήρῳ „φαίνεσθαι τὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τρὶς ἐπισιτησάμενον: Ὅμως δὲ „οὐδεὶς δείξει παρὰ τῷ Ποιητῇ τρὶς τινὰ λαμβάνοντα „τροφάς. Ἐν καιροῖς μόνον ἄλλοις ὑπ' ἄλλων παρίςαται τόδε γενέσθαι. Ἐν δὲ πολέμῳ τὰ πολλὰ δεῖπνον ἦν μόνον καὶ δόρπον. τὸ μὲν, πρωϊαίτερον πρὸ τῆς μάχης· τὸ δὲ νυκτὸς ἐπικαταλαβούσης, ὡς πανημερίων ἐν ὅπλοις τῶν πολεμιςῶν ὄντων. Οὕτως (Ἰλ: Β'. ς. 381. καὶ 385.) Ἀγαμέμνων τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς πόλεμον ἐποτρύνων:

„Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα,
„Ὥς κε πανημέριοι ςυγερῷ κρινώμεθ' Ἄρηϊ.

Τῆς νυκτὸς δ' ἐπελθέσης τὰ τῆς συμβολῆς κατεπαύετο. Παραπλησίως δὲ καὶ Ἕκτωρ τὲς ἰδίες κελεύει ἀπὸ τῆς μάχης σιτήσασθαι: (Ἰλ: Θ'. ς. 502.)

„ Ἀλλ' ἤτοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
„ Δόρπα τ' ἐφοπλισόμεσθ'. . . . .

Ἀλλὰ γὰρ λιτή τις ἦν, καὶ σμικρὰ παρ' Ἕλλησι πάλαι ἡ ἐφ' ἡμέρας σίτησις, ἐπ' ἄρτῳ ἐν ἀκράτῳ ἐμβαπτομένῳ τῶν πλειόνων ἐπαρ-„κεμένων, ὡς ἐςὶ παρὰ Πλετάρχῳ μαθεῖν (Συμποσιακ: Η'.) φασὶ „γὰρ ἐκείνες, ἐργατικὲς ἅμα καὶ σώφρονας ὄντας, ἕωθεν „ἐσθίειν (ἄρτον) ἐν ἀκράτῳ, καὶ μηθὲν ἄλλο· διὰ τἕτο μὲν „ἀκρατισμὸν καλεῖν, διὰ τὸ ἄκρατον. Ἕτεροι δὲ ἐλαίαις, ἢ μέλιτι, ἢ τοῖς τοιέτοις ἀπεχρῶντο εἰς ἄριςον, ἣ Γαληνὸς μαρτυρεῖ (ἐν Βίβλ. ς'.) περὶ τὸ τὴν ὑγίειαν ἐνδιασώζειν, ὡς ἐντεῦθεν ἢ τὴν συνήθη παροιμίαν παρ' Ἕλλησι προενεχθῆναι: **Δεῖπνον ἀφελὲς, ἄριςον ἄπυρον.** Ὡσαύτως δὲ καὶ τὲς Ῥωμαίες διαβιεν διδάσκει Πλίνιος (ἐν Βιβλ: Γ'. τῶν ἐπιςολ:) Post cibum, quem interdiu levem et faci-„lem, veterum more sumebat; (Μετά γε τὴν τροφὴν, „ἣν ἐφ' ἡμέρας κέφην τε ἢ ῥαδίαν, κατὰ τὸ τῶν ἀρχαίων „ἔθος, ἐλάμβανε.) Καὶ ὁ Κικέρων (ἐν τῷ Ε'. τῶν Τεσκελ:) „Non placet bis indie saturum fieri (ἐκ ἀγαπητὸν δὶς „τῆς ἡμέρας ἐπικορέννυσθαι.) Ὁ δὲ Πλέταρχος (ἐν τῷ Η'. τῶν Συμποσιακ:) ἐπιβεβαιοῖ τὲς πάλαι Ῥωμαίες **καθ' ἑαυτὲς** ἀριςᾶν, δειπνῆν δὲ δαψιλῶς, δαιτυμόνας συμπαραλαβόντας. Καθ' „ἑαυτὲς γὰρ ἠρίςων ἐπιεικῶς οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, συνδει-„πνεντες τοῖς φίλοις. Ὅθεν καὶ Coena Λατινιςὶ (Κοινὴ) εἴρηται, ἡ κατὰ τὸ δεῖπνον σίτησις, διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν συνεςιωμένων, ὡς Ἰσίδωρος (ἐν Βιβλ: Κ'. Κεφαλ: Β'.) ἑρμηνεύει. Καὶ τὸν

αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τοὺς παλαιοὺς τῶν Ἑλλήνων, τὸ ἑσπέρας μάλιστα συμποσιάζειν ἐξ αὐτοῦ Ὁμήρου κατάδηλον· οὗ χάριν καὶ Δεῖπνα ὕστερον τὰ συμπόσια εἴρηται, οἷον εἰπεῖν διαπεπονημένα.

ΚΕΦΑΛ: Δ΄.

Περὶ Συμποσίων.

Ἐπὶ τοῖς συμποσίοις οἱ πάλαι Ἕλληνες, τῆς εὐημερίας μέρος ἐτίθεντο, οὐχὶ τὸ ἐλάχιστον, ὅπερ Ὅμηρος ἐμφαίνει μυριαχοῦ, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ Ι΄. Ραψῳδίᾳ τῆς Ὀδυσσείας· ἔνθα Ὀδυσσεὺς παρὰ τοῖς Φαίαξιν εὐωχούμενος, οὐδέν τι κάλλιον φησὶν, οὐδ᾽ ἥδιον αὐτῷ δοκεῖν, ἢ ἐπὶ δαιτὸς οἴνου τε καὶ ἐδεσμάτων πληθούσης συνεστιᾶσθαι. (Αὐτ : ς. 5. καὶ 11.)

„ Οὐ γὰρ ἔγωγέ τε φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι --

„ Τοῦτό τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

Τρία δὲ γένη συμποσίων, τοῖς παλαιοῖς ὄντα συνήθη, ὑπὸ Ὁμήρου προτίθεται: (Ὀδυσ: Α΄. ς. 225.) ἔνθαπερ Ἀθήνη εἰς τὸν Ὀδυσσέως οἶκον παραγενομένη, ὃν οἱ Μνηστῆρες εὐωχούμενοι ἐπικατεῖχον, ἐκπυνθάνεται,

„ Τίς δαὶς; τίς δὲ ὅμιλος ὅδ᾽ ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεώ;

„ Εἰλαπίν᾽, ἠὲ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ᾽ ἐστίν.

Τοῦτο δὴ, ὅπερ ἐπανείληπται καὶ Ὀδυσ: Λ΄. ς. 414.) Ἔνθ, Ἀγαμέμνων διέξεισιν ἀποκτανθῆναι οἱ τοὺς ἑταίρους, ὡς σύας ἀργιόδοντας:

„ Οἵ ῥά τ᾽ ἐν ἀφνειοῦ ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,

„ Ἢ γάμῳ, ἢ ἐράνῳ, ἢ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ.

Καὶ ἔρανος μὲν, κατὰ τὸν Σχολιαστὴν λέγεται, τὸ ἐκ συμβολῆς δεῖπνον: Coena, quae fiebat a symbolarum collatoribus (ὡς Πλαῦτος Λατινιστὶ παραφράζει·) ὅτε τῶν συμποσιαστῶν ἕκαστος κατ' ἄνδρα, συνεβάλλοντο ἐπὶ τῇ ἑστιάσει. Οὕτω γὰρ „Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Η'.) Ἔρανοι εἰσὶ, φησὶν, αἱ ἀπὸ τῶν „συμβαλλομένων εἰσαγωγαὶ, ἀπὸ τοῦ συνερᾶν, καὶ συμφέ„ρειν ἕκαστον. Ἦν δέ τι λιτὸν καὶ μέτριον, τὸ τοιόνδε γένος τοῦ „συμποσίου, ὡς ἐκ τοῦ ὑπ' Ἀθήνης ῥηθέντος συμβαλεῖν ἔπεσιν, ἥτις ἐκ τῆς παρασκευῆς τε καὶ δαψιλείας τῆς ἐπὶ τῇ τῶν μνηστήρων πανδαισίᾳ, εἰκάζειν εἶχε ταύτην μὴ εἶναι ἔρανον. Καὶ Ἀριστοτέλης δὲ (ἐν Δ'. Βιβλ: τῶν Ἠθικ: Κεφ. ϛ'.) ἀνδρὸς προτιθεὶς παράδειγμα, „ἧττον μεγαλοπρεποῦς, φησίν: Οἷον ἐρανιστὰς γαμικῶς ἑστιῶν, ἤτοι, ὡς ἐκ συνεισφορᾶς τῶν συνευωχουμένων τὴν γαμικὴν πανδαισίαν ἐπιτελῶν· τοιγαροῦν τὰ λοιπὰ δύο γένη, πολυτελέστερα ἦν καὶ δαπανηρότερα, ἑνὸς καὶ μόνου ἐπαναλίσκοντος. Ταῦτα δ' ἐτελεῖτο, ἤτοι ἐπὶ γάμου, ἢ διά τι ἕτερον. Κἀκεῖνο μὲν ὁ Ποιητὴς ἀποκαλεῖ γάμον, τοῦτο δὲ εἰλαπίνην. Εἰς ὅπερ ἀνακτέον, καὶ ὃ ἐλέγετο τάφος, ὥσπερ εἴρηται.

Ἑστιάσεων τὸ πάλαι διαφερόντως ἐπίσημος ἦν, ἧς ἡ ἀφορμὴ ἦν „ὡς ἐκ τῆς θρησκείας, καθὰ διδάσκει Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Ε'.) Πᾶσα δὲ „συμποσίου συναγωγὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τὴν αἰτίαν „εἰς Θεὸν ἀνέφερε· καὶ στεφάνοις ἐχρῶντο τοῖς οἰκείοις τῶν „Θεῶν, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς. Διὸ οὐδὲν παρ' Ὁμήρῳ, ἐν ᾧ Θεοῖς ἱερὰ οὐ τελεῖται. Εἴτι δὲ σφαγιάζεται, ἀεί τι μέρος τηρεῖται, τῶν τοῦ Ζώου, τοῖς Θεοῖς ἐπιθυμιατέον· ἐξ οὗ καὶ ἱερεῖον τὸ θῦμα εἴρηται, καὶ τὸ τοὺς θύοντας ἱερεύειν: οἷάπερ συνήθως Ὅμηρός τε, καὶ τῶν συγγραφόντων οἱ λοιποὶ φράζουσιν. Ὅλως δὲ, καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου βρώματος παρατηροῦντα τὸν Ὅμηρον συνορῶμεν, τὸ τοῖς Θεοῖς πρὸ „πάντων προσάγεσθαι: τουτέστι κατ' Ἀθήναιον (Βιβλ. Δ'.) τὰς τῶν „βρωμάτων ἀπαρχὰς νέμειν Θεοῖς, Οὕτω καὶ Ὀδυσσεὺς ἐποίησεν, ἐγκαθειρχθεὶς συνάμα τοῖς ἑταίροις ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ Κύκλωπος. (Ὀδυσ. Ι'. ϛ. 231.)

„ Ἔνθα δὲ πῦρ κείαντες ἐθύσαμεν· ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
„ Τυρῶν αἰνύμενοι φάγομεν. . . . .

Παρετηρεῖτο δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς πόσεως, ᾗ οὐκ ἐχρῶντο, πρὶν ἢ Θεοῖς λείβωσι. Ταὐτὸ δὲ συνιδεῖν πάρεστι κἀν τῷ Πλάτωνος συμποσίῳ. Ἔνθα οἱ συμποσιασταὶ, σπονδαῖς τε καὶ τιμαῖς δημοτελέσι τοὺς Θεοὺς ἐσεβάζοντο. Τοὐναντίον μέν τοιγε ὑπὸ τῶν ἀμφ' Ἐπίκουρον, οὐδὲ σπονδαὶ, οὐδ' ἀπαρχαί τινες προσήγοντο τοῖς Θεοῖς. ἀλλ' ὃ περὶ τῆς ἀσέμνου γυναικὸς „ἔφη Σιμωνίδης, ὅτι ἄθυτα ἱερὰ πολλάκις κατεσθίει: τῶν „θεῶν ἠμέλουν· ἐν δὲ τῇ ἱερᾷ τελετῇ τοιάνδε τάξιν ἐτήρουν, ὡς ἀπὸ τῆς Ἑστίας ἄρχεσθαι, καθάπερ Ὅμηρος μαρτυρεῖ ἐν τοῖς ὕμνοις, τῷ εἰς τὴν Ἑστίαν, καὶ τῷ εἰς τὸν Ἑρμῆν δὲ (ϛ. 4.)

„ . . . . Οὐ γὰρ ἄτερ σοῦ
„ Εἰλαπίναι θνητοῖσιν, ἵν' οὐ πρώτῃ πυμάτῃ τε
„ Ἑστίῃ ἀρχόμενος σπένδει μελιηδέα οἶνον.

Πρὸς ὃ καὶ τὸ Ἀριστοφάνους τείνει, τὸ ἐν τοῖς Κηφῆσιν:

„ . . . . ἀλλ' ἵνα
„ Ἀφ' Ἑστίας ἀρχόμενος ἐπιτρέψω τινά.

Τὸ δ' αἴτιον τῆς τοιᾶσδε τελετουργίας ἐκτίθησιν Ἀριστόκριτος: (ἐν τῷ Β'. Βιβλ.:) Ὅτι δὴ Ζεὺς τοὺς Τιτᾶνας τροπώσας, καὶ τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ ἀναλαβὼν, τῇ Ἑστίᾳ ἐπέτρεψεν αἰτεῖν, ὅ, τι θέλοι· ἡ δὲ τὴν παρθενίαν ἑαυτῇ ἐξητήσατο, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν θύεσθαι μελ- „λόντων ἁπαξαπάντων· Καὶ μετὰ ταῦτα (φησὶν) οὕτω νενόμισται „ἐν τοῖς ἱεροῖς, τὰς ἀπαρχὰς ἁπάντων τῶν θυομένων „πρώτῃ δοῦναι Ἑστίᾳ.

Τὸ τοίνυν ἐπιτελεῖν συμπόσιον, ἐξόχως ἄνδρες εἰώθεσαν οἱ ἐν ἀρχαῖς καθεστῶτες: καὶ τοῦτο Νέστωρ πρὸς Ἀγαμέμνονος, ἐξ ἔθους τε καὶ κατὰ τὸ δίκαιον ἀξιοῖ γενέσθαι· (Ἰλ: Ι'. ϛ. 69.)

„ Ἀτρείδη, σὺ μὲν ἄρχε· σὺ γὰρ βασιλεύτατός ἐσσί:
„ Δαίνυ δαῖτα γέρουσιν· ἔοικέ τοι, οὔτι ἀεικές.

Οὕτως Ἀλκίνοος ὁ τῶν Φαιάκων Ἄναξ, (Ὀδ: Η΄. ϛ. 136. καὶ) τὴν ἑστίασιν τοῖς ἀρίστοις παρασκευάζει. Καὶ Τηλέμαχος δὲ (Ὀδ: Λ΄. ϛ. 184.)

„ . . . . Δαῖτας εἴσας
„ Δαίνυται, ἃς ἐπέοικε δικασπόλον ἄνδρ' ἀλεγύνειν.

Ἐν τιμῇ δ' ἐτίθετο ἡ πρόκλησις αὕτη μεγίστη, ὡς δῆλον, ἐκ τοῦ ὡς γέρας τῷ κατασκοπήσασθαι πεμφθέντι ἐκείνῳ ἐπαγγελλέσθαι: (Ἰλ: Κ΄. ϛ. 217.) ὅτι

„ Αἰεὶ δ' ἐν δαίτῃσι καὶ εἰλαπίνῃσι παρέσται.

Ὁ μὲν οὖν τῶν δαιτυμόνων ἀριθμὸς οὐχ ὥριστο· ἀλλ' Εὐστάθιος μέντοι παρέδωκε τὰ τῶν παλαιῶν συμπόσια, μὴ ἐκ πλειόνων ἢ δέκα συνεστηκέναι, δι' ὅπερ Ἀγαμέμνων εἰρήκει, τῶν Ἑλλήνων τὸ πλῆθος, πολλῷ τοῦ τῶν Τρώων ὑπερέχειν δεῖξαι βουλόμενος: (Ἰλ: Β΄. ϛ. 126.) ὡς εἴπερ ἄρα τῶν πολεμίων ἐν μέρει ἀριθμηθέντων:

„ Ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν Ἀχαιοὶ,
„ Τρώων δ' ἄνδρα ἕκαστον ἑλοίμεθα οἰνοχοεύειν,
„ Πολλαί τε δεκάδες δευοίατο οἰνοχόοιο.

Τοῦτο δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων παρατετηρῆσθαι διέξεισιν Ἰάμβλιχος.

ΚΕΦΑ΄Λ. Ε΄.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς συμποσίοις διατυπώσεων.

Ε'υωχῦνται παρ' Ο'μήρῳ καθήμενοι, φησὶν Α'θήναιος (ἐν Βιβλ. Α΄.) Οὕτω καὶ γὰρ (Ι'λιάδ. Κ΄. ϛ. 578.) Ο'δυσσεὺς τε καὶ Διομήδης, δείπνῳ ἐφιζανέτην. Καὶ Α'χιλλεὺς, παραγενομένου Πριάμου, ἐπὶ τραπέζης καθήμενος ἐκ θρόνου ὦρτο. ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἕτοιμοι ἕδραι παρῆσαι, ἃς θρόνους τε καὶ κλισμοὺς, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει. (Ο'δυσ. Γ΄. ϛ. 389.)

„ Ε'ξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε.

Κατὰ δὲ Α'θήναιον (ἐν Βιβλ. Θ.΄) θρόνος ἐστὶν ἐλευθέριος „καθέδρα σὺν ὑποποδίῳ, ἣν Ο'μηρος θρῆνυν ἀποκαλεῖ, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν, (Ι'λ: Ξ΄. ϛ. 240.) ἔνθα Η'ρα καθυπισχνεῖται τῷ ὕπνῳ:

„Δῶρα δέ τοι δώσω, καλὸν θρόνον ἄφθιτον αἰεὶ
„Χρύσεον· Ἥφαιστος δέ κ' ἐμὸς παῖς ἀμφιγυήεις
„Τεύξει ἀσκήσας, ὑπὸ δὲ θρῆνυν ποσὶν ἥσει,
„Τῷ κεν ἐπισχοίης λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων.

Καὶ Ο'δυσ: δὲ Κ΄. ϛ. 314. καὶ 366.) τὸν Ο'δυσσέα ἡ Κίρκη.

Εἷσεν ἐ εἰσαγαγοῦσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου,
Καλοῦ, δαιδαλέου, ὑπὸ δὲ θρῆνυν ποσὶν ἦεν.

Οὕτω καὶ Τηλέμαχος (Α΄. Ο'δυσ: ϛ. 130.) ἀφικομένην Α'θήνην.

„ . . . . Ε'ς θρόνον εἷσεν ἄγων, ὑπὸ λῖτα πετάσσας
„Καλὸν, δαιδάλεον, ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
„ Παρ δ' αὐτὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον . . . . ἑαυτῷ.

Ο῞ς περιττοτέρος κεκόσμηται ἀνακλίσει πρὸς ὃν ἀνακλίνομεν, Φησὶν Α᾿θήναιος. Τῷ δ᾿ Ο᾿δυσσεῖ ἐυτελὴς μάλα δίφρος ᾽πετέθη, σὺν μικρᾷ τραπέζῃ. Οὕτω γάρ τοι (Ο᾿δ: Υ. ς. 257. κξ.)

„ Τηλέμαχός γ᾽ Ο᾿δυσῆα καθίδρυε, κέρδεα νωμῶν,
„ Ε᾿ντὸς ἐϋςαθέος μεγάρȣ παρὰ λάϊνον ȣ᾿δὸν,
„ Δίφρον ἀεικέλιον παραθεὶς, ὀλίγην τε τράπεζαν.

Ο῾ δὲ Μακεδὼν Α᾿λέξανδρος, τετρακοσίȣς ποτὲ ἑςιῶν ἡγεμόνας, „ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν, καὶ κλιντήρων, ἀλȣργοῖς „περιςρώσας ἱματίοις· ὡς ἀπομνημονεύσας Φαίνεται Δȣ̃ρις. Πρώτη ἦν καὶ ἀρχαιοτάτη ἅυτη ἡ τȣ̃ καθέζεσθαι τάξις, καὶ ἐκ μαρτυρίας τοῦ Φίλωνος· ὃς ἐν τῷ περὶ τȣ̃ Ι᾿ωσὴφ βιβλίῳ τοιαῦτα γράφει: „Ε῾ξῆς δὲ προςάξαντες, κατὰ τὰς ἡλικίας καθίζεσθαι, μήπω τῶν ἀνθρώπων ἐν τοῖς συμποτικαῖς συνȣσίαις κατακλήσει χρωμένων. Καὶ τȣ̀ς πρόπαλαι δὲ Ρ῾ωμαίȣς, καθῆσθαι μὲν, μὴ ἀνακεῖσθαι δὲ σιτιζομένȣς, μαρτυρεῖ Σερȣ̈ίος ἐν τῇ Η΄. τῶν Αἰνειάδων. Καὶ Ι῾σίδωρος, ἐν τῷ Κ΄. Βιβλ. Κεφαλ. ΚΒ΄.

Περὶ δὲ τῆς ἐν τῇ τȣ̃ κεῖσθαι τάξει διαφορᾶς, ἀσφαλῆ ȣ̓κ ἔςιν, ȣ̓δὲ βεβαίαν λαβεῖν παρ᾽ Ο῾μήρῳ ἔνδειξιν· εἰμὴ ὅτι, (Ι᾿λ: Ι΄. ς. 218.) ἡνίκα τȣ̀ς πρὸς αὐτὸν διαπρεσβέυοντας Α᾿χιλλεὺς εἱςία,

„ Α᾿υτὸς γ᾽ ἀντίον ἷζεν Ο᾿δυσσῆος Θείοιο.

Καὶ τȣ̃ Πριάμȣ ἐν τῇ σκηνῇ αὐτȣ̃ προσελθόντος, (Ι᾿λ: Ω΄. ς. 473.)

„ . . . . Ἕταροι γ᾽ ἀπάνευθε καθείατο. . . . . .

Α῎λλως γε μὴν εἰκὸς ἦπȣ, καὶ τιμήν τινα, μεταξὺ τῶν συνεδρευόντων Η῾ρώων ἀποδοθῆναι, ἣν ὁ Ποιητὴς ἀποκαλεῖ ἕδρην (Ι᾿λ: Θ΄. ς. 162.) διεκρίνοντο γὰρ οἱ τιμώμενοι:

„ Ἕδρῃ τε, κρέασιν τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσι.

Προεδρίαν ἡρμήνευσεν Εὐςάθιος. Ὁ δὲ Πλέταρχος (ἐν τῷ Α΄. τῶν συμποσιακ: Κεφ: Γ΄). Παρὰ μὲν Ἕλλησι τιμιώτατον εἶναι φησὶ τόπον τὸν πρῶτον· παρὰ δὲ Πέρσαις τὸν μέσον· ἀλλὰ παρ' Ἰνδοῖς μηδὲν τοιῦτον παρατηρεῖσθαι γράφει Φιλόςρατος, ἑκάςε ᾗπερ ἔτυχεν ἀνακλινομένε.

Καθημένων τοίνυν τῶν δαιτυμόνων, θεραπαινὶς ὕδωρ ἐκ προχόε ὑπὲρ λέβητος ἐπέχεεν εἰς χειρῶν ἀπόνιψιν, ὡς ἐγένετο τῇ Ἀθηνᾷ (Ὀδυσ. Α΄. ς. 136.)

„ Χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρεσα
„ Καλῇ, χρυσείῃ ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
„ Νίψασθαι . . . .

Ὥσπερ καὶ (Ὀδυσ: Δ΄. ς. 52.) τῷ Τηλεμάχῳ συμβέβηκε, παραπλησίως δὲ καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ. (αἰνειάδ: Α΄. ς. 705.)

. . . . . . Dant famuli manibus lymphas;

„ Δμῶες χέρνιβα χεῦον. . . . .

Καὶ Πλαῦτος δὲ (Perſa)

Date aquam manibus, apponite menſam.

„ χείρεσσ' ὕδωρ δὴ δότε, καὶ πάρθεσθε δὲ δαῖτα.)

Καὶ Κικέρων ἐν τῷ Β΄. τῶν περὶ Ῥήτορος: Illud egregium Sextic: manus lava et coena. Ἐξαίρετον τὸ τε Σεξτίε: „(χεῖρας νῖψον, καὶ δείπνει.)

Ἔπειτα δὲ τράπεζα παρετίθετο ἑκάςῳ τῶν δαιτυμόνων, καθάπερ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις χωρίοις συνῆπται:

„ . . . . Παρὰ δὲ ξεςὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.

Πρoμήκη δὲ γενέσθαι τὴν τράπεζαν δῆλον, ὃ καὶ τῷ Εὐςαθίῳ ἔδο-
„ξεν: Ε'μφαίνει μήπω κυκλοτερεῖς εἶναι τὰς τρα-
„πέζας, ἀλλὰ τετανυμένας εἰς μήκωσιν. Α'λλὰ
τὸ κατ' ἀρχὰς κυκλοτερεῖς τὰς τραπέζας κατεσκευάσθαι, τὸ σχῆμα
τὸ τῦ παντὸς ὑπομιμυμένας, διατείνεται Μυρλεανὸς παρὰ τῷ Α'θη-
„ναίῳ. (ἐν Βιβλ: ΙΑ'.) φάσκων: Διὸ τὴν τράπεζαν κυκ-
„λοτερῆ κατεσκευάσαντο, πειθόμενοι τὸν κόσμον
„εἶναι κυκλοτερῆ. Ξύλιναι δ' αἱ τράπεζαι ὑπῆρχον, ὡς εἶναι
ἐυμετακόμιςοι· καὶ πρὸς τὸ λειότατον ἐξειργασμέναι: ὅθεν καὶ τρά-
πεζα ἔρηται ξεςὴ εὔξοος. Οὐ μόνον δὲ ἀξίνης, καὶ τῶν παραπλη-
σίων τεκτονικῶν ὀργάνων, ἀποξεόμεναί τε καὶ λειαινόμεναι ὑπῆρχον αἱ
τράπεζαι, ἀλλὰ καὶ σπόγγοις ὕδατι ἐμβρόχοις παρατριβόμεναι συνε-
χῶς καὶ ἀποκαθαριζόμεναι: (Ο'δυσ: Α'. ς 111)

„Οἱ δ' αὖτε σπόγγοισι πολυτρήτοισι τραπέζας
„Νῖζον, καὶ προτίθεντο, ἰδὲ κρέα πολλὰ δατεῦντο.

Τῦτο δὲ τὰς ἀμφιπόλυς κελέυει δρᾶν ἡ Εὐρύκλεια προετοιμάσυσα
τὸ δῶμα ἐπὶ τῇ τῶν μνηςήρων ἐλεύσει (Ο'δ: Υ'. ς. 149. κξ.)

„Α'γρεῖθ', αἱ μὲν δῶμα κορήσατε ποιπνύσασαι
„Ρ'άσσατέ τ'· ἐν δὲ θρόνοισ' ευποιήτοισι τάπητας
„Βάλλετε πορφυρέυς· αἱ δὲ σπόγγοισι τραπέζας
„Πάσας ἀμφιμάσασθε . . . .

Οὕτως Α'ῤῥιανὸς (ἐν Ε'πικτήτ: Βιβλ. Ζ'. Κεφαλ. Κς'.)
„Α'ρον τὰς τραπέζας σπόγγισον. Καὶ Μαρτιάλιος:
Haec tibi ſorte datur tergendi ſpongia menſas.
„Κεκλήρωταί σοι σπόγγοισι τραπέζας ξύπτειν.)

Ἦν δ' ἄρα τόδ' ἀντὶ τῦ ἐπιτραπεζία ὀθονίε, οὗ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν ἔτις ἐτύγχανε χρῆσις.

Ἑκάςῳ τῶν δαιτυμόνων ἰδίᾳ, μερὶς ἐκ τῦ κρέατος διενέμετο ἴση. Καὶ τῶν κρεῶν δὲ μοῖραι ἐνέμοντο, φησὶν Ἀθήναιος· ὅθεν δαῖτας Ὅμηρος ὀνομάζει εἴσας. (Ὀδυσ: Λ'. ς. 184.) ἀπὸ τῆς ἰσότητος, ὡς αὐτὸς ἡγεῖται, ὅπερ ἦν καὶ ἀπὸ τῦ δατεῖσθαι (ἤτοι διαμερίζεσθαι (ἐν Βιβλ: Α'.) ὁ αὐτὸς εἰρῆσθαι εἰσέβαλεν. Ἔργον δ' ὁ δαιτρὸς εἶχε τόδε (Ὀδ: Α'. ς. 141. καὶ Δ'. ς. 57. καὶ Ρ'. ς. 331.) Ἀλλὰ γὰρ καὶ Δαιτυμὼν ὑπὸ Ὁμήρε εἰρῆσθαι, ὡς φησὶ Πλέταρχος ἐν τοῖς Συμποσιακοῖς, ὁ διανέμων τὰ κρέα. (Ὀδυσ: Ο'. ς. 140.)

„ Παρ δὲ Βοηθοΐδης κρέα δαίετο, καὶ νέμε μοίρας.

Καὶ Ὀδυσ: δὲ Υ'. ς. 280.)

„ Μοίρας δασσάμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
„ Παρ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ μοῖραν θέσαν, οἳ πονέοντο
„ Ἴσην, ὡς αὐτοί περ ἐλάγχανον. . . . .

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δ' Ἀχιλλεὺς τὰ κρέα διεμέριζεν. (Ἰλ: Ω'. ς. 626.)

„ . . . . Ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.

Καὶ Εὔμαιος δὲ, (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 434.)

„ Καὶ τὰ μὲν ἕπταχα πάντα διεμοιρᾶτο δαΐζων.

Καὶ μοῖραν, μίαν μὲν Νύμφαις, ἑτέραν δὲ Μέσαις ἱέρωσε, τὰς δὲ λοιπὰς τοῖς εὐωχεμένοις διένειμεν: ἀλλὰ τῷ Ὀδυσσεῖ τὸν ὕειον νῶτον παρέχεν. (Ὀδ: Ξ'. ς. 437.)

„ Νώτοισιν δ' Ὀδυσῆα διηνεκέεσσι γέραιρεν
„ Ἀργιόδοντος ὑός. . . . .

Παραπλησίας δὲ τιμῆς, ὑπὸ Ἀγαμέμνονος τῷ Αἴαντι μετεδόθη, ἐκ τῆς μάχης ἐπανιόντι· (Ἰλ: Η'. ς. 321.)

„ Νώτοισιν δ' Αἴαντα διηνεκέεσσι γέραιρεν
„ Ἥρως Ἀτρείδης, εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων.

Ὡσαύτως καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ: (Αἰνειάδ: Η'. ς. 183.)

Vefcitur Aeneas fimul et Trojana juventus
Perpetui tergo bovis. . . . .

„ (Δῖος δ' Αἰνείας, καὶ Τρώϊος ἂρ νεολαία
„ Νῶτα βόεια πάσοντο ἅδην) . . . . . .

Ὅμοιον δέ τι καὶ παρὰ Γάλλοις παρατετηρῆσθαι, ὑπὸ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου (ἐν Βιβλ. Ε'.) γέγραπται· ἀλλὰ καὶ ἐπεχαρίζετό τις, ἐξ ἧς εἰλήχει μερίδος, ὅτῳ ἂν ἐθελήσειεν, ἣ φησὶν Ἀθήναιος· (Βιβλ. Α'.) „ Ἐδωρεῦντο δὲ καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῶν μοίρας, οἷς „ ἐβούλοντο. Οὕτως Ὀδυσσεὺς δίδωσι τῷ ἀοιδῷ Δημοδόκῳ, μέρος ἀποτμήξας ἀπὸ τοῦ νώτου τοῦ παρατεθέντος αὐτῷ (Ὀδυσ: Θ'. ς. 475. κἑξ.)

Τὸν δ' οἶνον ἑκάστοις τῶν συνευωχουμένων ἐνέχεον παριστάμενοι παῖδες. (Ἰλ: Α'. ς. 476. καὶ Ι'. ς. 175. καὶ Ὀδύσ: Γ'. ς. 340. καὶ Φ'. ς. 272.)

„ Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.
„ Νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.

Οἱ δὲ παῖδες ἐτύγχανον τῶν εὖ γεγονότων, ὡς Ἀθήναιος ἐπισημειοῖ· (ἐν Βιβλ: Ε'.) Δοῦλος οὐδεὶς ἦν ὁ διακονήσων, „ ἀλλ' οἱ νέοι τῶν ἐλευθέρων ᾠνοχόουν. Οἷος περ ὁ

τῦ Μενελάῦ υἱὸς, καί τοι γε ϗ νυμφίος ὢν, κατ' αὐτὴν τὴν τῶν γάμων ἡμέραν: (Ὀδυσ. Δ'.) Διένεμον δὲ καὶ τὰ ποτήρια ἐκ τῦ ἴσῦ· οὕτως ἀλλ' ὦν ὥςε τοῖς ἐν ὑπεροχῇ καθεςῶσι, τιμῆς χάριν, μείζονά τε ϗ πληρέςερα ἐπο-„ρέγεσθαι: ὡς ὁ αὐτὸς Συγγραφεὺς παρετήρησεν, ἐξ ὧν οἱ κῦροι δια-„κονῦμενοι, τοῖς μὲν ἐντιμοτάτοις ἀεὶ πλῆρες παρεῖχον τὸ „ποτήριον, τοῖς δ' ἄλλοις ἐξ ἴσῦ διένεμον. Τοιᾷ δε λόγῳ χρώμενος Ἀγαμέμνων ἐποτρύνει ἐπὶ τὴν μάχην Ἰδομενέα: τῶν γὰρ ἄλλων Ἀχαιῶν τὸ μέτρον πινόντων (δαιτρὸν πίνωσιν) αὐτῷ πλεῖον τὸ δέπας ἀεὶ ἕςηκεν· (Ἰλ: Δ'. ς. 263.) Οὕτω ϗ Διομήδης παρορμᾶται πρὸς τὸν πόλεμον: (Ἰλ. Θ'. ς. 162.)

„Ἕδρῃ τε, κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις δαπάεσσιν.

Ὅπερ ὖν καὶ περὶ Γλαύκῦ καὶ Σαρπηδόνος, ὁμοίως ῥηθὲν ἐπανείληπται. (Ἰλ: Μ'. ς. 310. κξ.)

Προσέτι δὲ καὶ εἰς τὸ πίνειν ἀλλήλῦς προσεκαλῦντο, τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸ δέπας προτείνοντες: ὃ δειδέχεσθαι λέγει Ὅμηρος: οὕτω γάρ τοι κατ' αὐτὸν ϗ οἱ Θεοὶ: (Ἰλ: Δ'. ς. 4)

„. . . . . . . Χρυσέοις δεπάεσσι
„Δειδέχατ' ἀλλήλῦς . . . .

„Τῦτο δ' ἐςὶν: ἐδεξιῦντο προπίνοντες ἑαυτοῖς ταῖς δε-„ξιαῖς, ἧ φησὶν Ἀθήναιος ἐν Βιβλ. Ε'. Ὁμοίως δὲ καὶ Ὀδυσεὺς (Ἰλ: Ι'. ς. 224.)

„Πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας, δείδεκτ' Ἀχιλῆα.
ἤτοι ἐδεξιῦτο: ὅ ἐςὶ, προέπινεν αὐτῷ, τῇ δεξιᾷ διδῦς τὸ ποτήριον. Ἀθήναιος δ' ἐκτίθητι τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ ΙΔ'. τῶν αὐτῦ „βιβλίων, σαφέςερον. Πληρῦντες γὰρ προέπινον ἀλλήλοις „μετὰ προσαγορεύσεως: ὃ καὶ ἐκδιδάσκει τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπο-„δείγματι: ὃς αἰτήσας ποτὲ ποτήριον δίχῦν, καὶ πιὼν, προῦ-

„πιε τῷ Πρωτέα· ἔνθεντοι καὶ προπίνοντες, βραχύ τι ἀπογευσάμενοι, ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοις τὸ δέπας ἐπώρεγον. Πρὸς ὃ δὴ φέρει τὸ τοῦ Πλαύτου ἐκεῖνο: (ἐν τῷ Κουκουλίωνι) τουτέστιν ἐν τῷ Δράματι αὐτοῦ, ὃ Πλαῦτος οὕτως ἐπέγραψε: Τρὼξ, ἢ Κὶς, ἢ Θρὶξ, Propino militi magnum poculum, ille ebibit: „ Προπίνω τῷ στρατιώτῃ μέγα κύπελλον· ὁ δ' ἐξέπιεν. Καὶ Ἰουβενάλιος δὲ ἔφη (ἐν Σατύρῃ Ε'. ς. 127.)

Quando propinat
Varro tibi, ſumitque tuis contacta labellis
Pocula. . . . .
„ . . . . . . (Εὖ σοι προπίνει
„ Οὐάῤῥων, καὶ ψαυστὰ τεοῖσι χειλαρίοισι
„ Δειδέχεται δέπα . . . .

Τὰ δ' ἄλλα οἱ τοιάδε πρόποσις ἐγίγνετο τὸ πλεῖστον δεξιόθεν καταρχομένη· ὅπερ ἐπιδέξια εἶπον· (Πολυδεύκ: Βιβλ: Β'.) Παρὰ „Εὐπόλιδι προπόσεως σχῆμα, καλεῖται ἐπιδέξια· ὅταν δὲ „πίνωσι τὴν ἐπιδέξια· Δεῖγμα δὲ τούτου, ἢ ἴχνος μᾶλλον εἰπεῖν, πρόκειται, „(Ἰλ: Α'. ς. 597.) Ἔνθα τοῖς Θεοῖς συνευωχουμένοις, Ἥφαιστος . . .
„ Θεοῖσιν ἐνδέξια πᾶσιν
„ Ὠινοχόει . . . . Οὕτως οὖν Κριτίας ἐν ἐπιγράμματι, τῷ εἰς Ἀνακρέοντα:
„ Παῖς διαπομπεύσῃ προπόσεις τ' ἐς δεξιὸν ὦμον.

Ἐν δὲ τῷ συνευωχεῖσθαι ποικίλαι μεταξὺ περὶ διαφόρων ἐνδιεσπείροντο διαλέξεις· καὶ περὶ πραγμάτων ἐνίοτε σπουδῆς ἐχομένων· Οἷον: (Ἰλ: Ι'. ς. 223. κἑξ.) ἔνθα βουλὴ προὐτέθη περὶ τοῦ πολέμου. Τόδ' ἔθος ἰδίᾳ Πέρσαις διαφέρειν Ἡρόδοτος γράφει, ὡς διέξεισιν Ἀθήναιος

ἐν Βιβλ: Δ'. Καὶ Ἀμμιανὸς δὲ ὁ Μαρκελλῖνος (ἐν Βιβλ: ΙΗ'.) Inter epulas de apparatu bellorum et ſeriis rebus, apud Perſas, Grajorum more veterum, conſultari tradit. „Ἐν ἑστιάσεσι, περὶ πολέμων παρασκευῆς, καὶ ἄλλων σπε-„δῆς δεομένων παρὰ Πέρσαις, κατ' ἔθος τῶν πάλαι „Ἑλλήνων, βελὴν συγκροτεῖσθαι καθιστορεῖ. Προσεχώρεν δ' ἐν καὶ ἔτερ' ἄττ' ἀθυρμάτια: οἷον κύβοι τε, καὶ ᾄσματα, καὶ ὄρχησις, καὶ τάγε τοιαῦτα, τὰ εἰς τέρψιν τε καὶ ψυχαγωγίαν φέροντα· περὶ ὧν ἐν ἰδίῳ τόπῳ.

Ἀποχρῶντας δ' οἱ δαιτυμόνες εὐωχηθέντες, ἀπολύεσθαι ἠξίεν αἰ-„τέμενοι. Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Ε'.) Διδάσκει δ' ἡμᾶς Ὅμηρος, ὅτι „δεῖ καὶ τὲς κεκλημένες ἐφ' ἑστίασιν παρακαλεῖν ἀπανίστα-„σθαι τὲς κεκληκότας. Οὕτως ἡ Τηλεμάχῳ συνοδοιπορεσα Ἀθήνη αἰτεῖται παρὰ τε Νέστορος ἄδειαν τοῦ τῆς τραπέζης ἀπαναστῆναι (Ὀδυσ. Γ'. ς. 332. κξ.)

„ Ἀλλ' ἄγε, τάμνετε μὲν γλώσσας, κεράασθε δὲ οἶνον,
„ Ὄφρα Ποσειδάωνι, καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
„ Σπείσαντες, κοίτοιο μεδώμεθα· τοῖο γὰρ ὥρη.

Βέλεται γὰρ τὰς γλώσσας ἀποτμηθῆναι, καὶ τοῖς Θεοῖς ἐπιθυμιαθῆναι: ὅπερ κατ' ἔθος ἐγίγνετο ὑπὸ τῶν ἐπὶ Ῥητορείᾳ σπεδαίως ἐχόντων, ληφθέντος τε τύπε παρὰ τῶν Ἀττικῶν, ὡς ὁ Σχολιαστὴς παραδίδωσιν. Ἔνθεντοι καὶ εἰκότως τετὶ διαπραττόμενον ὧδε παρίσταται ὑπὸ Νέστορος τε ἐν Ἕλλησιν εὐφραδεστάτε. Ἀλλ' αἱ σπονδαὶ διηνεκῶς ὑπὸ τῶν ἀπανισταμένων συμποσιαστῶν ἐτελεντο, καὶ μάλιστα τῷ Ἑρμῇ, ὥσπερ οἱ Φαίακες: (Ὀδυσ: Η'. ς. 138.)

Ὧ πυμάτῳ σπένδεσκον, ὅτε μνησαίατο κοίτε.

„Μνείαν δὲ τε τοιέτε ποιεῖται Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. Α'.) Ἔσπεν-„δον δὲ ἀπὸ τῶν δείπνων ἀναλύοντες, καὶ τὰς σπονδὰς

„ ἐποιεῦντο Ἑρμῇ, καὶ, ἐχ ὡς ὕστερον, Διὶ τελείῳ· δοκεῖ γὰρ
„ Ἑρμῆς ὕπνε προστάτης εἶναι·

Εἰώθεσαν δὲ οἱ συνευωχέμενοι τῆς νυκτὸς προσεγγυζέσης ἀπα-
„ναχωρεῖν. (Ἀθήν. ἐν Βιβλ. Ε΄.) Οἱ δειπνήσαντες ἀπελύοντο
„φωτὸς ὄντος. Ὅπερ ἐφ᾽ ἑορτασίμε μάλιστα ἡμέρας χώραν ἔχειν ἡ
Παλλὰς ἐκδιδάσκει: (Ὀδ. Γ΄. ς. 335.)

„ Ἤδη γὰρ φάος οἴχεθ᾽ ὑπὸ ζόφον, ἐδὲ ἔοικε
„ Δηθὰ Θεῶν ἐν δαιτὶ θαασσέμεν, ἀλλὰ νέεσθαι.

Ἀλλ᾽ ἔτι καὶ κατὰ θεσμόν τινα ἐπιβεβαιοῖ Ἀθήναιος ἔν τινι τῶν
„θυσιῶν τῦτο διηγορεῦσθαι: Καὶ νῦν δὴ νόμος ἔκ θυσιῶν τινων,
„πρὸ ἡλίε δύνοντος ἀπιέναι. Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ περὶ Δομιτιανῦ Σε-
ετόνιος γράφει. Convivabatur frequenter, ac large, pene
„raptim; certe non ultra folis occafum. (Εὐωχεῖτο συχ-
„νάκις καὶ δαψιλῶς, μονονεχὶ ἁρπαλέως, ἀλλ᾽ ἤπε ἔκεν ἐπέ-
„κεινα δύσεως ἡλίε.) Ἀλλὰ γὰρ ἐνίοτε, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπὶ πολὺ
μέρος προήγετο τὰ τῆς ἑστιάσεως· ὡς παρὰ Φαίαξιν: (Ὀδυσ: Η΄. ς.
100. κξ.) Ἔνθα Ἀλκινόου ἑστιῶντος

„ Χρύσειοι δ᾽ ἄρα κῦροι εὐδμήτων ἐπὶ βωμῶν
„ Ἕστασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
„ Φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι

καθάπερ ἐκλατινίσας φράζει Λεκρήτιος.

Si non aurea funt juvenum fimulacra per aedes
Lampadas igniferas manibus retinentia dextris
Lumina nocturnis epulis ut fuppeditetur.

Παραπλησίως (Ὀδυσ. Σ΄. ς. 305. κξ.) τῶν μνηστήρων εὐωχεμέ-
νων, αἱ θεραπαινίδες,

„ . . . . . . Λαμπτῆρας τρεῖς ἵστασαν ἐν μεγάροισιν
„ Ὄφρα φαείνοιεν. . . . .
„ Καὶ δαΐδας μετέμισγον· ἀμοιβηδὶς δ' ἀνέφαινον
„ Δμωαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος. . . . .

Καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ δὲ (Αἰνειάδ. Α'. ς. 730.) Ἐν τῇ παρὰ τῆς Διδοῦς ἑστιάσει:

. . . . . Dependent lychni laquearibus aureis
Incensi, et noctem flammis funalia vincunt.

„ (Λύχνοι τε κρεμάννυντο ὕπερθ' ὀρόφων ἀπὸ χρυσῶν·
„ Οἵ δέ τε λαμπτῆρες πυρσεύμασι νύχθ' ὑπερεῖχον.)

Τῶν δαιτυμόνων δ' ἀπανισταμένων, αἱ τράπεζαι ἀπήργοντο: (Ἀθην: Βιβλ. Α'.) Ἀναχωρησάντων δὲ, αἱ δμωαὶ, ἀπὸ μὲν σῖτον πάλιν ἦρον, καὶ τράπεζαν, καὶ δέπας. Διὸ περὶ τοῦ Ἀχιλλέως ἔισέτι ἐσθίοντος εἴρηται: (Ἰλ: Ω'. ς. 475,)

„ . . . . . νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς
„ Ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

Καὶ ὁ Πλαῦτος δὲ (ἐν τῷ truculento.)

. . . . Cedo soleas mihi
Properate; auferte mensam

„ . . . . . . Ὄρεξον τὰς ἐμβάδας μοι,
„ Σπεύδετε: ἄρατε τὴν τράπεζαν.

Καὶ Οὐϊργίλ: (Αἰνειάδ: Α'. ς. 220.)

Postquam exempta fames epulis, mensaeque remotae

„(Ἐπεὶ δὲ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο: τράπεζαί τε ἀπῆρθεν:) Εἴ τινα λοιπὰ τῶν ἐδεσμάτων, ὑπὸ τῆς ταμιέχς ἀμφιπόλυ ἀπεταμιέυετο, ἵν' εἴτις νέον ξένος προσέλθοι, ἑτοίμως ἔχη τὶ δῶ, ἣ σεσημείωκε καὶ Ἀθήναιος: ὃ, ὅτως ὁσίως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παρετηρεῖτο, ὡς μηδέποτε κεκενωμένην αὐτοὺς „τὴν τράπεζαν αἴρειν: Αἰνιττόμενοι (γὰρ διὰ τέτυ ἦσαν) „τὸ δεῖν τῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον ἀπολιπεῖν, καὶ τῆς „αὔριον ἐν τῇ σήμερον μνημονέυειν.

ΚΕΦΑΛ. ϛ.

Περὶ Ἐσθῆτος.

Ἀπὸ τῆς σιτήσεως ἐπὶ τὴν ἀμφίασιν μεταβῶμεν. Ἡ δὲ, ἤτοι ἐκτενεστέρα τε ἦν καὶ πλατυτέρα εἰς ἐπικάλυψιν τῦ ὅλυ σώματος, ἢ βραχυτέρα τε καὶ ἐλάσσων, εἰς σκέπην τινῶν μερῶν συντελῦσα. Ἐν γοῦν τῷ προτέρῳ εἴδει χώραν ἔχει ὁ χιτὼν, καὶ ἡ χλαῖνα.

Χιτὼν μὲν ἦν, ἡ τὸ σῶμα περιβάλλυσα ἀμέσως ἐσθὴς: τὸ „προσεχῶς κεχυμένον τῇ σαρκὶ ἱμάτιον. Ὅθεν αὐτὸ καὶ Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. ΙΓ-) ἐχέσαρκον εἶπεν: ἔνθα περὶ τῆς Φρύ„νης λέγων: ἐχέσαρκον γὰρ, ἔφη, χιτώνιον ἀμπείχετο. Τοιόνδε δ' εἶναι δῆλον, ἐξ ὧν Ὀδυσσεὺς (Ὀδ. Τ. ϛ. 232.) Χιτωνοφορῶν, ἤσθετο ὡς κρομμύυ.

„Τὸν δὲ χιτῶν' ἐνόησα περὶ χροῒ σιγαλόεντα
„Οἷόντε κρομύοιο λοπὸν κατὰ ἰσχαλέοιο.

„ Χιτῶνα ἐσώτερον: tunicam interiorem, εἶπεν Οὐαλέριος Μάξιμος: ὁ δὲ Οὐίδιος ἁπλῶς tunicam (χιτῶνα· ἐν τῷ Γ΄. τῶν περὶ Ἔρωτ.)

Pugnabat tunica ſe tamen illa tegi

(„ Ἡ δὲ χιτῶνι πάλαιεν ἑαυτὴν μέντοι κρύπτειν.)

Καὶ: Illic nec tunicam tibi fit poſuiſſe pudori.

„ Οὐδὲ χιτῶνα ἐκεῖ ἔςω αἰδὼς ἀποθέσθαι.

Ἀμέλειτοι, διὰ τὸ τὸν χιτῶνα τὰ αἰδοῖα τȣ̃ σώματος συγκαλύπτειν: ὡς ὑποδηλȣ̃ται κἀν τῷ Ἰλ. Β΄. ϛ. 262. Ἔνθ' Ὀδυσσεὺς ἐπαπειλεῖ τῷ Θερσίτῃ, ἀφαιρήσειν

„ Χλαῖναν τ' ἠδὲ χιτῶνα, τάτ' αἰδῶ ἀμφικαλύπτει.

Εἰς τȣ̃το δ' ἀνήκει ϗ τὸ ὑπὸ τȣ̃ Ἡροδότȣ (ἐν Κλειοῖ) ῥηθὲν „ Ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ, ἐκδύεσθαι ϗ τὴν αἰδῶ τὴν γυ„ναῖκα.

Προσεπετίθετο δὴ τῷ χιτῶνι ἡ Χλαῖνα, ἥτις ἦν Λατίνοις ἡ Laena (Λαῖνα) εἰ δεῖ πιςεῦσαι τῷ Γώβᾳ, παρὰ Πλȣτάρχῳ. „ Καὶ γὰρ, ἃς ἐφόρȣν οἱ Βασιλεῖς Λαίνας, Γώβας χλαίνας „ φησὶν εἶναι· ὃ καὶ Σερβίῳ δοκεῖ, (ἐν τῷ Δ΄. τῆς Αἰνειάδος: ϛ. 463.) Ἦν δ' ἡ χλαῖνα ἐσθὴς παχυτέρα, εἰς ἀπαλλαγὴν ψύχȣς ἰδι„αίτερον συντελȣ̃σα. Χιτῶνος παχύτερον περίβλημα, φησὶν „ Εὐςάθιος. Ὅθεν Ὅμηρος, Χλαίνας ἀνεμοσκεπέας. (Ἰλ. Π΄. ϛ. 224.) καὶ ἀλεξανέμȣς (Ὀδυσ: Ξ΄. ϛ. 529.) ὀνομάζει: ȣ̃ σαφὲς ἐςὶν (αὐτ. ϛ. 487.) ἐξ ὧν πρὸς τὸς Συβώτην Ὀδυσσεὺς πεποίηται ποτνιώμενος.

„Οὐκέτι ζωοῖσι μετέσσομαι. Ἀλλά με χεῖμα
„δάμναται· ἐ γὰρ ἔχω Χλαῖναν· παρὰ μ' ἤπαφε δαίμων
„οἰ οχίτων' ἔμεναι.

Ἔνθεντοι διπλῆν πολλάκις ὁ Ποιητὴς τὴν χλαῖναν ἀποκαλεῖ: ὡς (Ἰλ: Κ'. ς. 133.)

„Ἀμφὶ δ' ἄρα χλαῖναν περονήσατο Φοινικόεσσαν
„Διπλῆν· ἐκταδίην· ἔλη δ' ἐπενήνοθε λάχνη.

Καὶ Ὀδυσ: Τ'. ς. 225.)

„Χλαῖναν πορφυρέην ἔλην ἔχε δῖος Ὀδυσσεὺς,
„Διπλῆν· αὐτὰρ οἱ περόνη χρυσοῖο τέτυκτο

Καίτοι γε καὶ ἁπλοΐδας χλαίνας: (Ἰλ Ω'. ς. 230.) καὶ Ὀδυσ: Ω'. ς. 275.) ἴσμεν φέρεσθαι, τὰς ἁπλῶς ἐκ μίτε ἐξυφασμένας. Ὅθεν Πολυδεύκης (ἐν Βιβλ: Ζ'. Κεφ: ΙΓ.)
„Εἰσὶ δὲ χλαῖναι, αἱ μὲν ἁπλοΐδες, αἱ δὲ διπλαῖ. Πολλάκις δ' ἐν καὶ τὴν Χλαῖναν ἀποθέμενοι, τὸν ἐσώτερον χιτῶνα ἔφερον μόνον, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς ἐντενῶν τὸ τόξον: (Ὀδυσ: Φ'. ς. 118.)

„. . . . Ἀπ' ὤμοιϊν χλαῖναν θέτο Φοινικόεσσαν.

Καὶ οἱ Πηνελόπης μνηστῆρες εἰσιόντες τὸ δῶμα: (Ὀδυσ: Ρ. ς. 179.)

„Χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμὲς τε θρόνες τε.

Ἦν δ' ἀντὶ χλαίνης καὶ τὸ Φάρος: ὅπερ ὁ μὲν Σχολιαστὴς Ἱμάτιον ἑρμηνεύει· οἱ δὲ Λατῖνοι Μεταφρασαὶ, Pallium (Πάλλιον) καλῦσιν. Οὕτως Ἀγαμέμνων ἐξεγερθεὶς πρωΐας τῆς κλίνης, καὶ τὸν μαλακώτερον ἐνδὺς χιτῶνα: (Ἰλιάδ: Β'. ς. 43.)

„ . . . . Πέρι δ᾽ ἂυ μέγα βάλλετο φᾶρος.

Παραπλησίως δὲ καὶ Τηλέμαχος· (Ὀδυσ: Ο΄. ς. 60.)

„ Σπερχόμενος ῥα χιτῶνα περὶ χροῒ σιγαλόεντα

„ Λῦνεν καὶ μέγα φᾶρος ἐπὶ ςιβαροῖς βάλετ᾽ ὤμοις.

Καὶ ἡ Καλυψὼ δὲ, (Ὀδυσ: Ε΄. ς. 230.)

„ . . . Ἀργύφεον φᾶρος μέγα ἕννυτο.

Καθάπερ ἒν καὶ ἡ Κίρκη: (Ὀδυσ: Κ΄. ς. 543.)

Ἀλλὰ ταῖς θηλείαις, πυκνότερον εἰς τόδε ἀνῆκον οἱ πέπλοι. „Ὁ δὲ πέπλος, ἔνδυμα γυναικεῖον, φησὶν Ἡσύχιος, τὸ „ἐκ λεπτῦ ςήμονος ἐξειργασμένον, καὶ ἐπὶ τῆς λοιπῆς ἐσθῆ-„τος ἐπιφορούμενον· ὅθεν αἱ Ἀχαιΐδες ἐϋπεπλοι εἴρηνται (Ἰλ: Ε΄. ς. 424. καὶ Ὀδυσ: Φ΄. ς. 160) αἱ δὲ Τρωϊάδες ἁπανταχῦ Ἑλκεσίπεπλοι: ἅτε μακρὰ τῶν πέπλων τὰ σύρματα ἕλκουσαι: οὕτως (Ἰλ: Ζ΄. ς. 289.) ἐν τῷ τῆς Ἑλένης θαλάμῳ ἀπόκειντο:

„ . . . Πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν Σιδονίων.

Ἐξ ὧν ἡ Θεανὼ ἕνα καθιεροῖ τῇ Ἀθήνῃ. Καὶ αὐτὴ δ᾽ Ἀθηναίη (Ἰλ: Ε΄. ς. 734.)

„ Πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανὸν πατρὸς ἐπ᾽ ὄδει.

Ἡ δ᾽ Ἀφροδίτη τὸ ἑαυτῆς διεπέτασε τῷ Αἰνείᾳ κατὰ τῶν βελῶν, τῶν αὐτῷ ἐπαφιεμένων. Καὶ ὥσπερ ἐν τῷ εἰς αὐτὴν φέρεται ὕμνῳ (ς. 86.)

Αὐτὴ πέπλον ἕεσο φαεινότερον πυρὸς αὐγῆς.

Πολλάκις δὲ καὶ ἑανὸν ἁπλῶς εἴρηται τὸ πέπλον, ὡς ἐν Ἰλ: Ξ΄. ς. 178.) περὶ τῆς Ἥρας πεποίηται.

„ Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ ἀμβρόσιον ἑανὸν ἕσαθ᾽ . . . . .

Ἀλλ' ἔνιοι τῶν πέπλων κατὰ τὸν Πολυδεύκην πολλάκις διαφόρως διεποικίλλοντο.

Συνήπτετο δὲ καὶ τὰ ζῶςρα τοῖς πέπλοις: Οἷον ὅτε Ναυσικάα (Ὀδυσ: Ζ'. ς. 38.) ἔξεισιν εἰς τὸ πλύνασθαι:

„Ζῶςρά τε, καὶ πέπλους, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.

Συνετέλει δὲ τὰ ζῶςρα, εἰς τὸ περιςέλλειν τοὺς χιτῶνας τυχὸν, ἢ τοιαῦτ' ἄττα ἀνειμένα περιβόλαια, τὰ διὰ ζώνης εἰωθότα συνάγεσθαι. Οὕτως ἡ Καλυψὼ, περιβαλομένη τὸ φᾶρος (Ὀδυσ: Ε'. ς. 231.)

„. . . . Πέρι δὲ ζώνην βάλετ' ἰξυῖ

„Καλὴν, χρυσείην . . . .

Καὶ Ἥρα δὲ (Ἰλ: Ξ'. ς. 181.) ἀμφιεσαμένη

„Ζώσατό γε ζώνην, ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν.

Αὕτη δ' ἦν ἡ Τυροῦς παρθενικὴ ζώνη, ἣν Ποσειδῶν ἔλυσεν· (Ὀδυσ: Λ'. ς. 244.) ἡ καὶ Μίτρα Παρθενικὴ παρὰ τῷ Μόσχῳ (περὶ τῆς Εὐρώπης.) Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῇ ζώνῃ φέρειν αἱ γυναῖκες ἐλέγοντο ἐγκυμονοῦσαι· ὡς ἡ Ἀφροδίτη, ἐν τῷ εἰς αὐτὴν ὕμνῳ (ς. 256.)

„Παῖδα δ' ὑπὸ ζώνῃ ἐθέμην βροτῷ εὐνηθεῖσα.

Καὶ παρ' Εὐριπίδῃ δὲ, ἐν Ἑκάβῃ:

„Τοῦτον ποτ' ἔτεκον, κἄφερον ζώνης ὕπο.

Ἀπετίθεντο δὲ τὴν ζώνην κύουσαι. (Πινδ. Ὀλυμ: ς.)

„Ἁ δὲ φοινικόκροκον,

„Ζώναν καταθηκαμένα

„Κάλπιδά τ' ἀργυρέαν,

„ Λόχμας ὑπὸ κυανέας
„ Τίκτε θεόφρονα κοῦρον.

Οὕτω δέ τοι καὶ Ἀπολλώνιος, ἐν Β'. τῶν Ἀργοναυτικῶν.

„ . . . . . . Ὦ ἐπὶ μούνῳ
„ Μίτραν πρῶτον ἔλυσα, καὶ ὕστατον.

Ὅντινα δηλονότι, πρῶτον τὸν αὐτὸν, καὶ ἔσχατον ἔτεκον. Ἐντεῦθεν Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἀττικοῖς) ἱστορεῖ, ὅτι Λητὼ τίκτουσα κατέθετο τὴν ζώνην ἐν χώρῳ, ὃς ὕστερον Ζωστὴρ εἴρηται.

Περιεζώννυντο δὲ καὶ οἱ ἄνδρες, καὶ μάλιστα ἐν πολέμῳ, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν Ἀγαμέμνονα (Ἰλ: Λ'. ς. 15.) ζωσθῆναι κελεύοντα τοὺς Ἀργείους ἐξελευσομένους εἰς μάχην· ἢ ἄλλως, εἰς ὁδὸν παρασκευαζόμενοι· ὥσπερ Εὔμαιος (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 72.)

„ . . . Ζωστῆρι θοῶς συνέεργε χιτῶνα.

Ὅπερ οὖν τοῖς ἀνατολικωτέροις ἔθνεσι σύνηθες εἶναι ἐκ τῶν ἱερῶν ὑπομνημάτων ἁπανταχοῦ δῆλον.

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

Περὶ περιβολαίων κεφαλῆς, καὶ ποδῶν, καὶ ἑτέρων τοῦ σώματος ἐπικοσμημάτων.

Κάλυμμα κεφαλῆς τῆς τῶν ἀῤῥένων, ὃ δὴ πιλίον καλοῦμεν, οὐδαμοῦ παρ' Ὁμήρῳ κεῖται ἀναφερόμενον· ὁ δ' οὖν αὐτοὺς κόρυθι, ἢ κράνει εἴωθε περιβάλλειν, οὗ ἐν τῷ μέσῳ ἦν ὁ Πῖλος. (Ἰλ: Κ'. ς. 265.)

. . . . Μέσση δ' ἐνὶ Πῖλος ἀρήρει:

Ἐν οἷς συνηθροῖσθαι νοοῦμεν καὶ τὰ Impilia (ἐμπίλια) ἅτινα (Peltra) κοινῇ καλοῦμεν, οἵσπερ τὸ τῆς κόρυθος ἐνδότερον ὑποδύεται, ὡς μὴ τὴν κεφαλὴν θλίβειν. Ὅγε μὴν Ἡσίοδος (ἐν ἔργοις ς. 545.) ἐρίοις βούλεται τὴν κεφαλὴν τῷ γεωργῷ πιλεῦσθαι, ὡς ἂν μὴ χειμῶνος ὑπὸ τοῦ ὑετοῦ καταβρέχηται·

„ . . . . Κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν

„ Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' οὔατα μὴ καταδεύῃ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοῦ Ὀδυσσέως γεννήτωρ ἐν τῷ ἀγρῷ διατρίβων (Ὀδυσ. Ω'. ς. 230.) Αἰγείην ἦν Φέρων κυνέην: οἷα δὴ καὶ Θετταλοῖς φορεῖν εἴθισο. Ἔνθεντοι καὶ Σοφοκλῆς ἐν Οἰδίποδι: τὴν ἡλιοσεφῆ κυνῆν Θεσσαλίδα αἰνεῖ· καὶ ὁ Φιλόστρατος δὲ καθιστορεῖ, τοῖς Ἰνδοῖς εἶναι κυνὴν ὁπότε ὕοι. Ἀλλ' ἦν φίλον τοῖς ἀρχαίοις τὸν Ὀδυσσέα γράφειν πιλεοφοροῦντα, ὡς ὁ Πλίνιος μαρτυρεῖ, (Βίβλ: ΛΕ'. Κεφαλ.: Ι'.) καὶ τούτου δ' ὑπόμνημα σώζεται παρὰ Οὐρσίνῳ, ἐν νομίσματι παλαιῷ. Ἀλλὰ καὶ Κάτων παρὰ Πλουτάρχῳ, φησὶ Πολύβιον, κατὰ τὸν Ὀδυσσέα, ἐθελῆσαι πάλιν εἰς τὸ τοῦ Κύκλωπος εἰσελθεῖν ἄντρον, τὸ πίλιον ἐκεῖ καὶ τὴν ζώνην ἐπιλελησμένον. Ἄλλως δ' οἱ πάλαι τῶν Ἑλλήνων τὰ πλεῖστα, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ περιῆγον: ὃ τοῖς Αἰγυπτίοις διηνεκὲς ὑπάρξαι, γράφει Ἡρόδοτος ἐν τῇ Θαλείᾳ. Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις δὲ οὕτω πεπρᾶχθαι, πάρεστι μαθεῖν ἐκ τοῦ Καίσαρος, καὶ ἐξ ἄλλων.

Αἱ δ' οὖν γυναῖκες ἀεὶ τὴν κεφαλὴν ἐκαλύπτοντο. Καλύπτραν δ' ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει, περὶ τῆς Καλυψοῦς λέγων, καὶ περὶ τῆς Κίρκης. (Ὀδυσ. Ε'. ς. 232. καὶ Κ'. ς. 545.)

„ . . . . . . Κεφαλῇ δ' ἐπέθηκε καλύπτρην.

Καὶ Ἡσίοδος δ' ὡσαύτως (ἐν τῇ Θεογονίᾳ: ς. 574.)

. . . . Κατάκρηθεν δὲ καλύπτραν
„ Δαιδαλέην χείρεσσι κατεχεύετο. . . . . .

„ Καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Ἑλλάνικος: γυνὴ (φησὶν) ἀπάγουσα „ θάτερον μέρος τοῦ προσώπου τῆς καλύπτρας. Προσῆν δ' ἔτι καὶ ἄλλα ταῖς γυναιξὶ κεφαλῆς ἀγλαΐσματα, ἅπερ Ὅμηρος περιείληφεν (Ἰλ. Χ'. ς. 468.) ἐν οἷς περὶ τοῦ Ἀνδρομάχης διαλέγεται πένθους:

„ Τῆλε δ' ἀπὸ κρατὸς χέε δέσματα σιγαλόεντα,
„ Ἄμπυκα, κεκρύφαλόν τ', ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην·
„ Κρήδεμνόν θ', ὅ ῥά οἱ δῶκε χρυσῆ Ἀφροδίτη.

Πρῶτον δὴ τίθεται ἡ ἄμπυξ, ἣν ὁ παλαιὸς Σχολιαστὴς ἑρμη„νεύει. Κόσμον τινὰ περὶ τὴν κεφαλὴν, ἀνέχοντα τὰς τρί„χας τῆς κεφαλῆς· ὅθεν καὶ Παυσανίας παρ' Εὐσταθίῳ, οὕτως εἰρῆσθαι ἡγεῖται παρὰ τὸ ἀμπέχειν τὰς τρίχας. Αὐτὸς δ' Εὐστά„θιος: διάδημά τι εἶναι φησὶ πρὸς ἀνάδεσιν τριχῶν, ἃς πε„ριστέλλοντες οἱ παλαιοὶ ὑπὸ τούτῳ ἦγον· οἷαν τινὰ δηλαδὴ ταινιαν„ ὑφ' ἣν αἱ τρίχες συνεδέδεντο: περικεφαλαίαν ὁ τοῦ Θεο„κρίτου Σχολιαστὴς ἑρμηνεύει, ἐν τῷ Α'. Εἰδυλλίῳ, ἔνθα γυνὴ ἀσκη„τὰ πέπλῳ τε καὶ ἄμπυκι. Λέγει δ' ὁ Σχολιαστὴς Κεκρύφαλον, οὐχὶ κροκύφαντον: ὅπερ ἄλλως λέγεται δικτύδιον ἰσχυρὸν, δι' οὗ ἡ πλεκτὴ κόμη συνέχεται, ὡς μὴ διαχεῖσθαι. Τελευταῖον δὲ τὸ Κρήδεμνον, ἡ ταινία (ἢ τὸ ἀνθέμιον) ἤτοι τὰ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα, τὸ ἄχρις ὤμων καθιέμενον, ὡς Εὐστάθιος ἐκδιδάσκει (Ὀδυσ. Α'. ς. 334.) ἔνθα Πηνελόπη:

„ Στῆ ῥα παρὰ ςαθμὸν τέγεος . . . . . .
„ Ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα.
Οὕτω τοι καὶ Ἥρα (Ἰλ. Ξ΄. ς. 184.)
„ Κρηδέμνῳ δ' ἐφύπερθε καλύψατο δῖα θεάων.
Τοιόνδε τι ἦν καὶ ἡ ὀθόνη, ᾗ καλυφθεῖσα ἐξῆκεν Ἑλένη ἐπὶ τῷ τὴν μάχην θεάσασθαι: (Ἰλ. Γ΄. ς. 141.)
„ . . . . . . Ἀργεννῇσι καλυψαμένη ὀθόνῃσι.
Κατῄει δὲ τὸ ἔθος τόδε ἐκ χρόνων ἀρχαιοτάτων ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔθνεσι, τοῦ μὴ ἄλλως τὰς θηλείας, ἢ καλυπτομένας ἐξιέναι τε καὶ προϊέναι.

Καὶ τοῖς ὠτίοις δ' ἦν ἔθος ταῖς γυναιξὶν, ἕρματα ἐνάπτεσθαι, ἤτοι ἐνώτια: (Ἰλ. Ξ΄. ς. 182.) Καὶ γάρ τοι Ἥρη:
„ Ἐν δ' ἄρα ἕρματα ἧκεν, ἐϋτρήτοισι λοβοῖσι,
„ Τρίγληνα μορόεντα. . . . .
Εὐςάθιος, τὰ τοῖς ὠτίοις ἐνειρόμενα κόσμια:
Οὕτως (Ὀδυσ. Σ΄. ς. 296.) ἐν τοῖς τῶν μνηςήρων ἄλλοις δωρήμασιν:
Ἕρματα δ' Εὐρυδάμαντι δύω θεράποντες ἔνεικαν
Τούτοις ὅμοιαι αἱ ἕλικες (volvulae) Εὐςαθίῳ ψέλλια εἴθ' ὅτε καὶ ἐνώτια· Οἷον Ἀφροδίτη (ἐν τῷ ὕμν. ς. 164.)
„ Εἶχε δ' ἐπὶ γναμπτάς ἕλικας, κάλυκάς τε φαεινάς.
Ταυτὰ δὲ ἐπὶ τῇ τῶν θηλειῶν διακοσμήσει καὶ Ὅμηρος τίθησιν. (Ἰλ. Σ΄. ς. 401.)
„ Πόρπας τε, γναμπτάς θ' ἕλικας, κάλυκάς τε καὶ ὅρμους.
Καὶ κάλυκας μὲν, φησὶν Εὐςάθιος, εἶναι κατά τινας, χρυσοῦς Κρωβύ-

λες, εἰς οἱ βόστρυχοι ἀνεδεῖντο. Καὶ Ἡσύχιος δ' οὕτω: Κάλυξ, „ χρυσῆ σύριγξ ἡ τὲς πλοκάμες συνέχεσα. Ὁ δ' ὅρμος περιδέρραιον ἐστὶ περιτραχήλιος κόσμος: ὡς ἐπὶ τῇ Ἀφροδίτης διακοσμήσει. (ἐν τῷ ὕμν: ς. 68.)

„ Ὅρμοι δ' ἀμφ' ἀπαλῇ δειρῇ περικαλλέες ἦσαν
„ Καλοὶ, χρύσειοι, παμποίκιλοι.

Ὁμοίως καὶν τοῖς δωρήμασι, τοῖς Πηνελόπῃ προσφερομένοις: (Ὀδυσ: Σ'. ς. 294.)

„ Ὅρμον δ' Εὐρυμάχῳ πολυδαίδαλον αὐτίκ' ἔνεικε
„ Χρύσεον, ἠλέκτροισιν ἐερμένον, ἠέλιον ὥς.

Ἐμνήσθη δὲ Παυσανίας (ἐν Βοιωτικ: τοῖς ἐσχατ:) κ̀ διέστειλε τὲς ὅρμες τὲς ποικιλτὲς, ἀπὸ τῶν ἁπλῶς ἐκ μόνε χρυσίε ἐξειργασμένων: οἷος περ ἦν ὁ τῆς Ἐριφίλης, ὅνπερ χρύσεον ἀποκαλεῖ Ὅμηρος. (Ὀδυσ: Λ'. ς. 326.) Οὕτω καὶ τὸν Ἑλένης ὅρμον, Μενέλαος ἀνέθετο ἐν Δελφοῖς, ὃν ἡ Πυθία πάγχρυσον κόσμον ὠνόμασε: (παρ' Ἀθην: Βίβλ: ς'.) ἀλλὰ καὶ Στεφάνας φέρειν τὰς γυναῖκας, δῆλον ἐκ τῆς Ἰλιάδ: Σ'. ς. 597.)

„ . . . Καί ῥ αἱ μὲν καλὰς Στεφάνας ἔχον.

Ἀλλὰ γὰρ μηδεμίαν γενέσθαι δακτυλίων χρῆσιν, διατείνεται Πλίνιος (ἐν Βιβλ. ΛΓ'. Κεφ. Β'.) Nec Iliacis temporibus, ait, ullos fuiſſe anulos video; nusquam certe Homerus dicit, cum et codicillos miſſitatos epiſtolarum gratia indicet, et conditas artis veſtes, ac vaſa aurea, argenteaque, et ea colligata nodi, non anuli nota. Sortiri quoque contra provocationem duces, non anulis tradit.

Fabricari etiam Deûm fibulas, et alia muliebris cultus, ficut inaures, in primordio factitasse, fine mentione „ anulorum. Οὐδ᾽ ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν (φησὶ) χρόνων, δακτυ- „ λίων ὅλως ὁρᾷ χρῆσιν γενέσθαι· ἥπου γὰρ οὐδαμῇ Ὅμηρος „ εἴρηκεν· ὁπότε καὶ τὰ πεμπόμενα τῶν ἐπιστολῶν γραμ- „ μάτια παραδηλοῖ, καὶ τάγε ἐν κιβωτίοις ἐναποκείμενα „ ἱμάτια, καὶ σκεύη δὲ χρύσεάτε καὶ ἀργύρεα, καὶ ταῦτα „ δὲ συνάμματος σύνδετα, οὐχὶ δακτυλίου ἐπισφραγίσ- „ ματι. Λαγχάνειν δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀντιπροσκαλουμέ- „ νους, οὐκουν διὰ δακτυλίων παραδίδωσι. Τεκτονεῖσθαι δὲ καὶ „ τὰς τῶν Θεῶν πόρπας, καὶ τ᾽ ἄλλα τῆς γυναικείου „ περικοσμήσεως, οἷον τὰ ἐνώτια καὶ κατ᾽ ἀρχὰς „ ἀπεξεργάζεσθαι μηδεμιᾶς τὸ παράπαν δακτυ- „ λίων χρήσεως μνημονευομένης.

Περιβεβλῆσθαι δὲ καὶ χειρίσι λέγεται τὰς χεῖρας Λαέρτης, (Ὀδυσ. Ω΄. ς. 229.) ὡς ἂν αὐτῷ τὴν ἀλωὰν γεωργοῦντι ὑπὸ τῶν βάτων μὴ βλάπτοιντο.

„ Χειρῖδάς τ᾽ ἐπὶ χερσὶ βάτων ἕνεκ᾽. . . . . .

Καὶ Εὐστάθιος δὲ φησὶ τὰ τῶν χειρῶν καλύμματα ἐκ δερμάτων· προστίθησί τε μὴ μόνον κατὰ τῶν ἀκανθῶν προσειλῆφθαι ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἐπ᾽ ἔργων εὐχέρειαν· καὶ γὰρ καὶ τοὺς τοξότας τούτοις κεχρῆσθαι, καὶ τοὺς πλύνοντας, καὶ τοὺς ζυμοῦντας. Ἀλλὰ τῶν χειροθηκῶν, αἷς ἐπὶ τοῦ παρόντος χρώμεθα, οὔτις ἦν τοῖς παλαιτέροις Ἕλλησι χρῆσις, ὡς ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος δηλοῦται, τοῦ πρὸς ταῖς λοιπαῖς τῶν Περσῶν τρυφαῖς, μίαν εἰς δεῖγμα τιθεμένου καὶ ταύτην: ὅτι τοῖς κεφαλῆς καὶ ποδῶν σκέπασι μηδαμῶς ἐξαρκούμενοι, ἔτι καὶ τὰς „ χεῖρας ἐν δακτυλοθήκαις κατὰ τοῦ ψύχους προσησφαλίζοντο: ἀλλὰ „ καὶ περὶ ἄκραις (φησὶ) ταῖς χερσὶ, χειρῖδας δασείας, „ καὶ δακτυλήθρας ἔχουσιν.

Ο᾽ δὲ Λαέρτης ϗ τὰς κνήμας ὠχύρε ἐν κνημῖσι βοείαις. (Ο᾽δυσ. Ω΄. ϛ. 227.)

„ . . . . Περὶ δὲ κνήμησι βοείας
„ Κνημῖδας ῥαπτὰς δέδετο, γραπτῦς ἀλεείνων

Οἱ δ᾽ ἄλλως ἐν ὑποδήμασιν ἤρκοῦντο, ἃ Ο῞μηρος ἀποκαλεῖ πέδιλα, ἐν οἷς παρίστησιν Α᾽γαμέμνονα τῆς κλίνης ἐξεγειρόμενον. (Ιλ. Β΄. ϛ. 44.)

„ Ποσσὶ δ᾽ ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα.

Ο῞ δὴ ϗ περὶ τῆς Ἥρας φησὶ, ϗ ἀλλαχοῦ περὶ ἄλλων ἔσθ᾽ ὅποι προεξιόντων: οἷον περὶ τοῦ παρὰ τῷ Συβότῃ ἐπιξενωθέντος, ὅτ᾽ ἂν ἀπὸ τοῦ σαθμοῦ ἐξέλθοι: (Ο᾽δυσ. Ξ΄. ϛ. 80.) Α᾽μέλει ϗ γὰρ οἱ παλαιοὶ οὐκ ἀεὶ ὑποδεδεμένοι ἐτύγχανον, ὥσπερ οἱ σήμερον· ἀλλ᾽ εἴποτε ἔμελλον ἐξιέναι μακροτέραν ὁδὸν ἐπαναληψόμενοι. Οὕτω δὲ ἄρα ϗ Ἑρμῆς (ἐν τῷ ὕμνῳ ϛ. 83. — 86.) τὰς Α᾽πόλλωνος βοῦς ἀπαγαγεῖν παρασκευαζόμενος

„ . . . . Υ῾πὸ ποσσὶν ἐδήσατο σάνδαλα κοῦφα. . . .
„ Οἷα τ᾽ ἐπειγόμενος δολιχὴν ὁδὸν. . . . .

Α᾽λλά γε τὰ σάνδαλα ἰδιαίτερον ἦν πέδιλα γυναικεῖα, καθὰ φησὶν Η῾σύχιος· διὸ ϗ ἡ Ὀμφάλη παρὰ Λουκιανῷ τῷ ἑαυτῆς σανδάλῳ λέγεται τὸν Η῾ρακλέα πατάξαι· καὶ ἡ Α᾽φροδίτη δὲ πεποίηται τῷ Βίωνι (ἐν Ἀδώνιδι νεκρωθέντι:) ἀσάνδαλος διὰ δρυμόνων ὁδεῦσαι, αἱμάσσουσα πόδας. Ο῞λως δὲ ϗ Αἰλιανὸς (ἐν Βιβλ. Α΄. Κεφ. ΙΗ΄. τῶν περὶ ποικίλ. Ι῾στορ:) περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων γυναικῶν τρυφῆς διαλεγόμενος, φησὶ, πρός γε τοῖς ἄλλοις, ϗ σανδαλίοις αὐτὰς ὑπο-„δεδέσθαι. Ε᾽πὶ μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς σεφάνην ἐτίθεντο ὑ-„ψηλήν· τοὺς δὲ πόδας σανδάλοις ὑπεδοῦντο· ἐκ δὲ τῶν ὤτων

„αὐταῖς ἐνάτια μακρὰ ἀπεκρέμαντο. Τῶν δὲ χιτώνων τὰ „περὶ τοὺς ὤμους ἄχρι τῶν χειρῶν οὐ συνέῤῥαπτον, ἀλλὰ πε-„ρόναις χρυσαῖς καὶ ἀργυρέαις συνεχέσι κατελάμβανον.

ΚΕΦΑΛ. Η.

Περὶ τῶν Κλινῶν.

Ἀπεδύοντο δὲ τὰ ἱμάτια ὁσάκις ἐπὶ τῆς κοίτης πρὸς ὕπνον ἀπήρχοντο, καὶ ἀπὸ δο ου τῆς ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτὰ ἀνήρτων, ἄχρις ἐξεγρόμεναι ἀναλήψαιντο, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν (Ὀδύσ. Α΄. ς. 437) ἔνθα Τηλέμαχος:

„. . . . . μαλακὸν δ᾽ ἔκδυνε χιτῶνα.
„Καὶ τὸν μὲν γραίης πυκιμηδέος ἔμβαλε χερσίν·
„Ἡ μέντοι πτύξασα, καὶ ἀσκήσασα χιτῶνα,
„Πασσάλῳ ἀγκρεμάσασα παρὰ τρητοῖσι λέχεσσι.

Μεθ᾽ ὃ Τηλέμαχος κοιταθεὶς ὕπνωσεν,

„Ἔνθ᾽ ὅγε παννύχιος, κεκαλυμμένος οἰὸς ἀώτῳ.

Αἱ μὲν οὖν κλῖναι συνίσαντο μάλιστα ἐκ ξύλου, ὡς Ὀδυσσεὺς μαρτυρεῖ (Ὀδ. Ψ΄. ς. 189.) περὶ τῆς κλίνης, ἣν ἐξ ἐλαίας αὐτὸς ἐτεκτήνατο, καὶ χρυσῷ, καὶ ἀργύρῳ, καὶ ἐλέφαντι κατεκόσμησεν· ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐτάνυσεν ἱμάντα βοὸς ἀπὸ τῶν ὑπερεισμάτων, οὓς ἑρμῖνας καλοῦσι. Διὸ καὶ λέχεα τρητὰ τὰς τοιαύτας κλίνας ὁ Ποιητὴς συνεχῶς ὀνομάζει· πρὸς τὴν τῶν σχοινίων δέσιν δηλονότι, διὰ τὰς ἐν ταῖς ὄχθαις (ἤτοι ταῖς πλευραῖς) γινομένας διατρήσεις, δι᾽ ὧν οἱ τό-

-νοι διήρχοντο οἱ τὴν ςρωμνὴν ὑπανέχοντες· περὶ δὲ συγχνάκις Ὅμηρος, δι' ἑνὸς τοῦδε συνεκφράζει τοῦ ἔπους, λέγων.

„ Δέμνια, καὶ χλαῖναι, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα. (Ὀδ. Λ'. ς. 188. καὶ Ὀδυσσ. Τ'. ς. 318.)

Καὶ ἦν μὲν τὰ δέμνια, ὡς οἶμαι, ἡ Τυλεία, ἡ πτίλοις, ἢ γναφάλοις, ἢ ἑτέρῳ τοιῷδε ἔμμεσος. Ὅθεν συχνάκις ἀνθ' ὅλης τῆς ςρωμνῆς παρὰ τῷ Ποιητῇ ὑποβάλλεται. Τούτοις ἐνετίθεντο τὰ ῥήγεα, καὶ αἱ χλαῖναι, ὡς σαφὲς γίγνεται ἐκ τῆς Ἰλιάδος (Ω'. ς. 641.), ἐν οἷς Ἀχιλλεὺς κελεύει παρασκευασθῆναι κοίτην τῷ Πριάμῳ:

„ Δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
„ Πορφύρε' ἐμβαλέειν, ςορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας·
„ Χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἕσασθαι.

„ Φησὶν οὖν Εὐςάθιος: ὑποκεῖσθαι μὲν τὰ δέμνια δίκην κλί-
„ νης, καὶ ῥήγεα χάριν ἀναπτώσεως· ὑπερκεῖσθαι δὲ τά-
„ πητας μὲν εἰς σκέπην, χλαίνας δὲ εἰς ἔνδυσιν· τὰ δὲ δὴ
„ ῥήγεα ἰδίως εἶναι βούλεται, βαπτὰ ἱμάτια, ἢ ὑφάσματα,
„ ἢ καὶ ἄλλως τὰ περιςρώματα, καὶ πάντα τὰ βαπτά.
Ἀλλά γε χλαίνας εἶναι τὴν παχυτέραν ἐσθῆτα: τὸ κατὰ Πολυδεύκην, ἐνεύναιον περιβόλαιον: ἤτοι ἱμάτιον εὐναῖον καὶ παρευναῖον μέγα καὶ δασύ· τουτέςι σισύρας ἐξ ἐρίου ἢ γναφάλου· διὸ καὶ οὔλας τὰς τοιάσδε χλαίνας, ἤτοι δατείας τριχώδεις ὁ Ποιητὴς καλεῖ. Καθάπερ οὖν καὶ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: ΚΔ'.) ἔνθα τοῦ δράκοντος, τῷ Ἡρακλεῖ ἐν σπαργάνοις κοιτίδος εὐναζομένῳ εἰσέρποντος, λέγεται ὑπὸ τοῦ βρέφους ἡ χλαῖνα τοῖς ποσὶν ἀπολακτισθῆναι: Οὔλαν δὲ ποσὶν διελάκτισε χλαῖναν, Φευγέμεν ὁρμαίνων. Εἶτα ὑπολαβών: Ἀμφιτρύων, ἀνέφη, ὑπ' ἀμνείαν θέτο

„παῖδα χλαῖναν. Καὶ τάπητες δὲ λαχνώδεις, ὡς εὐχρηστοι ἐν εὐ-
„ναῖς ὑπῆρχον. Ἀνακρέων γοῦν φησί.: Διὰ νυκτὸς ἐγκάθευδον
„ἁλιπορφύροις τάπησιν. Οὕτω δὲ καὶ Ἀριστοφάνης (ἐν Πλούτῳ,
ς. 527.) Οὐχ ἕξεις οὔτ' ἐν κλίνῃ καταδαρθεῖν, οὔτ' ἐν
τάπητι.

Παραπλησίως Ὀυΐργίλιος περὶ τοῦ Ῥαμνήτου, (Αἰνειάδ: Θ' ς 325.κξ.)
. . . . Qui forte tapetibus altis
Extructus toto proflabat pectore somnum.
„. . . . . (Ὃς ῥα τάπησιν
„Εὗδεν ἐφ' ὑψηλοῖσιν ὅλῳ τῷ στήθει ῥέγκων.)

Πάντως κατὰ ζῆλον τὸν Ὁμήρου τοῦ ἐν τάπησιν ὑψηλοῖς τε καὶ ἁβροτέροις, καθυψώσαντός τε καὶ ἐφαβρύναντος τὸν τάπητα, τὸν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ εὕδοντι τῷ Διομήδει: (Ἰλ: Κ'. ς. 156.)
„Αὐτὰρ ὑπὸ κράτεσφι τάπης τετάνυστο φαεινός.

Ἔνθα τὸ προσκεφάλαιον ἐπέοικε νοεῖσθαι, ὡς ἡρμήνευσε καὶ Ἡσύχιος.

Καὶ τῶν δερμάτων δὲ, ἤτοι τῶν διφθερῶν, οὐ βραχεία τις ἦν καθεύδουσιν ἡ χρῆσις. Οὕτως Ἀχιλλεὺς κελεύει ταῖς δμωῖσι στορέσαι λέχος τῷ Φοίνικι. (Ἰλ: Ι.' ς. 657.)
„Κώεά τε, ῥῆγός τε, λίνοιό τε λεπτὸν ἄωτον.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ παρ' Εὐμαίῳ κατέλεκτο ἐν δέρμασιν οἴων τε καὶ αἰγῶν (Ὀδυσ: Ξ'. ς. 520.) Χλαίνης αὐτῷ ἐπιβληθείσης πυκνῆς καὶ μεγάλης. Ὁ αὐτὸς δ' ἄλλοτε κατηυνάσθη ἀδέψητον βοέην στορέσας. (Ὀδ: Υ'. ς. 2.) Τοιοῦτο δὲ καὶ τὸ Ἀγχίσου λέχος ὑπῆρχεν, (ἐν ὕμν. τῷ Ἀφροδ. ς. 159. καὶ 160.)

,, Χλαίνῃσιν μαλακῆς ἐςρωμένον· αὐτὰρ ὕπερθεν
,, Α῎ρκτων δέρματ᾽ ἔκειτο, βαρυφθόγγων τε λεόντων,
,, Τὺς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν ὔρεσιν ὑψηλοῖσιν.

Ο῾μοίως παρὰ Οὐΐργιλίῳ (Αἰνειάδ. Η΄. ς. 368)

. . . . Stratisque locavit
,, Effultum foliis, et pelle Libyſtidos urſae.
,, (Ε῎υανδρος Α᾽ινείαν ξενοδοχεῖ:
,, Φυλλάδ᾽ ὑποςιβάσας, ϗ δέρμα Λιβυςίδος ἄρκτυ.)

Ο῞υτω καὶ Δάφνις παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: Θ΄.) φησὶν, ἐςρῶσθαι οἱ τὸ λέχος δαμάλεων δέρμασιν:

,, ... Ε᾽ν δὲ νένασαι
,, Λευκᾶν ἐκ δαμαλᾶν καλὰ δέρματα.

Α᾽λλ᾽ ἦν ἄρα γινομένη καὶ λίνυ χρῆσις εἰς τῦτο, ὡς παρὰ τὸ ἐπενεχθὲν ἀνωτέρω, (ἐκ τῆς Ι᾽λ: Ι΄. ς. 657.) δῆλον γίνεται κἀκ τῦ (ἐν Ο᾽δυσ: Ν΄. ς. 73.) ἔνθα οἱ Φαίακες,

,, ... Ο᾽δυσσῆϊ ςόρεσαν ῥῆγος τε, λινοντε.

Καὶ Δίδυμος μὲν ἑρμηνέυει, λεπτὸν ἱμάτιον: Ἐυςάθιος δὲ, σκέπασμά τι σινδονοειδές· ὃ δὴ δαψιλῶς ἐπαινεῖ Ἀπολλώνιος παρὰ Φιλοςράτῳ (ἐν Βιβλ: Η΄.) φάσκων,

,, Καθαρὸν τὸ ἐννυχεύειν ὑπὸ λίνῳ.

Α῎λλως γε μὴν ἔτι καὶ χαμαὶ κατευνάζοντο οἱ βίον ἐπασκῦντες σκυθρωπότερον· τοιοίδε ἦσαν οἱ Σελλοὶ οἱ τῦ Δωδωναίυ Διὸς ὑποφῆται, οὓς χαμαιεύνας Ο῞μηρος ἐπονομάζει, (Ι᾽λ: Π΄. ς. 235.) ὡς ,, κάτω περὶ γῆν αὐτὺς κειμένυς, ϗ μὴ ἐπὶ ςιβάδων, ἢ δε-

„μνίων ὑπνȣ̃ντας. Καὶ Φιλόςρατος δὲ ὁμοίως, (ἐν Βιβλ: Γ'. τῶν εἰς τὸν βίον Ἀπολλων:) τȣ̀ς τῶν Ἰνδῶν Βραχμάνας χαμευνίᾳ χρῆσθαι φησὶν, καθυποςρωννῦντας σφίσιν, οἷς ἂν τῶν χόρτων περιτύχοιεν. Καὶ Λαέρτης δὲ ἐν τῷ ἀγρῷ διάγων, ἐπὶ φυλλάδος ηὐνάζετο (Ὀδυσ: Λ'. ς. 192.)

„Πάντη (γὰρ) οἱ κατὰ γȣνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο.
„Φύλλων κεκλιμένων χθαμαλαὶ βιβλήαται εὐναί.

Στιβὰς δὲ παρὰ Θεοκρίτῳ (ἐν τῷ Ζ'. Εἰδυλ:) ἀναγινώσκεται πρὸς εὐνὴν, εἰς πῆχυν ὅλον ἐπιπυκνȣμένη.

„Κνύζᾳ τ', ἀσφοδελῷ τε, πολυγνάμπτῳ, Σελίνῳ.

Τοιαύτας ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις καὶ αἱ Ἀτθίδες σφίσι παρεσκεύαζον τὰς εὐνὰς, ἐκ φύλλων ἀμπελίνων, ὡς παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ ἀναγινώσκεται (ἐν Βιβλ: Α'. Κεφ. Κς'.) Τέως δὲ καὶ Πλȣ́ταρχος (ἐν τῷ περὶ τȣ̃ δαιμον, τȣ̃ σωκρ·) χαμευνῶν τῶν ἐξ ἄγνȣ τε καὶ μυρίκης ἀναμιμνήσκεται.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Περὶ Λȣ́σεως καὶ Χρίσεως.

Συχνόταται παρ' Ἕλλησιν ἦσαν αἱ ἀπολȣ́σεις καὶ Ἐπιχρίσεις· δι' ὧν ȣ̓χ ὅπως τȣ̀ς ῥύπȣς ἐκπλύνεσθαι ἔχοιεν, ἀλλά τινα καὶ ψυχαγωγίαν σὺν ἡδονῇ ἑαυτοῖς προμνηςεύειν· τȣ́των δὲ πρὸς ἑκάτερον ἐκείνȣς ἀποσκοπεῖν, Εὐςάθιος ἐπιμαρτυρεῖ, λέγων· εἰσενηνέχθαι τὸ βαλανεῖον, ὅπως ἂν ᾖ ῥύπȣ μὲν ἀποθετικὸν, ἀναψυχῆς δέ τινος, αἴτιον. Ἔνθεντοι διηνεκῶς παρ' Ὁμήρῳ, οἱ, εἴτε ἀπὸ τῆς μάχης

ἐπανιόντες, εἴτ' οὖν καὶ δι' ὁδοῦ μακροτέρας εἰς δῶμα τινὸς καταλύοντες, λοῦνταί τε καὶ χρίονται, εἶθ' οὕτως ἐπὶ δαῖτας δαψιλεστέρας προσίασι. Δεῖγμα δὲ τοῦ τοιούτου πρόκειται τὸ Διομήδους τε καὶ Ὀδυσσέως, οἱ ἀπὸ τῆς κατασκοπεύσεως ἐπανελθόντες: (Ἰλ: Κ'. ς. 578.)

„Τὼ δὲ λοεσσαμένω, καὶ ἀλειψαμένω λίπ' ἐλαίῳ,
„Δείπνῳ ἐφιζανέτην . . . .

Ὡσαύτως Τηλέμαχός τε καὶ Πεισίστρατος παραγεγονότες εἰς δώματα Μενελάου, λουθέντες τε καὶ χριθέντες ὑπὸ τῆς ἀμφιπόλου, πρὸς εὐωχίαν καλοῦνται. (Ὀδ: Δ'. ς. 49.) Ὅθεν Ἀθήναιος (ἐν τῷ „Θ'. Βιβλ:) ὡς ἐξ Ὁμήρου δεῖν (οἴεται) θεραπεύσαντα τὸ „σωμάτιον, καὶ λουσάμενον ἰέναι πρὸς δεῖπνον. Ταὐτὸ δ' ἐγίνετο καὶ ὁσάκις, ἀνιαροῦ τινος ἀπαλλαγέντες, εἰς θυμηδίαν ἐφίεντο σφᾶς αὐτοὺς μεταθέσθαι. Οὕτως ἡ Εὐρυνόμη τῇ Πηνελόπῃ παραινεῖ (Ὀδυσ: Σ'. ς. 171.) ἀποπαυσαμένην τοῦ δακρύειν, νίψασθαί τε καὶ τὸ πρόσωπον χρίσαι, ἵν' οὕτω πρὸς τὸν υἱὸν προέλθῃ, καὶ τοὺς μνηστῆρας προσφθέγξηται:

„Χρῶτ' ἀπονιψαμένη, καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς.

Τὸ δ' αὐτὸ ἔθος καὶ παρὰ Ῥωμαίοις κεκρατηκέναι, ἀριθμὸν νικῶσιν οἱ μαρτυρούμενοι, μηδαμῶς ἢ καλῶς αὐτοὺς νιψαμένους τε καὶ χριθέντας ἐπὶ τὸ εὐθυμότερον μετατρέπεσθαι.

Φίλον δὲ τοῖς Ἥρωσιν ἦν, ἐν ὕδατι ἀπολούεσθαι θαλασσίῳ, ὡς Διομήδης καὶ Ὀδυσσεύς: (Ἰλ: Κ'. ς. 572.)

„. . . Ἱδρῶ πολλὸν ἀπενίζοντο θαλάσσῃ
„Ἐσβάντες, κνήμας τε ἰδὲ λόφον, ἀμφί τε μηρούς.

Ἀμέλειτοι γὰρ καὶ λίαν **καθαρτικὸν** ἐστὶ τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ, καὶ τοῖς νεύροις προσφορώτατον, ἣ φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: „Α'.) Κόπον μὲν θαλάττῃ λούοντες, ἣ μάλιστα τοῖς νεύ„ροις ἐστὶ πρόσφορος· οὗ χάριν καὶ Ῥωμαῖοι τὰ πελάγια τῶν

Βαλανείων ἐκτόπως ἤρχοντο: ὡς Μινέτιος ἔφασκεν ὁ Φῆλιξ: Placuit Oſtiam petere, amoeniſſimam civitatem, quod eſſet corpori meo ſicandis humoribus de marinis lavacris blanda et appoſita curatio. „Ἔδοξεν ἀπελθεῖν εἰς Ὠστίαν πόλιν „πάντερπνον· εἴη γὰρ ἂν πρὸς ἐξικμάσίαν τῶν χυμῶν „τοῦ μοῦ σώματος, ἡ ἐκ τῶν πελαγίων λουτήρων θεραπεία „ἡδεῖα τε ἅμα καὶ πρόσφορος. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ Ναυσικάα μετὰ τῶν ἑταίρων παιδισκῶν, ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ προΐει πλυνέουσα. (Ὀδυσ: Ζ'. ς. 59.) Καὶ οὐκ ἄλλως δὲ καὶ ἡ Εὐρώπη προεληλυθέναι παρὰ τῷ Μόσχῳ πεποίηται.

„Ἢ ὅτι φαιδρύνοιτο χρόα προχοαῖσιν Ἀναύρω

Ἄλλως τε δὲ καὶν τοῖς ποταμοῖς εἰωθότες ἦσαν οἱ παλαιοὶ Ἥρωες ἑαυτοὺς πλύνειν, ὡς Ἀγήνωρ (Ἰλ: Φ'. ς. 560.)

„. . . . . Λοεσσάμενος ποταμοῖο
„Ἱδρῶ ἀποψυχθεὶς - - - - - -

Ὅπερ δὴ σύνηθες ὑπάρξαι τοῖς Λακεδαίμοσιν ἐν τῷ Εὐρώτᾳ ποιεῖν ἀνέκαθεν ἤδη ἀπὸ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων, Θεόκριτος δείκνυσιν, ἐν τῷ τῆς Ἑλένης ἐπιθαλαμίῳ· ἔνθα αἱ Σπαρτιάτιδες νεάνιδες ἀσματίζουσιν, ὅτι καὶ αὐταὶ, ὥσπερ οἱ ἄνδρες, ἐν τοῖς χεύμασιν ἐπιχρίονται τοῖς τοῦ Εὐρώτα:

„Χρισάμεναι ἀνδριστὶ παρ' Εὐρώταο λοετροῖς.

Ἀλλά γε συνήθως εἶχον, οἴκοι συνεχέστερον ἐν λουτῆρσι θερμοῖς ἀναστρέφεσθαι. Ταύτητοι Διομήδης καὶ Ὀδυσσεὺς, μετὰ τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπορυφθῆναι: (Ἰλ: Κ'. ς. 576.)

„Ἐς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.

Οὑτωσὶ Νέστωρ ὑπὸ Ἑκαμήδης βούλεται αὐτῷ: (Ἰλ: Ξ'. ς. 6.:) Θερμὰ λοετρὰ παρασκευασθῆναι.

Καὶ ἡ Ἀνδρομάχη δὲ, ἀπὸ τῆς μάχης τῦ Ἕκτορος ἐπανιόντος: (Ἰλ: Χ'. ς. 443.)

„ . . . . . . κέκλετο ἀμφιπόλοισιν
„ Ἀμφὶ πυρὶ ςῆσαι τρίποδα μέγαν. . . .
„ Ἕκτορι θερμὰ λοετρὰ, μάχης ἐκνοςήσαντι.

Καὶ τοῖς Φαίαξι δ' εἴρηται, θυμήρη ἐξόχως εἶναι (Ὀδυσ: Θ' ς. 249).
„ Εἵματά τ' ἐξημοιβὰ, λοετρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί.
Ὁ δέ τοι Πίνδαρος (Ὀλυμπ: ΙΒ'.) δι' ἐπαίνυ ἄγει:

„ Θερμὰ Νυμφᾶν λυτρά.

Καὶ (Νέμ. Ὠδῆ Δ'.) Ἐν θερμοῖς (φησὶ) λυτῆρσι τὰ τῦ σώματος μέλη ἀναθάλπεσθαι·

„ Οὐδὲ θερμὸν ὕδωρ τόσσον
„ Γε μαλακὰ τεύχει
„ Γυῖα. . . . .

Δῆλα δὲ καὶ τὰ Ἡρακλήϊα λυτρὰ, ἃ ὑπερζέοντα Ἥφαιςος τῷ Ἡρακλεῖ καθυπέθηκεν, ἢ παρὰ τῷ Σχολιαςῇ ἀναγινώσκεται τῷ Ἀριςοφάνυς. (ἐν ταῖς Νεφέλαις. ἐν ς. 1047.) Πῦ ψυχρὰ δήπουθεν πώποτ' εἶδες Ἡράκλεια λυτρά. Τοιγαροῦν ἔλαθε Πλίνιον (Βιβλ. ΑΑ'. ἐν Κεφ. ς.) εἰπόντα, μηδαμῇ τὸν Ὅμηρον, θερμῶν πηγῶν ὑπομνησθῆναι. Homerum calidorum fontium mentionem non fecisse, cum alioquin lavari calida frequenter induceret; videlicet quia medicina tunc non erat haec, quae nunc aquarum perfugis utitur.
„ (Ὅμηρον θερμᾶν πηγῶν μνείαν μὴ πεποιηκέναι, καί περ
„ ἄλλως τὺς θερμῷ λυομένυς συνεχῶς εἰσάγοντα: ἀμέλει

„ τοι, ἐπεὶ τὸ τηνικαῦτα ἡ Ἰατρικὴ ἄυτη ἐκ ἦν, ἡ νῦν ἐπὶ „ τὰ ὕδατα καταφεύγεσα. Καὶ γὰρ θατέρα τῶν τε Σκαμάνδρε πηγῶν (Ἰλ: Χ′. ς. 149.)

„ . . . . . Ὕδατι λιαρῷ ῥέει, ἀμφὶ δὲ καπνὸς
„ Γίνεται ἐξ αὐτῆς, ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο.

Ἦπε δ᾽ εἰκός γε ἦν, ἐκ ἄλλοθεν, ἢ ἐκ τῆς φύσεως τὲς ἀνθρώπες παρειληφέναι, ὃ διὰ τέχνης συνεπορίσαντο.

Τελευταῖον μετὰ τὴν διὰ τε λετρε ῥύψιν ἐπεχρίοντο· ὡς ἂν οὕτως αὐτοῖς οἱ πόροι ἐμφραγεῖεν τε σώματος. Οὕτω γὰρ Ἐυςάθιος (ἐν τῷ „τῆς Ἰλιάδ. Κ. ς. 577.) Ἐλαίῳ δὲ ἐχρίοντο οἱ λεσάμενοι, „ἐμφράττοντες τὲς σωματικὲς πόρες, ὡς ἂν μετὰ τὸ λε„τρὸν ςέγοιεν τὴν ὑγρότητα. Ἀλλὰ μῦρα ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν χρόνων ἐκ ἦν, ἣ μαρτυρεῖ Πλίνιος (ἐν τῷ ΙΓ′. Βιβλ. Κεφ. Α′.) τοιαῦτα δηλονότι, οἷάπερ ἐν τοῖς ἐφεπομένοις καιροῖς διὰ χρήσεως ἧκον. Ἐλαίῳ δὲ μόνῳ προσεχρῶντο, συμμιγνῦντες ἐκ τῶν θαμνίων τὰ ἐυοσμότερα, ἐξόχως τὰ ῥόδα. Ὅθεν τὸ ἔλαιον ὁ Ποιητὴς ἐπαινεῖ τὸ ῥόδινον. (Ἰλ. Ψ′. ς. 186.) ᾧπερ Ἀφροδίτη ἐπέχρισεν Ἕκτορα: Ῥοδόεντι δὲ χρῖεν ἐλαίῳ. Ἄλλως τε δὲ, καὶ τεθυωμένον ἀποκαλεῖ τὸ ἐξ ἐυόσμων τινῶν ἠρτυμένον, ὅτε περὶ τῆς Ἥρας φησὶν: (Ἰλ: Ξ′. ς. 172. κξ.)

„ . . . . . . Ἀλείψατο δὲ λίπ᾽ ἐλαίῳ
„ Ἀμβροσίῳ, ἑδανῷ, τὸ ῥά οἱ τεθυωμένον ἦεν
„ Τε καὶ κινυμένοιο Διὸς προτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
„ Ἔμπης ἐς γαῖάν τε καὶ ἐρανὸν ἵκετ᾽ ἀϋτμή.

Μέμνηται δὲ τέτε καὶ Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ. ΙΕ′.) ἐν οἷς διὰ πολλῶν τὰ τῆς Μυρεψικῆς ἐκτιθέμενος, διατείνεται ὅτι καὶ Ὅμηρος εἰδὼς ἦν χρῆσιν μύρων: κἂν εἰ, σὺν ἐπιθέτῳ τινὶ ὀνομάζοι ἔλαια. Ὅπως οὖν ἀλλ᾽ ἔχοι τὸ περὶ τέτε Ὅμηρος ἐκ εἰσάγει τὲς Ἥρως μύροις ἀλειφομένες·

ἢ γοῦν, κατά γε τὸ αὐτῷ δοκοῦν Ἀθηναίῳ (ἐν τῷ Α΄. τῶν Βιβλ.) μόνος παρ᾽ Ὁμήρῳ ὁ Πάρις, κάλλεϊ στίλβων παρίσαται. (Ἰλ: Γ΄. ς. 392.)

Καὶ αἱ ἐσθῆτες δὲ πολλάκις εἰώθεσαν ὑπὸ γυναικῶν πλύνεσθαι, ὥσπερ ὑπὸ τῆς Ναυσικάας, καὶ τῆς Φοινίσσης ἐκείνης, ᾗ συνανδραποδισθεὶς ἅμα ἑάλω Εὔμαιος. (Ὀδυσ: Ο΄. ς. 419). Οὕτω δὲ Σιμωνίδης εἴρηκε περὶ γυναικὸς αἰσχθεῖς: αὐτὴ δ᾽ ἄλουτος, ἄπλυτός τε εἵμασιν. Ἦν δ᾽ ἐπὶ τούτῳ πλυντήρια ἐγγὺς τῶν πόλεων κατεσκευασμένα, ὡς περὶ τῆς Τροίας Ὅμηρος μαρτυρεῖ. (Ἰλ. Χ΄. ς. 153.)

„Ἔνθα δ᾽ ἐπ᾽ αὐτάων πλυνοὶ εὐρέες ἐγγὺς ἔασσι
„Καλοὶ, λαΐνεοι, ὅθι εἵματα σιγαλόεντα
„Πλύνεσκον Τρώων ἄλοχοι, καλαί τε θύγατρες.

Τοῦτο δ᾽ ἐγίνετο διαφερόντως ἐπ᾽ εὐθυμίας αὐτοῖς τρεπομένοις, καθὰ περὶ τῶν υἱῶν Ἀλκινόου εἴρηται: (Ὀδυσ. Ζ΄. ς. 64.)

„Οἱ δ᾽ αἰεὶ ἐθέλουσι νεόπλυτα εἵματ᾽ ἔχοντες
„Ἐς χορὸν ἔρχεσθαι. . . . . . .

ΚΕΦΑΛ: Ι΄.

Περὶ Κομμωτικῆς.

Εἰς κόσμον δὲ τοῦ σώματος καὶ εὐπρέπειαν ἀνήκουσα ἐστὶ καὶ ἡ κόμη, ἣν δὴ τρέφειν τε καὶ τημελεῖσθαι, οὐ μικρὸν Ἕλληνες ἐποιοῦντο λόγον πρὸς ἐγκαλλώπισιν. Διόπερ Ὅμηρος τοὺς Ἕλληνας ἁπανταχοῦ ἐπισεμνύνει

ὀνομάζων κορηκομόωντας: τουτέστι κομῶντας τὰ κάρηνα, καὶ πολύτριχας. Εὐστάθιος δὲ τοῦτ' ἔφη αὐτοὺς ἐπιτηδεύεσθαι, οὐχ ὅπως καλλυ-
„νομένους, ἀλλὰ καὶ φοβερωτέρους καθισταμένους: Ἔθος ἦν αὐτοῖς κόμην
„τρέφειν, οὐ μόνον εἰς κάλλος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ φοβερόν·
„οὕτω γὰρ καὶ λέων χαιτήεις φοβερώτερος τοῦ μὴ χαίτην
„ἔχοντος. Οὕτω καὶ περὶ Λεωνίδου τοῦ τῶν Σπαρτιατῶν Ἄνακτος γράφων
„ἐστὶ Φιλόστρατος (ἐν τῷ Η'. Βιβλ:) ὡς ἄρα γένοιτο κομῶν
„ὑπὲρ ἀνδρείας, καὶ τοῦ σεμνὸς μὲν φίλοις, φοβερὸς δὲ ἐχ-
„θροῖς φαίνεσθαι.

Ἡ δέ τοι κόμη ἡ ξανθὴ μάλιστα ἤγετο ἐν ἐπαίνῳ, ἣν ἐπ' Ἀχιλλεῖ, καὶ Μελεάγρῳ, καὶ Μενελάῳ ἐξυμνεῖ Ὅμηρος. Τοιαύτην δὲ καὶ τὴν τῆς Κίρκης Ὀρφεὺς περιγράφει.

„. . . . . Ἀπὸ κρατὸς γὰρ ἔθειραι,
„Πυρσαῖς ἀκτίνεσσ' ἐναλίγκιαι ἠώρηντο.

Καὶ Οὐΐργίλιος δὲ ἀνακηρύττει (ἐν τῷ Δ'. τῆς Αἰνειάδος, ς. 559.)

Et crines flavos, et membra decora juventae.

„(Καὶ ξανθὴν δὲ κόμην, καὶ γυῖα δὲ ἀγλαὰ ἥβης.)

Ἀλλὰ καὶ Κατύλλος καταγλαΐζει κλεΐζων τὴν Βερενίκης χρυσείαν κόμην. Διόπερ ἐν γένει Εὐριπίδης φησί, τὸν Ἔρον ὑπὸ τῆς ξανθῆς κόμης ἁλίσκεσθαι.

„Φιλεῖ κάτοπτρα, καὶ κόμης ξανθίσματα.

Καὶ αἱ οὖλαι δὲ τρίχες ἐν ἐπαίνῳ ἦσαν· οὗπερ ἕνεκα, χάριν ἐθέλουσα τῷ Ὀδυσσεῖ περιάψαι Ἀθήνη, (Ὀδυσ: Ζ'. ς. 231.)

„Οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

Ἔνθεν τοι καὶ οὐλοκάρηνος Ὁμήρῳ Ὀδυσσεὺς εἴρηται. Οὕτω δὲ καὶ Μόσχος ὁ Βουκολιαστὴς τὴν Ἔρωτος κεφαλὴν ἐν θριξὶν οὔλαις ὑπο-

σκιάζει· τετὶ δὲ ἄρα καὶ ἐντέχνως ἐπειράσαντο περιποιεῖσθαι, ἐν συνάμμασι (*) διαστρεβλοῦντες, καὶ λαβίσι τε, καὶ βελόναις, καὶ τοιούτοις ἄλλοις μεταλλικοῖς πεπυρακτωμένοις ὀργάνοις τὰς κόμας. Τῶν οὖν τοιῶνδε βοστρύχων (ἢ κρωβύλων) Ὅμηρος πολλαχοῦ μνημονεύει, οὓς δὴ πλοκάμους, ἢ πλοχμοὺς ὀνομάζει. Οἷον περὶ τῆς Ἥρας λέγων, (Ἰλ: Ξ'. ς. 175.) φησὶν, ὅτι

„ . . . . Χαίτας
„ Πεξαμένη, χερσὶ πλοκάμους ἔπλεξε φαεινοὺς,
„ Καλοὺς, ἀμβροσίους, ἐκ κράατος ἀθανάτοιο.

Τοιοῦτοι δὲ καὶ τῷ Εὐφόρβῳ (Ἰλ: Ρ'. ς. 52.) ἀπονεμόμενοι φέρονται:

„ Πλοχμοί θ' οἳ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο.

Πρὸς ὃ καὶ Πλίνιος (Βιβλ: ΛΛ'. Κεφ: Α'.) ἀπιδὼν ἔφη. Apud Homerum, virorum crinibus aurum implexum. (Παρ' „Ὁμήρῳ ταῖς ἀνδρῶν χαίταις χρυσὸς ἐμπέπλεκτο. Ἀθη-„ναίοις μὲν οὖν τὸ πάλαι πάτριον ἦν, τέττιγας χρυσοῦς „ταῖς ἑαυτῶν κόμαις ἐνάπτειν, ὡς μαρτυρεῖ Θουκυδίδης (ἐν τῷ Α'. τῆς Ἱστορ:) καὶ δὴ καὶ Πλούταρχος ἐστὶ γράψας τούς γε Κολοφωνίους, χρυσαῖς ταινίαις διακοσμουμένας εἰς κάλλος ἀγλαΐζειν τὰς κόμας: τοὺς δὲ δὴ τοιούτους βοστρύχους κέρατος δίκην εἰώθεσαν σχηματίζειν· ἐξ οὗ καὶ κατὰ τοῦ Πάριδος εἴρηται κέρα ἀγλαὰ. (Ἰλ: Λ'. ς. 38̄.) ὡς ἑρμηνεύσαντες εἰσὶν Ἡρόδοτος, καὶ Ἀπίων ὁ Γραμματικός. Ὡσαύτως δὲ καὶ Σώφρων ὁ συγγραφεὺς τῶν Μίμων, κορώνας ἀναδουμένους λέγει, οἷς οἱ βόστρυχοι, ἐν ὁμοιώματι κεράτων τόξου ἀνεκορυφοῦντο.

Καὶ πρὸς ἔθ' ὅ, τι δὲ σχῆμα τὰς κόμας ἀπέκειρον: οἷον οἱ ἐν Εὐβοίᾳ, δῆμος Ἀβάντων, ὑπὸ τοῦ Ποιητοῦ λέγονται, ὄπιθεν κομόωντες,

(*) Ἢ σπειράμασι

ὅτι τὰς ἐνωπίους τῶν τριχῶν ἐξυρῶντο· διὸ Στάτιος ἀνακηρύττει τοὺς Α᾿βαντιάδας, in terga comatos: Νωτοκόμους, ἢ ὀπισθοκόμους: κατὰ δὲ τὸ ἐκείνων ἔθος, ἐν Δελφοῖς κειράμενον τὸν Θησέα διέξεισι Πλούταρχος. Παρατηρῆσαι δὲ αὐτοὺς τὸ τοιοῦτον ἡγεῖται: ὅπως μὴ „παρέχοιεν ἐκ τῶν τριχῶν ἀντίληψιν τοῖς πολεμίοις· ὅπερ οὖν, καὶ τοὺς Κουρῆτας πεποιηκέναι γράφει Α᾿ντίμαχος ὁ Εὐβοεύς. Τοιάνδε δ᾿ ὑπάρξαι καὶ τὴν κουρὰν τὴν Ἑκτόρειον βούλεται Ἰσαάκιος ὁ Κέκης. Ἣν καὶ Εὐστάθιος ἀναφέρει (Ἰλ: Ψ΄.) ὡς ἐκ τοῦ Λυκόφρονος. Ὅμηρος δὲ (Ἰλ: Δ΄. ς. 533.) ἀκροκόμους ἀποκαλεῖ τοὺς Θρᾶκας, ὅτι τὸ τῆς κεφαλῆς ἄκρον κομῶντες ἐτύγχανον.

Ἦν δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἔθος προσέτι, τὴν ἡλικίαν προϊοῦσιν, ἐν ποταμοῖς τοῖς πατρίοις τὰς κόμας κείρεσθαι, ἅτε δὴ ἐξ ὑγρότητος φυομένας. Οὕτω διέξεισιν Ὅμηρος, ἐπὶ τῇ Πατρόκλου κηδείᾳ, τὸν Α᾿χιλλέα ἀφελέσθαι τὴν κόμην, ἣν ὁ πατὴρ μετὰ τὸν ἐκείνου νόστον ἐπηύξατο τῷ Σπερχιῷ. (Ἰλ: Ψ΄. ς. 141.) Μέμνηται δὲ τοῦ τοιούτου Παυσανίας (ἐν τοῖς Α᾿ττικοῖς.) εἰσβάλλων ἐντεῦθεν, ὡς κοινὸν ἦν τὸ ἔθος τοῖς Ἕλλησιν: οὗ δὴ καὶ παράδειγμα ἐπιφέρει τὸ τοῦ Μνησιμάχης υἱοῦ, οὗ ὁ Α᾿νδριὰς παρὰ τὸν Κηφισσὸν ποταμὸν εἱστήκει, κεκαρμένου τὴν κόμην. Ὁμοίως Φιλόστρατος παραδίδωσιν, ὅτι Μέμνων τὴν ἑαυτοῦ κόμην τῷ Νείλῳ ἀπεκείρατο,

Α᾿λλ᾿ εἰ καὶ τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων, ἄῤῥεσί τε δὴ καὶ θηλείαις, σπουδή τις περὶ τὴν κόμην ἐγίνετο, οὐκ ἐς ἀεὶ μέντοι ἐν ἐπαίνῳ ἐτίθετο τὸ πρᾶγμα, οἷα που φανερὸν, ἐξ ὧν ὑπὸ τοῦ Ἕκτορος, καὶ ὑπὸ τοῦ Διομήδους (Ἰλ. Γ΄. ς. 55. καὶ Λ΄. ς. 385.) ὁ Πάρις ἐπί γε τῇ κόμῃ ὡς θηλυδριώδης κεκάκισται. Διόπερ ὁ Φιλόστρατος (ἐν τοῖς Ἡρωϊκοῖς „φησὶ) διαβέβλητο δὲ πρὸς τὸν Πάριν ὡς δειλὸν, καὶ ἧττω „τοῦ κομεῖσθαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ Θησεὺς ἀφικόμενος Α᾿θήναζε ἄγνως τε, καὶ κόμην πεκτὸς, τοῖς ὑπὸ τῶν τεκτόνων σκώμμασιν ὑποδέδεκτο: Παρθένος ἐν ὥρᾳ γάμου πλανᾶται μόνη. Καὶ τάγε ἔπη τὰ Φωκυλίδους περὶ τούτου ἀρίδηλα:

„ Μὴ μὲν ἐπ' ἄρσενι παιδὶ τρέφειν χαίτην πλοκαμῖδος·
„ Μὴ κορυφὴν πλέξῃς, μηθ' ἅρματα λοξὰ κορύμβων·
„ Ἄρσεσιν ἐκ ἐπέοικε κόμη, χλιδαὶ δὲ γυναιξίν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ΄.

Περὶ Οἴκου.

Μετὰ τὴν σίτησιν, καὶ τὴν ἀμφίασιν, σκεπτέα ἥκει καὶ τὰ περὶ τὴν οἴκησιν. Ὅμηρος ἐν τὰς τῶν μεγιςάνων μάλιςα περιγράφων ἐςὶν οἰκίας, ἃς δώματά τε καὶ μέγαρα ὀνομάζει: καθὰ καὶ Ἀθήναιος, ἐν τῷ Α. τῶν αὐτῶ βιβλίων, παρατετήρηκε. Περὶ τέτων τοίνυν καὶ ἡμῖν ἐπὶ τῶ παρόντος πραγματευτέον.

Τὸν οἶκον ἔκτοθεν ὁ τοῖχος ἦν περιέχων· ἤτοι τὸ ἕρκος, κατ' Εὐςάθιον, τὸ περὶ τὴν αὐλὴν τειχίον, μεθ' ὃ αἱ πύλαι· πρὸς αἷς εἴθιςο κοιτάζεσθαι κῦνας, εἰς προφυλακὴν τῶ οἴκω. ὃς ἕνεκα γε τέτω πυλαωρὼς Πρίαμος ἀπεκάλει. (Ἰλ: Χ΄. ς. 69.) Ὁ δὲ „Ποιητὴς Ἀντιφάνης Φρωροδόμως. Καὶ Εὐςάθιος ἔθος ἦν (φησὶ) τὰς αὐλείως θύρας τηρεῖσθαι ὑπὸ κυνῶν. Τοιός δε ἦν ὁ τῶ Ὀδυσσέως κύων ὁ Ἄργος, ὃς ἔκειτο (Ὀδυσ: Ρ΄. ς. 297.)

„ Ἐν πολλῇ κόπρῳ, ἣ οἱ προπάροιθε θυράων.

Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τέχνῃ ἐπισκευαςοὶ κῦνες παρὰ ταῖς θύραις ἐπικαθιςῶντο, οἵως περ Ἥφαιςος ἐκ χρυσῶ καὶ ἀργύρω ἐτεχνήσατο. (Ὀδυσ: Η΄. ς. 93.)

„ Δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο

Ὅτι δὲ δὴ καὶ Ῥωμαίοις τόδ᾽ αὐτὸ ἔθιςο, Πετρώνιος ὁ Arbiter ἐκδιδάσκει: Non longe ab oſtiarii cella canis ingens catena vinctus in pariete erat pictus, ſuperque quadrata littera ſcriptum CAVE CANEM. „ Οὐ πόῤῥω δὲ (φησὶ) τῆς „τῦ θυρωροῦ κέλλης, κύων μέγας ἁλύσει δεδεμένος, ἐπὶ „τῦ τοίχυ ἦν ζωγραφηθεὶς, οὗ ὕπερθεν ἐν τετραγώνοις „γράμμασιν ἐπεγέγραπτο ἈΠΕΧΕ ΤΟΥ͂ ΚΥΝΌΣ.

Ὑπῆρχον δὲ πρὸς τῶν θυρῶν καὶ ἕδρανα λίθινα, οἷς εἰώθεσαν ἐπικαθέζεσθαι, ὡς ἐπὶ τῶν Μεγάρων τῦ Νέςορος: (Ὀδυσ: Γ΄. ς. 406.)

„. . . Κάτ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ ξεςοῖσι λίθοισιν,
„ Οἵ οἱ ἔσαν προπάροιθε πυλάων ὑψηλάων,
„ Λευκοὶ ἀποςίλβοντες ἀλείφατος. . . .

Οὕτως οὖν καὶ οἱ Πηνελόπης μνηςῆρες: (Ὀδ: Π΄. ς. 343.)

„ Ἐκ δ᾽ ἦλθον μεγάροιο, παρὲκ μέγα τοιχίον αὐλῆς,
„ Αὐτῦ δὲ προπάροιθε θυράων ἑδριόωντο.

Ἐφείπετο δὲ ἡ αὐλὴ, τόπος ὑπαίθριος, φησὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Ε΄.) ἀναπεπταμένος καὶ κενὸς ἔνθα βωμὸς ἵςατο Ἑρκείυ Διὸς, ἐν ᾧ Πηλεὺς ἔθυεν αὐλῆς ἐν χόρτοισιν: (Ἰλ: Λ΄. ς. 773.) Προσῆπτο δὲ ἡ αἴθυσα, ἣ κατὰ τὸν Σχολιαςὴν (Ἰλ. Ι΄. ς. 468.) λέγεται περίςυλον ςοά τις δηλ: πρὸς ἥλιον τετραμμένη· ἥτις αἴθυσα ἐκαλεῖτο παρὰ τὸ αἴθεσθαι. (Ὀδυσ. Σ΄. ς. 100.

„ . . . . . . Ὄφρα ἵκετ᾽ αὐλὴν
„ Αἰθύσης τε θύρας. . . . . .

Συνίςατο δ' ἐκ λίθων ἀπεξεσμένων· ὅθεν αἰθούσας ξεςὰς ἀεὶ Ὅμηρος ὀνομάζει. Κἀνταῦθα δὲ ἦν ὁ Πρόδομος, ὅπου τοῖς ἐπιξενουμένοις ἦν ἔθος τὰ λέχη ςρώννυσθαι, ὡς ἰδεῖν ἐςὶν ἰδιαίτερον, (Ἰλ. Ω'. ς. 644.) ἔνθ' Ἀχιλλεὺς κελεύει: δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι: μεθ' ὅ, ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο Κῆρυξ, καὶ Πρίαμος.

Ἥκει δ' ἐφεξῆς μετά γε τὰ εἰρημένα ὁ Κυριακὸς δόμος, οὗ δὴ τὸ μετώπιον ποικίλοις ἐπίσημον ἦν καλλωπίσμασιν: Ὅθεν ἐνώπια παμφανόωντα Ὅμηρος εἴρηκεν, (Ὀδ. Δ'. ς. 42.) καὶ ἄλλοθι. Ὁ δ' Ἡσύ„χιος τὰ κατ' ἄντικρυ τοῦ πυλῶνος φαινόμενα μέρη, ἃ καὶ „διεκόσμουν ἕνεκα τῶν παριόντων. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσω ἀγλαέςατα καὶ αὐτὰ κατεσκεύαςο: ὡς ἐν τῷ Μενελάου ἀνακτόρῳ, (Ὀδ. Δ'. ς. 72.) τὴν ἐκ χαλκοῦ, καὶ χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ ἠλέκτρου, καὶ ἐλέφαντος αἴγλην, ὁ Ποιητὴς ἀνακηρύττει. Μέμνηται δὴ τούτων καὶ Πλίνιος, ἐν Βιβλ. ΛΓ'. Κεφαλ. Δ'. Et electro auctoritas, Homero teste, qui Menelai regiam, auro, electro, argento, „ebore fulgere tradit. Καὶ τῷ Ἠλέκτρῳ δὲ ἀξίωμα ἦν, „μαρτυροῦντος Ὁμήρου, τοῦ τὰ Μενελάου ἀνάκτορα, χρυσῷ „τε, καὶ Ἠλέκτρῳ, καὶ ἀργύρῳ, καὶ ἐλέφαντι αἰγλήεντα „παραςήσαντος. Οὕτω δὲ μεγαλοπρεπῶς ἦν κατηγλαϊσμένα καὶ τὰ Ἀλκινόου δώματα τοῦ Φαιάκων Ἄνακτος. (Ὀδυσ. Η'. ς. 86.) Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ τῶν σκευῶν τηλικαύτῃ περιουσίᾳ, θαυμαςοὶ πρὸ πάντων ἦσαν οἱ θῶκοι, οἱ παρ' ἑκάτερον τοῖχον διατεταγμένοι, ἐφ' οἷς ἐκαθέζοντο οἱ συνεςιώμενοι, καὶ οἱ ἄλλως παρουσιάζοντες:

„Ἐν δὲ θρόνοι περὶ τοῖχον ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα.
„Ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῖο διαμπερές. . . . . .

Ἦν δὲ τὰ τοιάδε ἕδρανα ποικίλως περικεκοσμημένα, (Ὀδ. Θ'. ς 65.) τὸν δὲ θρόνον ἀργυρόηλον λέγει, ὡς ἥλοις δηλονότι ἀργυρέοις διεστιγμένον. Ὁ δὲ τῆς Πηνελόπης διαφερόντως χρυσῷ τε κὴ ἐλέφαντι ἐπίσημος ἦν. (Ὀδ. Τ'. ς. 56) Διεκαλλύνοντο δ' ἔτι οἱ θρόνοι καὶ ὡραίαις ταῖς ἐπιστρώσεσιν· ὡς (Ὀδυσ. Κ'. ς. 353.)

„ . . . Ἔβαλλε θρόνοις ἐνὶ ῥήγεα καλὰ
„ Πορφύρεα καθύπερθ' ὑπένερθε δὲ λῖθ' ὑπέβαλλε.

Κελεύει δὲ καὶ Εὐρύκλεια ταῖς ἑαυτῆς παιδίσκαις. (Ὀδυσ. Υ'. ς. 150.)

„ . . . . . . Ἐν δὲ θρόνοισ' εὐποιήτοισι τάπητας
„ Βάλλετε πορφυρέους. . . . . . .

Ἡ δ' αὐτὴ σπεύδει, (Ὀδυσ. Ρ'. ς. 32.)

„ Κώεα καστορνῦσα θρόνοις ἐνὶ δαιδαλέοισι.

Τὸ δὲ δάπεδον, ἤτοι, τὸ τοῦ μεγάρου ἔδαφος, λιθόστρωτον ἦν· ὡς δῆλον ἐξ οὗ κραταίπεδον οὖδας, Ὅμηρος ἀποκαλεῖ· (Ὀδυσ: Ψ'. ς. 46.) κὴ λάϊνον οὐδόν. (αὐτ: ς. 88. κὴ ἀλλαχοῦ.)

Καὶ κίονες δὲ διατεταγμένοι ἦσαν ἐντὸς τοῦ δώματος, τὴν δόκωσιν, ἢ ὀροφὴν ὑπανέχοντες. (Ὀδυσ: Τ'. ς. 37.)

„ . . . Τοῖχοι μεγάρων, καλαί τε μεσόδμαι,
„ Εἰλατίναι τε δοκοὶ, καὶ κίονες ὑψόσ' ἔχοντες,

Ἦν δὲ καὶ τῶν κιόνων μία, ἐν ᾗ τὰ ἔγχη εἰώθεσαν ἀναρτᾶν ἢ προσιστᾶν· (Ὀδυσ: Α'. ς. 124.)

„ Ἔγχος μὲν ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν,
„ Δουροδόκης ἔντοσθεν ἐϋξόου, ἔνθαπερ ἄλλα
„ Ἔγχε' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἵστατο πολλά.

Τὸ δὲ τȣ̃ δώματος ἀνωτέρω **ὑπερῷον** Ὁμήρῳ εἴρηται. Εὐςάθιος: „τὰ μετέωρα τῶν οἰκημάτων, ὧα καλȣ̃σιν οἱ Λακεδαιμό-„νιοι· ὅθεν ὑπερῷον, τὸ, οἷον εἰπεῖν ὑπερύψηλον· Ὅθεν δὴ Κλέ-„αρχος παρ' Ἀθηναίῳ (ἐν Βίβλ. Β'.) τὴν Ἑλένην, φησὶν, ἐν τοιȣ́-„τοις οἰκήμασι τρεφομένην, δόξαν ἀπενέγκασθαι παρὰ „πολλοῖς, ὡς ἐξ ᾠȣ̃ εἴη γεγεννημένη. Ὅμηρος ȣ̃ν πάντη, αὐτόθι τίθησι τὰς γυναῖκας: Οἷον τὴν Πηνελόπην (Ὀδυσ: Ο'. ϛ. 516.) περὶ ἧς φησὶν,

„ . . . Ἀλλ' ἄπο τῶν, ὑπερωΐῳ ἱςὸν ὑφαίνει,

Καὶ ἀλλαχȣ̃ ὡσαύτως. Ἐκεῖ δὲ κὴ τῷ Ἄρεϊ συνηυνάσθη ἡ Ἀςυόχη (Ἰλ. Β'. ϛ. 514.)

„ Παρθένος αἰδοίη ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα:

„ Ἄρεϊ κρατερῷ. . . . .

Καὶ Ἑρμῆς δὲ τῇ Πολυμήλῃ: (Ἰλ. Π'. ϛ. 184.)

„ . . . . Εἰς ὑπερῷ' ἀναβὰς παρελέξατο λάθρῃ.

Αὐτόθι δ' ἦν ὁ θάλαμος, ἐν ᾧ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων αἱ γυναῖκες, κὴ μάλιςα αἱ παρθενικαὶ, διάγειν εἰώθεσαν. Οὕτω κὴ γȣ̃ν (Ὀδυσ. Δ'. ϛ. 751. κὴ 787.) καὶ ἡ Πηνελόπη θαλαμευομένη ἐτύγχανεν „.

„ Εἰς ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.

Ἀλλὰ κὴ ἡ Ἑλένη (Ἰλ. Γ'. ϛ. 423.) ὁμοίως:

„ . . . . Εἰς ὑψόροφον θάλαμον κίε δῖα γυναικῶν.

Διὰ τȣ̃το δὲ κὴ ὁ Θεόκριτος φράζει: **Παρθένον ἐκ θαλάμοιο:** ὅτι ἐν θαλάμοις ἐγκλείεσθαι αἱ παρθένοι εἰώθεσαν πρὸ τῶν γάμων· ὅπερ ȣ̃ν ἐνετέλλετο κὴ Φωκυλίδης: Παρθενικὴν δὲ φύλασσε πο-„λυκλείςοις θαλάμοισι. Καὶ ἡ **Γηναικωνίτις** δὲ μέρος ἦν διακεχωρισμένον ἐν τῷ δώματι τȣ̃ μέρȣς, ȣ̃ οἱ ἄρρενες διῆγον· ἐξ οὗ κὴ **ἀνδρὼν** εἴρηται.

Ὑπῆρχον τοιγαροῦν καὶ τοῖς ἀνδράσι θάλαμοι, ἐν οἷς ἐκάθευδον ἐυναζόμενοι, ὡς Τηλεμάχῳ (Ὀδυσ: Α΄. ϛ. 425.)

„ . . . . . Ὅθι οἱ θάλαμος περικαλλέος αὐλῆς
„ Ὑψηλὸς δέδμητο, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
„ Ἔνθ' ἔβη εἰς εὐνήν. . . . .

Οὕτω κἀν τοῖς Πριάμου μεγάροις, θάλαμοι ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων πεντήκοντα, ἐκ ξεστοῦ λίθου δεδομημένοι, ἔνθα οἱ ἐκείνου υἱοὶ ταῖς ἀλόχοις αὐτῶν συνευνάζοντο. Καὶ θάλαμοι δὲ προσέτι ἑτέρωθεν ἀπέναντι, ἄλλοι, ἔνθα οἱ γαμβροὶ σὺν ταῖς αὐτοῦ θυγατράσιν (Ἰλ. Ζ΄. ϛ. 244.)

Ὅλως δὲ καὶ πλεῖστοι θάλαμοι ὑπῆρχον, ὡς ταμεῖα ἐν οἷς παντοῖα τινὰ ἀπεταμιέυετο. ὅθεν ἐπὶ τοῦ δώματος Ὀδυσσέως, ἔσχατος καταλέλεκται (Ὀδ. Φ΄. ϛ. 9.) ὁ θάλαμος, ἐν ᾧ τὰ ὅπλα ἀπέκειτο, ἅπερ ἐξηνέγκατο Μελάνθιος: Καθάπερ δὴ κἀν τῷ θαλάμῳ τῷ Ἕκτορος. (Ἰλ. Ζ΄. ϛ. 321.) Ἀλλ' ἐν τῷ τοῦ Ὀδυσσεως θαλάμῳ (Ὀδ. Β΄. ϛ. 338.) παρὰ τὰ ὅπλα, καὶ χρυσὸς ἀποκείμενος ἐτηρεῖτο, καὶ ἄργυρος, καὶ ἐσθὴς, καὶ οἶνος, καὶ ἔλαιον. Προειστήκει δὲ καὶ οἷα φρουρὸς ταμιοῦχος θεράπαινα, ὡς ἡ παρὰ τῷ Ὀδυσσεῖ Εὐρύκλεια. Αἱ δέτοι θύραι συνεζυγοῦντο κλείθρῳ διὰ ἱμάντος: (Ὀδυσ: Α΄. ϛ. 444.) Ἡ δ' ἀμφίπολος τὴν ἐν τῷ θαλάμῳ τῷ Τηλεμάχου θύραν ἐπέρησε κορώνῃ ἀργυρέῃ.

„ . . . . . Ἐπὶ δὲ κληῗδ' ἐτάνυσσεν ἱμάντι.

Καὶ Ἀθηνᾶ δὲ, εἰς τὸν Πηνελόπης εἰσῆλθε θάλαμον: (Ὀδυσ. Δ΄ ϛ. 802.) παρὰ κληῗδος ἱμάντα. Ὁμοίως δὲ, καὶ τὰς τοῦ θαλάμου θύρας διανοίξουσα Πηνελόπη. (Ὀδυσ Φ΄. ϛ. 46.)

„ . . . . . Ἱμάντα θοῶς ἀπέλλυσε κορώνης,
„ Ἐν δὲ κληῗδ' ἧκε, θυρέων δ' ἀνέκοπτεν ὀχῆας.

Τὰ δ' ἄλλα αὐτοῖς, τῶν τοῦ οἴκου στεγασμάτων τὸ σχῆμα ἐπίπεδον ἦν, ἥκιστα κορυφούμενον, ὥστε καὶ καθεύδειν αὐτοὺς πολλάκις ἐπὶ τοῦ τέγους, ὡς δῆλον ἐπὶ τοῦ Ἐλπήνορος, ὃς ὑψόθεν **καταντικρὺ τέγεος πέσεν.** (Ὀδ: Λ'. ς. 64.) Ἔνθα Εὐστάθιος: Πίπτει δὲ καταντικρὺ τέ-„γεος ὁ Ἐλπήνωρ ἐν ὑπαίθρῳ ἀνακείμενος, διὰ τὸ τὰ δώ-„ματα μὴ κεραμωτὰ, ἀλλ' ὁποῖα καὶ νῦν ὡς εἰκὸς μυ-„ριαχοῦ· ὧν ταῖς δοκοῖς γῆ ἐπαμᾶται· ὡς ἐντεῦθεν τὴν „στέγην χρήσιμον εἶναι καὶ πρὸς τὸ ἐγκοιμᾶσθαι. Τοῦτο δὲ τὸ ἔθος καὶ παρ' Ἑβραίοις ἴσμεν κρατῆσαι, ἐπὶ τῶν δωμάτων εἰωθόσι διάγειν· ὥστε καὶ ἐκ θείας νομοθεσίας αὐτοῖς ἐντετάλθαι, στεφάνην ποιεῖν τῇ οἰκίᾳ, ἣν ἂν ἐκδομήσωσιν εἰς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου (Δευτερονομ: Κεφ: ΚΒ'. ἐδαφ: 8.) Σύνηθες δέ πως καὶ καθ' ἡμᾶς τὸ τοιοῦτον, ἐν πολλοῖς κλίμασιν Ἀνατολικοῖς καὶ Νοτιωτέροις. Καθάπερ ἦν ποτε καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οὕσπερ ἐπιπέδους τὰς τῶν οἰκημάτων στέγας κατασκευάζειν, δῆλον ἐκ τοῦ Βιτρουβίου (Βιβλ: Β'.) καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφέων: καθ' οὓς ἀπὸ τῶν στεγασμάτων πολλάκις θεωροὶ καθίσαντο, ἔτι καὶ λαμπάδας προσεπανάπτοντες.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'

Περὶ τοῦ τῆς ξενοδοχίας δικαίου.

Τὸ κεκτῆσθαι οἶκον, καὶ Θεὸν οἰκεῖον ἐφέστιον, ἄγαν ἐπαινετὸν ἦν παρ' Ἕλλησιν· ὥστε καὶ πρὸς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ εὐφημίαν φέρειν τὸ τοιοῦτο νομίζεσθαι. Ὅθεν (Ἰλιάδ: Ι'. ς. 63.) **ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος.** . . . εἶναι προσείρηται, ὃς ἂν ἐμφυλίου πολέμου ἐφίοιτο. Καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ δὲ, ὡς εἰκὸς, οἱ Κυνικοὶ ἐπιλοιδοροῦνται, **ὡς κακολόγοι,**

ϗ βόρροι, ϗ ἄνοικοι, ϗ ἀνέστιοι. Καὶ ἦν ἄρα μεγάλη τις ἡ φιλανθρωπία ἐκείνων, ὅσοι τοὺς ἐξ ἐπηρείας δαίμονος, οἴκου τε, ϗ ἧς εἶχον ἄλλης περιουσίας ἐκπεπτωκότας, ὑπῆρχον ἐπισκεπτόμενοι· οὓς ϗ οἱ εὖ παθόντες, ὡς Θεοὺς ἐνόμιζον σφῶν αὐτῶν ἐπιμελουμένους, καὶ ἐφ' ὧν μὴ δικαίως πεπείρανται, ἀντιλήπτορας. Οὕτω γὰρ καὶ Ὀδυσσεὺς πένης τε καὶ προΐκτης παταχθεὶς ὑπὸ Ἀντινόου, τὰς τῶν πτωχῶν Ἐριννῦς κατ' αὐτοῦ ἐπαρᾶται· καὶ τῶν λοιπῶν ἔτι μνηστήρων τὸ γεγονὸς ἐπινεμεσώντων. (Ὀδ: Ρ'. ς. 462. κξ:) Διαψέγεται δὲ καὶ Ἡρακλῆς ὡσαύτως, ὁ τὸν ξένον Ἴφιτον ἀποκτείνας, ϗ Θεῶν ὄπιν μὴ ἀλεγήσας, μηδὲ τὴν τράπεζαν αἰδεσθεὶς, τὴν δή οἱ παρέθηκεν. (Ὀδ: Φ'. ς. 27. καὶ 37.) Ὁ δ' Εὔμαιος ἀθέμιστον ἡγεῖται (Ὀδ: Ξ'. ς. 56.) τὸ ξένον ἀθερίζειν.

,, . Οὔ μοι θέμις ἐστὶ, οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,
,, Ξεῖνον ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες,
,, Ξεῖνοί τε, πτωχοί τε . . . .

Κήδεσθαι γὰρ μάλιστα πτωχῶν ἐνόμιζον τὸν Δία, τὸν διὰ τοῦτο καὶ Ξένιον παρ' Ἕλλησιν ἐξυμνούμενον. (Ὀδυσ: Ι'. ς. 270.)

,, Ζεὺς δ' ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε,
,, Ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.

Οὕτω δὲ καὶ Οὐΐργίλιος: (Αἰνειάδ: Α'. ς. 735.)
Jupiter, hoſpitibus nam te dare jura loquuntur.
,, (Ζεῦ! Ξένοις καὶ γάρ σε θεμιστεύειν φατίσαντο.)

Ἀναπτύσσει δὲ τοῦτο Σέρβιος τῷ τοῦ Λυκάωνος παραδείγματι: ὃς ἐπειδὴ τοὺς παρ' αὐτῷ ἐπιξενουμένους ἐτύγχανεν ἀποκτείνων, μετὰ τὴν Ζηνὸς ὑποδοχὴν, ᾗπερ Ἀνδρόμεα κρέα παρέθετο, εἰς λύκον μεταβληθεὶς, ὑπέδειξε, μὴ θέμις εἶναι τὰ τῆς ξενίας ἐπαθετεῖν δίκαια.

Ἔνθεν τοι καὶ ὁ Βασιλεὺς Αἰγύπτου, τὸν εἰς ποινὴν ἀπαιτούμενον ξένον, ἀνένευσεν ἐκπαραδοῦναι: **Διὸς γὰρ ὠπίζετο μῆνιν Ξενίου** (Ὀδυσ: Ξ. ς. 283. 284.) Καθάπερ οὖν καὶ Ἄδμητος ὁ Μολοσσῶν ἄναξ Θεμιστοκλῆν Λακεδαιμονίοις ἀπηρνήνατο ἀποδοῦναι, οὐδ' ἐπὶ Ὁμήροις, ἣ μαρτυρεῖ Πλούταρχος.

Ἀνάπαλιν δὲ οἱ τῆς ξενίας τυχόντες, εἴτι κατὰ τῶν ἐπιξενωσάντων πλημμελήσειαν, τῆς Διὸς μήνιδος ἐπιπειραθήσεσθαι ἐπιστεύοντο: καθ' ὃ καὶ Μενέλαος (Ἰλ: Γ'. ς. 354.) τὸν Ζῆνα καθικετεύων, ὅπως ἂν ὑπὸ χερσὶ ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ Πάριν δαμάσειε, προστίθησιν:

„Ὄφρα τις ἐῤῥίγησι καὶ ὀψιγόνων ἀνθρώπων,
„Ξεινοδόκον κακὰ ῥέξαι, ὅ κεν φιλότητα παράσχῃ.

Τοῖς μὲν οὖν τῶν Ἑλλήνων ἀρχαίοις, καθὰ καὶ τοῖς τῶν Ῥωμαίων, καταλύματα δημόσια οὐχ ὑπῆρχεν, οἷα τὰ παρ' ἡμῖν σήμερον· διὸ ἐκδημοῦντες, παρὰ τὰς τῶν εὐνοούντων οἰκίας ὑποδοχῆς ἐτύγχανον, παρ' οἷς ἐνεχώρει τὸ τῆς ξενίας δικαίωμα, ὡς ἐν ἀναρίθμοις ἐπιμαρτυρήσεσι συγγραφέων διαπιστοῦται. Τῷ δ' ὄντι οἰκειότης ἔκπαλαί τις ἀπὸ τῶν προγενεστέρων διὰ τῆς ἐν τῷ βίῳ κοινωνικῆς ἑνώσεως διεσώζετο: ὡς ἰδεῖν πάρεστι μέσον Γλαύκου τε καὶ Διομήδους, οἱ τὰ ἀλλήλων ὀνόματα ἐπακούσαντες, καὶ τὸ ξενίας δικαίωμα, τὸ ἐν τοῖς σφῶν αὐτῶν προγενεστέροις μεσιτεῦον ἐπενθυμηθέντες, τοῦ μαχέσθαι ἀπέχοντο. (Ἰλ. Ζ'. ς. 215. κξ. ς. 224.)

„Ἦρά μοι ξεῖνος πατρώϊος ἐσσὶ παλαιός.

. . . .

„Τῷ νῦν σοι μὲν ἐγὼ ξεῖνος φίλος Ἄργεϊ μέσσῳ
„Εἰμὶ. σὺ δ' ἐν Λυκίῃ. . . . .

Οὕτω δὲ καὶ (Ὀδυσ. Α'. ς. 187.) Ἀθήνη τὸν υἱὸν Μέντου παριστῶσα τῷ Τηλεμάχῳ, ἔφη:

„ Ξεῖνοι δ᾽ ἀλλήλων πατρώϊοι εὐχόμεθ᾽ εἶναι.

Καὶ ὅγε τῦ Νέςορος, καὶ Τηλέμαχος, σφίσιν αὐτοῖς ξεῖνοι προσείρηνται, διὰ τὴν τῶν τοκέων πρὸς ἀλλήλους φιλίωσιν. (Ὀδυσ. Ο΄. ς. 196.)

„ . . . . . Ξεῖνοι δὲ διαμπερὲς εὐχόμεθ᾽ εἶναι.
„ Ἐκ πατέρων φιλότητος. . . . .

Διὸ καὶ κύβυς φέρειν ἑκατέρωθεν εἰώθεσαν τὸ ἡμίτομον, ὃ προσενεγκών τις, παραυτίκα ἂν τῷ ξένῳ ἐπιγνωσθείη, καὶ ὑποδεχθείη τῷ λόγῳ τῆς προλαβύσης οἰκειότητος. Σύμβολον τῦτο Ἕλληνες ἀπεκάλυν, περὶ ὗ κομψῶς ἐπὶ τῦ Συμποσίυ διαλέγεται Πλάτων. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Πλαῦτος, ἐν τῷ Παινύλῳ. In Paenulo.

A. Ego ſum ipſius quem tu quaeris
Antidamae gnatum me eſſe.
P. Si ita eſt, jam teſſeram confer ſi vis
Hoſpitalem: A. Eccam attuli.
A. Agedum hac oſtende: eſt par probe.

A. Ἐγωγ᾽ εἰμὶ, τῦ, ὃν ζητεῖς Ἀντιδάμυ γόνον με εἶναι.
Π Εἰ ὕτως ἔχει, παράβαλλε δὴ τὸ σύμβολον ἣν ἐθέλοις τὸ ξενικόν.
A. Ἠνὶ προσήνεγκα.
Π. Φέρε ὧδ᾽ ἐπίδειξον· ἔςιν ἀκριβῶς ἶσον.

Οὐ μόνον δὲ ἰδίᾳ τοῖς κατὰ μέρος ἐν ἀνθρώποις τὸ τῆς ξενίας ἀνῆκε δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ πόλεις πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἔθνη, καὶ δυναςεῖαι τῦτ᾽ εἶχον, ὃ προξενίαν ὠνόμαζον. Οὕτω Νικίας μὲν, πρόξενος ἦν Λακεδαιμονίων, παρὰ Πλυτάρχῳ· Καλλίας δὲ, παρὰ

„τῷ Ξενοφῶντι, (ἐν ϛ'. τῶν Ἑλληνικ.) ἤδη ἀπὸ προγόνων: τὴν μὲν „προξενίαν ὑμῶν, ἐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πατρὸς πατὴρ, „πατρῴαν ἔχων, παρεδίδε τῷ γένει. Καὶ διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ σύμβολα διετηρεῖτο, ὡς Λυσίας μαρτυρεῖ περὶ τῶν Ἀριστοφάνους χρη-„μάτων: ἐδεήθη με προσελθεῖν αὐτῷ, λέγων: ὅτι ἔλαβε „σύμβολον παρὰ Βασιλέως τοῦ μεγάλου. Οὕτω πως ἡ προξενία μέσον τῶν δυναστευόντων, οἱονεὶ σπονδή τις καὶ συμμαχία ὑπῆρχεν, ἐκ συνθήκης συνισταμένη. Ἀλυάττης οὖν, ὁ τῶν Λυδῶν Ἄναξ, συνέθετο Μυ-„σοῖς: ἐπ' ᾧτε ξείνους ἀλλήλοις εἶναι καὶ ξυμμάχους, ἢ μαρ-τυρεῖ Ἡρόδοτος ἐν Κλειοῖ. Καὶ Λίβιος δὲ γράφει (ἐν τῷ Α'. Βιβλ.) Αἰνείαν συνάμα τῷ Λατίνῳ συνθήκην τοιάνδε συνθέσθαι: Ibi apud Penates Deos, domeſticum publico adjunxiſſe foedus, filiâ Aeneae in matrimonium datâ. (Ἐκεῖ (φησὶ) παρὰ „τοῖς ἐφεστίοις θεοῖς, σπονδὴν οἰκιακὴν πρὸς τῇ δημοτελεῖ „συνῆψε, τὴν θυγατέρα εἰς γάμου κοινωνίαν τῷ Αἰνείᾳ „δούς.)

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Περὶ τοῦ τύπου τῆς Ξενοδοχίας,

Προσερχομένων τῶν ξένων, τὸ μὲν πρῶτον ἀντελαμβάνοντο δεξιᾶς. Οὕτως οἱ Πύλιοι προσεδέξαντο Τηλέμαχον, καὶ Ἀθηνᾶν: (Ὀδυσ. Γ'. ϛ. 34.)

„. . . . Ὡς οὖν ξείνους ἴδον, ἀθρόοι ἦλθον ἅπαντες,
„Χερσίν τ' ἠσπάζοντο. . . . . . .

Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ Αὐτολύκου υἱεῖς τὸν Ὀδυσσέα: (Ὀδυσ. Τ'. ϛ. 415.)

„Χερσίν τ' ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.

Καὶ Φιλόστρατος δὲ (ἐν Ζ΄. τῶν εἰς τὸν Ἀπόλλων: βίον) τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ὑποδεδέχθαι καθιστορεῖ τὸν Ἀπολλώνιον. Προ-„σιόντα δ' αὐτὸν Ἀπολλώνιον, οἱ μὲν ἄλλοι σοφοὶ προσή-„γοντο ἀσπαζόμενοι ταῖς χερσί. Καὶ ὁ Πάλλας δ' οὕτως Αἰνείαν (Αἰνειάδ. Η΄. ς. 124.)

Excepitque manu, dextramque amplexus inhaesit.

„(Χειρὶ δὲ δέκτο ἓ, φῦ δ' ἄρ δεξιτερῇ περιβάλλων.)

Ὑπέργει γὰρ εἰς τοῦτο ἡ δεξιὰ μάλιστα, ὡς Ὅμηρος αὐτὸς ἐπισημειοῦται: (Ἰλ. Κ΄. ς. 542.)

„Δεξιῇ ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.

Majorum (φησὶ Σέρβιος) haec erat falutatio; cujus rei τὸ αἴτιον (id eft caufam) Varro, Callimachum fequutus, expofuit afferens: omnem eorum honorem dexterarum conftitiffe virtute, ob quam hac fe venerabantur corporis „parte. Τῶν προγενεστέρων ὁ κατὰ τὴν πρόσρησιν ἀσπασμὸς „οὗτος ἦν· οὗ τὸν λόγον Οὐάῤῥων ἑπόμενος Καλλιμάχῳ, ἐξέ-„θετο: ἅπασαν λέγων τὴν τιμὴν ἐν ἐκείνοις τῇ δυνάμει τῆς „δεξιᾶς χειρὸς συνεστηκέναι, δι' ἣν τῷδε τῷ τοῦ σώματος „μέρει διεσεβάζοντο.) Ὅλως γὰρ ὁσάκις ἐντυγχάνοντες ὑπῆρχον ἀλλήλοις, τῆς δεξιᾶς ἔχαιρον ἀντιλαμβανόμενοι. Οἷον δὴ τῷ Μενελάῳ ἐντευξόμενος Ἀγαμέμνων, (Ἰλ. Η΄. ς. 108.)

„Δεξιτερῆς ἕλε χειρὸς, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε.

Καὶ εἰς τοῦτο δ' ἀνήκει τὸ ἔπος τόδε, τὸ τοσάκις ἐπαναληφθὲν:

„Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν.

Ὃ δὴ φιλικὸν εἶναι, φησὶν Εὐστάθιος, καὶ σημαίνειν τὸ δεξιώσασθαι·

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Ξενοφῶν (ἐν τῷ Δ΄. τῶν Ἑλληνικ.) περὶ τȣ̃ Ἀγησιλάȣ λέγων φησὶν, ὅτι ἀκȣ́σας ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος, ἔλαβε τῆς χειρὸς αὐτȣ̃, καὶ εἶπε κτ. Ἐπὶ δὲ τȣ̃ ἀσπασμȣ̃, φωνὴ ἦν ἡ συνήθης τὸ: χαῖρε: ὡς, (Ὀδυ: Θ΄. ς. 408.) Ἀλκίνοος δεξιȣ́μενος Ὀδυσσέα, εἶπε:

„ Χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε. . . . . . .

Ὅνπερ Ὀδυσσεὺς ἀπαμειβόμενος προσέφη: (αὐτ. ς. 413.)

„ Καὶ σὺ, φίλος, μάλα χαῖρε. . . . . .

Ὡσαύτως καὶ Κροῖσος προσφθέγγεται Κῦρον: χαῖρε ὦ Δέσποτα: πρὸς ὃν ἐκεῖνος: Καὶ σύγε ὦ Κροῖσε. (παρὰ τῷ Ξενοφ: Παιδ Ζ.)

Προσετίθετο τὰ πολλὰ, καὶ τὰ διὰ χειλέων φιλήματα· οἷον δὴ Χείρων, προσιόντων τῶν Ἀργοναυτῶν, (παρὰ τῷ Ὀρφεῖ.)

„ Ἀσπασίως ἀνόρȣσε, κύσεν δ' ἄρα φῶτα ἕκαςον.

Οὕτως Ἀπȣλήϊος (ἐν τῇ Μιλησίᾳ Α΄.) Amplexusque ac comiter deoſculatus, mi Luci, ait, ſat pol diu eſt, quod „ interviſimus te. (Περιβαλὼν τε, καὶ φιλοφρόνως καταφιλήσας, ὦ Λȣ́κιος ἐμός, ἔφη, μακρὸν ἐςὶ (νὴ τὸν Πολυδεύκη,) ἐξ ȣ̃ σεȣ̃χ ἑωράκαμεν.) Ἔθος δὲ ἦν, διάφορα τȣ̃ σώματος μέρη καταφιλεῖν: μάλιςα δὲ, κεφαλὴν, ὄμματα, ὤμȣς, χεῖρας ὡς τȣ̃ Τηλεμάχȣ ἐπανιόντος, (Ὀδυσ. Ρ΄. ς. 34.)

„ Δμωαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠγερέθοντο,
„ Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμȣς.

Καὶ ἡ Πηνελόπεια δὲ (αὐτ. ς. 38.)

„ Ἀμφὶ γε παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε δακρύσασα.
„ Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Ὀδυσσέα οἱ δμῶες ὡς εἶδον· (Ὀδ. Φ'. ς. 223.)

„Κλαῖον ἄρ', ἀμφ' αὐτόν γε δαΐφρονα χεῖρα βάλον τε,
„Καὶ κύνεον ἀγαπαζόμενοι κεφαλήν τε καὶ ὤμους.

Ἀμοιβαδὸν δὲ (αὐτ. ς. 225.)

„Ὣς δ' αὕτως Ὀδυσσεὺς κεφαλὰς καὶ χεῖρας ἔκυσσεν.

Τοὺς δὲ δὴ ξένους, λαβόντες τῶν χειρῶν εἰσῆγόν τε, καὶ παρὰ χρῆμα καθέζεσθαι ἄνωγον, ὥσπερ ὁ Νέστωρ τὸν Πάτροκλον. (Ἰλ: Λ'. ς. 645.) θύρῃσιν ἐφιστάμενον·

„. . . Ἰδὼν ὁ γεραιὸς ἀπὸ θρόνου ὦρτο φαεινοῦ,
„Ἐς δ' ἄγε χειρὸς ἑλὼν, κατὰ δ' ἑδριάασθαι ἄνωγε.

Καὶ Ἀχιλλεὺς δὲ τοὺς ἐξ Ἀγαμέμνονος διαπρεσβεύοντας (Ἰλ: Ι'. ς. 199.)

„. . . Φωνήσας προτέρω ἄγεν . . .
„Εἷσε δ' ἐν κλισμοῖσι, τάπησί τε πορφυρέοισιν.

Ἐκέλευσε δ' αὐτοῖς καὶ τὸν Μενοιτίου υἱὸν, μείζονα δὴ κρατῆρα καθιστάντα, ζωρότερον ἐπικεράσασθαι δέπας ἐντύνοντα ἑκάστῳ. Περὶ „οὗ Ἀθήναιος, ἐν καταρχῇ τοῦ ς'. Βιβλίου. Δοκεῖ ἔχειν τι (φησὶ) „πρὸς φιλίαν ὁ οἶνος ἑλκυστικὸν, παραθερμαίνων τὴν ψυ-„χὴν, καὶ διαχέων. Διό περ οὐδὲ πρότερον ἠρώτων, οἵτινες „εἶεν, ἀλλ' ὕστερον ὡς τὴν ξενίαν τιμῶντες, ἀλλ' οὐ τοὺς „ἐν μέρει, καὶ καθ' ἕκαστον ἡμῶν.

Εἰσελθόντας τοίνυν τοὺς ξένους, λούειν τε εἰώθεσαν καὶ χρίειν. Οὕτω Τηλέμαχον, καὶ τὸν τοῦ Νέστορος παρὰ τῷ Μενελάῳ, (Ὀδυσ. Δ'. ς. 49.)

„. . . . . Δμωαὶ λοῦσαν, καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ ὑπὸ Πειραίȣ εἰσενεχθεὶς εἰς τὸν δόμον, (Ὀδ: Ρ΄. ς. 89.) πρὸς τῶν δμωῶν λέλȣταί τε καὶ κέχρισαι· καὶ χλαίνας δὲ, καὶ χιτῶνας ἔχε περιβαλέσθαι. Καὶ ταύτῃ μὲν παρεσκευάζοντο, καθάπερ ἀνωτέρω εἴρηται, ἐπὶ δαῖτα· ἀλλὰ καὶ νυκτὸς εὐνηθησομένοις, νίψασθαι προσετίθετο μάλιστα πόδας, ὅπερ τῷ Ὀδυσσεῖ ἐπιδιακονήσασθαι ὑπὸ Πηνελόπης Εὐρύκλεια προσετάγη· (Ὀδυσ: Τ΄. ς. 358.) τῆς καὶ κατ᾽ ὄρθρον, λȣ́ειν αὐτὸν αὖθις καὶ χρίειν ταῖς δμωΐσιν ἐπικελευσάσης. Τὸ δ᾽ αὐτὸ πρὸς τȣ̀ς ἐπιξενȣμένȣς τελευταῖον εἰώθει τελεῖσθαι, καὶ μέλλοντας ἀπαίρειν. Οὕτω γὰρ Τηλέμαχος, τῇ παρ᾽ αὐτῷ ὑπὸ τῷ Μέντȣ μορφώματι ἐπιξενωθείσῃ Παλλάδι (Ὀδυσ: Α΄. ς. 309.) ἤδη ἀπελευσομένῃ:

„ Ἀλλ᾽ ἄγε δὴ ἐπίμεινον ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,
„ Ὄφρα λοεσσάμενός τε, τεταρπόμενός τε φίλον κῆρ,
„ Δῶρον ἔχων ἐπὶ νῆα κίῃς . . . .

Οὕτω καὶ Καλυψὼ (Ὀδυσ: Ε΄. ς. 264.) ἀπιόντα τὸν Ὀδυσσέα ἐκπέμπει τῆς ἰδίας ἑαυτῆς Νήσȣ,

„ Εἵματά τ᾽ ἀμφιέσασα θυώδεα, καὶ λȣ́σασα.

Ἔνθα σημειωτέον, ὅτι τῶν γυναικῶν ἦν, καὶ τὰ πλεῖστα παρθενικῶν, ἡ περὶ ταῦτα διακονία, ȣ̓ μικρὸν τόδε τῆς τῶν παλαιῶν σωφροσύνης μαρτύριον, ἥπερ Ἀθήναιος (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) παρετηρήσατο, ἀρχαιότατον εἶναι λέγων τὸ ἔθος, καὶ παραδείγματι διασαφῶν τῷ τῶν Κοκάλȣ θυγατέρων, αἳ Μίνωα εἰς Σικελίαν ἀφικόμενον ἔλȣσαν· ἀλλ᾽ ἀντίγε θερμȣ̃ πίσσαν ἐμβαλȣ̃σαι ἀπώλεσαν, ὡς Ζηνόβιος μαρτυρεῖ.

Ἀπιόντων δὲ τῶν ξένων, καὶ σπονδὰς εἰώθεσαν σπένδεσθαι, ἐπευχομένων ἀμοιβαδὸν τὰ βέλτιστα, ὅπερ ἐπὶ Ὀδυσσέως ἰδεῖν ἐστὶν ἀπὸ Φαιάκων ἀναχωρȣ̃ντος, (Ὀδ: Ν΄. ς. 50.) καὶ ἐπὶ Τηλεμάχȣ, ἀπὸ τῶν Μενελάȣ μεγάρων. (Ὀδ: Ο΄. ς. 148.) Τοῖς αὐτοῖς δὲ, καὶ τῶν εἰς βρῶσιν τε καὶ πόσιν ἀναγκαίων, καὶ τῶν εἰς τὴν ὁδὸν ἄλλων χρει-

ωδῶν ἀφθόνως ἐπεφορεῖτο, καὶ δῶρα δέ τινα, ξένια ἐπεχαρίζετο, περὶ ὧν ἐν τῷ πρὸ τούτου Βιβλίῳ εἴρηται· ὡς ἐντεῦθεν πολὺν συνειλοχέναι τοὺς ξενιτευσαμένους πλοῦτον, ἐπαγυρτάζοντας, ὡς Ὀδυσσεὺς ἐν τούτῳ φαίνεται ἐναβρυνόμενος (Ὀδ: Τ'. ς. 284.) Διὸ Αἰλιανὸς (Βιβλ: ΙΕ'. Κεφ: Κ'.) φησὶν αὐτὸν, καθάπερ οὖν καὶ τὸν Μενέλαον, πρὸς ὁμοιότητα τῶν ἐμπορευομένων Φοινίκων, ἐπὶ χώρας πολλὰς ἀλητεῦσαι, ἁδρὰν περιουσίαν συλλέξαντας.

ΚΕΦΑ'Λ. ΙΔ'.

Περὶ Καθικετεύσεως.

Τοῖς γ' ἐπιξενουμένοις ἐκ γειτόνων εἰσὶν οἱ καθικετεύοντες, οἱ καὶ τῇ αὐτῇ περισημαινόμενοι ἐπικλήσει, ὡς φανερὸν ἐστὶν ἐκ τοῦ Ὀδυσσέως (Ὀδ: Ι'. ς. 269.) τοῦ ξένον ἑαυτὸν λέγοντος ἥκειν τῷ Πολυφήμῳ, καὶ ἱκέτην. Παραπλησίας γὰρ ἀπολαύειν ἑκατέρους τῆς θεραπείας ἦν ὅσιον, εἴπερ ἄρα ἐπιστεύετο ἐπίσης.

„Ζεὺς ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε.

Ὃ καὶ Ἡσίοδος ἔγραψεν ἐν τοῖς ἔργοις:

„Ἶσον δ' ὅς θ' ἱκέτην, ὅς τε ξεῖνον, κακὸν ἔρξει.

Διόπερ Ὀδυσσεὺς ὑπὸ τῶν ἐξαγαγόντων αὐτὸν Φαιάκων ἠδικῆσθαι οἰόμενος, τὴν ἐκ Ζηνὸς αὐτοῖς ἐκδίκησιν ἐπαρᾶται: (Ὀδ. Ν'. ς. 213.)

„Ζεὺς σφέας τίσαιτο ἱκετήσιος. . . . . .

Ἀναγκαῖον δ' ἡγοῦντο τὰς τῶν ἱκετευόντων εἰσακούειν δεήσεις, ὡς ὁ Φοῖνιξ πλατύτερον διεξέρχεται πρὸς Ἀχιλλέα ἀποτεινόμενος: (Ἰλ. Ι'. ς. 497.

κζ:) Ἔνθα αἱ **Λιταὶ**, Ζηνὸς εἶναι λέγονται θυγατέρες, ἐς ἄτην αὐτὸν παραθήγουσαι κατὰ τῶν εἰσακούειν αὐτῶν παραιτουμένων. Διὸ ἐν ταῖς ἱκετείαις εἰώθεσαν ἐπικαλεῖσθαι αὐτὰς ὀνομαστὶ, ὡς παρὰ τῷ Ὀρφεῖ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς. Οὐ γὰρ ἄτιμοι ἱκεσίου Ζηνὸς κοῦραι Λιταί. Πρὸς αὐτοῦ δὲ Διὸς τὰ πλεῖστα ἦσαν καθικετεύοντες. (Ὀδυσ: Β΄. ϛ. 68·)

„ Λίσσομαι ἠμὲν Ζηνὸς ὀλυμπίου, ἠδὲ Θέμιστος.

Κἀν τῷ ὕμνῳ τῷ εἰς τὴν Ἀφροδίτην ϛ. 131.

„ Ἀλλά σε πρὸς Ζηνὸς γουνάζομαι . . . .

Καὶ Ἀπολλών: ἐν Ἀργοναυτικ: Ἱκεσίου πρὸς Ζηνός . . .

Λουκιανὸς δὲ ἁπλῶς: ἀλλὰ πρὸς ἱκεσίου ἐρύσασθέ με. Ἐνίοτε δὲ προσετίθεντο παρασυνάπτοντες καὶ τὰ φίλτατα, οἷον γονεῖς, συζύγους, τέκνα, κτήσεις, ἅπερ ἅμα συνείλοχε Νέστωρ: (Ἰλ: Ο΄. ϛ. 665.)

„ Τῶν ὑπὲρ ἐνθάδ' ἐγὼ γουνάζομαι, οὐ παρεόντων,

Οὕτω καὶ Ὀυΐργίλιος Αἰνειαδ: Βιβλ: Ι΄. 524.)

Per patrios manes, per spem surgentis Iüli
Te precor . . . .

„ (Πρὸς πατρίων νεκύων, πρὸς τ' ἐλπωρῆς γε Ἰούλου
„ Ἄρτι ἀνισταμένοιο, σὲ λίσσομαι, ἔκ θ' ἱκετεύω.)

Καὶ καθεξῆς: (αὐτ. ϛ. 597.)

Per te, per qui talem genuere parentes.

„ (Πρὸς σέο, πρὸς τοιόνδε σε τεξαμένων γενετήρων.)

Οὕτω καὶ Σαλλούστιος (ἐν τῷ Ἰουγουρθ: πόλεμ:)

Oro vos, per liberos atque parentes vestros:

„(Δέομαι ὑμῶν, πρός τε τέκνων, καὶ τοκέων ὑμετέρων.)

Α᾽λλὰ καὶ πρὸς τῆς κεφαλῆς ἔτι, καὶ τῶν γονάτων, καὶ τῶν ψυχῶν ἐξελιπάρουν ἀντιβολοῦντες: (Ο᾽δ: Ο᾽. ϛ. 261.)

„ Λίσσομ᾽ ὑπὲρ θυέων, καὶ δαίμονος, αὐτὰρ ἔπειτα
„ Σῆς τ᾽ αὐτοῦ κεφαλῆς, καὶ ἑταίρων, οἵ τοι ἕπονται.

Καὶ Ι᾽λ: Χ᾽. ϛ. 338.)

„ Λίσσομ᾽ ὑπὲρ ψυχῆς καὶ γούνων, σῶν τε τοκήων.

Α᾽λλ᾽ ἔστι μοναδικὸν τὸ τῆς Ε᾽κάβης Ε᾽κτορα τὸν υἱὸν ἀντιβολούσης τῇ τοῦ μαζοῦ ἐπενδείξει (Ι᾽λ: Χ᾽. ϛ. 83.)

„ . . . Εἴποτέ τοι λαθικήδεα μαζὸν ἀνέσχον.

Πρὸς δὴ τούτοις εἰώθεσαν ἱκετεύοντες καὶ τὰς χεῖρας ὑπτίας προτείνειν. Οἷον Α᾽χιλλεὺς (Ι᾽λ: Α᾽. ϛ. 351.)

„ Πολλὰ . . . . μητρὶ φίλῃ ἠρήσατο χεῖρας ὀρεγνύς.

Καὶ ὁ Λυκάων τῷ Α᾽χιλλεῖ: (Ι᾽λ: Φ᾽. ϛ. 115.)

„ . . . . Ε῞ζετο χεῖρε πετάσσας.

Οὕτω καὶ ἡ Ε᾽υρώπη παρὰ τῷ Μόσχῳ.

„ . . Φίλας κικλήσκεν ἑταίρας, χεῖρας ὀρεγνυμένη.

Καὶ Πλούταρχος δ᾽ ἐν Βίῳ Καμίλλου: Δεομένων, φησὶ, καὶ τὰς χεῖρας προϊσχομένων. Καὶ Ο᾽υϊργίλιος, (Αἰν ΙΒ᾽. ϛ. 930.)
Ille humilis, supplexque oculos dextramque precantem
Protendens.

„ (Κεῖνος δ᾽ ἄρ χθαμαλὸς λισσέσκετο, ὄσσ᾽ ἰδὲ χεῖρε
„ Τείνας . . . .

Τέως δέ τοι καὶ τοῖς Λατινοις, αὐτὸ τὸ precari λέλεκται ἀπὸ τοῦ τας χειρας προτείνειν: a porricienda manu: ὡς ἔδοξε τοῖς αὐτῶν Γραμματικοῖς.

Ἀλλὰ γὰρ ἢ τὰς χεῖρας εἶχον οἱ ἱκετεύοντες κεκαλυμμένας: Οὕτως ὁ Χρύσης ἱκέτευεν: (Ἰλ. Α΄. ς. 13. — καὶ 373.)

„Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλε Ἀπόλλωνος.

Ἱκετηρίαν καὶ γὰρ Ἕλληνες ἀπεκάλεν, ὅπερ ἐν χερσὶν ἐπέφερον κάλυμμα ἱκετεύοντες. Ἀρποκρατίωνι μέντοι, τῦτο ἦν κλάδος ἐλαίας κέμματι ἐςεμμένος, ὅν περ οἱ ἱκέται προέτεινον: οἷος περ ὁ παρὰ Πλετάρχῳ (ἐν τῷ Θησεῖ.) Οὕτω καὶ Οὐϊργίλιος ἔχει: (Αἰνειάδ. ΙΑ΄. ς. 101.)

Velati ramis oleae, veniamque rogantes.

„(Συγκεκαλυμμένοι ἔρνεσ' ἐλαίης, λισσόμενοί τε.)

Ὁμοίως καὶ Λίβιος ἐν τῷ Δ΄. τῦ Καρχηδονικῦ πολέμυ: Ramos oleae ac velamenta alia fupplicum porrigentes orare, „ut fe reciperent παρέςησε (τῦς ἐλαίας ἔχοντας ἔρνεα, ἢ „ἕτερ' ἄττα περικαλύμματα προτείνοντας, εὔχεσθαι, ὅπως „ἂν αὐτοὺς ἀποδέξαιντο.) Κἀντεῦθεν τὸ τῦ Πλαύτυ ἐκεῖνο (ἐν τῷ Ἀμφιτρύωνι.)

Ad nos veniunt flentes Principes
Velatis manibus, orant ignofcamus peccatum fuum.

„(Ὡς ἡμᾶς ἀφικνῦνται οἱ ἐν ἀρχαῖς, κλαίοντες
„Χερσὶν ἐγκαλύπτοις: δέονταί τε ἵνα ἀφῶμεν τὰ
αὐτοῖς ἐξημαρτημένα.)

Τὰ πολλὰ δὲ εἰώθεσαν καὶ ἐς γόνυ τῦ ἱκετευομένυ τὰς χεῖρας προτείνειν, καὶ σφᾶς παρατίθεσθαι, ὡς ἐςὶν ἀναγνῶναι παρ' Εὐριπίδῃ.

„Ἱκετηρίας δὲ γόνασιν ἐξάπτω σέθεν.

Ἡ δ' Ἀνδρομάχη ἔφασκε:

„. . . . Στεμμάτων δ' οὐχ ἥσσονας,

„Σοῖς προςίθημι γούνασιν ὠλένας ἐμάς.

Οὕτω γοῦν καθόλου τῶν γονάτων ἥπτοντο προσιόντες οἱ ἱκέται. (Ἰλ. Ω'. ϛ. 357.)

„Γούνων ἁψάμενοι λιτανεύσομεν, αἴκ' ἐλεήσῃ.

Καὶ Ὀδυσσ. Κ'. ϛ. 264.

„Αὐτὰρ ὅγ' ἀμφοτέρῃσι λαβὼν ἐλίσσετο γούνων.

Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ μυριαχοῦ· οὕτω γὰρ δὴ καὶ Ὀρέστης Μενέλαον τὸν ἀδελφὸν ἱκέτης προσφθέγγεται παρ' Εὐριπίδῃ:

„Τῶν σῶν γονάτων πρωτέλεια θιγγάνω.

Καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Νέμ. Η'.)

„Ἱκέτις Αἰακοῦ σεμνῶν γουνάτων ἅπτομαι.

Καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ δ' ὁ Περσεύς, λέγεται γονάτων ὀρεξάμενος Αἰμιλίου: περὶ οὗ Λίβιος (ἐν Βιβλ. ΜΕ.) Submittentemque se ad „pedes suſtulit; nec attingere genua paſſus eſt. (Ὑποκύ- „ψαντα δ' αὐτὸν τοῖς ποσὶν ὑπανέχεν, οὐδ' ἠνέχετο τῶν „αὐτοῦ γονάτων ἐφάψαθαι. Οὕτω τοι καὶ Οὐϊργίλιος, (Αἰνειάδ. Γ'. ϛ. 523.)

Et genua ampleſtens effatur talia ſupplex:

„. . . . . Καὶ λάβε γούνων, λίσσετό θ' ἅδε:

Μέμνηται δὲ τοῦ τρόπου καὶ Πλίνιος (Βιβλ. ΙΑ'. Κεφ. ΜΕ'.) Homines genubus quaedam et religio ineſt, obſervatione gentium. Haec ſupplices attingunt; haec ut aras ado-

„rant, fortasse quia in ipsis inest vitalitas. (Τοῖς ἀν-
„θρώπων γόνασι (φησὶν) ἔνεστί τις ϗ ἱερότης, ἐξ ὑπο-
„λήψεως ὅλων ἐθνῶν, τούτων ἱκέται ἐφάπτονται·
„ταῦτα δίκην βωμῶν προσκυνοῦσιν, ὅτι ἐν αὐτοῖς
„ἔνεστι δῆθεν τι ζωογόνον. Προστίθησι δ' ὁ αὐτὸς αὐτόθι,
ὅτι τοῖς πάλαι Ἕλλησιν ἔθος ἦν καὶ τοῦ Πώγωνος ψαύειν, οὗ παρ'
Ὁμήρῳ πρόκειται ὑποδείγματα οὐκ ὀλίγα· ὡς (Ἰλ. Α'. ϛ. 500.)
Κρονίδου ἡ Θέτις δεησομένη:

„Καὶ ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο, ϗ λάβε γούνων
„Σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' ἄρ ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλοῦσα,
„Λισσομένη προσέειπε. . . . .

(Καὶ Ἰλ. Κ'. ϛ. 454. κξ.) περὶ τοῦ Δόλωνος:

„Ἦε, ϗ ὁ μὲν μὶν ἔμελλε γενείου χειρὶ παχείῃ
„Ἁψάμενος λίσσεσθαι. . . . . . .

Ὁ δ' Ἀχιλλεὺς, τοῦ Πριάμου πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στόμα, τὴν χεῖρα ἐπορε-
ξαμένου. (Ἰλ. Ω'. ϛ. 504. κξ.)

„Ἁψάμενος τῆς χειρὸς, ἀπώσατο ἦκα γέροντα.

Ἥτε Ἑκάβη, παρ' Εὐριπίδῃ, ἀντεπιπλήττει Ὀδυσσεῖ ἀποστρεψαμένῳ τὸ
πρόσωπον, ὡς μὴ προθίξειεν αὐτοῦ τῆς γενειάδος.

Πρὸς δ' ἔτι δὴ καὶ φιλήματι καταστάζεσθαι τὰ γόνατα εἰώθεσαν
ἱκετεύοντες. Οὕτως Ὀδυσσεὺς φάσκει πεποιηκέναι τῷ Αἰγυπτίων Ἄνακ-
τι. (Ὀδ. Ξ'. ϛ. 279.)

„Καὶ κύσα γοῦναθ' ἑλὼν, ὁ δ' ἐρύσατο ϗ μ' ἐλέησεν.

Καὶ ἡ Θέτις ὁμοίως (Ἰλ. Θ'. ϛ. 372.) τῷ Ζηνί:

„ . . . . . Γοῦνατ᾽ ἔκυσσε, καὶ ἔλλαβε χειρὶ γενείου.
Καὶ τὰς χεῖρας δ᾽ ἔτι κατεφίλουν: ὡς Πρίαμος (Ἰλ. Ω΄. ς. 478.)
„ Χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γοῦνατα, καὶ κύσε χεῖρας.

Ὡσάυτως Ἀπουλήϊος (ἐν Μιλησ. Β΄) Hujus diu manus exosculatus, et ipsa genua contingens, miserere, ait, „ sacerdos. Τούτου τε ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας καταφιλῶν, καὶ „ τῶν γονάτων καθαπτόμενος, ἐλέαιρε, ἔφη, ὁ „ Ἱερεύς.

Καὶ παρὰ τὴν ἐχάραν δὲ, ἤτοι τὴν ἑςίαν, ειώθεσαν ἔτι καθέζεσθαι, πρὸς ὃ τὸ Ὀδυσσέως ἀνήκει, ὃς (Ὀδ: Η΄. ς. 153.) ἱκέτης προσελθὼν Ἀλκινόῳ:

„ . . . . Κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο ἐπ᾽ ἐχάρῃ ἐν κονίῃσι
„ Πὰρ πυρὶ . . . .

Ὁμοίως Ἀπολλώνιος (ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς) ἔφη:
„ Τὼ δ᾽ ἄνεω καὶ ἄναυδοι ἐφ᾽ ἑςίῃ ἀΐξαντες.
„ Ἵζανον, ἥ τε δίκη λυγροῖς ἱκέτῃσι τέτυκτο.

Καὶ Θεμιςοκλῆς δὲ παρὰ Πλουτάρχῳ ἱςόρηται, ἐπὶ τῇ ἑςίᾳ καθεσθῆναι, ὅτε πρὸς τὸν Μολοσσῶν ἄνακτα προσπεφεύγει. Ὃ δὲ καὶ τὸν Κοριωλάνον πεποιηκέναι παρὰ τῷ αὐτῷ ἀναγινώσκεται, ἀπὸ Ῥώμης ἐξελαθέντα, καὶ Ἀυφιδίῳ προσελθόντα τῷ Οὐόλσκων ἡγεμονεύοντι.

Κἀπὶ τοὺς βωμοὺς δὲ ἱκέται προσέτρεχον· τοιοῦτος δ᾽ ἦν ὁ Ἑρκείου Διὸς βωμὸς ἐκεῖνος, πρὸς ὃν Φήμιος προσφυγεῖν εἶχεν ἑτοίμως, ἵνα Ὀδυσσεὺς αὐτοῦ φείσηται. (Ὀδ: Χ΄. ς. 335.) Καὶ Πρίαμος δ᾽ εἰς παραπλήσιον προσέδραμε βωμὸν, ὃν Παυσανίας (ἐν τοῖς Κοριν-

θιακ:) ἐςὶ περιγράφων: „τοῦτον τὸν Δία, Πριάμῳ φασὶν „εἶναι τῷ Λαομέδοντος πατρῷον, ἐν ὑπαίθρῳ τῆς αὐλῆς „ἱδρυμένον· καὶ ὅτε ἡλίσκετο ὑπὸ Ἑλλήνων Ἴλιον, ἐπὶ τοῦτον „κατέφυγεν ὁ Πρίαμος τὸν βωμόν. Κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν τύπον καὶ Εὐριπίδης (ἐν τῇ Ἑκάβῃ:)

„ Ἀλλ' ἴθι πρὸς ναοὺς, ἴθι πρὸς βωμοὺς·
„ Ἵζε Ἀγαμέμνονος ἱκέτις γονάτων

Ταύτῃ τοι περὶ τῶν καθικετεύσεων εἴρηται: Θηρσὶ μὲν, καταφυγὴν εἶναι πέτραν: δούλοις δὲ, βωμοὺς Θεῶν· ἀμέλειτοι, ἐπεὶ τὰ πλεῖστα οἱ δοῦλοι τόδ' ἐποίουν, ἀπαλλαχθησόμενοι τῆς ἀπηνείας τῶν δεσποτῶν. Διὸ ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ ἑδρῖται οἱ ἱκέται, ἀπὸ τοῦ καταφεύγειν εἰς τὴν ἑςίαν. Τὸ δ' ἔθος τόδε ἅπασι πάλαι τοῖς ἔθνεσι σύνηθες ἦν, καὶ αὐτοῖς Ἑβραίοις, τὸ πρὸς τὰ ἱερὰ τῶν χωρίων, ὡς ἄσυλα, τοὺς ἱκέτας ἐπικαταφεύγειν. Καὶ τοῦ ἔθους τὰ ἴχνη τούτου, παρὰ πολλοῖς ἔθνεσι καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι καὶ νῦν διασώζεται.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'.

Περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ἐν τοῖς θρήνοις, καὶ πένθεσι.

Τελευταῖον ὑποθετέος ὧδε ἡμῖν καὶ ὁ τρόπος, ὃν Ἕλληνες ἐν πένθεσί τε καὶ κοπετοῖς ἐτήρουν. Πρῶτον οὖν ἐκ φύσεως κοινὸν ἐςὶ πᾶσι τὸ δάκρυα χέειν, ἅπερ ἐκ λύπης ἀπογεννᾶσθαι, ὁμοίως τοῖς καρποῖς τοῖς ἀποφυομένοις τῶν δένδρων, ἔγραψε Πλούταρχος. Ἀνδράσι δήπου τοῖς ἀρίςοις ἐν Ἕλλησι καὶ κρατίςοις, τὴν τοιάνδε διάθεσιν ἐνέθηκεν Ὅμηρος,

οἷον Ἀχιλλεῖ τε καὶ Ἀγαμέμνονι, καὶ ἄλλοις. Οὕτω δὲ ἄρα καὶ Ἀγησίλαος πτῶμα πολεμίε τεθεαμένος ὑπέκλαυσεν, ἣ Ξενοφῶν διέξεισιν (ἐν Ε΄. Ἑλληνικ:) Καὶ Κῦρος δὲ, ἐπὶ νεκρῷ τῷ Ἀβραδάτῃ δάκρυα ἔχεεν· (ἐν Ζ΄. Κυροπαιδ:) Ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, ἐπὶ Νεάρχῳ τε καὶ Ἀρχίᾳ τεθνηκόσιν, ὡς Ἀῤῥιανὸς μαρτυρεῖ, (ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς.) Καὶ αὐτῦ δ' Ἀλεξάνδρε τῆς τελευτῆς ἀκεσθείσης, ὁ Πῶρος, (παρὰ τῷ Φιλοςράτῳ ἐν Βιβλ: Β΄.) Καὶ ὁ Καίσαρ δὲ τὸν Πομπηΐε δακτύλιον κατιδὼν, (παρὰ τῷ Πλετάρχῳ.) καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν δὲ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις ὡσαύτως. Καθόλε καὶ γὰρ, ὡς παρ' Εὐριπίδῃ (ἐν τῇ Ἑλένῃ) Μενέλαος ἀποφαίνεται, ἀνδρὸς γενναίε τὸ τοιῦτον, ἴδιον ἐςίν.

Εἰώθεσαν δὲ οἱ θρηνῦντες καὶ τὴν κεφαλὴν παίειν· ὁ μὲν ἂν Πρίαμος τὴν ἐν τῇ μάχῃ ἀναίρεσιν τῦ Ἕκτορος δεδιὼς: (Ἰλ: Χ΄. ς. 34.)

„Ὤμωξεν ῥ' ὁ γέρων, κεφαλὴν δ' ὅγε κόψατο χερσὶν
„Ὑψόσ' ἀνασχόμενος, μέγα δ' οἰμώξας ἐγεγώνει.

Ὡσαύτως διέξεισι Πλέταρχος, τὸν Σόλωνα, τῦ θανάτε ἀκῦσαντα τῦ υἱέως, παίειν τὴν κεφαλὴν, καὶ τ' ἄλλα ποιεῖν, καὶ „λέγειν, ἃ συμβαίνει τοῖς περιπαθῦσι. Παραπλησίως Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Θαλείᾳ) γράφει: Ψαμμήτιχον τὸν Αἰγύπτε βασιλεύσαντα ἑαλωκότα, ἐπεὶ γηραιὸν ἐθεάσατο ἐν ἐσθῆτι πένητος, ὃν πλετῦντα ἐν τοῖς φίλοις τὸ πρότερον εἶχεν, ἐπικόψασθαι τὴν κεφαλὴν· ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν.

Καὶ τὴν κόμην δὲ παρελωβῦντο, τὰς τρίχας ἐξανασπώμενοι: ὥσπερ Ἀγαμέμνων: (Ἰλ: Κ΄. ς. 15.)

„Πολλὰς ἐκ κεφαλῆς προθελύμνες ἕλκετο χαίτας·

Καὶ Ἀχιλλεὺς δὲ (Ἰλ: Σ΄. ς. 27.)

„ Αὐτὸς δ' ἐν κονίῃσι μέγας μεγαλωςὶ τανυσθεὶς
„ Κεῖτο, φίλῃσι δὲ χερσὶ κόμην ἤσχυνε δαΐζων.

Καὶ οἱ Ὀδυσσέως δ' ἑταῖροι, εἰς ἀΐδην ἀπελευσομένε, (Ὀδυσ: Κ'. ς. 567.)

„ Ἑζόμενοι ῥα καταῦθι γόων, τίλλοντο δὲ χαίτας.

Οὕτω κ̀ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (ἐν τῷ Θ'. τῆς Αἰνειάδ: ς. 477.) περὶ τῆς Εὐρυάλε μητρὸς ἀναγινώσκομεν, ὅτι:

Evolat infelix, et foemineo ululatu,
Sciſſa comam, muros amens, atque agmina curſu
Prima petit. . . . .

„(Πτῆ δ' ἄρ δειλαίη, ὀλολυγαῖς θηλυτέρῃσιν
„ Ἐκτίλλεσα κόμην, ἀνὰ τείχεα, ἠδ' ἀνὰ εἴλας
„ Ἄϊξε πρώτη. . . . .

Καὶ ἐν τῷ ΙΒ. Βιβλ. τῆς Αἰνειάδ. (ς. 870.)

Infelix crines ſcindit Juturna ſolutos
Unguibus ora ſoror foedans, et pectora pugnis.

„ (Ἔσπα χερσὶ τάλαινα κόμας ἀνέτες Ἰυτύρνη,
„ Ὦπα τ' ὄνυξι δρύπτεν, ἀτὰρ πὺξ ςέρν' ἐα κόπτεν.)

Καὶ Ἀριςοφάνης δὲ (Εἰρην. ς. 544.)

„ Ἐκεῖνονὶ τὸν λοφοποιὸν, ἐχ ὁρᾷς τίλλονθ' ἑαυτὸν;

Καὶ Λεκιανὸς: Παῦσαι τιλλόμενος τὴν κόμην. Ἐπὶ δὲ τέτοις καὶ Μαρτιάλιος (ἐν Βιβλ. Ε'.)

Pectusque pulſans pariter et comam vellens.

„(Στέρνον ὁμῶς κόπτων, κ̀ χαίτην τιλλόμενός τε.

Οὐχ' ὅπως δὲ, ἀλλὰ καὶ ῥυπάσμασι τὴν κεφαλὴν κατεμίαινον: ὡς Ἀχιλλεύς: (Ἰλ. Σ'. ς. 23.)

„Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν
„Χεύατο κακκεφαλῆς, χαρίεν δ' ᾔσχυνε πρόσωπον.

Τοῦθ' ὅπερ αὐτολεξεὶ σχεδὸν ἐπαναφέρεται, καὶ περὶ τοῦ Λαέρτου: (Ὀδυσ. Ω'. ς. 315.)

„Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν
„Χεύατο κακκεφαλῆς πολιῆς, ἀδινὸν στοναχίζων.

Καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ δ' ὡσαύτως: (Αἰνειάδ. Ι'. ς. 843.) ὁ Λαύσου πατὴρ ἀναιρεθέντος:

Canitiem multo deformat pulvere.

„(Ἣν πολιὴν πολλῇ καταήσχυνεν ἐν σποδιῇ γε.)

Καὶ ὁ Λατῖνος δὲ, παρὰ τῷ αὐτῷ: (Αἰνειάδ. ΙΒ'. ς. 611.) ἀναιρεθείσης οἱ τῆς ἀλόχου:

Canitiem multo perfusam pulvere turpans.

„(Ἣν πολιήν γε κόνει πολλῇ κατὰ ἀχρειώσας.)

Καὶ Ἠλέκτρα δὲ παρ' Εὐριπίδῃ τὴν κόμην πιναρὰν ἀναδείκνυσι, διὰ τὴν τοῦ γενετῆρος τελευτήν. Παραπλησίως καὶ παρὰ τῷ Ἀπουληΐῳ (Μιλησι. Θ'.) Et difcerptae comae fordentes infperfu cineris, plerumque ejus anteventulae contegebant „faciem. . . . Διασκεδαννύμεναί τε αἱ κόμαι ῥυπαραὶ τῇ „τῆς τέφρας ἐπικαταχύσει, πολλάκις τε, (ὡς ἀνεμίδια, ἢ ὀθόναι, ἢ καλύπτραι: οὐ γὰρ ἄλλως τὸ Anteventulae „τίποτε βούλεται, συνορᾶν σαφῶς ἔχω) αὐτῆς τὸ πρό„σωπον συνεκάλυπτον. Ἦν δὲ ἄρα τὸ ἔθος τόδε πάτριον Ἑβραίοις

τε δὴ, καὶ ἄλλοις τῶν ἀνατολικωτέρων ἐθνῶν, ὡς ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας ἐστὶ κατάδηλον.

Διεσπαράττοντο δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις κοπετοῖς καὶ τὰς παρειὰς, οἷον (Ἰλ: Λ΄. ς. 393.) περὶ τῆς Χηρευούσης εἴρηται:

„ Τοῦ δὲ, γυναικὸς μέν τ' ἀμφίδρυφοι εἰσὶ παρειαί.

Ὃ καὶ περὶ τῆς γαμετῆς εἴρηται (Ἰλ: Β΄. ς. 700.) τοῦ ἀποκτανθέντος Πρωτεσιλάου: ἀμφιδρυφὴς ἄλοχος. Οὐδ' ἄλλως παρ' Ἡσιόδῳ: (ἐν τῇ Ἡρακλ: ἀσπίδι.)

„ . . . . . Κατὰ δ' ἐδρύπτοντο παρειάς.

Καί γε παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ, (Αἰνειάδ: Βιβλ: ΙΒ΄. ς. 605.)

Filia prima manu flavos Lavinia crines
Et roſeas laniata genas . . . .

„ (Πρώτη ξανθοὺς ἡ παῖς πλοχμοὺς τίλλε Λαβίνη,
„ Δρύπτε παρειάς θ' ἃς ῥοδέους . . . . .

Καὶ ἡ Βρισηῒς δὲ, τῆς τελευτῆς Πατρόκλου ἀκουτισθείσης, ὄψιν τε δὴ, καὶ τράχηλον, καὶ στέρνον διασπαράττει (ἐν Ἰλ: Τ΄. ς. 285.)

„ . . . . . . Χερσὶ δ' ἄμυσσε,
„ Στήθεά τ', ἠδ' ἁπαλὴν δειρὴν, ἰδὲ καλὰ πρόσωπα.

Ὁμοίως ἡ Κυζίκου ἄλοχος ἀναιρεθέντος, (παρὰ τῷ Ὀρφεῖ ἐν τοῖς Ἀργοναυτικ:)

„ Στήθεα δρυπτομένη λίγ' ἐκώκυε. . . . . . .

Ὁ δὲ Φιλόστρατος, περὶ τοῦ τῆς μητρὸς υἱοῦ λέγων, τοῦ ὑπὸ δαιμονίου ἐκταρασσομένου: Κἀγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις κλάω, καὶ ἐμαυτὴν δρύπτω. Ὅπερ οὖν καὶ περὶ τῆς Κλεοπάτρας αἰχμαλώτιδος διέξεισι Πλούταρχος, εἰς τὸν βίον Ἀντωνίου.

Αλλως δὲ συχνότατον ἦν τὸ κόπτειν τὰ στήθη, ὡς αἱ τοῦ Ἀχιλλέως θεραπαινίδες ἔδρων: (Ἰλ. Σʹ. ϛ. 30.)

„ . . . . Χερσὶ δὲ πᾶσαι
„ Στήθεα πεπλήγοντο. . . . . . .

Ὁ δὲ Τρυφιόδωρος (ἐν τῇ Ἰλίου ἀναστάσει) περὶ τῆς Κασσάνδρας λέγων:

„ . . . . Πυκνὰ δὲ χαίτην
„ Κοπτομένη καὶ στέρνον, ἀνίαχε μαινάδι φωνῇ.

Καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ δὲ, (Αἰνειάδ. Βιβλ: ΙΑʹ. ϛ. 37.)
Ingentem gemitum tunfis ad fidera tollunt
Pectoribus. . . . .

„ (Ἄσπετον οἰμωγὴν ἐπὶ ἦραν στερνοτυποῦντες.)

Ἀλλὰ καὶ τοὺς μηροὺς παίειν εἰώθουν: ὥσπερ ὁ Ἄσιος, (Ἰλ. Μʹ. ϛ. 162.)
„ . . . . . . Ὤμωξέν τε, καὶ ὣ πεπλήγετο μηρώ.

Ὃ καὶ περὶ τοῦ Πατρόκλου εἴρηται: (Ἰλ. Οʹ ϛ. 397.) καὶ περὶ τοῦ Ἀχιλλέως. (Ἰλ. Πʹ. ϛ. 125.) Οὕτω τοι καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Φάβιος θεασάμενος τοὺς ἰδίους περιπεφραγμένους εἰς φυγὴν τετράφθαι: μηρόν τε πληξάμενος καὶ στενάξας μέγα κτ. καθ' ὃν τύπον ἐκεῖνο λέλεκται τὸ τοῦ Κικέρωνος (περὶ τοῦ λαμπροῦ Ῥήτορος:) frons non percuffa, non femur: (οὐ μέτωπον πέπληκτο, οὐ μηρός.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ γῆς ἐκυλίοντο κονιορτώδους: (Ἰλ. Σʹ. ϛ. 26.) ὥσπερ Ἀχιλλεύς:

„ . . . . Ἐν κονίῃσι μεγαλωςὶ τανυσθεὶς
„ Κεῖτο. . . . .

Καὶ Πρίαμος ὁμοίως: (Ἰλ: Ω΄. ς. 640.)

„ Αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον.

Καὶ Μενέλαος δὲ φησὶ κατακυλισθῆναι, τὸν τȢ ἀδελφȢ θάνατον πεπυσμένος. (Ὀδ: Δ΄. ς. 541.)

Τελευταῖον δ᾽ οὖν καὶ διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς λύπης ἑαυτοὺς ἀνήρουν: ὃ περὶ τῷ Ἀχιλλεῖ ἐδεδίεισαν αἵ τε δμωΐδες (Ἰλ. Σ΄. ς. 34.) καὶ ὁ Ἀντίλοχος ἑτέρωθεν:

„ . . . . . . Μὴ λαιμὸν ἀποτμήξειε σιδήρῳ.

Οὕτω δ᾽ ἑαυτὴν ἀνεῖλε καὶ Ἐπικάςη (Ὀδυσ: Λ΄. ς. 277.)

„ Ἁψαμένη βρόχον αἰπὺν ἀφ᾽ ὑψηλοῖο μελάθρου
„ Ὧ ἄχεϊ σχομένη. . . . .

Οὕτως Ἀμάτη παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. ΙΒ΄. ς. 603.)
Et nodum informis loeti trabe nectit ab alta.

„ (Καὶ βρόχον ἁψαμένη ἀσχήμονα εἵλετο πότμον.)

Ταὐτὸ δ᾽ ἐπεχείρησε καὶ Αἴας παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ, καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς Τραγῳδοῖς, ὧν πλέα τὰ Δράματα τῆς τοιᾶσδε αὐτοχειρίας: πρὸς ἣν τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους ὡς λίαν ἐπιῤῥεπεῖς γενέσθαι κατάδηλον.

ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

Περὶ Γεωργίας.

Λείπεται ἡμῖν περὶ διαφόρων ἐγχειρήσεών τε καὶ ἐργασιῶν, αἷς οἱ πάλαι Ἕλληνες ἐνασχολεῖσθαι ἔχαιρον, βραχέα διελθεῖν· ἐν αἷς δὴ πρώτην τακτέον τὴν περὶ τὴν Γεωργίαν ἄσκησιν. Τῶν μὲν οὖν ἀγρῶν, περὶ οὓς τὰ ἔργα, ἑκάστου, τὰ ὅρια διαστελλόμενα ἦν διὰ λίθων. Οὕτως (Ἰλ: Φ'. ϛ. 405.) τὸν Ἄρην ἡ Ἀθηνᾶ καταβάλλει λίθῳ:

„Τόν ῥ᾽ ἄνδρες πρότεροι θέσαν ἔμμεναι οὖρον ἀρούρης.

Τῷ δ᾽ αὐτῷ λόγῳ καὶ παρ᾽ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: ΙΒ'. ϛ. 897.) Τύρνος κατ᾽ Αἰνείου ἑλίσσων.

Saxum antiquum ingens, campo quod forte jacebat,
Limes agro positus, litem ut discerneret arvis.

„(Λᾶν μέγαν ἀρχαῖον, τυχὸν ἀμπεδίον που ὄντα,
„Οὖρος ὅπως ταχθεὶς ἔριδ᾽ αἴροι τὴν ἐπ᾽ ἀρούραις.)

Τοὺς τοιούσδε ὅρους ἱεροὺς εἶχον, ἀσεβὲς ἡγούμενοι, ἢ ἀροῦν ἔξω τούτων, ἢ μεθιστᾶν. Ὅθεν οἱ ἀρχαιότεροι Ῥωμαίων, τὸν κατ᾽ αὐτοὺς terminum, ἤτοι τὸν ὅρον, ἐξεθέωσαν, καὶ οὐκ ἄνευ ἱεροτελεστιῶν ἀνετίθουν, ὡς παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ πάρεστιν ἰδεῖν (ἐν Βιβλ. Β'.) Διὸ καὶ δοῦλοι ἀνέκαθεν ἐπικαθιστῶντο, οἵπερ ἂν εἶεν τῶν ἐν ἀγροῖς περά-

των Φρερoὶ: οἷος ὁ ἐπάρουρος ἢ πάρουρος (κατ' Εὐστάθιον) ὁ παρ' Ὁμήρῳ νοεῖται (Ὀδυσ. Λ'. ς. 488.) Τοὺς τοιούτους δ' οἱ ἄλλοι Ἕλληνες Οὐροφύλακας εἶπον. Οἱ δὲ Λατῖνοι saltuarios (Ὑλωροὺς) ὡς παρὰ Οὐλπιανῷ (Βιβλ. ΙΒ'. τῶν Διγέστων) De instrument: vel instruct: Legato. Τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς τοῦ Ἄνακτος Αὐγείου ἀγροῖς, παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΕ'.) Οὐροὺς μὲν ἴσασι φυτοσκάφοι. Τοιγαροῦν καὶ διαμφισβητήσεως κινουμένης, περὶ ὁρίων θέσεως τῶν ἐν ἀγροῖς, διεκμετρήσεως διελύετο τὸ νεῖκος: καθάπερ ἐν τῷ Ἰλ: (Μ'. ς. 421.)

„ Ἀλλ' ὥστ' ἀμφ' οὔροισι δύ' ἀνέρε δηριάασθον
„ Μέτρ' ἐν χερσὶν ἔχοντες ἐπιξύνῳ ἐν ἀρούρῃ,
„ Ὥ τ' ὀλίγῳ ἐνὶ χώρῳ ἐρίζητον περὶ ἴσης.

Ἠροτρίων δὲ τὰ πλεῖστα ἐν βουσὶν, οἱ διὰ τοῦτο καὶ ἀροτῆρες εἰρημένοι τῷ Ἡσιόδῳ. Ἐχρῶντο δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡμιόνοις, ἅτε δὴ καὶ ταχίοσιν πρὸς ἄροτον ἐγκρινομένοις (Ὀδυσ: Θ'. ς. 124.)

„ Ὅσσον τ' ἐν νειῷ οὖρον πέλει ἡμιόνοιϊν.

Ἐξ οὗ παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν Ἔργοις ς. 47.)

„ Ἔργα βοῶν ἀπόλοιτο, καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.

Τοὺς δ' αὐτοὺς τούτους καὶ ἐν ἅρματι ἐζεύγνυον πρὸς ὄχημα. (Ἰλ: Σ'. ς. 542. καὶ Ἰλ: Ω'. ς. 442. καὶ Ὀδυσ. Ζ'. ς. 72.) Ἀλλ' ἡ τῶν βοῶν χρῆσις ἰδιαιτέρα ἦν ἐπὶ τῷ ἀλοητῷ: (Ἰλ: Υ'. ς. 495.)

„ Ὡς δ' ὅτε τὶς ζεύξῃ βόας ἄρσενας εὐρυμετώπους.
„ Τριβέμεναι κρῖ λευκὸν ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ.

Ἦν δ᾽ ἔθος ταὐτὸ καὶ παρὰ Ἑβραίοις, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Θείας νομοθεσίας, τῆς τὴν τοῦ ἀλοῶντος βοὸς ἐπιφίμωσιν ἀπαγορευούσης, ἣν (ἐν τῇ Α΄. πρὸς Τιμόθ: Κεφαλ. Ε΄.) ὁ Ἀπόστολος ἀναφέρει: Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Ἀλλ᾽ ὁ Αἰλιανὸς ἐν τῷ Δ΄. Βιβλ: τῆς ποικίλης αὐτοῦ Ἱστορίας διέξεισιν, εἰωθέναι τοὺς πάλαι, κόπρῳ ἐναλείφειν βοείῳ τὰ βοῶν στόματα, ἐφ᾽ ᾧ πρὸς τὴν τῶν καρπῶν ἀπόγευσιν ἀηδέστερον ἔχειν, ὅταν ἀλοητὸς ᾖ, καὶ στρέφωνται περὶ δῖνον οἱ βόες.

Καὶ ἀμπέλους δὲ καὶ ἀλωὰς, παντοίοις δένδροις τε καὶ φυτοῖς κομώσας ἐπιμελὲς ἐτίθεντο γεωργεῖν· καὶ λειμῶνας δ᾽ ἐν οἷς ζώων παντοίων πώεά τε καὶ ἀγέλαι βόσκοιντο, ὡς ἐπὶ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος γλαφυρώτατα περιγραφόμενα πάρεστι κατιδεῖν. (Ἰλ: Σ΄. ς. 526.) Ἐν τούτοις δ᾽ οὖν χώραν εἶχον τὴν πρώτην οἱ βόες, περὶ οὓς πλείονα τὴν σπουδὴν τοὺς Ἕλληνας τεθεικέναι, ἐκ τῆς Ὁμήρου Ποιήσεως εὔδηλον ἁπανταχοῦ, ᾗ καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Μεσσηνιακ:) „ἐπιμαρτυρεῖ γράφων: Ταῦτα μὲν τὸν λόγον μοι βεβαιοῖ, βουσὶ „τοὺς τότε μάλιστα χαίρειν ἀνθρώπους. Τούτου δὲ χάριν κατεσκευάζοντο, ἐν οἷς οἱ ἐκ τῶν οἰκιακῶν δούλων προέχοντες καθιστῶντο ποιμάντορες, καὶ διὰ τῆς παρὰ τῶν κυνῶν συνδρομῆς κατὰ τῶν θηρίων τοῖς ποιμνίοις ἐπήμυνον· ὡς ἔνεστι μαθεῖν ἐκ τῶν Ὀδυσσέως (Ὀδυσ. Ξ΄. ς. 21.) καὶ τοῦ ἐν Ἤλιδι ἄρχοντος Αὐγείου ποιμνίων. (παρὰ Θεοκρ: ἐν Εἰδυλλ: ΚΕ΄.)

Κἀντεῦθεν οὖν ἐκ τῆς βοσκηματικῆς ταύτης περιουσίας, ἅπας ὁ τῶν πάλαι Ἑλλήνων προσελογίζετο πλοῦτος, ὅπερ δὴ κτήσεως εἶδος, δικαιότατον ἁπάντων εἶναι ἀποφαίνεται Ἀριστοτέλης (Πολιτικ: Βιβλ: Ε΄.) ἅτε δὴ τῇ παρὰ τῆς φύσεως συνυπουργήσει ἐπισυνιστάμενον. Οὕτως ὁ Διομήδης τὸν τοῦ ἰδίου πατρὸς παριστῶν ὄλβον (Ἰλ: Ξ΄. ς. 122.)

„ . . . Ἄλις δέ οἱ ἦσαν ἄρȣραι
„ Πυροφόροι, πολλοὶ δὲ φυτῶν ἔσαν ὄρχατοι ἀμφὶς,
„ Πολλὰ δέ οἱ πρόβατ᾽ ἔσκεν . . . . . .

Ὡσαύτως δὲ (Ἰλ: Υ΄. ϛ. 221.) Ἐριχθόνιος γενέσθαι λέγεται:

„ . . . Ἀφνειότατος . . . . θνητῶν ἀνθρώπων,
„ Τȣ͂, τρισχίλιοι ἵπποι ἕλος κατεβȣκολέοντο

Καὶ (Ἰλ: Ι΄. ϛ. 154. καὶ 296.) ἐπαινȣ͂νται αἱ πόλεις, ἃς

„ . . . Ἄνδρες ναίȣσι πολύῤῥηνες πολυβȣ͂ται.

Καὶ ὅλως ἁπανταχȣ͂ οἱ περιȣσίᾳ πλȣ́τȣ διαφέροντες παρ᾽ Ὁμήρῳ, καλȣ͂νται πολύαρνες καὶ πολύμηλοι: ὃ δὴ καὶ Οὐάῤῥων παρατετήρηκεν, ἐν τῷ Α΄. Βιβλ: περὶ τῆς τῶν ἀγρῶν ἐπιμελείας Κεφ: Β΄. Οὕτω δὲ καὶ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδύλλ: ΚΔ΄. γεραίρεται:

„ Εὔρυτος ἐκ πατέρων μεγάλαις ἀφνειὸς ἀρȣ́ραις.

Καὶ ὁ τȣ͂ Αὐγείȣ δὲ σύμπας πλȣ͂τος, ἐκ τῆς τῶν ἀγρῶν συνεστὼς ἦν κληρȣχίας, καὶ μάλιστα τῶν βοῶν, ὥσπερ εἴρηται:

„ . . . . . Πολὺς καὶ ἀθέσφατος ὄλβος.

Παραπλησίως καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Πυθ: Ὠδ: Δ΄.) ὁ Σαλμονέως τȣ͂ Ἄνακτος ὄλβος ἅπας, ἐν ἀγέλαις βοῶν, καὶ ἐν ἀγροῖς ὑφεστὼς ὑπῆρχεν, ὃν, εἰς κλήρȣ μέρος, παρὰ τȣ͂ Ἰάσωνος λαγχάνει Πηλεὺς, πλȣ͂τον πιαίνων. Καὶ Ἡρόδοτος δὲ (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ) τὴν τȣ͂ Μακεδόνων Ἄνακτος περιȣσίαν ἐν διαφόροις ποιμνίοις ἔθετο συνεστῶσαν. Οὕτω καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Ι΄. ϛ. 564.)

Volſcens. . . . . ditiſſimus agri,
Qui fuit Auſonidum, et tacitis regnabat Amyclis.

„ (Βόλσκων. . . . . . . ἀφνεὸς ἀγροῖς
„ Αὐσονίδων κρατέων τ᾽ ἐνὶ σιγηρῇσιν Ἀμύκλαις.

Ὅθεν ὁ Πλίνιος καὶ Locupletem τὸν πλουτοῦντα καλεῖσθαι θέλει: οἷον *loci*, id est agri *plenum*: (Χωρόπλεων ὡς φάναι, χωρίων, τουτέστι, τῶν κατὰ τοὺς ἀγρούς, ἔμπλεων.) Καὶ *Pecunia* δὲ τοῖς Λατίνοις τὰ χρήματα, ἐντεῦθεν: ὅτι in pecore pecunia τότε ὑφίστατο, φησὶν Οὐάῤῥων (ἐν τοῖς περὶ τῆς τῶν ἀγ-
„ρῶν ἐπιμελ. Κεφ. Δ'.) Οἷον εἰπεῖν προβατεία, ὅτι ἐν
„προβάτοις τὸ τηνικαῦτα ἡ χρηματία. (Εἴποι δ' ἂν καὶ
„Ἕλλην ἐπὶ τῆς ἰδίας φωνῆς ἐτυμολογήσας, ὅτι καὶ τὸ
„Νόμισμα ἄρα Ἑλληνιστὶ οὕτω κέκληται, παρὰ τὴν νομὴν
„τὴν τῶν βοσκημάτων.) Τέως δὲ καὶ Πλούταρχος (ἐν προβλήμ.
„ΜΑ'.) ὡς εὐποροῦντες εἰσὶν, οἱ ἀπὸ τῶν θρεμμάτων μά-
„λιστα, καὶ τὴν περιουσίαν ἀπὸ τούτων ἔχοντες.

Ἄλλως τε δὲ περὶ τὴν Γεωργίαν, καὶ ἄνδρες ἔτι τῶν περιφανεστέρων τὴν παρ' ἑαυτῶν ἐργασίαν προσάπτειν, οὔτοι σφίσιν ἡγοῦντο ἀνάξιον. Οἷον τὸν Λαέρτην ἰδεῖν ἐστὶν παρ' Ὁμήρῳ (Ὀδυσ: Ω'. ς. 224. κξ.) καὶ τὸν Αὐγείαν παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ. Καὶ βασιλευόντων δὲ γόνοι, τὰ πατρῷα ποίμνια ἐπὶ νομὴν ἄγειν ἐπιμελὲς εἶχον, ὡς περὶ τῶν ἑπτὰ υἱῶν Ἠετίωνος τοῦ Θηβῶν ἀνάσσοντος Ὅμηρος μαρτυρεῖ· (Ἰλ: Ζ'. ς. 424.) τὸ δ' αὐτὸ δρῶντας εἴσῃ, καὶ Ἶσον τε καὶ Ἄντιφον τοὺς Πριάμου, (Ἰλ: Λ'. ς. 106.) καὶ Ἀγχίσην, (Ἰλ: Ε'. ς. 313.) καὶ Αἰνείαν, (Ἰλ. Υ'. ς. 91.) καὶ ἄλλους. Τὸ δὲ, καὶ διὰ πάσης τοῦτο τῆς πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα οἰκουμένης πάλαι κρατῆσαι, ἔμφανές ἐστι καὶ ἐκ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱερᾶς· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀγροῦ τοὺς ἐπὶ τὸν βασίλειον κληθέντας θρόνον οὐχ ἅπαξ ὁρῶμεν, καὶ οὐδὲ μετὰ τοῦτον, πάντῃ ἐκεῖνον ἐγκαταλιπόντας, ὡς ἐπὶ τοῦ Σαοὺλ δῆλον· ὃς καὶ μετὰ τὸ χρισθῆναι εἰς βασιλέα ὑπὸ Σαμουὴλ, καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ ἀνακηρυχθῆναι, ἰδοὺ ἤρχετο μετὰ τὸ πρωῒ ἐξ ἀγροῦ. (Α'. Βασιλ. Κεφ. ΙΑ'. ἐδαφ. 5.) Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις.

δὲ, ἄνδρες ἀνεφάνησαν Ἡγεμονικοὶ, οἱ περὶ τὴν Γεωργίαν ἐνασχολέμενοι, καθάπερ αὐτὰ τῶν περιφανεςάτων οἴκων ἐπιμαρτυρεῖ τὰ ἐπώνυμα: οἷον τῶν Φαβίων, τῶν Λεντύλων, τῶν Βιτελλίων τῶν Porcorum, τῶν Suilliorum, τῶν Bubulcorum: (ὧν ἀπὸ τῶν Κυάμων, καὶ τῶν Φακῶν, καὶ τῶν Μόσχων, καὶ τῶν Χοίρων, καὶ τῶν Συῶν, καὶ τῶν Βουκόλων ἡ παρωνυμία.) καὶ τῶν ὁμοίων, ὡς τοῦτο παρεσημειώσατο Πλούταρχος.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῆς Κυνηγετικῆς.

Ἐπὶ τὰς ἀγροικικὰς ἐπιχειρήσεις ἐπαναφερομένη ἐςὶν ἡ κυνηγεσία, ἣν κομιδῇ μετῄεσαν συνεχῶς ἀσκοῦντες οἱ ἐν ἀγρῷ τὰ πλεῖςα καταβιοῦντες, καὶ περὶ νομὰς ποιμνίων ἐνασχολέμενοι, ὡς ἐν Ἰλ: (Λ'. ς. 106.) καὶ ἀλλαχοῦ φαίνεται: ὃ καὶ τῷ Ἀγχίσου παραδείγματι ἐπιβεβαιοῦται: περὶ οὗ (ἐν τῷ εἰς τὴν Ἀφροδιτ: ὕμνῳ ς. 160.) εἴρηται, ὅτι ἐφ' ἧς ἐπευνάζετο κλίνης,

„Ἄρκτων δέρματ' ἔκειτο, βαρυφθόγγων τε λεόντων,
„Τοὺς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν οὔρεσιν ὑψηλοῖσιν.

Κυνηγετεῖν δ' ἐπεβάλλοντο, καὶ τῶν καρπῶν ἕνεκεν, οὓς τὰ θηρία πολλάκις πλήθει τε καὶ μεγέθει τηνικαῦτα ἐπικρατέςερα κατεπόρθουν: οἷος ὁ Κάπρος ἐκεῖνος ὁ Καλυδώνιος, (Ἰλ: Ι'. ς. 435. κξ:) ὅνπερ ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει πολλοὶ συνέδραμον,

„Κρήτων τε μεσηγὺ, καὶ Αἰτωλῶν μεγαθύμων.

Καὶ ὁ Λέων δὲ ὁ Νεμέας, ὃν Ἡρακλῆς ἀνεῖλε (παρὰ Θεοκρίτῳ ἐν Εἰδυλλ: ΚΕ΄.) καὶ ὁ ἐν Κρησὶ Ταῦρος ὁμοίως, ὃν ἀπέκτεινε Θησεὺς „(παρὰ τῷ Πανσανίᾳ ἐν τοῖς Ἀττικοῖς.) Πάλαι δὲ ἄρα τὰ θηρία „φοβερώτερα ἦν τοῖς ἀνθρώποις, ὡς, ὅτ' ἐν Νεμέᾳ Λέων, „καὶ ὁ Παρνάσιος· καὶ Δράκοντες τῆς Ἑλλάδος πολλαχοῦ, „καὶ ὗς περί τε Καλυδόνα, καὶ Ἐρύμανθον, καὶ ὁ τῆς Κο„ρινθίας Κρομυῶνος.

Ὅπλων δ' ἐπεφέροντο εἴδη παντοῖα ἐπὶ κυνηγεσίαν ἐξιόντες. Πελέκει μὲν ἀπεχρῶντο οἱ νεανίαι, ἄγριον βοῦν πατάξοντες. (Ἰλ. Ρ΄. ς. 520.) Καὶ τόξον δ' ἀνελάμβανον, καὶ δοράτια, Ὀδυσσεύς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἑταῖροι (Ὀδυσ: Ι΄. ς. 156.) οἷς ἂν τὰς αἶγας διελαύνωσι τὰς ὀρεσκῶους. Ὁ δ' αὐτὸς εἰς κυνηγέσιον προϊὼν μετὰ τῶν υἱῶν Αὐτολύκου, (Ὀδυσ: Τ΄. ς. 438.) ἀμπαιπαλῶν ἴθυνεν ἔγχος κατὰ συὸς μεγάλου, ὑφ' οὗ καὶ ἀντιτέτρωται: τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ὁ τοῦ Κροίσου βέβληται· ὡς Ἡρόδοτος (ἐν τῇ Κλειοῖ) διέξεισιν. Ἡρακλῆς δὲ καὶ λέοντα κατετόξευσε, καὶ τῷ ἐλαΐνῳ ῥοπάλῳ ἀπέλιπεν ἄπνουν. Ἀλλὰ καὶ παρὰ ποιμένων βέλη ἐπὶ λέοντα γέγραπται ἀφεθῆναι, (Ἰλ: Λ΄. ς. 553. καὶ Ἰλ: Ρ΄. ς. 665.), προστιθεμένων τοῖς βέλεσι καὶ λαμπάδων πυρὸς, ὃ τὸ θηρίον πάνυ φοβεῖται, καθάπερ σὺν Ὁμήρῳ καὶ Ἀριστοτέλης ἐπιμαρτυρεῖ, ἐν τῷ Θ΄. Βιβλ. τῆς περὶ ζώων ἱστορίας, Κεφαλ: ΜΔ΄: καὶ Αἰλιανὸς ἐν βιβλ: ΙΒ΄. Κεφ: Η΄: ὁ καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς κατὰ τὴν λέοντος ἕξιν θερμότητος, λόγον ἐπάγων τοῦ φόβου· καθάπερ δὴ καὶ Ὀππιανὸς (ἐν Βιβλ: ΙΔ:) ὃς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πρὸς τὴν Κυνηγετικὴν ἀνηκόντων γλαφυρῶς διεξέρχεται.

Καὶ ἡ τῶν κυνῶν δὲ ὑπέργησις πολλή τις ἦν ἐπὶ τῶν Κυνηγεσίων τοῖς Ἕλλησιν, ἐξ ὧν καὶ τοῦ ὀνόματος μετέχεν ἡ ἐπιχείρησις. Εἰς τοῦτο δὲ διαφερόντως προενεγκεῖν εἴρηται ὁ Ἄργος, ὁ τοῦ Ὀδυσσέως Κύων. (Ὀδ: Ρ΄. ς. 316.)

„ Οὐ μὲν γάρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσι ὕλης
„ Κνώδαλον ὅττι ἴδοιτο, καὶ ἴχνεσι γὰρ περιήδη.

Α᾽τὰρ (κἀν τῷ Τ΄. τῆς Ο᾽δυσ: ς. 436.) κυνηγετοῦντι τῷ Ο᾽δυσσεῖ:

„ Ἴχνη ἐρευνῶντες κύνες ἤϊσαν . . . . . Ο῾ δὲ:
„ Ἤϊεν ἄγχι κυνῶν κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.

Α῎λλως τε δὲ τοῖς πάλαι Α᾽ρχικοῖς ἀνδράσι, περιῆσαν καὶ Κύνες οἱ καλούμενοι τραπεζῆες, οὓς πρὸς τρυφὴν διέτρεφον (Ο᾽δυσ: Ρ΄. ς. 310.)

„ . . . . Α᾽γλαΐης δ᾽ ἕνεκεν κομέουσιν ἄνακτες.

Τοιοῦτοι τῷ Πατρόκλῳ ὑπῆρχον ἐννέα, ὧν δύο Α᾽χιλλεὺς ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐπέῤῥιψεν. (Ι᾽λ: Ψ΄. ς. 173.)

Καὶ περὶ τὴν τῶν πτηνῶν δὲ θήραν ἐνησχολῆσθαι τοὺς πάλαι Ἥρωας, διατείνεται Α᾽θήναιος, (Βιβλ: Α΄:) Πελείαις αὐτοὺς λέγων, καὶ Κίχλαις, θήρετρά τε καὶ παγίδας ὑποτείνειν. Καὶ περὶ τὴν ὀρνεοθηρευτικὴν δ᾽ ἐπασκεῖσθαι, περιστερᾶς ἐπὶ νηὸς ἱστοῦ, μηρίνθῳ ἐπαναρτωμένης, ἣν δήπου πόῤῥωθεν βέλει, ὅπερ ἂν ἀφεῖεν ἐκ τόξου, τιτύσκοιντο: ὡς ἐν τοῖς, ἐπὶ ταῖς κηδείαις τελεῖσθαι εἰωθόσιν ἀγωνίσμασι, δῆλον γίγνεται. (Ι᾽λ. Ψ΄. ς. 878.) Καὶ περὶ τὴν τῶν ἰχθύων δὲ ἄγραν τοὺς αὐτοὺς σπουδάζειν, ὁ αὐτὸς Α᾽θήναιος εἰσβάλλει ἐκ τῶν Ο᾽δυσσέως ἑταίρων, (Ο᾽δυσ: Μ΄. ς. 330.)

„ Οἵ ῥ᾽ ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ,
„ Ι᾽χθῦς, ὄρνιθάς τε φίλας θ᾽ ὅτι χεῖρας ἵκοιτο,
„ Γναμπτοῖς ἀγκίστροισι . . . .

Καὶ τὸ Σαρπηδόνος ἔτι ἀναφέρων ἐκεῖνο (Ἰλ: Ε΄. ς. 487.) τῦ τὴν Τροίας κινδυνεύυσαν ἅλωσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων, τῇ τῶν ἰχθύων ἐπαγρεύσει παρεξεικάζοντος:

,, Μήπως, ὡς ἀψῖσι λίνυ (πυ) ἁλόντε πανάγρυ
,, Ἀνδράσι δυσμενέεσσιν ἕλωρ, καὶ κῦρμα γένησθε.

Τῦθ' ὅπερ οἱ μὲν, ὡς περὶ πτηνῶν λεχθὲν ἐξεδέξαντο, οἱ δ' ὡς περὶ τῶν θηρίων.

Ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν Ὀςρέων ἄγραν Ὅμηρος σαφῶς ἐκδιδάσκει, (Ἰλ: Π΄. ς. 747.) ἐν οἷς Κεβριόνην, τὸν ἀπὸ τῦ δίφρυ, ὃν ἡνιόχει τῷ Ἕκτορι ἐκπεσόντα, παραβάλλει ἀρνευτῆρι: (τυτέςι κολυμβητῇ) τῷ ἀπὸ τῆς νηὸς εἰς τὴν θάλασσαν ἐγκατακυβιςῶντι: ὃς δή:

,, Πολλὺς ἂν κορέσειε . . . . . τήθεα διφῶν
,, Νηὸς ἀποθρώσκων . . . .

Ἀλλὰ γὰρ οἱ πάλαι Ἥρωες μᾶλλον ἔχαιρον τῇ πεζικῇ τῶν θηρίων κυνηγεσίᾳ, ἣν καὶ τοῖς γενναίοις ἀνδράσιν, ὡς μᾶλλον ἀξίας ἐπιπροσήκυσαν, ἐν ἐπαίνῳ τίθησι Πλάτων. (ἐν Ζ΄. περὶ τῶν Νόμων:) ,,Μόνη δὲ πᾶσι λοιπὴ καὶ ἀρίςη ἡ τῶν τετραπόδων, ἵπ-,,ποις, καὶ κυσὶ, καὶ τοῖς ἑαυτῶν θήρα σώμασιν· ὧν ἁπάν-,,των κρατῦσι δρόμοις, καὶ πληγαῖς, καὶ βολαῖς αὐτόχει-,,ρες θηρεύοντες, ὅσοις ἀνδρείας τῆς θείας ἐπιμελές. Καὶ περὶ ταύτην ὖν μάλιςοι οἱ Ἥρωες ἐκεῖνοι ἐκ παίδων διεγυμνάζοντο, ὡς δῆλον τῷ Ὀδυσσέως παραδείγματι: (Ὀδυσ. Τ΄. ς. 465.) καὶ τῷ Ἀχιλλέως παρὰ Πινδάρῳ. (Νέμε. Γ΄.) Ὅπυ παῖς ἔτι ὢν ἑξαέτης, λέοντάς τε καὶ κάπρυς ἐπ' ἀναιρέσει ἐλαύνων τε καὶ τοξεύων, τὰ τύτων σώματα Χείρωνι τῷ καθηγεμόνι προσῆγε· καὶ μὴν ἔτι καὶ ἐλάφυς κυνῶν τε ἄνευ καὶ ἑρκέων ἁλίσκων καὶ ἀναιρῶν, (ποσσὶ γὰρ κράτεσκεν.) Οὕτω δὴ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ζ΄. ς. 746) Οἱ τὰς ἐρεικὰς ἔχοντες Νύρσας παλαιοὶ Λατῖνοι, τῇ θηρευτικῇ ἔκδοτοι λίαν γενέσθαι φαίνονται:

Horrida praecipue . . . . . gens, assueta que multo
Venatu nemorum. . . . .

„ (Κάρτ' ἄγριον γένος, ὡς μάλα δὴ ἐθάδων περ ἐόντων
„ Ἀνδρῶν ἐν λόχμαις θηρητήρων. . . . .

Τὸ δ' ἔθος τοῦτο καὶ τοῖς Περσῶν Αἰζηοῖς πάτριον εἶναι διδάσκει Ξενοφῶν, οἱονεί τινα τῶν ἐν πολέμοις ἀγώνων προπαίδειάν τε καὶ προεξάσκησιν. Ταύτην δὲ μάλιστα τοῖς Ἡρωϊκοῖς τὴν αἰτίαν, τῆς περὶ τὴν Κυνηγετικὴν σπουδῆς, ἀποδίδωσι καὶ Ἀθήναιος (ἐν τῷ Α΄. τῶν Βιβλ.) „ λέγων ὅτι: Ἐπὶ Κυνηγέσια ἐξίασιν οἱ νέοι πρὸς μελέτην „ τῶν πολεμικῶν κινδύνων. Ἀμέλει τοι γὰρ ἡ Κυνηγετικὴ, οἷον τι μέρος ἐστὶ καὶ ἀπείκασμα τῆς πολεμικῆς, ὡς καὶ Ἀριστίδης φησὶν, „ ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν: Πολεμικῆς μόριον τέχνης ἐστὶ μᾶλλον δὲ εἰκών. Διὸ καὶ Πλάτων τοὺς πολέμους θήρας ἀνθρώπων, κομψῶς ὠνόμαζεν.

ΚΕΦΑΛ. Γ΄.

Περὶ γυναικείων ἔργων καὶ ἐνασχολήσεων.

Τοῖς εἰρημένοις μάλιστα οἱ ἄνδρες ἐτύγχανον ἀσχολούμενοι, ὥσπερ αἱ γυναῖκες περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν οἴκοι ἀνεστρέφοντο, τῷ ἰδίῳ ἑκάστη ἔργῳ προσέχουσαι. Ἔργον δὲ κοινὸν ἦν ἁπάσαις τὸ τῆς ταλασιουργίας, καὶ τῆς ὑφαντικῆς. Οὕτω γὰρ Ἀνδρομάχην Ἕκτωρ τοῦ πολέμου ἀποπειρωμένην ἀποτρέψαι, οἴκαδε κελεύει ὑποχωρεῖν, καὶ τῶν ἰδίων ἐπι•

μελεῖσθαι, ἱςᾶ τε ; καὶ ἠλακάτης: (Ἰλ: Ζ΄. ς. 491.) καθὰ καὶ Τηλέμαχος τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ Πηνελόπην: (Ὀδυσ: Α΄. ς. 357.)

Καὶ ὅσα μὲν ἀνήκει φάναι περὶ τῆς Ἠλακάτης, ταύτην εἶχεν Ἑλένη χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ περίκοσμον, ἐφ' ἧς ἔριον ἰοειδὲς εἷλκεν· (Ὀδυσ: Δ΄. ς. 131. κξ.) οἷον, (ὡς ἐν ἐπαίνου λόγῳ προςίθησι Θέκριτος, ἐν Εἰδυλ: ΙΗ΄.) οὔτις τῶν ἡλίκων παιδισκῶν νήθειν ᾔδει παραπλησίως. Οὕτω καὶ Ἀρήτη ἡ Ἄνασσα περὶ τὴν ἐσχάραν μετὰ τῶν ἀμφιπόλων καθῆςο, (Ὀδυσ: Ζ΄. ς΄. 55. καὶ 306.) Ἠλάκατα ςρωφῶσ' ἁλιπόρφυρα. Καὶ Πηνελόπη δὲ, παρὰ ςαθμὸν μεγάροιο ἷζεν: (Ὀδυσ: Ρ΄. ς. 96.) κλισμῷ κεκλιμένη, λεπτ' ἠλάκατα ςρωφῶσα. Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ ταῖς ἀμφιπόλοις ἐπιτάττει: (Ὀδυσ: Σ΄. ς. 313. 314.)

„Ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ' ἵν' αἰδοίη βασίλεια·
„Τῇ δὲ παρ' ἠλάκατα ςροφαλίζετε . . . . . .

Οὕτω καὶ Μόσχος (ἐν Εἰδυλ: Β΄.) τὴν Εὐρώπης τῆς βασιλόπαιδος ἠλακάτην μυρίοις ἐμβλήμασι κατηγλάϊσε. Καὶ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι δὲ, (Ἑλληνικ: Ε΄.) ἡ Λεοντιάδος τοῦ Θηβαίων Ἄρχοντος ἀκοίτη, ἐριουργοῦσα περιεκάθητο.

Ἀλλὰ καὶ ἱςουργοῦσα Ἑλένη, (Ἰλ: Γ΄. ς. 125.)

„ . . . . . . ἱςὸν ὕφαινε
„Δίπλακα, μαρμαρέην . . . . . .

Ἔνθα πολλοὺς τῶν Ἀχαιῶν τε καὶ Τρώων ἐνέπασσεν ἀέθλους. Ἡ δ' Ἀνδρομάχη, (Ἰλ: Χ΄. ς. 441.) ἐν δὲ θρόνα ποικίλ' ἔπασσεν· ἣ καὶ χειρὶ ἰδίᾳ ἐξειργασμένας ἐσθῆτας ἐδωρήσατο τῷ Αἰνείᾳ,

ὡς παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Γ':) παρίσαται. Ὡσαύτως ϗ Κίρκη, ϗ Καλυψὼ, αἱ Νύμφαι περὶ τὰ τοιάδε ἐτύγχανον ἀσχολέμεναι ἔργα: (Ὀδυσσ: Ε'. ς. 264. καὶ Κ'. ς. 543.) Ἐπὶ πᾶσιν ὁ τῆς Πηνελόπης ἱςὸς ἐδενὶ ἄδηλος, ὃν ἐπὶ τριετίας ἐξύφαινέ τε ϗ ἀπεξύφαινεν. Τῷ γε μὴν ἱςῷ τέτῳ τῆς Πηνελόπης, παραπλήσιος παρὰ Πλετάρχῳ καθιςόρηται (εἰς Βίον Ῥωμύλε) καὶ ὁ τῶν Ταρχητίε θυγατέρων τε Ἀλβανῶν Ἄνακτος. Ἀλλὰ ὑπὸ Πηνελόπης παρὰ τὸν ῥηθέντα, παρεσκεύαςο ϗ ἱςὸς ἄλλος, εἰς περιβολὴν κηδεύσιμον Λαέρτῃ τῷ πενθερῷ ὑπεργήσων τεθνηξομένῳ· ὥσπερ ἐν, ϗ ὁ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Θ'.) ὑπὸ τῆς μητρὸς Εὐρυάλῳ τῷ υἱεῖ προεξύφαςο.

Τοιγαρεν τὰ τῶν ἀνδρῶν ἱμάτια ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὑφαίνοντο ϗ ἐράπτοντο, οἷα δὴ τὰ τῷ Ἕκτορι ἐν τοῖς μεγάροις ἦν ἀποκείμενα: (Ἰλ: Χ'. ς. 511.)

„Λεπτά τε ϗ χαρίεντα, τετυγμένα χερσὶ γυναικῶν.

Καὶ αἱ (ἐν τῇ Οὐϊργιλ: Αἰνειάδι Βιβλ: Ζ'. ς. 248.)

Iliadum labor vestes . . . . . . Ἐσθῆτες Ἰλιάδων ἔργα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Διδὼ χλαῖναν τῷ Αἰνείᾳ ἐδωρήσατο, τῇ ἰδίᾳ ἑαυτῆς χειρὶ ἐπεξειργασμένην: (ἐν τῷ Δ'. τῆς Αἰνειάδος.) ὥσπερ ϗ (παρ' Ἡροδ: „ἐν τῇ Καλλιόπ:) Ἄμαςρις ἡ Ξέρξε ἄλοχος, ἐξυφήνασα φᾶ- „ρος μέγα τε ϗ ποικίλον, ϗ θέης ἄξιον διδοῖ Ξέρξῃ.

Ἀλλ' ἡ τῶν Περσῶν Ἄνασσα Σισύγαμβις, αἰχμάλωτος γενομένη, ὑπ' ἀνίας εἰς δάκρυα διεχύθη, ἔρια ταύτῃ ϗ πορφύραν: διαπεμφθῆναι „Ἀλεξάνδρε κελεύσαντος: πρὸς ἣν αὐτὸς: ὦ Μῆτερ (ἔφη) τὴν δ' ἣν „με καθορᾷς φέροντα τὴν ἐσθῆτα, αἱ ἀδελφαί μοι παρέ- „σχον, ἐ μόνον δῶρον, ἀλλὰ ϗ ἔργον αὐτῶν. Οὕτω δὴ ϗ Αὔ- γεςος τάς τε θυγατέρας καὶ τὰς ἀδελφιδᾶς αὐτε ἐκέλευσεν εἰς ταλασίαν ἐθίζεσθαι, ὡς Σεετόνιος γράφει, προσθεὶς: Illum non-

alia veste, quam domestica usum: (μὴ ἄλλῃ ἐσθῆτι, ἢ οἰκιακῇ γε προχρήσασθαι) Αὐτὸ τοῦτο καὶ Δομιτιανῷ τῷ Αὐτοκράτορ ἐπηύχετο ἡ Ῥώμη παρὰ Στατίῳ, ἐν τῷ Δ'. sylvarum:

Et properata tuae manibus praetexta Minervae.

„(Χλαμύς θ' ἥν σοι σπεῦσ', ἧς χερσὶν, ὑφῆναι Ἀθήνη.)

Ἀρχαῖον τόδ' ἦν παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ἔθος: ἐξ οὗ καὶ ταῖς λοιπαῖς τῶν γαμηλίων διατετυπωμέναις τάξεσιν, ἠλακάτην σὺν ἀτράκτῳ καὶ ἐρίοις, αἱ γαμεταὶ τοῖς συζύγοις προσῆγον, εἰς τὰ τούτων δώματα εἰσερχόμεναι· καὶ ταλασίᾳ δὲ τὴν θύραν ἐπέστεφον, ὡς Πλούταρχός τε καὶ Πλίνιος παρέδωκαν ἱστορήσαντες.

Καὶ ἀρτοποιεῖν δ' εἰώθεσαν αἱ γυναῖκες, καὶ τ' ἄλλα παρασκευάζειν, τὰ εἰς σίτησιν ἥκοντα. Οὕτως ἐπὶ τῶν Ἀλκινόου μεγάρων, πεντήκοντα ὑπῆρχον ἀμφίπολοι, ἐξ ὧν τινὲς μὲν ἦσαν καὶ ἀλετρίδες, τινὲς δὲ καὶ ὑφάντιδες. (Ὀδυσ: Η'. ς. 104.) Ἐν δὲ δὴ τοῖς Ὀδυσσέως δώμασιν αἱ ἀλετρίδες αἱ νυκτὸς ἀλήθουσαι, δώδεκα ἠριθμοῦντο: (Ὀδυσ: Υ'. ς. 107.) Καὶ Θεόφραστος δὲ, (ἐν τῷ περὶ Ἀγροικ.) ὁμοίως θεράπαιναν ἀλετρίδα εἰσάγει, ᾗ καὶ ἔργον προστίθησιν ἀνὴρ „ ἀπειρόκαλος, κατ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς τοῖς ἔνδον πᾶσι, „ καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια. Οὕτω ποι καὶ Σιμωνίδης λέγει περὶ γυ-„ ναικός: ἢ δοῦλ' ἔργα, καὶ δύην περιτρέπει, κ' οὔτ' ἂν μύ-„λης ψαύσειεν, οὔτε κόσκινον ἄρειεν. Καὶ εἰς τοῦτο δὴ φέρει, „τὸ ἐν Εὐαγγελίῳ (Ματθ: ΚΕ'.) Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύ-„λωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Ἔνθεντοι Πολυδεύκης (ἐν τῷ Γ'. Βιβλ: Κεφ: Β'.) ἐπὶ τῶν τελουμένων, γάμων παρ' Ἕλλησι παρατετηρῆσθαι γράφει, καθ' ὃ καὶ ὕπερον ἐξε-

δίδεν πρὸ τȣ̃ θαλάμȣ εἰωθότα τῇ νύμφῃ προσφέρεσθαι, παιδίσκης ἅμα δὴ καὶ κόσκινον φερέσης, σημεῖα ὡς εἰκὸς αὐτȣργίας. Καὶ ἐπὶ τῆς ςρατιᾶς δὲ τῆς τȣ̃ Ξέρξȣ, γυναῖκες λέγονται γενέσθαι σιτοποιέȣσαι· (παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ Πολυμν:) ὥσπερ καὶ ὑπὸ τȣ̃ Θȣκυδίδȣ (ἐν τῷ Β'. Βιβλ:) ἐν Πλαταιεῦσι, δέκα ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν γυναῖκες σιτοποιοὶ ἀριθμȣ̃νται.

Ἀλλὰ καὶ Ἡρόδοτος αὖ (ἐν τῇ Οὐρανίᾳ) διέξεισιν: ὅτι ἡ τῶν Μακεδόνων Κ'νασσα, καὶ αὐτοῖς τοῖς βασιλικοῖς ποιμέσι σιτοποιȣ̃„σα ἐτύγχανεν: Ἡ δὲ γυνὴ τȣ̃ Βασιλέως αὐτὴ τὰ σι„τία σφὶ ἔπεσσεν. Ὅθεν τῇ γυναικὶ τὸ σύνολον δέδοται, καὶ ἡ ταμιȣχία, ὥσπερ ἐν τοῖς Ὀδυσσέως μεγάροις τῇ Εὐρυκλείᾳ:

„ Σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρȣσα·
„ Εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
(Ὀδ: Α'. ς. 140.)

Τὸ δ' αὐτὸ κρατεῖν ἔθος καὶ παρ' Ἀθηναίοις, Ἀριςοφάνης (ἐν ἐκκλησιαζ:) φησί:

„ Ταῖς γὰρ γυναιξὶ φημὶ χρῆναι τὴν πόλιν
„ Ὑμᾶς παραδȣ̃ναι· καὶ γὰρ ἐν ταῖς οἰκίαις
„ Ταύταις ἐπιτρόποις καὶ ταμίαις χρώμεθα.

Ἀλλὰ καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐκ τῆς κρήνης ἦν σύνηθες ὑδροφορεῖν: τȣ̃θ' ὃ τὰς ἀμφιπόλȣς κελεύει ποιεῖν ἡ Εὐρύκλεια. (Ὀδυσ: Υ'. ς. 154.)

„ . . . . Ταὶ δὲ μεθ' ὕδωρ
„ Ἔρχεσθε κρήνηνδε, καὶ οἴσετε θᾶσσον ἰȣ̃σαι.

Καὶ αὐτ: ἐν ϛ. 158.)

„Αἱ μὲν ἐείκοσι βῆσαν ἐπὶ κρήνην μελάνυδρον·
„Αἱ δ' αὐτȣ̃ κατὰ δώματ' ἐπιςαμένως πονέοντο.

Καὶ Ἕκτωρ δὲ περὶ Ἀνδρομάχῃ τῇ ἀλόχῳ ἐδεδίει, μήποτε αὐτȣ̃ τελευτήσαντος, αἰχμάλωτος γενομένη, ὑδροφορεῖν ἀναγκάζοιτο, ἢ ἱςὸν ἀλλότριον ἐξυφαίνειν, ἐν Ἄργει. (Ἰλ: Ζ'. ϛ. 457.)

„Καί κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηΐδος, ἢ Ὑπερείης,
„Πολλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσετ' ἀνάγκη.

Οὕτω Καμβύσης τὴν Ψαμμηνίτȣ τȣ̃ Αἰγυπτίων Ἄνακτος θυγατέρα, ὑπὸ δȣλικῇ ἐσθῆτι ὑδροφορήσȣσαν ἱςόρηται (παρ' Ἡροδ: ἐν Θα-„λείᾳ) ἐξαποςεῖλαι ἐπὶ ὕδωρ, ἔχȣσαν ὑδρήϊον, πικρὸν „κλαίȣσαν. Ἀλλὰ γὰρ αὐτὸς Ἡρόδοτος (ἐν Ἐρατοῖ) τόδε τὸ ἔθος, καὶ τοῖς εὖ γεγονόσιν ἔτι κορασίοις ἀρχαιότατον εἶναι παρ' Ἀθηναίοις διδάσκει. Καὶ Ὅμηρος δὲ (Ὀδυσ: Κ'. ϛ. 105.) τὴν τȣ̃ Λαιςρυγόνων Βασιλεύοντος θυγατέρα ὑδρεύȣσαν ἀπὸ τῆς κρήνης παρίςησιν.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Περὶ τῆς Μȣσικῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν αὐτοῖς ἦν ἔργα τῶν ἀναγκαίων· ἀλλ' ἦν ἄρα καὶ τὰ καθ' ἡδονὴν, ἢ πρὸς τρυφὴν ἐγχειρȣ́μενα, ἐν οἷς ἦν τὰ πρῶτα φέρον, το τῆς ᾠδῆς, καὶ τὸ τῆς ὀρχήσεως. Ἡ μὲν ȣ̃ν ᾠδὴ, ἤτοι διὰ τῆς φωνῆς ἐτελεῖτο, ἢ διὰ τῶν ὀργάνων, ἃ μȣσικὰ λέγεται. Τȣ́των δὲ, τὰ

μὲν εἰσὶ Φυσητικὰ, ἅττα ἐνδιαπνεῖται: οἷαπερ αὐλὸς, σύριγξ, κάλαμος· (Ἰλ. Κ'. ς. 13.) τὰ δὲ ἐντατικὰ, τὰ διὰ χορδῶν ἐντεινόμενα· οἷα Κιθάρα ἢ κίθαρις, Φόρμιγξ, λύρα, ἣν μίαν τε εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν διδάσκει ὁ Πολυδεύκης· ὃ καὶ αὐτὸς Ὅμηρος ἀριδήλως ἐμφαίνει, ἐπειδὰν Φράζει, Φόρμιγγι κιθαρίζειν (Ἰλ: Σ'. ς. 569.) καὶ λύρῃ κιθαρίζειν: ὡς ἐν τῷ εἰς τὸν Ἑρμῆν ὕμνῳ· (ς. 422.) Ἔνθα ταῖς Φωναῖς ταῖς δε κέχρηται ἀδιαφόρως. Ὁ δὲ Εὐστάθιος γράφει, ὅτι ἡ χέλυς ἐκαλεῖτο πᾶσα κιθάρα.

Ἐντεινόμενα δ' ἦν τὰ τοιαῦτα ὄργανα ἐν ἑπτὰ χορδαῖς, αἳ τὰ πλεῖστα ἐξ ἐντοσθίων ἦσαν προβάτου: ὅθεν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Φ' ς 408.) ἀποκαλεῖ τὴν χορδὴν: Εὐστρεφὲς ἔντερον οἰός. Ἀλλὰ καὶ ἐκ λίνου προσέτι τὴν χορδὴν συστῆναι, οἴεται ὁ παλαιὸς Σχολιαστὴς, (Ἰλ: Σ'. ς. 570.) ἐν οἷς εἴρηται: λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε.

Τὰς οὖν χορδὰς ἑπτὰ εἶναι ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ κατασκευασθείσῃ χελώνῃ διδάσκει Ὅμηρος (ἐν τῷ εἰς Ἑρμ. ὕμν: ς. 51.)

„ Ἑπτὰ δὲ συμφώνους οἰῶν ἐτανύσσατο χορδάς.

Ὅπερ Ὡράτιος οὕτως ἐξέφρασεν (ἐν τῷ Α'. Βιβλ: Ὠδ: Β'.)

Tuque teſtudo reſonare ſeptem
Callida nervis.

„ (Σὺ δὲ χελώνη ἐξηχεῖν ἑπτὰ
„ Νεύροις εἰδυῖα.)

Διὸ Πίνδαρος (Πυθ. Β'.) Φόρμιγγα ἑπτάτυπον ὀνομάζει· καὶ (Νεμ: Ε'.) ἑπτάγλωσσον.

Ἐψαλάσσοντο δ᾽ αἱ χορδαὶ πλήκτρῳ (ἐν Ὕμν: τῷ εἰς τὸν Ἑρμ: ς. 53.)

„ Πλήκτρῳ ἐπειρήτιζε κατὰ μέρος, ἡ δ᾽ ὑπὸ χειρὸς
„ Σμερδαλέον κονάβησε. . . . .

Ταὐτὸ συχνάκις ἐπαναλαμβάνεται παρὰ τῷ Λυρικῷ Πινδάρῳ, καὶ δὴ καὶ παρὰ τῷ Ἀνακρέοντι:

„Ἐλεφαντίνῳ δὲ πλήκτρῳ λιγυρὸν μέλος κροαίνων

Ὡς καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. ς΄. ς. 647.)

Et pectine pulſat eburno.

„ . . . . . Καὶ πλήκτρῳ δὲ κροαίνει, τῷ ξ᾽ ἐλέφαντος.

Ὅθεν Ἀριστοτέλης (ἐν Α΄. Πολιτικ.) Εἰ αἱ κερκίδες ἐκέρκι„ζον αὐταὶ, καὶ τὰ πλῆκτρα ἐκιθάριζεν. Τοσαύτη δ᾽ ἦν περὶ τοῦτο ἡ παρατήρησις, ὥστε οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπιμαρτυροῦντος Πλου„τάρχου, ψάλτην ἐπιδημήσαντα ἐζημίωσαν, ὅτι δακτύλοις „κιθαρίζει. Τὸ δὲ τοιοῦτον πλῆκτρον, μὴ οὕτω λεπτὸν ὑπάρξαι, δῆλον ἐξ ὧν Αἰλιανὸς (ἐν Βιβλ: ΙΒ΄.) γράφει: ὅτι τῷ πλήκτρῳ τὸν Λῖνον Ἡρακλῆς διεχρήσατο, ὑφ᾽ οὗ τὴν Μουσικὴν ἐδιδάσκετο. Καὶ ἐξ ὧν Στρατόνικος (παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ ἐν τῷ Η΄. Βιβλ.) φησὶν: ὅτι διαφέρει τὸ πλῆκτρον τοῦ σκήπτρου: Ἕτερον, ὦ Βασιλεῦ, σκῆπτρον, ἕτερον δὲ πλῆκτρον· ὡς εἴτις καὶ τουτωνὶ μέσον χωρείη ἐμφέρεια.

Συνῆπτον δὲ τῇ τῆς κιθάρας ἠχῇ τὴν ἐκ τῆς φωνῆς: ὡς Ἑρμῆς (ἐν τῷ εἰς αὐτὸν Ὕμνῳ. ς. 424.)

„ . . . . Τάχα δὲ λιγέως κιθαρίζων
„ Γηρύετ᾽ ἀμβολάδην, ἐρατὴ δέ οἱ ἕσπετο φωνή.

Παραπλησίως (Ἰλ: Α΄. ς. 603.) τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν φόρμιγγα πλήσσοντος, αἱ Μοῦσαι

„ . . . . . . Ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.

Καὶ τοῖς Ἀργοναύταις δ᾽ Ὀρφεύς:

„ . . . . . . Ἑλὼν φόρμιγγα λιγείαν,
„ Ἐκ στόματος μελίγηρυν ἱεὶς ἀπέπεμπεν ἀοιδήν.

Ἄειδον δὲ ἄδοντες, διαφόρων πέρι, θείων τε δὴ πραγμάτων, ἢ ἀνθρωπίνων. Οὕτως Ἑρμῆς ἀνύμνει Θεοὺς ἀθανάτους, καὶ γῆν, καὶ ὅπως ἕκαστα ἐπὶ τοῦ παντὸς ἐγένετό τε, καὶ διατέτακται. Ὡσαύτως Ὀρφεὺς, παρὰ τῷ Κενταύρῳ Χείρωνι, περὶ τῆς ἀρχῆς ἠδὲ τῶν ὄντων, καὶ ὅσα συνέκυρσεν ἀνέκαθεν ἄξια μνήμης. Παρὰ δὲ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Δ': ς. 744.)

. . . . Citharâ crinitus Iöpas
Perfonat auratâ, docuit quae maximus Atlas:
Hic canit errantem lunam, folisque labores. κξ.

„ . . . . . . (Κιθάρῃ δὲ κομήτα Γ'ώπας
„ Χρυσέῃ ἐξήχει, τὰ μέγας μυθέσκετο Ἄτλας·
„ Μήνην πλαγκτὴν μέλπεν, ἰδ᾽ ἠελίοιό τε μόχθους. κξ.)

Καὶ ἡ Ἑλένη δὲ ὁμοίως παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλλ: ΙΗ'.) ἐγέραιρε τὰς Θεάς:

„ Ἄρτεμιν ἀοίδοισα, καὶ εὐρύστερνον Ἀθάναν.

Ὁ δὲ Δημοδόκος (Ὀδύσ: Θ'. ς. 266.) τὴν Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης μέλπει κλεψιγαμίαν. Καί τόγε νεῖκος τὸ Ὀδυσσέως τε ἢ Ἀχιλλέως (αὐτ: ς. 75.) καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐπὶ Τροίας δουρείου ἵππου: (αὐτ: ς. 502.) Καὶ Φήμιος δὲ ᾖσε τὰ περὶ τῆς τῶν Ἀχαιῶν ἐπανόδου. (Ὀδυσ. Α'. ς. 325.) Ἀχιλλεὺς δὲ ἄειδε κιθαρίζων, κλέα ἀνδρῶν (Ἰλ Ι'. ς. 189.) ὡς φησὶ ἢ Κικέρων ἐν τοῖς Τουσκουλανικοῖς. Καὶ ὁ Κέν-

ταυρος δὲ Χείρων περὶ τῆς μάχης ᾄδει τῆς Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Ὡσαύτως ἐν τῷ Θ'. τῆς Αἰνειάδ. (ς. 217.) Κρηθεὺς:

Semper equos, atque arma virûm pugnasque canebat.

„(. . Ἵππους τ' ἀνέρων ἤειδε, καὶ ὅπλ' ἰδὲ δήρεις)

Ὅλως δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκράτει τὸ ἔθος, τοῦ ἐπὶ τῶν μνήμης ἀξίων μολπὰς συντιθέναι· οἷον ἦν τὸ ἀρχαιότατον ᾆσμα ὁ **Λῖνος**, περὶ οὗ Εὐστάθιος (Ἰλ: Σ'. ς. 570.) καὶ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικοῖς.) Τοιάνδε καὶ γὰρ ἔσεσθαι τὴν ᾠδὴν, φησὶν Ὅμηρος (Ὀδυσ: Ω'. ς. 199.) περὶ τῆς Ἀγαμέμνονος φονοκτονίας, τῆς ὑπὸ Κλυτεμνήστρης:

„ Στυγερὴ δὲ ἀοιδὴ ἔσσετ' ἐπ' ἀνθρώπους.

Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τοῦ Ὀρέστου, τοῦ Κλυτεμνήστραν ἀνῃρηκότος, καὶ Αἴγισθον. (Ὀδυσ: Γ'. ς. 204.)

„ Οἴσουσι κλέος εὐρὺ, καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδήν.

Τὸ τοιοῦτον δ' ἔθος οἷον ἱερὸν παρατηρεῖσθαι τοῖς Λακεδαίμοσι τὸν „ἐς ἀεὶ χρόνον, φησὶν Ἀθήναιος (Βιβλ: ΙΔ'.) Τηροῦσι γε νῦν „τὰς ἀρχαίας ᾠδὰς ἐπιμελῶς· πολυμαθεῖς τε εἰς ταύτας „εἰσὶ, καὶ ἀκριβεῖς. Αἰτιᾶται δὲ ὑπὸ ἀκολασίας ἀν' Ἑλλάδα την ἀρχαίαν μουσικὴν παραφθαρῆναι· ἀτὰρ εὐχῆς ἄξιον τίθεται τὸ κατὰ τὴν τῶν παλαιοτέρων συνήθειαν τοὺς Θεῶν ὕμνους, καὶ τὰς Ἡρώων ἀνδραγαθικὰς πράξεις, δι' ᾠδῆς αἰνίζεσθαι.

Ἐν ταῖς ἐπιφανεστέραις τῶν Θεῶν ἱεροτελεστίαις ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος μελπωδὴ χώραν εἶχεν, ὡς πάρεστιν ἰδεῖν ἐν τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα **ὕμνῳ**· ἐν ᾧ δὴ Ἰάωνες λέγονται σὺν γυναιξί τε καὶ τέκνοις συναγείρεσθαι ἐπὶ τῆς Δήλου, καὶ ἐν μολπαῖς τὸν Ἀπόλλωνα ἐπιτέρπειν: καὶ

πρό γε δὴ τῶν ἄλλων οἱ Δηλιάδες νεάνιδες, οἱ τῦ Ἑκατηβελέταο θεράπαιναι. (ς. 157.)

„ Αἵ τ᾽ ἐπεὶ ἂρ πρῶτον μὲν Ἀπόλλων᾽ ὑμνήσωσιν,
„ Αὖτις δ᾽ αὖ Λητώ τε καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
„ Μνησάμεναι ἀνδρῶν τε παλαιῶν, ἠδὲ γυναικῶν
„ Ὕμνον ἀείδϐσιν, θέλγϐσι δὲ φῦλ᾽ ἀνθρώπων.

Ὕμνϐς ἦν τὸ τοιόνδε εἶδος τῶν ᾀσμάτων ἐκάλϐν: ὃς ὁ Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: ΙΖ΄.) ἀθανάτων γέρας ἐπονομάζει. Θεοῖς δὲ τῶν τοιῶνδε ὕμνων ἄλλοις ἄλλοι ἀνῆκον, ὡς ἐν ἰδιαιτέροις ὀνόμασι διακρίνονται „ παρὰ Πολυδεύκει· (ἐν Α΄. Βιβλ: Κεφ: Α΄.) Παιᾶνες μὲν γὰρ „ οἱ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνοι ἀπεκαλϐ̃ντο· ὔπιγγοι δὲ, ἢ οὔπιγγοι, „ οἱ εἰς Ἄρτεμιν οἱ Διονύσϐ Διθύραμβοι· οἱ Δήμητρος „ Ἴϐλοι· καὶ οἱ παραπλήσιοι. Ἐγκρίνεται δὲ ὁ τῦ Ἀπόλλωνος, ἐξ οὗ καὶ οἱ λοιποὶ Παιᾶνες προσείρηνται. Ἐκείνῳ δ᾽ ἦν οἱ Ἀχαιοὶ προσεχρήσαντο, ἐπὶ τῆς δημοτελϐ̃ς, ἧς προσήνεγκαν τῷ Ἀπόλλωνι θυσίας: (Ἰλ: Α΄. ς. 472.)

„ Εὖ τε πανημέριοι μολπῇ Θεὸν ἱλάσκοντο,
„ Καλὸν ἀείδοντες παιήονα . . . .

Ἦν δὲ ἄρα τοῖς πάλαι Ἥρωσιν ἡ περὶ τὴν Μϐσικὴν σπϐδὴ συνήθης καὶ φίλη, ὡς καταφανὲς ἐστὶν ἐξ Ἡρακλέϐς, καὶ Ἀχιλλέως, καὶ Ἠετίωνος τῦ Θηβῶν βασιλεύοντος καὶ ἐκ τῦ Χείρωνος, καὶ ἐξ ἄλλων. Ἀλλὰ καὶ ἐφεξῆς ἐν ὑστέροις χρόνοις ἡ Μϐσικὴ, τοῖς ἐν ἀρχαῖς ὗσιν ἀνδράσιν ἦν περισπέδαστος· ἥπερ ἐκ Θεμιστοκλέϐς δῆλον, ὃς παραιτηθεὶς ἐπιχειρῆσαι τῇ λύρᾳ, ἐν ἀπαιδεύτοις λελόγισται. Οἱ δὲ Μϐσικοὶ,

ὅς περ ἀοιδὲς Ὅμηρος ὀνομάζει, ἐν παντὶ εἴδει σοφίας ἐτύγχανον ἐνασκέμενοι, ὃ σαφὲς ἐκ τῦ Φημίε καθίςαται, ὃν ἡ Πηνελόπεια (Ὀδυσ: Α΄. ς. 338.) ἔφη πάντα ἐπίςαϑαι:

„ Ἔργ᾽ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε, τά τε κλείεσιν ἀοιδοί.

Ὅθεν αὐτὸν Εὐςάθιος, Θείων τε ϗ ἀνθρωπίνων πραγματων ἐπιςήμονα ὀνομάζει· τῷ ὄντι δὲ οἱ Μεσικοὶ τὸ πάλαι τῆς τῶν φιλοσόφων ἀπήλαυον ἐπωνυμίας, ὡς ἐπιμαρτυρεῖ ὁ Σχολιαςὴς: (Ὀδυσ: Γ΄. ς. 270.) Τὸ ἀρχαῖον οἱ ἀοιδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον. Καὶ Αἰσχύλος δὲ αὐτὲς Σοφιςὰς καλεῖ:

„ Εἶτ᾽ ἔν Σοφιςὴς καλὰν παραπαίων χέλυν.

Καὶ Πίνδαρος (Ἴσθμια Ε΄.)

„ . . . . Μελέταν δὲ σοφιςαῖς
„ Διὸς ἕκατι πρόσβαλλον σεβιζόμενοι.

Ὅ τε Σχολιαςὴς ἐπιφέρει: Σοφιςὰς ϗ Σοφὲς ἔλεγον τὲς Ποιητάς. Ὅτι δὲ σωφροσύνης αὐτοὶ ϗ ἀρετῆς ἁπάσης καθηγηταὶ ὑπῆρχον, μάρτυς ἐςὶν Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: Α΄.) Σῶφρον δέ „τι ἦν τὸ τῶν ἀοιδῶν γένος, ϗ φιλοσόφων διάθεσιν ἐπέχον. Διὸ ϗ Ἀγαμέμνων ἀποδημῶν, παρέλιπε τῇ Κλυτεμνήςρῃ, ἀοιδὸν φύλακα, ϗ παραινετῆρα τινά. (Ὀδυσ: Γ΄. ς. 270.) ὃς ἀρετὰς γυναικῶν διερχόμενος, ἀνῆψε τινὰ αὐτῇ πρὸς τὰ καλὰ φιλοτιμίαν, ϗ ταύτῃ συνδιατρίβων, ἀπὸ τῶν φαύλων ἀπῆγε λογισμῶν ϗ διενθυμήσεων· διόπερ Αἴγιθος ἐ πρόσθεν διέφθειρε τὴν γυναῖκα, πρὸ τῦ τὸν ἀοιδὸν ἀποκτεῖναι ἐν Νήσῳ ἐρήμῃ: τοιγάρτοι ἐν γένει ὁ αὐτὸς Ἀθήναιος (ἐν Βιβλ: ΙΔ΄.) ἀποφαίνεται τὴν ἀρχαιοτάτην τῶν „Ἑλλήνων σοφίαν ἐν τῇ Μεσικῇ μάλιςα ὑφεςηκέναι: τὸ δὲ ὅλον

„ἔοικε (φάσκων) ἡ παλαιὰ τῶν Ἑλλήνων σοφία τῇ Μουσικῇ
„μάλιστα δεδομένη· ἐξ ὃ καὶ ἡ Ὀρφέως, καὶ Μουσαίου, καὶ Λίνου
Θεολογία, ἐν ῥυθμοῖς μουσικοῖς ὑπῆρχε συντεταγμένη, καθ' ὃν που
ζῆλον καὶ ἡ Ὁμήρου πᾶσα (φησὶ) κατεσκεύασται Ποίησις· ὃς διὰ τὸ
„μεμελοποιηκέναι πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ποίησιν, ἀφροντιστεῖ τοὺς
„πολλοὺς ἀκεφάλους ποιεῖ στίχους, καὶ λαγαροὺς, ἔτι δὲ
„μειούρους.

Τὰ δ' ἄλλα κοινῇ ἦν ἡ Μουσικὴ ἐν χρήσει ἐπὶ τῶν ἑστιάσεων, ὡς ἐξ ὧν προείρηται φανερόν· διὸ καὶ Ὅμηρος τὴν κιθάραν τοῖς εὐωχουμένοις οἷον συνεταιρίζεται, (Ὀδυσ: Ρ'. ς. 271.)

„ . . . Ἣν ἄρα δαιτὶ Θεοὶ ποίησαν ἑταίρην.

Ὁ Διογενιανὸς ἀναφέρει παρὰ Πλουτάρχῳ (Συμποσ: Βιβλ: Ζ' Κεφ: Η'.) Καὶ Πίνδαρος (Ὀλυμπ: Ὠδῇ Α'.)

„ Οἷα παίζομεν φίλαν
„ Ἄνδρες ἀμφὶ θαμὰ
„ Τράπεζαν . . . . .

Ὁ καὶ Ὡράτιος περὶ τῆς χελώνης ἔφη, ὡς αὕτη ἐστί:

Grata nunc, & divitum menſis, & amica templis,

„ (Νῦν χαρίεσσ' ἀφένων δαίταις, νηοῖσι Θεῶν τε.)

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ἡ ἀοιδὴ ἐπεπόλαζεν: οἷον ἐν ταῖς παρεμβολαῖς ταῖς τῶν Τρώων: (Ἰλ: Κ'. ς. 13.) ἦχει

„ Αὐλῶν, συρίγγων τ' ἐνοπὴ . . . .

Κἂν τοῖς ἀγροῖς δὲ, ἐν καιρῷ τρυγετοῦ (Ἰλ: Σ'. ς. 569.)

„ Τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
„ Ἱμερόεν κιθάριζε . . . .

Καὶ οἱ νομεῖς δ' αὐτόθι: (ς. 526.) δίηγον τερπόμενοι σύριγξιν. Ἀλλὰ καὶ Ἀγχίσης ἐν τῷ ςαθμῷ βυκολέων κιθαρίζει. Εἰς τόδε δ' ἀνήκει, καὶ τὰ Θεοκρίτυ βυκολικὰ, καὶ τὰ Μόσχυ, καὶ τὰ Οὐϊργιλίυ, καὶ ἄλλων.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Περὶ Ὀρχήσεως.

Ἐκ γειτόνων τῇ ἀοιδῇ ἦν ἡ ὄρχησις: ὑφ' ᾧ δὴ ὀνόματι Πλάτων (ἐν τῷ Θεαγένει:) τὴν Μυσικὴν ὁρίσας, ταύτην εἶναι φησὶν, ἣ τῶν „ᾀδόντων ἐπιςάμεθα ἐν τοῖς χοροῖς ἄρχειν. Διὸ καὶ παρ' Ὁμήρῳ ἐς ἀεὶ μονονυχὶ συνάπτονται, ἐξόχως ἐν ἐςιχέσεσιν, ὧν περ αὐτὰς ἐπαγλαΐσματα ὀνομάζει. (Ὀδυσ: Α'. ς. 152.)

„Μολπή τ' ὀρχηςύς, τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.

Ἅτινα Διογενιανὸς ἀκροάματα ὀνομάζει παρὰ Πλυτάρχῳ· ἔνθεντοι Ἀθήναιος, περὶ τῶν Ὁμηρικῶν λέγων Ἡρώων φησὶν: Ἐχρῶν„το ἐν τοῖς συμποσίοις καὶ κιθαρῳδοῖς δὲ ὀρχηςαῖς: καθ' ὃν δήπυ τύπον καὶ Δίων ὁ Χρυσόςομος (ἐν Λόγ: τῷ πρὸς τὺς Ἀλε„ξανδρ.) τὺς μὲν ἄλλυς ἀνθρώπυς ἡ μέθη πρὸς ᾠδὴν τρέπει „καὶ ὄρχησιν παρ' ὑμῖν δὲ τὐναντίον· ἡ γὰρ ᾠδὴ, μέθην „ἐμποιεῖ καὶ ὄρχησιν.

Καὶ τοῖς ἱεροῖς δὲ τῶν Θεῶν τὴν ὄρχησιν τῇ ἀοιδῇ συνῆπτον, ὡς ἴσμεν τῷ Ἀπόλλωνι γίνεσθαι εἰωθὸς ἐν Δήλῳ (ἐν ὕμν. ς. 149.) Διηνεκῆ γὰρ ἐκεῖ τελεῖσθαι τὴν ὄρχησιν Λυκιανὸς διδάσκει (ἐν τῷ περὶ Ὀρχήσ:) οὗ δεῖγμα τὸ παρὰ Πλυτάρχῳ (εἰς Βίον Θησ:)

„ὅτι ἐχόρευσε μετὰ τῶν ἠϊθέων χορείαν, ἣν ἔτι νῦν ἐπιτε-
„λεῖν Δηλίους λέγουσιν. Οὕτω καὶ αἱ Ἀτθίδες Θυάδες ἐπὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἱερὰ Βάκχου κατ' ἐνιαυτὸν προσφοιτῶσαι, καθ' ὁδὸν ὀρχεῖσθαι εἰώθεσαν, ἐξόχως ἐπὶ τῆς Πανόπης, ἣν Ὅμηρος καλλίχορον ἀπεκάλεσεν· (Ὀδυσ: Λ'. ς. 580.) καθάπερ σημειοῖ Παυσανίας. (ἐν τοῖς **Φωκικ.**) Ἀλλὰ τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαίους, εἰς Θεῶν τιμὴν χορείας συγκροτεῖν εἰωθέναι ἐπὶ τῶν δημοτελῶν μάλιστα πανηγύρεων, ὑπὲρ ἀριθμὸν εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν συγγράμμασιν.

Δισσὰ δ' ὀρχήσεως εἴδη παρατετηρηκὼς ἐστὶν Ἀθήναιος παρ' Ὁμή-
„ρῳ: Ὀρχήσεις γάρ εἰσὶ (φησὶ) παρ' Ὁμήρῳ, αἱ μέν τινες
„τῶν Κυβιστητήρων, αἱ δὲ διὰ τῆς σφαίρας. Ὁ μὲν οὖν Κυβιστητὴρ, τὸν αὐτὸν ᾧ καὶ ὁ πεταυριστὴς τρόπον, ἐπὶ κεφαλῆς περιεκυλίετο, σπειροειδῶς περιστέλλων τὸ σῶμα, καὶ πόδας δὲ καὶ χεῖρας ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν διεξάγων, καθάπερ Ὀδυσσείας ἐν Δ'. ς. 18.)

„. . . . Δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
„Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσον.

Ἀλλά γε διὰ σφαίρας ὀρχησαμένη ἀναγινώσκεται Ναυσικάα: (Ὀδυσ: Ζ'. ς. 100.) σὺν ταῖς ἑαυτοῖς συμπαίζουσα ἀμφιπόλοις. Ἀγαλλὶς δὲ ἡ Κερκύραια, ἡ τοῦ τρόπου τῆς τοιᾶσδε χορείας εὑρέτις ᾄδεται, ὡς Ἀθήναιος μαρτυρεῖ. Παρὰ δ' οὖν Φαίαξιν (Ὀδυσ: Θ'. ς. 372. κἑξ.) ἡ διὰ τῆς σφαίρας παιδεία ἤσκηται, συνεπισυνάπτομένης ἅμα καὶ τῆς ὀρχήσεως. Καί περ ἀπὸ θατέρας θατέραν Ἀθήναιος ἐστὶ διαστέλλων· διέξεισί τε χωρὶς τοὺς Φαίακας συνιόντας ἐναλλὰξ συνορχεῖσθαι, ἐν ᾧ ἄλλοι ὄρθιοι ἱστάμενοι τοὺς ῥυθμοὺς τῇ τῶν δακτύλων συνεπικροτήσει ἐξῆχον.

Ἔστι δ' ἐπίδηλον κἀκεῖνο, ὅτι καὶ σφαίρας ἄτερ τὰς ὀρχήσεις συνίστων, αἰζηοί τε ἅμα καὶ παρθενικαὶ χερσὶν ἐναλλήλως ζευγνύμενοι, ἐπὶ τῆς Χοροστασίας, τῆς πρὸς παράδειγμα τὸ τοῦ Δαιδάλου παρὰ τὴν

Κνωσσὸν περιγεγραμμένης, ἐν τῇ τῦ Ἀχιλλέως Ἀσπίδι. Παρατηρεῖ τοίνυν ἐν τέτοις Εὐςάθιος, κοινῇ τὲς πλείςες ἡγεῖσθαι, ὅτι πάλαι μὲν ἦν ἔθος τῦ χωρὶς τὲς ἄνδρας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν μέρει κροτεῖν τὲς χορὲς· τὸ δὲ δὴ πρῶτον, τὲς συνάμα τῷ Θησεῖ διασωθέντας ἑπτὰ νεανίσκες, καὶ τὰς ἰσαρίθμες νεάνιδας ἀναμὶξ συνορχήσασθαι, ὑφ᾽ ἡγεμόνι τε καὶ χοροςάτῃ τῷ Δαιδάλῳ. Ὁ δ᾽ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος (ἐν τῷ Ζ΄. Βιβλ: τῶν Ῥωμαϊκῶν Ἀρχαιολογ:) προσεπισημιῦται, ἀρχαῖον ἀν᾽ Ἑλλάδα γενέσθαι τὸν τύπον, τῦ νεανίσκον ὀρχεῖσθαι ἔνοπλον, ἥνπερ χορείαν πυῤῥίχην εἶπον· ἐν γῦν τῇ τοιᾷδε ὀρχήσει χρύσεα „ἔφερον ξίφη, οἱ δὲ, μαχαίρας εἶχον χρυσείας, ἐξ ἀργυ„ρέων τελαμώνων ἐξηρτημένας. Τῦτο δ᾽ ἄρα Κρησὶν ὑπῆρχε „πάτριον, ἣ μαρτυρεῖ Νικόλαος παρὰ τῷ Στοβαίῳ. Οἱ δὲ Κρητῶν „παῖδες ἀγελάζονται κοινῇ, καὶ τὴν ἐνόπλιον πυῤῥίχην „ἐκπονῦντες, ἣν τινα πρῶτος εὗρε Πύῤῥος, Κωτονιάτης „Κρὴς τὸ γένος. Φέρει δὲ τὰ παραπλήσια καὶ ὁ τῦ Ὁμήρε Σχο„λιαςής. (Ἰλ: Π΄. ϛ. 617.) Ἐπυῤῥίχιζον γὰρ (φησὶ) τοῖς ὅ„πλοις οἱ Κρῆτες πρὸς ἄσκησιν τῶν πολεμικῶν.

Τὸν τοίνυν τρόπον τόνδε, ἡ ὄρχησις τοῖς παλαιοῖς, οἷον πολεμική τις ὑπῆρχεν ἄσκησις, προγύμνασμα ὖσα τῦ πολέμε, φησὶν Ἀθήναιος περὶ τῶν Λακεδαιμονίων λέγων: παῤ οἷς, καὶ μετὰ τὲς ἄλλες τῶν Ἑλλήνων ἐπιδιέμεινε. (Βιβλ. ΙΔ΄.) Διὸ Σωκράτης τὲς ἄριςα „ὀρχεμένες, ἀρίςες εἶναι ἀπεφήνατο τὲς αὐτὲς κἀν τῇ μάχῃ. Οἱ δὲ „Θεὲς χοροῖς κάλλιςα τιμῶσιν, ἄριςοι ἐν πολέμῳ. Ταύτῃ τοι καὶ Αἰνείας τὴν Μηριόνε ἰσχὺν μεγαλύνει, διότι ὀρχηςὴς ἀγαθὸς ὑπῆρχεν. (Ἰλ: Π΄, ϛ. 617.)

„Μηριόνη, τάχα κέν σε, καὶ ὀρχηςήν περ ἐόντα
„Ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε διαμπερὲς, εἴ σ᾽ ἔβαλόν περ.

Ἀλλὰ γὰρ Πρίαμος τὰς ἰδίας υἱεῖς κατελέγχει, (Ἰλιάδ: Ω. ς. 261.) καθότι ἦσαν:

„Ψεῦςαι τ᾽, ὀρχηςαί τε, χοροιτυπίῃσιν ἄριςοι.

Αὐτοῖς γεμὴν τρυφεράν τινα ϗ θηλυπρεπεςέραν τὴν ὄρχησιν ταύτην ἐπεγκαλεῖ, οἷα καὶ τῷ Πάριδι τὴν κιθάραν ὁ Ἕκτωρ: (Ἰλ. Γ. ς. 54.) Ἀμέλει τοι, ὡς μὴ τὰ κλέα τῶν Ἡρώων δι᾽ αὐτῆς ᾄδοντι, „καθάπερ Ἀχιλλεὺς· ἀλλὰ ἀκόλαςα ἔπη, μέλη μοιχικά τινα, „καὶ οἷα αἱρεῖν γυναῖκας καὶ θέλγειν: ὡς Αἰλιανὸς φησὶν, (ἐν τῷ Θ. Βιβλ. Κεφ. ΛΗ.)

ΚΕΦΑΛ. ς.

Περὶ Γυμνασίων παντοίων.

Ὑπῆρχον δὲ παρ᾽ Ἕλλησι καὶ γυμνασίων γένη παντοῖα: οἷον τὸ Ἅλμα, ὁ Δρόμος, ὁ Δῖσκος, ἡ Πάλη, ἡ Πυγμή· τὰ εἰς τιμὴν Θεῶν μάλιςα συνιςάμενα, ἐν δημοτελέσιν Ἑορταῖς τε καὶ Πανηγύρεσιν, ὡς αὐτοὶ ἐξωνόμαζον· ἧπερ (ἐν τῷ εἰς τὸν Ἀπόλλ: ὕμν:) περὶ τῶν Ἰώνων εἴρηται.

„Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ ἀοιδῇ
„Μνησάμενοι τέρπεσιν, ὅταν ςήσωνται ἀγῶνα.

Τὸ δ᾽ αὐτὸ χώραν εἶχε καὶ Ὀλυμπιάσιν εἰς τιμὴν Διὸς (Ἰλ. Γ.) καὶ Πυθοῖ δὲ, ϗ ἐν Νεμέᾳ, καὶ Ἰσθμοῖ, εἰς τιμὴν Ἀπόλλωνος καὶ Ποσειδῶνος· ἢ (ὡς ἄλλοι φασὶν) Παλαίμονος καὶ Ἀρχεμόρε· ἐν οἷς δὴ τέτταρσι τόποις τῶν συνελεύσεων, ἀγωνίσματα ἐτελεῖτο εἴδει διαφέροντα, ἐπάθλων τοῖς ἀριςεύεσι προκειμένων, ἅπερ Λεκιανὸς συμπερι-

„λαβὼν, ἐν τῷ περὶ Γυμνασίων: Ὀλιμπιάσι μὲν (φησὶ) ςέ-
„φανος ἐκ κοτίνȣ· Ἰσθμοῖ δὲ, ἐκ Πίτυος· ἐν Νεμέᾳ δὲ, Σε-
„λίνων πεπλεγμένος· Πυθοῖ δὲ, μῆλα τῶν ἱερῶν τȣ̃ Θεȣ̃.
Ἀλλὰ καὶ ταῖς Νεκρικαῖς κηδεύσεσιν ἀνδρῶν τινῶν τῶν ἐν ἀρχαῖς ἐπι-
φανεςέρων, ἔθος ἐκράτει, τοιάδε γυμνάσματα ἐπικαθιςᾷν· ὡς ἰδεῖν
ἐςὶν (Ἰλ: Ψ΄. ς.) δι᾽ ὅλης τῆς Ῥαψωδίας γεγονὸς ἐπὶ Πατρόκλῳ. Καὶ
ξένȣ δέ γε χάριν τῶν τινὸς λαμπροτέρȣ ἐπιδημȣ̃ντος, ποικίλοι ἆθλοι
παρὰ τῶν ἀρχόντων ἐπετελȣ̃ντο: ὡς Ὀδυσσεῖ συνέβη παρὰ τοῖς Φαί-
αξιν: (Ὀδ: Θ΄. ς. 258.) Ἔνθα ἐννέα τὸν ἀριθμὸν διὰ κλήρων ἐτάχ-
θησαν, οἱ καλῶς ἕκαςα ἀγωνοθετήσοντες.

„Αἰσυμνῆται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέςαν,
„Δήμιοι, οἳ κατ᾽ ἀγῶνας ἐυπρήσσεσκον ἕκαςα.

Ἀλλ᾽ ἐν τοῖς Πατρόκλȣ κηδευτικοῖς ἀγῶσιν, Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἦν
ὁ ἕκαςα διατιθεὶς· αὐτὸς γὰρ ἐν λάχει τȣ̀ς ἀγωνισομένȣς ἀντιπαρε-
ξάγων ἀλλήλοις, τὰ προτεθέντα ἔπαθλα ἐπιβραβέυει τοῖς ἀριςέυȣσιν.

Ἅλματι παρὰ τοῖς Φαίαξιν Ἀμφίαλον διενεγκεῖν εἴρηται τῶν ἄλ-
λων· (Ὀδ: Θ΄. ς. 128.)

„Ἅλματι δ᾽ Ἀμφίαλος προφερέςερος ἦεν.

Τȣ̃ δὲ δρόμȣ, τȣ̃ μὲν πεζικȣ̃, τȣ̃ δὲ ἱππικȣ̃ τελȣμένων, πεζοὶ μὲν
ἠγωνίσαντο ἐκ τῶν Φαιάκων ἐκεῖ: Λαοδάμας, Ἅλιος, καὶ Κλυτόνηος:

„Τοῖσιν ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος· (αὐτ: ς. 121.)
Ὧν δὴ ὁ ἔχατος προέβη πρῶτος (αὐτ: ς. 123.) Παραπλήσιον δὲ συ-
νέβη, Αἴαντί τε τῷ Ὀϊλέως, καὶ Ὀδυσσεῖ, (Ἰλ: Ψ΄. ς. 754.)
ἄλλοτε συμπαραθέȣσιν: ὅτε Ὀδυσσεὺς φθάσας προῆλθε, τȣ̃ Αἴαντος
μέντοι παρολισθήσαντος: (αὐτ: ς. 774.)

Καὶ ἐν συνωρίδι δὲ ἵππων πλείονες ἠγωνίζοντο ἅρματι. Ὅρος δὲ αὐτοῖς διφρελατοῦσι, ξύλον ἵδρυτο ἀπὸ δρυὸς, ἢ πίτυος, πηχυαῖον τῷ μήκει, ὄρθιον ἑστηκὸς, ᾧ πέτραι δύο προσέκειντο ἑκατέρωθεν: Ὁ δὲ πρῶτος ἀνακάμπτων ὑπὲρ τὸν ὅρον, τὴν νίκην ἤρετο. Ἀλλ' ἐχρῶντο οἱ παλαιοὶ τοῖς ἵπποις καὶ ἁπλῶς ἄνευ δίφρου, οἷς συνεζευγμένοις ἐποχούμενοι, ἀπὸ θατέρου ἐπὶ θάτερον ἐναλλὰξ ἐν τῷ τρέχειν μετέβαινον· τοῦτο δὲ κελητίζειν ἔλεγον· ὡς ἐν Ἰλ: (Ο'. ς. 683.) Ἔνθα καὶ τέτταρες ἵπποι, ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς, οὕτως ἐπὶ δρόμον ἐλαύνονται.

„ . . . . . Ὁ δ' ἔμπεδον ἀσφαλὲς αἰεὶ
„ Θρώσκων, ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλον ἀμείβεται: οἱ δὲ πέτονται.

Ἔστι δὲ Δημήτριος, ὁ παραδοὺς τῇ μνήμῃ, ἑωρακέναι ποτὲ τὸν οὕτω μεθιππαζόμενον. Defultores, τοὺς ταύτῃ γε κελητίζοντας οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν· (οἷον εἰπεῖν μεταθρώσκοντας.) Ἀλλ' ἵπποις προσεχρῶντο ἐπὶ τούτῳ, μόνον δυσὶν, ὡς ἰδεῖν ἐστὶ παρὰ Πομπηΐῳ τῷ Σέξτῳ. Ἀλλὰ γὰρ Εὐσταθίῳ δοκεῖ, τουτὶ κατὰ πρόληψιν ὑπὸ Ὁμήρου γεγράφθαι· ἐν γὰρ τοῖς Τρωϊκοῖς οἱ τοιοίδε Κελητισαὶ οὔπω δῆλοι ἐτύγχανον, ὃ καὶ Γελλίῳ σεσημείωται· (Βιβλ: Ι'. Κεφ: ΙϚ'.)

Ἦν δὲ καὶ ἄλλο ἀγώνισμα, τὸ, σῶμα ὁποιονοῦν βάρος ἔχον, ἀφιέναι· ὅπερ Ὅμηρος δίσκον ἐκάλει. Ὁ γὰρ δίσκος βαρὺς ἦν λίθος (κατὰ τὸν Σχολιαστὴν) ὃν ἔριπτον οἱ γυμναζόμενοι: ὃς ἂν δηλονότι πορρωτέρω ἀφήσειε, πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες· τοῦθ' ὃ καὶ σημείοις προστεθεῖσι δῆλον ἐπικαθίστων. Οἷον δὴ Ἐπεὸς, καὶ Αἴας ὁ Τελαμώνιος, καὶ Πολυποίτης πρὸς ἀλλήλους ἐρίσαι λέγονται, ἐκείνους τούτου ὑπερακοντίσαντος. Καὶ Ὀδυσσεὺς δίσκῳ πάντας Φαίακας ὑπερέχει (Ὀδυσ: Θ'. ς. 186. κξ.) Καὶ τοῦ Ἀχιλλέως δὲ τὰ πλήθη, (Ἰλ: Β'. ς. 773.)

„ . . . . . . Παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης
„ Δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες.

Καθὰ καὶ οἱ Πηνελόπης μνηστῆρες, πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάροιο: (Ὀδυσ: Δ'. ς. 625.) Προσέκειτο δ' αὐτῷ καὶ ἀκόντια καὶ ἕτερα δόρατα, καὶ βέλη τόξοις ἀφιέμενα, οἷον κατὰ τῆς Πελειάδος τῆς ἀπὸ ἱστοῦ νηὸς, μηρίνθῳ ἀνηρτημένης. (Ἰλ: Ψ'. ς. 850.) Καὶ κατὰ τῶν πελέκεων διὰ τῆς ὀπῆς διοϊστευόμενα: (Ὀδ: Φ'. ς. 76. καὶ 421.)

Ἦν δ' ἐν χρήσει τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἡ περὶ τὴν παλαισμοσύνην ἄσκησις· τοιάδε ἦν ἡ μέσον Αἴαντος καὶ Ὀδυσσέως συστᾶσα πάλη· οἱ χερσὶν ἀλλήλων ἀντιδραξάμενοι, τῇ καὶ τῇ διεκρούσθησαν φιλονεικοῦντες, πότεροι χαμᾶζε τὸν ἀντιπαλαίοντα προσουδίσειεν. (Ἰλ: Ψ'. ς. 710.) Ὡσαύτως δὲ διεπαλαίσαντο, Ὀδυσσεύς τε καὶ Ἶρος, ὃς ὑπ' ἐκείνου ἄπνους μονονουχὶ καταβέβληται (Ὀδυσ: Σ'. ς. 31. κξ.)

Ἡ δὲ πυγμαχία ἐξησκεῖτο, τῶν χειρῶν πὺξ τὰ ἄκρα συστελλομένων, καὶ ἱμᾶσι βοείοις περιασφαλιζομένων, αἷς τισιν ἀμφοτέραις ἀλλήλους πλήσσοντες ἔκοπτον: ὡς ἰδεῖν ἐστὶν, Εὐρυάλου τε μεταξὺ καὶ Ἐπωοῦ γεγονὸς (Ἰλ: Ψ'. ς. 660. κξ.) Ὁ μὲν οὖν Θεόκριτος (ἐν Εἰδυλ: ΚΒ'.) φοβερὸν ἔφη ἐν πυγμαχίαις ὑπάρξαι τὸν Πολυδεύκην:

„ Χεῖρας ἐπιζεύξαντα μέσοις βοέεσσιν ἱμᾶσιν.

Ὅπερ ἀριδηλότατα φαίνεται, ἐπὶ τῆς μετὰ Ἀμύκου αὐτοῦ πυγμαχίας. παραπλησίως δὲ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: ἐν Ε'. ς. 401.)

In medio geminos immani pondere cestus
Projecit, quibus acer Eryx in proelia ſvetus.
Terre manum, dextroque intendere brachia tergo.

„ (Αἶνȣς βριθοσύνη κεςȣ̀ς δύο ῥίψ᾽ ἀνὰ μέσσον,
„ Τοῖς κρατερὸς ποτ᾽ Ἔρυξ ἐν πυγμαχίῃσιν ἐώθει
„ Ἄθλων σὺν τρηχύσσιν ἱμᾶσι βραχίονα τείνειν.)

Τὸ μὲν ȣ̓̀ν πάλαι, ἱμάντας εἶχον οἱ πυγμάχοι, ἐκ δέρματος ὠμȣ̃ βοείȣ συμπεριπλεκομένους, οἳ ἐπὶ τῷ καρπῷ συνεσφίγγοντο, τῶν δακτύλων γυμνῶν λειπομένων, ὡς ἂν τοῖς ὄνυξιν αὐτοῖς ἐξείη διασπαράττειν ἀλλήλȣς καὶ περιδρύπτειν. Μέλιχας (ἴσ: κατ᾽ ἀντίφρασιν:) οἱ παλαιοὶ εἶπον· ὕςερον δ᾽ οἱ κεςοὶ ἐν χρήσει ἐγένοντο, εἰς ὀξὺ τȣ̃ ἱμᾶντος ἐκλεπτυνθέντος, ὃς δὴ πρὸς τὸν ἀμφοτέρας τῆς χειρὸς καρπὸν ἀμφιπεριδȣ̃ντο, ὡς ὁ Παυσανίας γράφει ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς. Ἀλλὰ γὰρ Πολυδεύκης (ἐν Βιβλ: Β΄. Κεφαλ: Λ΄.) φησὶν, ὅτι καὶ βαλάνοις μολυβδίναις ἐνερραμμέναις οἱ κεςοὶ ἐπετραχύνοντο σκληρυνόμενοι· διὸ καὶ τȣ̀ς πύκτας ἔφη σφαιρομαχεῖν.

Τοιγαρȣ̃ν ἐπί τε τῆς πάλης, κἀπὶ τῆς πυγμῆς ἀποδυόμενοι τὴν ἐσθῆτα, μέσον τὸ σῶμα περιεζώννυντο. Οὕτω καὶ γὰρ περὶ Ὀδυσσέως τε καὶ Αἴαντος, τῶν εἰς πάλην ἀλλήλοις ἀντεξελευσομένων, Ὅμηρος φθέγγεται: (Ἰλ: Ψ΄. ϛ. 710.)

„ Ζωσαμένω δ᾽ ἄρα τώγε βάτην ἐς μέσον ἀγῶνα.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δὲ συμπαλαίσων Ἴρῳ (Ὀδ: Σ΄. ϛ. 66.)

„ Ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηρȣ̀ς
„ Καλȣ̀ς τε μεγάλȣς τε· φάνεν δὲ οἱ εὐρέες ὦμοι,
„ Στήθεά τε, ςιβαροί τε βραχίονες. . . . . .

Προσεμπεδοῖ δὲ τὸ τῆς Ἑλλάδος τόδε ἀρχαῖον ἔθος, ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος ἐν ταῖς Ῥωμαϊκαῖς αὐτȣ̃ ἀρχαιολογίαις, (Βιβλ: Ζ΄.) „Τὰ δὲ πρὸ τȣ́των, δι᾽ αἰσχύνης εἶχον ἅπαντες οἱ Ἕλληνες,

„ὅλα γυμνὰ φαίνειν ἐν ταῖς ἀγωνίαις τὰ σώματα, ὡς „Ὅμηρος τεκμηριοῖ, μαρτύρων ἀξιοπιςότερός „τε καὶ ἀρχαιότατος, ὡς ζωννυμένες τὲς Ἥρωας ποιῶν. Πρῶτος ὤφθη ἑαυτὸν ὅλον ἐν τῷ ςαδίῳ ἀπογυμνώσας Ἄκανθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐπὶ τῆς ΙΕ΄. Ὀλυμπιάδος, ὡς ὁ αὐτὸς Διονύσιος ἱςορεῖ. Καὶ Θεκυδίδης δὲ ἐν τῷ Α΄. Βιβλ. διέξεισι, πρώτες τὲς Λακεδαιμονίες ὁλοσχερῶς ἀπογυμνωθῆναι, τῶν ἀθλητῶν τὸ πρότερον διαζώμασι τὴν „αἰδῶ καλυπτόντων: Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ εἰς τὸ φα„νερὸν ἀποδῦντες, λίπα μετὰ τὲ γυμνάζεσθαι „ηλείψαντο· τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι „διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθλη„ταὶ ἠγωνίζοντο. Καὶ προςίθησιν, ὅτι καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὶ, καὶ μάλιςα οἱ ἀνὰ τὴν Ἀσίαν περιεζωσμένοι ἐν τοῖς ἀγῶσι προήρχοντο· ὅπερ δὴ ἔθος, καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις κρατεῖν, ἐκ ἄδηλον.

Παρὰ γὲν τὰ ῥηθέντα, προσῆν καὶ ἄλλα τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν, ἐν χρήσει ὄντα παιδιᾶς ἐξασκήματα· οἷοι φέρε, οἱ ἀςραγάλων πεττοὶ, οἷς φησὶ Πάτροκλος (Ἰλ: Ψ΄. ς΄. 88.) ὅτι κατέκτανε τὸν Ἀμφιδάμαντος παῖδα ἐν ἀςραγάλων παιδιᾷ:

„Νήπιος, ἐκ ἐθέλων, ἐν ἀςραγάλοισι χολωθείς.

Ἦν γὰρ τῷ ὄντι μειρακιῶδες τὸ τοιόνδε παίγνιον, ὡς μαρτυρεῖ Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἠλειακοῖς·) ἔνθα διηγεῖται, τῶν χαρίτων τὴν „μέσην, σὺν ἀςραγάλῳ ζωγραφεμένην: τὸν ἀςράγαλον εἶναι „λέγων μειρακίων τε καὶ παρθένων, οἷς ἄχαρι ἐδέν„πω πρόσεςιν ἐκ γήρως. Τέτων γὰρ εἶναι τὸν ἀςρά„γαλον παίγνιον. Ὅθεν καὶ παρὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ (ἐν τοῖς Ἀργοναυτικ:) ὅτε Ἔρως καὶ ὁ Γανυμήδης ἀςραγάλοις ἐπαίζετον.

„ . . . . . . Ἀμφ᾽ ἀςραγάλοισι δὲ τῶδε
„ Χρυσείοις, ἅτε κῦροι ὁμηθέες ἐψιόωντο.

Οὐδ᾽ ἐκεῖνο δ᾽ ἄδηλον τὸ τῦ Διονυσίυ (παρὰ Πλυτάρχῳ ἐν τῷ περὶ „ τῆς Ἀλεξάνδρ: τύχης.) Τὸ τὺς μὲν παῖδας ἀςραγάλοις, „ τὺς δὲ ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾷν. Ἀλλὰ γὰρ οἱ Πηνελόπης μνηςῆρες: (Ὀδυσ: Α΄. ς. 107.)

„ Πεσσοῖσι προπάροιθε θυράων θυμὸν ἔτερπον.

Περὶ ὗ Ἀθήναιος ἐν Βιβλ: Α΄.)

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Περὶ Πολέμυ.

Ἐπὶ τὰς πολεμικὰς τελευταῖον μεταβῶμεν ἀσκήσεις, ὧν αἱ λοιπαὶ ὑπῆρχον οἱονεὶ προγυμνάσματα καὶ προπαίδειαι. Ἐν ἑνὶ γὰρ τύτῳ οἱ πάλαι Ἕλληνες τὴν ἀρετὴν πᾶσαν ἐτίθεντο, ὡς καλῶς γράφει Ἀθήναιος. (Ἐν Βιβλ: ΙΔ΄.) Οἱ παλαιοὶ τὴν ἀνδρείαν ὑπε- „λάμβανον εἶναι μεγίςην τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν, καὶ ταύτῃ „τὰ πολλὰ προσνέμειν, ὐ τοῖς ἄλλοις. Ἅπας δ᾽ ὁςτισοῦν ἄριςος εἴρηται, ὁ τῷ Ἄρεϊ κατ᾽ ἐξοχὴν διαπρέπων· ἀνθ᾽ ὅτυ γε καὶ διὰ παντὸς εἰώθυν ὁπλοφορεῖν, ὡς γράφει Θυκυδίδης, (ἐν „Προοιμ: τῆς Ἱςορ:) Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει· διὰ „τὰς ἀφράκτυς τε οἰκήσεις, καὶ ὐκ ἀσφαλεῖς παρ᾽ ἀλλή- „λοις ἐφόδυς· καὶ συνήθη τὴν δίαιταν μεθ᾽ ὅπλων ἐποιή- „σαντο, ὥσπερ οἱ Βάρβαροι. Ὃ δὴ τοῖς Πέρσαις ἰδιαίτερον ἀναγράφει Ἀμμιανὸς ὁ Μαρκελλῖν: (ἐν Βιβλ: ΚΓ΄.) Ἅπαντες ὖν ἀνα-

μὶξ, κἀν συμποσίοις καὶ ἑορταῖς ἐζωσμένοι ξίφεσι καθορῶνται, ὅπερ ὂν ἔθος ἀρχαῖον ἐν Ἕλλησιν ὄν, πρώτους Ἀθηναίους ἀποβαλέσθαι, αὐτός ἐστι Θουκυδίδης μάρτυς διασημότατος.

Τοῖς δ' ὅπλοις τούτοις κεχρῆσθαι, οὐχ ὅπως πρὸς ἰδίαν ἑαυτῶν ἄμυναν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑτέρων ἐπήρειαν, σύνηθες καὶ τοῦτο ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ἐκείνοις ὑπῆρχε, καὶ μὲν δὴ, καὶ φέρον εἰς ἔπαινον. Τὸ γάρ τοι βίαν ἐπιφέρειν τοῖς ἀλλοτρίοις χειρὶ ἐνόπλῳ, ἐφ' ᾧ καταχέεσθαι ἁπανταχοῦ παρ' Ὁμήρῳ φαίνεται: Κἀντεῦθεν ἀνέφυσαν οἱ πόλεμοι, ὧν πλέα ἐστὶ τῆς Ἑλλάδος τὰ παλαιὰ ὑπομνήματα. Οὕτως Ὀδυσσεὺς ἐπὶ Ἴλιον πλέων, τὴν Κικόνων ἐλεηλάτησε πόλιν, καὶ παρὰ τούτων αὖθις ἀντιπολεμηθεὶς πολλοὺς τῶν ἑταίρων ἀπέβαλεν. (Ὀδυσ: Ι'. ς: 39. κξ.) Ὡσαύτως δὲ (Ὀδ: Ξ'. ς. 263.) αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ διέξεισιν, ὅτι καταίρας εἰς Αἴγυπτον, μετὰ τὸν ἀμφ' αὐτὸν, ἀγροὺς τοὺς ἐκεῖ κατεπόρθησε, καὶ πάντα ἐσύλησεν, ἄνδρας ἀνῃρηκὼς οὐκ ὀλίγους. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἐν ᾅδου διεπυνθάνετο Ἀγαμέμνονος, πῶς ἄρ' ἔθανε; μήποτε ὑπὸ ἀναρσίων ἀναιρεθεὶς ἀνδρῶν; (Ὀδυσ: Λ'. ς. 401.)

„Βοῦς περ ταμνόμενος, ἠδ' οἰῶν πώεα καλά;

Οὕτω καὶ Νέστωρ τοῖς ἐξ Ἤλιδος διεμαχέσατο ἀμφὶ βοηλασίην. (Ἰλ: Λ'. ς. 671.) Διὸ καὶ Ἀχιλλεὺς, (Ἰλ: Α'. ς. 154.) μηδὲν αὐτῷ εἶναι ἔλεγεν, ὅτιπερ ἂν τὸν κατὰ Τροίας πόλεμον ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐναγάγοι:

„Οὐ γάρ πώποτε (φησὶν) ἐμὰς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μὲν ἵππους.

Καὶ Πλούταρχος δὲ (ἐν τῷ Θησεῖ) ἐκδιηγεῖται, ὑπὸ Πειρίθου αὐτὸν ὅπλοις ἀπελαθῆναι, διὰ το ἀπαγαγεῖν τὰς ἐκείνου βοῦς. Ὁμοίως παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν τῇ Ἀσπίδι) Ἀμφιτρύων λέγεται Ἠλεκτρύωνα τὸν Θηβῶν Ἄνακτα ἀνῃρηκέναι βίᾳ δαμέντα, χωσάμενος περὶ βουσί.

Καὶ ἡ βοῶν ἄρα ἀπαγωγὴ καθίςατο τοῖς ἀρχαίοις πολέμων κυριώτατον αἴτιον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ διαρπαγὴ τῶν γυναικῶν, ἐδέν τι ἧττον κατ' ἐκείνες τὲς χρόνες, συνεχεῖς μάχας ἀπέτικτεν· οἵαν δὴ, τὴν περὶ ἧς Ὅμηρος ὅλην ἀναγεγραφὼς ἐςιν Ἰλιάδα ταύτην. Ἐπειδὴ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ τε Πριάμε, Ἑλένην τὴν Μενελάε ἄλοχον ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Τροίαν ἀπήγαγεν, οἱ ἄριςοι, καὶ τῶν ἀν' Ἑλλάδα δυναςευόντων πρόκριτοι, Τυνδάρεω τε τῆς ἀπαχθείσης τοκέως, ἐν ὅρκοις αὐτὲς συγκαταναγκάσαντος, ὑφ' ἡγήτορι Ἀγαμέμνονι ἐπὶ τὸ Ἴλιον, ἔπλευσαν, καὶ μετὰ πολλάς τε καὶ διαφόρες μάχας, ἅσπερ ἀλλήλοις συνέβαλον, ἐν ἐνιαυτῷ τελευταῖον δεκάτῳ ἐκπορθήσαντες τὴν πόλιν ἐκ βάθρων ἀνέτρεψαν. Καὶ ταύτην ἀρχὴν γενέσθαι, τῶν μέσον Ἑλλήνων τε καὶ τῶν Ἀσιατικῶν συςάντων πολέμων, οἱ Πέρσαι (παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ Κλειοῖ) ἀπεφήναντο. Οἳ δὴ, καὶ τὸ μὲν τὰς ἀλλοτρίας ἁρπάζειν γυναῖκας, ὑβριςῶν τε εἶναι ἀνδρῶν καὶ ἀδίκων ἐνόμισαν· τὸ δὲ τὰς ἁρπαγείσας ἀνταπαιτεῖν ἀμυνομένες, ἀφρόνων· Σωφρονέντων δὲ εἶναι, τῶν τοιέτων μηδὲν ἀλεγίζειν· ἐ γὰρ ἂν τὴν ἁρπαγὴν αὗται μὴ ἐνδιδἔσαι, ὑπέςησαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Δέριος, (ἐν Β'. βιβλ. τῶν ἱςορ:) τὸν παρ' Ἕλλησιν ἱερὸν λεγόμενον πόλεμον καθιςορεῖ συμβῆναι, διὰ γυναῖκα τινὰ Θηβαίαν, Θεανὼ καλεμένην, τὴν ὑπὸ τινὸς Φωκαέως ἁρπαγεῖσαν. Καὶ Καλλισθένης δὲ περὶ τε ἱερε γραφει πολέμε, τὸν Κιῤῥαϊκὸν ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι, διὰ τὸ τὲς Κιῤῥαιεῖς Μεγισθῶ, τὴν πελάγοντος τε Φωκαέως θυγατέρα, καὶ ἄλλας δὲ πρὸς αὐτῇ Ἀχαιΐδας, ἀπὸ τε Πυθικε τεμένες ἐπανιέσας, πρὸς βίαν ἀπαγαγέσθαι. Τελευταῖον δὲ καὶ Ὡράτιος, ἐν τῇ Γ'. τῶν Σατυρῶν, (Βιβλ: Α'. ς. 107.)

. . . . . Fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Caufa; fed ignotis perierunt artibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum,
Viribus editior caedebat, ut in grege Taurus.

„ (Κἀυτῆς πρόσθ' Ἑλένης Cunnus μιαρὴ πρόφασίς γε
„ Γέντο μάχης: ἀΐδηλοι ὄλοντο δὲ τὸς γὰρ ἄδηλον
„ Κύπριν ἀφαρπάζοντας, ὁμοίως θήρεσι Ταῦρος
„ Φέρτερος ἰχύϊ, ἐιν ἀγέλῃ θρώσκων τις κόπτεν.)

Καὶ τοίνυν Ἀγαμέμνων συνέιλοχε τὸ Ναυτικὸν: ἅτε δὴ ἀυτὸς μάλιϛα τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἑλλήνων τὸ τηνικαῦτα προέχων· ὅ τοι τοσότῳ, διὰ φόβον Τυνδάρεω, τῶν πλειόνων τῆς Ἑλένης μνηϛήρων τὴν ἐκϛρατείαν ἀναδεξαμένων. Καὶ γὰρ Θουκυδίδης, ἐν τῷ Α'. τῆς ἱϛορίας „ παρέδωκε· τὴν ϛρατιὰν (τὸν Ἀγαμέμνονα) ὀ χάριτι τὸ „ πλεῖον, ἢ φόβῳ, συναγαγόντα ποιήσασθαι. Καὶ πολλοὶ δὲ δήπο, οἱ ὀχ' ἑκόντες ἐπὶ Τροίας ϛρατέυσαντες ὤφθησαν, ὡς ἐκ τοῦ Ὀδυσσέως δῆλον ὅνπερ ἐμυθεύσατο, ἐφ' ᾧ μὴ ϛρατεῦσαι σὺν τοῖς ἄλλοις, τὸν παραπαίοντα προσποιήσασθαι. Ὅπο γε καὶ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς, υἱὸς εἶναι Κάϛορος τοῦ Κρητὸς πλαττόμενος, σὺν Ἰδομενεῖ ἔφασκε προελθεῖν Ἰλιόνδε ἐπὶ τὸν πόλεμον, μὴ ἐξὸν αὐτῷ ἀπανήνασθαι. (Ὀδυσ: Ξ'. ϛ. 238.)

„ . . . . Οὐδέ τι μῆχος
„ Ἦεν ἀνήνασθαι, χαλεπὴ δ' ἔχε δήμο φῆμις.

Ἀλλὰ γὰρ ἔμπης (Ἰλ: Λ'. ϛ. 766. κξ:) Ὀδυσσεὺς φέρεται συνάμα τῷ Νέϛορι, διὰ πάσης ἰὼν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸς ϛρατευσομένος κελεύσει τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐπαθροίζων, καὶ τὸν Ἀχιλλέα δὲ τῶν Πηλέως ἀνακτόρων ἀπεξάγων. Ὁ δ' Ἀχιλλεὺς ἄλλως, κἂν τῷ Λυκομήδος γυναικῶν, τῷ ἐν Σκύρῳ ἱϛόρηται ταῖς θηλείαις ἀνάμικτος παραδοθῆναι συνδιάγειν κρυπτόμενος, ὡς δῆθεν τὸς ἡγεμόνας Ἑλλήνων λήσων. Ὅτι δὲ ἄρα, καὶ διὰ κλήρων βαλλομένων τὸς υἱεῖς ἀφ' ἑκάϛων οἴκων μετεπέμποντο, φανερὸν γίνεται ἐκ τῆς Ω'. Ῥαψῳδίας (τῆς Ἰλιάδ. 5. 400.) ἐν οἷς ἑαυτὸν Ἑρμῆς Πολύκτορος υἱὸν λέγει τοῦ Μυρμιδόνος: ᾧπερ, υἱῶν ἑπτὰ ὄντων, εἰς τὸ Ἀχιλλεῖ αὐτὸν συνεσπέσθαι λαχὼν ὁ κλῆρος ἐσήμηνε:

„Τῶν μεταπαλλόμενος κλήρῳ λάχον ἐνθάδ' ἕπεσθαι.

Τῷ Πριάμῳ δὲ τὰ πλήθη, ἐκ συμμάχων τὸ πλεῖστον μέρος συνέκειτο τῶν ἐγγύθεν περιοικέντων· καίτοιγε, καὶ ἀπὸ τῶν πορρωτέρω τινὲς προσκέκληντο, οἵτινες (Ἰλ: Ι'. ς. 233. καὶ Μ'. ς. 108.) τηλέκλητοι Ἐπίκεροι ἥκεσαν. Οἷος Μέμνων ἦν ὁ Αἰθιόπων Ἄναξ: (Ὀδυσ: Λ'. ς. 521.) ὃν Παυσανίας (ἐν τοῖς Φωκικοῖς) ἱστορεῖ, ἀπὸ Σέσων πόλεως Περσικῆς, μετὰ δυνάμεως πολυαρίθμε, ἐς Ἴλιον παραγενέσθαι. Τὰ δ' ἄλλα οἱ στρατοὶ ὅλοι, ὅ, τε τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ τῶν Τρώων, σύν τε τοῖς Ἡγεμόσι, καὶ σὺν ταῖς αὐτῶν ἴλαις ἑκάτερος, ἐπ' ἀκριβὲς καταγεγράφαται ἐν τῷ Β'. τῆς Ἰλιάδος ς. 707. κξ. κξ.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Περὶ Κόρυθος, καὶ Θώρακος, καὶ Κνημίδων, καὶ Ἀσπίδος.

Τῶν ὅπλων, τὰ μὲν εἰς ὀχύρωσιν τε σώματος κατὰ τῆς ὁρμῆς τῶν πολεμίων συνέφερε, τὰ δὲ εἰς ἐπικώλυσιν τῶν ἀντεπιόντων: καὶ τε μὲν πρώτε γένες εἰσὶν ἡ Κόρυς, ἤτοι τὸ Κράνος· ὁ Θώραξ, αἱ Περικνημῖδες, ἡ Ἀσπὶς, ἤγεν ὁ Θυρεός. τὴν μὲν ἔν Κόρυθα ἐπὶ κεφαλῆς ἐφόρεν, ἣν κυνέην συνεχῶς Ὅμηρος ὀνομάζει, διὰ τὸ πάλαι τὸ τε ποταμίε κυνὸς δέρμα, εἰς κεφαλῆς σκέπας ἐν χρήσει „γενέσθαι, ὡς φησὶν Εὐστάθιος: Δορὰ κυνὸς ποταμίε σκέπεσα „τὰς κεφαλὰς τοῖς παλαιοῖς. Παρέμεινε δ' ἔν τἔνομα ἐφεξῆς, καὶ τῆς ὕλης μεταμειφθήσης, (Ἰλ: Κ'. ς. 257.)

„ Α'μφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε
„ Ταυρείην . . . . . . (Καὶ ς. 335)
„ Κρατὶ δ' ἐπὶ κτιδέην κυνέην. . . . . . .

Κόρυθα δηλονότι, ἐξ Ι'κτίδος δέρματος πεποιημένην, κατὰ τὸν Σχολιαστήν. Ε'πῆσαν δὲ τὰ πολλὰ τῇ Κυνέῃ, ἐπικείμενοι λόφοι: ἤτοι χαῖται ἵππειοι εἰς κορυφὴν ἐξαιρόμεναι: (Ι'λ: Γ. ς. 336.)

„ Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν
„ Ι'ππȣριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευε.

Καὶ ἐν Ι'λ: Τ'. ς. 381.)

„ . . . . . . Η῾ δ' ἀςὴρ ὣς ἀπέλαμπεν
„ Ἵππȣρις τρυφάλεια· περισσείοντο δ' ἔθειραι
„ Χρύσειαι, ἃς Ἥφαιςος ἵει λόφον ἀμφὶ θαμειάς.

Οὕτω καὶ Θεόκριτος, περὶ Ι'έρωνος τȣ̃ Α'νακτος λέγων: (ἐν Εἰδυλλ: ις'.)

„ Ι'ππειαι δὲ κόρυν σκεπάȣσιν ἔθειραι.

Καὶ παρὰ τῷ Α'ριςοφάνει (ἐν Α'χαρνεῦσι ς. 1108.) περὶ Λαμάχȣ τȣ̃ Α'ρχηγȣ̃:

„ Τὸ λοφεῖον ἐξήνεγκε τῶν τριῶν λόφων.

Οὕτω καὶ Οὐΐργίλιος (Αἰνειάδ: Γ'. ς. 468.) τὰς Ε'λλαδικὰς λοφιὰς κλεΐζει:

Et conum inſignis galeae, criſtasque comantes
Arma Neoptolemi . . . .

„ (Δαιδαλέȣ τε κράνȣς κόνον, ἠδὲ λόφȣς κομόωντας,
„ Ὅπλα Νεοπτολέμȣ . . . .

Καὶ (Αἰνειάδ: Ζ'. ς. 785.) περὶ τȣ̃ Τύρνȣ λέγων:
Cui triplici crinita juba galea alta Chimaeram,
Suſtinet Aetnaeos efflantem faucibus ignes.

„ (Τȣ̃ χαίτῃ τριλόφῳ κράνος αἰπὺ χίμαιραν ἀνίσχει,
„ Πῦρ ἀπερευγομένην Αἰτνήϊον ἐκ ῥα φαρύγγων.)

Σύνηθες δὲ πάλαι τȣ̃τ' ἦν ἔθνεσι πλείςοις, οἷον τοῖς Καρσὶ παρὰ Πλȣτάρχῳ (ἐν Ἀρταξέρξῃ:) Καὶ γὰρ αὐτȣ̀ς τȣ̀ς Κᾶρας, ἀλεκτρυόνας οἱ Πέρσαι, διʼ ȣ̃ς ἐκόσμȣν τὰ κράνη λόφȣς, ἐκάλȣν. Τῷ αὐτῷ δὲ λόγῳ καὶ παρὰ Σȣετονίῳ (ἐν τῷ Καίσαρι:) ὁ Γαλλικὸς Λεγεὼν alauda (Κορυδαλὸς) προσείρηται. Τὴν τοίνυν Κυνέην ἱμάντι ἔφερον συνδȣμένην ὑπὸ τῷ ἀνθερεῶνι, ὃν ἱμάντα Ὅμηρος ὀχέα κατονομάζει, (Ἰλ: Γ'. ς. 371.) λέγων περὶ τȣ̃ Πάριδος:

„ Ἄγχε δέ μιν πολύκεςος ἱμὰς ἁπαλῆς ὑπὸ δειρῆς,
„ Ὅς οἱ ὑπ' ἀνθερεῶνος ὀχεὺς τέτατο τρυφαλείης.

Ὁ δὲ Θώραξ περὶ τὸ ςῆθος ἐτίθετο: ἧπερ (Ἰλ: Γ'. ς. 332.) εἴρηται, ἔνθα περὶ τȣ̃ Πάριδος αὖθις ὁ λόγος:

„ Δεύτερον αὖ, θώρηκα περὶ ςήθεσσιν ἔδυνεν.

Παραπλήσια δὲ περὶ τȣ̃ Ἡρακλέȣς, καὶ Ἡσίοδος (ἐν τῇ Ἀσπίδι) „ προήνεγκε. Καὶ ὁ Ξενοφῶν δὲ ὁμοίως ἔφη: Θώραξ μὲν γὰρ πε„ ρὶ τὰ ςέρνα ἁρμόζων ἐκάςῳ ἔςαι. Ὁ δ' Ἡσύχιος Λωρί-

κιον ἑρμηνεύει, λατινίδι φωνῇ, ὡς μὴ πάνυ τὸν θώρακα τῶν Ἑλλήνων, τῆς Ῥωμαίων Λαρίκης (Loricae) ἀπεοικέναι δοκεῖν. Ὁ μέντοι Ἀπολλώνιος (ἐν τῷ Γ'. τῶν Ἀργοναυτικ:) προσάπτει τῷ στέρνῳ. Θώρηκα στάδιον: προμήκη δὴ τοῦτον καὶ ὄρθιον αἱρόμενον, ὅπερ οἴονται: ὁπότε τῶν θωρήκων οἱ ἄλλοι ἐφέροντο ἁλυσιδετοι. Πόρπαις, ἢ ἀγκιστρίοις συμπεπλεγμένοι, οἷος ἦν ὅνπερ Οὐϊργίλιος περιᾴδει: (Αἰνειάδ: Γ'. ς. 259.)

Levibus . . . . hamis conſertam, auroque trilicem
Loricam . . . .

„(. . . Λεπτοῖς ἀγκίστροις χρυσέοις συναρηρόσι τριπλῆ
„ Θώρακα. . . . .

Τὰ πολλὰ ὁ θώραξ ἐκ μετάλλου συνέκειτο στερεωτέρου, οἷον ἐκ χαλκοῦ: διὸ καὶ συνεχῶς Θώρηξ χάλκεος παρ' Ὁμήρῳ ἀκούει: (Ἰλ: Ν. ς. 371. καὶ 397.) Ἄλλοτε δὲ συνεκπέπλεκτο καὶ ἐκ λίνου· (Ἰλ: Β'. ς. 529.) ὡς περὶ τοῦ Αἴαντος εἴρηται τοῦ Οἰλῆος, ὅτι.

„ . . . . . Ὀλίγος μὲν ἔην λινοθώρηξ.

Καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκαίου δ' ἐπαινοῦνται: Θώρηκές τε νέῳ λίνῳ.

Οἷά που καὶ παρὰ Ξενοφῶντι ἀναφέρεται: λινοῦς θώραξ. Καὶ τοιῷδε ἄρα λόγῳ καὶ Ὅμηρος, χιτῶνα τοῖς ὁπλίταις περιάπτει, ὃν χάλκεον ὀνομάζει, καὶ στρεπτὸν· ὡς εἶναι θώρακα τὸν τοιοῦτον (ex annulis tortis) ἐκ δακτυλίων περιστρέπτων:) συγκείμενον. (Ἰλ: Β'. ς. 416.

„ Ἐντόρεον δὲ χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι
„ Χαλκῷ ῥωγαλέον . . . . . Καὶ Ἰλ: Κ'. ς. 131.)

ὁ Ἀγαμέμνων . . . . . Ἔνδυνε περὶ στήθεσσι χιτῶνα.
Ὁ δ' αὐτὸς προσεπενδύσατο καὶ δορὰν λεόντιον. (Αὐτ : ς. 23.)

„ Ἀμφὶ δ' ἔπειτα δαφοινὸν ἑέσσατο δέρμα λέοντος
„ Αἴθωνος μεγάλοιο, ποδηνεκὲς . . . .

Ὡσαύτως δὲ καὶ Μενέλαος: (αὐτ: ς. 29.)

„ Παρδαλέῃ μὲν πρῶτα μετάφρενον εὐρὺ κάλυψε
„ Ποικίλῃ . . . .

Ὅπερ ἓν καὶ Πίνδαρος (ἐν Ὠδ: Θ'. Πυθ:) προσάπτει Πελίᾳ τῷ Ἄνακτι, παρδαλέαν. Καὶ ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡρακλῆς, δορὰν λεόντιον περιβάλλεται παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΔ'. κξ.) ὅπως ἂν ᾖ ἔρκος ἐνυαλίου. Καὶ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ δὲ, Ἀγκαῖος ἄρκτου δέρμα ἐφόρει:

„ Ἄρκτου λάσιον στέρνοις ἀμπίσχετο δέρμα.

Καὶ παρὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ (ἐν τῷ Α'. τῶν Ἀργοναυτικ:) Ἄργος ἐνδέδυτο δέρματι Ταύρου:

„ Δέρμα δ' ὁ μὲν ταύροιο ποδηνεκὲς ἀμπέχετ' ὤμους
„ Ἄργος Ἀρεστορίδης λάχνῃ μέλαν . . . .

Ἔνθ' ὁ Σχολιαστὴς, κοινὸν γενέσθαι τοῦτο τὸ ἔθος, τοῖς παλαιοῖς Ἥρωσι πᾶσι παρέδωκε: Σύνηθες (λέγων) τοῖς Ἥρωσι τὸ δερματοφορεῖν· τῷ δ' αὐτῷ λόγῳ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ε'. ς. 37.) Ἀκέστης παρίσταται:

Horridus in jaculis et pelle Libyſtidis urſae
„(Ἔκπαγλος βελέεσσι, δορᾷ τ' ἄρκτοιο Λιβύσσης.)

Ἐν δὲ τῷ Η'. τῆς Αἰνειάδος (ϛ. 552:) παρίστησιν ὁ αὐτὸς Οὐϊργίλιος τὸν Αἰνείαν:

Quem fulva leonis
Pellis obit totum, praefulgens unguibus aureis.

„(Τὸν πάντη ἀμπεῖχε δαφοινὸν δέρμα λέοντος,
„Χρυσέοις ὀνύχεσσι διαπρεπὲς ἀγλαέεσσι.)

Προσήπτετο δ' ἐπὶ τούτοις καὶ ζωστὴρ, ᾧ τὰς ὀσφύας τὰς αὐτῶν οἱ ὁπλοφόροι συνεῖχον: Ζώνην Ὅμηρος ὀνομάζει καὶ μίτρην. Οὕτως (Ἰλ: Ε'. ϛ. 857.) ὁ Ἄρης ἐτέτρωτο:

„Νείατον ἐς κενεῶνα, ὅθι ζωννύσκετο μίτρην.

Καί γε Ἰφιδάμας τὸν Ἀγαμέμνονα: (Ἰλ: Λ'. ϛ. 234.)

„Ἔνυξε . . . κατὰ ζώνην, θώρηκος ἔνερθεν.

Ἀλλὰ καὶ Μενελάῳ, Πανδάρου τετοξευκότος: (Ἰλ: Δ'. ϛ. 186. καὶ 216.) ὁ ζωστὴρ ἐπήμυνε, τοῦ μὴ τῷ βέλει τὴν γαστέρα διαπαρῆναι:

„Εἰρύσατο ζωστήρ τε παναίολος, ἠδ' ὑπένερθεν
„Ζῶμά τε καὶ μίτρη, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.

Κατὰ γὰρ τὸν Σχολιαστὴν „χαλκῆ τις ὑπῆρχε λεπὶς, ἣν „ἐζώννυντο περὶ τὸν κενεῶνα χάριν πλείονος ἀσφαλείας. Ἀλλ' (ἐν Ἰλιάδ: Π'. ϛ. 419.) Ἀμιτροχίτωνες προσείρηνται,

„Οἱ ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμέντες·

Οὕς περ ἀζώστους ἑρμηνεύει Ἀθήναιος. (ἐν Βιβλ: ΙΒ') Ἐζώννυντο μέντοιγε οἱ ἐπὶ τὴν μάχην παρασκευαζόμενοι: (Ἰλ: Λ'. ϛ. 15.)

„Ἀτρείδης δ' ἐβόησεν, ἰδὲ ζώννυσθαι ἄνωγε:

Τοῦτο δ' ἦν ὁπλίζεσθαι: ὅθεν ὁ Παυσανίας (ἐν τοῖς Βοιωτικ:)

„Τὸ δὲ ἔνδῦναι τὰ ὅπλα, ἐκάλεν ἄρα οἱ παλαιοὶ ζώννυσθαι·
„καὶ δὴ Ὅμηρον, Ἄρει τὸν Ἀγαμέμνονα ποιήσαντα ἐοικέ-
„ναι τὴν ζώνην, τὴν τῶν ὅπλων σκευὴν, φασὶν, εἰκάζειν.

Τον αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰς Ρωμαίους εἰωθέναι ζώννυσθαι, ἐξ ἄλλων τε δὴ ξυγγραφέων, καὶ ἐκ τῦ Πλουτάρχου δῆλον, ὃς (ἐν Βίῳ τῷ „Κοριολαν.) γράφει ὅτως: Ἦν δὲ τότε τοῖς Ρωμαίοις ἔθος, „εἰς τάξιν καθισαμένοις, καὶ μέλλουσι τὰς θυρεὰς λαμβά-„νειν, καὶ περιζώννυσθαι την Τήβεννον. Μετὰ δὲ τὴν συμβολὴν ἀπετίθεντο τὴν ζώνην. Διὸ καὶ Ξέρξης καθ' Ἡρόδοτον (ἐν Οὐρανίᾳ) φεύγων ἀθήνηθεν, ἐν Ἀβδήροις ἱςόρηται ἀπολύσασθαι τὴν ζώνην, ὡς ἐν χώρᾳ τῇ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἐν ἀσφαλείᾳ καθισαμένῃ· ὡς ἐν ἀδείᾳ ἐών.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς κνήμας ὤχυρεν οἱ Παλαιοὶ κνημίδας περιβαλλόμενοι, καθάπερ Ὅμηρος ὀνομάζει, τὸν Πάριδός τε καὶ Ἀχιλλέως ἐνοπλισμὸν περιγράφων: (Ἰλ: Γ'. ς. 330. καὶ Π'. ς. 131. καὶ Σ'. ς. 459. καὶ Τ'. ς. 369.)

„Κνημίδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκε
„Καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας.

Ἐν πόρπαις ἀργυραῖς δηλονότι συνηρμοσμένας ταῖς κνήμαις. Οὕτω δὲ καὶ Ἡρακλῆς παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν τῇ Ἀσπίδι ς. 122.)

„. . . . . Κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινῦ
„Ἡφαίςου κλυτὰ δῶρα περὶ κνήμησιν ἔθηκε.

Καὶ Ἀλκεὺς παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (Βιβλ: ΙΔ'.) περὶ τῦ δώμα-„τος, ὃ φησὶ τῷ Ἄρεϊ ηὐτρεπίσθαι: Χάλκειαι δὲ πασσάλοις κρυπ-„τοῖσι περικείμεναι λαμπραὶ κνημῖδες.

Ἐπὶ πᾶσι τῷ Θυρεῷ τὸ σῶμα ὅλον ἐπέσκεπον·

„Μηρούς τε, κνήμας τε κάτω, καὶ ςέρνα, καὶ ὤμους·
„ Ἀσπίδος εὐρέης γαςρὶ καλυψαμένης.

Ἤ φησὶ Τυρταῖος. Ἐκ δέρματος δὲ βοείου τὰ πολλὰ συνέκειτο: διὸ καὶ ἀσπίδας βοείας συνεχῶς Ὅμηρος ὀνομάζει: (Ἰλ: Ε′. ς. 453. καὶ Μ′. ς. 426.) Πολλαπλοῦν δ' ἐπετίθετο δέρμα, ἵνα αἱ ἀσπίδες ἀντέχοιεν ἰσχυρότερον, ἔτι καὶ χαλκείου ἐλάσματος προσυπερεπαγομένου, ὃν τρόπον ὁ Ποιητὴς τὴν Σαρπηδόνος ἐστὶ περιγράφων Ἀσπίδα· (Ἰλ: Μ′. ς. 294.)

„ Αὐτίκα δ' ἀσπίδα μὲν πρόσθ' ἔσχετο πάντοσε ἴσην
„ Καλὴν, χαλκείην, ἐξήλατον, ἣν ἄρα χαλκεὺς
„ Ἤλασεν· ἔντοσθεν δὲ βοείας ῥάψε θαμειὰς,
„ Χρυσείης ῥάβδοισι διηνεκέσιν περὶ κύκλον.

Οὕτως ἂν αὐτὸς φαίην τὴν Αἴαντος ἀσπίδα ἑπταβόειον εἶναι, ἑπταπλασίαις δηλονότι δοραῖς βοείοις πεπυκασμένην· ἐφ' αἷς ἔλατος ἦν ὁ χαλκὸς ὄγδοος. (Ἰλ: Η′. ς. 222.)

„ . . . . Σάκος αἰόλον ἑπταβόειον
„ Ταύρων ζατρεφέων, ἐπὶ δ' ὄγδοον ἤλασε χαλκόν.

Ἀλλ' ἡ τοῦ Αἰνείου ἀσπὶς, πτύχας ἦν ἔχουσα πέντε: δύο μὲν χαλκοῦ, δύο δὲ κασσιτέρου, μίαν δὲ χρυσοῦ. (Ἰλ: Υ′. ς. 276.)

„ Λεπτοτάτη δ' ἐπέην ῥινὸς βοός . . . . . .

Πέντε δὲ λέγονται εἶναι καὶ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος αἱ πτύχες περὶ ἧς (Ἰλ: Σ′. ς. 481.)

„ Πέντε δ' ἄρ' αὐτῷ ἔσαν σάκεος πτύχες.

Καὶ Τεῦκρος δ' ὡσαύτως (Ἰλ: Ο′. ς. 479.)

„ . . . . Ἀμφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον.

Καθ' Ἡσύχιον, τετράπτυχον, ἐκ τεσσάρων πτυχῶν τεθειμένον: ἢ, ἐκ τεσσάρων δερμάτων συνεςὸς: ὡς ὁ Σχολιαςὴς φησὶν. Σχήματος δὲ ἦν κυκλοειδὲς: ὅθεν καὶ εὐκύκλες ἀσπίδας ὠνόμασεν Ὅμηρος (Ἰλ: Ε'. ς. 453.) Καὶ ἄντυγα πανταχῦ κλεῖζει τὴν ἐκτὸς περιφέρειαν· ἣ καὶ ποικίλη ἦν καὶ πολλαπλῆ τις, τῦ δέρματος κατὰ τὸ ἄκρον προεξέχοντος, ὡς περὶ τῦ Ἕκτορος εἴρηται: (Ἰλ: Ζ'. ς. 117.)

„Ἀμφὶ δέ μιν σφυρὰ τύπτε, καὶ αὐχένα δέρμα κελαινὸν
„Ἄντυξ, ἣ πυμάτη θέεν ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης.

Προσῆπτο δὲ καὶ ἱμὰς, ὃν Ὅμηρος τελαμῶνα καλεῖ: ὅν περ καὶ ἀργυρῦν ἐν τῇ Ἀχιλλέως ἀσπίδι φημίζει. (Ἰλ: Σ'. ς. 479.)

„ . . . . . Περὶ δ' ἄντυγα βάλλε φαεινὴν,
„Τρίπλακα, μαρμαρέην, ἐκ δ' ἀργύρεον τελαμῶνα.

Ἀπηώρητο δὲ ἡ ἀσπὶς ἀπὸ τῶν ὤμων (Ἰλ: Π'. ς. 303.)

„ . . . . . . Αὐτὰρ ἐπ' ὤμων
„Ἀσπὶς σὺν τελαμῶνι χαμαὶ πέσε τερμιόεσσα.

Ἦν δ' ἐπὶ τὰ ἀριςερὰ κλίνεσα, ὡς ἂν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐλευθέρᾳ ἔσῃ ἐπεμβαίνοιεν τῷ πολεμίῳ· (Ἰλ: Π'. ς. 106.) ὡς περὶ τῦ Αἴαντος εἴρηται:

„ . . . . Ὁ δ' ἀριςερὸν ὦμον ἔκαμνε
„Ἔμπεδον αἰὲν ἔχων σάκος αἰόλον . . . . .

Ἔνθεντει καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Β'. ς. 672.) Αἰνείας:
Hic ferro accingor rurſus, clypeoque ſiniſtram
Inſertabam aptans: . . . . . , . .

„ (Ἔνθαδὶ δεξιτερὴν ἐπὶ ὥπλισα χεῖρα σιδήρῳ,
„ Λαιὴν δ' ἄρσα σάκει.) . . . .

Ταύτῃ δὲ καὶ Αἰλιανὸς (ἐν Βιβλ: ΙΑ'- Κεφ: Θ'.) διέξεισιν, ὅ,τι Σκιπίων τῷ στρατιώτῃ ἔφη, τῷ ἐυεργῆ τὴν ἀσπίδα ἐπιδεικνυμένῳ: „τὸ, μὴ ἐπὶ τῇ λαιῇ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ δεξιτερῇ, Ρώμαῖον ἄνδρα „δεῖν πεποιθέναι. Πλίνιος δὲ (ἐν Βιβλ: ΛΓ'. Κεφ: Α'. γράφει: Qui annuli usum primus instituit, cunctanter id fecit, laevisque manibus ac latentibus induit, cum si honos securus fuisset, dextra fuerit ostentandus. Quod si impedimentum aliquod in ea potuit intelligi, etiam insertorii usu argumentum est majus, „in laeva fuisse, qua scutum rapitur. (Ὁ πρῶτος „τὴν τῦ δακτυλίυ χρῆσιν εἰσενεγκὼν, χολῇ τόδ' ἐποίη„σε, χερσὶν ἐνάρσας λαιαῖς τε ϗ λανθανέσαις· τὸ γὰρ „εἰς τιμὴν βεβαίαν ἦσαν, τῇ δεξιᾷ ἔδει παρεπιδείκνυσθαι. „Ὡς εἴγε τι τὸ κωλύον ἐν ταύτῃ εἶχεν ὑπεννοεῖσθαι, καὶ „αὐτῇ τῇ Χρήσει τῦ τελαμῶνος (insertorii) ὁ λόγος ὁ τῦ „κωλύματος μείζων ἐν τῇ λαιᾷ εἴη, δι' ἧς περ τὸ σάκος „αἴρεται.) Insertorium δὲ δήπυ Πλίνιος ὀνομάζει, τὸν καθ' Ὅμηρον τελαμῶνα: εἰ μὴ βελτίμεθα νοεῖν αὐτὸν τὺς Κανόνας, ὓς ἐν τῇ Ἀσπίδι καλεῖ, τῇ τῦ Ἰδομενέως ἐκείνῃ (Ἰλ: Ν'. ϛ. 407.) ἣν,

„ Δινωτὴν φορέεσκε, δύω κανόνεσσ' ἀραρεῖαν.

Καὶ (Ἰλ: Θ'. ϛ. 192.) ἐν τῇ τῦ Νέστορος, ἣν ἐξαίρει:

„ Ἀσπίδα Νεστορέην, τῆς νῦν κλέος ὐρανὸν ἵκει
„ Πᾶσαν χρυσείην ἔμεναι, κανόνας τε καὶ αὐτήν.

Τὰς γοῦν τοιούτους Κανόνας, ὁ μὲν Σχολιαστὴς, ῥάβδους εἶπεν, αἷς ἐκράτουν τὰς ἀσπίδας. Ὁ δὲ Εὐστάθιος, ἐξ ἀρχαιοτέρων δόξης, ῥάβδους ἀναφορέας τῆς ἀσπίδος: οὔπω γὰρ εὕρητο τὰ ὄχανα: τουτέστιν, οἱ δι' ἱμάντων πόρπακες. Ὁ δὲ Ἡσύχιος, Κανόνες, φησὶν, αἱ τῆς ἀσπίδος ῥάβδοι, ἀφ' ὧν ὁ τελαμὼν ἐξῆπτο.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

Περὶ δόρατος, καὶ ξίφους, καὶ τόξου, καὶ ἄλλων ὅπλων.

Ἐν τοῖς εἰς λώβην τοῦ πολεμίου συντελοῦσιν ὅπλοις πρῶτον τέτακται τὸ δόρυ, ὑφ' οὗ μόνου τῇ κλήσει καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πολλάκις ὑποσημαίνεται. Ὑφίσατο δὲ τοῦτο ἐκ ξύλου τὰ πολλὰ Μελιήνου: ὅθεν Μελίην τὸ δόρυ ὁ Ποιητὴς συνεχῶς ὀνομάζει: ἰδίᾳ δὲ τὸ τοῦ Ἀχιλλέως· (Ἰλ: Τ'. ϛ. 390.)

„ Πηλιάδα μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ τάμε Χείρων·
„ Πηλίου ἐκ κορυφῆς, φόνον ἔμμεναι Ἡρώεσσιν·

Ἔνθεν τοι Πλίνιος (Βιβλ. Ιϛ'. Κεφ. ΙΓ'.) περὶ Μελίας τοῦ δένδρου λέγων: Procera haec ac teres, pennata et ipfa folio, multumque Homeri praeconio, et Achillis hafta nobilitata.

„(Πρόμηκες (φησὶ) τὸ φυτὸν τῦτο, ϗ ϛρογγύλον, πτι-„λωτόν τε ἔχον τὸ φύλλον, ἐν λόγῳ πολλῷ καθεςὸς, ἐπί-„σημον ὑπό τε Ὁμήρȣ, ϗ διὰ τὸ Ἀχιλλέως δόρυ.) Ἡ δὲ αἰχμὴ ἡ τῦ δόρατος ἦν χαλκίνη, ἐξ ȣ̃ ϗ χάλκεον ἔγχος τὸ ὅλον προσείρηται. Ἦν δὲ τέτȣ ϗ τὸ κάτω ἐκ χαλκῦ εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον, ὡς ἂν τῇ γῇ τὰ δόρατα ἐμπηγνύμενα ὄρθια ἱςῶνται. Σαυρωτῆρα Ὅμηρος ὀνομάζει: (Ἰλ: Κ΄. ϛ. 153.) Ἡσύχιος δὲ, τὸ ἔχατον σιδήριον τῦ δόρατος· ϗ ὅτω δὲ ϗ Πολυδεύκης: (Βιβλ. Α΄. Κεφ: Ε΄.) Εὐςάθιος δὲ, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων φησὶν εἰρῆσθαι: τὸ ἐν ἑτέρῳ ἄκρῳ τῦ δόρατος ἔχατον ὀπίσθιον „σιδήριον: προςίθησι δ᾽ αὐτὸς, ὅτι τὸ σιδήριον κοῖλον ἦν ἐξ „ἄκρȣ ὀξὺ· ᾧ ἐντιθέμενον τὸ ὀπίσω ἄκρον τῦ δόρατος, ὀρ-„θὸν αὐτὸ ἑςᾶναι ποιεῖ, πηγνύμενον κατὰ γῆς: (πάντως δὴ) κατὰ σκόλοπα, ἤγȣν ςαυρὸν· ὥςε εἶναι, οἷον τινὰ ςαυρωτῆρα. Ὅπως ἂν ȣ̃ν ϗ ἔχοι τὸ περὶ τέτȣ, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο γε δῆλον, τὸ Σαυρωτῆρι τȣ̀ς παλαιȣ̀ς εἰωθέναι τὰ δόρατα ὄρθια ἐφιςάνειν, ὁσάκις ἂν τῦ πολεμικῦ μόχθȣ παύσαιντο· ὡς ἰδεῖν ἐςὶ Διομήδην τε, ϗ τȣ̀ς ἀμφ᾽ ἐκεῖνον καθεύδοντας, ἔνθ᾽ εἴρηται:

„ . . . . Ἔγχεα δέ σφιν
„ Ὀρθ᾽ ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο. . . . .

Ταυτὰ τηρεῖσθαι τοῖς Ἰλλυριεῦσι ἐπ᾽ αὐτῦ παρέδωκεν Ἀριςοτέλης, (ἐν τῷ περὶ τῆς Ποιητικ. Τέχν.) Καὶ παραπλήσιόν τι δὲ, ϗ παρ Ἑβραίοις κρατῆσαι, ἐκ τῆς Α΄. τῶν Βασιλ: ἔυδηλον. Ἄλλως τε δὲ, ϗ ἐπὶ τῶν δοράτων ἵςαντο οἱ ὁπλῖται ἐπικλινθέντες, ὥσπερ Ἀχιλλεὺς ἤδη κατάκοπος: (Ἰλ: Χ΄. ϛ. 225.)

„ Στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπὶ μελίης χαλκογλώχινος ἐρεισθείς.

Ἦν δὲ δοράτων τὸ εἶδος διττὸν: τὸ μὲν, ἅπερ ἐγγύθεν, τὸ δ᾽ ἃ „πόῤῥωθεν ἀπεμάχοντο (Στράβ: ἐν Βιβλ. Ι΄.) Διττὴ γὰρ ἡ τῶν „δοράτων χρῆσις: ἡ μὲν ἐκ χειρὸς, ἡ δ᾽ ὡς παλτοῖς. Παρ᾽ Ὁμήρῳ ἦν οἱ Εὐβοεῖς ἐπαίνε πολλῦ τυγχάνεσιν, (Ιλ: Β΄. ς 543) ἐν οἷς περιᾴδονται.

„ Αἰχμηταὶ, μεμαῶτες ὀρεκτῇσι μελίῃσι
„ Θώρηκας ῥήξειν δηΐων ἀμφὶ στήθεσσι.

Τὸ δ᾽ Ἀχιλλέως δόρυ τοιῦτον ἦν, οἷον ἐθεὶς εἶχε δονεῖν πλὴν αὐτῦ μόνυ. Ἐκ δὲ τῦ ἑτέρυ εἴδυς ὑπῆρχε τὸ Ἕκτορος ἔγχος, ὃ κατ᾽ Ἀχιλλέως προῆκεν: (Ἰλ: Χ΄. ς. 293.)

„ Στῆ δὲ κατηφήσας, ἐδ᾽ ἄλλ᾽ ἔχε μείλινον ἔγχος.

Τῷ τοι καὶ δραξάμενος τῦ ξίφυς, αὐτῷ ἐπενέβη. Οὕτω δὲ δὴ καὶ Πάρις τε καὶ Μενέλαος ἐν ἀλλήλοις λαχόντες, πότερος πρότερος ἀφίοι τὸ δόρυ: ἐπεὶ ἐγένετο ἑκατέρωθεν, συνέβαλον ξίφει· (Ἰλ: Γ΄. ς. 340. κξ:) ὡσαύτως παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ (ἐν Εἰδυλ: ΚΒ΄:) Κάστωρ καὶ Λυγκεὺς συνέστρεψαν μὲν ἀμοιβαδὸν τὰ δόρατα πρὸς ἀλλήλυς· τῶν δ᾽ ἐν τοῖς ὀμφαλοῖς τῶν ἀσπίδων διαθραυσθέντων, τὰ ξίφη ἐσπάσαντο.

„ Τὼ δ᾽ ἄορ ἐν κολεοῖσιν ἐρυσσαμένω φόνον αὖτις
„ Τεῦχον ἐν ἀλλήλοισι. . . . .

Τὸ δέ τοι ξίφος ἔφερον ἀπὸ ὤμων ἱμάντι ἀπηρτημένον: (Ἰλ: Β΄. ς. 45. καὶ Λ΄: ς. 29.) ὡς περὶ Ἀγαμέμνονος εἴρηται:

„ Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ ὤμοισι βάλλετο ξίφος ἀργυρόηλον: καὶ (Ὀδυσ: Β΄: ς. 3.) περὶ τῦ Τηλεμάχυ:

„ . . . . . Περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ' ὤμῳ·

Ἡσίοδος δ' ἐν τῇ τῆ Ἡρακλέες Ἀσπίδι (ϛ. 222.) ἔχει:

„ Ὤμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελίνδετον ἄορ ἔκειτο

„ Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος. . . . . . .

Ἀπέληγε δὲ τὸ ξίφος ἐπὶ τῆς πλευρᾶς· διὸ καὶ πανταχῆ εἴρηται τὲς πολεμιςὰς σπᾶσθαι τὸ ξίφος παρὰ μηρῆ· ὡς ἐν Ἰλ: Ἀ. ϛ. 190.) καὶ ἄλλοθι.

„ . . . . . Φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηρῆ.

Οὕτω δὲ καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ι'. ϛ: 124.)

Αἰνείας . . . . . . Ocyus ensem

Eripit a femore.

„ . . . . . Ὦκα μάλ' ἄορ

„ Παρ μηρῆ σπάσατο. . . . .

Καὶ (ἐν τῷ Η': δὲ τῆς Αἰνειάδος ϛ. 459.) ὁ Τύρνος:

Lateri atque humeris Tegaeum subligat ensem ;

„ (Ἀμφ' ὤμοισιν ἑοῖσι Τεγαῖον βάλλετο ἄορ.)

Ἀπὸ δὲ τῆ κελεῆ τῆ ξίφες, „ ἀπηρτημένην ἔφερον μάχαιραν „ ὥσπερ Ἀτρείδης: (Ἰλ: Γ'. ϛ. 272.)

„ Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν

„ Ἥ οἱ παρ ξίφεος μέγα κελεὸν αἰὲν ἄορτο·

„ Ἀρνῶν ἐκ κεφαλῶν τάμνε τρίχας. . . . . .

Εἰκὸς δ' αὐτὲς, καὶ ἐπὶ τῆς δαιτὸς τῷ μαχαιρίῳ τῷ δε προσκεχρῆσθαι, μηδεμιᾶς παρ Ἕλλησι φωνῆς ἄλλης, εἰς τὴν τέτε δήλωσιν δεξιᾶς ἐχέσης. Τὸ δ' ἔθος τῆτο τοῖς παλαιτέροις Γάλλοις Ποσειδώνιος

ἀπονέμει παρ' Ἀθηναίῳ: (ἐν Βιβλ: ΙΔ' :) ὅπερ ἐν καὶ καθ' ἡμᾶς πολλοῖς τῶν στρατευομένων ἴσμεν ὂν σύνηθες.

Μετὰ δὴ τὸ ξίφος ἥκει τὸ τόξον, ὃ παραπλησίως ἀπὸ τῶν ὤμων ἔφερον ἠρτημένον, μετὰ τῆς φαρέτρας, τῆς τοὺς ἰοὺς φερούσης: οἷοσπερ Ἀπόλλων ἀνεφάνη: (Ἰλ: Α'. ς. 45.)

„Τόξ' ὤμοισιν ἔχων, ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.

Οὕτω δέτοι καὶ Ἡρακλῆς παρ' Ἡσιόδῳ (ἐν τῇ Ἀσπίδι ς. 131.)

„ . . . . . Κοίλην δὲ περὶ στήθεσφι φαρέτρην,
„ Καββάλετ' ἐξόπιθεν.

Καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ δὲ, τῇ τε παρθενικῇ Καμίλλῃ (Αἰνειάδ: ΙΑ'. ς. 652.) καὶ τῷ τῆς Κυβέλης Ἱεροτέλῳ τῷ Χλωρεῖ: (Αὐτοθ: ς. 774.)

Aureus ex humeris ſonat arcus

„Κλάγγε τε ἐξ ὤμοιν χρυσοῦς βιός. . . . .

Τῆς δὲ δὴ τοξείας ὑπογραφική τις εἰκὼν παρίσταται, (Ἰλ. Δ. ς. 104.) ἔνθα Μενέλαον ἔτρωσε τοξεύσας ὁ Πάνδαρος. Τὰ μὲν οὖν τοῦ τόξου κέρα Αἰγὸς ἦν ἀγρίας, χρυσῆ δ' ἐπέκειτο κορώνη, ἐν ᾗ ἐνετίθεντο οἱ ὀϊστοί· ἡ δὲ δὴ νευρὰ ἑτέροθεν ἦν ἐκ βοός. Ὁ γοῦν τοξεύσων αὐτὴν τῷ μαζῷ προσάγει, ἧπερ εἰώθεσαν καὶ αἱ Ἀμαζόνες. Τὰ νῦν μέντοιγε ἄχρι καὶ ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ προσεφέλκεται, φησὶν Εὐστάθιος. Ὃ δὴ καὶ Πέρσας ποιεῖν ἐπιμαρτυρεῖ Προκόπιος (ἐν τῷ Α'. Βιβλ. τοῦ „Περσικ. Πολέμου.) Ἕλκεται δὲ αὐτοῖς κατὰ τὸ μέτωπον „ἡ νευρὰ, παρ' αὐτὸ μάλιστα τῶν ὤτων τὸ δεξιόν. Τὸ γοῦν βέλος σίδηρον Ὅμηρος μετονομάζει, ἀπὸ τῆς ἀκμῆς δηλονότι τῆς σιδήρῳ ἐποξυνομένης πρὸς τὸ ἀσφαλέστερον. Ἄλλως γε μὴν καὶ φαρμάκῳ ἐπεχρίετο τὰ βέλεμνα δηλητηρίῳ, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Α' : Ὀδυσ. ς. 261.) Ἔνθ' Ὀδυσσεὺς, εἰς Ἔφυραν λέγεται ἀπελθεῖν,

„ Φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἴη
„ Γοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας . . . . .

Οὕτω δὴ καὶ Ὀυΐργίλιος (Θ'. τῆς Αἰνειάδ. ς. 772.) τὸν θηρολέτην εἰσάγεται Ἄμυκον . . . . Quo non felicior alter Ungere tela manu, ferrumque armare veneno.

„ (. . . . . . Τοῦ φέρτερος οὔτις
„ Ἤδει χάλκεα τόξα χυμοῖς δηλήμοσι χρίειν.)

Τοῦτὶ μέντοι Παρθυαίοις μᾶλλον καὶ Σκύθαις συνηθέστερον ἦν, ἢ Ἕλλησιν. Ἀλλὰ γὰρ οὐ μόνοις ὀϊστοῖς, τοῖς ἐκ τόξου προϊεμένοις ἐτύγχανον χρώμενοι, ἀλλὰ καὶ βελέμνοις ἑτέροις, μάλιστα τοῖς ἀκοντίοις, ὥσπερ Ὅμηρος ὀνομάζει τοῖς ἐκ χειρὸς βαλλομένοις. *)

Προσεχὴς ἦν ἡ Σφενδόνη τῷ τόξῳ: ἣν ὁ Ποιητὴς ἀποκαλεῖ ἐΰστροφον οἰὸς ἄωτον (Ἰλ: Ν'. ς. 599. καὶ ς. 716.) Ἔνθα τοὺς Λοκροὺς, φησὶ, μηδαμῶς ἀσπίσι κεχρῆσθαι, μηδ᾽ ἔγχεσιν, ἀλλὰ τόξοις τε καὶ σφενδόναις. Τῷ δ᾽ αὐτῷ ἐρίῳ ἡ χεὶρ Ἀγήνορος περιδέδετο, ἔγχει τραυματισθεῖσα.

„ Αὐτὴν δὲ ξυνέδησεν ἐϋστρόφῳ οἰὸς ἀώτῳ
„ Σφενδόνῃ, ἣν ἄρα οἱ θεράπων ἔχε ποιμένι λαῶν.

Δουλικώτερον δ᾽ οὖν τοῦ ὁπλισμοῦ τούτου τὸ εἶδος εἶναι ὁ Κῦρος ἔφασκε, παρὰ τῷ Ξενοφῶντι, ἐν τῷ Ζ'. τῆς Κυροπαιδείας, καὶ τῷδε χρῆσθαι ἐβούλετο τὸν ὄχλον τὸν ἄοπλον.

*) Ἢ ἀφιεμένοις

Ο῾ δὲ Μακεδὼν Α᾿λέξανδρος, παρὰ τῷ Κϐρτίῳ (ἐν Βιβλ. Δ΄.) τὰ τῶν πολεμίων ςίφη ἐξαίρων: Intuerentur (φησὶ) barbarorum inconditum agmen, aliud nihil praeter jaculum habere; alium fundâ ſaxa vibrare, paucis juſta arma eſſe. „("Ιδοιεν ἂν τὸν ἀκατάσκευον ςρατὸν τῶν βαρβάρων: „τὸν μὲν, μηδὲν ἢ ἀκόντιον ἔχειν, τὸν δὲ σφενδόνῃ πέτρας „ἀναπάλλειν: ὀλίγοις ὅπλα τάγε εἰκότα παρεῖναι.)

Α᾿λλὰ καὶ οἱ Η῞ρωες αὐτοὶ λίθϐς συνέςρεφον ἀπὸ χειρὸς σφενδονίζοντες: ὅτω καὶ γὰρ Α᾿γαμέμνων (᾿Ιλ. Ν΄. ς. 265. καὶ 541.) μαχόμενος παρίςαται:

„"Εγχεσί τε, ἄορί τε, μεγάλοισί τε χερμαδίοισι.

Καὶ Αἴας δὲ τὸν ῞Εκτορα (Ι᾿λ: Η΄. ς. 268. καὶ Ξ΄. ς. 410.)

Πέτρῳ μυλοειδέϊ βάλλεν. Καὶ Ε῞κτωρ τὸν Ε᾿πειγέα: (Ι᾿λ: Π΄. ς. 571.) καὶ Πάτροκλος Σθένελον: (᾿Ιλ: Π΄. ς. 587.) Οὕτω δὲ καὶ παρὰ Πινδάρῳ (Ω᾿δῇ: Δ΄. Νεμ.) Πέτρῳ ἀπεκτάνθησαν δυοκαίδεκα Η῞ρωες. Καὶ τὸν Μαρδόνιον δὲ, Α᾿νὴρ Σπαρτιάτης ἐν τῇ μάχῃ ἀπέκτεινε, λίθῳ τὴν κεφαλὴν πατάξας, ὡς ἐςὶ παρὰ Πλϐτάρχῳ μαθεῖν (ἐν βίῳ Α᾿ριςείδ:) Α᾿πὸ δὲ τῶν τειχέων μάλιςα εἰώθεσαν πέτρας κατὰ τῶν ἐπιόντων πολεμίων ἐπαφιέναι: καθάπερ οἱ Δαναόι: (Ι᾿λ. Μ΄. ς. 154.)

„ . . . . . Χερμαδίοισιν ἐϋδμήτων ἀπὸ πύργων
„ Βάλλον, ἀμυνόμενοι σφῶν τ᾿ αὐτῶν, καὶ κλισιάων,
„ Νηῶν τ᾿ ὠκυπόρων. . . . .

Καὶ παρὰ Ο᾿υϊργιλίῳ δὲ (Αἰνειάδ. Θ΄. ς. 512.) οἱ Τεῦκροι:
Saxa quoque infeſto volvebant pondere.
„(Πρὸς δ᾿ ἐπὶ καὶ βρίθει μάλ᾿ ἀναιδεῖς λᾶς ἐκυλίνδων.)

Ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἡρόδοτος (ἐν Οὐρανίᾳ) τοὺς Ἀθηναίους, κατὰ τῶν τοῖς πυλῶσι τοῦ Ἄστεος ὑποδυομένων βαρβάρων λίθους μυλοειδεῖς ἐπικυλίσαι. Καὶ τόνδε δὴ τὸν τρόπον ἐν Ἄργει ἀνῃρῆσθαι Πύῤῥον τὸν Ἠπειρώτην φησὶν Ἰουστῖνος ἐν Βιβλ: ΚΕ΄. Qui dum Antigonum in urbem clausum expugnare conatur, inter confertissimos violentissime dimicans, saxo de mnris ictus cecidit.
„(Ὅστις ἐν ᾧ Ἀντίγονον ἐγκαθειρχθέντα τῷ Ἄστει ἐκπο-
„λεμῆσαι ἐπείγεται, ἐν πυκνοτάταις ἴλαις σφοδρότατα
„μαχόμενος, πέτρῳ ἀπὸ τῶν τειχέων βληθεὶς πέπ-
„τωκεν.)

Ἐχρῶντο δὲ καὶ πελέκεσιν, οὕσπερ ἀξίνας Ὅμηρος ὀνομάζει. Τοιῷδε δὴ ὅπλῳ Πείσανδρος ἀπήντησεν Ἀγαμέμνονι ξιφήρει ἐφορμηκότι: (Ἰλ: Ν΄. ς. 612.) Καὶ ἐν τῇ διαμάχῃ δὲ τῇ παρὰ τὸν στόλον (Ἰλ: Ο΄. ς. 711.)

„Ὀξέσι δὴ πελέκεσσι καὶ ἀξίνῃσι μάχοντο.

Ἔνθα καὶ κοντοῖς προσεχρήσαντο: (ς. 388.)

„Μακροῖσι ξυστοῖσι, τά ῥα σφ᾽ ἐπὶ νηυσὶν ἔκειτο.
„Ναύμαχα, κολλήεντα, κατὰ στόμα εἱμένα χαλκῷ.

Τελευταῖον δὲ καὶ ῥοπάλῳ ἐν πολέμοις κέχρηνται, οἷον Ἀρηΐθοος, ὅτῳ Κορυνήτης τοὐπίκλην, ὅτι οὐχὶ τόξῳ, οὐδ᾽ ἔγχει ἐμάχετο, ἀλλὰ σιδηρέῳ ῥοπάλῳ (Ἰλ. Η΄. ς. 141.)

„Ἀλλὰ σιδηρείῃ κορύνῃ ῥήγνυσκε φάλαγγας.

Τοιοῦτος ἦν καὶ περιφήτης ἐκεῖνος ὁ Κορυνήτης ἐπικληθεὶς παρὰ Πλουτάρχῳ, ὁ μόνῳ ἐνωπλισμένος ῥοπάλῳ, ὅπερ αὐτοῦ ἄφειλε Θησεὺς νικήσας, ὡς διέξεισι καὶ ὁ Σικελιώτης Διόδωρος, ἐν τῷ Δ΄. Βιβλ.)

ΚΕΦΑ'Λ. Ι'.

Περὶ τῆς ὕλης τῶν ὅπλων, ϰ̀ τȣ̃ εἴδȣς αὐτῶν.

Τὰ πλείονα τῶν πάλαι Ἡ'ρώων ὅπλα, ἐκ χαλκȣ̃ Ὅμηρος κατασκευάζει: ᾧ καὶ τῶν ποιητῶν οἱ ἀρχαιότεροι Ἕλληνές τε καὶ Λατῖνοι παρηκολȣθηκότες εἰσί. Πολὺς δὲ τȣ̃το ἐπισυνιςῶν ἐςὶ καὶ Παυσανίας ἐν τοῖς Λακωνικοῖς. Καὶ χάλκεια μὲν ὑπάρξαι τὰ τῶν παλαιῶν ὅπλα ἐπιβεβαιȣ̃ται ἐκ τῆς Πεισάνδρȣ ἀξίνης, κἀκ τȣ̃ πελέκεως τȣ̃ Μέμνωνος, τῶν ἐκ χαλκȣ̃ ὄντων καθ' Ὅμηρον ('Ιλ: Ν'. ϛ. 612.) Προσέτι δὲ, καὶ ἐκ τῆς Ἀ'χιλλείȣ Μελίας, τῆς ἐν τῷ κατὰ Φακέλιδα Ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀνατεθειμένης· καὶ δὴ καὶ ἐκ τȣ̃ Μεμνονείȣ ξίφȣς, τȣ̃ ἐν τῷ Ἀσκληπιȣ̃ τεμένει παρὰ τοῖς Νικομηδεῦσι περισωζομένȣ· τȣ̃ μὲν ξίφȣς ὁλοχάλκȣ πεφυκότος, τῆς δὲ Μελίας, τȣ̃ τε κατωτάτου μέρος, τὸ ἄκρον τὸ τῆς αἰχμῆς μόνον. Ἀ'λλὰ καὶ Πλȣ́ταρχος (ἐν τῷ Θησέως Βίῳ) διέξεισιν, ὅτι Κίμων ὁ Μιλτιάδȣ, τὸν Θησέως ἀνευρὼν τάφον, τὸν ἐν Σκύρῳ τῇ Νήσῳ, ἐντεῦθεν μετὰ τῶν λειψάνων, καὶ αἰχμῇ περιέτυχε παρακειμένῃ χαλκῇ, ϰ̀ ξίφει, ἅπερ Ἀθήναζε ἐπὶ τριήρȣς μετεκομίσατο. Ὁ'μοίως δὲ Ἡ'ρόδοτος (ἐν τῇ Εὐτέρπῃ) εἰς μνήμην παρέδωκεν, Ἰ'ώνων τε καὶ Καρῶν τινὰς, κατὰ λῃςείαν ἐπ' Αἰγύπτȣ προελθεῖν ὁπλισθέντας χαλκῷ. Εἰς τȣ̃το δὲ φέρει, ϰ̀ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀ'λικαρνασσεὺς, (ἐν τῷ Δ'. τῶν Ῥ'ωμαϊκ: Ἀ'ρχαιολ:) „γράφει: ὅτι Σέρβιος ὁ Τȣ̃λλος ἐκέλευσεν, ἐκκρίτῳ „τινὶ Φυλῇ ὅπλα ἐπιδοθῆναι χαλκᾶ: Ἀ'σπίδας Ἀ'ρ„γολικὰς, ϰ̀ δόρατα, καὶ κράνη χάλκεα, καὶ θώ„ρακας, καὶ κνήμας, καὶ ξίφη. Ἔνθεντοι καὶ Λίβιος (ἐν τῷ Α'. Βιβλ:) Arma his imperata, galea, clypeus, ocreae, „lorica, omnia ex aere. (Ὅπλα τοῖς δ' ἐντέταλτο, κυνέ„ην ἔχειν, καὶ ἀσπίδα, καὶ κνημῖδας, καὶ θώρακα,

„πάντα ἐκ χαλκῦ.) Α᾽μέλει τοι γὰρ ἡ τῦ χαλκῦ χρῆσις προτέρα ἐν ἀνθρώποις ἦν τῆς τῦ σιδήρυ, ὡς Ἡσίοδος μαρτυρεῖ: (ἐν τοῖς ἔργοις.) ἔνθα περὶ τῶν διαφόρων τῦ Κόσμυ ἡλικιῶν, ἤτοι χρονικῶν προόδων, πραγματεύεται:

„Τοῖς δ᾽ ἦν χάλκεα μὲν τεύχη, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,
„Χαλκῷ δ᾽ ἐργάζοντο, μέλας δ᾽ ὐκ ἔσκε σίδηρος.

Προσεμπεδοῖ δὲ τῦτο Λυκρήτιος. (ἐν τῷ Ε΄. Βιβλ:)

Arma antiqua manus, ungves, dentes que fuere,
Et lapides, et item ſylvarum fragmina rami,
Et flammaeque ignes, poſt quam ſunt cognita primum,
Poſterius ferri vis eſt, aerisque reperta;
Sed prius aeris erat, quam ferri cognitus uſus.

„(Ὅπλα πάλαι χεῖρες τ᾽, ὄνυχές τε, ὀδόντες τ᾽ ἔσσαν·
„Καὶ λᾶες θ᾽, ὑλᾶν τε θραύσματα αὐτὰρ πρέμνα·
„Καὶ πυρὸς φλόγες· ὡς τάδε πρῶτον δῆλα δὲ γέντο,
„Εἶτα σιδήρυ δ᾽ ἐγνώσθη μένος, ἠδέ τε χαλκῦ·
„Χαλκῦ δ᾽ ἡ χρῆσις προτέρη ἦν, ἠὲ σιδήρυ.)

Ἔνθεν τοι καὶ μετὰ τὸ τὴν σιδήρυ χρῆσιν ἐπικρατῆσαι, ἡ τῦ χαλκῦ τιμὴ προσέτι διέμεινε, καὶ τὰ τῶν Ἡρώων τεύχη ἐκ χαλκῦ ἐτεκταίνετο. Μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸς ὁ σίδηρος τῇ τῦ χαλκῦ κλήσει ὑπεσημαίνετο: χαλκεὺς γὰρ προσείρηται καὶ ὁ τὸν σίδηρον κατεργαζόμενος, ἡ Ἀριστοτέλης φησὶν, ἐν τῇ Ποιητικῇ. Οὗ παρ᾽ Ὁμήρῳ (Ὀδυσ: Α΄. ϛ. 184.) ὑπόδειγμα ἡ τῶν μετάλλων θατέρυ μετάληψις ἐπὶ θάτερον: Ἐν οἷς Μέντης φησὶ περὶ ἑαυτῦ ὅτι πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον.

„ Ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκὸν, ἄγω δ' αἴθωπα σίδηρον·

Καὶ χαλκεὺς ὃν ἔρηταί πȣ, ἀξίνην σίξȣσαν ἐν ὕδατι βάπτων . . . . . τὸ γὰρ αὖτε σίδηρόν γε κράνος ἐςὶ C' δή τινας ἐνήγαγεν, εἰς τὸ, Γεηρὰ, ἤτοι Κεράμεια ἑρμηνεῦσαι τὰ Κράνη, ἅπερ Ὅμηρος χάλκεα εἶπεν. Οὕτω καὶ Πλȣ́ταρχος (εἰς βίον Καμίλλȣ.) ἐχαλκεύσατο φησὶ, κράνη τοῖς πλείςοις ὁλοσίδηρα.

Α'λλὰ γὰρ ἀπὸ τȣ̃ χαλκȣ̃ τὸν σίδηρον ὁ Ποιητὴς εὖ μάλα διέκρινεν ἐπὶ τῆς τῶν Ἡρώων ἐφοπλίσεως· Παρατετηρηκὼς γάρ ἔοικε· τὴν μὲν τȣ̃ σιδήρȣ χρῆσιν ἐπὶ τοῖς ἀμυντηρίοις τῶν ὅπλων σχεδὸν συςέλλειν, τὸν δὲ χαλκὸν ἀναμὶξ καὶ τοῖς λοιποῖς ὑποτίθεσθαι. Α'μέλει τοι γὰρ, ὡς μετ' Α'ριςοτέλην γέγραφε Πλȣ́ταρχος, (ἐν Γ'. Βιβλ: τῶν συμποσιακ:) αἱ διὰ τȣ̃ χαλκȣ̃ τρώσεις ἧττον εἰσὶν ἀλγειναὶ, ῥᾷον δ' ἀκέσιμοι: ὥςε τȣ̀ς μεγαλοψύχȣς ἐκείνȣς Ἥρως, χαλκῷ κατὰ τȣ̃ πολεμίȣ ἐπιέναι, ἢ σιδήρῳ αἱρεῖσθαι. Προσῆν δὲ καὶ Κασσίτερος τῇ τῶν Ἡρώων ὁπλίσει, ὡς τῷ τȣ̃ Α'γαμέμνονος θώρακι, (Ι'λ: Λ'. ϛ. 25.) καὶ ταῖς Α'χιλλέως κνημῖσι, (Ι'λ: Σ'. ϛ. 612.) καὶ τῇ Α'ινείȣ ἀσπίδι, καὶ τοῖς Διομήδȣς δὲ ἅρμασιν· (Ι'λ: Ψ'. ϛ. 503.) καὶ ἄλλοις τοιȣ́τοις. Καὶ χρυσȣ̃ δὲ, καὶ ἀργύρȣ, πολλή τις ἁπανταχȣ̃ ἐπὶ τῶν Ἡρωϊκῶν ὅπλων ἐπιφαίνεται χρῆσις. Α'λλὰ γὰρ (ἐν τῇ Ι'λ: Β'. ϛ. 872.) Α'μφίμαχος διαψέγεται:

„ Ὃς καὶ χρυσὸν ἔχων, πόλεμόν δ' ἴεν, ἠΰτε κȣ́ρη.
„ Νήπιος . . . .

Οὕτω τοι καὶ τοῖς Πέρσαις ἐν μάχαις χρυσοφορῦσιν, εἰς ψόγον „τρέπεται παρὰ τῷ Πλυτάρχῳ (ἐν Βίῳ Ἀριςείδ:) Ἐσθῆτος „ποικίλματα, καὶ χρυσὸς, ἐπὶ σώμασι μαλακοῖς, καὶ ψυ„χαῖς ἀνάνδροις. Κατ' ἔθος γε μὴν τὸ ἐκείνων κεκοσμῆσθαι καὶ τὺς Ὁμηρικὺς Ἥρως Δίων φησὶν ὁ χρυσόςομος (ἐν λόγ. Β'. τῶν περὶ „Βασιλείας.) Οὔκυν μέντοι φαίνεται χρυσοφορίας ἐπαινῶν „Ὅμηρος, καὶ ταῦτα εἰς πόλεμον, ψελλίων τε ἢ ςρεπτῶν, „ἔτι δὲ χρυσῶν φαλαρίων, καὶ χαλινῶν, ὁπόσα τὺς Πέρ„σας φασὶν ἐπιτηδεύειν.

Τῆς δὲ δὴ τῶν ὅπλων ςιλπνότητός τε καὶ αἴγλης λίαν ἐπιμελῶς εἶχον οἱ Ἥρωες, ὐχ ὕτω καλλωπισμῦ χάριν, ὡς εἰς τὸ κατάπληξιν τινὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐμποιεῖν. (ὡς Ἰλ: Ν'. ς. 540.) εἴρηται:

„. . . . . . . Ὄσσε δε ἄμερδεν
„Αὐγὴ χαλκείη κορύθων ἀπὸ λαμπομενάων.

Ταύτῃ δέ τοι καὶ τὰ αὐτῶν ὅπλα διαφόροις γραφαῖς κατεποίκιλλον Τοιῦτος ἦν ὁ τῦ Ἀγαμέμνονος θώραξ: ὃν δέκα μὲν οἶμοι ἐκ μέλανος κυανῦ μετάλλυ, δυωκαίδεκα δ' ἐκ χρυσῦ, εἴκοσι δ' ἐκ κασσιτέρυ διέςιζον:

„Κυάνεοι δὲ δράκοντες ὠρορέχατο προτὶ δειρὴν
„Τρεῖς ἑκάτερθεν . . . .

Ἐπί γε τῆς ἀσπίδος δὲ μάλιςα τυτὶ χώραν εἶχεν, οἵαν δὴ πρὸ τῶν ἄλλων Ὅμηρος ὑπέγραψε τὴν Ἀχιλλέως, ὑπὸ Ἡφαίςυ ἀπεξεργασθεῖσαν, καὶ εἰκόσι παντοίαις κατηγλαϊσμένην καὶ διαπρέπυσαν, (Ἰλ: Σ'. ς. 478 κξ) ἢ τινι παραπλησία καὶ ἣν ἐν ἰδιαιτέρῳ ποιήματι (ὗ ἐπιγραφὴ ἀσπὶς Ἡρακλ:) Ἡσίοδος ἐφιλοτεχνήσατο. Καὶ ἣν προσέτι, καὶ τῷ Αἰνείᾳ ὑπὸ τῦ αὐτῦ Ἡφαίςυ τεκτονηθεῖσαν, Οὐϊρ-

γίλιος (Αἰνειάδος Η΄. ς. 729.) παρεστήσατο. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀσπὶς ἡ τοῦ Τύρνου τὴν Ἰὼ γεγραμμένην παρίστη, καὶ τὸν ἄργον φρουρὸν, καὶ τὸν ποταμὸν Ἴναχον, οἶνον προχέοντα. Οὕτω καὶ γὰρ εἰώθουν, ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἀεὶ διηνεκές τι προφέρειν σύμβολον. Γράφει δ᾽ οὖν Σέρβιος, (ἐν τῷ Β΄: τῆς Αἰνειάδ:) ἐπὶ μὲν τοῖς Ἑλλήνων σάκεσι τὸν Ποσειδῶνα φιλεῖν εἰκονίζεσθαι, ἐπὶ δὲ τοῖς Τρώων τὴν Ἀθηνᾶν. Ἀλλὰ γὰρ Ὀδυσσέα, Δελφῖνα φέρειν ἐπὶ τοῦ σάκους ἐπίσημον, ὁ Πλούταρχος (ἐν τοῖς περὶ ἀγχινοίας) φησίν. Ἀγαμέμνονα δὲ τὸν φόβον, Λέοντος κεφαλῇ φέρειν ἐξεικαζόμενον, Παυσανίας (ἐν τοῖς Ἠλειακοῖς) διηγεῖται. „Καὶ Πλούταρχος δ᾽ αὖθις λέγει, ὅτι τὸν Ἀλκιβιάδην διεσήμαι-„νεν ἀσπίδος διαχρύσου ἡ ποίησις, οὐδὲν ἐπίσημον τῶν „πατρίων ἐχούσης, ἀλλ᾽ Ἔρωτα κεραυνοφόρον.

Πρώτιστοι δὲ τοῦ τοιούτου ἔθους εὑρεταὶ λέγονται γενέσθαι Κᾶρες· Παρ᾽ „Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Κλειοῖ.) Καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ κράνεα λόφους „ἐπιδέεσθαι, Κᾶρες εἰσὶν οἱ καταδέξαντες, καὶ ἐπὶ τὰς „ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέεσθαι: καὶ ὄχανα ἀσπίσιν οὗτοι „εἰσὶν οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τῶν πάλαι τῆς Ἑλλάδος Ἡρώων ἐξοπλίσεως ἐκ τῶν Ὁμήρου εἰρήσθω, οἷς οἱονεὶ Κορωνίδα προσαπτέον τὸ ὑπὸ Πλουτάρχου σημειωθὲν: ὅτι τοὺς γενναιοτάτους ἐκεῖνος ἄνδρας καὶ μαχικωτάτους ἄριστα εἰς μάχην καθωπλισθέντας ἐξῆγεν, ὡς μὴ προπε-„τῶς, μὴ δ᾽ εἰκῇ τὸ ζῆν προΐεσθαι. Ὅθεν Ὅμηρος (φησὶν) ἀεὶ „τοὺς θαρραλεωτάτους καὶ μαχιμωτάτους ἄνδρας, „εὖ καὶ καλῶς ὡπλισμένους ἐξάγει πρὸς τοὺς ἀγῶ-„νας. (ἐν βίῳ Πελοπίδου.)

ΚΕΦΑ'Λ. ΙΑ'.

Περὶ τῶν Ἵππων.

Καὶ τῶν ἵππων δὲ, πολλή τις ἦν τοῖς Ἥρωσιν ἐν πολέμῳ ἡ χρῆσις, διὸ πανταχȣ̃ ἱππόδαμοι προσείρηνται καὶ ἱπποκορυςαὶ ἐξ ὧν ἐπεξήσκȣν ἵππων, καὶ ποικίλοις καλλωπίσμασιν ἐπεκόσμȣν. Καὶ χρυσήνιοι δ' ἐνίοτε ἐπικέκληνται διὰ τȣ̀ς χρυσέȣς χαλινȣ̀ς· οἷος ἦν ὁ τȣ̃ „Μασιςίȣ, ὅς τις καθ' Ἡρόδοτον (ἐν τῇ Καλλιόπῃ) ἵππον ἦν ἔχων „Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ τ' ἄλλα καλῶς κε-„κοσμημένον. Τᾷ μέντοι Μύδου τὰ χαλινὰ, ἐλέφαντι κατηγλάϊςο. (Ἰλ: Ε'. ς. 583.)

„Ἡνία λευκ' ἐλέφαντι χαμαὶ πέσον. . . . .

Ἦν δέ πȣ τοῖς ἵπποις τὸ Παρήϊον ἐλεφάντινον, καὶ φοινικȣ̃ν πορφυρόχροȣν: (Ἰλ.: Δ'. ς. 142.) Βασιλεῦσι μάλιςα διαφέρον, ὡς λέλεκται: Βασιλῆϊ δὲ κεῖται ἄγαλμα. Ἦν δὲ καὶ σπαρτίον περίχρυσον, δι' ȣ̃ συνεςέλλοντο αἱ κόμαι, αἱ ἐπὶ τοῖς μετώποις τῶν ἵππων διαχεόμεναι· ὅπερ Ὁμήρῳ μὲν Ἄμπυξ ὠνόμαςο, (Ἰλ. Χ'. ς. 469.) „Εὐςαθίῳ δὲ διηρμήνευτο: Σειρὰ κατάχρυσος, τὰς περὶ „τὸ μέτωπον τρίχας τῶν ἵππων συνδέȣσα (ἐξ ȣ̃ καὶ „οἱ ἵπποι χρυσάμπυκες ἤκȣσαν. (Ἰλ. Ε'. ς. 358. καὶ ς. 720.) Καὶ μὲν δὴ, καὶ τὴν αὐτῶν χαίτην τὴν τῇ ζεύγλῃ περὶ τὸν ζυγὸν ἀναδȣμένην. (Ἰλ. Ρ'. ς. 440. καὶ Τ'. ς. 406.)

„ . . . . Θαλερὴ δὲ μιαίνετο χαίτη,
„ Ζεύγλης ἐξεριπȣ̃σα παρὰ ζυγὸν . . . .

Τὰς δὲ δὴ τῶν ἵππων χαίτας καὶ ὕδατι εἰώθεσαν πλύνειν, ἐπιχέοντες ἔπειτα καὶ ἔλαιον, ὅπερ Ἀχιλλεύς φησὶν ὑπὸ Πατρόκλȣ πολλάκις τοῖς ἑαυτȣ̃ ἵπποις γενέσθαι: (Ἰλ. Ψ΄. ϛ. 281.)

„ . . . . Οἳ σφῶϊν μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον
„ Χαιτάων κατέχευε λοέσσας ὕδατι λευκῷ.

Ἵν' ὅτως θαλερώτεροί τε καὶ σιλπνότεροι φαίνοιντο· Ἐφέρβοντο δ' αὐτοῖς οἱ ἵπποι, (Ἰλ: Β΄. ϛ. 776.)

„ Λωτὸν ἐρεπτόμενοι, ἐλαιόθρεπτόν τε σέλινον.

Οἱ δὲ τȣ̃ Πανδάρȣ ἤσθιον (Ἰλ: Θ΄. ϛ. 760.)

„ . . . . . Κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.

Οἱ δὲ τȣ̃ Διομήδȣς, καὶ σῖτον: (Ἰλ: Κ΄. ϛ. 569.)

„ . . . . . Μελιηδέα πυρὸν ἔδοντες.

Ταῦτα γέγραπται καὶ περὶ τῶν Ἕκτορος ἵππων· παρ᾽ ὅσον, ὅτι τȣ́τοις παρείχετο εἰς ποτισμὸν καὶ οἶνος, ὃν Ἀνδρομάχη ἐνεκίρνα. (Ἰλ: Θ΄. 189.) Τὸ δὲ τοῖς κατίχνοις τῶν ἵππων οἶνον ἐγκεραννυειν πιέσθαι καὶ Κολȣμέλλας παρέδωκεν.

Ἐμάχοντο δὲ καὶ δι' ἵππων, ἀλλ' ȣ̓κ ἄλλως, ἢ ἅρματι ἐπιζευκτων, καὶ τȣ́τῳ διαφόροις ἐπικοσμήμασι διασήμῳ: οἷον (Ἰλ. Κ΄. ϛ. 438.) τὸ Ῥήσȣ φαίνεται:

„ Ἅρμα δέ οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ εὖ ἤσκηται.

Οἷαπερ ἦν καὶ τὰ τȣ̃ Διομήδȣς: (Ἰλ Ψ΄. ϛ. 503.

„ Ἅρματα δὲ χρυσῷ πεπυκασμένα, κασσιτέρῳ τε.

Παραπλησίως καὶ παρὰ Κȣρτίῳ (ἐν τῷ Ι΄. Βιβλ.) τὰ Ὀρσῖνος τȣ̃ Πέρσȣ ἅρματα χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ κεκόσμητο. Καὶ παραπετάσ-

μασι δὲ ἐπεσκέπετο τὰ ἅρματα; (Ἰλ: Ε΄. ϛ. 195.) ὡς οἱ Λυκάονος ἕνδεκα δίφροι:

„ Καλοὶ, πρωτοπαγεῖς, νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
„ Πέπτανται . . . .

Καὶ τὰ Ἀχιλλέως δὲ, (Ἰλ: Β΄. ϛ. 777.) εἴρηται:

„ . . . . . Ἅρματα εὖ πεπυκασμένα. . . . .

Δύο δὲ τὰ πλεῖστα τοῖς ἅρμασι προσεζεύγνυντο ἵπποι, ὡς τοῖς τοῦ Λυκάονος: (Ἰλ. Ε΄. 195.)

„ . . . . . Παρὰ δέ σφιν ἑκάστῳ δίζυγες ἵπποι
„ Ἑστᾶσιν. . . . .

Δύω δ' ὡσαύτως ἦσαν καὶ οἱ ἐν τῷ ἅρματι τοῦ Ἀχιλλέως, (Ἰλ: Τ΄. ϛ. 400.) ἐπιζευγνύμενοι:

„ Ξάνθος, καὶ Βαλίας, τηλεκλυτὰ τέκνα Ποδάργης.

Παραπλησίως δὲ κἀν τῷ Ζ΄. Βιβλ. τῆς Αἰνειάδ: ϛ. 280.).

Absenti Aeneae currum, geminosque jugales.
„ (Αἰνείᾳ δίφρον δ' ἀπεόντι, δύω ζυγίω τε.)

Προσετίθετο δ' ἐνίοτε καὶ τρίτος ἵππος, παρήορος Ὁμήρῳ καλέμενος· ὁ παρεζευγμένος, ἢ φησὶν Εὐστάθιος: (ἤγουν ὁ ἐγγὺς ὢν τῶν συζύγων, ἢ ζυγίων·) προστιθεὶς, ὅτι οὐ συνεσφιγμένας καὶ στερρῶς οἱ παρήοροι τῷ ἅρματι συνεδοῦντο, ὥσπερ οἱ σύζυγες, ἄφετοι δὲ εἰώθεσαν παραείρεσθαι, ἢ παραζεύγνυσθαι. Τὸν δ' ἱμᾶντα ᾧ συνείχοντο παρηορίαν Ὅμηρος ἀπεκάλει: (Ἰλ: Θ΄. ϛ. 87.) ἥνπερ ἀποτέτμηκε Νέστωρ, τοῦ ἵππου δεινῶς αὐτῷ τρωθέντος, ἵνα μὴ καὶ τοῖς ἄλλοις γένηται κώλυμα:

„Ὄφρ᾽ ὁ γέρων ἵπποιο παρηορίας ἀπέτεμνε
„Φασγάνῳ ἀΐσσων . . . .

Τοιοῦτος ἦν καὶ ὁ Σαρπηδόνος παραζύγιος ἵππος, ὃν ὡσαύτως ἐπιτρωθέντα φθάσας ἀπέκοψεν Αὐτομέδων, (Ἰλ: Π΄. ς. 474.)

„Ἀΐξας ἀπέκοψε παρήορον. . . . .

Μέμνηται δὲ τοῦ τοιούτου ἔθους Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, (ἐν Ζ΄. τῶν „Ῥωμαϊκ: Ἀρχαιολογ.) Ἀρχαῖον (τοῦτο) ἐπιτήδευμα καὶ Ἡρωϊ„κὸν, ᾧ ποιεῖ τοὺς Ἕλληνας Ὅμηρος ἐν ταῖς μάχαις χρω„μένους. Δυσὶ γὰρ ἵπποις ἐζευγμένοις, ὃν τρόπον ζεύγ„νυται συνωρὶς, τρίτος παρείπετο σειραῖος ἵππος, „ῥυτῆρσι συνεχόμενος, ὃν ἀπὸ τοῦ παρηορῆσθαι καὶ „συνεζεῦχθαι, παρήορον ἐκάλουν οἱ παλαιοί. Προστίθησι δ᾽ οὖν, ὅτι ἐπ᾽ αὐτοῦ τόδε τὸ ἔθος κατήργητο, παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἔτι διεσώζετο. Ἄλλως τε δὲ καὶ τέσσαρες ἵπποι, ἐν τῷ Ἕκτορος ἅρματι συνεζευγμένοι φαίνονται παρ᾽ Ὁμήρῳ: (Ἰλ: Θ΄. ς. 185.) Οὕτω γὰρ πρὸς αὐτοὺς Ἕκτωρ προσφθέγγεται:

„Ξάνθε τε, καὶ σὺ Πόδαργε, καὶ Αἴθων, Λάμπε τε δῖε:

Ἀλλ᾽ οἱ παλαιοὶ τῶν Κριτικῶν οἴονται, τὰ πρότερα δύο τῶν ὀνομάτων, ἐπίθετα εἶναι τῶν δευτέρων· (οἱ δὲ φασὶ, τὰ **Ξάνθε**, καὶ **Λάμπε** εἶναι τὰ κύρια·) δισσοὺς μόνον ἐπιγινώσκοντες ὄντας τοὺς ἵππους, καὶ τοιῷδε λόγῳ ἐπερειδόμενοι: ὅτι ἐπὶ δυϊκῷ τῷ ἀριθμῷ Ἕκτωρ ἐλάλει: **Νῦν μοι τὴν κομιδὴν ἀποτίνετον.** Ἄλλοθεν μέντοι γε δῆλον, ὅτι καὶ ἡ τοῦ **τετρώρου** χρῆσις, οὐκ ἦν Ὁμήρῳ, ἀγνοουμένη, (ὡς ἐκ τῆς Ν΄. Ὀδυσ: ς. 81.) ἐστὶν ἰδεῖν: ἔνθα εἴρηται, τὴν Φαιάκων Ναῦν ῥίμφα θέειν·

„Ἡ δ᾽ ὥς᾽ ἐν πεδίῳ τετράοροι ἄρσενες ἵπποι.

Εἰς τὸ γοῦν τοὺς ἵππους ἰθύνειν, ἐπὶ τοῦ δίφρου καθῆστο ὁ **διφρελάτης**, ἐλαύνων τῇ μάστιγι· παρὰ τούτῳ δ᾽ ὁ **παραιβάτης** ἵστατο,

μαχόμενός τε ἐκ τοῦ ἅρματος, καὶ ἅμα ὑπαγορεύων, οἷπερ ἂν ἄρα ἐκεῖνος τὸ ἅρμα τρέψαιτο, ὡς (ἐν τῇ Θ΄. Ἰλ:) σημειοῖ Εὐστάθιος· Καὶ τόγε δὴ πρῶτον τῶν εἰρημένων δύο ἔργων ἐπλήρου, ἀνδρῶν τῶν ἐν ὑπεροχῇ τις: οἷον Πάνδαρος ὁ τοῦ Λυκάονος· καί τοι γε τῷ παραιβάτῃ Αἰνείᾳ κατά τινα λόγον ὑποχωρήσας: (ἐν Ε΄. Ἰλ: ς 230.) Καὶ Νέστωρ δὲ, ἐν τῷ Διομήδους ἅρματι: (Ἰλ: Θ΄. ς. 116.) Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ δύο τῶν υἱῶν Πριάμου: ὅ τε Νόθος, καὶ ὁ Νόμιμος, ὧν ἐκείνου διφρελατοῦντος, ἕτος ἐμάχετο: (Ἰλ: Λ΄. ς. 103.) Ἀλλὰ καὶ Ἕκτωρ (Ἰλ: Ρ΄. ς. 430.) παντοίως ἔχαιρε διφρελατῶν:

„Πολλὰ μὲν ἂρ μάστιγι θοῇ τοὺς ἵππους ἐλάυνων,
„Πολλὰ δὲ μειλιχίοισι προσήυδα, πολλὰ δ᾽ ἀρειῇ.

Τό γε μὴν ἔργον τόδε, τοῖς Περσῶν Ἡγεμόσιν ἐλογίζετο οὐκ εὐπρεπὲς, νόμῳ αὐτοῖς ὂν βασιλικῷ ἀπηγορευμένον, τὸ ἅπτεσθαι τῶν χαλινῶν, ὡς ἐκ τοῦ Διοδώρου δῆλον, (Βιβλ: ΙΖ΄.) ἔνθα Δαρεῖος ὑπὸ ἀνάγκης ἀγόμενος τῆς ἐσχάτης, τὰς τῶν ἵππων ἡνίας ἀνείλκυσε. Τἄλλα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἅρματος ἀπεπήδων, ὡς μαχεσόμενοι, καθὰ Μενέλαος κατὰ τοῦ Πάριδος: (Ἰλ: Γ΄. ς. 29.)

„Αὐτίκα δ᾽ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.

Ὡσάυτως δὲ καὶ Ἕκτωρ: (Ἰλ: Λ΄. ς. 211.)

„ . . . Ἐξ ὀχέων σὺν τέυχεσιν ἆλτο χαμᾶζε,
„Πάλλων δ᾽ ὀξέα δοῦρα, κατὰ στρατὸν ᾤχετο πάντῃ.

Οὕτω δὲ καὶ παρ Ἡσιόδῳ, (ἐν τῇ ἀσπίδι) Ἡρακλῆς τε καὶ Κύκνος πολεμησείοντες:

„ . . . . Εὐπλεκέων δίφρων θόρον αὖψ᾽ ἐπὶ γαῖαν.

Καὶ παρὰ Οὐϊργιλίῳ δὲ: (Αἰνειάδ: Ι΄. ς. 453.)

Defiluit Turnus bijugis, pedes apparat ire.
„(Τύρνος δ᾽ ἐλθεῖν ἐκ δίφρου πεζὸς κατὰ ἆλτο.)

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄.

Περὶ Νηῶν.

Ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου παρασκευῇ καὶ τὸ Ναυτικὸν ἐπανήκει· Ναυσὶ γὰρ Ἕλληνες ἔπλευσαν ἐπ᾿ ἐκπορθήσει Τροίας, ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἐπὶ ταῖς χιλίαις, ὡς ἐκ τοῦ Καταλόγου, τοῦ ἐν τῇ Β΄. Ῥαψῳδίᾳ τῆς Ἰλιάδος πάρεστιν ἐκλογίσασθαι· καί τοι Θουκυδίδης διακοσίας πρὸς ταῖς χιλίαις ἐξαριθμεῖ. Ἐν αὐταῖς οὖν ἐμάχοντο ὅπλοις προσχρώμενοι ναυτικοῖς, οἷα τὰ ξυστὰ ὑπῆρχε τὰ ναύμαχα: (Ἰλ: Ο΄. ς. 389.) Τῷ δ᾿ ὄντι Ἀχιλλεὺς ἔφη: (Ἰλ: Ι΄. ς. 328.) ὅτι πόλεις δυωκαίδεκα αὐτὸς τῷ ναυτικῷ τῷ ἑαυτοῦ ἐξεπόρθησε:

„ Δώδεκα δὲ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ᾿ ἀνθρώπων.

Καὶ Ὀδυσσεὺς δ᾿ ἀνακηρύττει, ἐν ναυμαχίαις ἐννέα ἡγεμονεῦσαι· (Ὀδυσ: Ξ΄. ς. 230.)

„ Εἰνάκις ἀνδράσιν ἦρξα, καὶ ὠκυπόροισι νέεσσιν
„ Ἄνδρας ἐς ἀλλοδαποὺς . . . .

Οὕτω δ᾿ οἱ πάλαι πειρατικοὶ, ναῦς ἁπανταχοῦ ἄγοντες παρεσκευασμένας παντοίων εἴδεσιν ὅπλων, ὧδε κἀκεῖσε περιῄεσαν λωποδυτοῦντες· καὶ μάχαις ἐπαχθεστάταις κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν, ἄνω καὶ κάτω πάντα ἦγόν τε καὶ ἔφερον, ὡς ἐκ τῶν Ὁμήρου πολλαχοῦ γίνεται δῆλον, καὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου δὲ ἐν Προοιμίοις τοῦ Α΄. Βιβλ: προσεμπεδοῦται: ὃς δὴ καὶ παρέδωκε, κατὰ τὸν ἐκείνων τρόπον, καὶ τὰς τῶν Ὁμηρικῶν Ἡρώων νῆας κατεσκευάσθαι· ἤτοι δήπου σεσανιδωμένας, ἤτοι οὐχὶ κεκαλυμμένας σανίσιν, ἀλλ᾿ ἀποκεκοιλωμένας οὕτως, ὥστε τὴν εἰς μάχην παρασκευὴν σὺν αὐτοῖς κάτω ἐν τῇ νηῒ ὑποκεῖσθαι, καθάπερ ὁ Σχολιαστὴς ἀναπτύσσει. Ἐκ μὲν οὖν τῶν τοῦ

τοιέτε γένες ἀνθρώπων αἱ ναυμαχίαι τὴν ἀρχὴν προῆλθον, αἱ ὕστερον ἐν Ἑλλάδι τεθρυλλημέναι. Τέτων πρώτην Ἴωνες μετῆλθον σὺν Κύρῳ, ἔπειτα δὲ Πολυκράτης διὰ τέτων νήσες πολλὰς ἑαυτῷ καθυπήγαγεν. Ἐφεξῆς δὲ Φωκεῖς Καρχηδονίες μάχῃ ναυτικῇ ὑπερέχον· εἰς ὁ τελευταῖον ἐπὶ τῦ Μηδικῦ πολέμε, Δαρείε τε δὴ καὶ Ξέρξε βασιλευόντων, ἐν στόλοις μείζοσιν οἱ ναυτικοὶ προήχθησαν πόλεμοι, ὡς διέξεισι Θεκυδίδης. Ἀλλὰ τῶν νηῶν αἱ μὲν πρότεραι, προμηκέστεραί τε ὑπῆρχον, καὶ μακροτέραις ταῖς εἰρεσίαις προσελαυνόμεναι, αἳ καὶ ὅτε μὲν ἐν πλείοσιν, ὅτε δ' ἐν ἐλάττοσι τῷ ἀριθμῷ κώπαις προήγοντο. Ἐν μὲν ἦν τῇ Ὀδυσσ: Ι'. ς. 322.) μνεία γίγνεται νηὸς ἐεικοσόροιο. ἐν δὲ Ἰλιάδ: Β'. ς. 719:) ἐρέται ἐν νηῒ ἑκάστῃ ἐνῆσαν πεντήκοντα· οἱ αὐτοὶ καὶ τόξων εὖ εἰδότες μάχεσθαι, ἐπὶ τῶν γε τῦ Φιλοκτήτε νηῶν. Αἱ δὲ δὴ τοιαῦται νῆες, πεντηκόντοροι παρ' Ἕλλησιν ἐκαλῦντο, ἐν πολλῇ μάλα χρήσει κοινῇ τυγχάνεσαι: ἐν οἷαις πρώτες τὲς Φωκαεῖς πλεῦσαι, Ἡρόδοτος ἱστορεῖ: (ἐν τῇ Κλειοῖ.)
„Οἱ δὲ Φωκαεῖς ἔτοι, ναυτιλίῃσι μακρῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων „ἐχρήσαντο, καὶ τόν τε Ἀδρίην, καὶ τὴν Τυρσηνίην, καὶ „τὴν Ἰβηρίην, καὶ τὴν Ταρτησὸν, ἔτοι εἰσὶν οἱ καταδείξαν„τες. Ἐναυτίλλοντο δὲ, ἐ στρογγύλησι νηυσὶν, ἀλλὰ πεντηκοντόροισιν. Τοιαύτη ἦν ἡ Ἀργὼ πεντηκόντορος, ὡς ἐκ τῦ ἀριθμῦ δηλῦται τῶν Ἀργοναυτῶν, οἵτινες ὑπῆρχον αὐτερέται. Καί τοιγε Θεόκριτος (ἐν τῷ Ὕλᾳ) τριακοντάζυγον λέγει ναῦν τὴν κώπαις δηλονότι τριάκοντα ἑκατέρωθεν προσωθεμένην. Ἦν δὲ δήπε τῶν τοιῶνδε νηῶν τὸ εἶδος παρεμφερὲς τῇ Galeae (Τριήρει:) τῇ παρὰ πολλοῖς ἔθνεσι καθ' ἡμᾶς ἐν χρήσει. Ἀλλ' αἱ Τριήρεις αἷς οἱ παλαιοὶ θαμὰ προσεχρῶντο, ὕστερον τῶν Ἡρώων εὕρηνται, καὶ πρῶτον δὴ ἐν Κορίνθῳ, ὡς Θεκυδίδης παρέδωκεν.

Αἱ τοίνυν νῆες εἰώθεσαν γράφεσθαι, καὶ χροιαῖς ποικίλαις διαλαμπρύνεσθαι· ὅθεν Ὅμηρος Μιλτοπαρῄες ἐκάλεσεν (Ἰλ: Β'. ς.

637.) καὶ Φοινικοπαρῄους (Ὀδυσ. Λ΄. ς. 123. καὶ Ψ΄. ς. 271.) Καὶ οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργίλιος (Αἰνειάδ: ἐν τῷ Η΄. ς. 93.) Pictas carinas (γραπτὰς τρόπεις) ᾄδει. Ἔνθα Σέρβιος: Homerus meminit, quod naves pingebantur rubrica (Ὅμηρος μνημονεύει τὰς νῆας μίλτῳ κεχρῶσθαι.) Καὶ τὸ ἔθος δὲ „τόδε ἀρχαιότατον εἶναι φησὶν Ἡρόδοτος, (ἐν τῇ Θαλ:) Τὸ δὲ „παλαιὸν ἅπασαι αἱ νῆες ἦσαν μιλτοπάρῃοι. Κἀν τοῖς ὑστέροις δὲ χρόνοις κοινῇ ἐκράτησε τὰς ναῦς περιχρωματίζεσθαι. Ὁ γοῦν Σενέκας (ἐν Ἐπισ. ΟΖ΄.) Navis bona dicitur, non quae fpeciofis coloribus picta eft, nec cui argenteum roftrum eft, nec „cujus tutela ebore celata eft. (Ναῦς ἀγαθὴ λέγεται, „οὐχ ἡ εὐανθέσι χρώμασι καταγεγραμμένη, οὐθ' ἧς τὸ „ἔμβολον ἐστὶν ἀργυροῦν, οὔθ' ἧς τὸ σκέπας (ἢ τὸ πρόβλημα) „ἐλέφαντι διαγέγλυπται.) Εἰώθεσαν δὲ καὶ εἰκόνας τινὰς ταῖς νήεσιν ἐπιζωγραφεῖν, ἐξ ὧν ἂν παρείη καὶ ἐπονομάζεσθαι. Οὕτω παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: Ε΄.) αἱ νῆες, Πίστριξ τε, καὶ Κένταυρος, καὶ Χίμαιρα ἐπεκλήθησαν. Καὶ ἡ Ναῦς δὲ, ἐν ᾗ ἡ Εὐρώπη διεπορθμεύθη, ὠνομάζετο Ταῦρος, ὡς ὑπὸ Ἀγαθαρχίδου τοῦ Κνιδίου (ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς) παραδέδοται. Οὕτω καὶ τὸ παρὰ τῷ Λουκιανῷ πλοῖον ἑκατέρωθεν ἦν ἔχον, τὴν ἐπώνυμον τῆς νεὼς Θεὸν Ἶσιν. Ἀλλ' εἰωθότες ἦσαν τὰς Θεῶν εἰκόνας ἐπὶ ταῖς ναυσὶ παριστᾷν, καὶ χάριν ἀσφαλείας τε καὶ προστασίας: ὡς τοῖς γε Φοίνιξιν οἱ Παταϊκοὶ προὐβάλλοντο· (παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ Θαλ:) „τοῖς οἱ Φοίνικες ἐν τῇσι πρῴρῃσι τῶν Τριήρεων περιάγουσι. Παραπλήσιον δέ τι κἀν ταῖς Ὁμηρικαῖς Ναυσὶ, καὶ ὁ Σχολιαστὴς παρεσημειώσατο: (Ἰλ: Ι΄. ς. 241.) ἔνθα Ἕκτωρ μεγαλαυχῶν καθηπείλει

„ἀποκόψειν τὰ τῶν νηῶν ἄκρα κόρυμβα. Ἐπειδὴ (φησὶν „ὁ Σχολιαστὴς) ἐπὶ τῶν ἀκροστολίων ἦσαν ἀγάλματα καὶ „εἰκόνες τῶν Θεῶν· ἐκκλίνων οὖν τὴν τῶν Θεῶν ὀργὴν τοῦτο „ποιεῖ. Ταῦτα μέντοιγε, κατὰ τὰς ναυμαχίας μάλιστα, οἱ παλαιοὶ εἰώθεσαν ἀφαιρεῖν: ὡς δῆλον ἐξ ὧν Διόδωρος φησὶν ὁ Σικελιώτης: (ἐν „Βιβλ: Κ'.) ὅτι οἱ Ρ'όδιοι ταχέως, τὰ μὲν ἀκροστόλια πε- „ριέσπασαν, ὕλην δὲ ξηρὰν, καὶ δᾷδας ταῖς ναυσὶν ἐνέν- „τες ἐνέπρησαν. Διδάσκει δ' ὁ αὐτὸς, ὅτι καὶ τούτοις αἱ τὴν νί- „κην ἀράμεναι νῆες διεκοσμοῦντο: Αὐτὸς δὲ (ὁ νενικηκὼς) τὰς ἰδίας „ναῦς κοσμήσας τοῖς ἀκροστολίοις, καὶ τὰς ἁλούσας ἐφελ- „κόμενος, τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο. Παραπλησίως καὶ παρὰ Πλου- τάρχῳ (ἐν Βίῳ Θεμιστοκλ:) ἱστορεῖται, ὅτι Λυκομήδης ὁ τῶν „Ἀθηναίων Τριήραρχος, τὴν πρώτην ἀφείλετο τοῦ Ξέρξου ναῦν: ἧς τὰ „παράσημα περικόψας, ἀνέθηκεν Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Περὶ τῆς Πολιορκήσεως.

Κατ' ἀρχὰς, αἱ τῶν Ἑλλήνων ἅπασαι πόλεις ἀμοιροῦσαι τειχῶν, πολλαῖς εὐέφοδοι ὑπῆρχον διαρπαγαῖς, ἃς κατ' ἀλλήλων τὸ πάλαι ἀμοιβαδὸν ἐποιοῦντο, καθάπερ ἐν τῷ Α'. τῆς συγγραφῆς, Θουκυδίδης ἐπιμαρτυρεῖ. Κατὰ τῶν τοιούτων οὖν ἐφόδων ὕστερον, τείχη ἀνοικοδομεῖν ἐπεβάλοντο, πύργοις ἐνασφαλιζόμενοι, ὡς περὶ τῆς Θηβαίων πόλεως μάρτυς ἐστὶν Ὅμηρος, τῆς οὕτω κατοχυρωθείσης ὑπ' Ἀμφιωνός τε καὶ Ζήθου: (Ὀδυσ: Λ'. ς. 262.)

„ Οἳ πρῶτοι Θήβης ἕδος ἔκτισαν ἑπταπύλοιο,
„ Πύργωσάν τ', ἐπεὶ οὐ μὲν ἀπύργωτόν γ' ἐδύναντο
„ Ναιέμεν εὐρύχορον Θήβην . . . .

Ἀμέλει τοι ὑπὸ τῶν Φλεγύων θαμὰ ἐπηρεαζόμενοι, καθάπερ ὁ Σχολιαστὴς φησί. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ Λαομέδων τείχεσι περιβαλεῖν τὸ Τρώων ἄστυ ἠνάγκασαι, εἰς ὅπερ δή, τὴν παρ' ἑαυτοῦ ἐργασίαν καὶ Πο-„σειδῶν κατεβάλλετο: ὡς γὰρ ὁ Σχολιαστὴς Ὁμήρου διέξεισι, Πο-„σειδῶν, καὶ Ἀπόλλων προστάξαντος Διὸς Λαομέδοντι θη-„τεῦσαι, ἐπὶ μισθῷ τεταγμένῳ, τὸ τεῖχος κατασκευάζουσι. Κοινῇ γοῦν Ὅμηρος τὰς πόλεις, εὐπύργους τε, καὶ εὐτείχεας χαίρει ἀποκαλῶν, διά τε τὸν περιτειχισμὸν καὶ τὰ πυργώματα, οἷς ὠχυροῦντο καὶ κατησφαλίζοντο. Εἰωθὸς δὲ ἦν ἔτι καὶ χῶμα ἐκ γῆς ἐπιφορεῖν ἐγγὺς τῶν τειχῶν· καὶ τοιοῦτον ἦν τὸ Τροίας, ἧς τὸ τεῖχος ἀμφίχυτον εἴρηται: (Ἰλ: Υ'. ς. 145.)

Ἐντεῦθεν αἱ πολιορκίαι, αἷς ἂν τὰ ἄστεα ἐκπολεμοῖτο. Τοιαύτη δ' ἡ Τροίας ἡ ἐπὶ δεκαετίαν παρατείνασα: οὐχ' οὕτω, φησὶ Θουκυδίδης, χήτει ἀνδρῶν, ἢ διὰ χρημάτων ἔνδειαν· ἐπεὶ στρατὸν ἐπήγαγον ἐλάσσονα, ἢ ὅσον ἐκεῖ τραφήσεσθαι ἔχειν πολεμοῦντα ἐπίστευον· οὐδέ γε πάσῃ προσεχρήσαντο τῇ τῶν δυνάμεων πληθύϊ, ὁπόση αὐτοῖς παρῆν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς Χερρονήσου ἐτράποντο γεωργεῖν, καὶ εἰς τὸ λῃστεύειν, τοῦ ἐπισιτισμοῦ σφίσι μὴ ἐπαρκοῦντος.

Ἐκ τούτου τοίνυν οἱ Τρῶες ἐπὶ μακρὸν οὕτω τοῦ χρόνου ἀντέστησαν Ἕλλησιν, ἀνδρῶν ἀνθιστάμενοι διασκεδαννυμένων ὀλιγοστῷ πλήθει, οἷς ὑπῆρχον ἰσάριθμοι. Ἕλληνες δ' ἐν τούτῳ τὰς πέριξ χώρας τὰς ἱμερέσσας ἔνθεν κἀκεῖθεν πορθοῦντες κατελῃΐζοντο, ἵνα μὴ τοῖς Τρωσὶν εἰς ἀντίληψιν ὦσιν, ἢ φησὶ Πλούταρχος, τὰ περὶ Ὁμήρου διεξιών. Τοιγαροῦν καὶ Ἀχιλλεύς, ὁ ἐν Ἕλλησιν ἡγεμονεύων διεκαυχᾶτο, τῷ μὲν ναυτικῷ

πόλεις τῶν ἐναντίων ἐκπεπορθηκέναι δυωκαίδεκα, πεζομαχῶν δὲ, τῶν περὶ Τροίαν ἑτέρας ἕνδεκα: ἐν αἷς καὶ ἡ Λυρνησσὸς ἦν, ἀφ' ἧς τὴν Βρισηΐδα ἐξηνδραπόδισεν. (Ἰλ: Τ'. ς. 60.)

Ἦν δ' ἔθος καὶ τὰς παρεμβολὰς αὐτὰς τείχεσι περιβάλλειν καὶ περιφράττειν· τοῦτο γὰρ Ἕλληνας δρᾶσαι αὐτίκα, ὡς ἐπὶ Τροίας ἀφίκοντο, Θουκυδίδης φησίν: Ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν: δῆλον δὲ, τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο. Τοῦτο δ' ὁ Σχολιαστὴς λέγει αὐτοὺς πεποιηκέναι, διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον τρόπον, καὶ τὸ μέγα τεῖχος ἐκεῖνο, πρὸς τῷ τέρματι τῆς πολιορκήσεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κτισθῆναι διέξεισιν Ὅμηρος, (Ἰλ: Θ'. ς. 533.) ἐπεὶ ἐκ τῆς πόλεως οἱ Τρῶες ἐκθρώσκοντες ταῖς παρεμβολαῖς ταῖς αὐτῶν ἐπενέβαινον. Ἦν δὲ τὸ ὀχύρωμα τοιόνδε, οἷον Ὅμηρος (Ἰλ: Μ'. ς. 53. κξ.) αὐτὸ περιγράφει:

„ . . . . Τάφρος γὰρ ἦν
„ Εὐρεῖ' οὔτ' ἂρ ὑπερθορέειν σχεδὸν, οὔτε περῆσαι
„ Ῥηϊδίη· κρημνοὶ γὰρ ἐπηρεφέες περὶ πᾶσαν
„ Ἕστασαν ἀμφοτέρωθεν· ὕπερθεν δὲ σκολόπεσσιν
„ Ὀξέσιν ἠρήρει, τοὺς ἔστασαν υἷες Ἀχαιῶν
„ Πυκνοὺς καὶ μεγάλους, δηΐων ἀνδρῶν ἀλεωρήν. κτ.

Καί τοι γὰρ οὐ με λανθάνει πλάσμα ὂν τόδε, οὕτω πως πρὸς Ὁμήρου ἐπινοηθὲν: (ἢ τῶν παλαιῶν ἔδοξέ τισιν· οἷον Στράβωνι, (ἐν βιβλ: Π'.) παρ' ᾧ Ἀριστοτέλης: Ὁ δὲ πλάσας Ποιητὴς ἠφάνισε, φησίν:) Ἀλλ' ἐν αὐτῷ τούτῳ ὁ Ποιητὴς σαφὲς καθίστησιν, ὡς καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἦν ἐν χρήσει τὸ ἔθος τοῦ τὰ στρατόπεδα οὕτω κατοχυροῦν καὶ κατασφαλίζειν, ἐν παραπλησίαις ταῖς περιστάσεσιν.

Ἐν δὲ ταῖς παρεμβολαῖς ἔτι κὶ κλισίαι ἵςαντο, ἐν αἷς οἱ Ἥρωες παρὰ ταῖς Ναυσὶ κετεσκήνεν, οἵα περ ἦν ἡ τῦ Ἀχιλλέως, ἡ ἐν τῇ Ω΄. Ῥαψῳδίᾳ τῆς Ἰλιάδος (ς. 448.) περιγραφομένη.

„ . . . . ἥνπερ ὑψηλὴν
„ . . . Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι,
„ Δῦρ' ἐλάτης κέρσαντες ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν
„ Λαχνήεντ' ὄροφον, λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
„ Ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλὴν ποίησαν ἄνακτι
„ Σταυροῖσι πυκινοῖσι· θύρην δ' ἔχε μῦνος ἐπιβλὴς
„ Εἰλάτινος. . . . .

Αὐτᾷ δ' Ἀχιλλεῖ, κὶ τῷ Τελαμῶνος Αἴαντι, ἐν ἐχάτοις πέρασιν ἦν ἡ σκήνωσις: ὅτι (Ἰλ: Θ΄. ς. 226.) ὑπῆρχον ἦτοι τῶν λοιπῶν διαφέροντες.

„ . . . . Ἠνορέῃ πίσυνοι, κὶ κάρτεϊ χειρῶν.

Ὀδυσσεὺς δὲ καθεισήκει ἐν μέσῳ τῶν Νηῶν, ὡς ἐν τόπῳ ἀσφαλεςέρῳ, καί γε κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ φρόνησιν εἰς τὸ περισώζεσθαι δεξιωτέρῳ. Πρὸ δὲ δὴ τῶν σκηνωμάτων σκοπὸς ἵςατο, ὅθεν ἂν πάντα προορῷεν τὰ πράγματα, ὅπερ ἦν ἔργον τῷ Νέςορι: (Ἰλ: Ξ΄: ς. 8.)

„ Αὐτὰρ ἐγὼν ἐλθὼν τάχα εἴσομαι εἰς περιωπήν.

Καὶ φυλακαὶ δὲ νυκτὸς ἐγίνοντο ἐπιμελῶς, διατασσομένων διὰ τῆς παρεμβολῆς ἐγρηγόρων, κὶ πυρσῶν ἁπανταχῦ ἐξαπτομένων, ὅπερ ἦν ἐπιτάσσων κὶ Νέςωρ (Ἰλ: Ι΄. ς. 65.)

„ . . . . Φυλακτῆρας δ' ἕκαςοι
„ Λεξάσθων παρὰ τάφρον ὀρυκτὴν τείχεος, ἐκτός.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἡγεμόνες αὐτοὶ νυκτὸς διέτρεχον διὰ τῶν παρεμβολῶν ἐπισκοποῦντες, εἰ ὀρθῶς αἱ φυλακαὶ εἶχον, ὁ Νέστωρ σὺν Ὀδυσσεῖ, καὶ Διομήδει ποιοῦσιν. Ὡσαύτως δὲ κἀν ταῖς Ῥυτύλων παρεμβολαῖς παρὰ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ. Θ΄. ς. 166.)

Collucent ignes, noctemque custodia ducit
Insomnem ludo. . . . .

„ . . . . . . (Πυρὰ δ᾽ ἐκσελάγιζε
„ Οὖροι δ᾽ ἐγρηγορτὶ ἀθύρμασι νύκτα διῆγον.)

Καὶ οὐδ᾽ οἱ πολιορκούμενοι δὲ ἄλλως ἔδρων: διεκελεύετο καὶ γὰρ Πρίαμος: (Ἰλ: Η΄. ς. 371.)

„ Καὶ φυλακῆς μνήσασθε, καὶ ἐγρήγορθε ἕκαστος.

Ὁμοίως δὲ καὶ Ἕκτωρ (Ἰλ: Θ΄. ς. 517.) διὰ κηρύκων ἀγγέλλει

„ Παῖδας πρωθήβας πολιοκροτάφους τε γέροντας.
„ Λέξασθαι περὶ ἄστυ, θεοδμήτων ἐπὶ πύργων·
„ Θηλύτεραι δὲ γυναῖκες ἐνὶ μεγάροισιν ἑκάστη
„ Πῦρ μέγα καιόντων, φυλακὴ δέ τις ἔμπεδος ἔστω.

Καὶ ς. 529.)

„ Ἀλλ᾽ ἤτοι ἐπὶ νυκτὶ φυλάξομεν ἡμέας αὐτούς.

Καὶ κατὰ δὴ τόδε τὸ ἔθος, καὶ Ξενοφῶν (ἐν τῷ Γ΄. τῆς Κύρου παιδ.)
„ γράφει· Καὶ τότε μὲν δειπνοποιησάμενοι, καὶ φύλακας κατασησάμενοι, καὶ πυρὰ πολλὰ πρὸ τῶν φυλάκων καύσαντες, ἐκοιμήθησαν.

Πρὸς δ᾽ ἔτι καὶ κατάσκοποι ἑκατέρωθεν διεπέμποντο, διασκοπεύσοντες τὰ παρὰ τοῖς πολεμίοις διαπραττόμενα: ὡς ἐν τῷ Κ. τῆς Ἰλ:

ϛ. 526. καὶ 561. ἀναγινώσκομεν. Καὶ παρὰ Οὐϊργιλ: ἐν τῷ Θʹ. τῆς Αἰνειάδος, ὡσάυτως. Τοῖς δὲ Τρωσὶ, καὶ αὐλοὶ καὶ σύριγγες νυκτὸς περιηχεῖν εἴθιστο, ὧν (ἐν τῷ Κʹ. τῆς Ἰλ: ϛ. 13.) Ἀγαμέμνων ἤκουσε. Τοῖς γὰρ βαρβάροις τουτὶ πάλαι σύνηθες ὄν, ἐξ Ἡροδότου (ἐν τῇ Κλειοῖ) δῆλον, ἐν οἷς Ἀλυάττης ὁ Λυδῶν ἀνάσσων ἐστρατέυετο, „ὑπὸ συρίγγων τε καὶ πηκτίδων, καὶ αὐλοῦ γυναι- „κείου τε καὶ ἀνδρείου. Καὶ σάλπιγγος δὲ χρῆσιν ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐπισημειοῦται Ὅμηρος: (Ἰλ: Σʹ. ϛ. 219.

„Ὡς δ' ὅτ' ἀριζήλη φωνὴ, ὅτε τ' ἴαχε σάλπιγξ,
„Ἄστυ περιπλομένων δηΐων ὑπὸ θυμοραϊστέων.

Ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς βούλεται, τόδε κατὰ πρόληψιν ὑπὸ Ὁμήρου „εἰρῆσθαι: ἐπεὶ οὐδέπω ἡ σάλπιγξ εὕρητο παρὰ τοῖς „παλαιοῖς· κόχλῳ γὰρ θαλασσίῳ ἐσάλπιζον.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔʹ.

Περὶ τῆς Μάχης.

Τὸ κύριον καθ' αὐτὸ τοῦ πολέμου ὑφίστατο ἐν τῇ μάχῃ· ἐν ᾗ κρείττονας τῶν Τρώων ὀφθῆναι τοὺς Ἕλληνας αὐτίκα ἐγκαθορμισαμένους, Θουκυδίδης φησίν. Ὁ δὲ Πλούταρχος ἱστορεῖ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ συμβολῇ ἀνήρηται Πρωτεσίλαος: περὶ οὗ (Ἰλ: Βʹ. ϛ. 698.) λέγεται. Μετὰ ταύτην οἱ διαπρεσβεύσοντες δεῖν τὴν Ἑλένην ἀποδοθῆναι, ἀπεστάλησαν, Μενέλαός τε καὶ Ὀδυσσεύς: (Ἰλ: Ῥαψῳδ: Πʹ.) Τῶν δὲ Τρώων τὴν ἀπόδοσιν ἀπανηναμένων, εἰς μάχην αὖθις οἱ Ἕλληνες αὐτοὺς προσεκάλεσαν, ἐν ᾗ καὶ ταύτῃ κρείττους ἐγένοντο. Ἐντεῦθεν γοῦν τοῦ στρατοῦ ἀπομερισθέντος, πολλὰς συνεκρότηταν ὑσμίνας ἀλλήλοις, ἐν αἷς καὶ Τρῶες

θαμὰ ὑπερέχον, Ἀχιλλέως μάλιστα τοῦ πολεμεῖν ἀποχομένου, καὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἄστεος προεξελθεῖν, καὶ τὴν αὐτῶν παρεμβολὴν τῇ τῶν Ἑλλήνων συνάψαι, καὶ κατηρειπότος τοῦ Ἑλληνικοῦ προτειχίσματος, τὰς ναῦς κατεμπρῆσαι παρασκευάσασθαι (Ἰλ: Θ'. ς. 177.) Τὰς δὲ τοιαύτας εἰσβολὰς ὑπὸ τῶν πολιορκουμένων εἰωθέναι γίνεσθαι, Ὅμηρός τε αὐτὸς ἐστὶ παριστῶν: (Ἰλ: Θ'. ς. 55. κἀν τοῖς ἑξῆς ἐν τῇ τοῦ Ἀχιλλέως Ἀσπίδι) καθάπερ οὖν καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἡρακλέους Ἡσίοδος.

Πρὸ μὲν οὖν τοῦ τὴν μάχην συνάψαι, ἀριστᾶν εἰώθουν, πρὸς τὸν ἐκ τοῦ πολέμου μόχθον ἐπιρωννύμενοι. Ἐπιτάσσει δὲ τοῖς Ἕλλησι τόδε Ὀδυσσεύς: παραινῶν γὰρ Ἀχιλλεῖ (Ἰλ: Τ'. ς. 156.)

„(Μὴ) νήστιας ὄτρυνε προτὶ Ἴλιον υἷας Ἀχαιῶν,
„Τρωσὶ μαχεσσομένους . . . . . προστίθησιν (αὐτ: ς 160.)
„Ἀλλὰ πάσασθαι ἄνωχθι θοῇς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιοὺς
„Σίτου καὶ οἴνοιο· τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή.

Ὃ δὴ καὶ Πλάτων ἐπιβεβαιοῖ, (ἐν τῷ Α'. τῶν Νόμων.) Καὶ Λίβιος δὲ, (ἐν τῷ Θ'. τῶν αὐτοῦ.) γράφων: In Romanorum militaribus inſtitutis fuiſſe poſitum, ut milites paſti educerentnr in aciem. „(Ἐν ταῖς Ῥωμαίων στρατιωτικαῖς „διατάξεσι τεθεσπίσθαι, τοὺς στρατιώτας τροφῆς ἤδη μετειληχότας ἐπὶ τὴν μάχην ἐξάγεσθαι.

Καὶ ἡ τῆς παρατάξεως δὲ διάθεσις, ἡ τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαίοις συνήθης περιγράφεται: (Ἰλ: Δ'. ς. 295.) ἔνθα Νέστωρ:

„Ἱππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισι καὶ ὄχεσφι,
„Πεζοὺς δ' ἐξόπιθεν στῆσεν, πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς,

„Ἕρκος ἔμεν πολέμοιο· κακοὺς δ' ἐς μέσσον ἔλασσεν,
„Ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζῃ.

Ἀλλὰ γὰρ τοῦθ' ὑπὸ τῶν παλαιῶν διαφόρως ἐννοηθῆναι γράφει Εὐστάθιος: Οἱ μὲν γὰρ τὰ πρῶτα, ἀντὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐξεδέχοντο· τὸ δ' ὄπιθεν, ἀντὶ τοῦ ἀριστεροῦ· ἔλεγον δὲ τὴν φάλαγγα ἐπὶ μετώπου, οὐχὶ κατὰ βάθος τεταγμένην. Ἀλλ' Ἡρόδοτος, καὶ Ἀπίων, ἡγοῦντο τὴν τοιάνδε διάθεσιν γενέσθαι κατὰ πλινθίον· τουτέστιν ἐν τάξεσι μακραῖς ἰσαρίθμοις: ὧν μεταξὺ καὶ ὁδόν τινα χωρεῖν μέσην, δι' ἧς ἂν ἐξείη τοῖς βουλομένοις ἔρχεσθαί τε καὶ ἐπανέρχεσθαι.

Ὁ δὲ Πλούταρχος (ἐν τῷ περὶ Ὁμήρου) ὑπέθετο: ἡγεῖσθαι μὲν τοὺς ἱππεῖς, ἕπεσθαι δὲ ὄπισθεν τοὺς πεζούς, ὅπερ ἔοικεν ἀληθέστερον· τῷ δ' Εὐσταθίῳ ἔδοξε, δυοῖν μέσον στρατιωτῶν, ἕνα τῶν νωχελεστέρων τετάχθαι, ὡς ἂν πρὸς τῶν γενναιοτέρων ἐπὶ τὸ οἱ καθῆκον ἐφέλκοιτο. Εἶναι δὲ τοῦτο ὅπερ Ἀῤῥιανὸς ἔφη (ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς) τὸ ἐπὶ τριῶν ταχθῆναι φάλαγγα. Τὸ δὲ δὴ τὸν στρατὸν κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐμπλατύνεσθαι, δῆλον ἐκ τοῦ (ἐν τῷ Ν'. τῆς Ἰλιάδ: ϛ. 308.) εἰρημένου· ὅτι Μηριόνης ἦν ἐνδοιάζων, πότερον ἐπὶ τὸ δεξιὸν, ἢ ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος, ἢ ἐπὶ τὸ μέσον τοῦ Τρωϊκοῦ στίφους ἐπορεύσειεν.

„Ἢ ἐπὶ δεξιόφιν παντὸς στρατοῦ, ἢ ἀνὰ μέσσους,
„Ἢ ἐπ' ἀριστερόφιν . . . .

Ἐπὶ δὲ το στενώτατον τοὺς στρατιώτας συνῆφθαι δείκνυσιν Ὅμηρος, ἐπειδὰν φησὶν: (Ἰλ: αὐτ: ϛ. 130.)

„Φράξαντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ·
„Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ.

Ὅπερ οὖν κἀν τῷ Π'. τῆς Ἰλιάδ: ϛ. 215.) ἐπανείληπται, ἐν οἷς τὰ Ἀχιλλέως, στίφη ἐξάγεται. Οὕτω δέ τι καὶ Οὐϊργιλίῳ πέφρασται (Αἰνειάδ. Ι'. ϛ. 361.

Concurrunt; haeret pede pes, densusque viro vir.
„ (Πὲς ποδὶ δ' ἠρέριςο θαμειῶς, ἀνδρὶ δέ τ' ἀνήρ.)

Αλλὰ καὶ Νέςωρ ὡσαύτως κελεύει τὲς ἵππες ἐν τάξει συνέχεσθαι, ὥςε μὴ τῷ πεζικῷ συναναθροεῖσθαι. Καὶ ὅτως ἄρα (Γλ : Λ'. ς. 150.

„ Πεζοὶ μὲν πεζὲς ὄλεκον φεύγοντας ἀνάγκῃ,
„ Ἵππεῖς δ' ἱππῆας. . . . .

Τῆς μὲν ὖν συμβολῆς ἀρχομένης, ηὔχοντο τοῖς Θεοῖς ὁσίως ὑπὲρ τῦ νίκην ἄρασθαι, ὅπερ ἐπὶ πάσαις ἐςὶ μαρτυρέμενον ταῖς δηίρισιν, ὅσαι τε ὑπὸ τῦ ςρατῦ σύμπαντος συνεκροτῦντο, καὶ ὅσαι ἰδιαίτερον ὑπό τινῶν τῶν ςρατευομένων. Πρὐτίθεντο δὲ κατὰ διάνοιαν εὐχόμενοι, καὶ τὰ τεύχη μάλιςα τὰ τῶν πολεμίων καθιερώσειν, ὡς ἐςὶ δῆλον ἀπό τε Ἕκτορος (Γλ: Η'. 82.) καὶ Ὀδυσσέως (Γλ: Κ'. ς. 292. καὶ ς. 459. καὶ 460.) καὶ διὰ τῦτο δὴ καὶ Ἱεροπόλυς, καὶ Μάντεις ἐπὶ τῦ ςρατῦ ἔχοντες ἦσαν, οἵπερ ἂν θύματα τοῖς Θεοῖς προσάγοιεν· ἐκ δὲ τῶν σπλάγχνων τῶν θυωμένων, καὶ τῆς πτήσεως τῶν οἰωνῶν, καὶ τῶν ἄλλων μαντευμάτων τὸ βύλημα τὸ τῶν Θεῶν ἐκδιδάσκοιεν. Ἦν δ' ἔθος προσέτι, καὶ τὸν Μαντιπόλον αὐτὸν δάφνῃ τε περιεςεμμένον, καὶ δᾷδα φέροντα ἐπὶ τῆς συμβολῆς προηγεῖσθαι· οὐ μέντοι ἀπεχόμενοι οἱ πολεμιςαὶ διετέλυν, ὡς Εὐςάθιος παραδίδωσιν (ἐν Γλιάδ. Μ'.)

Πρὸς δὲ δὴ τύτοις, καὶ οἱ ςρατηγῦντες εἰώθεσαν δημηγορεῖν τοῖς ςρατοῖς παρατεταγμένοις, πολεμεῖν εὐψύχως προτρέποντες ἀλλήλυς ὑπαιδυμένυς, καὶ τὴν ἐκ τῆς νίκης προτιθέντες εὔκλειάν τε καὶ λυσιτέλειαν. Ἐςι δ' ὖν ὅτε καὶ ἀπειλὰς προσετίθεσαν· ὥσπερ Ἕκτωρ (Γλ: Ο'. ς. 348.)

„ Ὃν δ' ἂν ἐγὼ ἀπάνευθε νεῶν ἑτέρωθι νοήσω
„ Αὐτῦ οἱ θάνατον μητίσσομαι. . . . . .

Μέμνηται δὲ τῦ τοιύτυ καὶ Ἀριςοτέλης: (ἐν τοῖς Ἠθικοῖς Βιβλ: Γ'. Κεφ. Ζ'.) ἔνθα δὴ ἱςορεῖ καί τινας τῶν ςραταρχέντων, τάφρυς

κατόπιθε τῶν στρατευομένων ὀρύξαι, ἤτι τοιοῦτον ἐμπόδιον ἐπιμηχανήσασθαι, δι' ὃ μάχεσθ' ἂν ἀναγκάζοιντο. Ὥσπερ οὖν καὶ τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρον, τῷ ποταμῷ τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν συνεῖρξαι, ὁ Σικελιώτης Διόδωρος (ἐν τῷ ΙΖ'. τῆς ἱστορ:) παρέδωκεν.

Οὐ μόνον δ' ἐν ῥήμασιν, ἀλλὰ καὶ τῷ καθ' ἑαυτοὺς ὑποδείγματι οἱ στρατηγοῦντες τῶν στρατευομένων προῄεσαν. Πρῶτοι γὰρ ἐν μάχαις αὐτοὶ παρ' Ὁμήρῳ παρίστανται· ὡς ἰδίᾳ πάρεστιν ἰδεῖν (Ἰλ: Ν'. ς. 490. κξ.) ἔνθα Αἰνείας, καὶ Δηΐφοβος, καὶ Πάρις, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Τρώων προέχοντες προῆγον . . . . Αὐτὰρ ἔπειτα

„Λαοὶ ἕπονθ', ὡσεί τε μετὰ κτίλον ἔσπετο μῆλα.
„Πιόμεν' ἐκ βοτάνης . . . .

Καὶ τῶν ἡγεμόνων δὲ οἱ δυνάμει διαφέροντες, πολλαχοῦ τῆς Ποιήσεως ἐναβρύνονται ἀκούοντες πρόμαχοι.

Κατὰ δὲ δὴ τὴν ἐν τῇ μάχῃ συμβολὴν, μεγάλη τις κραυγὴ ἐξεγείρετο: ἥνπερ ὁ Ποιητὴς (Ἰλ: Γ'. ς. 3.) ἐξεικάζει Γεράνων κλαγγῇ. καὶ (Ἰλ: Δ'. ς. 452.) ποταμοῖς χειμάῤῥοις κατ' ὄρεσφι ῥέουσι· καὶ (Ἰλ: Ε'. ς. 598.) καὶ θαλάσσης δὲ κύμασιν . . . . ὁππότ' ἐπείγῃ ἴς ἀνέμοιο· (Ἰλ: Ο'. ς. 381. κξ.) Τοῦτο δὲ καὶ ἀλαλητὸν ὀνομάζει: (Ἰλ: Δ'. ς. 436.) Ὅπερ δὴ ὄνομα καὶ τοῖς ὕστερον Ἕλλησι παρέμεινεν: ὧν ἐν ταῖς ἱστορίαις, ἀλαλάζειν εἴρηνται οἱ ἐν ταῖς μάχαις ἀλλήλοις συμβάλλοντες: ἀπὸ τῆς φωνῆς ἴσως ἀλὰλ ἐπαναλαμβομένης. Ἀλλὰ Σουΐδας ἐλελεῦ φησὶν αὐτοὺς ἐπιφωνεῖν εἰω-„θέναι: Οἱ προσιόντες (λέγων) εἰς τὸν πόλεμον τὸ ἐλελεῦ „ἐφώνουν μετά τινος ἐμμελοῦς κινήσεως. Τὸ δ' ἔθος, τόδε, πᾶσι μονονουχὶ πάλαι τοῖς ἔθνεσι παρατετήρηται. Οὕτω καὶ γὰρ Τάκιτος

μὲν τοῖς Γερμανοῖς τὸ Barritum ἀπέδωκεν· ὁ δὲ Λίβιος τοῖς Γάλλοις τὸ ululatum, καὶ cantum more ſuo. (Ὀλολυγμόν τε, καὶ ᾆσμα τὸ αὐτοῖς σύνηθες.) Ὁ δὲ Κούρτιος τοῖς Πέρσαις: trucem et inconditum clamorem: (Φονικόν τι καὶ ἄκοσμον κραύγασμα. Ἐν τούτῳ δὲ μάλιστα τὰ τῶν Βαρβάρων γένη ἐπίσημα. Ὅθεν Φῆστος: Barbaricum clamorem (Βαρβαρικὴν κραυγὴν) τὴν τῆς στρατιᾶς ἐξωνόμασε. Γράφει δὲ καὶ Πλούταρχος, ὅτι Ὅμηρος (Ἰλ: Γ΄. ς. 8. καὶ Δ΄. ς. 429.) σιγὴν τοῖς Ἕλλησι περιάπτει, ὁπότε οἱ Βάρβαροι Τρῶες, βοὴν ἐξῆρον δεινήν τε καὶ ἔκπαγλον. Οὗτοι μὲν γάρ: (Ἰλ: Δ΄. ς. 433. κξ.)

„ . . . Ὥστ᾽ ὄϊες πολυπάμμονος ἀνδρὸς ἐν αὐλῇ
„ Μυρίαι ἑστήκασιν . . . .
„ Ἀζηχὲς μεμακυῖαι, ἀκούσασαι ὄπα ἀρνῶν·
„ Ὣς Τρώων ἀλαλητὸς ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ὀρώρει.

Οἱ δὲ, ἤτοι οἱ Ἕλληνες, τοὐναντίον. (Ἰλ: Γ΄. ς. 8. καὶ Δ΄. ς. 429.)

„ Οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ἴσαν σιγῇ, μένεα πνείοντες, Ἀχαιοὶ,
„ . . . . Ἀκὴν ἴσαν, (οὐδέ κε φαίης
„ Τόσσον λαὸν ἕπεσθαι, ἔχοντ᾽ ἐν στήθεσιν αὐδὴν)
„ Σιγῇ δειδιότες σημάντορας . . . , . .

Τοῦτο δὲ καὶ τοῖς Λακεδαιμόνιοις σύνηθες ἦν, τὸ μετὰ σιγῆς καὶ κόσμου ἐπὶ τῆς μάχης προϊέναι, ἐφ᾽ ᾧ τῶν ἡγεμόνων αὐτοῖς ἐπικελευόντων, ῥᾷον ἔχοιεν ἐπακούειν. Ἔνθεν τοι καὶ συνεθραύσθησάν ποτε ὑπὸ Ἀθηναίων, θροῦν ἐπεγειράντων: τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, ὡς ὁ Θουκυδίδης (ἐν τῷ Δ΄.) φησίν·

Ἀλλ' ὅτι ἄρα καὶ ἑκατέρωθεν ἔσθ' ὅτε ὑπὸ τῶν στρατῶν κραυγὴ διεγείρετο, δῆλον ἐκ τοῦ Ν'. τῆς Ἰλ: ς. 169. καὶ 540. Καὶ ἐκ τῆς Ἰλ: Π'. ς. 267. οἱ Μυρμιδόνες ὀνομαστὶ κατὰ τῶν Τρώων ὁρμήσοντες:

„Ἐκ νηῶν ἐχέοντο· βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.

Πολλαχοῦ δ' ἀπὸ τῆς μεγαλοφωνίας οἱ Ὁμηρικοὶ Ἥρωες ἐπαινοῦνται: Βοὴν ἀγαθοὶ λεγόμενοι· τὸ δὲ ἐστὶ, κατὰ τὸν Σχολιαστὴν: πολεμισταί. Ἀμέλει τοι γὰρ ἡ κραυγὴ, οὐ μικρὰ συμβάλλεται, εἰς καταπτόησιν τοῦ πολεμίου, καθάπερ Ἕκτωρ μέγα βοήσας, τοὺς Δαναῶν ἱππεῖς κατέπληξεν: (Ἰλ: Ο'. ς. 346.) καὶ Ἀχιλλεὺς τοὺς Τρῶας: (Ἰλ: Σ'. ς. 228.) Οὕτω δὲ ἄρα καὶ ὁ Κάτων, τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην „φοβερὸν ἐβούλετο εἶναι, οὐ χειρὶ μόνον, καὶ πληγῇ, ἀλλὰ καὶ „τόνῳ φωνῆς, καὶ ὄψει προσώπου. Ὅλως δὲ ὁ πόλεμος ὅλος ἁπανταχοῦ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου κραυγῆς ἐμπίπλαται καὶ θορύβου· διὸ καὶ Φύλοπις εἴρηται, κατ' Εὐστάθιον, οἱονεὶ Φύλων ὄψ.

Προὐπηλάκιζον δ' ἀλλήλους ἐν μάχαις ἀμοιβαδὸν, καὶ προὐκαλοῦντο ἰδίᾳ οἱ Ἡγεμόνες. Ὁ δ' Ἕκτωρ διαφερόντως τοῦτο ἐποίει, αἰτούμενος τῶν τινα ἐν Δαναοῖς ἡγεμονευόντων ἐξιέναι, ὅτῳ ἂν ἐς δῆριν συμβάλοιτο. Κλήρων δ' ἐπὶ τούτῳ βαλλομένων Αἴας λαχὼν σεσημείωται (Ἰλ: Η'. ς. 182.) Παραπλήσιόν τι δὲ παρὰ Πλουτάρχῳ παρατετήρηται ὑπὸ „Τιμολέοντος διαπραχθὲν: Βουλόμενος γὰρ καὶ οὗτος κληρῶσαι „τοὺς ἡγεμόνας, ἔλαβε παρ' ἑκάστου δακτύλιον· ἐμβαλὼν „δὲ πάντας εἰς τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα, καὶ μίξας, ἔδειξε τὸν „πρῶτον κατὰ τύχην γλυφὴν ἔχοντα τῆς σφραγίδος, „τρόπαιον: μεθ' ὃ αὐτίκα ἐγένετο ἡ τῶν πολεμίων ἐξέλα- „σις, καὶ παρὰ πόδας ἡ νίκη.

Ἡ δὲ δὴ μάχη, τὰ πλεῖστα, τῆς νυκτὸς ἐπικαταλαμβανούσης διεπεραίνετο. (Ἰλ: Σ'. ς. 241.)

„ Ἠέλιος μὲν ἔδυ, παύσαντο δὲ δῖοι Ἀχαιοὶ
„ Φυλόπιδος κρατερῆς, καὶ ὁμοιΐου πολέμοιο.

Καὶ Ἰλ: Β΄. ς. 386.

„ Οὐ γὰρ παυσωλή γε μετέσσεται, οὐδ᾽ ἠβαιὸν,
„ Εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα διακρινέει μένος ἀνδρῶν.

Οὕτω καὶ Σαλλούστιος ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἰουγούρθου πολέμου: Utrinque proelium nox diremit. (τὴν μάχην ἑκατέρωθεν ἡ νὺξ διέλυσεν.) Ἀλλὰ καὶ Πλούταρχ: (ἐν τῷ Κράσσῳ) ἱστορεῖ τοῖς Παρθυαίοις οὐκ εἶναι πάτριον νυκτομαχεῖν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ΄.

Περὶ τῶν ἐν τῇ μάχῃ τραυματιῶν.

Οἱ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τραυματίαι ὑπὸ ἀκεσόρων ἐθεραπευοντο· τοιοῦτος ἦν Μαχάων: (Ἰλ: Δ΄. ς. 218.) ὃς εἰς θεραπείαν Μενελάου τρωθέντος μετακληθεὶς, ἐξείλκυσε τὸν ὀϊστὸν αὐτῷ, ἔπειτα

„ Αἷμ᾽ ἐκμυζήσας, ἐπ᾽ ἄρ᾽ ἤπια φάρμακα εἰδὼς
„ Πάσσε . . . .

Ὡσαύτως καὶ Παιήων: (Ἰλ: Ε΄. ς. 900.) ἐπὶ τῇ Ἄρεως τρώσει.

„ . . . . . Ὀδυνήφατα φάρμακα πάσσων
„ Ἠκέσατ᾽ . . . .

Καὶ Εὐρύπυλος δὲ: (Γλ: Λ΄. ς. 827. κξ.) καθικετεύει Πάτροκλον:

„ Ἀλλ' ἐμὲ μὲν σὺ σάωσον, ἄγων ἐπὶ νῆα μέλαιναν·
„ Μηρȣ̃ δ' ἔκταμ' ὀϊςὸν, ἀπ' αὐτȣ̃ δ' αἷμα κελαινὸν
„ Νίζ' ὕδατι, ἐπὶ δ' ἤπια Φάρμακα πάσσε
„ Ἐσθλὰ, τά σε προτὶ Φασὶν Ἀχιλλῆος δεδιδάχθαι·
„ Ὃν Χείρων ἐδίδαξε . . . .

Ὅπερ ȣ̃ν καὶ ἐποίησε Πάτροκλος (Αὐτ: 843.) Καὶ γὰρ

„ . . . . . . Ἐκ μηρȣ̃ τάμνε μαχαίρῃ
„ Ὀξὺ βέλος περιπευκὲς· ἀπ' αὐτȣ̃ δ' αἷμα κελαινὸν
„ Νίζ' ὕδατι λιαρῷ· ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρήν.

Ἥτις δὴ ῥίζα, τοῖς μὲν Ἀχίλλεια λέγεται, τοῖς δὲ ἀριςολοχία, ἢ γȣ̃ν ἴσχαιμος: ὅτι ἐπιπασσομένη παρὰ χρῆμα τὴν ῥύσιν ἴσχει τȣ̃ αἵματος. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ Οὐϊργιλίῳ (Αἰνειάδ: ΙΒ΄. ς. 420.)

Fovit ea vulnus lympha longaevus Iapys
Ignorans, ſubitoque omnis de corpore fugit
Quippe dolor . . . .

„ (Τοίοις ἄρ' γηραιὸς ἐν ὕδασιν Ἴαπις ἕλκος
„ Ἄλθεεν ἀγνοέων, ὀδύνη δ' ἄπο ᾤχετο πᾶσα.)

Ὁμοίως δὲ καὶ Νέςωρ Μαχάονα βεβλημένον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρȣ

„ Ἰῷ τριγλώχινι . . . . κατὰ δεξιὸν ὦμον: (Γλ: Λ΄. ς. 506.) ἐπὶ τῶν ἰδίων ὀχέων ἐπιβιβάσας ὑπεξήγαγε θεραπευθησόμενον: (Αὐτ: ς. 517. κξ.) Ἔνθα δὴ καὶ οἶνȣ ἐκέλευσε δοθῆναι

αὐτῷ πιεῖν πραΰνει. Ὁ μὲν γὰρ οἶνος ταῖς Φλεγμοναῖς ἐςὶν ἐναντιώτατος, ἦ φησὶν Ἀθήναιος ἐν Βιβλ: Α΄. Τίς δὲ ἄρα ἦν „καὶ ἡ τȣ̃ χλιαρȣ̃ ὕδατος ὄνησις, διδάσκει Εὐςάθιος: τὸ μὲν θερ- „μὶν (λέγων) εἰ καὶ πραΰνει τὰς ἀλγηδόνας, αἵματος ἐςὶν „ἀγωγόν· τὸ δ' αὖ ψυχρὸν φρίκην ἐμποιεῖ: ἄριςον δ' ȣ̃ν καὶ „ἐνταῦθα τὸ μέσον. Ὅγε μὴν Ἕκτωρ ἐκ τῆς τȣ̃ λίθȣ βολῆς μονονȣχὶ ἀποπνεύσας, ὕδατι ποταμίῳ περιχυθεὶς ἐπανέψυξεν. Οὕτω δὲ καὶ ὁ Κωμικὸς Ξέναρχος, παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (ἐν τῷ ς΄. Βιβλ:) φησί: τȣ̀ς δὶ ἣν ὑπέςησαν πληγὴν καιρίαν λειποψυχήσαντας ἁλιεῖς, ὕδατι περιβρεχομένȣς εἰωθέναι ἐπαναψύχεσθαι. Τοιᾷδε λόγῳ καὶ παρὰ τῷ Πλαύτῳ (ἐν Ἀμφιτρύωνι) ἡ Βρωμία λέγει:

Vae miserae mihi! animo male est: aquam velim
Corrupta sum, atque absumpta sum.

„(Οἴμοι τῇ ἀθλίᾳ! λειποθυμιῶ· ὕδωρ ἐθέλοιμι:
„ Διέφθαρμαι, κἀκδεδαπάνημαι.

Διδάσκει δὲ τόδε τ᾽ ἀλέξημα Ἱπποκράτης, ἐν τῷ περὶ τῆς τῶν „ὑγρῶν χρήσεως: κατὰ ἀκρέων ἐν λειποθυμίαις τὸ ψυ- „χρὸν καταχεόμενον ὠφελέει. Καὶ ταῦτα δὴ τὰ ἰατρικὰ παρ' Ὁμήρῳ τὰ τοῖς παλαιοῖς εἰωθότα ἐν χρήσει γίγνεσθαι: ἐξ ὧν ἀναφαίνεται, ὅτι καὶ οἱ ἄριςοι τῶν Ἡρώων τὴν Ἰατρικὴν ἐγυμνάζοντο τέχνην, σὺν αὐτῇ καὶ τὴν χειρȣργικὴν παρασυνάπτοντες.

Οἱ ἐν τῇ μάχῃ θνήσκοντες, παρερρίπτȣντο πρὸς τῶν πολεμίων, θηρσί τε καὶ πτηνοῖς σπαραχθησόμενοι τȣτὶ γὰρ πρὸς ὕβριν τὴν ἐχάτην, καὶ ἀπειλεῖν εἰώθȣν θαμὰ, καὶ πράττειν· ὡς ἐν προοιμίοις τῆς Ἰλιάδ: (Α΄. ς: 3.) ἡ Ἀχιλλέως μῆνις λέγεται, ὅτι

„Πολλὰς ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
„Ἡρώων· αὐτοὺς δ᾽ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
„Οἰωνοῖσί τε πᾶσι: . . . .

Οὕτω δ᾽ ὁ αὐτὸς Ἀχιλλεὺς περὶ τὸν Ἕκτορα πεσόντα δράσασθαι προὔθετο, (Ἰλ: Ψ. ς. 183. κξ.) περὶ τὰ Τροίας τείχη, τὸ ἐκείνου πτῶμα, διὰ τοῦ ἰδίου περισύρων ζεύγους, τὸ καὶ πολλαῖς ἔτι κατατρώσεσιν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπιδιασπαραχθέν. Ἦν γὰρ, ὡς ὁ Σέρβιος φησὶν, ἔθος, τοὺς ἐκ τῶν πολεμίων ἀναιρεθέντας ἡγεμόνας, ἅπαντα τὸν στρατὸν προσεπιτιτρώσκειν: (ἐν ΙΑ΄. τῆς Αἰνειάδ:) ἔνθα καὶ Οὐΐργίλιος ἔφησε:

. . . . . Mezentii bis ſex thoraca petitum
Perfoſsum que locis . . . .

„(Θώρακα Μεζέντοιο τετύχθαι δωδεκάτρητον.)

Ἀλλὰ καὶ ἑτέρων πτώμασι παρὰ τὰ θανατηφόρα τραύματα προσέτι, νῦν μὲν χεῖρας, νῦν δὲ καὶ κεφαλὴν ὁρῶμεν παρ᾽ Ὁμήρῳ ἀποτετμῆσθαι: (Ἰλ: Λ΄. ς. 146. καὶ Ν΄. ς. 202. καὶ Σ΄. ς. 176.) Παραπλησίως δὲ (Αἰνειάδ: Θ΄. ς. 333.) Νῖσος τὴν Ῥάμνητος κεφαλὴν ἀπέκοψε· τοῦθ᾽ ὃ καὶ αὐτῷ ἐξ ἀμοιβῆς ὕστερον παθεῖν συνέβη, σὺν Εὐρυάλῳ, ὧν τὰς κεφαλὰς ἀμφοτέρων οἱ Ῥυτύλοι ἐφεξῆς ἐκτεμόντες ὑσσοῖς ἐνέπειραν. Τοῦτο δὲ τοῖς Ἀσιατικοῖς Βαρβάροις σύνηθες ἦν, ὡς ἐκ τοῦ Ξέρξου καὶ τοῦ Μαρδονίου, παρ᾽ Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Καλλιόπῃ) σαφὲς καθίσταται, τῶν Λεωνίδου τοῦ τῶν Σπαρτιατῶν Ἄνακτος τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντων, καὶ τὸν κορμὸν ἀνασκολοπισάντων. Αὐτὸ δὲ τοῦτο Μαρδονίῳ ἔπειτα ἀποκτανθέντι, Παυσανίας, Λάμποντος τοῦ ἀνεψιοῦ ἀπαιτοῦντος παρῃτήσατο· ὅτι ἡ τοιάδε ἀνοσιουργία, τό τε κόσμιον τῆς πατρίδος, καὶ τὸν τῆς νίκης ἔπαινον ἀποτρίψειεν. Νεκρῷ (φήσας) λυμαίνεσθαι, πρέπει μᾶλλον Βαρβάροισι ποιέειν,,

ἤπερ Ἕλλησι· κἀκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. Ἀξιάγαστον δὲ καὶ ὅπερ Ἀρχίλοχος ἀπεφθέγξατο:

„Ζῶντας κολάζειν, ȣ̓ θανόντας εὐσεβές·
„Οὐ γὰρ ἐσθλὰ κατθανȣ̃σι κερτομεῖν ἐπ' ἀνδράσι.

Καὶ αὐτὸς δὲ Ὅμηρος (Ὀδυσ: Χ'. ϛ. 412.

„Οὐχ ὁσίη, κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.

Τῷ τοι καὶ βέλτιον Ἀχιλλεὺς διεπράξατο, ὅτε Ἠετίωνα τὸν Θηβῶν Ἄνακτα, τὸν ὑπ' αὐτȣ̃ ἀναιρεθέντα τύμβῳ τετίμηκεν· (Ἰλ: Ζ'. ϛ. 416. κξ.) ὅν τινα καὶ Ἀννίβας ὕστερον ἀπεμιμήσατο, Μάρκελλον ἐπικηδεύσας, (παρὰ Πλȣτάρχῳ) καὶ ἄλλοι.

Ἔνθεντοι καὶ ἔρις ἐν στρατιώταις ἀνωρίνετο μεγίστη ἐπὶ τοῖς ἰδίοις πεσȣ̃σιν, ἐφ' ᾧ τῶν πολεμίων αὐτȣ̀ς ἐξαρπάσασθαι· ὡς δῆλον περί τε τὸν νεκρὸν Σαρπηδόνος: (Ἰλ: Π'. ϛ. 629.) καὶ περὶ τὸν Πατρόκλȣ (Ἰλ: Ρ'. ϛ. 120.) οὓς ἔνθεν μὲν Τρῶες, ἔνθεν δ' Ἀχαιοὶ ἐξαφελέσθαι, ȣ̓κ ἄνευ πολλῆς ἀνδροκτασίας κατηγωνίσαντο. Ταὐτὸ δὲ καὶ μέσον Περσῶν ἐγένετο καὶ Ἑλλήνων, τȣ̃ Μισιστίȣ ἀναιρεθέντος καθ' Ἡρόδοτον. Ἐνίοτε δὲ καὶ δι' ἐξαγοράσεως τὰ τῶν πεπτωκότων ἐν τῷ πολέμῳ ἀνερύετο σώματα, ὥσπερ ὑπὸ τȣ̃ Πριάμȣ τὸ τȣ̃ υἱȣ̃ Ἕκτορος: (Ἰλ: Ω'. ϛ. 555.) Καὶ ἐπὶ ἴσῃ μετὰ ταῦτα τῇ ἐκτιμήσει τὸ τȣ̃ Ἀχιλλέως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ὁ Λυκόφρων μάρτυς ἐστὶν (ἐν τῇ Ἀλεξάνδρᾳ)

„ Αὖτις τὸν ἀντίποινον ἐγχέας ἴσον
„ Πακτώλιον σταθμοῖσι τηλαυγῆ μύδρον.

Οὕτω καὶ Νῖσος παρὰ Οὐϊργιλ: (Αἰνειάδ: Θ'. ϛ. 213.)

Sit qui me raptum pugnâ, praeliove redemptum
Mandet humo folitâ . . . .

„(Εἴη δ' ὅς τε πεσόντα με λυσάμενος δἰ ἀποίνων
„Ἠ̃χοἰ δῶ ἐθίμῳ . . . .

Καὶ συνθήκη δὲ συνίςατο περὶ τῆς τῶν πεσόντων ἀναιρέσεως εἰς ἐνταφιασμὸν, τῆς δηϊοτῆτος ἐκπερανθείσης, ὑπὲρ ἧ Ἕκτωρ ἐσπέδασεν: (Ἰλ: Η'. ϛ- 407.) Ὅπερ δὴ ἔθος ἁπανταχῆ ἐν ταῖς Ἑλλήνων ἁπαντᾷ ἱςορίαις, τῆ διὰ συνθήκης, οἷς περ ἂν ἡττηθῆναι γένοιτο τὰ πτώματα τῶν ἰδίων ἀναιρεθέντων, μετά γε τὴν ὑσμίνην ἐπαναρύεσθαι, ἐν κηρυκείῳ διαπεμπομένȣ τȣ̃ ἀπαιτήσοντος. Τȣ̀ς δὲ τοιȣ́τους, **νεκρȣ̀ς ὑποσπόνδȣς**, Θȣκυδίδης τε καὶ Ξενοφῶν ὀνομάζȣσι. Τȣτονὶ δὲ τὸν τρόπον διεπράχθησαν, καὶ αἱ μεταξὺ Τρώων τε καὶ Ἑλλήνων ἀνοχαὶ, ἐπὶ ἐνταφιασμῷ τῶν νεκρῶν: (Ἰλ: Η'. ϛ. 395. κξ.) ἐν ᾧ δὴ τȣ̀ς Γάλλȣς ȣ̓χ ὁμοίȣς τοῖς Ἕλλησιν ἐπισημειȣ̃ται γενέσθαι Παυσανίας ἐν τοῖς **Φωκαϊκοῖς**· Οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες, τȣ́ς τε αὐτῶν ἔθαπτον, „καὶ ἐσκύλευον τȣ̀ς βαρβάρȣς. Οἱ Γαλάται δὲ, ὑπὲρ ἀναι„ρέσεως τῶν νεκρῶν ἐπεκηρυκεύοντο· ἐποιȣ̃ντο τε ἐπίσης „γῆς σφᾶς τυχεῖν, ἢ θηρία τε αὐτῶν ἐμφορηθῆναι, καὶ „ὅσον τεθνεῶσι πελέμιον ἐςὶν ὀρνίθων.

ΚΕΦΑΛ. ΙϚ'.

Περὶ τῶν ἐν πολέμοις λαφύρων.

Τῆς ἐν πολέμοις λείας τὸ πρῶτον καὶ μέγιςον ἦν, ἡ τῶν παρὰ τοῖς πολεμίοις ὅπλων ἀφαίρεσις, ἧς τοσάδε ἐπὶ τῆς Ἰλιάδος τὰ δείγματα, ὅσαι γε αἱ ὑσμῖναι τε καὶ ἀνδροκτασίαι. Τὰ δ' ὅπλα οἱ νικήσαντες, τῇ μὲν εἰς ἴδιον κλέος τε καὶ ὄφελος ἀπεκομίζοντο, τῇ δὲ καὶ ἵνα κατ'

εὐχὴν τοῖς Θεοῖς ἱερώσωσι. Καὶ ταύτῃ τοίνυν οἱ Ἕλληνες, τῆς μάχης τέρμα λαβούσης, ἀποδύειν τῶν ὅπλων τοὺς πολεμίους εἰώθουν, τρόπαιόν τε στησάμενοι, καὶ τὰ σκῦλα εἰς ἰδίας τε καὶ δημοσίας ἀφελόμενοι χρήσεις. Ἀλλὰ Πλάτων (ἐν τῷ Ε΄. τῶν περὶ πολιτ:) ἀνελεύθερον „εἶναι, καὶ ῥυπαρᾶς τινος φιλοχρηματίας ἡγεῖτο, γυναικείας τε καὶ σμικρᾶς διανοίας, τὰ τῶν νεκρῶν, καὶ μάλιστα τὰ Ἑλλήνων σώματα ἀπογυμνοῦν, καὶ τὰ λάφυρα ἐν τοῖς τεμένεσιν εἰσάγειν. Διὸ καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπὸ Λυκούργου ἀπηγόρευτο τὸ τοιοῦτον, ὡς Αἰλιανὸς „μαρτυρεῖ (ἐν τῷ ς΄. Βιβλ:) λέγων, ὅτι οὐκ ἐξῆν ἀνδρὶ Λάκω-„νι, οὐδὲ σκυλεῦσαι τὸν πολέμιον. Καίπερ Ἀργείους τε καὶ Μαντινέας τροπώσαντες, οὐκ ἐπ' ἀκριβὲς παρατετηρηκέναι λέγονται τὸ παράγγελμα. (παρὰ Θουκυδίδ: ἐν τῷ Ε΄.)

Παρὰ τὰ ὅπλα δὲ, καὶ χρυσὸς ἔτι, καὶ χαλκὸς, καὶ σίδηρος, καὶ τ' ἄλλ' ἀγαθὰ τῶν πολεμίων εἰς λείαν ἧκεν, κατὰ γὰρ τὸ τοῦ πολέμου δίκαιον, τῷ νικῶντι πάντα ὑπείκει: ὡς Ξενοφῶν ἐν τῷ Γ΄. τῆς παιδείας, καὶ Πλάτων ἐν τῷ Α΄. τῶν Νόμων, φασὶν ἀποφαινό-„μενοι: πάντα τὰ τῶν νικωμένων ἀγαθὰ τῶν νικώντων „γίγνεσθαι. Καὶ αὐτοὶ δὲ προσέτι οἱ πολέμιοι ζωγρίαι καθεστῶτες, μέρος τῆς λείας συνίστων· οὐ γὰρ ἐς τὸ διηνεκὲς ἀναιροῦντες ὑπῆρχον, ἀλλὰ τοὺς ἀνδραποδισθέντας διέσωζον, ἤτοι σφίσιν αὐτοὺς δουλεύειν κατέχοντες, ἢ καὶ ἄλλοις διαπιπράσκοντες. Ἀπεδίδουν δ' ἐξ αὐτῶν καὶ τοῖς οἰκείοις τοῖς ἐκείνων, τὴν τιμὴν τῆς ἐξαγορᾶς ἀποτίνουσιν: ὡς Ἀχιλλεὺς τὴν Ἠετίωνος ἄλοχον: (Ἰλ: Ζ΄. ς. 327.)

„ . . . Ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι' ἄποινα.

Τοῦτο καὶ περὶ τῆς Χρυσηΐδος θυγατρὸς αὐτοῦ, ὁ γεννήτωρ ἐπανετείνετο Χρύσης (Ἰλ: Α΄ ς. 20.) καὶ Πρίαμος περὶ τοῦ υἱέος: (Ἰλ:

Ω′. ϰ. 502.) Οὕτω δὲ καὶ παρὰ τοῖς ὕϛερον Ἕλλησι λύτραν καταβαλλομένων, οἱ ἀνδραποδισθέντες ἐξηγοράζοντο ἐπὶ ἐκτιμήσει τῇ τεταγμένῃ. Μνᾶν, Ἀριϛοτέλης εἶπεν, (ἐν Ε′. τῶν Ἠθικ: Κεφ: Ι′.) νόμιμον τὸ μνᾶς λυτρῦσθαι. Ὃ διαφερόντως Ἀθηναίων μεταξὺ καὶ Λακεδαιμονίων συγκείμενον κρατεῖν Ἡρόδοτος εἰς μνήμην παρέδωκεν.

Ἐπὶ τῇ τῶν λαφύρων διανομῇ, πολὺς ἐγίνετο ὁ περὶ τῆς ἰσότητος λόγος, μή τις γε δὴ τῆς δικαίας μερίδος παρακρύοιτο. Οὕτως Ὀδυσσεὺς ἐποίει λεηλατήσας τὺς Κίκονας: (Ὀδυσ: Ι′. ϛ. 42.)

„ Δασσάμεθ᾽ ὡς μή τις μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.

Τὸ δ᾽ αὐτὸ ἐπανείληπται, καὶ ἐν τέλει τῆς αὐτῆς Ῥαψωδίας: (ϛ. 549.) ἐπὶ τῇ διαμερίσει τῆς λείας. Ὡσαύτως δὲ καὶ Νηλεὺς, τὰ ἀπὸ τῶν Ἠλείων λαφυραγωγηθέντα καλῶς προσέσχεν (Ἰλ: Λ′. ϛ. 704:

„ Δαιτρεύειν, μή τις οἱ ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.

Διὰ δὴ τῦτο καὶ Ὀδυσσεὺς (Ὀδυσ: Ν′. ϛ. 262.) ἀποκτεῖναι φησὶν Ὀρσίλοχον τὸν υἱὸν τῦ Κρητῶν Ἄνακτος, ὡς τῆς οἱ προσηκύσης μερίδος τῆς λείας ἀποϛερῆσαι βυλόμενον.

„ Οὕνεκά με ϛερέσαι τῆς ληΐδος ἤθελε πάσης.

Τὴν ὖν λείαν τοῖς ϛρατευομένοις ἐπιμερίζειν ὁ ἐπὶ τῦ ϛρατῦ ἡγεμονεύων εἰώθει, διὸ καὶ τὰ ληισθέντα πρὸς αὐτὸν ἕκαϛος προσεκόμιζον. Ὃ καὶ Ἀχιλλεὺς ἔφασκε πεποιηκέναι, τὰς τρεῖς ἐπὶ ταῖς εἴκοσι πόλεις διαπορθήσας, ὧν τὰ μὲν σκῦλα φέρων παρέδωκεν Ἀγαμέμνονι, κατ᾽ αὐτῦ δ᾽ ὕϛερον ἐποτνιᾶτο, ὡς ὐχ ᾗπερ ἔδει δικαίως αὐτὰ διανειμαντος.

Ἀλλὰ γὰρ ὁ τῆς ἐκϛρατείας καθηγησάμενος, ἀπὸ πάσης τῆς λείας μερίδα τινὰ, ἐκτὸς τῦ κλήρυ, ἑαυτῷ ἐξῃρεῖτο, ὥσπερ Νηλεύς: (Ἰλ: Λ. ϛ. 705.)

„ Ἔξελετ' ἄσπετα πολλὰ, τὰ δ' ἄλλ' ἐς δῆμον ἔδωκε.

Καὶ Ὀδυσσεῖ δὲ, ἐκ τῆς ἀπὸ τῶν τοῦ Κύκλωπος ἐπαθροισθείσης λείας, τὸν ἐπίσημον ἔχειν ἀρνειὸν ὑπεχώρησαν: (Ὀδυσ: Ι΄. ς. 550.)

„ Ἀρνειὸν δ' ἐμοὶ οἴῳ εὐκνήμιδες ἑταῖροι
„ Μήλων δαιομένων δόσαν ἔξοχα. . . . . .

Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῆς θήρας, δέκα ἔχεν αὐτὸς αἶγας, τῶν ἑταίρων ἐννέα κομισαμένων ἐν νηὶ ἑκάστῃ (αὐτ: ς. 160.)

„ Ἐννέα λάγχανον, ... ἐμοὶ δὲ δέκ' ἔξελον οἴῳ.

Ὡσαύτως παρ' Ἡροδότῳ (ἐν Καλλιόπῃ) Μαρδονίου ἀποκτανθέντος, καὶ τῆς λείας διανεμομένης κατ' ἄνδρα, Παυσανίᾳ τῷ ἀρχιστρατηγοῦντι ἐπεδόθησαν τῶν τε γυναικῶν, καὶ τῶν ἵππων, καὶ τῶν καμήλων τὰ φέρτατα, καὶ τάλαντα δὴ, καὶ ἄλλα κατ' ἐξαίρεσιν ἄνευ κλήρου. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ τοῖς παλαιτέροις Κορνικόλου τῆς πόλεως ἁλούσης, Ταρκύνιος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν λαφύρων Ὀκρισίαν ἔσχε λαβὼν ἐξαίρετον, τῶν ἐν Κορνικόλῳ γυναικῶν καλλίστην τε καὶ σωφρονεστάτην: (Διονύσ: Ἁλικαρν: ἐν τοῖς περὶ τῆς Ῥωμαϊκ: Ἀρχαιολ: Βιβλ: Δ΄.)

Καὶ γέρα δὲ ἐπ' ἀνδραγαθήμασιν ἐξῃρεῖτο τοῖς λοιποῖς τῶν ἡγεμόνων, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρίστοις, οἷα δὴ καὶ αὐτὸν Ἀγαμέμνονα διανεῖμαι Ἀχιλλεὺς ὡμολόγει: (Ἰλ: Ι΄. ς. 334.)

„ Ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα, καὶ βασιλεῦσι.

Καθ' ἣν διανομὴν καὶ αὐτὸς ἀπηνέγκατο τὴν Βρισηΐδα. Οὕτω καὶ Νεοπτόλεμος ὁ τοῦ αὐτοῦ υἱὸς, μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν: (Ὀδυσ: Λ΄. ς. 555.)

„ Μοῖραν, καὶ γέρας ἐσθλὸν ἔχων ἀπὸ νηὸς ἔβαινεν,

Ἀνδρομάχην ἀπειληφὼς, ἧπερ ἐπιμαρτυρεῖ Ἰȣςῖνος (Ἰςορ: ΙΖ΄.) Καὶ Θησεὺς δὲ ὁ Ἡρακλεῖ ὀπάων γενόμενος κατὰ τῶν Ἀμαζόνων: Γέρας ἀριςεῖον Ἀντιόπην ἔλαβεν: ἧπερ ἐν τῷ βίῳ αὐτȣ̃ φησὶ Πλȣ́ταρχος.

Διὰ τȣ̃το ϗ τοῖς ςρατιώταις βραβεῖα οἱ ἡγεμόνες προϋπισχνεῖσθαι εἰώθȣν, ἐπὶ τȣ̀ς πολεμικȣ̀ς ἀγῶνας αὐτȣ̀ς παραθήγοντες· καθάπερȣ̃ν Ἕκτωρ, τῶν λαφύρων τὰ ἡμίση ἐπαγγέλλεται δώσειν, ὃς ἂν τὸν Πατρόκλȣ νεκρὸν οἷός τε γένοιτο ἐπαγαγέσθαι· (Ἰλ: Ρ΄. ϛ. 231.) Καὶ Ἀγαμέμνων δὲ Τεύκρῳ καθυπισχνεῖτο Τροίας ἁλȣ́σης, δῶρον αὐτῷ ἐπιδώσειν τιμῆεν, μεθ᾽ ὃ ἂν αὐτὸς λάβοι: (Ἰλ: Θ΄. ϛ. 289.)

„ Πρώτῳ τοι μετ᾽ ἐμὲ πρεσβήϊον ἐν χερὶ θήσω,
„ Ἢ τρίποδ᾽, ἠὲ δύω ἵππȣς αὐτοῖσιν ὄχεσφιν,
„ Ἠὲ γυναῖχ᾽ . . . .

Παρὰ δὲ τῷ Οὐϊργιλίῳ: (Αἰνειάδ: Θ΄.) Ἀσκάνιος καθυπισχνεῖτο Νίσῳ, ἐξελεῖν αὐτῷ ἐκ τῆς λείας τὰ Τύρνȣ τεύχη, καὶ προσέτι ϗ πολλὰ ἄλλα γέρα προσεπιθήσειν ἀνδραγαθίας· πρὸς οἷς καὶ τȣ̃ ἀγρȣ̃ μέρος τȣ̃ Λατίνȣ προσιδιάζοντος. (ϛ. 274.)

. . . . . Campi, quod Rex habet ipſe Latinus.
„ (Πρὸς δ᾽ ἀγρῶν τι μέρος, τῶν νυνὶ Λατῖνος ἐπάρχει.)

Ἀμέλει τοι τέμενος: οἷον παρ᾽ Ὁμήρῳ θαμὰ ἑκάςῳ τῶν ἀριςευόντων ἀνδρῶν ἀφορίζεται. Ἰδίᾳ δὲ, (Ἰλ: Υ΄. ϛ. 184.) ἔνθ᾽ Ἀχιλλεὺς Αἰνείȣ διαπυνθάνεται, εἴπερ ἄρα ἧκεν αὐτὸν διαχρησόμενος, ἐπ᾽ ἐλπίδι τεμένȣς, ὅπερ αὐτῷ οἱ Τρῶες ἀντιδȣ̃ναι ὑπέςησαν.

„Ἦ νύ τι τοι Τρῶες τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων
„Καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμηαι
„Αἴκεν ἐμὲ κτείνῃς. . . . .

Ἅπαντα δὴ τοιαῦτα μυρία, οὐ μόνον παρ' Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, καὶ ἔθνεσιν ἄλλοις, δι' ὧν οἷον ὑπεκκαυμάτων, τὴν τῶν στρατευομένων εὐψυχίαν, οἱ στρατηγοῦντες ἀνεπύρσευον.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

Περὶ Εἰρήνης, καὶ περὶ Συνθηκῶν.

Τέλος πολέμου, καὶ ὡσαύτως τοῦδε ἡμῶν τοῦ φιλοπονήματος, ἡ Εἰρήνη. Ἡ δὲ, ἤτοι ἐν τῇ τῶν ὅπλων κεῖται δυνάμει, ὡς ὅτε τῶν πολεμίων δαμασθέντων, οἱ νικῶντες νόμους κατ' αὐτῶν τιθέασιν, οὓς ἂν βούλοιντο· ἢ γοῦν ἐν σπονδῇ, τῇ ἐπί τισι συνθήκαις ὑφ' ἑκατέρου τῶν μερῶν συνισταμένῃ. Τουτὶ δὴ τὸ δεύτερον, ἄμεινόν τε ὂν καὶ μακρῷ ἀσφαλέστερον, διὰ πρεσβευτῶν διεπραγματεύετο ἀποστελλομένων: ὥσπερ Μενέλαός τε καὶ Ὀδυσσεὺς, μετ' ἔστιν ἃς μάχας συγκροτηθείσας, πρὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος εἰς Πρίαμον διεπέμφθησαν, οἷ δὲ ἀποδόσεως, ὧν οἱ Τρῶες φθάσαντες προαφείλοντο, τὴν εἰρήνην ἀπαιτησόμενοι: τοῦθ' ὅπερ ἔοικεν ὁ Ποιητὴς ἐννοεῖν: (Ἰλ: Γ'. ς. 206.) ἔνθα Πρίαμον εἰσάγει οὕτως Ἑλένῃ προσφθεγγόμενον:

„Ἤδη γὰρ καὶ δεῦρο ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεὺς,
„Σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ.

Τὸ δ' αὐτὸ παρασημαίνει: (Ἰλ: Λ'. ς. 139.) ἐν οἷς ὑπὸ Ἕκτορος χρήμασι διαφθαρεὶς Ἀντίμαχος λέγεται, Ὀδυσσεῖ τε καὶ Με-

νελάω διαπρεσβεύουσιν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀντιστῆναι, καὶ προτρεπεὺς τοῖς Τρωσὶ γενέσθαι, ὅπως ἂν ἐκ μέσου ἀμφοτέρους ποιήσαιντο· ὅπερ ὂν ἀνόσιον βούλευμα τοῖς ἐκείνου υἱέσιν ὑπὸ Ἀγαμέμνονος ἐκδεδίκηται. Ἀμέλει καὶ γὰρ ἀεί τε καὶ πανταχοῦ οἱ πρεσβεύοντες, κατὰ συμφωνίαν ἐθνῶν ἁπάντων, ἱεροί τε καὶ ἀνεπηρέαστοι εἶναι νομίζονται. Ταύτῃ δὲ καὶ θεῖοι Ὁμήρῳ προσαγορεύονται Κήρυκες, οἱ ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐπὶ πράγμασι δημοσίοις παρὰ Βασιλέων ἀποστελλόμενοι· ἀπὸ γὰρ Ἑρμοῦ τὴν ἐκείνων ἀρχὴν οἱ παλαιοὶ παράγοντες ἦσαν. Ἧπου δὲ διὰ τοῦτο καὶ Λακεδαίμονες Ταλθυβίῳ τῷ Ἀγαμέμνονος Κήρυκι τιμὰς θειοτέρας ἐπεψηφίσαντο, καὶ ἱερὸν αὐτῷ ἀνέθεντο. Καὶ ἅμα δὲ καὶ τοὺς προς γένους ἐκείνῳ Ταλθυβιάδας, τὸ τῆς διαπρεσβεύσεως ἔργον ἐς ἀεὶ μετιόντας εἶναι προείλοντο, ὡς Ἡρόδοτός τε μαρτυρεῖ (ἐν τῇ Μελπομένῃ) καὶ Παυσανίας ἐν τοῖς Λακωνικοῖς.

Σπονδαὶ τοίνυν συνίσταντο ἐν Βασιλεῦσιν, ὡς ἐστὶν ἰδεῖν (Ἰλ: Γ'. ς. 250.) ἔνθα Ἀγαμέμνων καὶ Πρίαμος συνελθόντες, κατά τινας τελετὰς τεταγμένας, Ἑλλήνων ἐνώπιον καὶ Τρώων θεωρῶν παρισταμένων, τὰς συνθήκας ποιοῦνται. Ἀρνειὸς ἐκεῖ ἑκατέρωθεν προσηνέχθη, Γῇ τε καὶ Διΐ, καὶ Ἡλίῳ θύματα. Τὸν δὲ τράχηλον τοῦ σφαγίου Ἀγαμέμνων ἀπέτεμε, καὶ τρίχας ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐξέκοψε, τὰς τοῖς παρεστηκόσιν ἡγεμόσιν ὑπὸ τῶν Κηρύκων διανεμηθείσας· δι' ὧν ὑπεσημαίνετο, ὡσαύτως δὴ ἐκκοπήσεσθαι μέλλειν καὶ τὸν τὴν σπονδὴν ἀθετήσοντα: ὡς ὁ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ἔφη:

„Κακὸς κακῶς ἄθαπτος ἐκπέσοι χθονὸς
„Γένους ἅπαντος ῥίζαν ἐξημημένος
„Αὕτως, ὅπως περ τόνδ' ἐγὼ τέμνω πλόκον.

Ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον, ἐφ' οἱασοῦν ἁγιωτέρας ὁρκωμασίας τὸ ἱερεῖον σφαγιάζεσθαι εἰώθει: οἷον (Ἰλ: Τ'. ς. 250, κξ.)

ἔνθα καὶ Ἀγαμέμνων, τοῦ κάπρου σφαγέντος, καὶ τῶν τριχῶν ἀποκτμηθεισῶν ἀπὸ τοῦ μετώπου τοῦ σφαγιάσματος, ἐπόμνυσι μηδαμῶς αὐτὸς συμμιγῆναι τῇ Βρισηΐδι. Καὶ Παυσανίας δὲ ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς, παρέδωκεν Ἡρακλῆν τοῖς Νηλέως τέκνοις συνθέσθαι, πίστεως ἑκατέρωθεν δοθείσης, ἐπιτομίων κάπρου· ἅπερ οἱ μὲν τὰ ἔγκατα ἑρμηνεύουσιν· οἱ δὲ τοὺς ὄρχεις. Καθάπερ οὖν καὶ Τυνδάρεως, τοὺς Ἑλένης μνηστῆρας δι' ὅρκου ἐπέδησεν, ἐπὶ τῶν τομίων τοῦ ἵππου· τοῦ αὐτοῦ Παυσανίου προσεπιμαρτυροῦντος (ἐν τοῖς Λακωνικοῖς). παραπλήσιόν τι παρατετήρητο ἐν Ἀρειοπάγῳ, ἐπὶ βεβαιώσεως ἁγιωτέρας, παρὰ τοῦ διώκοντος τινὰ, φόνου, ὡς Δημοσθένης φησὶν, ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους. „Στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου καὶ κριοῦ, καὶ τούτων ἐσφαγ„μένων, ὑφ' ὧν δεῖ, καὶ ἐν αἷς ἡμέραις προσήκει. Τὰ γοῦν τοιαῦτα τῶν θυμάτων, οὐκ εἰώθει ἐς τροφὴν παρατίθεσθαι, ἀλλ' ἀπορρίπτεσθαι· ὡς ὁρῶμεν τὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος κάπρον ἐκεῖνον: (Ἰλ: Τ. ς. 267.)

„Τόν περ Ταλθύβιος πολιῆς ἁλὸς ἐς μέγα λαῖτμα
„Ῥίψ' ἐπιδινήσας βρόσιν ἰχθύσι . . . . . .

„Ὅθεν Παυσανίας, Τοῖς γε ἀρχαιοτέροις ἐς τὰ ἱερεῖα ἦν „καθεστηκὸς, ἐφ' ᾧ τις ὅρκον ἐποιήσατο, μηδὲ ἐδώδιμον „τοῦτο εἶναι ἀνθρώπῳ: τὸ δ' ἔθος παρατετηρῆσθαι γράφει κἀν Ὀλυμπίοις, ὅπου οἱ ἀθληταὶ καὶ γυμνασταὶ παρὰ τοῖς Ἑλλανοδίκαις ἐπώμνυον: ἐπὶ κάπρου τομίων.

Εἶτα καὶ οἶνος προσήγετο ἑκατέρωθεν, ᾧ συναναμιχθέντι ἀπὸ φιάλης ἀπέσπενδον, ἐξ οὗ καὶ αἱ σπονδαὶ προσείρηνται, καὶ οἱ παραβαίνοντες αὐτὰς ὑπερφίαλοι. Κατὰ δὴ τόνδε τὸν τύπον, παρὰ Οὐΐργιλ: (Αἰνειάδ. ἐν Η΄ ς. 640. κξ.)

. . . . . . Jovis ante aram pateramque tenentes
Stabant, et caesa jungebant foedera.

„ (Πρὸς βωμῷ Ζηνὸς ςήτην κρητῆρας ἔχοντε
„ Υἱ' τ' ἐπὶ κταμένῃ τεμέτην σφίσιν ὅρκια πιςά.)

Οὕτω δέ πως ὑπεσήμαινον ἐκχυθήσεσθαι τῶν ἀθετησόντων τὸ αἷμα, σφίσι τε καὶ τοῖς σφῶν ἀπογόνοις κατεπαρώμενοι, ὡς παρ' Ομήρῳ ἀναγινώσκεται: (Ιλ: Γ'. ς. 300.)

„ Ὧδε σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι, ὡς ὅδε οἶνος.

Καὶ δεξιὰς δ' ἐμβάλλειν ἀλλήλοις εἰώθει ἐν ταῖς συνθήκαις: (Ιλ: Β'. ς. 339.)

„ Πῆ δὴ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν;

. . . .

„ Σπονδαί τ' ἄκρητοι, καὶ δεξιαὶ ᾗς ἐπέπιθμεν;

Οὕτω δὲ καὶ Οὐϊργὶλ: (Αἰνειάδ: ΙΑ'. ς. 292.)

. . . . Coëant in foedera dextrae.
„ . . . . (Ξύν τε ῥᾶ ὅρκοις δεξιόεσθον.)

Πίςεως γὰρ σύμβολον ἡ δεξιά, καὶ οἷον ἀῤῥαβὼν τοῖς παλαιοῖς ἐνομίζετο· ὡς ἐκ τῆς ἀμοιβαίας Γλαύκȣ τε καὶ Διομήδȣς προσεγγυήσεως ἐπιδήλως παρίςαται: (Ιλ: Ζ'. ς. 233.)

„ Χεῖρας τ' ἀλλήλων λαβέτην, καὶ πιςώσαντο.

Διὸ Αχιλλεὺς (Ιλ: Ω'. ς. 672.) Πριάμῳ τὸ ἀσφαλὲς ἐπιβεβαιώσων:

„ Ἔλλαβε δεξιτερὴν, μήπως δείσῃ ἐνὶ θυμῷ.

Ὡσαύτως καὶ Αριςοφάνης ἔχει: (ἐν Νεφέλ: ς. 81.)

„ Κῦσον με, καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν.

„῎Ενθ' ὁ Σχολιογραφήσας: ἔθος ἦν (φησὶν) ἐπὶ πίστει, καὶ συν-
„θήκαις βεβαίαις, τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλων. Παρὰ δὲ Πέρσαις τὸ ἔθος μάλιστα πάνδημον ἦν· ἡ γὰρ δεξιὰ αὐτοῖς πίστεως ἐνέχυρον ἦν ἁγιώτατον, ὡς γράφει Διόδωρος.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Θεοὶ ἐπὶ τῶν τοιῶνδε τελετῶν ἐπόπται καὶ μάρτυρες ἀπεκαλοῦντο παρεῖναι, καὶ τῶν ἀσυνθετούντων τιμωροί· ὃν δήπου τρόπον καὶ Ἀγαμέμνων ἐπεβοᾶτο, Ζῆνα τε τὸν κύδιστον καὶ μέγιστον, καὶ Ἥλιον τὸν πάντ' ἐφορῶντα, καὶ πάντ' ἐπακούοντα· καὶ ποταμοὺς, καὶ γῆν, καὶ Πλούτωνα, καὶ Περσεφόνην, καὶ ἔτι λοιπὸν γένος δαιμόνων τῶν ὑπένερθεν τοὺς ἐπιορκοῦντας ἐπιτιννύντων. Παραπλησία δὲ ταύτῃ καὶ ἡ Αἰνείου παρὰ τῷ Μάρωνι: (Αἰνειάδ: Βιβλ: ΙΒ'.) ἱκετήριος ἐπιμαρτυρία. Τοῦτο δ' ἐπὶ πασῶν συνθεσιῶν χώραν εἶχε, τὸ μὴ ἄλλ' ἢ ἐπὶ Θεοῖς αὐτὰς διαπραγματεύεσθαι μάρτυσιν: (Ἰλ: Χ'. ϛ. 254.)

„ Ἀλλ' ἄγε δεῦρο Θεοὺς ἐπιδώμεθα, τοὶ γὰρ ἄριστοι
„ Μάρτυροι ἔσσονται, καὶ ἐπίσκοποι ἁρμονιάων.

Παραπλησίως δὲ καὶ (Ὀδυσ: Ξ'. ϛ. 393.)

„ Ἀλλ' ἄγε νῦν ῥήτρην ποιησόμεθ', αὐτὰρ ὕπερθε
„ Μάρτυροι ἀμφοτέροισι Θεοὶ, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν·

ὡς Εὐμαίῳ Ὀδυσσεὺς ἔφασκεν.

Ἀλλὰ τῶν Θεῶν ἁπάντων ἐξόχως τὸν Δία ἐπὶ τῇ κυρώσει τῶν συνθεσιῶν ἐτύγχανον ἐπικαλούμενοι· ᾧπερ Ἀγαμέμνων διὰ τοῦτο καὶ τὰ πρῶτα δεδώκει, (Ἰλ: Γ'. ϛ. 276.) καὶ οὗπερ ἕνεκα, καὶ Ζεὺς προσείρηται ὅρκιος, καὶ τῷ κεραυνῷ καθώπλισται ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἐπιορκούντων ἐν δολιότητι: ὃ δὴ ἀνενδοιάστως ἐπίστευον ἔψεσθαι, κἂν τὸ πρᾶγμα ἐς μα-

κρὸν ἀναβάλλοιτο. Οὕτω καὶ γὰρ (ὡς μετὰ τὴν ἀθέτησιν τῶν ὅρκων, ἀπίςως Μενέλαον κατέτρωσε Πάνδαρος:) ἀπεφθέγξατο Ἀγαμέμνων: ὡς ἐκ ἄκυρα ἔςαι (εἰπὼν) τὰ ὅρκια, ἐδὲ τῶν ἀρνῶν τὸ αἷμα, ἐδ᾽ αἱ σπονδαὶ αἱ ἄκρατοι, καὶ αἱ ἀντιπροταθεῖσαι δεξιαὶ, αἷς ἐπιτεθαῤῥηκότες ἐγένοντο· εἰ γὰρ καὶ Ζεὺς μὴ παρὰ χρῆμα κολάζοι Τρῶας, ἀλλ᾽ ὀψὲ μέντοιγε, σὺν γυναιξὶν αὐτοὶ καὶ τέκνοις αὐτῶν, δίκας τίσουσιν. (Ἰλ: Δ΄. ς. 155. κξ.) Καὶ ὅτω δήπε ἡ ψευδορκία ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἐκδεδικηται ὀψιγόνοις: καθάπερ ἡ Πύθεια Γλαύκῳ τῷ Ἐπικυδίδῃ „ ἀπεκρίνατο, παρ᾽ Ἡροδότῳ (ἐν Ἐρατοῖ) Ἀλλ᾽ ὅρκε παῖς
„ ἐςὶν ἀνώνυμος· ἐδέ τε χεῖρες, ἐδέ τε πόδες
„ (αὐτῷ·) κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσαν
„ ξυμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν, καὶ οἶκον ἅπαντα.
Ἐπισεσημείωται δὲ καὶ τοῖς Συγγραφεῦσιν Ἑλλήνων, ὅτι Φίλιππος ὁ Μακεδόνων Βασιλεὺς ἀπιςότατός τε καὶ ἐπιορκότατος βασιλέων γενόμενος, δίκας ἔτισε τὰς ὑπὸ τȣ̃ δαιμονίȣ οἱ ἐπιτεθείσας, αἳ καὶ εἰς ἅπαν αὐτȣ̃ τὸ γένος μετοχετεύθησαν. Διόπερ Ἑλλήνων οἱ πάλαι, τῷ Θεῷ μόνῳ τιμωρῷ εἶναι τῆς ἐπιορκίας παρέλιπον, ὡς Δημοσθένης εἰς Ἀριςοκράτην λέγων ἐδίδαξεν. Ὅθεν καὶ Κικέρων (ἐν τοῖς περὶ τῶν Νομ.) ἔφη ὅτι ἐπιορκίας ποινὴ, θεία μὲν ὄλεθρος· ἀνθρωπίνη δὲ ὄνειδος.

Ἐν γȣ̃ν ταῖς συνθήκαις, τȣτὶ πρῶτον διωρίζετο, ἡ ἐπιςροφὴ τῶν ἀφαιρεθέντων· διὸ Ἀγαμέμνων ἀπαιτεῖ τοῖς Ἀχαιοῖς πρὸς Τρώων ἀποδοθῆναι Ἑλένην, καὶ πάνθ᾽ ὅσα σὺν αὐτῇ ἀφήρπασε Πάρις. Προσεπετίθει δὲ ἰδιαίτερον καὶ πρόςιμον τόδε, τοῖς Ἕλλησι Πρίαμον ἀντισηκῶσαι, τάς τε δαπάνας ἀποδόντα, καὶ τȣ̀ς μόχθȣς ἀντιταλαντεύσαντα, ὅσπερ ἐπὶ τῇ ἐκςρατείᾳ ὑπέςησαν· (Ἰλ: Γ΄. ς. 286.)

Ἀλλὰ γὰρ ἐκεῖνο ἴδιον ἐπὶ τῆς τοιᾶσδε συνθήκης πρȣ̈τέθη: ὅτι διὰ μάχης προσωπικῆς, τῆς μέσον Ἀλεξάνδρȣ καὶ Μενελάȣ, τὸ πᾶν ἔργον ȣ̈τως ἐχρῆν διαπερανθῆναι, ὥςε θατέρȣ ἀποκτανθέντος, θάτερον, τῶν περὶ ὧν ἡ ἔρις πραγμάτων τῆς ἀπολαύσεως, εἶναι κύριον. Πανάρχαιον δήπȣθεν ὑπῆρχε τὸ ἔθος, τȣ̃ διὰ μονομαχίας τὸ ὅλον τȣ̃ πολέμȣ διαλύεσθαι νεῖκος, καὶ τȣ́τȣ παλαιὸν ὑπόδειγμά φέρεται παρὰ Ἡροδότῳ (ἐν τῇ Καλλιόπῃ:) ἔνθα Ὕλας ὁ τȣ̃ Ἡρακλέȣς, καὶ Ἔχεμος ὁ Τεγεατῶν Ἄναξ: ὁ μὲν ὡς ἐκ τȣ̃ ςρατȣ̃ τῶν Ἡρακλειδῶν, ὁ δὲ ὡς ἐκ τȣ̃ τῶν Πελοποννησίων, ἐπὶ τοιᾶδε συνθήκῃ ἀλλήλοις συνέβαλον: ἵνα, ἐὰν μὲν ἐκεῖνος γένηται κρείσσων, τὸ τῶν Ἡρακλειδῶν γένος ἐπὶ τὴν πατρῴαν αὐτοῖς δεσποτείαν τῆς Πελοποννήσȣ ἐπανέλθωσιν: ἢν δὲ μὴ, ἐς γ' ἐπὶ ἑκατοςύος ἐνιαυτῶν ἀπέχοντες ὦσι. (Διόδωρ: Σικελ: Βιβλ: Δ'. Κεφ: 183:) Ἄλλοτε δ' ȣ̃ν καὶ ἐκ συμβολῆς πλειόνων ἡ σωτηρία ταῖς ςρατειαῖς ἐμνηςεύετο: ὡς ὅτε Ἀργεῖοι τε καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ Θυρέας ἐρίζοντες, τριακοσίȣς ἐξ ἑκατέρȣ ςρατȣ̃ ἐπὶ τὴν ἔριν ἐξελέξαντο ἀντιπαρατάξαντες, ὡς ἂν ἡ ἀμφισβητȣμένη χώρα τοῖς νικήσασι περιγένοιτο. Οὕτω δὴ καὶ οἱ Τεγεάται, καὶ Φενεάται διὰ τριῶν αὐτοκασιγνήτων, τῶν ἑκατέρωθεν ἀντιπαραταχθέντων, διητήσαντο τὰ τῆς μάχης, ὥσπερ Δημάρατος καθιςόρησεν ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς: καὶ ταύτῃ δὲ τῇ μάχῃ καὶ Πλȣ́ταρχος παρατίθησιν (ἐν τοῖς παραλλήλοις) τὴν τῶν Ὡρατίων τε καὶ Κουριατίων, αὐτοκασιγνήτων ἀμφοτέρωθεν ὄντων, καὶ ἰσαρίθμων, ἀνταγώνισιν.

Ἀλλὰ γὰρ ȣ̓χ ȣ̈τω συνεχῶς ἡ τοιάδε τȣ̃ πολέμȣ συνθήκη συνετελεῖτο: ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πλεῖσον τὰ ξίφη συνέτρεχεν ἀθρόα, καὶ τὴν ἀνδροκτασίαν ἐς πέρας ἦγε. Καὶ ȣ̓δ' οἱ δȣ̃λοι δ' ἐν αὐτοῖς καὶ αἱ πα-

ουργοὶ τέχναι ἀπῆσαν, ὧν γενετῆρα πολύγονον Ὅμηρος Ὀδυσσέα ἀνακηρύττει· οὗτινος τῇ ὑποβολῇ Ἐπειὸς τὸν Δούρειον ἐτεκτήνατο ἵππον· ἐν ᾧ καὶ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς ἔνεδρος ἐγκαθειρχθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων, τῶν ἐν Ἕλλησιν ἀρίστων, τὸ Τροίας ἄστυ κατέσχον, καὶ φλογὶ καὶ σιδήρῳ ἄρδην ἀπήλειψαν. Οὕτω δὴ πέρας ἔσχε τὰ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καὶ ἡ εἰρήνη συνέστη, διὰ τῆς τῶν πολεμίων πανολεθρίας, ἣν ὁ Ἑλλήνων στρατὸς ἐξειργάσατο.

ΤΕΛΟΣ.

Ἐκ τῶν Ἀγγέλου Μαρίας Κυιρίνου τοῦ Ἑνετοῦ: τοῦ ποτὲ μὲν ἐπὶ τῶν ἐν Κερκύρα ἐμπολιτευομένων Λατίνων Ἀρχιεπισκοπήσαντος, ἔπειτα δὲ εἰς ἀξίωμα Καρδινάλεως ὑπὸ τοῦ Ῥώμης ἀρθέντος: Σύγγραμμα ἀπὸ τῆς Λατινίδος Φωνῆς ἐξελληνισθέν.

Περὶ τῶν Κερκυραϊκῶν Ἀρχαιολογιῶν.

ΚΕΦΑΛ. Α΄.

Κατά γε τὰ Διδύμῳ ἀποδιδόμενα Σχόλια εἰς τὴν Ὁμήρου Ποίησιν (Ὀδυσ: Ε΄. ϛ. 34.) **Σχερία** ἐκαλεῖτο ἡ νῆσος ἡ τῶν **Φαιάκων** τὸ πρότερον, ἡ μετὰ τοῦτο **Κέρκυρα**, τὸ δ᾽ ἀρχαιότατον ὀνομαζομένη **Δρεπάνη**. (Εὐστάθ: ἐν ταῖς Παρεκβ: καὶ Στέφ: ὁ Βυζάντ., ἢ ὁ τούτου ἐπιτομεὺς Ἑρμόλαος ἐν τοῖς περὶ πόλεων: ἐν φωνῇ **Φαίαξ**.) Καὶ Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος, ἐν Βιβλ: Δ΄. τῶν Ἀργοναυτ: οὕτως ᾄδων:

„Ἔςι δέ τις πορθμοῖο παροιτέρη Ἰονίοιο,
„Ἀμφιλαφὴς, πίειρα, Κεραυνίη εἰν ἁλὶ Νῆσος,
„Ἧ ὕπο δὴ κεῖσθαι δρέπανον φάτις: (Ἵλατε Μȣσαι!).
„Οὐκ ἐθέλων ἐνέπω προτέρων ἔπος· ᾧ ἀπὸ πατρὸς
„Μήδεα νηλειῶς ἔταμε Κρόνος. (Οἱ δέ ἑ Δηȣς
„Κλείȣσι χθονίης καλαμητόμον ἔμμεναι ἄρπην.
„Δηὼ γὰρ κείνῃ ἐνί δήποτε νάσσατο γαίῃ·
„Τιτῆνας δ' ἔδαε ςάχυν ὄμπνιον ἀμήσασθαι·
„Μάκριδα φιλαμένη.) Δρεπάνη τόθεν ἐκκλήϊςαι·
„Οὔνομα Φαιήκων ἱερὴ τροφός. . . . . .

Τῶν τοίνυν δισσῶν τῆς ἄρπης ἐκείνης χρήσεων, τὴν μὲν, εἰς Ἀμητὸν Ἀριςοτέλης ὑπέθεσο, (ἐν Βιβλ: τῷ περὶ τῆς Κερκυραίων Πολιτεί:) τὴν δὲ „ εἰς τὴν ἐκτομὴν τῶν αἰδοίων „ (Τίμαιος παρὰ τῷ Ἀπολλωνίȣ Σχολιαςῇ.) φάσκων: τȣ̍νομα τῇ Νήσῳ ἐπιτεθῆναι ἀπὸ τȣ̃ Δρεπάνȣ, ᾧπερ ἀπεξέτεμε τὰ τȣ̃ Οὐρανȣ̃ αἰδοῖα ὁ Κρόνος, ἢ ὁ Ζεὺς τὰ τȣ̃ Κρόνȣ. Ἐξ ȣ̃ καὶ ἐπιςυγῆ τὴν Κέρκυραν Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς προσεῖπεν, ἐν οἷς τὴν Ὀδυσσέως ἐπὶ τῆς Νήσȣ ἀφηγεῖται προσόρμισιν.

„ . . . . . Νῆσον δ' εἰς Κρόνῳ ςυγȣμένην
„Ἄρπην περάσας μεζέων κρεανόμον,
„Ἄχλαινος ἵκτης πημάτων λυγρῶν κόπις (ἴσ: κόπιν))

Καὶ ὁ τȣ̃ Λυκόφρονος ἐξηγητὴς Κέκης: (εἴ τε Ἰωάννης ȣ̃τος ἐςὶν „ „ εἴτ' ȣ̃ν ὁ Ὁμαίμων Ἰσαάκιος:) προσέθετο: Καὶ ȣ̃τω μὲν ἡ

„Κέρκυρα Δρέπανον λέγεται. Τήν γε μὴν Ἅρπην ἄλλοθι
„ ὁ αὐτὸς Λυκόφρων ἀναφέρων: Ἅρπης Κρόνου πήδημα εἶπεν.

Ἐντεῦθεν ὁ Σχολιαστὴς ἡγεῖται Δρέπανον ὠνομασθῆναι καὶ τὸ ἐπὶ τῆς Σικελίας Φρέριον. Ἄλλοι δὲ, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς Ἀχαΐας ἀκρωτήριον, „κατὰ Παυσανίαν, τὸν (ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς) ἱστοροῦντα: Λέγεται „λόγος, ὡς Κρόνος τῆς θαλάσσης ἐνταῦθα ἔρριψε „τὸ δρέπανον, ᾧ τὸν πατέρα Οὐρανὸν ἐλυμήνατο. „Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὴν ἄκραν, Δρέπανον ὀνομάζουσι.

Συμπεριῆλθε τοιγαροῦν τοῖς ῥιφεῖσιν αἰδοίοις μετὰ τῆς Ἅρπης καὶ τοὔνομα πολλαχόσε συμπεριφερόμενον: καθὰ καὶ Ἡσίοδος (ἐν τῇ Θεογονίᾳ) περὶ τοῦ Κρόνου ᾄδων φησί.

„ . . . . Πελώριον ἔλλαβεν Ἅρπην,
„ Μακρὴν καρχαρόδοντα, φίλου δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς
„ Ἐσσυμένως ἤμησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθαι
„ Ἐξοπίσω· τὸ μὲν οὔτι ἐτώσια ἔκφυγε χειρός·
„ Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
„ Πάσας δέξατο γαῖα. Περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν
„ Γείνατ' Ἐρινῦς τε κρατερὰς, μεγάλους τε Γίγαντας.

Καὶ μετ' ὀλίγα:

„ Μήδεα θ' ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντον
„ Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ·
„ Ὣς φέρετ' ἀμπέλαγος πουλὺν χρόνον. . . .

Ἀλλ' ἥπου τὸ μᾶλλον εἰκός ἐστὶν ἀπὸ τοῦ σχήματος τοὔνομα τῇ Κερκύρᾳ προσαρμοσθῆναι, ὡς αὐτὸς ἐπιφέρει ὁ τοῦ Ἀπολλωνίου Σχο- „λιογράφος· Δρεπάνη δ' ἐκαλεῖτο, διὰ τὸ τὴν Δήμητρα „δρέπανον παρὰ Ἡφαίστου αἰτησαμένην, τοὺς Τιτᾶ- „νας διδάξαι θερίζειν· εἶτα αὐτὸ κρύψαι εἰς τὸ πα- „ραθαλάσσιον μέρος τῆς Νήσου· προσκλυζούσης δὲ „τῆς θαλάσσης ἐξομοιωθῆναι τὴν θέσιν τῆς γῆς „δρεπάνῃ. Παραπλήσιόν τι δὲ καὶ περὶ τοῦ Σικελικοῦ Δρεπάνου Σέρ- βιος παρέδωκεν ὁ τοῦ Οὐϊργιλίου Σχολιαστὴς, (ἐν τῷ Γ'. Βιβλίῳ τῆς Αἰνειάδος.) ᾧ καὶ Κλουβέριος συνᾴδει, (ἐν τῷ Β'. τῶν περὶ τῆς πάλαι Σικε- λίας Κεφαλ: Α') καὶ ἄλλοι: οἷσπερ ἀλλ' οὖν οὐδόλως συντίθεται Βό- χαρτος (ἐν τῷ Α'. Βιβλ: Κεφ: 27. τοῦ Β'. μέρους τῆς ἱερ: Γεωγρ:) ἀντιφέρων ὅτι, ἐν τῷ Δρεπανιτανῷ τούτῳ λιμένι, οὐκ σχήματι ἅρπης ἡ γῆ διακαμπυλεῖται, ἀλλ' εἰς ὀξὺ προσεκκύπτει λήγουσα. Ἀλλ' ὅτι ἡ Κέρ- κυρα Δρεπανοειδής πως ἐστὶ τὸ σχῆμα, δῆλον τοῖς ἐποπτεύσασι.

Παραπλησίως δὲ καὶ Μάκρις εἴρηται ἡ Κέρκυρα παρὰ τῷ Ἀπολ- λωνίῳ ἐν τῷ Δ'. Βιβλ:

„Μάκριν τ' εἰσαφίκανε Διωνύσσοιο τιθήνην.

Ἣν ἄμεινον ἴσως ἀπὸ τοῦ μακροτενοῦς τοῦ σχήματος οὕτως ἀποκεκλῆσθαι λέγειν, ὡς καὶ ὁ τὰ Διονυσίου τοῦ περιηγητοῦ ἑρμηνεύσας Εὐστάθιος ὁ „Θεσσαλονίκης τὴν Εὔβοιαν φησὶν εἰρῆσθαι, διὰ τὸ τῆς θέσε- „ως ἐπίμηκες. Τὴν αὐτὴν γὰρ τῇ τοῦ Βάκχου τιθήνῃ Κερκύρᾳ πα- ραπλησίως ἐπιτεθεῖσθαι κλῆσιν, ἥν περ καὶ τῇ Εὐβοίᾳ, ὡς ἐκ τοῦ Ἀπολλωνίου μανθάνομεν (ἐν Βιβλ: Δ'.)

„Κείνη δὴ πάμπρωτα Διὸς Νυσσήϊον υἷα,
„Εὐβοίης ἔντοσθεν Ἀβαντίδος ᾧ ἐνὶ κόλπῳ
„Δέξατο . . . .

Καὶ ἄλλως δὲ **Σχέρεια** ἡ Κερκύρα ἐπωνομάσθη. Ὡς γὰρ διέξεισιν αὐτὸς Σχολιαστὴς Ἀπολλωνίȣ, Ἀριστοτέλης ἐστὶν ὁ τὴν αἰτίαν τῆς „τοιαύτης ἐπωνυμίας τῇ Κερκυραϊκῇ ἀποδȣ̀ς Νήσῳ: φησὶ γὰρ τὴν „Δήμητρα φοβȣμένην, μὴ οἱ ἐκ τῆς Ἠπείρȣ ἐρχόμενοι πο- „ταμοὶ, ἤπειρον αὐτὴν ποιήσωσι, δεηθῆναι Ποσειδῶνος ἐπι- „στρέψαι τὰ τῶν ποταμῶν ῥεύματα. Ἐπισχεθέντων ȣ̃ν τȣ́- „των, ἀντὶ Δρεπάνης Σχερίαν ὀνομασθῆναι. (Ὅρα καὶ τὸν Σχολιας: ἐν τῇ τῶν Ἐπιγραμ: ἀνθολογ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: 51. ἐπίγ- ραμ. α΄. καὶ Στέφαν: τὸν Βυζάντ: ἐν τῇ φωνῇ **Σχερία.** Καὶ Εὐστάθ: κατ᾽ ἀρχὰς τȣ̃ Ε΄. τῆς Ὀδυσ:) Ἡ δὲ παραγωγὴ ἀπὸ τȣ̃ ἴσχειν, καὶ σχεῖν κληθῆναι τὴν Σχερίαν ἐμφαίνει. Ἐκ γȣ̃ν παραπλησίας ὑδά- των ἐπιῤῥοίας καὶ τὴν Λευκάδα ποτὲ ἀπονησοχερσωθῆναι, τὴν πάλαι Νήρυτον, ἱστορεῖ Πλίνιος: (Φυσικ: ἱστορ: Βιβλ: Δ΄. Κεφ: Α΄.)

Ἀλλὰ Σαμȣὴλ Βόχαρτος (ἐν τῇ ἱερ: Γεωγρ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΚΓ΄.) ἐκ τοῖς φωνῆς **Σχάρα**, τῆς παρὰ Φοίνιξι τὸ Ἐμπόριον ση- μαινȣ́σης, **Σχερίαν** ἐτυμολογεῖν ἐθέλει τὴν Κέρκυραν, ὡς ἔκπαλαι τὴν Νῆσον ȣ̃σαν τῇ Ναυτικῇ ἔκδοτον.

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

Διόδωρος (ἐν τῷ Δ΄. τῆς Βιβλιοθ:) τῶν Ἀσωπȣ̃ καὶ Μεθώνης θυ- „γατέρων ȣ̃σαν, τὴν Κέρκυραν (φησὶν) ὑπὸ δὲ Ποσειδῶνος „ἀπενεχθῆναι ἐπὶ τὴν Νῆσον τὴν ἀπ᾽ ἐκείνης κληθεῖσαν **Κέρκυραν.** Καὶ Στέφανος περὶ πολ: ἐν λέξ: **Φαίαξ:** ὅτι Φαίαξ „Ποσειδῶνος, καὶ Κερκύρας τῆς Ἀσώπιδος, ἀφ᾽ ἧς ἡ Νῆ-

„σος Κέρκυρα ἐκλήθη (ὡς ἀπ' ἐκείνε Φαιακία,) ἡ τὸ πρὶν „Δρεπάνη καὶ Σχερία κληθεῖσα. Παρίστησι δὲ μάρτυρα τε λεγομένε Ἑλλάνικον ἐκ τε Α'. τῶν Ἱερειῶν. Ταυτὰ καὶ Εὐστάθιος ἔχει ἐν τῷ Ε'. τῆς Ὀδυσ: Ὅρα καὶ Παυσανίαν ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς, κὰν τῷ προτέρῳ τῶν Ἠλειακῶν.

Ὁ μέν τοι Βόχαρτος ἀπὸ τῆς Ἀράβων φωνῆς, Κάρκαρα τὴν Κερκύραν κληθῆναι οἴεται: ὃ σημαίνει: τὸ εἰρηνικῶς καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ διάγειν· καθάπερ Ὁμήρε μαρτυρεῦντος (Ὀδυσ: Η'.) διαζῶντες ἦσαν τὸ πάλαι οἱ Φαίακες. Ἀλλὰ τὸ Κερκύρας ὄνομα ἐδαμε παρ' Ὁμήρῳ ἀναγινώσκεται. Διὸ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀρδεῖνος εἰκότως ἐλέγχεται, ὁ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἀρχαίᾳ Γεωγραφίᾳ τῷ Ὁμήρῳ τετο προσαναπλάττων· ὃν δήπε ἔλεγχον καὶ ὁ Γραμματικὸς Καλλίμαχος ὑπὸ Ἐρατοσθένες καὶ Ἀπολλοδώρε ὑπέστη, (ὡς ἐστὶ μαθεῖν παρὰ Στράβωνι βιβλ: Α'. καὶ Ζ'.) τὴν Ὁμηρικὴν Σχερίαν προσαγορεύσας Κέρκυραν.

Γεζεκιὴλ ὁ Σπαγχέμιος διατείνεται, ὅτι Κερκυρά τε καὶ Κερκυραῖοι, ἐδέποτε παρὰ τοῖς παλαιοῖς Κόρκυρα τε καὶ Κορκυραῖοι, διὰ τε (Ο) ἦν προφερόμενον. ἀλλ' ὁ παρεκβολεὺς Εὐστάθιος, „ἐν τοῖς Διονυσίε τε (περιηγητε ϛ. 994.) παρασημειοῖ: ὅτι πολλὰ „Σχόλια, καὶ πολλὰ Ἱστοριῶν ἀντίγραφα ἐμφαίνεσιν ἀμ- „φιβόλως ἔχειν παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὴν τῆς Νήσε „ταύτης γραφήν: λέγεσθαι γὰρ καὶ διὰ τε (Ο) Κόρκυραν. Ἀλλὰ τῇ διὰ τε (Ε) γραφῇ ὁ Σχολιαστὴς διὰ παντὸς χρῆται· καί γε ἰδίως παρατηρεῖ, ὅτι ἡ Μικρά τε καὶ Μέλαινα, ἡ καθ' ἡμᾶς (Curzola) τὸ Νησίδιον, Κορκύρα μάλιστα διὰ τε (Ο) ὀνομάζεται.

Α'λλαμὴν καὶ Κέρκυρα καὶ Κέρκυρα προσείρηται ἡ Κερκίρα, εἴτε κατὰ βραχεῖαν παραλλαγὴν τοῦ (υ) εἰς τὴν (ου) δίφθογγον· εἴτ' οὖν καὶ διὰ τὸ τῆς Νηὸς εἶδος, ἣν Κέρκουρον ναυπηγοῦντες οἱ Κερκυραῖοι ἐτύγχανον· εἴρηνται γὰρ καὶ Κέρκυρες οἱ Κερκυραῖοι, ὡς ὁ τὰ Διονυσίου σχολιάζων αὐτὸς ἐπισεσημείωκεν. Α'λλ' ἐνταῦθα ἐπανορθωτέον μετὰ Βοχάρτου, καὶ τὴν ἐν τῷ Λεξικῷ Ἡσυχίου διεσφαλμένην ἀνάγνωσιν: Σχερίη καὶ ἡ Κουρα: ἀναγνωστέον δὲ: Σχερίη Κέρκυρα.

Κορκυραῖα δὲ καὶ τὰ ἐν Α'ρμενίᾳ Γορδιαῖα ἤκουσεν ὄρη ὑπὸ Α'λεξάνδρου τοῦ Πολυΐστορος (παρ' Εὐσεβίῳ ἐν τοῖς Χρονικ:) λέ„γοντος, ὅτι τοῦ πλοίου τούτου (ἤτοι τῆς τοῦ Νῶε Κιβωτοῦ) κατα„κλιθέντος ἐν Α'ρμενίᾳ, μέρος τι ἔτι εἶναι λέγεται ἐν τοῖς „Κορκυραίοις ὄρεσι τῆς Α'ρμενίας διαμένον. Α'λλὰ Βόχαρτος (ἐν τῇ ἱερ: Γεωγ: Βιβλ: Α'. Κεφ: Β'.) τὴν Γορδιανὴν κληθῆναι ἐτεκμήρατο, διὰ τὴν τοῦ Χὰμ πρὸς τὸν γεννήτορα Νῶε ἀπόνοιαν.

Ε'κ τοῦ Κορκύρας ὀνόματος, τὸ Κορφοὶ κοινότερον προῆλθεν, ὃ πρότερον Κορυφὼ ἦν, διὰ τὴν ἐπὶ τῆς Νήσου ἄκραν, ἥτις „ὑπὸ Νικήτα τοῦ Χωνειάτου (ἐν τοῖς Χρονικ: Βιβλ: Β'.) Κορυφὼ „προσείρηται, ὡς αἰγίλιψ πᾶσα καὶ ἀγχινεφὴς οὖσα, ἐλι„κοειδής τε τὴν θέσιν καὶ ὑψικόρυμβος προσνενευκυῖα εἰς „τὸ βάθιστον τῆς θαλάσσης· πέτραι δὲ περιερρώγεσαν „αὐτὴν ἀμφίκρημνοι καὶ ἀπότομοι. Α'λλ' Ε'δουάρδῳ Vels, τῷ τὴν Διονυσίου περιήγησιν κατὰ τὴν νῦν Γεωγραφίαν παραπεποιηκότι, τὴν Κορφοὶ, ἢ Κορυφὼ, εἰς τὴν Κόρφυν ἔδοξε μεταφράσαι:

„Κείνην νῦν ναῦται Κόρφυν διεφημίξαντο.

Ῥαφαὴλ δὲ ὁ Βολτεῤῥανὸς (Γεωγρ: Βιβλ: Θ΄.) καὶ ἄλλοι Κορφίνιον ἀπεκάλεσαν. Ἀλλ᾽ οὐδεὶς τόδε τὸ Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνώτων εἶναι φήσει Μητρόπολιν.

Ἡ μικρά τε καὶ μέλαινα ῥηθεῖσα Κορκύρα, ἐκ τῆς Ποσειδῶνος καὶ Ἀσώπιδος Κερκύρας, καὶ αὐτὴ καθιστόρηται ὑπὸ Ἀπολλωνίου (ἐν τοῖς Ἀργοναυτ: Βιβλ: Δ΄.) τοῦ καὶ διότι μέλαινα προσείρηται διερμηνεύσαντος:

„ . . . . Κέρκυραν ἵκοντο
„ Ἔνθα Ποσειδάων Ἀσώπιδα νάσσατο κούρην
„ Ἠΰκομον Κέρκυραν, ἑκὰς Φλιουντίδος αἴης,
„ Ἁπάξας ὑφ᾽ ἔρωτι· μελαινομένην δέ μιν ἄνδρες
„ Ναυτίλοι ἐκ πόντοιο κελαινῇ πάντοθεν ὕλῃ
„ Δερκόμενοι, Κέρκυραν ἐπικλείουσι μέλαιναν.

Ἔοικε δ᾽ οὖν τὴν ἐλάσσονα ὑπὸ τῆς μείζονος ἐπισυστῆναι· ἀλλ᾽ ὅθεν ἄρα Βόχαρτος (ἐν Μέρ: Β΄. τῆς ἱερ: Γεωγραφ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΚΓ΄.) μαρτυροῦντα ἐπεισάγει Στράβωνα (ἐκ τοῦ Ζ΄. Βιβλ:) ἔνθα μηδενὸς λόγου περὶ Κερκυραίων ὑπόντος; ἐνταῦθα γὰρ τοῦ Κνιδίων κτίσματος μνεία γίγνεται· περὶ οὗ Στράβωνι, καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος ἐν τῇ περιηγήσει συνάδει:

„ . . . . Ἥτε λεγομένη
„ Μέλαινα Κέρκυρ᾽, ἣν Κνίδιοι κατῴκισαν.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Οἱ ἀπὸ Κερκύρας τῆς Ἀσωπίδος Κερκυραῖοι, ἀπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Φαίακος, ὃν ἐκ Ποσειδῶνος ἔσχε, Φαίακες ἐπεκλήθησαν. (Ὅρα Στέφ: τὸν Βυζάντ: ἐν τῇ φωνῇ Φαίαξ καὶ Διόδ: τὸν Σικελ: ἐν τῷ Δ'. καὶ τὸν Σχολιαστ: Εὐστάθ: ἐν τῷ Ε'. τῆς Ὀδυσ:)

Ἃ δ' οὖν περὶ τοῦ Φαίακος ὁ Μαρμαρᾶς γράφει, ὅτι ἄριστα καὶ εὐνομώτατα τὴν Κέρκυραν διοικήσας ἐγένετο, ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περὶ τούτων συγγράψαντος μαρτυρούμενα ἴσμεν. Καὶ οὐδ' ὃ προστίθησιν, ἐστὶν ἀληθὲς, τὸ ἐπὶ τοῦ Φαίακος ἡγεμονεύοντος, τὸν Ἰάσωνα μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἐπὶ τὴν Νῆσον καταῖραι· οἱ γὰρ τὰ Ἀργοναυτικὰ γραφῇ παραδόντες ἐπὶ Ἀλκινόου τοῦ Φαιάκων Ἄνακτος τὴν κάταρσιν ἀναφέρουσιν· ἔπειτα, οὐδ' ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ (ἐν Βίῳ Θησέως) Φαίαξ, οὐδ' ὁ (ἐν τῷ Ἀλκιβιάδου) ἀντὶ τοῦ οἰκιστοῦ Φαιακίας εἰκότως ἂν ὑποτεθείη· καθάπερ οὖν οὐδ' ὁ ὑπὸ Ἀριστοφάνους (ἐν τῇ ἐπὶ τοῖς ἱππεῦσι Κωμῳδ:) μνημονευόμενος· οὐδ' ὁ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδ: (ἐν τῷ Ε'. τῆς Ἱστορ:) οὐδ' ὁ παρὰ τῷ Σικελῷ Διοδώρῳ (Βιβλ: ΙΑ.) τὰς ἀμάρας τοῖς Ἀγριγεντίνοις ἐξευρὼν, τὰς ἐξ αὐτοῦ ἐξονομασθείσας Φαίακας.

Ὁ δὲ Βόχαρτος (ἐν τῇ Ἱερ: Γεωγραφ: Βιβλ: Α'. Κεφ: ΚΓ'. τοῦ Β'. Μέρους) ἐκ τῆς Ἀράβων φωνῆς Φάϊξ, τῆς περιουσίαν πλούτου, καὶ ὑπεροχὴν ἀρετῆς τε καὶ ἀξιοπρεπείας δηλούσης, οὕτω τοὺς Φαίακας προσαγορευθῆναι ὑπεσημείωσεν.

Ὁμήρῳ δὲ σύνηθες τὴν μὲν Νῆσον Σχερίαν, τοὺς δ' ἐποίκους διηνεκῶς ἀποκαλεῖν Φαίακας. Καὶ Φαιακίδος ποιήματος Ὁμηρικοῦ μέμνηται Ὀυΐδιος ἐπιστέλλων ἐκ Πόντου. Ἥν περ δὴ Φαιακίδα Ἰωάν: Ἄλβερτ: Φαβρίκ: (ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῆς Ἑλληνικ: Βιβλιοθ: Κεφ: Β'.) τῇ Φωκαΐδι

Νήσῳ συνέχεε: περὶ ἧς Ἡρόδοτος ἐν τῷ ἐ καλῶς αὐτῷ ἀποδοθέντι Βιβλιαρίῳ (Κεφ: ΙϚ΄.) Ἀλλὰ τυχὸν **Φαιακὶς** ἐπιγέγραπτο, τὸ μέρος τῆς Ὁμήρε Ὀδυσ: ἐν ᾧ τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσέα παρὰ τοῖς Φαίαξι γεγονότα εἴρηται· κατὰ γὰρ Αἰλιανὸν (ἐν τῷ περὶ ποικιλ: ἱςορ: Βιβλ: ΙΓ΄. Κεφ: ΙΔ΄.) τὰ Ὁμήρε ποιήματα διαμερισθέντα τὸ πάλαι κατὰ ὑποθέσεις ᾄδεσθαι εἰώθει· ὡς καὶ Εὐςάθιος ἐν τῷ Α΄. τῆς Ἰλιάδος παρέδωκεν. (Ὅρα καὶ Ἀλλάτιον ἐν τῷ περὶ τῆς Ὁμήρε πατρίδος Κεφ: Ε΄.)

Οὐ καλῶς ὁ Ἀνδρονίκε Παλαιολόγε τε γεραιτέρε τὰ περὶ τῶν ἐπισκοπικῶν θρόνων λατινιςὶ ἑρμηνεύσας, τὸ ῥηθὲν: **Κέρκυρα ἡ Φαιακία**, εἰς τὸ **Κέρκυρα ἡ νῦν Φαιακία**: μετήνεγκεν· ἔλαθε γὰρ αὐτὸν, ὡς ἄρα καὶ συχνὲς ἄλλες τῶν Λατίνων, ὅτι τὸ **Φαιακίας** ὄνομα, τε Κερκύρας ἦν ἀρχαιότερον: περὶ ἧς καὶ Σεΐδας ἔφη: **Κέρκυρα ἡ Νῆσος τὰ νῦν λεγομένη, Φαια-**
„ **κία πρότερον ἐκαλεῖτο, χώρα τῶν Φαιάκων.**

Τῆς Κερκυραϊκῆς Φαιακίας, ἡ παρ' Ἡροδότῳ **Ὄασις ἡ Φαιακὶς** ἐπονομασθεῖσα, ὡς ποῤῥωτάτω ἐςὶν ἀπέχεσα. ἀλλ' εἴπερ ἄρα Ὅμηρος Αἰγύπτε γεγονὼς διετέλεσεν, εἴτε γέννημα, εἴτε παίδευμα, καθά τινες ὑπειλήφασιν, ἐκ ἂν ἔξω πάντη τε πιθανε εἴη, καὶ τὸ τὴν Αἰγυπτίαν Φαιακίδα ὑπόθεσιν ἐσχηκέναι τὸ Ὁμηρικὸν Ποιημάτιον, ἡ Φαιακὶς, ὅπερ ἡμῖν ὁ Συγγραφεὺς ὑποπτεύσας ἔδοξεν.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

„ Ναυσίθοον μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
„ Γείνατο, καὶ Περίβοια, γυναικῶν εἶδος ἀρίστη,
„ Ὁπλοτάτη θυγάτηρ μεγαλήτορος Εὐρυμέδοντος,
„ Ὅς ποθ' ὑπερτίμοισι γιγάντεσσιν βασίλευεν.
„ Ἀλλ' ὁ μὲν ὤλεσε λαὸν ἀτάσθαλον, ὤλετο δ' αὐτὸς·
„ Τῇ δὲ Ποσειδάων ἐμίγη, καὶ ἐγείνατο παῖδα
„ Ναυσίθοον μεγάθυμον, ὃς ἐν Φαίηξιν ἄνασσεν·
(Ὅμ: Ὀδυσ: Η'.)

Καὶ δῆλον ἄρα ἐπίσης ἐξαμαρτάνειν, τούς τε τὸν Ναυσίθοον τοῦτον υἱὸν τῷ Φαίακι ὑποβάλλοντας, καὶ τοὺς Ὀδυσσεῖ αὐτὸν ἐκ τῆς Καλυψοῦς παιδογονοῦντας· περὶ οὗ πρὸς τῷ τέλει τῆς Θεογονίας φησὶν Ἡσίοδος. Καὶ γάρ τοι καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς Ζ'. Ὀδυσσ: ἀναγινώσκομεν, ὅτι Ναυσίθοος ὑπῆρξεν ὁ τῆς Σχερίας οἰκιστής:

„ Οἳ πρὶν μέν ποτ' ἔναιον ἐν εὐρυχόρῳ Ὑπερείῃ
„ Ἀγχοῦ Κυκλώπων, ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων,
„ Οἳ σφᾶς σινέσκοντο, βίηφι δὲ φέρτεροι ἦσαν.
„ Ἔνθεν ἀναστήσας ἄγε Ναυσίθοος Θεοειδὴς,
„ Εἶσεν δ' ἐν Σχερίῃ, ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστάων.
„ Ἀμφὶ δὲ τεῖχος ἔλασσε πόλει, καὶ ἐδείματο οἴκους
„ Καὶ νηοὺς ποίησε Θεῶν καὶ ἐδάσσατ' ἀρούρας.

Τῶν ἐπῶν τῶνδε καὶ Πλούταρχος ἐμνήσθη ἐν τῷ περὶ τῆς φυγῆς „λέγων: Ναυσίθοος τὴν εὐρύχωρον Ὑπέρειαν καταλιπὼν, „διὰ τὸ γειτνιᾷν τοὺς Κύκλωπας αὐτῇ, καὶ μεταστὰς εἰς

„νῆσον ἑκὰς ἄλλων ἀλφηςάων, καὶ κατοικῶν ἀνεπίμικτος
„ἀνθρώπων ἀπάνευθε, πολυκλύςῳ ἐνὶ πόντῳ, τὸν ἥδιςον
„παρεσκεύασε βίον τοῖς ἑαυτῦ πολίταις.

Ἀλλ' ἠγνόησε Κόνων τὴν μετοικεσίαν ταύτην, ἐν τῇ Γ. διηγήσει
„τῇ παρὰ Φωτίῳ, γράφων: ἡ παρὰ τὸν Γώνιον κόλπον
„Σχερία νῆσος, ἐχ ἑκὰς ἔσα τῆς Ἠπείρε, καὶ
„των Κεραυνίων ὀρῶν λέγεται. Αὕτη Φαίακας
„ἔχεν οἰκήτορας τὸ πρότερον αὐτόχθονας· ἔθνος
„λαχὸν τὴν ἐπωνυμίαν ἀπό τινος τῶν ἐπιχω-
„ρίων βασιλέων. Ὁμοίως δ' ἠγνόησε καὶ Ἀπολλώνιος ἐν τῷ Δ'.
τῶν Ἀργοναυτικῶν: αὐτόχθονα λαὸν, καὶ ἔτος ὀνομάσας τὲς
Φαίακας.

Ὕλλος ἐν ὁ ἐκ Μελίτης Ναϊάδος τεχθεὶς ἐν Φαιακίᾳ τῷ Ἡρακλεῖ, ἀκμάσας, ἐκ ἔφερε τὴν Ναυσιθόε ὀφρὺν, ἦ φησὶν Ἀπολλώνιος (Ἀργοναυτ: Δ'.) εἰς δὲ ἀποικίαν ἐςείλατο, καὶ Γ'λλυρίων ἐβασίλευσεν ἐν Νήσῳ Μελίτῃ· ἐξ ἕ, κατὰ Κλεβέριον (ἐν τῇ Παλ: Σικελ: Βιβλ: Β'. Κεφαλ: 1b.) ἐκ Μελίτης εἴρηται τὲς Φαίακας προελθεῖν, τῆς τῇ Καμαρίνῃ ἀντιπαρακειμένης· κἀντεῦθεν κὴ τὴν Καμαρίναν Φαιάκων ἕδραν τισὶ τῶν Σχολιογράφων „Ὁμήρε ὑποληφθῆναι· ὡς γὰρ Δίδυμος σεσημείωκεν: Οἱ μὲν Ὑπέρειαν
„τὴν ἐν Σικελίᾳ ὑπέλαβον Καμαρίναν· οἱ δὲ ἀπὸ τῦ
„ὑπὲρ τὴν ἡμῖν γινωσκομένην. Ἄλλοι δὲ ὅτι ἦν Νῆσος
„πρότερον πλησίον τῆς τῶν Κυκλώπων χώρας. Ἀλλ' Εὐςάθιος τὴν δευτέραν δόξαν ἐκ ἐνέκρινε· τῦ δέ τοι Ἀπολλωνίε (ἐνθ: ἀνωτ:) καὶ Ὄρες Μελιτείε μνημονεύσαντος, ὅπερ ᾤκεν αἱ τῦ Αἰγέως ποταμῦ θυγατέρες, ὁ Σχολιαςὴς καὶ Ὄρος Κερκύρας Μελίτειον ἀναφέρει· ἐξ ἕ καὶ ὁ Φαβωρῖνος ἐν τῷ Λεξικῷ ὁμοίως.

Τὸ μέντοι Νῆσον τὴν Ὑπέρειαν λέγειν γενέσθαι, ἐ καθ' Ὅμηρον (Ὀδυσ: Ι') ἐςὶ φθέγγεσθαι, φησὶν Εὐςάθιος: Πῶς γὰρ ἂν Νη-

„σιῶται ὄντες οἱ ἐν αὐτῇ ὑπὸ Κυκλώπων ἐβλάπ-
„τοντο, οἷς νῆες ἐκ ἦσαν κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν ἱςο-
„ρίαν; ἀλλὰ Κλεβέριος ἀπαντᾷ, ὡς ἐςιν ἅττα καὶ μυθικώτερον παρεισήνεγκεν Ὅμηρος, καὶ τῶν αὐτȣ̃ Σχολιαςῶν τȣ̃το, καὶ τȣ̃ Στράβωνος πολλαχȣ̃ συνομολογȣ́ντων. Ἐν οἷς ἐςὶ καὶ τὸ μυθευθὲν, ὅτι Ναυσίθοος μετὰ τῶν αὐτȣ̃ Φαιάκων Ὑπερείας ἀπεξελήλατο ὑπὸ Κυκλώπων. Οὐδὲ γὰρ Κύκλωπας ὅλως ἐν Σικελίᾳ γενέσθαι: ὡς (ἐν Α'. Βιβλ: Κεφ: 2.) φθάσας ἐδίδαξε. Πῶς δὲ ἄρα; (ὁ αὐτὸς αὐτόθι ὑπέθετο) Universa insula (Sicilia) quondam genus tulit Gigantum, qui in diversos populos, sive familiarum corpora fuère divisi, ex quibus memorantur antiquis scriptoribus Cyclopes supra dicti, atque Phaeaces.

Ἀλλὰ γὰρ, ὡς ἀνόμοιοι καὶ φύσει, καὶ τρόποις, οἱ δῆμοι ȣ̃τοι ἐγένοντο. Οἱ μὲν γὰρ Γίγαντες Θεομάχοι εἴρηνται, τȣ̀ς δὲ Φαίακας ἀγχιθέȣς, ȣ̓χ ἅπαξ προσεῖπεν Ὅμηρος: τȣτέςιν εὐδαίμονάς τε καὶ ἰσοθέȣς, ὡς ἐκ τῶν Σχολιογράφων ἑρμηνεύει ἐν τῷ Λεξικῷ Ἡσύχιος. Ὅθεν καὶ ἡ παραθετικὴ ἀνομοιότης, ᾗ τȣ̀ς οἰκείȣς Φαίακας Ἀλκίνοος τῶν ἄλλων ἀντιδιεςείλατο (Ὀδ: Η'.)

„. . . . Ἐπεί σφίσι (τοῖς Θεοῖς) ἐγγύθι εἰμὲν·
„Ὥσπερ Κύκλωπές τε, καὶ ἄγρια φῦλα Γιγάντων.
(ἀλλήλοις).

Ἥνπερ δὴ παράθεσιν ἢ γειτνίασιν καὶ Δίδυμος (αὐτ:) καὶ Εὐςάθιος, (ἐν Ε'. Ὀδυσ:) διεξηγήσαντο: Ὡς εἰσὶν ἀλλήλων
„ἐγγὺς Κύκλωπές τε καὶ Γίγαντες, ἤτοι κατὰ
„γένος, ἢ κατὰ τόπον, ἢ κατὰ ἀδικίαν· ȣ̃τω
„καὶ ἡμεῖς Θεοῖς πλησίον κατὰ δικαιοσύνην. Ὁ δὲ Εὐςάθιος ἔτι καὶ σαφέςερον τὸν λόγον διετράνωσε παραδείγματι
„προσθεὶς: ὡς εἴτις εἴποι τόσον εἶναι Σωκράτην ἐγ-

„γύθι τῷ Πλάτωνι κατ' ἀρετὴν, ὅσον Ἄνυτος „καὶ Μέλιτος ἀλλήλοις κατὰ κακίαν. Πῶς τοίνυν κεῖνα Κλεβέριος; ἢ ἐχὶ πολλάκις αὐτὸς τὰ Ὁμήρε ἐπανελήλυθεν ἔπη; ἀλλ' ἐπὶ τέτοις κἀκεῖνα προσσημειῶσαι παρῆν, ἐν οἷς Εὐρυμέδοντα τὸν Ναυσιθόε πάππον Ὅμηρος παρέστησε Γιγαντολέτην.

Ἐπὶ πᾶσι τοίνυν, καὶ τε Ἀπολλώνιον χολιάσαντος (ἐν Δ'. τῶν Ἀργοναυτ:) εἰρηκότα:

„ . . . . Ὧς δὲ καὶ αὐτοὶ
„ Αἵματος οὐρανίοιο γένος Φαίηκες ἔασσιν.

Καὶ Ἀκεσίλαόν τε, καὶ σὺν τέτῳ Ἀλκαῖον ἐπαγαγόντος, τὲς μαρτυρεντας ἐκ τῶν ῥανίδων τε αἵματος τε ἀπὸ τῆς τε Κρόνε ἀποτομῆς ἐπὶ γῆς ἀποστάξαντος, τὲς Φαίακας γεννηθῆναι· διαβεβαιεμένων δέ πε, καίτοι ἀπιστέντων ἄλλων, ἔχεν τὲς Φαίακας, τὲς δὲ Γίγαντας ἐντεῦθεν τε εἶναι τὴν ἀρχὴν εἰληφότας, ῥᾴδιον ἂν εἴη ἐπαγαγεῖν κἀκ τέτε, μακρῷ ἑτέρες ἡγεῖσθαι χρῆναι τῶν Γιγάντων τὲς Φαίακας.

Τῆς μὲν ἐν **Φαιακιακῆς Ὑπερέας**, καὶ Στέφανος μέμνηται ὁ Βυζάντιος, καὶ Ἡσύχιος. Παρὰ δὲ τε Στεφάνε διδασκόμεθα ἔτι καὶ **Ἄργος** τὴν Κέρκυραν κληθῆναι. Καὶ ὁ μόνον παρὰ τε Στεφάνε, (ὅπερ ὑπείληφεν Ἀβραὰμ Βερχέλιος) καὶ γὰρ καὶ Εὐστάθιος, ὁ ἐν τοῖς εἰς τὸν Διονύσιον Σχολίοις, μετὰ τὸ Ἄργος τὸ Θεσσαλικόν τε καὶ Ἀμφιλοχικὸν στίξας, ἐν ἑτέρῳ Σχολίῳ (τῷ ϛ. 494.) Κέρ„κυρα, φησὶν, ἡ καὶ Φαιακία καλεμένη, καὶ Σχε„ρία, καὶ Δρέπανον, καὶ Ἄργος.

Ἀλλὰ σφραγὶς ἐπιτεθείσθω τέως τοῖς περὶ Ναυσιθόε ῥηθεῖσι τὰ ἐκ Ποσειδῶνος κατὰ Φαιάκων ἐπαπειλήματα, περὶ ὧν Ἀλκίνοος διῆλθεν: (Ὀδυσ: Θ'.)

„ Ἀλλὰ τάδ' ὥς ποτε πατρὸς ἐγὼν εἰπόντος ἄκουσα
„ Ναυσιθόου· ὃς ἔφασκε Ποσειδάων, ἀγάσασθαι
„ Ἡμῖν, οὕνεκα πομποὶ ἀπήμονες εἰμὲν ἁπάντων.
„ Φῆ ποτε Φαιήκων ἀνδρῶν εὐεργέα νῆα,
„ Ἐκ πομπῆς ἀνιοῦσαν ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
„ Ῥαισέμεναι, μέγα δ' ἡμῖν ὄρος πόλιν ἀμφικαλύψειν.

Περὶ οὗ ὕστερον.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

„ Ναυσίθοος δ' ἔτεκεν Ῥηξήνορά τ' Ἀλκίνοόν τε·
„ Τὸν μὲν ἄκουρον ἐόντα βάλ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,
„ Νυμφίον ἐν μεγάρῳ, μίαν οἴην παῖδα λιπόντα
„ Ἀρήτην· τὴν δ' Ἀλκίνοος ποιήσατ' ἄκοιτιν.

Ὁ μέν τοι Κόνων ἐν τοῖς Διηγήμασι, καὶ ἕτερον τῷ Ἀλκινόῳ ἀδελφὸν γενέσθαι καθιστορεῖ Λοκρὸν ὄνομα, Ὁμήρῳ τε σιγώμενον, καὶ τοῖς Ὁμήρου ἐξηγηταῖς. Περὶ δ' ἐκείνου ἀριθμεῖται τῷ Κόνωνι Διήγημα Γ'. τὸ ὑπὸ Φωτίου ἐν τῇ Βιβλιοθ: ἀριθμ: ΡΠϚ'. ἀναφερόμενον· ὅπερ ὧδε ἀναγράψασθαι οὐδαμῶς κατοκνήσομεν.

„Φαίακος τοῦ τῆς Νήσου (Κερκύρας) βασιλεύ-
„οντος, τελευτήσαντος, οἱ υἱοὶ Ἀλκίνοός τε καὶ
„Λοκρὸς στασιάσαντες, συνέβησαν πάλιν, ἐφ' ᾧ
„βασιλεύειν Ἀλκίνουν μὲν τῆς Φαιακίδος, Λοκρὸν
„δὲ κειμήλια, καὶ μοῖραν λαβόντα, τοῦ ἔθνους

„ἀποικίσεσθαι τῆς χώρας· Ὃς καὶ ἐπὶ Ἰταλίας
„πλεύσας ξενίζεται παρὰ Λατίνῳ Ἰταλῶν Βασιλεῖ,
„δόντι πρὸς γάμον καὶ τὴν θυγατέρα Λαυρίνην.
„Διὰ ταῦτα, ὡς συγγενεῖς, Φαίακες Λοκροὺς
„τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ προσεποιοῦντο. Ὁ δὲ Ἡρακλῆς
„κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, τὰς τοῦ Γηρυόνου, περικαλλεῖς
„οὔσας βόες, ὅσας ἐξ Ἐρυθίας ἐλαύνων εἰς Ἰταλίαν
„ἀφικνεῖται, καὶ ξενίζεται φιλοφρόνως παρὰ τῷ
„Λοκρῷ. Ὁ δὲ Λατῖνος πρὸς τὴν θυγατέρα ἐλθὼν,
„καὶ τὰς βοῦς ἰδὼν, ἠράσθη τε καὶ ἤλαυνεν. Ὅπερ ἀνα-
„μαθὼν Ἡρακλῆς, ἐκεῖνον τόξῳ βαλὼν ἀνεῖλε,
„τὰς δὲ βοῦς ἀνεκόμισε. Λοκρὸς δὲ δεδιὼς περὶ
„Ἡρακλεῖ, μή τι δεινὸν ὑπὸ Λατίνου πάθῃ· (ἦν γὰρ
„Λατῖνος σώματι γενναῖος καὶ ψυχῇ.) ἐξελαύνει ἐπὶ βο-
„ήθειαν τοῦ ξενισθέντος, ἀμειψάμενος καὶ στολήν.
„Ἡρακλῆς δ' ἰδὼν αὐτὸν θανόντα, καὶ νομίσας τινὰ
„εἶναι ἄλλον πρὸς ἐπικουρίαν σπεύδοντα Λατίνου, βαλὼν
„ἄτρακτον κτείνει· ὕστερον δὲ μαθὼν, ἀπωλοφύρετο μὲν,
„καὶ τὰ ὅσια αὐτῷ ἐπετέλεσε· καὶ μεταστὰς δ' ἐξ ἀνθρώ-
„πων ἔχρησε φάσματι φανεὶς τῷ λαῷ, πόλιν οἰκίζειν
„ἐπ' Ἰταλίας, ἐν ᾧ ἦν τὸ σῶμα τοῦ Λοκροῦ, καὶ διαμένει
„τῇ πόλει τοὔνομα τιμώσῃ τῇ κλήσει τὸν Λοκρόν.

Τὸν Φαίακα τῷ Ἀλκινόῳ, καὶ οὐχὶ τὸν Ναυσίθοον ἀποδιδοὺς ὁ Κόνων γεννήτορα, τῷ Σικελιώτῃ Διοδώρῳ ἐν τῷ Δ'. τῆς ἱστορίας συνᾴ-
„δει, λέγοντι: Φαίαξ, ἀφ' οὗ τοὺς Φαίακας συνέβη τυχεῖν
„ταύτης τῆς προσηγορίας· Φαίακος δ' ἐγένετο Ἀλκίνοος:
τοῦ δὲ Ὁμήρου ἀπᾴδει. Ἀλλὰ καὶ ὃ φησὶν, ὅτι Λατῖνον τὸν Ἰταλῶν βασιλεύοντα Ἡρακλῆς ἀνεῖλε, καὶ τούτου τὴν θυγατέρα Λαβρίναν, ἤτοι Λαβίναν, τῷ Λοκρῷ κατενύμφευσεν, ὡς λίαν ἐστὶν ἀπέχον τῶν παραδοθέντων τοῖς παλαιοῖς Λατίνων συγγραφεῦσι, τοῖς τὸν μὲν Ἄνακτα Λατῖνον ἐν τῇ κατὰ Ῥουτούλων μάχῃ πεσεῖν ἐξιστορηκόσι, τὴν δὲ τούτου

θυγατέρα Λαβινίαν, τὴν Τύρνῳ πρότερον κατεγγυηθεῖσαν, ἄλοχον ἐφεξῆς Αἰνείȣ ἀναδειχθῆναι. Καὶ θαυμάζειν ἔπεισιν, ὅτι ȣδεὶς τῶν καθ' ἡμᾶς ἀρχαιολογεῖν ἐπιβαλομένων, τήν δε τὴν διαφωνίαν, ἕς γε καὶ νῦν, ἐπισεσημειωκὼς φαίνεται. Ε'φ' οἷς κἀκεῖνο παρὰ τȣ̀ς ἀρχαίȣς τῶν Γεωγράφων, καὶ τȣ̀ς τȣ́των Σχολιαςὰς ὁ Κόνων ἐδόξασε: τȣ̀ς τὴν Λοκρίδα ἐν τῷ Βρȣττίῳ Κόλπῳ ὑποθεμένȣς, τῷ καὶ Λοκρίῳ ὀνομασθέντι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Λοκρῶν: τῶν εἴτε Ο'ζόλων τῶν πρὸς Αἰτωλίαν, εἴτε Ε'πικνημιδίων τῶν πρὸς τὴν Ε'ύβοιαν. Τȣ̓ναντίον γὰρ Κόνων ἐπὶ τȣ̀ς Φαίακας τὴν τῶν Λοκρῶν καταρχὴν καὶ προσηγορίαν φέρων μντήνεγκε: καὶ ȣ̓δὲ περὶ τῆς δε τῆς διαφωνίας ȣ̓δὲν κομιδῇ ȣ̓́τε παρὰ Κλȣβερίῳ, ἐν τῆς περὶ τοῖς παλαιᾶς Ι'ταλίας· (Βιβλ: Δ'. Κεφ: 15.) ȣ̓́τε παρὰ Χριςοφόρῳ τῷ Κελλαρίῳ, ἐν τῇ παλαιᾷ Γεωγραφίᾳ (Βιβλ: Β'. Κεφ: 9.) σημειωθὲν φαίνεται.

Ο'σης ȣ̓̃ν πίςεως ἄξια τὰ τȣ̃ Κόνωνος, ȣ̓δὲν ἠξίωσεν εἰπεῖν Φώτιος, μόνον τὸν τῆς φράσεως χαρακτῆρα ἐπὶ τȣ̃ πονηματίȣ κρίνας, καὶ τὴν Α'ρχελάῳ τῷ Φιλοπάτορι γενομένην ὑπ' αὐτȣ̃ προσφώνησιν, τῷ ἐπὶ Α'υγȣ́ςȣ βασιλεύοντι, ὡς ἔκ τε τȣ̃ Δίωνος, καὶ τȣ̃ Στράβωνος, καὶ ἄλλων ἐπιφέρει ἐν τοῖς περὶ τῶν Γραικῶν Ι'ςορικῶν, περὶ τὸ τέρμα τȣ̃ Α'. Βιβλ: Γέραρδος Ι'ωάν: Βόσσιος.

Ε'φ' ᾧ γε μὴν, μὴ ὡς μῦθον πάντῃ τὸ τȣ̃ Κόνωνος διαπλασθὲν ἀποκηρυχθῆναι, εἰκάσειέ τις ἐκ τῶν φερομένων ἀρχαίων Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων, (παρὰ Ου'ολφάγγῳ Λαζίῳ, καὶ Ι'ωάννῃ Α'ρδȣίνῳ, ἢ Ου'βέρτῳ Γολτζίῳ, καὶ ἄλλοις) ὡς ἐπεὶ ὁ τῆς Νηὸς τύπος, ὁ τὴν Κέρκυραν ἐπισημαίνων, ἐκ δὲ θατέρας τῶν ἴψεων ἡ τῆς κεφαλῆς εἰκὼν τῆς ςάχυϊ κατεςεμμένης, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: ΜΕΤΑΠ τῆς ἐν τοῖς Μεταποντίνων νομίσμασι συνήθȣς, τοῖς Κερκυραίοις ὁπωσδήποτε τȣ̀ς Μεταποντίνȣς αὐτȣ̀ς παρασυνάπτει, τȣ̀ς τοῖς Λοκροῖς ἐπίσης ἀντιπαρακειμένȣς ἐκ γειτόνων πρὸς Φαίακας: διὰ τȣ̃το ȣ̓ πάντῃ „ ἔξω τȣ̃ εἰκότος ἡγητέον εἰρῆσθαι τὸ ὑπὸ τȣ̃ Κόνωνος παραδοθὲν, ὅτι,

„ ὡς συγγενεῖς Φαίακες Λοκρὲς τὲς ἐν Ἰταλίᾳ προ-
„ σεποιῦντο. Σημείωσαι δὲ τὸν ἐν τοῖς Μεταποντίνων νομίσμασιν ἐπικεχαραγμένον ὁρώμενον ςάχυν, μηδὲν ἀλλ' ἢ τῆς χώρας δηλῦν τὸ εὔφορον.

Τὸν Ἰάσωνα δὲ σὺν τῇ Μηδείᾳ, μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῦ χρυσομάλλυ δέρως, ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ Κορκύρας καταίραντα, φιλοφρόνως ὑπὸ Κερκυραίων ἀποδεδέχθαι, Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς ὅτω διέξεισιν:

„ . . . . Οἱ δ' ἀγανοῖσιν
„ Ἀλκίνοος, λαοί τε θυηπολίῃσιν ἰόντες
„ Δειδέχατ' ἀσπασίως. ἐπὶ δὲ σφίσι καγχαλάασκε
„ Πᾶσα πόλις. Φαίης κεν ἑοῖς ἐπὶ παισὶ γάνυσθαι.

Εἶτα τὴν Κόλχων κάθοδον ἐπὶ ἀπαιτήσει τῆς Μηδείας ἐπάγει:

„ . . . . Στρατὸς ἄσπετος ἐξεφαάνθη
„ Κόλχων, οἳ πόντοιο κατὰ ςόμα, καὶ διὰ πέτρας
„ Κυανέας μαςῆρες ἀριςήων ἐπέρησαν·
„ Μήδειαν δ' ἔξαιτον ἐς πατρὸς ἄγεσθαι
„ Ἵεντ' ἀπροφάτως, ἠὲ ςονόεσσαν αὐτὴν
„ Νωμήσειν χαλεπῇσιν ὁμόκλεον ἀτροπίῃσιν
„ Αὖθι τε, καὶ μετέπειτα σὺν Αἰήταο κελεύθῳ.

Μετὰ τῦτο τὴν Μηδείας ἀνίαν ἐκτίθησι, καὶ τὰς ἱκεσίας τὰς πρὸς Ἀρήτην, καὶ τὰς πρὸς τὲς οἰκειωθέντας αὐτῇ Ἀργοναύτας καὶ τελευταῖον τὴν παρ' αὐτῦ Ἀλκινόυ ψῆφον ἐκφέρει:

,, Παρθενικὴν μὲν ἔϛσαν, ἐϛ ποτὶ δώματα πατρὸς
,, Ε᾿κδάσειν· Λέκτρον δὲ σὺν ἀνδρὶ πορσαίνϛσαν
,, Οὐκέτι κϛριδίης μὶν ἀποτμήξειν Φιλότητος.

Γνϛσα δὲ παρὰ Α᾿λκινόϛ τόδε τϛ γαμέτϛ Α᾿ρήτη, ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ τὸν Ι᾿άσωνα συνελθεῖν εἰς γάμον τῇ Μηδείᾳ ἐνετείλατο, ἐν ἱερῷ ἄντρῳ τὴν νυμφικὴν σφίσι παϛάδα παρασκευάσασα:

,, Α᾿υτίκα δὲ κρητῆρα κερασσάμενοι Μακάρεσσιν
,, Ἣ θέμις, ἐυαγέως ἐπιβώμια μῆλα τ᾿ ἐρύσαντες,
,, Α᾿υτονυχὶ κϛρῃ θαλαμήϊον ἔντυνον ἐυνὴν,
,, Α᾿ντρῳ ἐν ἠγαθέῳ, τόθι δήποτε Μάκρις ἔναιεν.

Ε᾿ξ ϛ δὴ παρα Κερκυραίοις ἔπειτα, φησὶ:

,, Κεῖνο καὶ εἰσέτι νῦν ἱερὸν κληΐζεται ἄντρον
,, Μηδείης. . . . .

Οἱ δὲ ἀποϛαλέντες Κολχοὶ, καὶ δυσαναχετήσαντες, ὅμως:

,, Δὴ τότε δὴ βασιλῆος ἑϛ τρομέοντες ἐνιπὰς
,, Δέχθαι μειλίξαντο συνήμονας, αὖθι δὲ νήσῳ
,, Δὴν μάλα Φαιήκεσσι μετ᾿ ἀνδράσι ναιετάασκον.

Οἱ δ᾿ Α᾿ργοναῦται Νύμφαις τε κ, Μοίραις ἐν Ναῷ τῷ Α᾿πόλλωνος θύσαντες, πολλά τε ξένια παρὰ Α᾿λκινόϛ καὶ Α᾿ρήτης κομισάμενοι ἀπῆραν Κερκύραθεν.

,, Μοιράων δ᾿ ἔτι κεῖσε θύη ἐπέτεια δέχονται,
,, Καὶ Νυμφέων Νομίοιο καθ᾿ ἱερὸν Α᾿πόλλωνος.

„ Βωμοὶ, τοὺς Μήδεια καθίσσατο. Πολλὰ δ' ἔσσιν
„ Ἀλκίνοος Μηνύαις ξεινήϊα, πολλὰ δ' ὄπασσεν
„ Ἀρήτη . . . .

Ἀλλὰ γὰρ, ὅσα τῇ χώρᾳ ἀνῆκει τῇ τῆς Νυμφεύσεως, τῷ Ἀπολλωνίῳ ἐπιμαρτυρεῖ μὲν Τίμαιος, ἀντιλέγουσι δὲ Διονύσιός τε ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἀντίμαχος, καὶ Τιμώναξ παρὰ τῷ Ἀπολλωνίου Σχολιαστῇ, γεγραφότι: „ Τιμαίου λέγοντος ἐν Κερκύρᾳ τοὺς γάμους „ ἀχθῆναι Διονύσιος ὁ Μιλήσιος, ἐν Β'. τῶν Ἀργοναυ„ τικῶν, ἐν Βυζαντίῳ φησὶν· Ἀντίμαχος ἐν Λυδίᾳ „ πλησίον τοῦ ποταμοῦ, μιγῆναι αὐτῇ φησὶ τὸν Ἰά„ σονα. Τιμώναξ ἐν Α'. τῶν Σικελικῶν ἐν Κόλ„ χοις φησὶν Ἰάσονα Μήδειαν γῆμαι, Ἀιήτου αὐ„ τῷ ἐγγυήσαντος. Ἔνθα δὴ καὶ προστίθησι παρὰ τῷ αὐτῷ „ Σχολιογραφεῖ ὁ Τιμώναξ: ὅτι δείκνυνται παρὰ τὸν πα„ ράπλουν ἔνδον τοῦ πόντου κῆποι τινὲς Ἰασόνιοι „ καλούμενοι, καθ' ὧν τὴν ἀπόβασιν ἐποιήσαν„ το, καὶ κατὰ τὴν αἶαν Γυμνάσια, καὶ Δίσκοι, „ καὶ τῆς Μηδείας θάλαμος καθ' ὃν τότε ἐνυμ„ φεύθη. Καὶ πρὸς τῇ πόλει ἱερὸν ἱδρυμένον Ἰά„ σονος, καὶ πρὸς τούτοις ἱερὰ πολλά. Καὶ ὁ μὲν Τιμώναξ οὕτω: Τίμαιος δὲ τοὐναντίον ἐν Κερκύρᾳ λέγων τετελέσθαι τοὺς γάμους, προσέθετο καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔτι θυσίαν ἤδη θύεσθαι ἐν τῇ Νήσῳ, ἐπὶ τῇ Μηδείας τελετῇ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἱερῷ· καὶ περιεῖναι δ' ἐν αὐτῷ βωμοὺς δύω εἰς αὐτὸ στηριχθέντας.

Τὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἐν Κερκύρᾳ πλατύτερον τῷ Ἀπολλωνίῳ ἱστορηθέντα, ἐπιτομώτερον Ὀρφεὺς διεξέρχεται, ὧδε:

„ Κέρκυραν ζαθέην ἐξίκετο, τὴν σφὶν ἔναιον
„ Ὕδριες εἰρεσίης, καὶ ἀλιπλάγκτοιο πορείης

„ Φαίηκες· τοῖσιν δ' ἄρ' ἐφημοσύνῃσι θέμιςας
„ Ἀλκίνοος κραίνεσκε δικαιότατος βασιλήων.

Παρίημι δὴ τέτοις ἐπισυνεῖραι τὰ ἄλλα, ἅτε τὰ πλεῖςα τοῖς τε Ἀπολλωνίε ταυτά· καὶ ὅτι, ἐδὲ τὰ ὑπὸ τῷ Ὀρφέως ὀνόματι φερόμενα, ἐδ' ἐμοὶ δοκεῖ εἶναι γνήσια. Καὶ γάρ τοι κατὰ Κικέρωνα (ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν περὶ τῆς Φύσ: τῶν Θεῶν:) ἐδ' ἐγένετό τις πώποτε Ὀρφεὺς τοιἕτος· ἀλλὰ τὰ αὐτῷ προσαναγραφόμενα ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν Κέρκοπι τινι ἀπονέμεται: κατὰ δ' ἄλλες τῶν ἀρχαίων, (οἷς καὶ οἱ πλεῖςοι τῶς νεωτέρων συνᾴδεσιν) Ὀνομακρίτῳ· τὰ πλεῖςα δ' ἔφην ὅτι ταυτὰ: ἐπεὶ καὶ τὴν μεταξὺ Ἀργοναυτῶν τε καὶ Κόλχων δίκην, κατά γε τὰ Ὀρφικὰ, ἐκ Ἀλκίνοος φέρεται διαλύσας, ἀλλὰ Ἀρήτη: τἕθ' ὅπερ ἀπραγμόνως παρῆλθε Βαρνέσιος, ἐν τῇ τἕ Ὁμήρε ἐκδόσει αὐτἕ: (Ὀδυσ: Η'.) εἰς τὸ περὶ Ἀρήτης εἰρημένον: Καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει· συμφώνως τῷ Ὀνομακρίτῳ, καὶ τὸν Ῥόδιον Ἀπολλώνιον προσθεῖναι ἀποφηνάμενος, τὸν μηδὲν τοιἕτον εἰπόντα. Ἀλλὰ τῷ Ἀπολλωνίῳ καὶ Ἀπολλόδωρος συναινεῖ, ἐν τῇ Βιβλιοθ: ἐν οἷς τὰ περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν διεξέρχεται.

Ἰάκωβος δὲ Γρονόβιος, ἔνθα τὴν Κερκύρας χαρακτηριςικὴν ἐκτίθησι λίθον, ἐκ ὀρθῶς ἔκρινε διὰ τῆς Ὀδυσσέως καταίρσεως τὸ πρῶτον, τήν τε Νῆσον, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Κερκύρας τοῖς Ἕλλησιν ἐπιγνωσθῆναι. τὰ γὰρ Ἀργοναυτικὰ δῆλα ἅλις ὑπῆρχε καὶ ποιηταῖς περιαδόμενα, καὶ ἱςορικῶν συγγραφεῦσι, καὶ πρὸ τἕ Ὀδυσσέως κατάπλε: καὶ μὲν δὴ, καὶ ὑπὸ τῶν Ἀςρολογέντων ἐν ἐρανοῖς κατηςερισθέντα. Ἀλλ' ὡς πεποιθότως Γρονόβιος αὐτὸς καὶ τὸν Ἀλκίνοον υἱοποιῆσαι ἐπεβάλετο Φαίακι, τὸν τἕ Ναυσιθόε καθ' Ὅμηρον. Εἶθ' ὁ αὐτὸς καὶ Ἀνδρέαν Μαρμαρᾶν ἐπιλαμπρύνει, ὡς ἐντελῶς τε καὶ ἀπηκριβωμένως τὰ τῆς

Νήσε Κερκύρας ἱςορηκότα, περὶ ὧ τὰ προειρημένα δηλώσει, καὶ τὰ ἑξῆς Ειρησόμενα.

Πέρας ἐπικείσθω τῷ Κεφαλαίῳ τὰ ὑπὸ Παυσανίε ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς ἀναφερόμενα: „ὅτι ἔπη ἐςὶν ἐν Ἕλλησιν Ναυ-„πάκτια ὀνομαζόμενα. Πεποίηται δ᾽ ἐν αὐτοῖς „Ἰάσονα ἐξ Ἰολκῦ μετὰ τὸν Πελίε θάνατον ἐς „Κέρκυραν μετοικῆσαι. Τῶν δ᾽ ἐπῶν τέτων κἀν τοῖς Φωκικοῖς μεμνημένος, Μιλησίῳ τινὶ φησὶν αὐτὰ κοινῇ ἀπονέμεσθαι. Καίτοι γε πιθανώτερον ἡγεῖται Ναυπάκτιόν τινα γενέσθαι ἄνδρα τὸν συγγράψαντα. Τῶν αὐτῶν δὲ ἐπῶν συχνὰ, καὶ ὁ Σχολιαςὴς Ἀπολλωνίε μέμνηται.

ΚΕΦΑΛ. ϛ'.

Τῶν Ἀργοναυτῶν ἀναχωρησάντων, μετ᾽ ὧ πολὺ Ὀδυσσεὺς εἰς Κέρκυραν προσωρμίσατο ναυαγήσας ἐν ἡμέραις εἴκοσιν ἀπὸ Ὠγυγίας τῆς Νήσε τὸν διάπλεν περάνας. Ναυσικάᾳ δὲ πρὸς τὰς ἀκτὰς ἐντυχὼν τῇ θυγατρὶ Ἀλκινόε σὺν ταῖς ἀμφ᾽ αὐτῇ Ἄβραις παιζέσῃ, ἐσθῆτα πρῶτον ᾐτήσατο, ὥςε καλύψαι τὴν γύμνωσιν· εἶτα, προηγησαμένης Ναυσικάας ἐπὶ τὰ Ἀνάκτορα ἵκετο, ἔνθα ὑπὸ Ἀλκινόε καὶ Ἀρήτης τῆς αὐτῦ γαμετῆς, καὶ τῶν τέκνων, ὑποδοχῆς φιλόφρονος κατηξίωται: μεθ᾽ ὃ τέως καὶ εἰς τὴν ἑαυτῦ πατρίδα Ἰθάκην ὑπὸ τῶν Φαιάκων διαπεπόρθμευται.

Ταῦτα διὰ πλειόνων, ἐν τοῖς τῆς Ὀδυσσείας Ῥαψῳδήμασι διελθόντας, τὰ κατ᾽ ἐκείνες τὲς Ἡρωϊκὲς χρόνες ἐπικρατῦντα ἤθη τε καὶ ἔθη ἐςὶ μαθεῖν. Ἐξ ὧν καὶ ἡμεῖς τὰς Κερκυραϊκὰς Ἀρχαιολογίας ἐκθέσθαι ἐπιβαλόμενοι, ἐκ ἀλυσιτελές τι προθήσειν τοῖς φιλολογεῖν

αἱρεμένοις οἰόμεθα, ὡς δῆλον ἔςαι τῷ τὰ ἡμέτερα τάδε, τοῖς Ἐβεράρδε Φεΐτίε περὶ τῶν Ὁμηρικῶν ἀρχαιοτήτων συναναγεγραμμένοις παραβαλεῖν ἐθελήσεσιν. Ἐκ γάρ τοι τέτων καὶ λόγος τις ἀναφανεῖται, καθ' ὃν ἔςιν ἅττα τῶν ποιητικῶν Μυθευμάτων νοεῖν δεήσει, τὰ καὶ τοῖς πεπαιδευμένοις ἐνίοτέ πως ἀπαντῶντα δυσξύνετα. καὶ εἰ μηδέντι πλέον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν ἐπαγομένη περὶ ταῦτα ἀνάγνωσις, ἡδονὴν τοῖς μετελευσομένοις ἐ τὴν τυχέσαν ἐπιμνηςεύσεται. Ὅμηρος γὰρ ὡς Πλίνιος ἐν τῷ ΙΖ΄. τῶν αὐτε καλῶς περιέςησεν: οἷα πηγή τις διανοημάτων πρόσκειται· ἤτοι:

„ . . . Βαθυῤῥύταο μέγα σθένος ὠκεανοῖο

„ Ἐξ οὗπερ πάντες ποταμοὶ, καὶ πᾶσα θάλασσα,

„ Καὶ πᾶσαι κρῆναι, καὶ φρέατα μακρὰ νάεσιν.

Οὕτω γὰρ ἐκ τῶν αὐτε (Ἰλιάδ: Φ΄.) Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς, Ὅμηρον κρῆναι προσαγορεύειν ἡγήσατο.

Ὅμηρον καὶ γὰρ, ἐκ τῶν ἐπ' αὐτε φερομένων πλασμάτων, ποιητικῇ χάριτι καθηδυνομένων, πολυωφελέςατον εἶναι μετιέναι, ὁ Πλέταρχος ἐν τῷ πῶς χρὴ τῶν ποιημάτων ἀκέειν, λαμπρῶς „ ἐδήλωσε φάσκων: Ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ ἐν ταῖς νομαῖς, ἡ μὲν „ μέλιττα διώκει τὸ ἄνθος, ἡ δὲ αἲξ τὸν θαλλὸν, ἡ „ δὲ ὗς τὴν ῥίζαν, ἄλλα δὲ ζῶα τὸ σπέρμα καὶ τὸν „ καρπὸν, ἕτως ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι τῶν ποιημά- „ των, ὁ μὲν ἀπανθίζεται τὴν ἱςορίαν, ὁ δὲ ἐμφύε- „ ται τῷ κάλλει καὶ τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομάτων, οἱ „ δὲ τῶν πρὸς τὸ ἦθος εἰρημένων ὠφελίμως ἔχον- „ ται. Οὕτω κτ:

Ἐπ' Ἀλκινόε καὶ Ἀρήτης περιόντων ἔτι τῷ βίῳ, ἑκατέρα τῶν ἐποχῶν ἀνάγεται: ἤτε τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν ἐκςρατείας δηλ:, καὶ ἡ

τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἡ μετὰ τὴν Τροίης ἅλωσιν. Τί τοίνυν, Σκαλίγερος μὲν (εἰς τὸ Εὐσεβ: Χρονικ: περὶ τὸ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἑπτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν ἔτος) τὰ Ἀργοναυτικὰ, ἐκ τῶν Ἡρακλέους καὶ Κίρκης, καὶ Ἀσκαλάφου χρόνων. Πετάβιος δὲ, ἐν τῷ κατ᾽ αὐτὸν χρονικῷ Λογιστηρίῳ, (Μέρει Β΄. τοῦ Β΄. Βιβλ: Κεφ. Θ΄.) ἐκ τῶν τῆς Πριάμου Βασιλείας χρόνων προσδιορίσαι ἠγωνίσαντο, δέον Ἀλκινόου τε καὶ Ἀρήτης μᾶλλον ἐπιμνησθῆναι, ἐν οἷς τὰ τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσέα, ὡς ἐπὶ τὸν αὐτὸν σχεδὸν συμπεσεῖν ἔτυχε χρονικὸν ὅρον, τὰ μὲν προτερεύσαντα, τὰ δὲ οὐ πάνυ πολὺ ὑστερήσαντα: ὅπερ ἐκ τῶν Ἀργοναυτικ: Συγγραφ: καὶ ἐκ τῶν Ὁμήρου Ῥαψῳδημάτων μυριάκις τὰ τοιάδε παρεισαγαγόντων ἐστὶ τεκμήρασθαι; Διαστήτην οὖν τοῖς χρόνοις ἑκάτερα, ἑκοῦν δὶ ἐτῶν ἐννέα ἐπὶ τοῖς ἑβδομήκοντα μεσολαβησάντων, κατὰ τὸν παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ παλαιὸν χρονολόγον: ᾧ δὴ καὶ Ἰάκωβος ὁ Καπέλλος στοιχεῖ, καὶ ὅπερ οὐ πολὺ ἀπέχει ὁ παρ᾽ Εὐσεβίῳ ἐπιλογισμὸς, καθ᾽ ἑκατέραν, τήν τε Σκαλιγεριανὴν (λέγω) καὶ τὴν ποντακηνὴν ἔκδοσιν: ἀλλὰ δὶ ἐνιαυτῶν τὸ πολὺ τεσσαράκοντα, (ἥτις ἦν ἡ Πεταβίου δόξα.) ἢ ἀμφὶ τὰ εἴκοσι συστελλομένων, (ὡς ὑπείληφεν ὁ Σκαλίγερος.). Καίπερ οἱ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν ἐπιλογισμοὶ ἐπὶ θεμελίοις ἧττον ἑδραίοις βεβήκασιν· ὁ δὲ τοῦ Πεταβίου, ἔτι καὶ μᾶλλον διασαλεύεται· τὰ γὰρ τετταράκοντα ἔτη (ἅπερ αὐτὸς ἔνθα εἴρηται· καὶ δὴ ἐν τῷ Α΄. Μέρει τοῦ Α΄. Βιβλ: Κεφ. Ι΄. ὑπέθετο:) ἐκ ἄλλοθεν ἔχει παραλαβὼν, ἢ ἐκ τοῦ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα συγγράψαντος, τὴν ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Νεάνδρου ἐκδοθεῖσαν· ἥτις ἅτε ὑποβολιμαία παρὰ τοῖς σοφοῖς ἀδόκιμος κρίνεται, καὶ οὐκ ἀξιόπιστος. Καθάπερ οὖν καὶ ἡ καταλογικὴ πλινθὶς τῶν ἐπὶ Τροίας βασιλευσάντων, ἣν ὁ Πετάβιος ἡμῖν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Συγγραφέως προέθετο.

Ἀλλὰ γὰρ τῷ ἐκ τῆς Ὁμήρου Ποιήσεως τὰς Κερκυραϊκὰς Ἀρχαιολογίας ἐξανιχνεύοντι σκεπτέον πρὸ πάντων, εἰ τὰ περὶ τῆς Σχερίας καὶ τῶν Φαιάκων τῷ Ποιητῇ ῥαψῳδούμενα, περὶ Κερκύρας καὶ Κερκυραίων πάντη πάντως εἰρῆσθαι προσήκει νοεῖν. τὰ γὰρ ἐκ τῶν ἱστορηθέντων τοῖς πάλαι κοινῇ καὶ τοῖς ὕστερον πιστευόμενα, εἰσὶν οἱ ἐν τοῖς

ἀμφισβητησίμοις τάττουσι παρὰ Στράβωνι· οὗτοι μὲν περὶ Σικελίαν τε καὶ Ἰταλίαν τὰς Ὀδυσσέως περιγράφοντες πλάνας, περὶ δὲ τὰ τοῦ ὠκεανοῦ ἐξώτατα γενέσθαι διατεινόμενοι. Περὶ τούτου πλατύτερον διεξῆλθε Κλουβέριος ἐν τῷ τελευταίῳ Κεφαλαίῳ τῆς παλαιᾶς Σικελίας. τὰς γάρ τοι πλάνας ἐκείνας ἐν γένει ἐκ τῶν Ὁμήρου ἐκτιθέμενος, τὸν Οὐϊργιλίου Αἰνείαν τῷ Ὀδυσσεῖ διηνεκῶς παραβάλλων ἀποδείκνυσι, μηδαμόσε τὸν Ὁμηρικὸν Ὀδυσσέα προεξενεχθῆναι, οὗ μὴ καὶ ὁ Οὐϊργιλιακὸς Αἰνείας προσορμισθεὶς ὕστερον λέλεκται. Ἀλλ᾽ ἅπερ ἰδιαίτερον ἐπανήκοντα ἐστὶ πρὸς Φαίακάς τε καὶ Σχέρειαν, ταῦθ᾽ ἡμεῖς κατ᾽ εἶδος ἀνεξετάσομεν, τοῖς Εὐσταθίου τοῦ Σχολιαστοῦ ποδηγετοῦντος ἑπόμενοι ἴχνεσιν.

Ἐρατοσθένης μὲν οὖν καὶ Ἀπολλόδωρος παρὰ Στράβωνι, τοὺς ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ θαλάσσῃ τὰς Ὀδυσσέως ἐμπερικλείοντας διασύρουσι πλάνας· καὶ Καλλιμάχῳ δὲ μάλιστα τῷ Γραμματικῷ προσεπηρεάζουσιν, ὅτι τὴν μὲν τῆς Καλυψοῦς Νῆσον ἀντὶ τῆς Γαύδου, τὴν δὲ Σχερίαν ἀντὶ „τῆς Κερκύρας ἐξείληφεν. Ἠνὶ δὴ τὰ Στράβωνος ἐν βιβλ: Α΄. Ἀπολ„λόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ „Ἐρατοσθένην· διότι καίπερ Γραμματικὸς ὤν, παρὰ „τὴν Ὁμηρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τό„πων, περὶ ὧν τὴν πλάνην φράζει, Γαῦδον καὶ Κόρκυραν „ὀνομάζει. Ἐν δὲ τῷ Ζ΄. Βιβλ: Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις συγ„γνώμην εἶναι, Καλλιμάχῳ δὲ μὴ πάνυ, μεταποιουμένῳ „γε Γραμματικῆς, ὃς τὴν Γαῦδον Καλυψοῦς Νῆσόν φησι, „τὴν δὲ Κέρκυραν Σχερίαν.

Οὐκ ἂν ἔξαρνος γενοίμην, πλεῖστα πρὸς Ὁμήρου περὶ τῆς Σχερίας εἰρῆσθαι, ἐξ ὧν ὁ ταύτης **ἐκτοπισμὸς**, εἴτουν **ἐξωκεανισμὸς**, ἐπιφέρεται ῥᾷστα, ἃ προσφυέστερον Νήσῳ τινὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ που κειμένῃ, ἢ τῇ ἡμετέρᾳ τῇ ἐγγὺς ἠπείρου κειμένῃ ἁρμόσειεν· ἐντεῦθεν γε μὴν οὐδέν τις ἂν δικαίως εἰσβάλοιτο, ἀλλ᾽ ἢ ὅτι τὰ πολλὰ Ὅμηρος ποιητικώτερον συνειλίσας, τ᾽ ἀληθὲς συνεσκίασεν. Αὐτὸς καὶ γὰρ ὁ Στράβων

„ (ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:) ὑπὲρ Ὁμήρου ἀπολογούμενος: ἅτε δὴ, (φησὶ)
„ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τοὺς μύθους ὁ Ποι-
„ ητὴς, ἐφρόντισε πολὺ μέρος τ' ἀληθοῦς, ἐν δ' ἐτίθει καὶ
„ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν, καὶ
„ στρατηγῶν τὰ πλήθη. (Καὶ μετ' ὀλίγα:) Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀλη-
„ θοῦς ἀνάπτειν κενὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὁμηρικόν· προ-
„ σπίπτει γὰρ ὡς εἰκὸς, ὡς πιθανώτερον, ἂν οὕτω τι ψεύδοιτο,
„ εἰ καταμίσγοι τι καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν. Τούτοις συνᾴδει
„ κἀκεῖνο τὸ τοῦ Λακταντίου ἐν τῷ Α΄. Βιβλ: τῶν εἰσηγήσεων: Οὐ
„ γὰρ οἱ Ποιηταὶ τὰ πεπραγμένα ἀνέπλασαν· εἶεν
„ γὰρ ἂν οὕτω ποιοῦντες ἀνθρώπων κουφότατοι· ἀλ-
„ λὰ τοῖς διαπεπραγμένοις ποιάντινα χρόαν
„ προσῆψαν. Ἀλλὰ γὰρ ἡμῖν τὰ τοῦ Ὁμήρου, ἐφ' οἷς ὁ τῶν Φαι-
ἄκων ἐκτοπισμὸς ἐπικέχρωσται, ὧδε παρ' Εὐσταθίου καταλεκτέον.

Α΄. Ὀδυσ: Ζ΄. Ναυσίθοος τοὺς Φαίακας ἐπὶ τῆς Σχερείας κατα-
στήσασθαι λέγεται.

„ . . . . . . Ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστάων.

„ Πρὸς ἅπερ Εὐστάθιος: τὸ δὲ ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστάων,
„ ἐκτοπισμόν τινα τῆς Σχερίας παραλαλεῖ, ὡς
„ εἴπερ μὴ ἦν· ἡ νῦν Κέρκυρα γνωριζομένη, ἀλλά
„ τις ἄγνωστος κατὰ τὴν Ὠγυγίαν. Ὅτι δὲ τοιοῦ-
„ τον τι βούλεται, καὶ περὶ τῆς Φαιακικῆς Σχερίας
„ ὁ Ποιητὴς, ἐν τοῖς ἑφεξῆς δηλωθήσεται σα-
„ φέστερον. Ὅς γε, φησὶν, οὐδὲ ὠνόμασε Κέρκυραν
„ τὴν Σχερίαν, ἵνα μὴ ἐλέγχοιτο ῥᾳδίως, ὅτι
„ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης πλάττει αὐτήν.

Β΄. δὲ, ἐν τῷ αὐτῷ τῆς Ὀδυσσείας Βιβλίῳ Ναυσικάαν ποιῶν περὶ
τῶν ἑαυτῆς Φαιάκων διηγουμένην:

„Οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
„Ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

„Ἔνθα σημείωσαι, (φησὶν Εὐστάθιος) ὅτι οὐκ αὐτὸς „ὁ Ποιητὴς, ἀναιδῶς οὕτω τὴν τῶν Φαιάκων ἐκτο„πίζει γῆν, ἀλλ' ἡ Ὁμηρικὴ κόρη. Καὶ οἱ λοιποὶ „δὲ Φαίακες οὐχ οὕτως οὐδ' αὐτοὶ εἰδότες, οὐδὲ „πρὸς ἀλήθειαν λαλοῦντες, ἀλλ' ἐθέλοντες τοιοῦ„τοι δοκεῖν τοῖς πολλοῖς διὰ τὸ ἀνεπιβούλευτον· „ἵνα δηλ: μὴ πολεμοῖντο φθονούμενοι διὰ τὸ „τῆς χώρας εὔδαιμον: ὃ πολλαχοῦ γίνεται.

„Εἶτα προστίθησιν: Ἰστέον δὲ, καὶ ὅτι ἀστείως ἡ κόρη τὸ „ψεῦδος σοφίζεται: οἰκοῦσι γὰρ ἀπάνευθε τῶν „Κυκλάδων οἱ Φαίακες, καὶ πολυκλύστῳ ἐνὶ πόν„τῳ, καθὰ Νησιῶται, καὶ ἔσχατοι ἐκεῖ πρὸς τῇ „Ἠπείρῳ· καὶ οὔτις αὐτοῖς ἐπιμίσγεται ἁπλῶς „δίχα τοῦ πλεῦσαι.

Γ'. Καὶ διὰ τοῦ τῶν ὀπωρῶν ἐνδελεχισμοῦ, τὸν Ποιητὴν (ἐν Ὀδυσ: Η'.) φησὶν Εὐστάθιος, τὸν τῆς Σχερίας ἐκτοπισμὸν ἐπεισάγειν: „Ἰστέον δὲ, ὅτι ψεῦδος μὲν ἐπὶ τῶν ἀληθινῶν „Φαιάκων τὸ οὕτω παράμονον τῶν καρπῶν· ἄλλως „μέντοι ἐπὶ πολὺ τοῦ ἔτους διαρκοῦσι καὶ ἐκεῖ οἱ „καρποὶ, ὡς οἴδασιν οἱ πεῖρᾳ μαθόντες. Ὅμη„ρος δὲ ἐκτοπίζων τὴν Φαιακίαν κατά τινα, „ὡς καὶ προεδηλώθη, ποιητικὴν τερατείαν, καὶ „ποῤῥωτάτω μετάγων, ὑπερβάλλει τοιαῦτα „πλάττων περὶ αὐτῆς, ὡς εἴπερ Νῆσος ἦν τῶν „Μακάρων τοῖς ἀκούουσιν ἀνεξέλεγκτος.

Τελευταῖον δὲ καὶ Μακάρων Νῆσον τοὺς Φαίακας οἰκεῖν καθ' Ὅμηρον εἰσβάλλει Εὐστάθιος, ἐκ τῆς παρ' αὐτοὺς ἐπεισόδου τοῦ Ῥαδαμάνθυος, περὶ ἧς ἐν τῷ Η'. τῆς Ὀδυσ: ὁ Ποιητὴς, καὶ ἡμεῖς κατωτέρω. „Φαίνεται γὰρ (φησὶν ὁ Παρεκβολεὺς) παραλαλεῖν „τὸν Ἀλκίνοον, ἐγγίζειν τὴν κατ' αὐτὸν γῆν „τῇ τῶν Μακάρων Νήσῳ, ἔνθα ἦν ὁ Ῥαδάμανθυς· „ὅθεν καὶ τὴν προϊστορηθεῖσαν εὐδαιμονίαν εἶναι „παρὰ Φαίαξιν, ὡς εἰ καὶ Νῆσον ᾤκουν Μακάρων. „Τὸ δ' αὐτὸ ὡσαύτως καὶ ὁ Σχολιαστὴς Δίδυμος συνεπέραινεν.

Ἐκ τῶν τοιῶνδε ἐπεισοδίων, (κατά γε Στράβωνα:) τὰ θέλγητρα „τῆς Ὁμηρικῆς Ἀναγνώσεως τεχνεργεῖται. Ὅταν γὰρ προσῇ „ἢ τὸ θαυμαστὸν καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν „ἡδονὴν, ἥπερ ἐστὶ τοῦ μανθάνειν φίλτρον.

Τοὐναντίον γεμὴν ἐν ἄλλοις, φύσεως ἄνευ ὁ Ποιητὴς τ' ἀληθὲς ἐμφανίζων ἐπεξεκάλυψε τὴν γνησίαν τῆς Σχερίας κατάθεσιν· ὡς ὅτε ἐπὶ τῶν προοιμίων τῆς Ὀδυσσείας περὶ τῆς τροφοῦ λέγων τῆς Ναυσικάας:

„Γρηῢς ἀπειραίη θαλαμηπόλος Εὐρυμέδουσα
„Τήν ποτ' ἀπείρηθεν νέες ἤγαγον ἀμφιέλισσαι·
„Ἀλκινόῳ δ' αὐτὴν γέρας ἔξελον . . . . .

„Εἰς ἅπερ Εὐστάθιος, Σημείωσαι, ὅτι ὁ πολλαχοῦ τὴν „Φαιακίαν ἐκτοπίζειν ἐθέλων διὰ τὸ τερατωδέστερον, ἐνταῦθα ἐνέφηνε τὴν ἀληθῆ θέσιν αὐτῆς, πλάσας τὴν βασιλικὴν θαλαμηπόλον γραῦν „ἐκεῖθεν ποθὲν αἰχμαλωτισθεῖσαν ἐκ τῆς ἀντιπέ„ραν γῆς, ἰδίως οὕτω καλουμένης Ἠπείρου, ὡς „καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράφη, ὁμωνύμως ὅλῃ τῇ γῇ.

Παρὰ ταῦτα δὲ, ὅτε (ἐν προοιμ: τῆς Ὀδυσ: Θ'.) Ἀλκίνοος λέγει:

„Ἡμεῖς δ' ὡς τὸ πάρος περ ἐποτρυνώμεθα πομπὴν·
„Οὐδὲ γὰρ ὐδέ τις ἄλλος, ὅτις κ' ἐμὰ δώμαθ' ἵκηται,
„Ἐνθάδ' ὀδυρόμενος δηρὸν μένει εἵνεκα πομπῆς.

Ἐξ ὧν Εὐςάθιος ἐπιφέρει: ὐκ ἄρα πάντη ἐκτετοπισ-
„μένοι ἦσαν κατὰ τὸν μῦθον· ἀλλ' ὑπεμφαίνει πυ
„καὶ τὸ ἀληθὲς ὁ Ποιητής.

Αὖθις (Ὀδυσ: Ν'.) ἔνθα ἐν Ἰθάκῃ ἐνορμισθῆναι οἱ Φαίακες λέγονται: **Πρὶν εἰδότες:** (Εὐςάθιος δὲ Σχολιογραφῶν:) πότε
„εἰδότες, ἢ πῶς; ὐ φησὶν ὁ Ποιητὴς, ἀλλ' ἀφίησι
„νοεῖν· ὅτι οἴδασιν, ὡς εἰκὸς, Φαίακες Κερκυραῖοι
„ὄντες Ἰθακησίοις γείτονες. Τῦ γὰρ ἐκτοπισμῦ
„πλάσματος ὄντος, ἀληθὲς ἐςὶ τῆς κατὰ Φαια
„κίαν Κεφαλληνίας ὐ πολὺ ἀπέχειν τὴν Ἰθάκην.
Τῶν μὲν ὖν Λατίνων οἱ ἑρμηνεύσαντες Ὅμηρον, ἄλλως πως, ἤπερ Εὐςάθιος, τὰ ῥηθέντα ἐξέλαβον· τὸ γάρ τοι, **πρὶν εἰδότες**, ἀντὶ τῦ, **πρὶν ἤπερ ἂν εἰδεῖεν** ἐνόησαν: ὡς ἐν τῇ Βαρνεσίυ ἐκδόσει ἀναγι-
„νώσκεται: Ἀλλ' Εὐςάθιος ὧδε προσέθετο: Πάνυ πιθανῶς ἐν-
„ταῦθα ἐῤῥέθη τὸ **πρὶν εἰδότες**, ἵνα εἰκοτολογηθῇ
„τὸ ἐν νυκτὶ τολμῆσαι τὺς Φαίακας, ἐπεῖξαι κατὰ
„τῆς χέρσυ κώπαις ὅλαις τὴν νῆα.

Ἄλλως τε δ' ἔτι, καὶ τὴν Σχερίας θέσιν πρὸς Ὁμήρυ, φησὶν Εὐςάθιος, δηλωθῆναι, ἐν ᾧ τὰς ἀπειλὰς Ποσειδῶνος (περὶ ὧν ἐν ἰδίῳ τόπῳ) διεξιὼν, ὐ τολμᾷ μέντοιγε, φησὶ, προσθεῖναι, εἰ εἰς τέλος

περιήχθησαν. Οὐ τολμᾷ μέντοι καὶ εἰπεῖν ἐκβῆναι τὰς
„ἀπειλὰς εἰς τέλος, τὸ τῆς ἱστορίας δυσωπέμενος
„ἀληθὲς· ἡ γὰρ τῶν Φαιάκων σώζεται φανερῶς.

Οἷ δέ γε παρασυνάπτει Εὐστάθιος αὐτόθι: Λίθον ἐκεῖ πε
„περίοπτον κείμενον ἐν θαλάσσῃ περὶ Κέρκυραν
„νηὸς φαντασίαν πέμπειν, αὐτὸ τῦτο καὶ Πλίνιος, πολὺ
πρὸ τῦ Εὐσαθίε παρέδωκεν (ἐν Βιβλ: Δ′. Κεφ: ΙΒ′.) γράψας: A
Phalacro Corcyrae Promontorio ſcopulus, in quem mutatam Uliſſis navem, a ſimili ſpecie, fabula eſt (Εἰς
„τὸν ἀπ' ἄντικρυ τῦ Φαλακρῦ τῦ ἐν Κερκύρᾳ Ἀκ-
„ρωτηρίε προκύπτοντα σκόπελον τὴν Ὀδυσσέως
„ναῦν μεταποιηθῆναι, μῦθος ἐςὶ.) Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὁ
Πολυΐςωρ, καὶ ὁ Σολῖνος παραδεδώκατον.

Ἀλλὰ γὰρ ἐδαμῦ ἐμφανέςερον Ὅμηρος τὴν Κερκύρας θέσιν ἔοικεν ἀνακεκαλυφέναι, ἢ ἐν τῷ Ξ′. τῆς Ὀδυσ: ἐν οἷς Ὀδυσσεὺς ὑπὸ σχήματι τῷ τῦ προσαίτε Κρητὸς λανθάνων, τὰ συνενεχθέντα οἷ ἐν Κερκύρᾳ ὑπεξέφηνε τῷ Εὐμαίῳ, τα ψέυδεα τοῖς ἀληθέσι συγκαταμίξας:

„Ἐννῆμαρ φερόμην· δεκάτῃ δέ με νυκτὶ μελαίνῃ,
„Γαίῃ Θεσπρωτῶν πέλασεν μέγα κῦμα κυλίνδον·
„Ἔνθα με Θεσπρωτῶν βασίλευς ἐκομίσσατο Φείδων
„Ἥρως ἀπριάτην· τῦ γὰρ φίλος υἱὸς ἐπελθὼν,
„Λίθρῳ καὶ καμάτῳ δεδμημένον ἦγεν ἐς οἶκον,
„Χειρὸς ἀναςήσας ὄφρ' ἵκετο δώματα πατρὸς·
„Ἔνθ' Ὀδυσῆος ἐγὼ πυθόμην· κεῖνος γὰρ ἔφασκε
„Ξεινίσαι, ἠδὲ φιλῆσαι, ἰόντ' ἐς πατρίδα γαῖαν.

* * * * * * * * * * * * * * * * *

,, Τόν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα Θεοῖο
,, Ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βȣλὴν ἐπακȣ́σῃ,
,, Ὅππως νοςήσῃ Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον.

Τῆς ȣ̃ν Θεσπρωτίας, καὶ τȣ̃ Ναȣ̃ τȣ̃ Δωδωναίȣ Διὸς ἐπὶ τῆς ἀντιθέτȣ τῇ Κερκύρᾳ χέρσȣ, ἤτοι ἐπὶ τῆς Ἠπείρȣ κειμένων, ἀναμφίριςον ἐςὶ δήπȣ, μὴ ἄλλην Νῆσον τινὰ, Σχερίαν τὸν Ποιητὴν ὀνομάσαι, ἢ τὴν Κέρκυραν. ȣ̓δὲ δῆμον ἄλλον Φαίακας, ἢ τȣ̀ς Κερκυραίȣς αὐτȣ́ς.

ΚΕΦΆΛ. Ζ'.

Τῆς τοίνυν περὶ τὴν Σχερίας κατάθεσιν ἀμφισβητήσεως ἐκ ποδῶν γενομένης, τὴν πρωτέυȣσαν νῦν τῶν ἐπὶ τῆς Νήσȣ πόλεων, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ Ἀνάκτορα, καὶ τȣ̀ς Ἀλκινόȣ κήπȣς εἰσιόντες περισκεψώμεθα,

Τὸ μὲν ȣ̃ν τῆς πόλεως εἶδος, ȣ̃τως ἡ παρ' Ὁμήρῳ Ναυσικάα περιγράφȣσα τῷ Ὀδυσσεῖ φέρεται.

,, ... Ἐγὼ δ' ὁδὸν ἡγεμονέυσω:
,, Αὐτὰρ ἐπὴν πόλεως ἐπιβήσομεν, ἣν πέρι πύργος
,, Ὑψηλὸς, καλὸς δὲ λιμὴν ἑκάτερθε πόληος·
,, Λεπτὴ δ' εἰσίθμη· νῆες δ' ὁδὸν ἀμφιέλισσαι
,, Εἰρύαται· πᾶσιν γὰρ ἐπίςιον ἐςὶν ἑκάςῳ·
,, Ἐνθάδε τε σφ' ἀγορὴ, καλὸν Ποσιδήϊον ἀμφὶς,
, Ῥυτοῖσιν λάεσσι κατωρυχέεσσ' ἀραρυῖα·
,, Ἔνθα δὲ νηῶν ὅπλα μελαινάων ἀλέγȣσι

„ Πέσματα, καὶ σπεῖρας, ϗ ἀποξύνεσιν ἐρετμά.

Ὡς δ' Ὀδυσσεὺς πρῶτον εἰσέδυ τὴν πόλιν ἐθαύμασεν (Ὀδυσ: Ζ'.)

„ . . . . . . Λιμένας καὶ νῆας ἐΐσας
„ Αὐτῶν θ' Ἡρώων ἀγορὰς, καὶ τείχεα μακρὰ,
„ Ὑψηλὰ, σκολόπεσσιν ἀρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι.

Ἀλλ' ἐδὲν τῶν ἐν τῇ πόλει ὑπῆρχε τῶν Ἀλκινόε δόμων θαυμασιώτερον· (αὐτ: Ὀδυσ:) διὸ Ναυσικάα τῷ Ὀδυσσεῖ:

„ Καὶ τότε Φαιήκων ἴμεν ἐς πόλιν, ἠδ' ἐρέεσθαι
„ Δώματα πατρὸς ἐμῦ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
„ Ῥεῖα δ' ἀρίγνωτ' ἐςὶ, καὶ ἂν πάϊς ἡγήσαιτο
„ Νήπιος· ὐ μὲν γάρ τοι ἐοικότα τοῖσι τέτυκται
„ Δώματα Φαιήκων, οἷος δόμος Ἀλκινόοιο
„ Ἥρωος. . . . .

Καὶ ταῦτ' ἄρα Ὀδυσσεὺς μέγα ἠγάσσατο· (αὐτ:)

„ . . . . Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
„ Ἀλκινόε πρὸς δώματ' ἴε κλυτὰ· πολλὰ δέ οἱ κῆρ
„ Ὥρμαιν' ἱςαμένῳ, πρὶν χάλκεον ὐδὸν ἱκέσθαι.
„ Ὥςε γὰρ ἠελίε αἴγλη πέλεν, ἠὲ σελήνης,
„ Δῶμα καθ' ὑψερεφὲς μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
„ Χάλκεοι μὲν γὰρ τοῖχοι ἐληλάδατ' ἔνθα ϗ ἔνθα
„ Ἐς μυχὸν ἐξ ὐδῦ, περὶ δὲ θριγκὸς κυάνοιο.
„ Χρύσειαι δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἐντὸς ἔεργον·
„ Σταθμοὶ δ' ἀργύρεοι ἐν χαλκέῳ ἕςασαν ὐδῷ·
„ Ἀργύρεον δ' ἐφ' ὑπερθύριον, χρυσέη δὲ κορώνη,

„Χρύσεοι δ' ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν·
„Οὓς Ἥφαιστος ἔτευξ' εἰδυίῃσι πραπίδεσσι,
„Δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
„Ἀθανάτους ὄντας, καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα.
„Ἐν δὲ θρόνοι περὶ τοῖχον ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα,
„Ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῖο διαμπερὲς, ἔνθ' ἐνὶ πέπλοι
„Λεπτοὶ ἐΰννητοι βεβλήατο, ἔργα γυναικῶν.

Τῆς τοιᾶς δε τῶν δωμάτων εὐπρεπείας καὶ καλλονῆς, οὐδὲν ἐνδέουσαν τὴν τρυφήν τε καὶ πολυτέλειαν τῶν Ἀλκινόου παραδείσων Ὀδυσσεὺς ἐθεάσατο ἐφεξῆς: οὕς τινας ἔστιν ὃς τῶν Λατίνων πατέρων ὕστερον, ὄνομα Bonjour, ἀνὴρ σοφίᾳ διαπρέπων (ἧπερ αὐτὸν ὁ Συγγραφεὺς ἐπικλεῖζει:) ἐκ τοῦ ἐν Ἐδὲμ ἐν Ἱεραῖς περιγραφομένου παραδείσου Βίβλοις, ἡγήσατο ὑποτυπωθῆναι. Ἐξ ὧν δὴ καὶ οἱ Ἀλκινόου κῆποι ἐλήφθησαν εἰς παροιμίαν· καὶ συχνὰ τούτων παρὰ τοῖς Ποιηταῖς, μάλιστα Λατίνοις, τὰ τῆς ἐν ὀπώραις καλλικαρπίας ἐγκώμια πλέκεται: οἷον παρ' Ὀυϊδίῳ ἐν ταῖς Μεταμορφώσεσιν, (ὡς ἐν τῇ ΙΓ'.)

Proxima Phaeacum felicibus obſita pomis
Rura petunt. . . . .

(Τοὺς ἔγγιστα Φαιακείοις μακαρίοις ἐμφράκτους μήλοις
Ἀγροὺς μετίασιν. . . . .

Καὶ παρὰ τῷ Ἰουβεναλίῳ, ἐν Σατύρ: Ε'.

. . . . , ... Illa jubebit
Poma dari quorum ſolo paſceris odore,
Qualia perpetuus Phaeacum autumnus habet.

Ψ ψ

„ . . . . . . (Ἡ δὲ κελεύσει
„ Μῆλα δοθῆναι, ὧν μόνῃ βόσκοι τῇ ὀσμήσει,
„ Οἷα διαμπερὲς τὸ Φαιάκων μετόπωρον ἴχει.)

Καὶ Προπέρτιος δὲ ἐν Α΄. Ι. γράφων:

Nec mea Phaeacas aequant pomaria ſylvas.

„(Οὐδ᾽ ἡ μοὶ Φαιακείοις ἰσοῦνται μηλεῶνες δρυμόσιν.)

Καὶ Παπίνιος Βιβλ: Α΄. τῶν Ἄλσεων, Γ΄.

Quid bifera Alcinoi referam pomaria? vosque
Qui nunquam vacui prodiſtis in aethera rami?

„(Τί τοὺς διφόρους Ἀλκινόου εἴπω μηλεῶνας; ὑμᾶς τε
„ Οἳ οὔποτε κενοὶ προὐκύψατε εἰς αἰθέρα κλῶνες;)

Καὶ ἄλλως δέ πως πεπαροιμίασται: Alcinoo poma dare, τῷ Ἀλκινόῳ ὀπώρας παρέχειν: ἐπειδάν τις τινὶ προσάγει, ὧν ἔτος ἐν περιουσίᾳ ἐστὶν ἀπολαύων ἀφθόνως. Ἔνθεν τοι ὁ Μαρτιάλιος, ἐν τῷ Β΄. τῶν πρὸς Καστρίκιον:

Tam mala cur igitur dederim tibi carmina quaeris?
Alcinoo nullum poma dediſſe putas?

„(Οὕτω φαῦλα τί τοίνυν παρέχον σοι ἔπη πυνθάνῃ;
„ Ἀλκινόῳ μῆλα μηδένα παραχεῖν ποτε οἴῃ;)

Μέτιθι δὲ περὶ ἑκατέρων τῶν παροιμιῶν τούτων, τὰς Ἀδριανοῦ Γουνίου ἑκατοντάδας.

Τὰ δ᾽ Ὁμήρου ἔπη ταῦτα ἐστὶν:

„ Ἔκτοσθεν δ᾽ αὐλῆς μέγας ὄρχατος ἄγχι θυράων
„ Τετράγυος· πέρι δ᾽ ἕρκος ἐλήλαται ἀμφοτέρωθεν·
„ Ἐνθάδε δένδρεα μακρὰ πεφύκει τηλεθόωντα,
„ Ὄχναι, καὶ ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι
„ Συκαῖ τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι,
„ Τάων ὔποτε καρπὸς ἀπόλλυται, ὐδ᾽ ἀπολείπει,
„ Χέιματος, ὐδὲ θέρευς, ἐπετήσιος· ἀλλὰ μάλ᾽ αἰεὶ
„ Ζεφυρίη πνείυσα τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει·
„ Ὄχνη ἐπ᾽ ὄχνῃ γηράσκει, μῆλον δ᾽ ἐπὶ μήλῳ,
„ Αυτὰρ ἐπὶ ςαφυλῇ ςαφυλὴ, σῦκον δ᾽ ἐπὶ σύκῳ.
„ Ἔνθάδε οἱ πολύκαρπος ἀλωὴ ἐῤῥίζωται·
„ Τῆς ἕτερον μὲν θειλόπεδον λευρῷ ἐνὶ χώρῳ,
„ Τέρσεται ἠελίῳ· ἑτέρας δ᾽ ἄρα τε τρυγόωσιν,
„ Ἄλλας δὲ τραπέυσι· πάροιθε δέ τ᾽ ὄμφακες εἰσὶν,
„ Ἄνθος ἀφιεῖσαι, ἕτεραι δ᾽ ὑποπερκάζυσιν.
„ Ἐνθάδε κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νέιατον ὄρχον
„ Παντοῖαι πεφύασιν, ἐπηετανὸν γανόωσαι.
„ Ἐν δὲ δύω κρῆναι, ἡ μέν τ᾽ ἀνὰ κῆπον ἅπαντα
„ Σκίδναται, ἡ δ᾽ ἑτέρωθεν ὑπ᾽ αὐλῆς ὐδὸν ἵησι
„ Πρὸς δόμον ὑψηλὸν, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται.

Ὁ μὲν ὖν Διονύσιος ὁ Περιηγητὴς, λιπαρὰν τὴν Κερκύραν εἶπε διὰ τὸ πολύκαρπόν τε καὶ ἔυκαρπον κατ᾽ Ἐυςάθιον· ὁ δ᾽ Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς (Βιβλ: Δ΄.) πίειραν: ἀμφιλαφὴς

πίειρα: Α'λλως γε μὴν τὸ ἀμφιλαφὴς, ὁ τȣ́τȣ Σχολιαςὴς ἐξε-
„δέξατο, ἑρμηνεύσας: Ἀμφιλαφὴς: ἀμφοτέρωθεν ἐπι-
„τηδείως πρὸς ὅρμον ἔχȣσα. Καλλίμαχος δὲ ἀμφίδυμον
εἶπε τὸν ἀμφιλαφῆ λιμένα. Ἱςορικῶς δὲ Ἀπολλώνιος ἀμφιλαφῆ
τὸν λιμένα φησί. Ἱςορεῖ δὲ περὶ τȣ̃ λιμένος τῶν Φαιάκων Ἀπολλωνίδης
ἐν τῷ περίπλῳ τῆς Εὐρώπης. Τὸ δέ τοι ἑκατέρωθεν τῆς Φαιάκων πό-
λεως λιμένα κεῖσθαι ἀνωτέρω καὶ Ὅμηρος παρέδωκεν: ἀλλὰ Σκύλαξ ὁ
Χαρυανδηνὸς ἐν τῷ περίπλῳ, καὶ Τρίτον ἔτι λιμένα προσέθετο·
„Κατὰ δὲ Χαωνίαν Νῆσος ἐςὶ Κόρκυρα, καὶ πόλις
„Ἑλληνὶς ἐν ταύτῃ, λιμένας ἔχȣσα τρεῖς κατὰ
„τὴν πόλιν: τȣ́των εἷς κάλλιςος.

ΚΕΦΑ'Λ. Η'.

Τὰ περὶ τὴν θρησκείαν, καὶ τὴν τῶν Θεῶν θεραπείαν ἐπιμελῶς σπȣδάσαι τȣ̀ς Φαίακας, Ὅμηρος ἐςὶν ἐπιμαρτυρῶν, ἀγχιθέȣς προσαγορεύσας, ὥςε καὶ τῆς παρὰ τῶν Θεῶν ἀξιȣ̃σθαι ἐπιφανείας, ὡς Ἀλκίνοος διεξήει: (Ὀδυσ: Η'.)

„Αἰεὶ γὰρ τὸ πάρος γε Θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς
„Ἡμῖν, εὖθ' ἔρδομεν ἀγακλυτὰς ἑκατόμβας·
„Δαίνυνταί τε παρ' ἄμμι καθήμενοι, ἔνθα περ ἡμεῖς·
„Εἰ δ' ἄρα τις καὶ μȣ̃νος ἰὼν ξύμβληται ὁδίτης,
„Οὔ τι κατακρύπτȣσιν, ἐπεὶ σφίσιν ἐγγύθεν εἰμὲν·
„Ὥσπερ Κύκλωπές τε, καὶ ἄγρια φῦλα γιγάντων.

Α᾽μέλει τοι αὐτοῖς, ἅτε Θεοφιλέσιν, οἱ Θεοὶ ἐπήμυνον ἑτοίμως. Ε᾽νθεντ.. καὶ ἡ Ναυσικάα τȣ̃ Ο᾽δυσσέως ἐπιφανέντος, παρῄνει ταῖς θεραπαίναις μηδαμῶς πτήσσειν (Ο᾽δυσ: Ζ΄.)

„Στῆτε μοι ἀμφίπολοι, πόσε φεύγετε, φῶτα ἰδȣ̃σαι;
„Ἦ μήπȣ τινὰ δυσμενέων φάσθ᾽ ἔμμεναι ἀνδρῶν;
„Οὐκ ἔσθ᾽ ȣ̂τος ἀνὴρ διερὸς βροτὸς, ȣ᾽δὲ γένηται,
„Ὅς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται
„Δηϊοτῆτα φέρων· μάλα γὰρ φίλοι ἀθανάτοισιν.

Υ῾πῆρχον δὲ τοῖς φαίαξι Θεοὶ κατ᾽ ἐξοχὴν προςάται Ζεύς. Ζηνὶ καὶ γὰρ Κασίῳ Νεὼς ἐπὶ τῆς νήσȣ ἵδρυτο, ὡς ἱςορεῖ Πλίνιος, Βιβλ: Δ΄. Κεφ: ΙΒ΄.) τȣ̃θ᾽ ὃ καὶ τὰ Κερκυραϊκὰ δηλȣ̃σι νομίσματα, τὰ ὑπὸ τȣ̃ Α᾽νδρέȣ τȣ̃ Μαρμαρᾶ προβαλλόμενα, ἐφ᾽ οἷς ἐπιγέγραπται: ΖΕΥΣ ΚΑΣΙΟΣ. Καὶ ὁ ὑπὸ Α᾽λκινόȣ δὲ τυθεὶς βȣ̃ς (Ο᾽δυσ: Ν΄.) Ζηνὶ κελαινεφέϊ Κρονίδῃ. Καὶ τὸ ἐν τῇ ἀνθολογίᾳ (Βιβλ: Α΄. Κεφ: 30.) Ι᾽ȣλίȣ Πολυαίνȣ ἐπίγραμμα:

„Εἰ καὶ σεῦ πολύφωνος ἀεὶ πίμπλησιν ἀκȣὰς
„ Ἢ φόβος εὐχομένων, ἢ χάρις εὐξαμένων,
„Ζεῦ, Σχερίης ἐφέπων ἱερὸν πέδον· ἀλλὰ καὶ ἡμῶν
„ Κλῦθι, καὶ ἀψευδεῖ νεῦσον ὑποσχεσίῃ.

Ε᾽πίσημον δὲ λίαν γενέσθαι Ζηνὸς τὸ Κασίȣ ἐπώνυμον, παρέδωκε καὶ Λακτάντιος (Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΚΒ΄.) ἀπὸ ὄρȣς Κασίȣ, καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς πόλεως, λέγων, (ἐκ Στεφάνȣ ἐν τοῖς περὶ πόλ:) αὐτὸ παρειλῆφθαι. Ἰώσηπος δὲ ὁ Ι᾽σαῖος περὶ τȣ̃ Λακ-

„ταντίᾳ ῥηθέντος, (ἐν Ἐκδόσ: τῇ ἐν Βαταβίῳ) γράφων: ἠγνοη-
„κέναι (φησὶν) ἔοικεν, ὅτι **Ζεὺς ὁ Κάσιος**, ἐ μόνον
„ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Φαιακίᾳ Ναὸν ἦν ἔχων
„εἰς θεραπείαν αὐτῷ ἀνατεθειμένον. Ναὸν ἐκεῖνον,
„ἐν ᾧ Νέρων (ἧ λέγει Σϐετόνιος ἐν τῷ αὐτῦ βίῳ Κεφ: ΚΒ'.) ὡς
„πρῶτον ἐς **Κασσιώπην ἐπεραιώθη.** Statim ad aram
Jovis Caſſii cantare auſpicatus eſt. (Αὐτίκα πρὸς τὸν βω-
μὸν Διὸς τῦ Κασσίϐ ἤρξατο ᾄδειν.) Ἦν δ' ἡ Κασσιώπη, Ἄςυ Κερ-
κύρας διάσημον ὡς εἴρηται, τὸ ὑπὸ Σϐετονίϐ, ὡς ἐγ' ᾦμαι, ἱςορηθὲν· εἰ καὶ
τὴν Κασσιώπην ἕτεροι ἐπὶ τῆς Κερκύρᾳ ἀντικειμένης χέρσϐ ὑπέθεντο.
Τὸ δέ τοι **Κάσιος** καὶ **Κάσσιος**, γραφόμενα ἀδιαφορεῖ.

Ὡσαύτως καὶ Ποσειδῶνος παρὰ Φαίαξιν ἐτυπῦτο νομίσματα εἶ-
δος ἔχοντα, τὰ ὑπὸ Ἀνδρέϐ τῦ Μαρμαρᾶ προβαλλόμενα. Εἰκὸς γὰρ
Φαίακας τὸν Θεὸν διαφερόντως εἶναι γεραίροντας, ὡς ἐξ αὐτῦ τὸ
γένος ἄγειν νομίζοντας, τῦ καὶ θαλάσσης ἐπιδεσποτεύοντος, ἐν ᾗ πλεῖ-
ςα ὑπῆρχον ἰσχύοντες. Οὐ γὰρ (καί τοιγε Ποσειδῶνος πρὸς Ζῆνα ποτ-
νιωμένϐ ὑπὸ Φαιάκων ὑπερορᾶσθαι: (Ὀδυσ: Μ'.)

„. . . . . Βροτοὶ ὔτι τίϐσι
„Φαίηκες τοίπερ ἐμῆς ἐξ εἰσὶ γενέθλης.

Οὐ δ' ἦν ἡ κατὰ τϐτων αὐτῦ ἐκδικία, ὧν τὴν Ναῦν ἐξ Ἰθάκης
ἐπανιόντων:

„. . . . . . Λᾶαν ἔθηκε καὶ ἐῤῥίζωσεν ἔνερθε
„Χειρὶ καταπρηνεῖ ἐλάσας . . . .

Τῆς προσηκϐσης τῷ Θεῷ θεραπείας ἀπέτρεψε Φαίακας, τὸς μηδ'
ἐν τῇ ἐκπομπῇ τῇ τῦ Ὀδυσσέως, ὕβριν τῷ Ποσειδῶνι τινὰ μελετή-
σαντας. Αὐτίκα καὶ γὰρ Ποσειδᾶνα ἐξιλάσασθαι θυηπολίαις ἔσπευσαν καὶ

τȣ̃ περὶ τὰς ἀνδρῶν ἐκπομπάς, τόγε ἑξῆς, ἀφέξεσθαι πρȣ̈θεντο. Ὁ δ' Ἀλκίνοος εἰς λίθον τὴν ναῦν τραπεῖσαν ἰδὼν, παρὰ χρῆμα τοιάδε τοῖς Φαίαξιν ἐνετείλατο:

„ Δεῦρ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼν εἴπω, πειθώμεθα πάντες·
„ Πομπῆς μὲν παύσασθε βροτῶν, ὅτε κέντις ἵκηται
„ Ἡμέτερον προτὶ ἄςυ. Ποσειδάωνι δὲ Ταύρȣς
„ Δώδεκα κεκριμένȣς ἱερεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ.
„ Μηδ' ἡμῖν περίμηκες ὄρος πόλει ἀμφικαλύψῃ.

Καὶ μὲν δὴ καὶ Κερκύρᾳ τῇ θυγατρὶ Ποσειδῶνος, Νίμφῃ τε ȣ̈σῃ, τιμὰς πρὸς Φαιάκων ὁσιωθῆναι, ἐκ πολλῶν παρὰ τȣ̃ Μαρμαρᾶ προενεχθέντων φανερὸν γίνεται Νομισμάτων, ταύτης τε τὸ πρόσωπον παριςώντων, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τȣ̃ ὀνόματος.

Ἀλλὰ καὶ τῷ Ἑρμῇ, τȣ̀ς Φαίακας σπένδοντας Ὀδυσσεὺς τὸ Ἀνάκτορον εἰσελθὼν (Ὀδυσ: Η'.) κατεῖδεν:

„ Εὗρε δὲ Φαιήκων ἡγήτορας ἠδὲ μέδοντας,
„ Σπένδοντας δεπάεσσιν ἐϋσκόπῳ Ἀργειφόντῃ·
„ Ὧι πυμάτῳ σπένδεσκον, ὅτε μνησαίατο κοίτȣ.

Τὰς δέ τοι Ἑρμῇ τελȣμένας σπονδὰς μετὰ τὴν εὐωχίαν ἀναφέρει Ἀθήναιος (ἐν τῷ Α'. Βιβλ:) αἰτίαν ἐπάγων: Δοκεῖ γὰρ Ἑρμῆς, ὕπνȣ προςάτης εἶναι.

Καὶ Ἀθηνᾶν δὲ, καὶ Ἀπόλλωνα ἐν τιμῇ παρὰ τοῖς Φαίαξι γενέσθαι ȣ̓κ ἄλλοθεν εἰσβάλλω, ἢ ἐξ ὧν Ἀλκίνοος Ὀδυσσέα εἰς γαμβρὸν θέσθαι ποθήσας ἠύξατο: (Ὀδυσ: Η'.)

„ Αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον!

Καὶ Βάκχῳ δὲ, καὶ τῷ τούτου υἱεῖ Διονέῳ τινὰ τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων ὁ Μαρμαρᾶς ἀπονέμει, διὰ τὸ ἔμπροσθεν μὲν ἡβάσκοντος, ὄπιθεν δὲ κλῶνας, καὶ κισσὸν, καὶ κάλυκας ἐν αὐτοῖς κεχαραγμένους ὁρᾶσθαι· ἐν ἑνὶ δὲ καὶ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ἀναγινώσκεσθαι, ὅπερ ἦν αὐτῷ τῷ Βάκχῳ ἐπώνυμον. Ἐπὶ δὲ δὴ τούτοις καὶ τὰς ἀλωὰς Ἀλκινόου ἐκ τῆς τῶν ἀμπελώνων εὐφορίας, κατείδομεν ἐπαινουμένας τῷ Ὁμήρῳ· καὶ τὸν Κερκυραϊκὸν δὲ οἶνον ἴσμεν παρ' Ἀθηναίῳ (ἐν Βιβλ: Α'.) διαφερόντως τιμώμενον: **Χαριέστατος δ' οἶνος εἰς παλαίωσιν ὁ Κερκυραῖος.**

Ἐπὶ τούτοις καὶ ἄλλο Νόμισμα προσεπάγει ὁ Μαρμαρᾶς, οὗπερ ἐν μέσῳ τοῖς ἐμπροσθίοις ὁ διπρόσωπος **Ἰανὸς** ἐπικεχάρακτο, ἐν δὲ τοῖς ὄπισθε **Ναῦς** παρίστατο καὶ ἐπιγραφὴ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ. Ἦν μὲν γὰρ, ὥσπερ εἴρηται, ἡ Ναῦς τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων τοὐπίσημον. Ἀλλὰ κἀν τοῖς **Ἰανοῦ** Ναῦς κεχάρακτο, ἔνθεντοι παρ' Οὐϊδίῳ: ἐν τῷ Α'. τῶν Fastorum:

Multa quidem didici; ſed cur navalis in aere
  Altera ſignata eſt, altera forma biceps?
At bona poſteritas puppim formavit in aere
  Hoſpitis adventum teſtificata Dei.

„(Πολλ' ἐδιδάχθην. ἀλλὰ τί ναῦς χαλκῷ ἐπὶ τῷδε
„ Ἔνθεν σημάνθη, δισσὸν ἕτερθε δὲ κάρ;
„ Ἢ διὰ τῆς χαλκῆς τῆς δ' οἱ μετέπειτα πρύμνης,
„ Ξεῖνον πιστοῦνται σφὶν θεὸν ἐλθέμεναι.)

Τὴν γεμὴν δόξαν ὁ Πλέταρχος ἐκ ἔοικεν ἐγκρίνειν (ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς) διερωτῶν: „διατὶ τὸ παλαιὸν νόμισμα πῇ μὲν „εἶχεν Γανε διπρόσωπον εἰκόνα, πῇ δὲ πλοίε πρύ„μναν, ἢ πρώραν; Ἀντιβάλλει δὲ, ὅτι ἐ μόνον Κρόνος, ἀλλὰ καὶ Γανὸς, καὶ Εὔανδρος, καὶ Αἰνείας ἐκ θαλάττης προσεκομίσθησαν.

ΚΕΦΑΛ. Θ΄.

Ἀριστοκρατηθῆναι κατ' ἀρχὰς τὲς Φαίακας ὑπέληψε Πλέταρχος, ἐπιφέρων ἐκ τῶν Ὁμήρε (Ὀδυσ.: Θ΄.) τὰ ἑξῆς ἔπη:

„ Ἀλλ' ἄγε οἱ δῶμεν ξεινήϊον, ὡς ἐπιεικές·
„ Δώδεκα γὰρ κατὰ δῆμον ἀριπρεπέος βασιλῆος
„ Ἀρχοὶ κραίνεσι, τρισκαιδέκατος δ' ἐγὼ αὐτός.

Καὶ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ Ῥαψωδίᾳ ἀνωτέρω: ἔνθα τὲς Φαιάκων πρωτεύοντας προσκαλεῖται Ἀλκίνοος:

„ Σκηπτεχοι βασιλῆες, ἐμὰ πρὸς δώματα καλὰ
„ Ἔρχεσθ', ὄφρα ξεῖνον ἐνὶ μεγάροις φιλέωμεν.

Ἀλλὰ γὰρ ἐκ πολλῶν ἄλλων τῆς Ὀδυσσείας τόπων, πάρεστι τῆς παρὰ Φαίαξι Μοναρχίας τεκμήρια προσευρεῖν. Τῷ δ' ὄντι τὰ περὶ τὴν ἐκπομπὴν Ὀδυσσέως, βασιλικῶς φαίνεται Ἀλκίνοος ἐπιτάξας (Ὀδυσ: Η΄.) ὅς γε.

„ . . . . Πᾶσι
„ Φαιήκεσσιν ἄνασσε, Θεε δ' ὡς δῆμος ἄκεε.

Καὶ περὶ Ἀλκινόου δ' ὁ Ποιητὴς (Ὀδυσ: Ζ'.) σαφῶς ἐϛὶ φάσκων:

„Τοῦ δ' ἐκ Φαιήκων ἔχεται κάρτος τε βίη τε.

Ὁ γεμὴν Εὐϛάθιος, μικτὸν τὸ Φαιάκων κράτος γενέσθαι ἡγήσατο·
„Φησὶ γάρ: Ἰϛέον δὲ, ὅτι εἰπεῖν, ὡς ἐξ Ἀλκινόου ἔχε-
„ται, καὶ ἐξήρτηται τοῦ Ἀλκινόου ἡ τῶν Φαιάκων
„ἀρχὴ· ὃ δὴ καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα ῥηθέσεται:
„Βασιλέα ὑποβάλλει Φαιάκων νοεῖν τὸν Ἀλκίνοον.
„Ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς Ἀριϛοκρατεία ἐμφαίνεται παρὰ
„Φαίαξιν, ἔνθα τρισκαίδεκα ἰϛορηθήσονται βασι-
„λεῖς· καὶ ἔϛιν οἷον συνέλευσις ἐν τούτοις Βασι-
„λείας τε καὶ Ἀριϛοκρατείας· ὁποῖον τι καὶ περὶ
„Λακεδαίμονα ὕϛερον, τὸ κατὰ τοὺς ἐφόρους καὶ τοὺς
„Βασιλεῖς. Εἰ δὲ ὑπερέχει μὲν τῶν ἄλλων Ἀλκίνοος,
„αὐτὸς δὲ πείθεται, ὡς φανεῖται, οἷς ἡ γυνὴ Ἀρήτη
„βούλεται· εἴποι ἄντις γυναικοκρατεῖσθαι τὴν γῆν
„τὴν Φαιάκων.

Τοιαύτην γὰρ Γυναικοκρατείαν συνιϛᾶν ἔοικε τὰ περὶ Ἀρήτης ῥηθέντα: (Ὀδυσ: Η'.)

„ . . . Τὴν δ' Ἀλκίνοος ποιήσατ' ἄκοιτιν,
„Καί μιν ἔτισ', ὡς οὔτις ἐπὶ χθονὶ τίεται ἄλλη,
„Ὧς κείνη πέρι κῆρι τετίμηταί τε καὶ ἐϛὶν,
„Ἔκ τε φίλων παίδων, ἔκ τ' αὐτοῦ Ἀλκινόοιο,
„Καὶ λαῶν, οἵ μίν ῥα, Θεὸν ὥς, εἰσορόωντες
„Δειδέχαται μύθοισιν, ὅτε ϛείχησ' ἀνὰ ἄϛυ.
„Οὐ μὲν γάρ τι νόου γε καὶ αὐτὴ δεύεται ἐσθλοῦ,
„Οἷσιν τ' εὖ φρονέῃσι, καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει.

Ἀλλὰ γὰρ εἰ καὶ τῶν Ἀρήτης βουλῶν ἐπὶ τῆς Φαιάκων δυναστείας πολὺς ἦν ὁ λόγος, πάντα γεμὴν τῷ Ἀλκινόου νεύματι διεπράττετο. Ταύτῃ τοι καὶ πρὸς τὴν Ἀρήτης βουλὴν (Ὀδυσ: Λ΄.) περὶ τοῦ ἀναβληθῆναι τὴν πομπὴν χρῆναι, τοιάδ᾽ ὁ γέρων Ἐχένηος ὑπολαβὼν ἔφη:

„Ὦ Φίλοι, οὐ μὰν ὔμμιν ἀπὸ σκοποῦ, οὐδ᾽ ἀπὸ δόξης
„Μυθεῖται Βασίλεια περίφρων, ἀλλὰ πίθεσθε·
„Ἀλκινόου δ᾽ ἐκ τοῦδ᾽ ἔχεται ἔργον τε ἔπος τε.

Ἀλκίνοος δὲ, ὡς ἐν ἐξουσίᾳ βασιλικῇ ἀποφαινόμενος ἀπεκρίνατο:

„Τοῦτο μὲν οὕτω δὴ ἔσαι ἔπος, αἴκεν ἔγωγε
„Ζωὸς, Φαιήκεσσι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

Προσέθετο δέ:

„. . . . . . Πομπὴ δ᾽ ἄνδρεσσι μελήσει
„Πᾶσι, μάλισα δ᾽ ἐμοί· τοῦ γὰρ κράτος ἔς᾽ ἐνὶ δήμῳ.

Ὁ δὲ Εὐςάθιος, τὸ σκηπτοῦχοι Βασιλῆες ἑρμηνεύων: „Σκηπτούχους Βασιλεῖς λέγει τοὺς δώδεκα, οἳ συνάρχουσι τῷ Ἀλκινόῳ, οὐκ ἀποςερήσας οὐδ᾽ αὐτοὺς τῆς Βασιλικῆς κλήσεως, εἰ καὶ ὑπερέχει ὁ Ἀλκίνοος· ὑποκαταβὰς δὲ σκηπτούχους μόνον αὐτοὺς λέγει, ἐλλείψας τὸ βασιλεῖς· οὓς καὶ ἕπεσθαι ἡγουμένῳ Ἀλκινόῳ λέγει, ὡς ἐλάττονας μείζονι:

„Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο
„Σκηπτοῦχοι . . . .

Ὅτι δ' ὀ μόνον τῇ βουλῇ, ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει Ἀλκίνοος αὐτῶν ἡγεῖτο, δῆλον ἐκ τοῦ προστεθέντος:

„ Μηδέ τις ἀρνείσθω.

Σκηπτροφορεῖν δ' ὀ μόνοις τοῖς βασιλεῦσιν ἀνῆκεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς δικάζειν τεταγμένοις ἐφεῖτο, ὡς ἐστὶ φανερὸν ἐκ τοῦ Ἀχιλλέως περὶ τοῦ ἰδίου σκήπτρου φάσκοντος: (Ἰλ: Α'.)

„ Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον. . . . . .
„ . . . . . Νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
„ Ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἵ τε θέμιστας
„ Πρὸς Διὸς εἰρύαται . . . .

Ἐν οἷς Εὐστάθιος: Ἔστι γὰρ τὸ σκῆπτρον (φησὶν) οὐ μόνον βασιλείας, ἀλλὰ καὶ θέμιδος σύμβολον.

Τούτων βεβαιότερα περὶ τοῦ παρὰ τοῖς Φαίαξι κράτους, οἷον περ ἦν: καὶ περὶ τοῦ Κερκυραίων πολιτεύματος, Ἀριστοτέλης ἂν ἡμᾶς ἐδιδάξατο, εἰ περιῆν αὐτοῦ τὸ σύγγραμμα καθ' ἡμᾶς νῦν σωζόμενον, ἐν ᾧ τὰς Κερκυραϊκὰς διεπραγματεύσατο Ἀρχαιότητας.

ΚΕΦΑΛ. Γ.

Ἥτις ἂν ἄρα ποτὲ καὶ ἦν ἡ πάλαι Κερκυραίων πολιτικὴ διοίκησις, ἀλλὰ τὸ τοὺς ἐν τῇ Νήσῳ ἡγεμονεύοντας, τῇ περὶ τοὺς παρὰ σφίσιν ἐπιξενουμένους φιλοφροσύνῃ διαφερόντως ἐπιθρυλληθῆναι οὐκ ἄδηλον, ἔκ τε τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν τὸ πρῶτον καταίρσεως, καὶ τῆς Ὀδυσσέως ἔπειτα καθορμίσεως, καὶ μὴν καὶ ἐκ τῆς Ῥαδαμάνθυος ἐκπομπῆς, περὶ ἧς Ἀλκίνοος διεξῆλθεν (Ὀδυσ: Η'.)

„ . . . . . . Ὅτε τε ξανθὸν Ῥαδάμανθυν
„ Ἦγον ἐποψόμενον Τιτυὸν, γαιήϊον υἱόν.

Ἀποδείκνυται δὲ τὸ τῶν Φαιάκων φιλόξενον, καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς Ἀλκίνοος προσέθετο (Ὀδύσ: Η'.) ὅτι καὶ οἱ Θεοὶ αὐτοῖς τοὺς τῶν ξένων ἐφικομένους ἀπεδήλουν:

„ Εἰ δ' ἄρα τις καὶ μοῦνος ἰὼν ξύμβληται ὁδίτης
„ Οὔ τι κατακρύπτουσι . . . .

Καὶ ἐξ ὧν (Ὀδύσ: Θ'.) ἔφη: ὡς οὐδεὶς ξένος αἰτήσας ἀπέτυχε πομπῆς:

„ Οὐδὲ γάρ οὐδέ τις ἄλλος, ὅτις κ' ἐμὰ δώμαθ' ἵκηται,
„ Ἐνθάδ' ὀδυρόμενος δηρὸν μένει, εἵνεκα πομπῆς.

Καὶ ἐξ ὧν ἔτι Ἀλκίνοος ἱλασκόμενος Ποσειδῶνα ἐποργισθέντα, πᾶσαν οὑτινοσοῦν πομπὴν τοῦ λοιποῦ παραιτεῖσθαι ἐντέλλεται Φαίαξιν: (Ὀδύσ: Ν'.)

„ Πομπῆς μὲν παύσασθε βροτῶν, ὅτε κέν τις ἵκηται
„ Ἡμέτερον προτὶ ἄστυ . . . .

Οὐ γὰρ δὴ ἐπ' Ὀδυσσεῖ μόνῳ πομποὺς γενομένους αἰτιάσασθαι τοὺς Φαίακας ἔοικεν ὁ Ποσειδῶν, ὡς δῆλον ἐξ ὧν τὴν ἀπολίθωσιν τοῦ πλοίου ἐπιτάξας ἔφησεν:

„ . . . . . Ἵν' ἤδη σχῶνται, ἀπολλήξωσι δὲ πομπῆς
„ Ἀνθρώπων . . . .

Ἀλκίνοος δὲ (αὐτόθι), καὶ παλαιοτέρας ἐπεμνήσθη, περὶ τοῦ πράγματος, ἧς παρὰ τοῦ ἰδίου γεννήτορος ἀκηκοὼς ἦν χρησμῳδίας, ἐφ' ᾗπερ καὶ ποτνιᾶται:

,, Ὢ πόποι! ἦ μάλα δή με παλαίφατα θέσφαθ᾽ ἱκάνει
,, Πατρὸς ἐμοῦ, ὃς ἔφασκε Ποσειδάων᾽ ἀγάσασθαι
,, Ἡμῖν, οὕνεκα πομποὶ ἀπήμονές εἰμεν ἁπάντων.

Αὕτη ἡ Φαιάκων περὶ τοὺς ξένους τε καὶ ἀπόρους φιλανθρωπία ἐφύετο ἐκ τοῦ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς, ὅτι οἱ Θεοὶ τῶν τοιούτων ἥκιστα ὀλιγωροῦσιν· ὅθεν καὶ ἡ Ναυσικάα ταῖς ἀμφιπόλοις ἔφασκεν (Ὀδυσ: Ζ΄.) περὶ τοῦ Ὀδυσσέως λέγουσα:

,, Ἀλλ᾽ ὅδε τις δύστηνος ἀλώμενος, ἐνθάδ᾽ ἱκάνει,
,, Τὸν νῦν χρὴ κομέειν· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες
,, Ξεῖνοί τε πτωχοί τε . , ...

Προήρχετο δὲ καὶ ἀπὸ οἴκτου καὶ συμπαθείας, τῆς φύσει ἀνθρώποις ἐνεγειρομένης πρὸς τοὺς δεομένους, καὶ ἱκέτας προσπίπτοντας. Διὸ ἡ αὐτὴ μικρὸν ἀνωτέρω

,, Νῦν δ᾽ ἐπεὶ ἡμετέρην τε πόλιν, καὶ γαῖαν ἱκάνεις,
,, Οὔτ᾽ οὖν ἐσθῆτος δευήσεαι, οὔτε τευ ἄλλου
,, Ὧν ἐπέοιχ᾽ ἱκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα.

Καὶ Ἀλκίνοος δὲ ὡσαύτως τὸ περὶ τὸν ξένον φιλόφρον τε καὶ φιλάγαθον ἐπισυνιστὰς (Ὀδυσ: Θ΄.) παραινεῖ τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν:

,, Ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ᾽ ἱκέτης τε τέτυκται
,, Ἀνέρι, ὅς τ᾽ ὀλίγον περ ἐπιψαύει πραπίδεσσιν.

Ἀλλὰ γὰρ ὁ τηλικοῦτος τῆς φιλοξενίας ἔπαινος, τοῖς ἐν τῇ Νήσῳ πρωτεύουσιν, οὔκουν δὲ καὶ κοινῇ τῷ ἔθνει δίκαιος ἂν εἴη ἀποδιδόμενος. Ἀντιμαρτυρεῖ γὰρ ἡ παρ᾽ Ὁμήρῳ (Ὀδυσ: Η΄.) Ἀθήνη, ἡ Ὀδυσσεῖ εἰς τὴν πόλιν πορευομένῳ θεσπεσίην ἀχλὺν ἐπικαταχέουσα:

„Μή τις Φαιήκων μεγαθύμων ἀντιβολήσας
„Κερτομέοι τ' ἐπέεσσι, καὶ ἐξερέοι θ' ὅτις εἴη.
Καὶ περὶ τῶν Ἀλκινόε δὲ δόμων διερωτῶντι (αὐτ:) ἀπαντῶσα:
„ . . . . Ἐγὼ δ' ὁδὸν ἡγεμονεύσω,
„Μηδέ τιν' ἀνθρώπων προτιόσσεο, μηδ' ἐρέεινοι:
„Οὐ γὰρ ξείνες οἵδε μάλ' ἀνθρώπες ἀνέχονται,
„Οὐδ' ἀγαπαζόμενοι φιλέεσ', ὅς κ' ἄλλοθεν ἔλθοι.

Τὴν διαφορὰν δὲ ταύτην τὴν τῶν ἀριςευόντων μεταξὺ καὶ τε δήμε, καλῶς οἱ σχολιογραφήσαντες παρεσημειώσαντο, Δίδυμός τε καὶ „Εὐςάθιος: ὧν ὁ μὲν, εἰς τό: Οὐ γὰρ ξείνες κτ: ἔτω φησίν: „Οὐ ξενίζεσι τὲς ἀνθρώπες. Πῶς ἔν ἐν τοῖς ἑξῆς „φιλοξενοτάτες λέγει; ἤ, τὸν μὲν ναυτικὸν ὄχλον „τῷ ὄντι εἶναι ἀηδῆ, τὲς δὲ βασιλεῖς φιλοξένες· „ἤ, ἴσως ἵνα φυλάξηται τινὸς πυθέσθαι· ἢ πρὸς „ἕτερον καταχθῆναι. Τὴν μὲν ἔν πρώτην τῶν ἑρμηνειῶν „Εὐςάθιος ἐγκρίνει, λέγων: τὸ δὲ ἐκ ἀνέχονται ξείνες, „ἐδ' ἀγαπαζόμενοι φιλέεσι, περὶ τε κατὰ Φαίακας „Ναυτικε ὄχλε λέγεται, ἤγεν τε δήμε, ὡς καὶ „πρὸ ὀλίγων ἐῤῥέθη. Εἰ γὰρ καὶ ἀγχίθεοι γεγάασιν οἱ Φαίακες, ἀλλ' ἐ πάντων τῦτο ἐςὶ τὸ σεμνὸν, μόνε δὲ τε βασιλικε γένες.

Ἡ δέ τοι διαφορὰ Ἰεζεκιὴλ τῷ Σπαγχεμίῳ, ᾗ δοκεῖ, ἠγνόηται. Ἐν γὰρ ταῖς αὐτε ἐπιςασίαις, ταῖς περὶ τὸν Καλλιμάχε ὕμνον τὸν εἰς τὴν Δῆλον, ἀποβλητέαν ὅλως ἐπικελεύει τὴν λέξιν: κακοξεινοτάτη: ἥν τινες τῶν ἀπογράφων τε Ποιητε ἐκείνε Κωδίκων σώζεσιν, ἀναγνωςέον δὲ ὅλως φιλοξεινοτάτη:

„ . . . . . Κέρκυρα Φιλοξεινωτάτη ἄλλων.

Ἀνθυποφέρει γοῦν Σπαγχέμιος ἑαυτῷ, τὸ ἀθετηθῆναι Κερκυραίοις τὴν περὶ τὸν υἱὸν τοῦ Περιάνδρου ξενίαν: κἀντεῦθεν, ἐπὶ τῷ τὸ ἐν Κορίνθῳ πατρῷον κράτος ἐπικατασχεῖν προσκληθέντα ὑπ' αὐτῶν ἀθέσμως ἀναιρεθῆναι: (περὶ οὗ Ἡρόδοτος Βιβλ: Γ'. Κεφ. κγ'.) Ἀλλ' Ὅμηρον πρὸ πάντων, καὶ τοὺς τούτου Σχολιαστὰς, ἀντεπαγαγεῖν Σπαγχέμης ἑαυτῷ ὤφειλεν, ἄλλως τούτους δοξάζοντας ὡς οὐκ ἠγνόει ἀνὴρ ὢν τῷ ὄντι πολυμαθείᾳ μάλιστα διαφέρων, οἷον ἐν τοῖς αὐτῷ πεφιλοπονημένοις συγγράμμασι λαμπρῶς ἑαυτὸν ἐνέφηνε, κἀν ταῖς εἰς τοὺς Καλλιμάχου ὕμνους λοιπαῖς ἐπιστάσεσι, περὶ ὧν εἴρηται ἄνωτ:, καὶ ταῖς εἰς τὴν περὶ χρήσεώς τε καὶ ὠφελείας τῆς ἐκ τῶν παλαιῶν Νομισμάτων παρατηρήσεσι, ταῖς οἷα εἰκὸς ἐκθειαζομέναις, ὑπὸ τοῦ τὰ κατ' αὐτὸν βιογραφήσαντος. Τούτου ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀντεισαγωγὴν τῆς λέξεως (Φιλοξεινωτάτη), οὔτοι πάνυ μέμφομαι· καυχῶμαι δὲ τὸ θαῤῥαλέον τε καὶ ἰταμὸν ἐπὶ τῆς ἄλλης (κακοξεινωτάτη:) ἥν περ ἀπὸ τῶν ἀπογράφων Κωδίκων ῥᾳθ' οὕτως ἀπεσκοράκισε. Μετριώτερον δήπου Ἄννα „συνέβαλλεν ἡ Δακερία, οὕτω γράψασα: Φιλοξεινωτάτη ἀναγι„νώσκεται, ἢ δὴ καὶ κακοξεινωτάτη: ἀλλὰ τὴν δημοσιευ„θεῖσαν ἀνάγνωσιν ἑλοίμην ἂν αὐτὴ κατέχειν: Φιλοξει„νωτάτη), ἣν δὴ δόξαν τῇ Νήσῳ προεμνηστεύσατο ἡ παρ' „Ἀλκινόῳ τοῦ Ὀδυσσέως ἐπιξένωσις. Προσθεῖναι δ' εἶχεν, ὅτι καὶ ἡ τῶν Ἀργοναυτῶν ὁμοίως, καὶ ἄλλων.

Τὸν τῶν Φαιάκων Ναυτικὸν ὄχλον, οἷς τὸ ἄξεινον Ὅμηρός τε καὶ οἱ τούτου Σχολιασταὶ ἐπιμέμφονται, διὰ τὸ τῆς εὐπιστίας γνήσιόν τε καὶ ἄκρωρος οἱ αὐτοὶ δι' ἐπαίνου ἄγουσιν: ὅτι προσορμισάμενοι τῇ Ἰθάκῃ: (Ὀδυσ: Ν'.)

„ Πρῶτον Ὀδυσσῆα γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἄειραν,
„ Αὐτῷ σύν τε λίνῳ, καὶ ῥήγεϊ σιγαλόεντι·
„ Καδδ' ἄρ ἐπὶ ψαμάθῳ ἔθεσαν, δεδμημένον ὕπνῳ·
„ Ἐκ δὲ κτήματ' ἄειραν, ἅ οἱ Φαίηκες ἀγαυοὶ
„ Ὤπασαν οἴκαδ' ἰόντι, διὰ μεγάθυμον Ἀθήνην·
„ Καὶ τὰ μὲν ȣ͂ν παρὰ πυθμέν' ἐλαίης ἀθρόα θῆκαν
„ Ἐκτὸς ὁδȣ͂, μήπȣ τις ὁδιτάων ἀνθρώπων,
„ Πρίν γ' Ὀδυσῆ' ἔγρεσθαι ἐπελθὼν δηλήσαιτο.

Ὅτι μὲν ȣ͂ν τῷ Ὀδυσσεῖ καθεύδοντι, τὰ παρ' Ἀλκινόȣ καὶ τῶν ἄλλων Φαιάκων δεδωρημένα οἱ Ναῦται ἀδηλήτως παρακατέθεσαν, τῆς αὐτῶν πιστωσύνης τȣ͂το μαρτύριον· ὅτι δ' οἱ αὐτοὶ ȣ̓δὲ φιλοκερδείας ἥττονες ὑπῆρχον, αἱ Διδύμȣ τε καὶ Εὐσταθίȣ διερμηνεύσεις δεικνύȣσι· τὸ αἴτιον ζητȣ́ντων, τί δήποτε τὸν Ὀδυσσέα ἐπὶ τῆς ψάμμȣ καταθέντες οἱ ναῦται, ȣ̓χὶ πρότερον αὐτὸν διαφύπνισαν; Οὐ διανίσταν, φησὶ Δίδυμος, παρὰ τὸ μὴ δοκεῖν χάριν τῆς „ παραπομπῆς ἀπαιτεῖν. Αὐτὸ δὲ τȣ͂το καὶ Εὐστάθιος παρασημειȣ͂ται πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷσπερ ὡς λόγȣς τȣ͂ προβαλλομένȣ ἐπάγȣσιν.

Ἀριστοτέλης δὲ, (ἐν τοῖς περὶ Ποιητ:) τὰ περὶ τῆς Ὀδυσσέως ἐπὶ τῆς Ἰθάκης ἐκθέσεως ταύτης ἀναφέρων: Τὰ ἐν Ὀδυσσείᾳ, φησὶν, ἄλογα τὰ περὶ τὴν ἔκθεσιν, ὡς ȣ̓κ ἂν ἦν ἀνεκτὰ, εἰ αὐτὰ φαῦλος Ποιητὴς ποιήσει· νῦν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς ὁ Ποιητὴς ἀφανίζει ἡδύνων τὸ ἄτοπον: Μέτιθι περὶ τȣ́τȣ Πέτρον Οὐϊκτόριον ἐν τῷ αὐτȣ͂ ὑπομνήματι.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Τερατώδη τινὰ, καὶ ἅπασαν μικρῦ ὑπερβαίνουσαν πίστιν, τὴν Φαιάκων περὶ τὰ Ναυτικὰ ἐμπειρίαν ἡ Ποίησις ἐπιμαρτυρεῖ.

Τὸ τῆς πόλεως εἶδος τῷ Ὀδυσσεῖ Ναυσικάα διατυποῦσα (Ὀδυσ: Ζ'.) ἐπιφέρει:

„Οὐ γὰρ Φαιήκεσσι μέλει βιὸς, οὐδὲ φαρέτρη·
„Ἀλλ' ἱσοὶ, καὶ ἐρετμὰ νεῶν, καὶ νῆες ἐΐσαι,
„Ἧσιν ἀγαλλόμενοι πολιὴν περόωσι θάλασσαν.

Ἀθήνη δὲ τῷ Ὀδυσσεῖ παραινοῦσα, ἐν ᾧ ἂν πρὸς δόμον τὸν Ἀλκινόου πορεύοιτο, μηδενὸς τῶν καθ' ὁδὸν διαπυθέσθαι, αὐτίκα προστίθησιν (Ὀδυσ: Η'.)

„Νηυσὶ θοῇσιν τοίγε πεποιθότες ὠκείῃσι,
„Λαῖτμα μέγ' ἐκπερόωσιν, ἐπεὶ σφίσι δῶκ' Ἐνοσίχθων
„Τῶν νέες ὠκεῖαι, ὡσεὶ πτερὸν, ἠὲ νόημα.

Τῷ δ' Ὀδυσσεῖ αὐτῷ Ἀλκίνοος ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν τὴν παραπομπὴν ὑπισχνεῖτο τὴν ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ, κἂν εἰ προελθεῖν δέοι Εὐβοίας ἐπέκεινα. Οἱ γὰρ Φαιάκων Ναυτίλλοι, καὶ Ῥαδάμανθυν, φησὶ, μετεκόμισαν. (Ὀδυσ: Η'.)

„Καὶ μὲν οἱ ἐνθ' ἦλθον, καὶ ἄτερ καμάτοιο τέλεσσαν
„Ἤματι τῷ αὐτῷ, καὶ ἀπήγαγον οἶκον ὀπίσσω.

Ἔνθα Εὐστάθιος, Σημείωσαι (φησὶν) εἴτε ἀντικρὺ τῆς „ἰδίως οὕτω καλουμένης Ἠπείρου, κατὰ τὴν ἰσο„ρίαν ἡ Νῆσος τῶν Φαιάκων ᾤκισται, εἴτε καὶ που „πορρωτάτω ἐν ἀπανθρώπῳ τόπῳ, καθὰ φαίνεται

„δοκεῖν Ὁμήρῳ, ὑπερβολικὸς ὁ ἐνταῦθα λόγος.
„Προςίθησι δ᾽ οὖν: ἔςαι δ᾽ ὅμως ἡ τοῦ τοιούτου πλοῦ ἱςο-
„ρία δυνατὴ, εἰ τὸ τάχος τῶν Φαιακικῶν νηῶν, εἴη
ὡσεὶ πτερὸν, ἠὲ νόημα.

Καίτοι γε πολλᾷ Ἰθάκη Κερκύρας κεῖται ἀπωτέρω ἢ Εὔβοια· ἀλλ᾽ ἔτι οὐ πάνυ πιςὸν τὸ Φαίακας ἐν νυκτὶ μιᾷ ἀπὸ Κερκύρας εἰς Ἰθάκην περαιωθῆναι. Ὡς γὰρ (Ὀδυσ: Ν. (ἡλίου δύοντος ἐκ Κερκύρας ἔλυσαν.

„Εὖτ᾽ ἀςὴρ ὑπερέσχε φαάντατος, ὅς τε μάλιςα
„Ἔρχεται ἀγγέλλων φάος ἠοῦς Ἠριγενείης,
„Τῆμος δὴ νήσῳ προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς.

Τοῦτο δὴ, φημὶ, ἥκιςα πιςευτέον: ἀλλ᾽ ὁ φησὶν Εὐςάθιος, τὸ πάνυ πολὺ τάχος τῶν Φαιακικῶν νηῶν, εὐπαράδεκτόν πως τὸν λόγον ποιεῖ, καθ᾽ ὃν δηλονότι πτηνοῦ τάχιον ἡ ναῦς τὸν πλοῦν πεποίηται.

„ . . . . Οὐδέ κεν Ἴρηξ
„Κίρκος ὁμαρτήσειε ἐλαφρότατος πετεηνῶν.

Ἀλλ᾽ οὐδὲν οὕτω πίςιν ἅπασαν ἐςὶν ὑπερπεπτηκὸς, ὡς τὸ ὑπὸ Ἀλκινόου τῷ Ὀδυσσεῖ ῥηθὲν: (Ὀδ: Θ.)

„Εἰπὲ δέ μοι γαῖαν τε τεὴν, δῆμον τε, πόλιν τε·
„Ὄφρα σε τῇ πέμπωσι τιτυσκόμεναι φρεσὶ νῆες.
„Οὐ γὰρ Φαιήκεσσι κυβερνητῆρες ἔασιν,
„Οὐδέ τι πηδάλι᾽ ἐςὶ, τά τ᾽ ἄλλαι νῆες ἔχουσιν
„Ἀλλ᾽ αὐταὶ ἴσασι νοήματα καὶ φρένας ἀνδρῶν,
„Καὶ πάντων ἴσασι πόληας, καὶ πίονας ἀγροὺς

„ Ἀνθρώπων, καὶ λαῖτμα τάχισθ' ἅλος ἐκπερόωσιν
„ Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμέναι. Οὐδὲ ποτέ σφιν
„ Οὔ τέ τι πημανθῆναι ἔπι δέος, οὐδ' ἀπολέσθαι.

Ἔνθα δὴ Εὐςάθιος, ἐντεῦθεν (φησὶν) οἱ μεταγενέςε-
„ροι ἐπὶ πλέον ἄλλοθι τερατείας τερπόμενοι, φω-
„νήεσσαν τῇ Ἀργοῖ τὴν τρόπιν, ὡς ἐκ τῆς Δωδωναίας
„δρυὸς, προσπλάττουσιν· ὃ δὴ καὶ μόνον ταῖς Φαια-
„κικαῖς ναυσὶν ἐνέλιπεν. Οἱ μέν τοι γε τὸν τὰ Ὀρφέος
Ἀργοναυτικὰ συγγράψαντα τοῦ Ὁμήρου κρίνοντες ἀρχαιότερον, οὐδα-
μῶς παραδέξονται τὸ ὑπὸ Εὐςαθίου ῥηθὲν: ἤγουν τὸ τοὺς μεταγενεςέ-
ρους τὴν της Ἀργοῦς τρόπιν προσπλάσαι φωνήεσσαν. Ἐν γὰρ τοῖς
Ἀργοναυτικοῖς ἐκείνοις: ὅτι Ἔυλαλος Ἀργὼ, καὶ λάλον
τρόπιν ἀναγινώσκομεν.

Ἐπὶ πᾶσι, τὸ διαφερόντως περὶ τὴν Ναυτιλλίαν σπουδάσαι τοὺς
Φαίακας, καὶ τὰ ἐπίθετα δείκνυσιν ἐκεῖνα: Δολιχόρετμοι, Ναυ-
σίκλυτοι, Φιλήρετμοι, οἷς ὑπὸ Ὁμήρου πυκνῶς καλλύνονται. Πα-
ρα δὲ ταυτα, καὶ τα τῶν ἀνδρῶν ἐπώνυμα, καθάπερ Εὐςάθιος πα-
ρετήρησεν: (Ὀδυσ. Θ'.) ὅτι τὰ πλείωτων κατὰ τοὺς φαίακας
ὀνομάτων Ναυτικά.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

Παρὰ τὴν περὶ τὸν πλοῦν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐν παντοίοις γυμνασμά-
των εἴδεσι δεξιότητα τοῖς αὐτοῦ Φαίαξιν ἀπονέμει Ἀλκίνοος (Ὀδυσ. Θ'.)
ὡς δῆλον, ἐξ ὧν ἄθλων, χάριν Ὀδυσσέως προέθηκε:

„ Νῦν δ' ἐξέλθωμεν, καὶ ἀέθλων πειρηθῶμεν
„ Πάντων, ὥς χ' ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν,
„ Οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγιγνόμεθ' ἄλλων
„ Πύξ τε, παλαισμοσύνῃ τε, καὶ ἅλμασιν, ἠδὲ πόδεσσιν.

Αὐτίκα οὖν τῶν ἀκμαιοτέρων νεάνων ἐσμὸς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς συνέδραμεν· ἐν οἷς:

„ Ἂν δ' ἔσταν τρεῖς παῖδες ἀμύμονος Ἀλκινόοιο
„ Λαοδάμας θ', Ἅλιός τε, καὶ ἀντίθεος Κλυτόνηος·

Ἀρχὴ δὲ τῶν ἀγώνων ὁ δρόμος ἐτέθη:

„ Οἳ δ' τα πρῶτον μὲν ἐπειρήσαντο πόδεσσι·
„ Τοῖσι δ' ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος· οἱ δ' ἄρα πάντες
„ Καρπαλίμως ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο·
„ Τῶν δὲ θέων ὄχ' ἄριστος ἔην Κλυτονηος ἀμύμων.

Εἶτα εἰς Πάλην ἦλθον, εἰς Ἅλμα, εἰς Δίσκον, εἰς Πυγμήν:

„ Οἱ δὲ παλαισμοσύνης ἀλεγεινῆς πειρήσαντο.
„ Τῇ δ' αὖτ' Εὐρύαλος ἀπεκαίνυτο πάντας ἀρίστους·
„ Ἅλματι δ' Ἀμφίαλος πάντων προφερέστερος ἦεν·
„ Δίσκῳ δ' αὖ πάντων προφερέστατος ἦεν Ἐλατρεύς·
„ Πὺξ δ' αὖ Λαοδάμας, ἀγαθὸς παῖς Ἀλκινόοιο.

Τῶνδε δὲ τελεσθέντων, ἐπιστραφεὶς Λαοδάμας ὁ τοῦ Ἀλκινόου πρὸς Ὀδυσσέα ἔφη:

„ Δεῦρ' ἄγε καὶ σὺ ξεῖνε πάτερ, πείρησαι ἀέθλων,
„ Εἴ τινά πυ δεδάηκας· ἔοικε δέ σ' ἴδμεν ἀέθλυς·
„ Οὐ μὲν γὰρ μεῖζον κλέος ἀνέρος, ὄφρα κεν ἧσιν,
„ Ἢ ὅ, τι ποσσίν τε ῥέξῃ, καὶ χερσὶν ἑῇσι.

Ὀδυσσεὺς δὲ παρὰ χρῆμα λίθον ἄρας μείζονα τῦτον, ἢ ἃ παίζοντες εἰώθεσαν Φαίακες χρῆσθαι, καὶ βαλὼν ὡς πορρωτάτω, ὐδενὸς δεύτερον ἐπὶ τᾷδε ἑαυτὸν ἀπέφηνε τῷ ἀγωνίσματι· ϗ ἅμα προσέθετο ἑτοίμως ἔχειν, εἴτις Φαιάκων ἐθελήσειεν, ἤτοι Δίσκῳ, ἢ Πάλῃ ἢ δρόμῳ, ἢ τόξῳ, ἢ ἀκοντίῳ παραβαλέσθαι. Πρὸς ὃν Ἀλκίνοος:

„ Οὐ γὰρ πυγμάχοι εἰμὲν ἀμύμονες, ὐδὲ παλαισαί·
„ Ἀλλὰ ποσὶ κραιπνῶς θέομεν, καὶ νηυσὶν ἄριςοι.

Εἶτα πρὸς Φαίακας τὺς οἰκείυς:

„ Ἀλλ' ἄγε Φαιήκων βητάρμονες, ὅσσοι ἄριςοι
„ Παίσατε, ὥς χ' ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν
„ Οἴκαδε νοςήσας, ὅσσον περιγινόμεθ' ἄλλων
„ Ναυτιλίῃ, καὶ ποσσὶ, καὶ ὀρχηςυῖ, ϗ ἀοιδῇ.

Οἱ δὲ τῇ Ἀλκινόυ πείθονται κελεύσει:

„ Αἰσυμνῆται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέςαν
„ Δήμιοι, οἳ κατ' ἀγῶνας ἐΰπρήσσεσκον ἕκαςα·
„ Λείηναν δὲ χορὸν, καλὸν δ' εὔρυναν ἀγῶνα.

Ἐν δὲ δὴ τύτοις Δημόδοκος ὁ ἀοιδὸς τὴν κιθάραν ἔχων ἐς μέσον ἀνέθορεν.

„ . . . . . . Ἀμφὶ δὲ κȢ̃ροι
„ Πρωθῆβαι ἵςαντο δαήμονες ὀρχηθμοῖο
„ Πέπληγον δὲ χορὸν θεῖον ποσὶν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
„ Μαρμαρυγὰς θηεῖτο ποδῶν· θαύμαζε δὲ θυμῷ.

Ὑπὲρ δὲ τȢ̀ς λοιπȢ̀ς, Ἅλιός τε καὶ Λαοδάμας οἱ τȢ̃ Ἀλκινόȣ ὑπερεῖχον. Ἔνθεντοι ὁ γεννήτωρ:

„ . . . . . . κέλευσεν
„ ΜȢνὰξ ὀρχήσασθαι, ἐπεὶ σφίσιν Ȣ̓́τις ἔριζεν·
„ Οἱ δ' ἐπεὶ Ȣ̓̃ν σφαίραν καλὴν μετὰ χερσὶν ἕλοντο
„ Πορφυρέην, τήν σφιν πόλυβος ποίησε δαΐφρων,
„ Τὴν ἕτερος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα
„ Ἰδνωθεὶς ὀπίσω· ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἀερθεὶς
„ Ῥηϊδίως μεθέλεσκε, πάρος ποσὶν Ȣ̓̃δας ἱκέσθαι.
„ Αὐτὰρ ἐπειδὴ σφαίρῃ ἀν' ἰθὺν πειρήσαντο,
„ Ὠρχείσθην δὴ ἔπειτα ποτὶ χθονὶ πȢλυβοτείρῃ
„ Ταρφέ' ἀμειβομένω, κȢ̃ροι δ' ἐπελήκεον ἄλλοι
„ Ἑςαότες κατ' ἀγῶνα, πολὺς δ' ὑπὸ κόμπος ὀρώρει.

Τηνικαῦτα δ' Ὀδυσσεὺς πρὸς Ἀλκίνοον:

„ Ἀλκίνοε κρείων, πάντων ἀριδείκετε λαῶν
„ Ἦ μὲν ἀπείλησας, βητάρμονας εἶναι ἀρίςȢς,
„ Ἠδ' ἄρ ἑτοῖμα τέτυκτο· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Τῷ ὄντι δὲ τὰς τοιαύτας ὀρχηςύας τε καὶ χορείας ἐν δόξῃ ἐ τῇ τυχέσῃ γεγονέναι τοῖς πάλαι, διδάσκει Ἀθήναιος: (Βιβλ: ΙΔ΄. Κεφ: „ς΄.) Ἦν γὰρ τὸ τῆς ὀρχήσεως γένος τῆς ἐν τοῖς „χοροῖς, εὔσχημον τότε καὶ μεγαλοπρεπὲς, καὶ „ὡσανεὶ τὰς ἐν τοῖς ὅπλοις κινήσεις ἀπομιμέμενον. Ὅθεν καὶ Σωκράτης ἐν τοῖς ποιήμασι τὲς κάλλιςα χορεύοντας ἀρίςες φησὶν εἶναι τὰ πολέμια, λέγων ἔτως:

„Οἱ δὲ Θεὲς κάλλιςα χοροῖς τιμῶσιν ἄριςοι
„Ἐν πολεμῳ. . . . .

Σχεδὸν γὰρ ὥσπερ ἐξοπλισία τις ἦν ἡ χορεία, καὶ ἐπίδειξις ἐ μόνον τῆς λοιπῆς εὐταξίας, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας.

Ὁ δ' αὐτὸς Ἀθήναιος (Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΙΓ΄.) τῆς Φαιάκων „ὀρχηςύος μνησθεὶς: Οἱ Φαίακες (φησὶ) παρ' Ὁμήρῳ καὶ „ἄνευ σφαίρας, καὶ μετὰ σφαίρας ὠρχἔντο· „καὶ ὀρχἔνται που ἀνὰ μέρος πυκνῶς· τἔτο „γάρ ἐςὶ τό: ταρφὲ ἀμειβόμενοι, ἄλλων ἐφεςώτων, „ἢ ἐπικροτέντων τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις· ὅ φησὶ ληκεῖν.

Τῆς μὲν ἒν φερομένης ἀναγνώσεως τἒ Ἀθηναίε ἁπλῶς ἐχέσης: Οἱ Φαίακες δὲ παρ' Ὁμήρῳ ἢ ἄνευ σφαίρας ὠρχἔντο: Ἰσαὰκ ὁ Κασαεβόνος, ἐν ταῖς αὐτἒ παρασημειώσεσιν αὐτόθι, τὸ χωρίον ἐπανορθέμενος, προσθεῖναι δεῖν ἡγήσατο τὸ ἐλλεῖπον, καὶ ἀναγνωςέον εἶναι ἑκάτερον: Καὶ ἄνευ σφαίρας, ἢ μετὰ σφαίρας ὠρχἔντο. Ὡσαύτως δ' ὁ αὐτὸς αὐτόθι Κασαεβόνος, μὴ συνορᾶν ἔχειν φησὶ: τί ὅτι τῷ Ἀθηναίῳ τὸ ληκεῖν, ἀντὶ τἒ κροτεῖν ταῖς

λιχανοῖς εἴληπται δακτύλοις; ὁπότε Δίδυμος, τὸ παρ' Ὁμήρῳ ἐπελήκεον ἑρμηνεύων, ἔγραφεν: ἐπεβοῶντο, ἐπεκρότεν τοῖς ποσίν;

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τῦ κατὰ Μεσικὴν ἀγῶνος ἀριθμηθέντος, ἐν οἷς τὲς Φαίακας διαπρέπειν Ἀλκίνοος προλαβὼν ἔφη, Δημοδόκον ἐκέλευσε τὸν ἀοιδὸν προσκληθῆναι (Ὀδυσ: Θ'.)

,, ... Καλέσασθε δὲ θεῖον ἀοιδὸν
,, Δημοδόκον· τῷ γάρ ῥα Θεὸς πέρι δῶκεν ἀοιδὴν
,, Τερπνὴν, ὅππῃ θυμὸς ἐποτρύνῃσιν ἀείδειν.

Καὶ δὴ κατάγε τὸ κελευθέν:

,, Κήρυξ ἐγγύθεν ἦλθεν, ἄγων ἐρίηρον ἀοιδὸν
,, Τὸν πέρι Μῦσ' ἐφίλησε, δίδυ δ' ἀγαθόν τε, κακόν τε·
,, Ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδυ δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν.
,, Τῷ δ' ἄρα Ποντόνοος θῆκε θρόνον ἀργυρόηλον
,, Μέσσῳ δαιτυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας·
,, Κὰδδ' ἐκ πασσαλόφιν κρέμασεν φόρμιγγα λιγεῖαν
,, Ἀυτῦ ὑπὲρ κεφαλῆς, καὶ ἐπέφραδε χερσὶν ἑλέσθαι·
,, Κήρυξ παρ δ' ἐτίθει κάνεον, καλήν τε τράπεζαν,
,, Παρ δὲ δέπας οἴνοιο, πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.

Τῆς δ' εὐωχίας πέρας ἐχέσης,

„ Μῦσ' ἄρ' ἀοιδὸν ἀνῆκεν ἀειδέμεναι κλέα ἀνδρῶν
„ Οἴμης, τῆς τότ' ἄρα κλέος ὐρανὸν εὐρὺν ἵκανε,
„ Νεῖκος Ὀδυσσῆος, καὶ Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος.

Αὖθις δὲ μετὰ τὴν ὄρχησιν ὁ Δημοδόκος

„ . . . . Ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν
„ Ἀμφ' Ἄρεος φιλότητος, ἐϋστεφάνυ τ' Ἀφροδίτης,
„ Ὡς τὰ πρῶτα μίγησαν ἐν Ἡφαίστοιο δόμοισι.

Εὐωχίας δὲ καινῆς παρατεθείσης, παρῆν ὁμοίως μέσον τῶν δαιτυμόνων Δημοδόκος, ὗ τὴν περὶ τὸ ᾄδειν ἐμπειρίαν Ὀδυσσεὺς παρὰ τὺς Φαίακας σφόδρα ἠγάσατο:

„ Κῆρυξ, τῇ δὴ τῦτο πόρε κρέας, ὄφρα φάγησι
„ Δημοδόκῳ, καί μιν προσπτύξομαι ἀχνύμενός περ.
„ Πᾶσι γὰρ ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισιν ἀοιδοὶ
„ Τιμῆς ἔμμοροι εἰσὶ καὶ αἰδῦς, ὕνεκ' ἄρα σφέας
„ Οἴμας Μῦσ' ἐδίδαξε· φίλησε δὲ φῦλον ἀοιδῶν.

Εἶτα δὲ Δημοδόκον αὐτὸν προσφθεγξάμενος:

„ Δημοδόκ', ἔξοχα δή σε βροτῶν αἰνίζομ' ἁπάντων·
„ Ἢ σέ γε Μῦσ' ἐδίδαξε Διὸς παῖς, ἢ σέγ' Ἀπόλλων·
„ Λίην γὰρ κατὰ κόσμον Ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις.

Ἔπειτα:

„ Ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι, καὶ ἵππυ κόσμον ἄεισον
„ Δυρατέυ, τὸν Ἐπειὸς ἐποίησε σὺν Ἀθήνῃ.
„ Ὅν ποτ' ἐς ἀκρόπολιν, δόλον, ἤγαγε δῖος Ὀδυσσεὺς

„ Ἀνδρῶν ἐμπλήσας, οἳ Ἴλιον ἐξαλάπαξαν.
„ Αἴκεν δή μοι ταῦτα κατὰ μοῖραν καταλέξῃς,
„ Αὐτίκ' ἐγὼ πᾶσιν μυθήσομαι ἀνθρώποισιν
„ Ὡς ἄρα τοι πρόφρων Θεὸς ὤπασε θέσπιν ἀοιδήν.

Εἶξε δὴ Δημοδόκος: Ὀδυσσεὺς δὲ μεταξὺ τȣ̃το ᾄδοντος, καθὰ καὶ πρὶν, ὅτε τὸ μεταξὺ Ὀδυσσέως τε καὶ Ἀχιλλέως διεμέλπετο νεῖκος, δάκρυσι τὰς παρειὰς περιέῤῥει. Ὅπερ Ἀλκίνοος παρατηρήσας, παύσασθαι τῆς ᾠδῆς ἐπεκέλευσε Δημοδόκῳ.

Ἐπὶ δ' ἄρα τȣ̃ τελευταίȣ εὐωχήματος, τῆς νηὸς ἤδη Ὀδυσσέως ἐπιβησομένȣ, μολπὴν αὖθις ἀναγινώσκομεν Δημοδόκον ἀναβαλέσθαι: (Ὀδυσ: Ν'.)

„ . . . . μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς
„ Δημοδόκος, λαοῖσι τετιμένος . . . . . .

Ταῦτα περὶ Δημοδόκȣ ἐκ τῶν Ὁμήρȣ, ὧν καὶ Πλȣ́ταρχος μέμνηται ἐν τῷ περὶ Μȣσικῆς κατ' ἀρχὰς τȣ̃ Βιβλίȣ, ἐκ τῆς Ἡρακλείδȣ „ συναγωγῆς τῶν ἐν Μȣσικῇ ἀναλέξας: Γεγονέναι „ γὰρ διέξεισι καὶ Δημοδόκον Κερκυραῖον παλαιὸν „ Μȣσικὸν ὃν πεποιηκέναι Ἰλίȣ τε πόρθησιν, καὶ „ Ἀφροδίτης καὶ Ἡφαίςȣ γάμον. Μᾶλλον δὲ δήπȣ: Φιλότητα Ἄρεος, καὶ Ἀφροδίτης εὐςεφάνȣ: καθ' Ὅμηρον εἰπεῖν.

Κέρκυραν δ' ὑπάρξαι τὴν Δημοδόκȣ πατρίδα, παραπλησίως τῷ Πλȣτάρχῳ καὶ ὁ Κέκης φησὶν, ἐν τοῖς εἰς τὸν Λυκόφρονα προλεγομένοις, ὡς ἐκ Δημητρίȣ τȣ̃ Φαληρέως· τȣ̀ς γὰρ ἐπὶ Μȣσικοῖς „ ὀργάνοις ἔπη προσᾴδοντας ἀναφέρων: Οἷοι περ ἦσαν, (φησὶ) „ Ποιηταὶ, ὡς ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος γράφει: „ Αὐτομέδης, καὶ Δημοδόκος, καὶ Χαῖρις, οἱ Κερκυ-

„ϱαῖοι, καὶ ὁ Ἰθάκιος Φήμιος, καὶ οἱ λοιποὶ, ὡς ὁ „Φαληρεὺς Δημήτριος γράφει. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς „ἀγνοῶ. Ἀλλὰ γὰρ τὸν Δημοδόκον Λακεδαιμόνιον εἶναι, Εὐστάθιος ἀποφαίνεται, (Ὀδυσ: ἐν τῷ Γ'.) τὸν αὐτὸν Φαληρέα Δημήτριον μάρτυρα προκαλέμενος. Περὶ δὲ τοῦ Δημοδόκου, Ἰωάνν: Ἄλβερτος ὁ Φαβρίκιος (ἐν τῇ αὐτοῦ Ἑλλην: Βιβλιοθ: Βιβλ: Α'. Κεφ: Α'., καὶ ἐν Κεφ: δὲ Γ'. τοῦ αὐτοῦ Βιβλ: περὶ τὸ τέλος αὖθις μεμνημένος:) οὗ φησὶ τὸν Κέκην ἀνεγνωκέναι Αὐτομέδην, ἀλλ' οὐδὲ Δημοδόκον, καὶ Χαῖριν Κερκυραῖον, ἢ Φήμιον Ἴθακον: Ἀναγινώσκει δὲ αὐτὸς ἐν τοῖς Κέκου, ὥσπερ ὁ Κέκης οὐ γέγραφεν· ἐξείληφέ τε (ὡς ἐγ' ὦμαι) τὸ **ἀγνοῶ**, ὃ σημαίνει τὸ **οὐκ οἶδα**: ἀντὶ τοῦ **ἀναγινώσκω**· ὃ δηλοῖ τὸ: **Τὰ γεγραμμένα ἐν Βιβλίῳ διέρχομαι.**

Παραπλησίως Ἰωάνν: Μεύρσιος ἐν τῇ Ἑλλην: Βιβλιοθ: τὰς Δημοδόκου ποιήσεις καταλέγων: **Ἰλίου πόρθησιν, καὶ Ἡφαίστου καὶ Ἀφροδίτης γάμον** ἀναφέρων, συνᾴδει Πλουτάρχῳ τε καὶ Ἡρακλείδῃ, ἀλλ' Ὁμήρου λανθάνων διαπεφώνηκε, καθ' ὅ,τι ἀνήκει τῷ δευτέρῳ ποιήματι ὅ,τι δὲ τῷ πρώτῳ ἀνήκει, οὕτως **Ἡφαίστου** Πτολεμαῖος ἔχει παρὰ Φωτίῳ. (Βιβλιοθ: ἐν Κώδικ: Ἑκατοστῷ ἐννε„νηκοστῷ) Ὀδυσσεὺς ἐν Τυῤῥηνίᾳ ἠγωνίσατο Αὐλη„τικὴν, καὶ ἐνίκησεν. Ηὔλισε δὲ Δημοδόκου ποιή„μα, Ἰλίου ἅλωσιν. Παυσανίας δὲ (ἐν τοῖς Λακωνικοῖς) τὸν „Ἀμυκλαίου **κλιντῆρα** (ἢ δίφρον) περιγράφων: καὶ Φαιάκων „(φησὶ) χορὸς ἐστὶν ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ ᾄδων ὁ Δη„μοδόκος.

Ἐπὶ τῆς παλαιᾶς τε καὶ πολυκρότου διαμφισβητήσεως, τῆς: **πότερον πρὸ Ὁμήρου Ποιηταὶ ὑπῆρξαν**: τὰ Δημοδόκου τε καὶ Φημίου ἔπη, τὸν Κικέρωνα εἰς κατάφασιν εἷλξαν: Οὐ χρὴ ἐν„δοιάζειν (φάσκοντα) ἐν τῷ Βρούτῳ), εἰ καὶ πρὸ τοῦ

„Ὁμήρου Ποιηταί τινες ἐτύγχανον γεγονότες; „ξυνορᾷν πάρεστιν ἐξ ὧν παρ' αὐτῷ ἐν ταῖς τῶν „Φαιάκων καὶ τῶν Μνηστήρων εὐωχίαις λεγομένων „ἀκούομεν. Ἀλλὰ μήποτε τὰ τοιαῦτα ἔπη ὑπὸ Ὁμήρου ποιητικώτερον πέπλασται, οἷα δήπου καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀριστευσάντων ἀνδραγαθήματα; οὕτω γὰρ καὶ Λέων ὑπειληφὼς ἦν ὁ Ἀλλάτιος, (ἐν τῷ περὶ τῆς Ὁμήρ: Πατρίδ: Κεφ: Δ'.) Καὶ γάρ τοι καὶ Σέξτος ὁ Ἐμπειρικὸς (ἐν Α'. τῶν κατὰ τῶν Μαθηματ:) ἔφη: „Ποίημα οὐδὲν πρεσβύτερον ἥκεν εἰς ἡμᾶς τῆς „Ὁμήρου ποιήσεως. Γενέσθαι μέντοι γε καὶ πρὸ αὐτοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐπ' ἐκείνου ὁ αὐτὸς Συγγραφεὺς πιθανὸν ἡγεῖται, ἐξ αὐτῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων· καὶ τόδ' ἐπάγει ἐκ τοῦ ἐν Ὀδυσ: Α'.

„Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι,
„Ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.

Περὶ δὴ τούτου τοῦ ζητήματος πολλοὶ ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων Λέων ὁ Ἀλλάτιος ἐν τῷ ῥηθέντι συγγράμματι: ἔνθα καὶ τὴν Βελλείου τοῦ Πατέρκλου περιπτύσσεται κρίσιν: Clariſſimum (Βελλεῖος ἔφη Βιβλ: Α'.) deinde Homeri illuxit ingenium ſine exemplo maximum; qui magnitudine operum, et fulgore carminum, ſolus appellari Poëta meruit: in quo hoc maximum eſt, quod neque ante illum, quem ille imitaretur, neque poſt illum, qui eum imitari poſſet, inventus eſt: neque quemqam alium, cujus operis primus author fuerit, in eo perfectiſſimum, præter Homerum, et Archilochum, reperiemus. Τουτέστι: Περιαυγεστάτη ἔφεξῆς ἡ Ὁμήρου ἐπέλαμψεν εὐφυΐα, ἀπαραβλήτως „μεγίστη, ὅστις διά τε τὸ μεγαλεῖον τῶν πεποιημένων, „καὶ τὴν τῶν ἐπῶν αἴγλην, μόνος ἀνεφάνη Ποιητής.

„ὀνομάζεσθαι δίκαιος· ἐν ᾧ τοῦτο δὴ τὸ μέγιστόν ἐστιν,
„ὅτι οὔτε δὴ πρὸ αὐτοῦ τις, ὃν ἂν αὐτὸς ἐκμιμηθείη,
„οὔτε δὴ μετ' αὐτὸν, ὃς ἂν τοῦτον ἀπομιμήσασθαι δύ-
„ναιτο, ἀνεφάνη. Οὐδὲ γὰρ ἂν ἕτερόν τινα εὕροι-
„μεν, τὸν πρῶτον, καθ' ἑαυτό τι τελεώτατον, ἐκ-
„πεπονηκότα, παρεκτὸς Ὁμήρου καὶ Ἀρχιλόχου.

ΚΕΦΑΛ. ΙΔ΄.

Ἡ περὶ τὴν Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεος μίξιν ἀοιδὴ Δημοδόκου, καὶ περὶ τῆς Φαιάκων τρυφῆς (ἥτις εἰς παροιμίαν προεξηνέχθη) διελθεῖν τι ἡμᾶς „ἐνάγει. Ἐπεὶ κατὰ τὸν Ἀθήναιον, (ἐν Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΙΒ΄.) Ὁ „παρὰ Φαίαξι Δημοδόκος, ᾄδει Ἄρεος καὶ Ἀφροδίτης „συνουσίαν, οὐ διὰ τὸ ἀποδέχεσθαι τὸ τοιοῦτον πάθος, „ἀλλ' ἀποτρέπων αὐτοὺς παρανόμων ὀρέξεων, εἰδὼς ἐν „τρυφερῷ τινὶ βίῳ τεθραμμένους, κἀντεῦθεν „τὰ ὁμοιότατα τοῖς τρόποις αὐτῶν τὰ πρὸς ἀνα- „παυσιν προφέρων. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ Σουΐδας ἔχει ἐν τῇ Φωνῇ „(ἀοιδός.) καὶ Δίδυμος ὁ Σχολιαστὴς ὡσαύτως: Παιδεύει (φησὶν) „αὐτοὺς μὴ ἀσελγαίνειν, ὡς καὶ Θεῶν διὰ ταῦτα ἀσχημονούντων.

Ἡ ἐν ῥᾳστώνῃ τε καὶ τρυφῇ ὄρεξις τοῦ βίου, ᾗ Φαίακες ὑπεφλέγοντο, ὡς ὀλίγον ἐστὶ συμβαίνουσα τοῖς ἐς τόδε περὶ τῶν ἠθῶν τε καὶ τρόπων αὐτῶν εἰρημένοις: ἀμέλει τοι περί τε τῆς ἐν τῇ θρησκείᾳ ὁσιότητος, καὶ περὶ τῆς φιλοξενίας, καὶ τῆς περὶ τὴν Ναυτιλλίαν ἐμπειρίας, καὶ περὶ τῶν ἐν ἄθλοις ἀγωνισμάτων: ῥᾷστον ἐστὶ συνιδεῖν. Τὰ γὰρ τοιαῦτα, οὐχὶ τοῖς φιληδονοῦσι τε καὶ τρυφῶσιν· ἀλλ' ἔθνει δήπου τῷ χρηστοήθει τε καὶ κοσμίῳ, καὶ καρτερικῷ, καὶ φιλοπόνῳ προσγίνεται. Ἀλλ' ὁ δῆμος ὁ τῶν Φαιάκων, οὐ καλῶς, ἧπερ ἔφην, παρὰ τοῖς

ἀρχαιοτέροις ἀκήκοεν. Ἔνθεν τοι καὶ κατὰ τὸν Ὡράτιον, ἄνδρες τρυφηλοί τε καὶ ἡδοναῖς προσετηκότες κέκληνται Ἀλκίνοός τε καὶ Φαίακες· (ἐν ἐπισ: Α΄. Βιβλ: Α΄.)

Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
In cute curanda plus aequo operata juventus.

„(Ἧμες ἀριθμὸς, καὶ καρποὺς ἀναλοῦν πεφυκῶτες,
„Πηνελόπης μνηστῆρες, ἀχρήϊοι, Ἀλκίνοοί τε,
„Δέρματι δουλεύουσα ὑπὲρ τὸ δέον νεολαία.)

Καὶ ἐν Ἐπιστολῇ δὲ τῇ ΙΕ΄.)

Pinguis ut inde domum poſſim Phaeaxque reuerti.

„(Ὡς λιπαρὴς ἕξειν ἐπανελθεῖν οἴκαδε Φαίαξ.)

Ἡ μὲν οὖν Φαιάκων αὕτη ἐπὶ τρυφηλότητι παροιμία, ἐξ ὧν Ἀλκίνοος αὐτὸς ἔφη διεξεπήγασεν (Ὀδ: Θ΄.)

„Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη, κίθαρίς τε, χοροί τε
„Εἵματά τ' ἐξαμοιβὰ, λοετρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί.

Εἶτ' ἐπειδή τινες διέβαλλον Ὀδυσσέα, ὡς δογματιστὴν Ἐπικουρείου τρυφῆς; διὰ τὸ εἰπεῖν, τὰ ἐν (Ὀδυσ: Ι΄.)

„Οὐ γάρ ἔγωγέ τι φημὶ χαριέστερον εἶναι,
„Ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
„Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
„Ἥμενοι ἑξείης· παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι

„ Σίτε, καὶ κρειῶν· μέθυ δ᾽ ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
„ Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι·
„ Τοῦτό τί μοι κάλλιςον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

Ἐντεῦθεν Μεγακλείδης παρ᾽ Ἀθηναίῳ (Βιβλ: ΙΒ΄. Κεφ: Α΄.) ὡς ἂν Ὀδυσσέα τῆς μέμψεως ἀπαλλάξειεν, ἐπὶ Φαίακας αὐτὴν μετέῤῥιψε, „ λέγων: Τὸν Ὀδυσσέα καθομιλοῦντα τοὺς καιροὺς, ὑπὲρ τοῦ „ δοκεῖν ὁμοήθης τοῖς Φαίαξιν εἶναι, τὸ ἁβροδιαίτατον αὐ„ τῶν ἀσπάζεσθαι προπυθόμενον τοῦ Ἀλκινόου: Ἀεὶ δ᾽ ἡμῖν „ δαὶς τε φίλη κτ: μόνως γὰρ οὕτως ᾠήθη, ὧν ἤλπιζε „ μὴ διαμαρτεῖν.

Ἄλλως μέντοι γε τῷ Ὀδυσσεῖ ἐπαμῦναι, δίχα τοῦ τοῖς Φαίαξι λοιδορήσασθαι, ἐξεῦρε παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ (Βιβλ: Α΄. Κεφ: ΙΔ΄.) τὰ προεκτεθέντα Ὁμήρου ἔπη, παραινῶν οὕτω χρῆναι ἀναγινώσκεσθαι: „ Ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κακότητος ἀπούσης: τὰς δύο τελευτίους τοῦ ἔπους λέξεις τιθεὶς ἀντὶ τῶν: κατὰ δῆμον „ ἅπαντα. Προςίθησι γὰρ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀδύνατον μὴ „ φρονίμους εἶναι Φαίακας, οἳ μάλα φίλοι εἰσὶ Θεοῖ„ σιν, ὡς ὁ Ναυσικράτης φησί.

Τὴν τεθεῖσαν Ἐρατοσθένους ἐπιδιόρθωσιν ὁ Κασαυβόνος ἥκιςα δοκιμάζει, ἐν ταῖς ἐπιςασίαις αὐτοῦ ταῖς εἰς τὸν Ἀθήναιον. Ἐν γὰρ τῷ Ὁμηρικῷ ἔπει, κομψῶς (φησὶν) ἠχεῖ: τὰ, ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα· τὰ ὑπὸ Ἐρατοσθένους ἀποκρουσθέντα ῥήματα. [Καὶ οὐδ᾽ ἐκεῖνο δ᾽ ὁ Κασαυβόνος ἐγκρίνει, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ Ναυσικράτους μαρτυρία παρείληπται, τῆς ἐξ Ὁμήρου παρούσης (Ὀδυσ: Η΄.) καθ᾽ ἣν Ἀλκίνοος τοὺς αὐτοῦ Φαίακας ἐμεγάλυνεν, ἀγχιθέους ὄντας ἐμφαίνων. Προσθεῖναι

δ' εἶχε, μηδ' ἐκεῖνο ἐγκρίνειν: ὅτι τὰ τȣ̃ Ὀδυσσείας ῥήματα: Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι κτ: τῷ Ἀλκινόῳ προσνέμεται, καὶ μὲν δὴ καὶ τοῖς Ἀλκινόȣ ἐκείναις: Ἀιεὶ δ' ἡμῖν κτ:, συνάπτεται: ἐφ' οἷς Ἀθήναιον δήπȣ ἡ μνήμη διέλιπε. Τελευταῖον δὲ ȣ̓δ' ἐκεῖνο ἦν ἐγκριτέον, τὸ ὑπὸ Ἰακώβȣ Δαλεκαμπίȣ ἐι τῇ μεταφράσει ἐπιπροστεθὲν (haud recte:) ȣ̓κ ὀρθῶς: ὡς εἴπερ Ἀθήναιος τὴν Ἐρατοσθένȣς ἐπιδιόρθωσιν ἀπεβάλλετο, ὅπερ ȣ̃ν ἐκ τȣ̃ Ἑλληνικȣ̃ ὕφȣς ȣ̓ φαίνεται. Παρὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡ τοιάδε προσθήκη τὴν διάνοιαν συγχεῖ τῆς Λατινικῆς ἑρμηνείας, ὡς δῆλον ἔσαι τῷ μετιόντι. Τοιγαρȣ̃ν αὐτὸς τῆς Ἀθηναίȣ ἐκδοχῆς, καὶ τῆς Ἐρατοσθένȣς ἐπιδιορθώσεως, μᾶλλον ἂν ἑλοίμην τὴν Διδύμȣ δόξαν, ὃς ἐπὶ τοῖς ῥήμασιν: Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημί: παρασημειοῖ ȣ̓́τω: „Ταῦτα ἁρμοζόμενος „τῷ καιρῷ λέγει ȣ̓ τȣ̃ παντὸς δὲ βίȣ τέλος εἴρηκε „τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ συμποσίȣ τινός. Καὶ ἑτέραν δέ τινα „τȣ̃ Ἀθηναίȣ διερμήνευσιν αὐτοὶ μετ' ȣ̓ πολλὰ παραθήσομεν.

Τὴν πολυτελῆ, καὶ τρυφῆς ἁπάσης γέμȣσαν ἐυωχίαν ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος ἐν τοῖς ἐμμέτροις αὐτȣ̃ λόγοις παραδηλώσων, Ἀλκινόȣ τράπεζαν αὐτὴν ἐπωνόμασεν. Καὶ ἐν τῇ ἐπισ: δὲ τῇ πρὸς τὸν Βασίλειον ὡσαύτως. Διεβλήθη δὲ τυχὸν ἡ τȣ̃ Ἀλκινόȣ τράπεζα κἀντεῦθεν, ὅτι τῶν δαιτυμόνων πάλαι τῆς νυκτὸς ἐγγιζȣ́σης ἀπέρχεσθαι εἰωθότων, οἱ Φαίακες ἐπὶ μακρὸν τῆς νυκτὸς παρέτεινον προάγοντες τὰ συμπόσια: χρύσεοι ἐπεί τοιγε νεανίσκοι τινὲς, ἐπ' ὀκριβάντων ἱςάμενοι, διέφαινον τοῖς συμπόταις: (Ὀδ: Η'.)

„Ἔνθα δὲ Φαιήκων ἡγήτορες ἑδριόωντο
„Πίνοντες καὶ ἔδοντες· ἐπηετανὸν γὰρ ἔχεσκον.

„ Χρύσεοι δ' ἄρα κȣ̃ροι εὐδμήτων ἐπὶ βωμῶν
„ Ἕςασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
„ Φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσιν.

Ἀλλ' ὡς ἂν δῆλον γένοιτο ταῖς Φαιάκων εὐωχίαις μέτρον τε καὶ ὅρȣς ἐπιτεθεῖσθαι, ȣ̔̃ς ἄλλοι μακρῷ τρυφηλότεροι γεγονότες παρελθεῖν εὕρηνται, ἐκ πλείςων παραδειγμάτων παρὰ τȣ̃ αὐτȣ̃ Ἀθηναίȣ ληφθέντων, δεῖξαι ῥᾴδιον. Καὶ πρῶτον (ἐκ τȣ̃ Α'. Βιβλ: Κεφ: Η'.) περὶ τῆς διαίτης αὐτὸς λέγων, ἧς Ὅμηρος τοῖς κατ' αὐτὸν Ἥρωσιν ἀπονέμει, ὀπτὰ τȣ́τοις κρέα ἐπαρκέσαι γράφει, καὶ Ἀλκινόῳ δὲ τῷ τὸν τρυφερὸν ἐπανῃρημένῳ βίον. Καὶ μετ' ὀλίγα δὲ, ταῖς τῶν Ἡρώων τραπέζαις, ȣ̓δέποτε (φησὶν) Ὅμηρος τὰς ἐξ ἰχθύων ἁβρότητας παρατιθέμενος φαίνεται, καί τοιγε τȣ̀ς Φαίακας πλωτικωτάτȣς ποιῶν. Ἀλλ' ȣ̓δὲ τὰς ἐκ τῶν ὀπορῶν τρυφὰς, καί περ αὐτοῖς τὴν ὀπώραν, πάντα χρόνον παρασκευάζων ἀθάνατον. Ὁ δ' αὐτὸς αὐτȣ̀ς, διαίτης „ ȣ̓κ ἀπλήςως ἀπολαύοντας παρίςησιν, ἀλλ' ὡς οἱ „ κράτιςοι τῶν ἰατρῶν ἀφαιρεῖ τὰς πλησμονάς:

„ Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο.

„ Καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πληρώσαντες, οἱ μὲν ἐξώρ„ μων ἐπὶ μελέτην ἀθλητικὴν, δίσκοισι τερπόμε„ νοι καὶ αἰγανέαις, τῇ παιδιᾷ τὰ πρὸς σπȣδὴν ἐκ„ μελετῶντες· οἱ δὲ κιθαρῳδῶν ἠκροῶντο, τὰς Ἡρωϊ„ κὰς πράξεις ἐν μέλει καὶ ῥυθμῷ ποιȣ́ντων. Ταῦτα δὲ πάντως ȣ̓κ ἄλλ' ἢ τὸν Φαιάκων παρίςησι καὶ ἐπαινεῖ τρόπον, περὶ ȣ̃ ἀνωτέρω ἐλέγετο.

Αὖθις δὲ (ἐπὶ τῦ Δ΄. Βιβλ:) τὰ τῶν Μνηςήρων καὶ τῶν Φαι-
„ άκων συμπόσια παραβάλλων ἀλλήλοις ἐκ τῶν Ὁμήρυ: ἔςι γὰρ
„ (φησὶν) αὐτᾷ τὸ μὲν τῶν μνηςήρων, οἷον ἂν γένοι-
„ το νεανίσκων μέθαις καὶ ἔρωσιν ἀνακειμένων· τὸ
„ δὲ τῶν Φαιάκων, εὐςαθέςερον μὲν τύτων, φιλήδονον δέ.

Ἔπειτα (Βιβλ: Ε΄. Κεφ: ϛ΄.) διεξελθὼν Ἀθήναιος τὴν Ἀλκινόυ παν-
„ δαισίαν, πρὸς ἣν ὁ τῦ Ὀδυσσέως ἀφορᾷ λόγος: Οὐ γὰρ ἔγωγέ τοι
φημὶ κτ: δι᾽ ὗ, ὅτι φιλανθρώπως τε καὶ φιλοφρόνως ἐκδεκτέος
„ ἐςὶν ὁ ἐπιξενύμενος δείκνυται, προςίθησιν: Ὅπερ συμβάλλων
„ τις πρὸς τὸ τῶν φιλοσόφων συμπόσια, κοσμιώ-
„ τερον ἂν εὕροι· καί τοι τῦτο περιέχον καὶ ἱλαρό-
„ τητα, καὶ παιδίαν εὐσχήμονα. (Εἶτα ἐπάγει:) Μετὰ
„ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γυμνικὸν ᾄδει ὁ ᾀδὸς ἀμφ᾽ Ἄρε-
„ ος φιλότητα μῦθον τινὰ, χλεύῃ κεκραμένον, καί τοι
„ εἰς τὴν μνηςηροφονίαν ὑποθηκῶν ὑποτιθεμένων
„ τῷ Ὀδυσσεῖ, τῦ Ἡφαίςυ, ἢ τῦ Κυλλοποδίωνος τὸν ἀν-
„ δρειότατον Ἄρη καταγωνισαμένυ.

Τελευταῖον (ἐν Βιβλ: ΙΓ΄. Κεφ: Η΄.) καί τινα ἑτέραν τῶν Φαι-
άκων πρὸς Στράτωνα τὸν Σιδονίαν Ἄνακτα παράθεσιν προβαλλόμενος,
„ πρώτην ἐν ἀμφοτέροις διαφορὰν ὑπέθετο: Οἷα γὰρ τὺς Φαίακας
„ Ὅμηρος ποιεῖν μεμυθολόγηκεν ἑορτάζοντας, καὶ πίνον-
„ τας, καὶ κιθαρῳδῶν, καὶ ῥαψῳδῶν ἀκροωμένυς, τοιαῦτα
„ καὶ ὁ Στράτων διετέλει ποιῶν πολὺν χρόνον. Καὶ ἄλλην
„ δὲ προσετίθει διαφορὰν: ὅτι, ὁ μὲν Στράτων, Γυναικαρίοις τε
„ καὶ ἑταιρίσι συνευωχεῖτο, Φαίακες δὲ (ὡς φησὶν Ὅμηρος)
„ μετὰ τῶν οἰκείων γυναικῶν καὶ θυγατέρων ἐποι-
„ ῦντο τὺς πότυς.

Ἐξ ὧν δὴ πάντων γίνεται φανερὸν, τὺς Φαίακας, καὶ τοῖς τρυ-
φαῖς ἐκδότοις συγκαταλεγομένυς δήμοις, πολὺ μέν τοι ἀποχέσθαι τῆς

δι ἀκρασίαν ἄμετρον δυσφημίας· αὐτὲς γὰρ περὶ οἰνοφλυγίαν ἔτως ἐξώλεις γενέσθαι ἡγήσαιτ' ἄν τις ὑπὸ Ἰακώβε παρακρεσθεὶς τε Δαλεκαμπίε, τε τὸ Ἀλκινόε πρὸς Ποντόνοον ῥηθὲν (Ὀδυσ: Η'.) προβαλλομένε.

„ . . . . Μέθυ νεῖμον
„ Πᾶσιν ἀνὰ μέγαρον . . . . .

Οὕτω δηλονότι (παρ' Ἀθην: Βιβλ: Α'. Κεφαλ: ΙΑ'.) μεταφράζοντος.

Fac ut fint temulenti in noftris aedibus omnes.

„ (Οἰνοβαρεῖς ποίησον ἐν ἡμῖν δώμασι πάντας.)
Κακῶς δήπε τὸ (ὡς ἔδει) μεταφραστέον.

Vinum diftribue omnibus per domum.

Ἀλόγως γὰρ ἐκεῖνος μεταφράσας, μετείληφε τὸ μέθυ ἀντὶ τῆς μέθης, ἐκ ἀντὶ τε οἴνε, ὡς σύνηθες Ὁμήρῳ ὑποτίθεσθαι. Ἀλλὰ γὰρ πολλὰ ἐπὶ τῆς Δαλεκαμπίε μεταφράσεως, ἐλέγχε ἐστὶν ἄξια, ἅπερ ἀνεξέλεγκτα παρῆλθε Κασαυβόνος, κἂν ἄλλως αὐτῷ γε τέτῳ τὴν τε Ἀθηναίε ἐπανόρθωσίν τε καὶ ἀποκατάστασιν ἐποφείλωμεν.

Τὴν τῶν οἰνοφλύγων ἐθνῶν καταγραφὴν Ἀθήναιος (ἐπὶ τε Ι'. Βιβλ:) προσέθετο. Καὶ Αἰλιανὸς δὲ, (ἐν τῷ Γ'. τῶν αὐτε Κεφ: ΙΕ'.) ἀλλ' ἐδέτερος ἐκείνοις τὲς Φαίακας συγκατέταξεν.

Περὶ δὲ τε, ὅτι Φαίακες Ὀδυσσέα ἐπὶ Ἰθάκης μεταπορθμεύσαντες, ᾗπερ εἴρηται, ἐδαμῶς ἀφύπνισαν, ἀλλ' ἠρέμα ἐπὶ χθονὸς καταθέντες ἔτω πως εὕδοντα εἴασαν, πρὸς δὴ πολλαῖς ἄλλαις Εὐστάθιος,

„καὶ ταύτην αἰτίαν ἐπιφέρει τὴν ἐφεξῆς: Τυχὸν δὲ καὶ δεδίασι,
„μὴ συχεθέντες καταμηνύσωσι τὴν τέως κεκρύφ-
„θαι δοκοῦσαν Φαιακίαν, καὶ οὕτω ῥᾶον ἐπιβουλευ-
„θῶσιν, ἄνθρωποι φιληδονίαν συνειδότες ἑαυτοῖς,
„καὶ βίον ἀπολαυστικὸν καὶ ἀπόλεμον· οἷς οὐ βιὸς
„μέλει, οὐδὲ φαρέτρη, ἀλλὰ δαῖτες, καὶ χοροὶ, καὶ
„λοετρὰ, καὶ τὰ τούτοις σύστοιχα· ὅθεν καὶ νυκτὸς
„αὐτοῖς ὁ ἀνάπλους γέγονεν, ἵνα μὴ ἔχη Ὀδυσ-
„σεὺς, ἡμέρας οὔσης, παρασημειοῦσθαι τόπους τι-
„νάς. Ἀλλ᾽ ὅπως δὴ ταῦτα συμβαίνει, τοῖς περὶ τῶν παρὰ Φαίαξιν ἀθλητικῶν ἀγωνισμάτων, καὶ τῆς περὶ τὴν ναυτιλλίαν ἐμπειρίας αὐτῶν καὶ δεξιότητος· περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐκ τῶν Ὁμήρου λόγος ἐγένετο· ἰδέτω Εὐστάθιος, ὁ Σχολιαστὴς ἐκεῖνος ὁ ἀκριβέστατος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς περὶ τὰς τρυφὰς ἀκρασίας, ἡ περὶ τὸ νοεῖν γεννᾶται νωθρότης τε καὶ νωχέλεια, διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐν παροιμίαις, ὡς ἀμβλεῖς τινες καὶ εὐήθεις οἱ Φαίακες κοινῇ περιᾴδονται, καθότι καὶ τοῖς Ὀδυσσέως διηγήμασι, τῆς ὑπερβαλλούσης ἔμπλεω τερατείας, προσοχήν τε παρεσχηκόσι καὶ πίστιν. Οἷον τοῖς περὶ τῶν Κικόνων ἐκείνοις, καὶ τοῖς τῶν Λωτοφάγων, καὶ τῶν Κυκλώπων, καὶ τοῦ Αἰόλου, καὶ τῶν Λαιστρυγόνων, καὶ τῆς Κίρκης· καὶ περὶ τῶν ἐν Ἅδου, καὶ Σειρήνων πέρι, καὶ Σκύλλης, καὶ Χαρύβδεως, καὶ τῶν Ἡλίου βοῶν, ἅπερ ἐν τέσσαρσιν ὅλοις βιβλίοις Ὅμηρος περιείληφεν· ὅθεν καὶ ἡ Παροιμία, τοὺς **Ἀλκινόου ἀπολόγους** ἀποκαλεῖν χαίρει τὰς μακράς τε καὶ γραώδεις διαμυθεύσεις, παρά τε τῷ Διογενιανῷ, καὶ Ζηνοβίῳ τῷ Πολυδεύκει· ἧς περ καὶ Πλάτων ἐμνήσθη, καὶ Ἀριστοτέλης· ὡς ἰδεῖν ἐστὶν ἐν ταῖς χιλιάσι ταῖς τῶν Παροιμιογράφων.

Ἰϐενάλιος, (ἐν τῇ ΙΕ'. Σατύρᾳ τῦ Ε'. Βιϐλ:) κατὰ τῆς τῶν ἀπανθρώπων Αἰγυπτίων ἀπηνείας καταφερόμενος, οἳ, τῶν κρεῶν τῶν κτηνῶν ἀποχόμενοι, κρέασιν ἀνθρωπικοῖς ἐσιτῦντο, τοιάδ' ἔχει, πρός γε τὸ προκείμενον ἐπανήκοντα.

. . . . Attonito cum
Tale ſuper coenam facinus narraret Ulyſſes
Alcinoo, bilem aut riſum fortaſſe quibusdam
Moverat, ut mendax aretalogus. In mare nemo
Hunc abiicit, ſaevâ dignum veraque Charybdi,
Fingentem immanes Leſtrygonas, atque Cyclopas?
Nam citius Scyllam, vel concurrentia ſaxa
Cyanes, plenos et tempeſtatibus utres
Crediderim, aut tenui percuſſum verbere Circes,
Et cum remigibus grunniſſe Elpenora porcis
Tam vacui capitis populum Phaeaca putavit?
Sic aliquis merito nondum ebrius, et minimum qui
De Corcyrea temetum deduxerat urna.
Solus enim hoc Ithacus nullo ſub teſte canebat.

„Ὅτε τὸ ὅτω μιαρὸν ἔργον ἐπὶ δαιτὸς Ὀδυσσεὺς δι-
„ηγεῖτο, τῦ Ἀλκινόυ τεθηπότος, χολὴν, ἢ γέλω-
„τα τυχὸν ἐνίοις ἐκίνει, οἷα ψεύστης Ἀρετολόγος.
„Πῶς δ' ὅτις κατὰ πελάγυς ὤσατο, τὸν ὠμῆς Χα-
„ρύβδεως ἀληθῦς τε ἄξιον ὄντα; Λαιστρυγόνας τε
„θηριώδεις καὶ Κύκλωπας διαπλάττοντας; Θᾶτ-
„τον αὐτὸς πιστεύσαιμι τὰ περὶ τῆς Σκύλλης, καὶ
„τὰς κυανέας συμπληγάδας, καί γε τὺς ἀσκὺς
„τὺς μεστὺς χειμώνων, καὶ τὸν πληγῇ κύφῃ
„πληγέντα ὑπὸ Κίρκης Ἐλπήνορα σὺν αὐτοῖς

„Ἐρέταις εἰς χοίρους τραπέντα γρυλλίξαι. Οὕτω
„κενεγκέφαλον τὸν Φαιάκων δημονηγήσατο; Ταῦ-
„τά τις, οὔπω ὅσον ἔδει οἰνόληπτος οὐκ ἂν ἀποδέ-
„ξαιτο, ὅς τ' ἐκ Κερκυραϊκῆς ςάμνου ἐλάχιςον
„ἀφύσσατο μέθυ. Μόνος γὰρ τόδ' ὁ Ἴθακος, ὑπ'
„οὐδενὶ μάρτυρι ἄειδεν.

Ἦπου δ' οὐχ ὅπως οὐ χολὴν οὐδὲ γέλωτα τοῖς Φαίαξιν Ὀδυσσεὺς ἐκίνησε τοιαῦτα διεξελθών· οὐχ ὅπως, οὐχὶ ὡς ψεύςης ληράδης τε καὶ φλήναφος ὑπ' αὐτῶν ἐκσεσύρικται· ἀλλὰ τοὐναντίον μεγάλῳ σὺν θαύματι, καὶ σὺν ἡδονῇ οἱ ἐκείνου ὕθλοι προσαπεδέχθησαν. (Ὀδυσ: Λ'.)

„Ὣς ἔφατ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
„Κηληθμῷ δ' ἔχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

Ταῦτα δὲ ταῦτ' ἔπη (κἀν τοῖς Ὀδυσ: Ν'.) κεῖται κατ' ἀρχάς. Ὅπως δὲ πρόγε τούτου ᾗ οἱ Φαίακες τοῖς διηγήμασιν ἐκείνοις ἐπίςευσαν, κἀξ ὧν εἴρηκεν Ἀλκίνοος φαίνεται:

„Ὦ Ὀδυσεῦ, τὸ μὲν οὔτι σ' ἐΐσκομεν εἰσορόωντες
„Ἠπεροπῆα τ' ἔμεν καὶ ἐπίκλοπον, οἷά τε πολλοὺς
„Βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους
„Ψεύδεά τ' ἀρτύνοντας, ὅθεν κέτις οὐδὲ ἴδοιτο·
„Σοὶ δ' ἔνι μὲν μορφὴ ἐπέων, ἔνι δὲ φρένες ἐσθλαί.
„Μῦθον δ', ὡς ὅτ' ἀοιδὸς, ἐπιςαμένως κατέλεξας
„Πάντων τ' Ἀργείων, σέο τ' αὐτοῦ κήδεα λυγρά.

Καὶ μετ' ὀλίγα δὲ, ὡς κἂν ὅλην τὴν νύκτα ἡδέως ἄϋπνος διαγάγοι, ἀκροώμενος Ὀδυσσέως, ὁ αὐτὸς Ἀλκίνοος μαρτυρεῖ:

„Καί κεν ἐς ἠῶ δῖαν ἀναχοίμην, ὅτε μοι σὺ
„Τλαίης ἐν μεγάρῳ τὰ σὰ κήδεα μυθήσαθαι.

Πολλὴν μὲν ἦν ἡδονὴν ἐκ τῶν Ὀδυσσέως διηγημάτων κεκαρπῶσθαι τοὺς Φαίακας, οὐ μέν τοι καὶ πάντα ἡγήσαθαι πρὸς ἱστορικὴν ἀλήθειαν ἀπεξεσμένα εἰρῆσθαι, κἂν, ἐξ ὧν Ὅμηρος φησὶ δῆλον γένοιτο. Ἐπεὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν τοῦ ἱστορικοῦ εἶναι, τὰ δὲ τοῦ Ποιητοῦ, εὐφυῶς μάλα ἔοικεν Ἀλκίνοος συνεωρακέναι, εἰπών:

„Μῦθον δ' ὡς, ὅτ' ἀοιδὸς ἐπισταμένως κατέλεξας.

Διόπερ οὐδ' ἔχω εἰδέναι, ὅπως ἐκ τῶν ἀφηγημάτων ἐκείνων ἔχοι ἄντις δικαίως ἀγροικίαν τε καὶ ἠλιθιότητα τῶν Φαιάκων καταψηφίσαθαι.

Λουκιανὸς ἐν τῷ Α'. τῶν περὶ ἀληθοῦς ἱστορίας, ἐν αὐτοῖς προοιμίοις, περὶ τῶν Κτησίου καὶ Ἰαμβούλου ψευδῶν διηγημάτων λέγων, „Ἀρχηγὸς αὐτοῖς (γράφει) καὶ διδάσκαλος τῆς τοιαύτης Βωμολοχίας ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεὺς, „τοῖς περὶ τὸν Ἀλκίνοον διηγούμενος ἀνέμων τε „δουλείαν, καὶ μονοφθάλμους, καὶ ὠμοφάγους, καὶ „ἀγρίους τινὰς ἀνθρώπους· ἔτι δὲ πολυκέφαλα ζῶα, „καὶ τὰς ὑπὸ φαρμάκων τῶν ἑταίρων μεταβολάς, „οἷα πολλὰ ἐκεῖνος πρὸς ἰδιώτας τοὺς Φαίακας ἐτε„ρατεύσατο.

Καί τοι γοῦν ἐκ τῶνδε τῶν Λουκιανοῦ, καὶ ἐξ ἄλλων ἀρχαιοτέρων μαρτυριῶν, γίνεται φανερὸν, τοὺς **Ἀλκινόου ἀπολόγους** περὶ τῶν Ὀδυσσέως παρὰ τῷ Ἀλκινόῳ μυθολογημάτων δεῖν ἐκλαμβάνεσθαι, τοῦτ' μέντοιγε τῶν σοφωτέρων τινὲς μὴ συνεωρακότες (ἐν οἷς καὶ Ἰάκωβος ὁ Περιζώνιος, ἐν τῷ εἰς τὴν Αἰλιανοῦ ποικίλην ἱστορίαν αὐτοῦ ὑπομνήματι) ἀντὶ τῶν **λόγων αὐτοῦ Ἀλκινόου**, ἡρμήνευσαν. Καὶ

δεόντως μὲν Περιζώνιος, τὴν Σχεφέρε δοξασίαν (τὴν ἐν Κεφ: ΙΔ. τῦ ΙΓ. βιβλ:) ἀποβάλλεται: τῦ ὑπ' ἐκείνῃ τῇ Ἐπιγραφῇ τὴν Η'. Ῥαψῳδ: τῆς Ὀδυσ: δηλῦσθαι ὑπολαμβάνοντος, ἐν ᾗ δήπε, ὐδὲν τῶν ἐις τὸ προκείμενον ἐπανῆκον ἐμφέρεται, μόνης ὑπομνημονευομένης αὐτόθι τῆς τῦ Ὀδυσσέως ἐπαφίξεως πρὸς Ἀλκίνοον. Ἀλλὰ γὰρ ὐκέτι κατὰ τὸ προσῆκον προςίθησιν, ὡς ἡ ἐφεξῆς Ῥαψῳδία Θ'. continet multos ſermones Alcinoi pro concione Phaeacum et in coena; nec dubito, quin iſte illa appellatione a noſtro deſignetur. „(Περιέχει πολλὲς λόγες τῦ Ἀλκινόε ἐπίτε τῆς τῶν Φαι„άκων ὁμηγύρεως, καὶ ἐν τῷ δείπνῳ· οὐδ' ἐνδοιάζω, μὴ ὐχὶ „τῦτον ὑπ' ἐκείνῃ τῇ ἐπικλήσει πρὸς τῦ ἡμετέρε ὑπο„σημαίνεσθαι.) Ἀλλ' αὐτὸς ἀπόφημι: τὲς Ἀλκινόε ἀπολόγες, ἐν τοῖς ὑπὸ Ἀλκινόε εἰρημένοις χρῆναι ζητεῖσθαι. Ἀπόφημι δὲ προσέτι, καὶ τῶν Ἀλκινόε λόγων πολλὲς, ἐν ἐκείνῃ τῇ Ῥαψῳδίᾳ ἐμφέρεσθαι, ἐν ᾗ δηλονότι, ἥτε τῶν ἀγώνων περιγραφὴ καὶ αἱ τῦ Δημοδόκε ἀοιδαὶ, τὸ πλεῖςον τῆς διατριβῆς ἐπέσχον. Καὶ τοίνυν: τῷ Δημοδόκε ὀνόματι πολλῷ δικαιότερον, ἢ τῷ τῦ Ἀλκινόε, φημὶ χρῆναι τὲς ἀπολόγες προσεπιγράφεσθαι.

Ὁμολογῶ δ' ὖν ἔμπης ἐν ἄλλαις τῆς Ῥαψῳδίας ἐκείνης ἐπιγραφαῖς, καὶ τὴν: (Ἀλκινόε ἀπόλογοι:) προσαναγινώσκεσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ δ' ἐντυχεῖν εἶναι, καὶ ἐν τῇ Ἀριςοτέλες Ποιητικῇ τέχνῃ: ἔνθα περὶ παντοίων ἐπιγνωρισμῶν διαλεγόμενος, καὶ τὸν Ὀδυσσέως „παρὰ Φαίαξιν ἐπιγνωρισμὸν εἰσάγει, φάσκων: Καὶ ἡ ἐν τῷ Ἀλκι„νόε ἀπολόγῳ ἐπίγνωσις· ἀκέων γὰρ τῦ Κιθαριςῦ, „καὶ μνησθεὶς ἐδάκρυσεν. Ὁ δὲ λόγος ἐνταῦθα περὶ τῶν ᾠδῶν Ἀλκινόε, ἢ Δημοδόκε ἐν τοῖς Ἀλκινόε μεγάροις, καὶ τῶν ἐπ' αὐταῖς Ὀδυσσέως δακρύων· περὶ ὧν (ἐν Ὀδυσ: Θ'.) Ἐπεὶ δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἐκ τῦ ἀπολόγε τῦ Ἀλκινόε Ἀριςοτέλης διέξεισιν, ὐκέ-

πως τῇ Ῥαψῳδίᾳ ἐκείνῃ τὸ ἐπώνυμον ἐφαρμόζεσθαι. Ἀλλὰ περὶ τῆς τοιᾶσδε ἐπιγραφῆς, καὶ περὶ τοῦ Ἀριστοτελικοῦ ὕφους, οὐδὲν φησὶ Περιζώνιος· καὶ τοιγε οὐκ ὀλίγον συντελεῖν κατὰ πρῶτον τούτων δοκούντων· κατὰ πρῶτον φημί: ἐπειδὴ γὰρ δῆλον ἐστὶν, διὰ τῶν Ἀλκινόου ἀπολόγων, τὰς τῆς Ὀδυσσείας τέτταρας Ῥαψῳδίας: λέγω δὴ τὰς I. K. Λ. M. διασημαίνεσθαι, ἐντεῦθεν καὶ τὴν πρὸ ἐκείνων ἀμέσως ἡγουμένην, περιποιεῖσθαι ἐκράτησε τὴν εἰρημένην ἐπωνυμίαν, διὰ δὴ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι τῶν παρεπομένων μυθολογημάτων αὕτη, οἷα τις ἐστὶ προανάκρουσις καὶ προαναφώνησις. Ἐνταῦθα καὶ γὰρ, ὡς τὰ τελευταῖα τῶν ἐπῶν ἀποδείκνυσιν, οἱονεί τις σωρεία ἐρωτημάτων προτίθεται, ἐξ ὧν αἱ τῶν ἐφεξῆς τεττάρων Ῥαψῳδιῶν ὑποθέσεις τε καὶ ἐπιδιηγήσεις ἐξήρτηνται· ὅθεν καὶ ἡ Ῥαψῳδία ἐκείνη κατ' Εὐστάθιον ἐπικέκληται: Τὰ τῆς παρὰ Ἀλκινόῳ προδιηγήσεως· ἢ, τῶν παρὰ Ἀλκινόῳ προδιήγησις. Ὁ τοίνυν τὴν προτέραν ἐπιγραφὴν μὴ συνιδὼν (ὡς ἔλεγον) Περιζώνιος, κἂν ταῖς δευτέραις δὴ ταύταις, οὐδὲν ὅλως κατεῖδεν, ἃς οὕτω διερμηνεύων ἐστὶν: Ea quae apud Alcinoum accidere ante longam illam narrationem rerum fuarum, quam fequentibus totis quatuor libris facit Ulyffes. — Vel expofitio eorum, quae apud Alcinoum accidere, ante narrationem fubfequentem. „Τουτέστι: τὰ παρ' Ἀλκινόῳ συμβάντα πρὸ τῆς μακρᾶς „ἐκείνης ἐκδιηγήσεως τῶν καθ' ἑαυτὸν, ἣν ἐν τοῖς „ἐφεξῆς ὅλοις τέσσαρσι βιβλίοις Ὀδυσσεὺς ποιεῖται. — ἢ γοῦν, ἔκθεσις τῶν παρὰ Ἀλκινόῳ συμβάντων, πρὸ τῆς ἑπομένης ἐκδιηγήσεως.

Προδιήγησις ἐστὶ προπαρασκευή τις πρὸς διήγησιν: καθ' Ἑρμογένην· καὶ δὴ καὶ κατ' Ἀριστοτέλην, ἐν τῷ Γ'. τῶν Ῥητορικῶν, καθὰ καὶ οἱ Λεξικογράφοι διδάσκουσι· καὶ οὕτως ἄρα: Ἀλκι-

νόϋ ἀπόλογος, ἐπικληθῆναι εἶχεν ἡ Βίβλος, ἐν ᾗ παρεσκευάσθη ἡ ὑπόθεσις τῶν ὅσον ὄπω ἐναρξομένων τῦ Ὀδυσσέως ἐκδιηγήσεων.

Ἐξ ὧν ἁπάντων σαφὲς καθίςαται, ὅτι περὶ τὸ τῦ Αἰλιανῦ χαρίον ἐκεῖνο, ὃ μικρόν τι προσέκρυσεν ὁ Περιζώνιος, καίτοιγε τὰ τῦ Συγγραφέως: Difficilia quaeque, obſcura, ignota, corrupta, partim ex MSS. partim ex graeca lingua, antiquitate, Hiſtoria, lectoribus explicare, et liquida perfundere luce. „(Ὅσα δυχερῆ ἦν, ἀσαφῆ, ἀγνοόμενα, διεφθαρ„μένα, τὰ μὲν ἀπὸ Κωδίκων χειρογράφων, τὰ δὲ „ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐκ τῆς ἀρχαιολογίας, „ἐκ τῆς Ἱςορίας, τοῖς ἀναγινώσκυσιν ἀναπτύξαι, „καὶ φωτὶ καθαρῷ διατρανῶσαι) ἐπιβαλόμενος: ὡς αὐτὸς φησὶν, ἐν τῇ ἀρτίως ἐκδοθείσῃ ὑπ' αὐτῦ διαλέξει· ὧν τε τὰ παραπλήσια χεδὸν ἔχει κἀν τῇ προεισηγήσει τῇ πρὸ τῆς καινοτέρας προεκτεθείσῃ ἐκδόσεως. Ἅπερ ὖν ὅτω πως αὐτῷ εἰρημένα, ἐγὼ μὲν μεγαλορρημοσύνης ἥκιςα αἰτιῶμαι, ὡς ὖ δεόντως ἐποίησεν Ἰάκωβος ὁ Γρονόβιος, ἐν τῇ προσφάτῳ αὐτῦ εἰδήσει, τῇ περὶ τῶν Αἰλιανῦ διαφόρων τόπων. Ἐπεὶ καὶ τοιάδέ τινα ἐπὶ τῆς Περιζωνίυ ἐκείνης προεισηγήσεως εἴρηται: Sed et nullus dubito, quin, quum tam varia & multa hic tractaverim, aliquando quoque humani quid fuerim paſſus. Prudentiae enim foret & vigilantiae inuſitatae, in tanta rerum varietate & copia, nunquam dormitaſſe. Ἀλλ' ὐδὲ περὶ ἐκεῖνο πάν„τη ἀναμφιλέκτως ἔχω, ὡς ὅτω ποικίλων πέρι „καὶ πολλῶν ἐνταῦθα πραγματευσάμενος, ὐχὶ καί„τι ἀνθρώπινον ἐνίοτε πεπονθὼς εἴην. Συνέσεως „γὰρ ἂν εἴη, καὶ ἐγρηγόρσεως ὅτοι συνήθυς, ἐν το„σαύτῃ ποικιλίᾳ τε καὶ πληθύϊ πραγμάτων, τὸ

„μηδαμῇ μηδέποτε καὶ ἐπινυστάξαι. Ἀλλ' ἀναγνωστέον αὐτὰ τὰ τοῦ Περιζωνίου, ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπαντήσει τῇ πρὸς τὴν εἰρημένην Εἴδησιν.

Ὁ μὲν οὖν Θεοφύλακτος ἐν τῷ περὶ τῶν ἱστοριῶν προοιμίῳ, περὶ ὑπεροχῆς τε καὶ ὠφελείας τῆς ἱστορίας διαλεγόμενος, καὶ μηδὲν οὕτω συντελεῖν φάσκων τῷ βίῳ, ὡς τὰ παντοῖα τῶν ἱστορουμένων εἰδέναι, ὃ καὶ ἀκοῆς ἐστὶν ἐντρύφημα, καὶ τῇ ψυχῇ οἷόν τι ταμεῖον μαθήσεων καθίσταται εἰς κατασκευὴν τοῦ λεγομένου τὰ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως παρ' Ἀλκινόῳ ἱστορούμενα εἰς παράδειγμα ἐπάγει, ταῦτα γράφων: Τοὺς „δὲ Φαίακας οὕτω τὰ τῆς ἱστορίας ἐνήυφρανεν, ὡς „χαίρειν εἰπόντας τῷ πότῳ, θέατρον εἶναι δοκεῖν „τὸ συμπόσιον, καὶ διανιστᾶν τὰ ὦτα, καὶ κεχηνέ„ναι θεωμένους τὸν ἄνδρα, καὶ τῷ μήκει μηδαμῶς „τῆς διηγήσεως ἀποκναίεσθαι· καί τοι τὰ πολλὰ „τῶν ἀφηγημάτων κατηφεῖς εἶχε τὰς ὄψεις· με„γίστων γὰρ κινδύνων ἐμπειρία περιέῤῥει τῇ συ„νουσίᾳ.

Πρὶν ἢ ἐφ' ἕτερα μεταβῆναι, σημειωτέον εἶναι μοι δοκεῖ καὶ τόδε: ὅτι καὶ τὰ τῇ Πηνελόπῃ πρὸς Ὀδυσσέως ἀφηγηθέντα, παραπλήσια μὲν ἐστὶ τοῖς τῷ Ἀλκινόῳ, ἐπιτομώτερα δ' ἔμπης. Ἀλκινόου δὲ ἀπόλογος καὶ αὐτὰ ὑπὸ Ἀριστοτέλους ὠνόμασται (Ῥητορικ: Βιβλ: Γ'.) Περὶ ὃν δήπου τόπον, Ἔρασμός τε, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Παροιμιογράφων, οἱ διερμηνεῦσαι ἐπιχειρήσαντες, τοῦ σκοπουμένου διήμαρτον. Πέτρος δὲ Βικτώριος, εὐθὺ ἐτόξευσεν ἢ δοκεῖ μοι, ἐν τῷ αὐτοῦ ὑπομνήματι, ἐξ οὗ καὶ τὴν ἐπενεχθεῖσαν ἀνάπτυξιν εἴληφα. Διδάσκει γὰρ ὁ κλεινὸς ἀνὴρ οὗτος, ὅτι τὸ Ἀριστοτελικὸν ὕφος (Παράδειγμα ὁ Ἀλκινόου ἀπόλογος, ὃς πρὸς τὴν Πηνελόπην ἐν ἑξήκοντα ἔτεσι πεποίηται) διττῆς χρήζει τῆς ἐπιδιορθώσεως: τῆς μὲν, ὅτι ἔπεσι χρὴ θέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἔτεσι· τῆς δὲ, ὅτι τὸν ἀριθμὸν ἑξήκοντα

κατά γε τὸ ἥμισυ δεῖ ἐκμειῶν· τὰ γὰρ ἔπη, οἷς Ὀδυσσεὺς τῇ Πηνελόπῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν διηγήσατο, κατὰ μὲν τὰ ἐκδοθέντα Βιβλία, τριάκοντα καὶ δύο εἰσίν· ἤγουν ἓν ἐπὶ τοῖς τριάκοντα. Ἐὰν δὲ τῷ τοῦ Εὐσταθίου στοιχήσωμεν ἐπιλογισμῷ, τὸ χωρίον ἐπανορθωθὲν, τοιάνδε τὴν διάνοιαν ἀποδίδωσι. (Παράδειγμα ὁ τοῦ Ἀλκινόου ἀπόλο-
„γος, ὁ τῇ Πηνελόπῃ δηλ: ἐν ἔπεσιν ὡσεὶ τριά-
„κοντα ἐκτεθείς)

ΚΕΦΑΛ. Ις'.

Ἥκω δὴ νῦν ἐπὶ τὰς γυναικῶν ἐπασκήσεις, καὶ καθ' οὓς διάγειν εἰώθεσαν τρόπους. Τὴν μὲν οὖν Ναυσικάαν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν θεραπαινίδας, ἁρματηλατούσας τε, καὶ πλύνειν ἐνασχολουμένας, καὶ σφαίρας μεταξὺ παιδιᾷ τερπομένας παρίστησιν Ὅμηρος, (Ὀδυσ: Ζ'.) ἐπὶ γὰρ τὸν ποταμὸν ἀπελευσομένων, τὸ μὲν βασιλικὸν Κόριον

„. . . Ἔλαβεν μάστιγα, καὶ ἡνία σιγαλόεντα,
„Μάστιξεν δ' ἐλάαν, καναχὴ δ' ἦν ἡμιονοῖιν
„Αἱ δ' ἄμοτον τανύοντο . . . .

Ὡς δ' ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἵκασιν, αἱ ἀμφίπολοι

„. . Ἡμιόνους μὲν ὑπ' ἐκπροέλυσαν ἀπήνης·
„Καὶ τοὺς μὲν σεῦαν ποταμὸν παρὰ δινήεντα
„Τρώγειν ἄγρωστιν μελιηδέα . . . . . .

Ναυσικάα δ' αὖ ἐπὶ τὸ ἄςυ ἐπανελευσομένη, ἀναβᾶσα ἐπὶ τῦ δίφρυ

„ . . . . . . Ἵμασεν μάςιγι φαεινῇ
„ Ἡμιόνυς, αἱ δ' ὦκα λίπον ποταμοῖο ῥέεθρα.
„ Αἱ δ' εὖ μὲν τρώχων, εὖ δὲ πλίσσοντο πόδεσσιν;
„ Ἡ δὲ μάλ' ἡνιόχευεν . . . .

Εἰκών τις Ναυσικάας ἁρματηλατύσης, Λάρνακά τινα διεκάλλυνεν, ἐν Προτεμενίσμασι Ναῦ Ἥρας ἀποκειμένην (ἣ διέξεισι Παυσαν: ἐν „τοῖς Ἠλειακ:) Παρίςη δὲ ἡ εἰκὼν Παρθένυς ἐπὶ ἡμι-„όνων, τὴν μὲν ἔχυσαν ἡνίας, τὴν δὲ ἐπικειμένην „κάλυμμα ἐπὶ τῇ κεφαλῇ· Ναυσικᾶν τε νομίζυ-„σιν εἶναι τὴν Ἀλκίνυ, καὶ τὴν θεράπαιναν ἐλαύ-„νυσαν ἐπὶ τὺς πλυνύς. Ὁ τὰ Παυσανίυ διερμηνεύσας Ῥω-μῦλος Ἀμασαῖος, τὴν ἐν καταρχῇ τῆς ῥήσεως λέξιν, ὕτως ἐκφέρει: Jam vero insidentes cisto virgines duas (ἤδη δ' ἐπὶ τῦ δίφρυ καθημένας παρθένυς δύω:) Ὁμήρῳ μᾶλλον, ἢ τῷ ἰδίῳ ςοιχῶν συγγραφεῖ: ἀλλ' ὐδὲν διοίσει, ἐὰν τὸ κατὰ Παυσανίαν: ἐπὶ ἡμιόνων: ἀντὶ τῆς ὅλης παραληφθῇ ἀπήνης, τῆς ὑπὸ τῶν ἡμιόνων ἐφελκομένης, τῦ μέρυς δηλ: ἀντὶ τῦ ὅλυ συνεκδοχικῶς νουμένυ.

Καὶ ἑτέραν δὲ τῆς Ναυσικάας εἰκόνα, ὑπὸ Πρωτογένυς γραφεῖσαν, ἐν τῷ προπυλαίῳ τῦ ἱερῦ τῆς Παλλάδος Ἀθήνησι κεῖσθαι, Πλίνιος ἱςορεῖ (Βιβλ: ΛΕ΄. Κεφ: Ι΄.) λέγων ὕτω: Fecit nobilem Paralum et Hemionida, quam quidem Nausicaam vocant.

(Ἐποίησε τὸν ἀριδείκετον Πάραλον, καὶ τὴν Ἡμιο-
„νίδα, ἣν δὴ Ναυσικάαν καλῦσιν.) Οἱ δ' ἄλλως, ἀντὶ τῆς ἡμιονίδα φωνῆς, ἀνθυποβάλλοντες τὴν Ἑρμιονίδα, ἢ Ἀμμονίδα, ἢ Ἀμμονιάδα: (ἣν ἐγκρίνει καὶ ἡ Βαταβικὴ ἔκδοσις, σὺν ταῖς ὑπὸ διαφόρων παρασημειώσεσι·) τὸ Πλινίȣ ὕφος διαφθείρȣσι, μὴ συνορῶντες, τὴν ἐπὶ ἀπήνης ὑπὸ ἡμιόνων ἐφελκομένης ἐφεζομένην Ναυσικάαν, καλῶς ἂν δυνηθῆναι ἡμιονίδα προσειρῆσθαι.

Τὴν δὲ τῆς ὑπὸ ἡμιόνων ἀγομένης ἀπήνης χρῆσιν, παλαιάν τε ἅμα καὶ ἐπίσημον ȣ̓͂σαν ἀποδεικνὺς Ἰεζεκιὴλ ὁ Σπαγχέμιος, (ἐν τοῖς περὶ χρήσ: καὶ τιμιότ: τῶν παλ: Νομισμ: Διαλέξ: Η'.) εἰς δεῖγμα πρȣ̈́θηκε τὴν παρ' Ὁμήρῳ ἀπήνην, ἐφ' ἧς Πρίαμος (Ἰλ: Ω'.) τῷ Ἀχιλλεῖ προσήγαγε τὰ ὑπὲρ τῶν λειψάνων τȣ̃ υἱȣ̃ αὐτȣ̃ Ἕκτορος ἄποινα, ἤτοι λύτρα. Ἀλλ' ἦν προσφυέςερον, ἴσως, τὸ ὄχημα προθέσθαι, ἐφ' ȣ̔͂ Ναυσικάα καθῆςο, Βασίλεια Κόρη, αὐτȣργȣ̃σα τὴν ἔλασιν.

Ὡς ȣ̓͂ν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀφίκοντο (τȣ̃θ' ὅπερ ἦν τῆς ὀχήσεως τὸ σκοπȣ́μενον:) αἱ μὲν ἀμφίπολοι,

„. . . . . ἀπ' ἀπήνης
„Εἵματα χερσὶν ἕλοντο, καὶ ἐσφόρεον μέλαν ὕδωρ,
„Στεῖβον δ' ἐν βόθροισι θοῶς ἔριδα προφέρȣσαι.
„Αὐτὰρ ἐπεὶ πλῦνάν τε, κάθηράν τε ῥύπα πάντα,
„Ἑξείης πέτασαν παρὰ θῖν' ἁλὸς, ἧχι μάλιςα
„Λάϊγγας ποτὶ χέρσον ἀποπλύνεσκε θάλασσα.

Παυσανίας (ἐν Ἀττικ:) περὶ τῦ τῆς Θέμιδος ἱερῦ λέγων,
„φησὶν, ὅτι καὶ Πολύγνωτος ἔγραψε, πρὸς τῷ
„ποταμῷ, ταῖς ὁμῦ Ναυσικάᾳ πλυνέσαις ἐφιςά-
„μενον Ὀδυσσέα.

Ἐν δὲ τοῖς Πλϐτάρχϐ Συμποσιακοῖς Προβλήμασιν (Βιβλ: Α'.)
„τὸ Θ'. τῶν Προβλημ: τοιαύτην ἐςὶν ἐπιγραφὴν ἔχον: Διατὶ
„τῷ ποτίμῳ μᾶλλον ἢ τῷ θαλαττίῳ πλύνεται τὰ ἱμά-
„τια; ἔνθα τις Θεμιςοκλῆς ὄνομα Στωϊκὸς, πυν-
„θάνεται: δὶ ἣν αἰτίαν Ὅμηρος, ἐν ποταμῷ πλύνο[υ]-
„σαν, ϐκ ἐν τῇ θαλάττῃ, καί περ ἐγγὺς ϐ̃σῃ, τὴν
„Ναυσικάαν πεποίηκεν; (Ὅρα τὸ μνημονευθὲν πρό-
βλημα:)

„. . . . Ποταμοῖο ῥόον περικαλλέ' ἵκοντο
„Ἔνθ' ἤτοι πλυνοὶ ἦσαν ἐπηετανοὶ, πολὺ δ' ὕδωρ
„Καλὸν ὑπεκπρορέει, μάλαπερ ῥυπόωντα καθῆραι.

Ἐν ᾧ δ' ἂν τὰ πλυνθέντα ἱμάτια ταῖς ἀμφ' ἡλ'ϐ αὐγαῖς ἀφα-
υανθείη

„Σφαίρῃ ταί τ' ἄρ' ἔπαιζον, ἀπὸ κρήδεμνα βαλϐ̃σαι,

Καὶ μετὰ βραχὺ δέ τι:

„Σφαῖραν ἔπειτ' ἔῤῥιψε μετ' ἀμφίπολον Βασίλεια,
„Ἀμφιπόλϐ μὲν ἄμαρτε, βαθείῃ δ' ἔμπεσε δίνῃ.

Γυναῖκα δή τινα Κερκυραίαν, ᾗ ὄνομα Ἀγαλλὶς, τὴν εἰς τὸ σφαιρίζειν ἄσκησιν τῇ Ναυσικάᾳ παραδϐ̃ναι, μαρτυρεῖ Ἀθήναιος (ἐν
„Βιβλ: Α'.) Ὀρχήσεις εἰσὶ παρ' Ὁμήρῳ, αἱ μέν τινες

„τῶν Κυβιςητήρων, αἱ δὲ διὰ τῆς σφαίρας, ἧς τὴν
„εὕρεσιν Ἀγαλλὶς ἡ Κερκυραία Γραμματικὴ,
„Ναυσικάᾳ ἀνατίθησιν, ὡς πολίτιδι χαρι-
„ζομένη.

Εὐςάθιος ἐν τῷ χολιογραφεῖν, προσημειώσας σφαιριςικὲς γενέσθαι, ἐν μὲν πόλεσι κοινῇ Λακεδαιμονίες, ἐν δὲ Βασιλεῦσι τὸν μέγαν Ἀλέ-
„ξανδρον, ὑποσυνάπτει: Ἰδιωτῶν δὲ, Σοφοκλῆς ὁ Τραγι-
„κὸς· ὃς, καὶ ὅτε, φασὶ, τὰς πλυντρίας ἐδίδασκε,
„τὸ τῆς Ναυσικάας πρόσωπον σφαίρᾳ παιζέσης
„ὑποκρινόμενος, ἰχυρῶς εὐδοκίμησεν.

Ἡ μὲν ἒν ἁρματηλασία, καὶ ἡ σφαιρικὴ, γενναίας τε καὶ ἀῤῥενικὰς τὰς τῶν Φαιακίδων Νεανίδων παριςῶσι ψυχάς. Κοινὰ δ' ἒν ἐςὶ ταύταις μετὰ τῶν ὑπολοίπων γυναικῶν, τὰ ἑπόμενα: Ναυσικάα καὶ γὰρ, περὶ Ἀρήτης τῆς μητρὸς αὐτῆς διεξιῦσα πρὸς Ὀδυσσέα (ἐν Ζ΄. Ὀδυσ:) φησίν:

„. . . Ἡ δ' ἧςαι ἐπ' ἐχάρῃ, ἐν πυρὸς αὐγῇ
„Ἠλάκατα ςρωφῶσ' ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι·
„Κίονι κεκλιμένη, δμωαὶ δέ οἱ εἵατ' ὄπισθεν.

Ὀδυσσεὺς δέ τοι τὸ ἀνάκτορον εἰσιὼν, πεντήκοντα ἐκεῖ γύναια, περὶ μυλῶνας, ᾗ ἔρια, ᾗ ἱςὲς σπεδάζοντα κατείληφεν (Ὀδυσ: Η΄.)

„Πεντήκοντα δέ οἱ δμωαὶ κατὰ δῶμα γυναῖκες
„Αἱ μὲν ἀλετρεύεσι μύλες ἔπι μήλοπα καρπὸν,
„Αἱ δ' ἱςὲς ὑφόωσι, καὶ ἠλάκατα ςρωφῶσιν
„Ἥμεναι, οἷά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο·
„Καιροσέων δ' ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον·
„Τόσσον Φαίηκες πέρὶ πάντων ἴδριες ἀνδρῶν,

„Νῆα θοὴν ἐνὶ πόντῳ ἐλαυνέμεν· ὡς δὲ γυναῖκες
„Ἱστὸν τεχνῆσαι· πέρι γάρ σφίσι δῶκεν Ἀθήνη
„Ἔργα τ᾽ ἐπίστασθαι περικαλλέα, καὶ φρένας ἐσθλάς.

Δύω τινὰ ἐστὶ τὰ ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ἔπων τοὺς Σχολιαστὰς ἀνασκολοπίζοντα: ἥ, τε παράθεσις δηλονότι ἐκείνη: οἷά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο· Καὶ τὸ παραυτίκα ταύτῃ ἐγγὺς ἑπόμενον· Καιροσέων δ᾽ ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον. „Πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον, οὕτως ὁ Δίδυμος: Οἱ μὲν, ὅτι ἡλιοτρο-„πίου τάξιν ἐπεῖχον καθήμεναι θεατροειδῶς: οἱ „δὲ, ὅτι πεπύκνωται τὸ δένδρον τοῖς φύλλοις. Φύλ-„λα δὲ, ἤτοι διὰ τὸ πλῆθος, ἢ διὰ τὸ εὐκίνητον „τῶν χειρῶν ἐν τῷ στρέφειν τὴν κρόκην. Ὡς καὶ τὰ „φύλλα τῆς αἰγείρου ἀντεστραμμένα ἀλλήλοις, καὶ „εὐκίνητα ῥαδίως καὶ ὑπὸ τυχούσης αὔρας. — Τὰ δ᾽ αὐτὰ σχεδὸν καὶ Εὐστάθιος, ᾧπερ ἀρέσκει οὕτω πως παρεικασθῆναι τὰς ἀμφιπόλους διά τε τὸ εὐκίνητον, καὶ τὸ συνεχὲς τῆς αὐτῶν ἐργασίας, καὶ ἀδιάλειπτον. Εἰς δὲ δὴ τὸ δεύτερον, ὁ ῥηθεὶς Δίδυμος ἔχει: „Ἤτοι οὕτως ἦσαν πυκναὶ αἱ ὑφαὶ, ὡς μηδὲ ἔλαιον δι᾽ „αὐτῶν ἐλθεῖν· ἢ ἔξωθεν ὡς ἔλαιον ἔστιλβον διὰ τὴν „λευκότητα· ἢ τρυφεραὶ ἦσαν, ὡς δοκεῖν ἀποῤῥεῖν· „ἢ οὕτως ἀποστίλβειν τὸν μῖτον, ὡς δοκεῖν ἔλαιον „ἀποβάλλειν. Εἰς ταὐτὸ δὲ τείνει καὶ τὰ παρ᾽ Εὐσταθίῳ ἀναγινωσκόμενα.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ΄.

Ψυχὴν δ᾽ ἀγαθὴν ταῖς γυναιξὶ Φαιάκων τὴν Ἀθηνᾶν ἐνθέσθαι, οὐ μόνον τὰ περὶ τῆς Ἀρήτης ὑπὸ Ὁμήρου εἰρημένα ἐμφαίνει, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῆς Ναυσικάας νῦν ἐῤῥησόμενα (ἐξ Ὀδυσ: Ζ΄.) τῆς αἰδοῖ παρθενικῇ περικεκοσμημένης Βασιλόπαιδος.

Ἐπειδὴ Παλλὰς τὰ περὶ τῆς Ὀδυσσέως ἐπανόδου ἐπὶ τὴν πατρίδα πολυωροῦσα, εἰς ὑπαντὴν αὐτῷ ἐλθεῖν ᾠκονόμησε τὴν Ναυσικάαν, ταύτῃ γε οὕτως ἐντυχοῦσα κατ᾽ ὄναρ προσδιελέξατο:

„Ναυσικάα, τί νύ σ᾽ ὧδε μεθήμονα γείνατο μήτηρ;
„Εἵματα μέν τοι κεῖται ἀκηδέα, σιγαλόεντα·
„Σοὶ δὲ γάμος σχεδόν ἐστιν, ἵνα χρὴ καλὰ μὲν αὐτὴν
„Ἕννυσθαι, τὰ δὲ τοῖσι παρασχεῖν, οἵ κέ σ᾽ ἄγωνται
„Ἐκ γάρ τοι τούτων φάτις ἀνθρώπους ἀναβαίνει
„Ἐσθλή· χαίρουσιν δὲ πατὴρ, καὶ πότνια μήτηρ,
„Ἀλλ᾽ ἴομεν πλυνέουσαι . . . .

Οἷς δὴ προστίθησιν:

„. . . Οὔ τοι ἔτι δὴν παρθένος ἔσσεαι,
„Ἤδη γάρ σε μνῶνται ἀριστῆες κατὰ δῆμον
„Πάντων Φαιάκων, ὅθι τοι γένος ἐστὶ καὶ αὐτῇ.
„Ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἐπότρυνον πατέρα κλυτὸν, ἠῶθι πρὸ
„Ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν ἐφοπλίσαι, ἥ κεν ἄγῃσι
„Ζῶστρα τε καὶ πέπλους, καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.

„ Καὶ δέ σοι ὧδ᾽ αὐτῇ πολὺ κάλλιον, ἠὲ πόδεσσιν
„ Ἔρχεσθαι· πολλὸν γὰρ ἄπο πλυνοὶ εἰσὶ πόληος.

Ναυσικάα ἐπὶ τῷ ὀνείρατι ἐκπλαγεῖσα, ὡς αὐτίκα ἐξέγρετο, τῷ πατρὶ ἐντευξαμένη, ἐπιτρέψαι αὐτῇ ἐξητήσατο, τοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀπελθοῦσαν τὰς ἐσθῆτας πλυνεῖν. Τά γε μὴν περὶ τοῦ γάμου αἰδημόνως ἐσίγησεν· ἔφη καὶ γάρ:

„ Πάππα φίλ᾽, οὐκ ἂν δή μοι ἐφοπλίσσειας ἀπήνην
„ Ὑψηλὴν, εὔκυκλον, ἵνα κλυτὰ εἵματ᾽ ἄγωμαι
„ Ἐς ποταμὸν πλυνέουσα, τά μοι ῥερυπωμένα κεῖται;
„ Καὶ δέ σοι αὐτῷ ἔοικε μετὰ πρώτοισιν ἐόντι,
„ Βουλὰς βουλεύειν καθαρὰ χροῒ εἵματ᾽ ἔχοντα·
„ Πέντε δέ τοι φίλοι υἷες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν,
„ Οἱ δὲ, ὀπυίοντες, τρεῖς δ᾽ ἠΐθεοι θαλέθοντες·
„ Οἱ δ᾽ αἰεὶ ἐθέλουσι, νεόπλυτα εἵματα ἔχοντες
„ Ἐς χορὸν ἔρχεσθαι· τὰ δ᾽ ἐμῇ φρενὶ πάντα μέμηλεν·
„ Ὣς ἔφατ᾽, αἴδετο γὰρ θαλερὸν γάμον ἐξονομῆναι
„ Πατρὶ φίλῳ· ὁ δὲ πάντα νόει . . . .

Καὶ αἰδῶ δὲ παρθενικὴν ἡ Ναυσικάα ἐνέφηνεν, ἡνίκα τὰ σὺν Ὀδυσσεῖ τὴν πόλιν εἰσιέναι φεύγουσα, τοιάδε προὐβάλλετο:

„ Καὶ νύ τις ἂν εἴπῃσι κακώτερος ἀντιβολήσας:
„ Τίς δ᾽ ὅδε Ναυσικάᾳ ἕπεται καλός τε μέγας τε
„ Ξεῖνος; ποῦ δέ μιν εὗρε; πόσις νύ τοι ἔσσεται αὐτῇ·
„ Ἤ τινά που πλαγχθέντα κομίσσατο ἧς ἀπὸ νηὸς,

„ Ἀνδρῶν τηλεδαπῶν· ἐπεὶ ἔτινες ἐγγύθεν εἰσὶν.
„ Ἤ τίς οἱ εὐξαμένη πολυάρητος θεὸς ἦλθεν
„ Οὐρανόθεν καταβὰς; ἕξει δὲ μιν ἤματα πάντα
„ Βέλτερον, εἰ κ᾽ αὐτή περ ἐποιχομένη πόσιν εὗρεν
„ Ἄλλοθεν· ἦ γὰρ τοὺς δέ γ᾽ ἀτιμάζει κατὰ δῆμον
„ Φαίηκας, τοὶ μὶν μνῶνται πολέες τε κ᾽ ἐσθλοί.
„ Ὣς ἐρέουσιν, ἐμοὶ δὲ κ᾽ ὀνείδεα ταυτα γένοιτο·
„ Καὶ δ᾽ ἄλλη νεμεσῶ, εἴ τις τοιαῦτα γε ῥέζοι,
„ Ἥ τ᾽ ἀέκητι φίλων πατρὸς κ᾽ μητρὸς ἐόντων
„ Ἀνδράσι μίσγηται, πρὶν γ᾽ ἀμφάδιον γάμον ἐλθεῖν.

Καί περ ἀλλ᾽ ἐν τοσοῦτον ὑπῆρχεν ἡ Ναυσικάα προσέχουσα, τοῦ μή τινα τῶν κακοτρόπων πολιτῶν φαῦλον τι περὶ αὐτῆς καθυπονοῆσαι, οὐδόλως γεμὴν ἐνέλιπον οἱ εἰς ἀναίδειαν τρέψαντες ἣν εὐχὴν ηὔξατο, ἑαυτῆς πόσιν ἐφιεμένη τοῦ Ὀδυσσέως τυχεῖν:

„ Αἲ γὰρ ἐμοὶ τοιός δε πόσις κεκλημένος εἴη
„ Ἐνθάδε ναιετάων, κ᾽ οἱ ἅδοι αὐτόθι μίμνειν.

Ἀλλ᾽ ἐντεῦθεν οὐ πάντη ὁ Πλούταρχος τῆς Βασιλείου κόρης κατα- „ψηφίζεται, διαιρέσει χρησάμενος τοιᾷδε: Εἰ μὲν ἡ Ναυσικάα „ξένον ἄνδρα τὸν Ὀδυσσέα θεασαμένη, καὶ πα- „θοῦσα τὸ τῆς Καλυψοῦς πάθος πρὸς αὐτὸν, ἅτε „δὴ τρυφῶσα, καὶ γάμων ὥραν ἔχουσα, τοιαῦτα „μωραίνει πρὸς τὰς θεραπαινίδας, ψεκτέον τὸ „θράσος αὐτῆς, καὶ τὴν ἀκολασίαν. Εἰ δὲ τοῖς λό- „γοις τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἦθος ἐνιδοῦσα, καὶ θαυμάσα- „σα τὴν ἔντευξιν αὐτοῦ πολὺν νοῦν ἔχουσαν, εὐχε-

„ται τοιέτῳ συνοικεῖν μᾶλλον, ἢ πλωτικῷ τινι, καὶ
„ὀρχηστικῷ τῶν πολιτῶν, ἄξιον ἄγαθαι.

Οὐκ οἶδ' ὅθεν ὁ Πλέταρχος ἔχεν ἡγήσαθαι, τὴν Ναυσικάαν ἐκ τῆς ἐντεύξεως τὸ εὐφυὲς τε ἀνδρὸς ἐπιγνεσαν, καὶ τὸ ἐχέφρον ἐπαγασαμένην τῶν λόγων τῷ Ὀδυσσεῖ προσεκκαῆναι· ὁπότε ταύτην ἐκ τῆς ὥρας τε σώματος ἐκείνε ἀλεσαν, προδήλως ἐμφαίνει τὰ ἡγησάμενα τῶν ἐπῶν, ἐν οἷς ἀναγινώσκεται περὶ τε Ὀδυσσέως:

„Αὐτὰρ ἐπεὶ πάντα λοέσσατο, καὶ λίπ' ἄλειψεν,
„Ἀμφὶ δ' εἵμαθ' ἕσσαθ' ἅ οἱ πόρε παρθένος ἀδμής,
„Τὸν μὲν Ἀθηναίη θῆκεν, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
„Μείζονά τ' ἐσιδέειν, καὶ πάσσονα, κὰδ δὲ κάρητος
„Οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

Ἐχομένως δὲ:

„Ἕζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης
„Κάλλει καὶ χάρισι σίλβων θηεῖτο δὲ κέρη.

Τὸ τοίνυν τε σώματος γάνος, ἔκεν τὸ ἐπὶ τῆς ἐντεύξεως Φρενήρες τὸν Ὀδυσσέας, τέθοι τῇ Ναυσικάᾳ ἐνέσαξεν. Ἐφ' ᾧ δέ μὴ ἀναιδείας ἀγαγεῖν ὑπ' εὐθύνην, τοῖς ὑπὸ τῆς παιδὸς εἰρημένοις προσέχωμεν, δι' ὧν τότε κάλλος καὶ τὴν χάριν τε σώματος, τὴν συνημμένην θειοτέρῳ τινὶ ψυχῆς παρασήματι ἀγαθῆναι τὸν Ὀδυσσέα, αὐτὴ μαρτύρεται;

„Οὐ πάντως ἀέκητι Θεῶν, οἳ ὄλυμπον ἔχεσι,
„Φαιήκεσσ' ὅδ' ἀνὴρ ἐπιμίσγεται ἀντιθέοισι.

„ Πρόσθεν μὲν γάρ δή μοι ἀεικέλιος δέατ' εἶναι,
„ Νῦν δὲ Θεοῖσιν ἔοικε, τοὶ ὀρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.

Εἰκὸς ὂν ἐκ τῆς σωματικῆς καλλονῆς, τὸ τῆς ψυχῆς εὐφυὲς τὴν Ναυσικάαν φάναι τεκμηριώσασθαι, ὡς καὶ αὐτὴν περὶ τοῦ Ὀδυσσέως εἰπεῖν δυνηθῆναι, ὃ καὶ τὴν Ἀρήτην περὶ αὐτοῦ εἰρηκεῖαν εὑρίσκομεν (Ὀδυσ: Λ'.).

„ Φαίηκες, πῶς ὔμμιν ἀνὴρ ὅγε Φαίνεται εἶναι,
„ Εἶδός τε, μέγεθός τε, ἰδὲ Φρένας ἔνδον ἐΐσας;

Παντὸς ὂν οὕτως ἀναιδείας μώμου τῆς Ναυσικάας ἀπολυθείσης, τοσούτῳ μείζονος ἀξία θαύματος ἡ ἁγνεία παρίσταται, ὅσω γε δὴ καὶ μᾶλλον ἐπηγλαΐζετο, ἐπισήμῳ συνημμένη τῇ ὡραιότητι. Ἦν γὰρ, ὡς ἐν καταρχῇ τῆς Ζ'. Ὀδυσ: γέγραπται:-

„ . . . . . Ἀθανάτῃσι Φυὴν καὶ εἶδος ὁμοίη.

Αὐτῇ δ' Ὀδυσσεὺς ἐντυχὼν, οὑτωσὶ τὸ κάλλος ἐξαίρει:

„ Γουνοῦμαί σε Ἄνασσα· Θεός νύ τις, ἦ βροτός ἐσσι;
„ Εἰ μέν τις Θεὸς ἐσσὶ, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
„ Ἀρτέμιδι ἔγωγε Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
„ Εἶδός τε, μέγεθός τε, Φυήν τ' ἄγχιστα ἐΐσκω.
„ Εἰ δέ τις ἐσσὶ βροτῶν, τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσι,
„ Τρισμάκαρες μὲν σοίγε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.
„ Τρισμάκαρες δὲ κασίγνητοι· μάλα πού σφίσι θυμὸς
„ Αἰὲν ἐϋφροσύνῃσιν ἰαίνεται εἵνεκα σεῖο,

„ Λευσσόντων τοιόνδε θάλος χορὸν εἰσιχνεῦσαν·
„ Κεῖνος δ' αὖ πέρι κῆρι μακάρτατος ἔξοχον ἄλλων,
„ Ὅς κε σ' ἐέδνοισι βρίσας οἶκον δ' ἀγάγηται.
„ Οὐ γάρ πω τοιῦτον ἴδον βροτὸν ὀφθαλμοῖσιν
„ Οὔτ' ἄνδρ', ὔτε γυναῖκα, σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Μικρὸν δέ πρόγε τούτων, Ναυσικάαν σὺν ταῖς ἀμφιπόλοις σφαιρίζουσαν, τῇ Ἀρτέμιδι κατὰ θήραν μετὰ τῶν Νυμφῶν ἐνασχολουμένῃ ὁ Ποιητὴς παρετίθετο. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ παράθεσις, ἣν οὐκ ἐῤῥωμένως ἀπομιμήσασθαι ἔδοξεν Οὐαλερίῳ τῷ Πρόβῳ (ὡς οἱ ἐκείνῳ μαθητιῶντες Αὔλῳ παρέδωκαν τῷ Γελλίῳ) Οὐϊργίλιος, τῇ αὐτῇ Ἀρτέμιδι τὴν Διδῶ παραβάλλων: Et quoniam de transferendis sententiis loquor, memini audisse me ex Valerii Probi discipulis, docti hominis, et in intelligendis pensitandis que veteribus scriptis bene callidi, soliti eum dicere, nihil quicquam tam improspere Virgilium ex Homero vertisse, quam versus hos amoenissimos, quos de Nausicaa Homerus „fecit. (Ἐπεὶ δὲ περὶ ἐννοιῶν μετακομίσεως πρό-
„κειταί μοι λόγος, μέμνημαι δήποτε ἀκηκοὼς,
„τῶν παρὰ Οὐαλερίῳ μαθητιόντων τῷ Πρόβῳ,
„ἀνδρὶ σοφῷ, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων συγ-
„γραφέντα συνιέναι τε, καὶ ταλαντεύειν ἐμπειρο-
„τάτῳ, ὡς λέγειν „οὕτος εἰώθει„, μηδέν τι οὕτως
„ἀπροσδιονύσσως τὸν Οὐϊργίλιον ἐκ τῶν Ὁμηρι-
„κῶν μεταφράσασθαι, ὡς τὰ ἔπη τάδε τὰ κάλ-
„λιστα, ἃ περὶ Ναυσικάας Ὅμηρος ἐποίησεν.)
Οὕτω Γέλλιος ἐν Βιβλ: ΙΑ΄. Κεφ: Θ΄. Εἶτα καὶ τὰ ἔπη προτιθέμενος, τά τε Ὁμηρικὰ, καὶ τὰ Οὐϊργιλιακὰ: κἀκείνων ταῦτα πολλῶν ἕνεκα μακρῷ ἐνδεέστερα εἶναι διατεινόμενος, τελευταῖον τοῖσδε τοῖς

ῥήμασι τὸ Κεφάλαιον ἐπισφραγίζει: Praeter ista omnia, florem istius totius loci videri Virgilium omisisse; quid hunc „Homeri versum exigue secutus est. (Παρὰ ταῦτα „πάντα, τὸ ἄνθος τοῦδε κομιδῆ τοῦ χωρίου ἐοικέ„ναι, φησὶ, τὸν Μάρωνα παραλελοιπέναι, τῷ „Ὁμηρικῷ τᾷδ' ἔπει ἔλαττον παρακολουθήσας).

„Ῥεῖα δ' ἀριγνώτη πέλεται· καλαὶ δέ τε πᾶσαι.

Quando nulla major, cumulatior que pulchritudinis laus, quam quod una inter omnes pulchras excelleret, una „facile ex omnibus nosceretur. (Ὁπότε οὔτις ἐστὶν „ὡραιότητος ἔπαινος μείζων, ἢ ὅτι μία μέσον „ὡραίων ὑπέρκειταί τε καὶ ὑπερῆρεν ἐν ἁπάσαις „γνωριζομένη.) Μέτιθι Ἰούλιον Καίσαρα Σκαλίγερον, ἐν τῇ Ποιητικῇ τέχνῃ (Βιβλ: Ε΄. Κεφ: Γ΄.) τὸν τὰ Ὁμηρικὰ καὶ Οὐϊργιλιακὰ ἔπη, ἐπὶ τῆς δε τῆς παραθέσεως διεξοδικώτερον παρεξετάζοντα. καί γε ὑπὲρ τῶν Οὐϊργιλιακῶν, ἧπερ αὐτῷ σύνηθες, σφοδρότατα ὑπεραγωνιζόμενον.

Τελευταῖον δὲ (Ὀδυσ: Θ΄.) ὁ Ποιητὴς ἀπονέμει τῇ Ναυσικάᾳ κάλλος τι θεῖον·

„. . . . Ναυσικάα δε, Θεῶν ἄπο κάλλος ἔχουσα.

Ἄχρι δὴ τοῦδε τὰς Κερκυραίων ἀρχαιολογίας ἐξ Ὁμήρου διῆλθον· ὧν περὶ τὴν ἐξίχνευσιν ἡ Ἀνδρέου τοῦ Μαρμαρᾶ ἱστορία οὐδὲν ἐμοὶ ἐπιβοήθημα προσενείκατο· ὥστε καὶ τοὐναντίον, εἴπου καὶ τῇ ἐκείνου ἐκδιηγήσει ἐπεβαλόμην πιστεῦσαι, βαρύτατά μοι ἐξαμαρτήσεσθαι πέπρωτο. ἐν γὰρ τῷ τοιῷδε συγγράμματι, τοσάγε ἅπαντᾳ διημαρτημένα, ὅσα μικροῦ δεῖν εἰρημένα. Διέξεισιν αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ χαράδρας τὸν Ο'-

δυσσέα σὺν πάσαις αὐτȣ͂ ταῖς ναυσὶ ναυαγῆσαι. Τὴν τῆς Τρωϊκῆς ἁλώσεως ἱςορίαν πολλάκις Ἀλκινόῳ αἰτησαμένῳ ἐπανειληφέναι. Περὶ Ἐχενῆος τȣ͂ Κερκυραίων ςρατηγȣ͂ντος ἐπὶ Τροίας, ὅτι Ἕκτορός τε καὶ Ἀχιλλέως τῇ ἰσχύϊ ȣ͂ δεύτερος ὤφθη, αὐτȣ͂ Ὀδυσσέως ἀνακηρύττοντος, δάκρυα τῷ Ἀλκινόῳ ἀπ᾽ ὀφθαλμῶν ἀπέῤῥει. Ναυσικάαν πρὸς Ἀλκινόȣ τῷ Ὀδυσσεῖ μνηςευθῆναι, καὶ ἐν μὲν Κερκύρᾳ τȣ̀ς γάμȣς ἐκτελεσθῆναι, συνάμα δὲ τῇ γαμετῇ τὸν Ὀδυσσέα ἐπὶ Ἰθάκης τῆς ἰδίας πατρίδος ἐπανελθεῖν· ἐν οἷς περ ἅπασιν ἀπὸ τῶν Ὁμήρȣ διηγημάτων, ȣ̓δ᾽ ἔςι φάναι, ὅσον ὁ Μαρμαρᾶς ἐκπεπλάνηται· μᾶλλον δὲ καὶ τῶν παλαιῶν ξυγγραφέων ἁπαξαπάντων, ȣ̓δ᾽ ἑνὸς γȣ͂ν φερομένȣ, (ἢ αὐτὸς εἰμὶ ἐν ἀπάτῃ ἐγὼ) ὃν ἄν τις ἐξέλοιτο. Διὸ, ȣ̓δὲ τῶν νεωτέρων οἶμαι τὶς ἑυρεθήσεται, ὃς ἂν ἐπὶ τῶν τοιȣ́των πλασμάτων ἡγεμὼν τῷ Μαρμαρᾷ γένοιτο. Τὴν τοίνυν ναυαγίαν ἐκείνην, τὴν Ἐχενῆος ςρατηγίαν, τὰ Ἀλκινόȣ δάκρυα, τȣ̀ς Ναυσικάας γάμȣς, αὐτὸν εἰκαίως ἐπινενοηκέναι τὸν Μαρμαρᾶν, διπλάσια ἀνθ᾽ ἁπλῶν, αὐτὸς ἂν ἐγὼ ςήσαιμι.

Ῥᾷον ἄν τις τῶν ἀναγινωσκόντων, δίκαια κρίνων, τῷ ἀσκητῇ συγγνοίη τῷ νέῳ, τῷ Συλλέκτορι τȣ͂ πίνακος (ὃν Βερνάρδος ὁ Μοντφαυκώνιος ἐν τῇ Κοϊσλιανῇ Βιβλιοθήκῃ κατὰ τὴν αὐτῷ σύνηθη ἀκριβῆ ἐπιμέλειαν κατελέξατο.) Ὅτι Ἀλκινόῳ τῷ Φαιάκων Ἄνακτι τῷ υἱῷ Ναυσιθόȣ, τὴν ἔςιν ȣ͂, τȣ͂ Ἀλκινόȣ Πλατωνικȣ͂ ἀνδρὸς πραγματείαν, (τὴν περὶ τῶν Πλάτωνος δογμάτων ἐπιγραφεῖσαν) φέρων ἀνέθηκε. Καὶ τȣτὶ μὲν τὸ ἁμάρτημα πρέπτον. ὁ γὰρ Συγγραφεὺς ἐκεῖνος, κατ᾽ ἀρχὰς τῆς δευτέρας τῶν ἀπὸ Χριςȣ͂ τȣ͂ Σωτῆρος ἐνιαυτῶν ἑκατοςύος ὑπὸ τῶν Σοφωτέρων ἀνάγεται, τριακοσίοις πȣ δηλονότι ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἔτεσι, τȣ͂ Φαιακὶȣ Ἀλκινόȣ ὕςερος γεγονώς. Καὶ εἴτε ἐξ ἀπαιδευσίας (ὃ μόλις ἂν πιςεύσαιμι) εἴτ᾽ ȣ͂ν, καὶ ἐκ τῆς ἄγαν κατεσπευσμένης χειρὸς τȣ͂ γράφοντος: (οἷα πȣ καὶ ἐξ ἄλλων φαίνεται τῶν μὴ καλῶς κειμένων ἐπὶ τȣ͂ αὐτȣ͂ Πίνακος.) Τόγε ἐξαμαρτηθὲν τȣ͂το, κȣ͂φον ὁπωσȣ͂ν ἀναφαίνεται παρὰ τὰ ψεύδη παρακρινόμενον, ὧν ἔμπλεως ἐςὶν ἡ Ἀνδρέȣ τȣ͂ Μαρμαρᾶ διήγησις. Ὅτι δὲ ἄρα ὑπὸ τȣ͂δε

τȣ̃ Συγγραφέως, σύμπαντες οἱ τῆς ἀληθȣ̃ς ἱϛορίας ὅροι ἄνω τε καὶ κάτω πεποίηνται παρεκτὸς τῶν ἐς τόδε φθασάντων εἰρῆσθαι, ἐκ περιȣσίας δείξει καὶ τὰ καθεξῆς εἰρησόμενα· ὥϛε μὴ αὐτὸν τὴν ἱϛορίαν τῆς Κερκύρας, ἀλλὰ τȣ̀ς Ἀλκινόȣ τῷ ὄντι ἀπολόγȣς, τοῖς Κερκυραίοις δοκεῖν ἐπιβαλέσθαι συντάξαι, καὶ τὴν Ἰȣβεναλίȣ χολὴν δεόντως καθ' ἑαυτȣ̃ ἐπισπάσασθαι.

Tam vacui capitis populum Phaeaca putavit?

„Τώς οἱ Φαιήκων κενεόν κάρα δέξε φρενῶν γε;)

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'.

Ὅτε Ὀδυσσεὺς ἀπὸ Κερκύρας ἀπῆρε, τότε δὴ καὶ Αἰνείας, ἀκτὰς παραμείβων τὰς Φαιακίȣς, μετὰ τὸν ἐμπρησμὸν τῆς αὐτȣ̃ πατρίδος, ἐπὶ γαίας μεταναϛεύων μακρὰν ἀποκειμένας, μετὰ ϛόλȣ νηῶν δυεῖν ἐπὶ εἴκοσι. Πλέων δὲ, καὶ εἰς τὴν Ἤπειρον προσορμίσατο, ἔνθα πρὸς Ἑλένȣ κατὰ ξενίαν ὑποδοχῆς ἔτυχεν. Αὐτὸς ἐϛὶν Αἰνείας, ὁ παρὰ Οὐϊργιλίῳ ἐν Βιβλ: Γ'. τῆς Αἰνειάδος τὰ κατ' αὐτὸν ȣ̃τω διεξιών:

Protinus aërias Phaeacum abſcondimus arces,
Littoraque Epiri legimus, portuque ſubimus
Chaonio, et celſam Buthroti aſcendimus urbem.
Hic incredibilis rerum fama occupat aures;
Priamidem Helenum Grajas regnare per urbes,
Conjugio Aeacidae Pyrrhi, ſceptrisque petitum,
Et patrio Andromachen iterum ceſſiſſe marito.

Ἅτινα δὴ ȣ̃τως ἔχει καὶ Ἑλληνιϛὶ ἐκφερόμενα:

„ Αὐτίκα ἠερίες Φαιήκων κρύπτομεν ἄκρας,
„ Ἀκτάς τ' Ἠπείρε παραμειβόμεν· αὐτὰρ ἐν ὅρμῳ
„ Χαονίῳ κέλσαντες, ἀνείρπομεν ὑψικάρηνον
„ Βεθρωτοῖο ἀν' ἄςυ, ἀλιζόνε ἐπὶ πέτρης.
„ Ἔνθ' ἐ πιςή τις Φάτις, ἆψα πρὸς ἔασι βάλλεν
„ Πριαμίδην Ἕλενον πόλεσ' Ἑλλήνων ἐπιάρχειν
„ Πύῤῥε τ' Αἰακίδε ἄλοχον, καὶ σκῆπτρα λαχόντα,
„ Ἀνδρομάχην πατρῴῳ τ' αὖ κληρωθῆναι ἀκοίτην.

Καὶ μετὰ βραχέα:

. . . . fefe a moenibus Heros
Priamides multis Helenus comitantibus affert;
Agnofcitque fuos, laetusque ad moenia ducit.

„ . . . . . Εὖ τ' ἐκ τειχῶν ἄςεος Ἥρως
„ Πριαμίδης Ἕλενος, πολλοῖς σὺν ὀπάσσιν ἐλθὼν
„ Ἔγνω τ' οἰκείες, χαίρων τ' ἀνὰ τείχε' ἐπῆγεν.

Ἀλλ' ἰδὲ παρ' αὐτὸ οἷον τὸ Ἀνδρέε τε Μαρμαρᾶ πλάσμα ἡμῖν προσαντᾶ. Τὸν Ἕλενον ἔτος καθιςορεῖ, ἐπὶ τὴν Κασσιόπειον ἀκτὴν τῆς Κερκύρας κατάραντα θύειν ἐπιβαλέσθαι· τὴν δὲ βεν τῷ αὐχένι πληγεῖσαν ἐν ᾧ ἔμελλε θύεσθαι τὰς ἱερέων ἀπεκφυγεῖν χεῖρας, καὶ τὸ θαλάσσης κῦτος διανηξαμένην, ἐπὶ τὴν ἀντίπεραν χέρσον ἐξικέσθαι. Τὸν δὲ Ἕλενον ἐπιδιάξαντα παρὰ χρῆμα, ἐπὶ τῶν θινῶν τῆς Ἠπείρε τὴν βεν ἐκπνέεσαν κατειληφέναι, κἀνταῦθα δὴ πόλιν τὸ Βεθρωτὸν κτίσαντα, τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ καθιδρύσασθαι. Ἀλλὰ γὰρ τὸν Ἕλενον πλέοντα ἐπὶ Κερκύρας καταῖραι, ἐδαμε γέγραπται.

„Στέφανος δὲ ὁ Βυζάντιος τὸ γεγονὸς ὅτω διέξεισι: Βϑρωτὸς „Χερρόνησος περὶ Κέρκυραν. Ἔςι καὶ πόλις. Ἐκλήϑη δὲ, οἱ μὲν φασὶν, ἀπὸ τῦ οἰκιςῦ. Οἱ δὲ „μυϑέυονται, ὅτι Ἑλένῳ ἐκ Τροίας πλέοντι εἰς „ἑσπέραν, ϑύσαντι ἀποβατήρια ἐν Ἠπείρῳ, τὸ „ϑῦμα ἡ βῦς ἀποδράσασα ἐκ τῦ βυπλῆγος, ὤχετο φεύγυσα διὰ τῦ μεταξὺ πόντυ εἰς τὸν κόλ„πον, καὶ ἐς τὴν χέρσον ἐμβᾶσα, (καὶ γὰρ τρῶ„μα ἐν τῇ δειρῇ εἶχεν.) αὐτῦ ἤριπε καὶ ἔϑανε, καὶ „κληδόνι Ἕλενος χρῆται ἵνα ἔϑηκε Βϑρωτὸς ὄνομα, „ὥς φησὶ Τεῦκρος ὁ Κυζικηνός. Ταῦτα δὲ καὶ ὁ Συγγαφεὺς ἔχει τῦ μεγάλυ ἐτυμολογικῦ, ἐκ τῦ αὐτῦ Τεύκρυ τῦ Κυζικηνῦ. Οὐκ εἶδ' ἄρ' ὁπόϑεν τῷ Μαρμαρᾷ κατὰ νῦν ἐπῆλϑεν, εἰς Κέρκυραν πρότερον καταίραντα τὸν Ἕλενον, κἀκεῖ ϑύειν τὰ ἀποβατήρια ἐπιχειρῦντα, ἐξιςορῆσαι. Ἀλλ' περὶ τὰ ὑπὸ τῦ Συγγαφέως τέτυ λεγόμενα, συχνότατά μοι συμβαίνει, τῦτί με καὶ μόνον εἰδέναι, ὅτι ὐδὲν οἶδα.

Τὰς Αἰνείυ νῆας, τὰς εἰς εἴδη Νυμφῶν μεταμορφωϑείσας, τὸν σκόπελον ἡ Ναῦς Ὀδυσσέως μεταπεποίητο ϑεασαμένας, γεγηϑείας ἐπασμενίσαϑαι γράφει Οὐίδιος ἐν τῷ ΙΔ'. Βιβλ: τῶν Μεταμορφώσεων.

Neritiae que ratis viderunt fragmina laetis
Vultibus, et laetae videre rigeſcere puppim,
Cautibus Alcinoi, ſaxum que increſcere ligno.

„(Νηριτίυ νηός τε ἐσεῖδον ϑραύσματα φαιδραῖς
„Ὄψεσι, καὶ γήϑυσ' ὤρων ῥιγόυσαν πέτραις
„Πρύμνην Ἀλκινόυ, αὔξοντά τε λᾶν ἐνὶ δύροις.)

Περὶ δὲ δὴ τῦ τοιύτυ σκοπέλυ, ὃ πλέον ἢ ἅπαξ ἐμνήϑημεν, ὐ παραλειπτέον ὧδε, τὸ παρὰ Προκοπίῳ (ἐν τοῖς περὶ τῦ Γοτϑικῦ

Πολέμε Βιβλ : Γ'. Κεφ: 27.) ἐν ἀμφισβητησίμοις ἀνακαλέμενον:
Εἰ τὸ ἐν εἴδει Νηὸς παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Φαιακίας ὁρώμενον νησίδιον, τὴν Ναῦν παρίστησι, τὴν Ὀδυσσέα ἐπὶ Ἰθάκης διαπορθμεύσασαν; φησὶ γάρ:
„Τὸ πλοῖον ἀμέλει, ὅπερ ἐν γῇ τῇ Φαιακίδι,
„ἐκ λίθε λευκοῦ πεποιημένον παρὰ τὴν ταύτῃ
„ἀκτὴν ἕστηκεν, ἐκείνην τινὲς εἶναι τὴν Ναῦν οἴ-
„ονται, ἣ τὸν Ὀδυσσέα ἐς τὴν Ἰθάκην ἐκόμι-
„σεν, ἡνίκα ξεναγεῖσθαι αὐτὸν ἐνταῦθα ξυνέ-
„βη, καίτοι ἐ μονοειδὲς τὸ πλοῖον τοῦτ' ἐστὶν, ἀλλ'
„ἐκ λίθων ὅτι μάλιστα πολλῶν ξύγκειται· καὶ γράμ-
„ματα ἐν αὐτῷ ἐγκεκόλαπται. Καὶ διαῤῥήδην βοᾷ,
„τᾶν τινα ἐμπόρων ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἱδρύσα-
„σθαι τὸ ἀνάθημα τοῦτο Διὶ τῷ Κασίῳ. Δία γὰρ Κάσιον
„ἐτίμων ποτὲ οἱ τῇδε ἄνθρωποι. Ἐπεὶ καὶ ἡ πόλις,
„ἐν ᾗ τὸ πλοῖον τοῦτο ἕστηκεν, ἐς τόν δε χρόνον, Κασ-
„σιώπη ἐπικαλεῖται.

Ὁ αὐτὸς δ' αὐτόθι Προκόπιος, καὶ περὶ Σκυλαίου διεξιὼν τοῦ ἄστεως, καὶ λῆρον εἶναι δεικνὺς τὸ αὐτόθι γυναῖκα θηριώδη τινὰ παροικῆσαι: Τὸ γὰρ ὄνομα (φησὶ) τοῦ Σκυλαίου εἴληπται, ἐκ τοῦ πολλοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ πορθμῷ ἰχθύων σκύλακας (ἤτοι κύνας θαλασσίους) ἐμφιλοχωρεῖν. Προστίθησι δὲ, ὡς ἐν ἀρχῇ μὲν σύμφωνα τοῖς πράγμασιν εἰώθει ἐπιτίθεσθαι τὰ ὀνόματα. Περιφερομένων δ' ἐφεξῆς τούτων καὶ παρ' ἄλλοις ἀνθρώποις ἐξ ἀγνοίας τοῦ ἀληθοῦς, ἀπάτας ταῖς τῶν ἀγνοούντων ψυχαῖς εναπογεννᾶσθαι· καὶ τοῦ χρόνου προϊόντος, εἰς μῦθον ἀποκαθίστασθαι τοὺς ποιητὰς ἐπιμαρτυροῦντας εὑρίσκοντα, οἷς τισι τὸ μυθολογεῖν προσηκόντως ἡ τέχνη ἐνδίδωσιν. Εἰς δὲ παράδειγμα τέως τοῦ συμβαίνοντος, τὴν τῆς Κυνὸς κεφαλῆς,

„ἐπὶ τȣ̃ Κερκυραϊκȣ̃ Ἀκρωτηρίȣ ἐπωνυμίαν, ὁ Προκόπιος ἐπεισάγει. Ταῦ-
„τα τοι (λέγων) ἐκ παλαιȣ̃ μὲν ὠνόμασαν οἱ Ἐπιχώριοι,
„Κυνὸς κεφαλὴν ἄκραν τὴν μίαν Κερκύρας τῆς Νή-
„σȣ, ἣ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐϛίν. Ἄλλοι δὲ ἀπ' αὐτȣ̃ Κυνο-
„κεφάλȣς τινὰς εἶναι βȣ́λονται τȣ̀ς τῇδε ἀνθρώπȣς.

Τελευταῖον δὲ (ὡς ἂν καὶ τόδε προθείην) λόγον ὁ Προκόπιος καθιϛὰς περὶ τȣ̃ Ναυτικȣ̃ ϛόλȣ, ᾧ δὴ Τοτίλας ἀπὸ τȣ̃ Σικελικȣ̃ πορθμȣ̃ ἄχρι Κερκύρας πλεύσας μηδὲν ἐδυνήθη διαλυμήνασθαι, καὶ „τὴν αἰτίαν, ἀποδιδȣ̀ς ȣ̔́τω φησί: Νῆσον γὰρ ȣ̓δεμίαν ἐν τῷ
„δὲ τῷ διάπλῳ οἰκȣμένην ξυμβαίνει εἶναι, ἐκ τȣ̃ κα-
„τὰ τὴν Χάρυβδιν πορθμȣ̃ μέχρις ἐς τὴν Κέρκυ-
„ραν· ὥϛε πολλάκις ἐγὼ ἐνταῦθα γενόμενος διηπο-
„ρέμην, ὅπȣ ποτε ἄρα τῆς Καλυψȣ̃ς ἡ Νῆσος εἴη;
„ταύτης γὰρ τῆς θαλάσσης ȣ̓δαμῇ νῆσον τεθέα-
„μαι, ὅτι μὴ τρεῖς, ȣ̓ πολλῷ ἄποθεν τῆς Φαιακίδος,
„ἀλλ' ὅσον ἀπὸ ϛαδίων τριακοσίων, ἄγχιϛά ποι ἀλ-
„λήλων ȣ̓́σας, βραχείας κομιδῇ, καὶ ȣ̓δὲ ἀνθρώπων
„ἐχȣ́σας οἰκίας, ȣ̓δὲ ζώων, ȣ̓δὲ ἄλλων τὸ παράπαν
„ȣ̓δέν. Ὀθονοὶ δὲ τὰ νῦν καλȣ̃νται αἱ Νῆσοι αὗται.
„Καὶ φαίη ἄν τις τὴν Καλυψὼ ἐνταῦθα γενέσθαι,
„καὶ ἀπ' αὐτȣ̃ τὸν Ὀδυσσέα, γῆς τῆς Φαιακίδος
„ὄντα ȣ̓ πολλῷ ἄποθεν, ἢ σχεδίᾳ (ὥς φησὶν Ὅμηρος)
„ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ, νηὸς τινὸς χωρὶς, ἐνθένδε δια-
„πορθμεύσασθαι.

Ἡ τῶν εἰρημένων ὅμως Νήσων ἀπὸ τῆς Φαιακίδος βραχεία ἀπόϛασις, τῇ εἰκασίᾳ ἀντιτείνει τȣ̃ Προκοπίȣ, ὅσα ἀνήκει τῇ περὶ τῆς Καλυψȣ̃ς Νήσȣ. Ἐντεῦθεν καὶ γὰρ, ȣ̓ρίȣ πνέοντος, Ὀδυσσεὺς ἀπάρας (Ὀδυσ: Ε΄.)

„ Ἑπτακαίδεκα μὲν πλέεν ἤματα ποντοπορεύων
„ Ὀκτωκαιδεκάτῃ δ' ἐφάνη ὄρεα σκιόεντα
„ Γαίης Φαιήκων . . . .

ΚΕΦΑΛ. ΙΘʹ.

Ἔξω γενόμενοι τῶν τῆς ποιητικῆς Μυθολογίας ἀδύτων, ἀπαντῶμεν τοῖς ἐκ Κορίνθου ἐπὶ Κερκύρας ἀποίκοις, ὑπὸ τῇ Χερσικράτους ἡγεσίᾳ ἐξιστορουμένοις. Περὶ δὲ δὴ τοῖς ἀποικίας ταύτης ὁ Στράβων διέξεισιν ἐν „Βιβλ: ϛʹ. Πλέοντα τὸν Ἀρχίαν εἰς τὴν Σικελίαν „καταλιπεῖν μετὰ μέρους τῆς στρατείας τοῦ τῶν „Ἡρακλειδῶν γένους Χερσικράτην, συνοικιοῦντα „τὴν νῦν Κέρκυραν καλουμένην, πρότερον δὲ Σχε„ρίαν· Ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκβαλόντα Λιβυρνοὺς κατέ„χοντας οἰκῆσαι τὴν Νῆσον. Συμφώνως δὲ περὶ τούτου καὶ ὁ Σχολιογράφος Εὐστάθιος, (ἐν τῷ τοῦ περιηγητοῦ Διονυσίου ποιήματι, „οὗπερ οὐχ ἅπαξ ἐμνήσθημεν·) Κορινθίων ἀποικία ἐστὶν ἡ „Κέρκυρα· Συνᾴδει δ' ἐν τούτῳ καὶ Κόνων, ἐν Διηγήματι Γʹ. παρὰ „Φωτίῳ: Ὕστερον δὲ ἐπῴκισαν αὐτὴν μοῖρα Κορινθίων, καὶ τότε εἰς Κερκύραν μετέβαλεν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ Θουκυδίδης πολλαχοῦ διδάσκων ἐστὶ, περὶ οὗ κατωτέρω.

Χερσικράτην δὲ ἐκ τῶν Βακχιαδῶν γενέσθαι μανθάνομεν ἐξ Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου, ὡς κἀκ τοῦ εἰς τὰ τούτου Σχολιογραφήσαντος, τὸν τοῦ ἀποικισμοῦ διδασκόμεθα χρόνον. Ὁ μὲν γὰρ (ἐν τῷ Δʹ. τῶν Ἀργοναυτικῶν) περὶ τῶν Κόλχων γράφων, τῶν ἐν Κερκύρᾳ ὑποδοχῆς τυχόντων, αὐτοῦ, φησὶ, τοῖς Φαίαξιν ἐκείνους συνοικισθῆναι.

„Εἰς ὅτε Βακχίαδαι γενεὴν ἐφύρηθεν ἰόντες
„Ἀνέρες ἐννάσσαντο μετὰ χρόνον· οἱ δὲ περαίην
„Νῆσον ἔβαν, κεῖθεν δὲ Κεραύνια μέλλον Ἀβάντων
„Οὔρεα, Νεσταίους τε καὶ Ὤρικον ἐσαφικέσθαι.]

Ὁ δέ τοι Σχολιογράφος: Βάκχιος (λέγει) ἐγένετο υἱὸς „Διονύσου· ἐν Κορίνθῳ δὲ διέτριβεν· ἦσαν δὲ εὐγενέστατοι οἱ ἀπ' αὐτοῦ τὸ γένος ἕλκοντες, οἵτινες „ἐξεβλήθησαν ἐκ Κορίνθου διὰ τὸν Ἀκταίωνος θάνατον: (εἶτα τὴν ἔξωσιν διελθὼν προστίθησι:) Χερσικράτης δὲ „εἷς τῶν Βακχιαδῶν ἔκτισε Κέρκυραν ἐκβαλὼν τοὺς ἐνοικοῦντας Κόλχους. (ὅσα δέ γ' ἐπὶ τὸν χρόνον ἀνήκει, τὴν ἐκ Τιμαίου μαρτυρίαν „προβάλλεται.) Τίμαιος δὲ φησὶ μετὰ ἔτη ἑξακόσια τῶν „Τρωϊκῶν, Χερσικράτη ἀπόγονον τῶν Βακχιαδῶν, „εἴτε ἐκπεσόντα τῆς Κορίνθου, εἴτε καὶ ἑκόντα, „ἀπελθεῖν διὰ ἀτιμίαν, καὶ κατῳκηκέναι τὴν „Νῆσον.

Τοῦ γοῦν τοιούτου ὑπολογισμοῦ οὐ πολύ τι ἀπέχον ἐστὶ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου, ὅπερ οἱ ἀκριβέστεροι τῶν χρονολογούντων μεταξὺ τιθέασι, τῆς τε Τρωϊκῆς ἁλώσεως, καὶ τῆς Βακχιαδῶν ἐξελάσεως τῆς ἀπό γε Κορίνθου. Τὴν μὲν γὰρ προτέραν τῶν ἐποχῶν ὑποτίθενται, ἐν ἔτει τῆς Ἰουλιακῆς περιόδου 3530. Τὴν δ' ὑστέραν ἐν ἔτει 4056. Ἀλλὰ γὰρ πορρωτέρω τοῦ ὑπολογισμοῦ ἀφίστανται, οἱ σὺν Οὔββωνι τῷ Ἐμμίῳ περὶ τῶν τῆς ἀρχαίας Γραικίας, ἐκ τοῦ Α'. Βιβλ: τῶν Ἡροδότου, τὴν Κέρκυραν ὑπὸ Κορινθίων κτισθῆναι διαβεβαιούμενοι, κατὰ τὴν ΙΖ'. τῶν Ὀλυμπιάδων. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ Τροίας ἁλώσεως, ἕως γ' ἐπὶ τὴν Ὀλυμπιάδα τὴν πρώτην, κατὰ ψῆφον τῆς δοκιμωτέρας χρονολογίας, ἔτη χωρεῖ 408. οὐδ' ἂν ἐνιαυτοὶ πεντακόσιοι παριόντες εἶεν, οἱ μεταξὺ τῶν ἐποχῶν παραρρεύσαντες. Πόρρω δὲ καὶ τῶν Στράβωνος ῥημάτων ὁμοί-

ως ἀπέχει ὁ αὐτὸς Ἔμμιος γράφων αὐτόθι: ἐν μὲν τῷ Α΄. ἔτει τῆς ΙΑ΄. Ὀλυμπιάδος τὰς ἐν Σικελίᾳ Συρακούσας κτισθῆναι ὑπὸ Κορινθίων Ἀρχίου ἄρχοντος. Ἔπειτα μετ᾽ ἐνιαυτοὺς 2, ἐπὶ τῆς ΙΖ΄. Ὀλυμπιάδος, ὑπὸ τῶν αὐτῶν Κορινθίων τὴν ἀποικίαν ἐπὶ Κερκύρας τῆς Νήσου ἐπενεχθῆναι· καὶ γὰρ ὁ Στράβων κατὰ χρόνον ἅμα τὸν αὐτὸν, ἀμφοτέρας τὰς ἀποικίας προεξηνέχθαι παρέδωκε, καταλειφθέντος Χερσικράτους ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ Ἀρχίου, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐπὶ τῷ κτίσασθαι Συρακούσας τὸν πλοῦν ἀνειλήφει.

Ἀλλὰ γὰρ πολλῷ μᾶλλον σημειωθῆναι ἀξία ἐστὶν ἡ διαφωνία, ἡ μέσον τῆς Τιμαίου ὑποψηφίσεως, καὶ τῆς Θουκυδίδου ἐν τῷ ς΄. Βιβλ: ἐκδιηγήσεως, ἐξ ἧσπερ ἔχομεν τῶν Γραικῶν τοὺς Χαλκιδέας Θεοκλέους ἡγουμένου, τὴν ἐν Σικελίᾳ δείμασθαι Νάξον· ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ ἐπομένῳ, τὸν Κορίνθιον Ἀρχίαν, τὰς Συρακούσας. Καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον, καὶ τὸν Μεγαρέα Λάμιν, πρῶτα μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς Νήσου δομῆσαι Τρείλον, εἶτα δὲ Θάψον· τοῦ δέ τοι Λάμεως τεθνηκότος, τοὺς Θάψου ἐποίκους, Ὑβλέως τοῦ Σικελῶν Ἄνακτος ἡγησαμένου, τοὺς Μεγαρεῖς καταστήσασθαι, Ὑβλαίους κληθέντας. Τοὺς δὲ μετὰ ἔτος τοὐντεῦθεν 145. ἔκ τε τοῦ ἄστεος, κἀκ τῶν ἀγρῶν, ἀπεξελαθῆναι ὑπὸ Γέλωνος τοῦ Συρακουσίων ἀνάσσοντος. Αὕτη ἡ τελευταία τοῦ χρόνου παρασημείωσις διδασκαλίαν ἐπιχορηγεῖ βεβαίαν Φιλίππῳ τῷ Κλουβερίῳ (ἐν τοῖς περὶ τῆς παλ: Σικελ: Βιβλ: Α΄. Κεφ: Β.) ὅτι Νάξος ἐκτίσθη ἐν τῷ Α΄. ἔτει τῆς ΙΑ΄. Ὀλυμπιάδος, ἔτει μετὰ τὴν Τρωϊκὴν μάχην 448. τῷ δ᾽ ἐγγὺς ἐπομένῳ ἐνιαυτῷ καὶ τὰς Συρακούσας· περί γε μὴν τῆς Νάξου, καὶ τὴν Εὐσεβίου ἐν τῷ χρονικῷ μαρτυρίαν ἀρίδηλον προσεκτίθησι.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἄριστα προβαίνει· ἐξ ἂν ἐπαγαγεῖν ἂν ἐξείη τὴν Χερσικράτους ἐπὶ Κερκύρας κάθοδον, εἰς τὸ μετά γε τὰ Τρωϊκὰ 449 ἔτος ἀνήκειν· ὅτε Ἀρχίας καὶ τὰς Συρακούσας κατῴκισεν. Ἀλλ᾽ ἡ ἐπενεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰς τὰ Ἀπολλωνίου σχολιογραφήσαντος μαρτυρία, ἡ ἐκ Τιμαίου, μετὰ τῆς ὑπὸ Χερσικράτους εἰς Κέρκυραν ἐπενεχθείσης ἀποικίας, ἐπεὶ

ἐς ἔτος ἑξακοσιοστὸν μετὰ τὰ Τρωϊκὰ χρονολογεῖται, λίαν ἀμφισβητήσιμον τὸ περὶ ὃ ὁ λόγος καθίστησιν. Ο῾ μέντοι τόπος ἐκεῖνος (ὁ τοῦ Τιμαίου) οὔτε δὴ Κλουβερίῳ, οὔτέ τῳ ἄλλῳ τῶν τὰ τοιαῦτα πραγματευσαμένων, ὃν ἂν αὐτὸς εἰδείην, δῆλος πάντη ἐγένετο. Οὐ δέ γε ἄλλως παρ᾽ οὐδὲν θέσθαι δέον τὴν τοιάνδε μαρτυρίαν, καὶ γάρ τοι καὶ Σικελὸς ἦν τὸν οἶκον ὁ Τίμαιος, καὶ παρὰ ταῦτα, καίπερ ἐν τοῖς περὶ τῶν Α᾽γαθοκλεῖ πεπραγμένων (ὡς τῷ Σουΐδᾳ, καὶ ἄλλοις τῶν παλαιῶν παρατετήρηται) οὐ πολλῆς ἔδοξε πίστεως εἶναι ἄξιος, παρὰ τὴν εἰς τὸ ἐπιτιμᾶν τε καὶ ἐπικακίζειν ῥοπήν τε καὶ ἔφεσιν, ᾗ καὶ περὶ ἑτέρους προσεχρήσατο· ἐξ οὗ καὶ Ε᾽πιτίμαιος (ἣ Διόδωρος μαρτυρεῖ ὁ Σικελιώτης ἐν Ε᾽. Βιβλ:) ἀλλ᾽ ἐκεῖνον, τοῦ ἀληθοῦς τῆς ἱστορίας πεποιῆσθαι λόγον, ὁ αὐτὸς αὐτόθι ἐπιμαρτυρῶν ἐστὶ Σικελιώτης Διόδωρος, „τοιάδε γράψας: Τιμαῖος μὲν οὖν μεγίστην πρόνοιαν πεποι„ημένος τῆς τῶν χρόνων ἀκριβείας, καὶ τῆς πολυπειρίας „πεφροντικώς, διὰ τὰς ἀκαίρους καὶ μακρὰς ἐπιτιμή„σεις εὐλόγως διαβάλλεται.

Πρὸς τοῖς εἰρημένοις τὴν κατὰ τὰ Τρωϊκὰ χρονικὴν ἐποχὴν, ἐπὶ τῷ στήσασθαι τὴν τῶν Ε᾽λληνικῶν ἀποικισμῶν ἐν Σικελίᾳ καταρχὴν, καὶ Στράβων ἐχρήσατο ἐν Βιβλ: ϛ᾽., καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος: ἀλλ᾽ οὐδετέρου τούτων τὸ ὕφος ἐρρῶσθαι οἱ Κριτικοὶ διατείνονται. Παρὰ μὲν γὰρ τῷ Στράβωνι, ὡς ἐκ τῶν Ε᾽φόρου ἀναγινώσκεται, τὰς ῥηθείσας ἀποικίας ἐπενεχθῆναι: τῇ γενεᾷ τῇ μετὰ τὰ Τρωϊκά: κατὰ δὲ τὸν Σκύμνον: ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν δεκάτῃ γενεᾷ μετὰ ταῦτα. Ε᾽φ᾽ ᾧ οὖν τὸν Στράβωνα, τῷ Σκύμνῳ συμβῆναι, παρὰ μὲν ἐκείνῳ ἀναγνωστέον εἶναι παραινεῖ Γωσὴφ ὁ Σκαλίγερος (ἐν ταῖς σημειώσ: ταῖς εἰς τὸ Ε᾽υσεβ: χρονικόν.) κατ᾽ ἔτος τὸ Α᾽βρ: 1181 τῇ δεκάτῃ γενεᾷ: (Ο῾ δὲ Κλουβέριος τῇ πεντεκαιδεκάτῃ.) Παρὰ δὲ τῷ Σκύμνῳ ὡσαύτως, (ὃν οἱ ῥηθέντες Συγγραφεῖς, ὑπὸ τῇ ὑποβολιμαίᾳ κλή-

σει ἀναφέρεσι Μαρκιανȣ̃ τȣ̃ Ἡρακλεέως:) δεκάτῃ γενεᾷ μετὰ πέντε.

Τῆς τοίνυν Κερκυραίων ἀρχοειδȣ̃ς καταβολῆς (ὡς ἂν ἐς αὐτὴν ἐπανέλθοιμι) ἔνδειξιν ἡμῖν καινοφανεςέραν, ἐπιχορηγȣ̃σιν ἔςιν ἄττα τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων, ἐν οἷς ἐπίσημον ὁρᾶται ἐπικεχαραγμένος ὁ Πήγασος. Ἐπεὶ γὰρ σύνηθες ἦν τοῖς πάλαι, ἐξ ὧν εἶχον λαβȣ̃σαι τὴν πρώτην καταβολὴν, ἤτοι ἐκ τῶν ἰδίων Μητροπόλεων, ἐξ ὧν δηλονότι σφίσιν αἱ πόλεις ἐκτίσθησαν, ἢ γȣ̃ν ἀπῳκίσθησαν, ςηρίζεσθαί τε ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων, καὶ ἐπ' ἐκείναις περισεμνύνεσθαι, καὶ τȣ́των μάλιςα τοῖς συμβόλοις προσερῆσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις Νομίσμασιν, ὁ Πήγασος τὸ Κορινθίων ἐπίσημον, τȣ̀ς ἐκ Κορίνθȣ προγόνȣς τῶν Κερκυραίων σαφῶς ἀποδείκνυσι. Τῆς τοιᾶσδε τῶν ἀποικήσεων τῆς πατρίδος αὐτῶν τῆς γε ἐνεςώσης, πρὸς τὴν ἀρχῆθεν κοινωνίας τε καὶ οἰκειότητος, πολλάκις ἥψατό τε καὶ ὑπεμνήσθη, ἐν τῷ περὶ χρείας τε καὶ χρήσεως τῶν ἀρχαίων νομισμάτων Ἱεζεκιὴλ ὁ Σπαγχέμιος· πληρέςερον δὲ καὶ ἀκριβέςερον, ἐν τῇ Θʹ. τῶν αὐτȣ̃ Διατριβῶν· ἔνθα ἧττον ἀπηκριβῶσθαι γράφει τὰ ὑπὸ Ἰωάννȣ Ἀρδȣΐνȣ τὰ περὶ τῶν Νομισμάτων διαληφθέντα διαφόρων ἐθνῶν τε καὶ πόλεων. Ἐντεῦθεν ȣ̃ν τοῖς Κερκυραίων Νομίσμασιν ὁ Πήγασος ἐγκεκολαμμένος ἐνορᾶται τὸ Κορινθίων ἐπίσημον, ὅτι Κερκυραῖοι συνῳκείοντο Κορινθίοις. Τȣ̀ς δὲ Κερκυραίȣς ἐκ Κορινθίων γενέσθαι ἀποίκȣς, πάντως διατείνεται ὁ ῥηθεὶς Σπαγχέμιος. Ἀλλὰ γὰρ εἴπερ τοῖς ὑπὸ τȣ̃ Στράβωνος, καὶ Ἀπολλωνίȣ τȣ̃ Ῥοδίȣ εἰρημένοις ἀτενέςερον ἐπιςήσειέ τις, ȣ̓χ ȣ̃τως οἱ Κερκυραῖοι Κορινθίων ἄποικοι νομιςέοι εἰσὶ γενέσθαι, ὡς μὴ κατὰ τὸ αὐτὸ νομίζεσθ' ἂν, πρὸς τȣ̀ς αὐτȣ̀ς καὶ ἑταιρείαν ἐσχηκέναι· ἢ γὰρ Ἀπολλώνιος παρέδωκεν εἰς Κέρκυραν καταράντες οἱ ἀπὸ Κορίνθȣ, τὰς τῶν Κόλχων ἱδρύσεις, (ὡς ὁ Σχολιαςὴς τρανώτερον ἀναπτύσσει:) ἢ γȣ̃ν τὰς τῶν Λιβυρνῶν (ὡς φησὶν ὁ Στράβων) ἐπικατέλαβον. Οὐδέτερον δὲ τȣ́των ὑπεμφαίνει, τὸ ἐκ τῆς χώρας τηνικαῦτα ἐξεῶσθαι

τοὺς Ἰθαγενεῖς Φαίακας. Ὥστε φανερὸν εἶναι, ὅτι Κερκυραῖοι, ὃν τρόπον τοὺς Κόλχους τὸ πρότερον, ὡς ἑταίρους μᾶλλον καὶ συμπολίτας καὶ συνοικιστάς τε, καὶ συνεποίκους, ἢ ὡς καθιδρυτὰς καὶ πατέρας τοὺς Κορινθίους παρὰ σφίσιν ὑποδεχθῆναι μένειν, ὅσα γε ἐξ Ἀπολλωνίου ἔνεστι, καὶ ἐκ Στράβωνος ὑπολαβεῖν. Περὶ μὲν οὖν τῶν Κόλχων ἀνωτέρω συνείδομεν· περὶ δὲ τῶν Λιβυρνῶν, πότερον ἀπόγονοι Φαιάκων οὗτοι ὑπῆρξαν; ἢ γοῦν ἐξελάσαντες Φαίακας, τὴν τούτων χώραν εἰς τόδε κατέσχον, ἄδηλον τοῦτο λανθάνειν Ἔμμιος, ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Κερκυραίων πολιτείας ἀποφαίνεται. Ἀλλὰ γὰρ ὑπὸ τῷ Λιβυρνῶν ὀνόματι, ὅτι καὶ οἱ Κόλχοι αὐτοὶ ὑποσημαίνεσθαι ἔχουσιν, (ἵν, οὕτω καὶ συμβιβασθείη τὰ εἰρημένα Ἀπολλωνίῳ καὶ Στράβωνι) ἐξ αὐτῶν ἔπεσιν εἰκάσαι τῶν τοῦ Ἀπολλωνίου (ἐν τῷ Δ΄. τῶν Ἀργοναυτ:) τοῦ τὸν Ἀργοναυτῶν διάπλουν γενέσθαι διὰ τοῦ Ἀδριατικοῦ περιγράφοντος.

„ . . . . Τὰς δ' ἀπέλειπον ὅσοι Κόλχοισι πάροιθεν
„ Ἑξείης πλήθοντο Λιβυρνίδες εἰν ἁλὶ νῆσοι.

Περὶ τοῦ τοιοῦδε ἀποικισμοῦ, καλὸν ἑκατέρου τῶν δήμων ἀκοῦσαι, ἀντιδιατεινομένων πρὸς ἀλλήλους παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῷ Α΄. τῆς ἱστορίας:
„Ἣν δὲ λέγωσιν (οἱ Κερκυραῖοι περὶ τῶν Κορινθίων
„λεγόντων ἀποτεινόμενοι:) ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφε-
„τέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθέτωσαν ὡς
„πᾶσα ἀποικία, εὖ μὲν πάσχουσα τιμᾷ τὴν Μητρό-
„πολιν, ἀδικουμένη δὲ, ἀλλοτριοῦται. Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ
„δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι
„ἐκπέμπονται. (Οἱ δὲ δὴ Κορίνθιοι ἀντιβάλλον-
„τες:) Ἄποικοι δ' ὄντες, ἀφεστᾶσί τε διὰ παντὸς,
„καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες: ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς
„πάσχειν ἐκπεμφθείησαν· ἡμεῖς δὲ, οὐδ' αὐτοί φαμεν
„ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ
„ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. Αἱ

„γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα
„ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα.

Πρὶν ἢ δὲ Χερσικράτην παρῶμεν, καλὸν ἰδεῖν καὶ ὅπως ἡμῖν Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς, τὸ παλαιὸν ἄστυ κτισθῆναι ὑπὸ τοῦ Χερσικράτους τούτου παρίστησι: τὴν γὰρ εἰκόνα, ἤτοι τὴν ἰχνογραφίαν τῆς πόλεως, οὕτω γραφικῶς διηκριβωμένην ἐκτίθησιν, ὡς ἐν αὐτῇ τούς τε ἀνακτορικοὺς δόμους οἷον ὑπ' ὀφθαλμοῖς παρέχειν ὁρᾶσθαι· καὶ τὰ ἐπὶ κατασκευῇ τοῦ κέρματος ἀργυροκοπεῖα, καὶ τὰ τῶν Δικαστῶν πρυτανεῖα, καὶ κρήνας, καὶ Ναοὺς καὶ ἀνδριάντας, καὶ λιμένας, καὶ ὁπλοθήκας, καὶ ἁπάσας κομιδῇ τὰς ἐν μέρει οἰκοδομίας· καὶ οἷ ἕκαστα ἔκειτο, καὶ οἵας μορφῆς τε καὶ σχήματος λελάχει ἐπὶ λεπτοῦ καταδείκνυσθαι. Οὕτως ἐπὶ τηλικαύτης της ἀρχαιότητος ὑπενδοιάζειν μηδόλως ὁ Μαρμαρᾶς ἐοικώς, ἢ περιδεδιέναι, μὴ ἄλλως πως ἕκαστα εἶχεν, ὡς εἴγε ταῦτα, εἴτε ἐξ ἐρειπίων τῶν ἔτι περιόντων, εἴτε ἐκ σαφῶν ἐπιμαρτυρήσεων τῶν ἀνέκαθεν διὰ συγγραφῆς μνείαν πεποιημένων, ἀσφαλέστατα ἅπαντα καταμάθοι. Ἀλλ' ἀριδηλότατον ἐστὶν αὐτὸν ἄνευ τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων τὰ ῥηθέντα ἐξ ἑαυτοῦ διασχεδιάσαι, καὶ πόλιν ἀνατυπώσασθαι τηλικαυτην, οἵαν οὔτε Χερσικράτης ἐκεῖνος, οὔθ' ἕτερός τις, ἀλλ' αὐτὸς μόνος καθ' ἑαυτὸν ὁ Μαρμαρᾶς, πρὸς τὸ δοκοῦν ἀρχιτεκτονήσας, ἀπεδομήσατο· Ἔστι μὲν γὰρ χῶρός τις ἐν Κερκύρᾳ, ὃν παλαιόπολιν οἱ ἐπιχώριοι ἔτι καὶ νῦν ὀνομάζουσιν, ἐν ᾧ ἔσθ' ἄττα, παλαιοτέρας τινὸς καὶ ἐπισήμου γενομένης ποτε πόλεως, ἐρείπια διαφαίνεται· οὐ μὴν τοίγε ὥστε καὶ τὴν πρὸς τοῦ Μαρμαρᾶ ὑποτυπωθεῖσαν, οὐδὲ βραχὺ γοῦν, οἷα πιστώσασθαι. Τον αὐτὸν οὖν τρόπον ὁ Μαρμαρᾶς προσέτι, οὐδενὸς αὐτῷ ἐπὶ μαρτυροῦντος, ἀνεβάλετο ἱστορῆσαι, ὡς ὅτι τελευτήσαντος Χερσικράτους, Ἀλχεμέα οἱ Κερκυραῖοι ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν μεθ' ὃν ἀποβεβιωκότα ἐφεξῆς, Λυκόφρονα· ἴσῃ καὶ γὰρ τῇ ἀναιδείᾳ, ὥσπερ τὴν πάλαι τῆς Κερκύρας πόλιν διετεκτήνατο, οὕτω καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἡγεμονεύσαντάς τε καὶ βασιλεύσαντας, ἐκ τοῦ ἰδίου ἐγκεφάλου ἐπικατέστησεν. Ἄλλως τε γὰρ ἡμῖν καὶ ὁ Ἀλχεμεὺς ἐκεῖνος τὸ παράπαν

ἐςὶν ἀγνοέμενος, ὅς τις ποτὲ καὶ ἦν. Λυκόφρονα δ' ἴσμεν τὸν Περιάνδρε τῶ Κορινθίε, ὑπὸ μὲν τῶ πατρὸς εἰς Κέρκυραν ἀπεξελαθῆναι· ὑπὸ δὲ Κερκυραίων, ἐφ' ᾧ μὴ Περίανδρος κατὰ τῆς ἑαυτῶν χώρας ἐπιςρατέυσειεν, ἀποκτανθῆναι.

ΚΕΦΑ'Λ. Κ'.

Ἀλλ' ἤδη καὶ τὰς ὑπὸ τῶν Κερκυραίων αὐτῶν ἐκπεμφθείσας ἀποικίας σκεψώμεθα· τήν τε εἰς Ἐπίδαμνον, ὅπερ τὸ νῦν ὑπάρχει Δυῤῥάχιον, καὶ τὴν εἰς Ἀπολλωνίαν.

Τῆς Ἐπιδάμνε, μόνες τὲς Κερκυραίες ἀποικιςὰς γενομένες Στράβων τε, καὶ Στέφανος, καὶ Σκύλαξ παρέδωκαν. Στράβων καὶ γὰρ ἐν „τῷ Ζ': Ἐπίδαμνος (φησὶ) Κερκυραίων κτίσμα, ἡ νῦν „Δυῤῥάχιον, ὁμωνύμως τῇ Χεῤῥονήσῳ λεγομένη, „ἐφ' ἧς ἵδρυται. Ταῦτα ἀναγινώσκεται καὶ παρὰ Στεφάνῳ· παρ' ὅσον ὑπὸ τέτε, καὶ ὁ Ξυγγραφεὺς προςίθεται ἐξ ὃ παρείληφεν· ἤτοι ὁ Φίλων, ὁ ἐπὶ Τραϊανῶ βιώσας, καὶ τὰ περὶ πόλεων τριάκοντα Βιβλία συντάξας· περὶ ὃ Σείδας τε γράφει, καὶ ὁ τῶ Μεγάλε ἐτυμολογικῶ πατὴρ, καὶ ἄλλοι. Ἐπὶ δὲ τοῖς ῥηθεῖσι τέως καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος ἐν τῇ Περιηγήσει, ὅτω:

„ Πρὸς τῇ θαλάττῃ δ' ἐςὶν Ἐπίδαμνος πόλις
„ Ἑλληνὶς, ἣν Κέρκυρ' ἀποικίσαι δοκεῖ.

Ἐκπροελθεῖν δὲ τὴν δε τὴν ἀποικίαν ἐκ Κερκυραίων, ἀλλὰ Φαλίε τῶ Κορινθίε ἡγησαμένε, καί τινων Κορινθίων ἑταίρων αὐτῶ, καὶ ἄλλων ἐκ γένες καταγομένων τῶ Δωρικῶ, ὁ Θεκυδίδης (ἐν Βιβλ: Α'.) „φησὶν: Ἐπίδαμνος ἐςὶ πόλις, ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι

„τὸν Ἰόνιον Κόλπον· προσοικοῦσι δ᾽ αὐτῇ Ταυλάν-
„τιοι Βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. Ταύτην ἀπώκι-
„σαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ᾽ ἐγένετο Φάλιος
„Ἐρατοκλείδου Κορίνθιος, γένος τῶν ἀφ᾽ Ἡρακ-
„λέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς Μητρο-
„πόλεως κατακληθείς· ξυνώκισαν δὲ καὶ τῶν Κο-
„ρινθίων τινές.

Καὶ οἱ Ἐπιδάμνιοι δὲ αὐτοὶ Κορινθίους ἐπεγίνωσκον τοὺς ἰδίους ἀποικιστάς· κατὰ χρησμὸν γὰρ τὸν αὐτοῖς δοθέντα εἰς Κόρινθον ἦλθον, „τὴν ἐκεῖθεν ἐπικουρίαν αἰτούμενοι: τὸν οἰκιστὴν ἀποδεικνῦν-
„τες σφῶν, ἐκ Κορίνθου ὄντα: ὡς ἐν τῷ Α΄. Βιβλ:
„Θουκυδίδης διέξεισι· παρ᾽ ᾧ δὴ πρόσκειται, καὶ ὅτι
„Κορίνθιοι ἑτοίμως εἶχον Ἐπιδαμνίοις ἐπαμύνα-
„σθαι, ἅτε δὴ τὴν Ἐπίδαμνον ἡγούμενοι, οὐχ ὅπως
„ἑαυτῶν εἶναι, ἢ Κερκυραίων.

Τοὐναντίον δὲ Κερκυραῖοι, οὐδενὶ λόγῳ τὴν Ἐπιδάμνου ἀποικίαν προσήκειν διετείνοντο Κορινθίοις, διὸ δὴ παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ, τὰς παρὰ τούτων φρουρὰς ἐξ Ἐπιδάμνου ἐκέλευον ἀποπεμφθῆναι,
„ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς: ἃς εἴγε σφίσιν ἀπονέμοντες
„ἐπιμένοιεν οἱ Κορίνθιοι, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν
„Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφότεροι
„ξυμβῶσιν. ὁποτέρων δ᾽ ἂν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποι-
„κίαν, τούτους κρατεῖν. Ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς
„Μαντείῳ ἐπιτρέψαι· Πόλεμον δ᾽ οὐκ εἴων ποιεῖν. Ἀλλ᾽ ἡ Κερκυραίων ἰσότης τὰ τοῦ πολέμου ἀποσεῖσαι εἰκῇ ἐσπούδασεν. Ἐντεῦθεν γὰρ ὁ χαλεπώτατος ἐξῆπται πόλεμος ὁ καλούμενος Πελοννησιακός.

Περὶ τῆς ἐς Ἀπολλωνίαν δὲ ἀποικίας μαρτυροῦσι Στράβων τε, καὶ Σκύμνος ὁ Χῖος ἀμφότεροί γε μὴν ἐπὶ τὴν ταύτης ἐξαγωγὴν τοῖς Κερκυραίοις ἅμα τοὺς Κορινθίους συνάπτουσι· Στράβων καὶ γὰρ (ἐν τῷ Ζ.

Βιβλ:) μεθ' ἃ περὶ Δυῤῥαχίȣ ἀνωτέρω παρεθέμην, αὐτίκα προσέ-
„θηκεν: Εἶθ' ὁ Α"ψος ποταμὸς, καὶ ὁ Α"ωος, ἐφ' ᾧ Α'πολ-
„λωνία πόλις εὐνομωτάτη, κτίσμα Κορινθίων καὶ
„Κερκυραίων· τȣ ποταμȣ μὲν ἀπέχȣσα ςαδίȣς δέ-
„κα, τῆς θαλάττης δὲ ἑξήκοντα. Ο῾ δὲ Σκύμνος ὁ Χῖος.

„. . . . . . . ἡ Α'πολλωνία
„Κορινθίων, Κερκυραίων τε καὶ κτίσις.

Κορινθίοις δ' ȣ̂ν μόνοις τὴν ἀποικίαν ἐκείνην ἀποδίδωσι Θȣκυδίδης ἐν τῷ
„Α'. Βιβλίῳ. Ε'πορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς Α'πολλωνίαν Κοριν-
„θίων ȣ̂σαν ἀποικίαν. Ω῾σαύτως δὲ τῶν Κορινθίων ἐπεμνήσθη μό-
νων καὶ Πλίνιος (ἐν Βιβλ: Γ'. Κεφ: 21.) Apollonia quondam Corin-
„thiorum colonia (Α'πολλωνία ἡ Κορινθίων πάλαι ἀποικία.)
Καὶ Διονύσιος δὲ ἐν τῷ ΜΑ'. τῆς ἱςορ: Κορινθίαν ἀποκαλεῖ τὴν
„Α'πολλωνίαν. Καὶ Στέφανος δὲ: Α'πολλωνία (φησὶ) πρώτη πό-
„λις Ι'λλυρίας, ἣν ᾤκȣν Ι'λλυριοὶ κατ' Ε'πίδαμνον. Υ῞ςε-
„ρον διακοσίων Κορινθίων ἀποικία ἐς αὐτὴν ἐςά-
„λη, ἧς ἡγεῖτο Γύλαξ, ὃς Γυλακίαν ὠνόμασε. Ψεῦ-
δος δὲ τῷ χωρίῳ ἐμφιλοχωρῆσαι τᾳδε ὑφορᾶν ἔδοξεν Α῾βρααμ ὁ
Βερχέλιος ἐν τῷ ὑπομνήματι: καὶ ἀντὶ τȣ διακοσίων Κορινθίων
ἀποικία, ἀναγινώσκειν ἡγήσατο δεῖν: διακοσίων Κερκυραίων
τε καὶ Κορινθίων ἀποικία: ὡς ἂν, τυχὸν Στράβωνί τε καὶ
Σκύμνῳ σύμφωνον τὸν Στέφανον ἀναδείξειε· καίπερ ἄλλως ὁμολογῶν
τῆς προτέρας ἀναγνώσεως ἔχεσθαι τȣ̂ς Κώδικας ἀπαραλλάκτως. Α'λλὰ
γὰρ ἐν ᾧ φησὶ τὸν Θȣκυδίδην μόνον τὴν Α'πολλωνίαν εἰρηκέναι ἀποικίαν
τῶν Κορινθίων, ἔοικε μηδαμῶς ἐντετυχηκέναι, οἷς Πλίνιός τε καὶ Διο-
νύσιος γεγράφατον.

Τὴν Κερκυραίων ἅμα καὶ Κορινθίων ἑταιρείαν τε καὶ συνδρομὴν ἐπὶ τῷ Ἀπολλωνίας κτίσματι ἐπιβεβαιοῖ καὶ τὰ (ἐν ταῖς Προτέρ: Ἠλειακ:) „ ὑπὸ Παυσανίου λεγόμενα: Ἀποικισθῆναι φάσκοντος ἐκ Κερ-„ κύρας τὴν Ἀπολλωνίαν. Οἱ δὲ Καρινθίοις αὐτοῖς „ μετεῖναι λαφύρων, φασίν.

Ἐπὶ τούτοις δὲ τὴν Κέρκυραν, ὡς πάλαι πατρίδα σφίσι γενομένην Ἀπολλωνιάται, καὶ οἱ ἐκ Δυῤῥαχίου νενομίκασιν ὡς ἐπιμελῶς Σπαγχέμιος ἐν τῇ ῥηθείσῃ αὐτοῦ Θ΄. διατριβῇ παρετήρησεν: Ἐπεὶ τὰ τῶν Δήμων ἀμφοτέρων νομίσματα, ταῖς αὐτοῖς ἑκατέρωθεν ἐκτυπώμασιν ἐπισημανθέντα καὶ νῦν καθορῶμεν· τετραγωνικὴν δηλονότι παριστῶντα ἄλω μετὰ ὀπωρῶν, καὶ βοῦν μετὰ μόσχου θηλάζοντος: οἷα περ κἂν τισι τῶν Κερκυραϊκῶν Νομισμάτων φέρεται καθορώμενα. Ὅσα δὲ τὰ πρὸς τὴν Ἀπολλωνίαν ἀνήκει, ἐκ τῆς Νηὸς διαπιστώσασθαι ἔχει, τῆς ἔν τινι τῶν ἐκείνης Νομισμάτων (Πατίνου τε καὶ Ἀρδουΐνου συμμαρτυρούντων) ἐπιφαινομένης. Ἣν δὴ καὶ τῶν Κερκυραίων εἶναι σύμβολον ἀρίγνωτον, ἀνωτέρω συνέφην. Νόννιον μὲν οὖν τὸν Γολτζίου διερμηνευτὴν Σπαγχέμιος ἐπιμέμφεται, ὡς μηδὲν ἐπὶ τοῖς προτέροις καθεωρακότα τυπώμασι: πολλῷ δὲ ἄρα δικαιότερον κακίσειέ τις Ἀρδουΐνον, τὸν ἐν τῷ δευτέρῳ, τήν τε τῶν Ἀπολλωνιατῶν, καὶ τὴν τῶν Κερκυραίων Ναῦν, ὡς εὐδαιμονίας ἐξειληφότα γενικὸν σύσσημον, μηδὲν δὲ τὸ σύνολον προστεθεικότα περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ναυτιλλίαν κλέους, καθ᾽ ἣν Κερκυραῖοι διαφερόντως ὑπερεῖχον, ἧς τε πρὸς ἔνδειξιν ἀναμφιλέκτως, καὶ τῷ τῆς Νεὼς παρασήμῳ ἐχρῶντο ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν Νομίσμασι.

Περὶ τοῦ χρόνου καθ᾽ ὃν ἡ ἐπὶ τὸ Δυῤῥάχιον ἀποικία ἐστάλη, οὐδὲν ἔχω λέγειν, ἢ, ὅτι ὑπὸ Ἐμμίου, (ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἑλλάδος ἀρχαιοτήτων) ἐπὶ τὸ τρίτον ἔτος τῆς τριακοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος ἀνήνεκται. Πότερον δ᾽ ἄρα, τῶν παλαιῶν τινὰ Συγγραφέων συνεπιμαρτυροῦντα αὐτῷ, ἐκείνου ἔχοντος; ἀγνοῶ. Ἀλλ᾽ ἡ τοῦ Ἀπολλωνίας κτίσματος ἐποχὴ ὑπὸ Πλουτάρχου δηλοῦται ἐν τῷ Βιβλίῳ, οὗ ἐπιγραφή: Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων. Ὅπου τὰς

ἐκ τῆς μελλήσεως τῆς ἐπενεχθησομένης ποινῆς ὠφελείας καταλέγων;
„μηδ' τὴν Ἀπολλωνίαν οἰκισθῆναι ἂν ἔφη, εἰ Περίανδρος ἐκολάσθη
„μὴ μετὰ πολὺν χρόνον. Ἐβασίλευσε δὲ Περίανδρος ὁ τοῦ Κυψέλου ἐν Κορίνθῳ, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς τριακοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος, ἕως ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς ὀγδόης ἐπὶ τῇ τεσσαρακοστῇ. Ἀνθ' οὗ δὴ τούτου τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὑστέρου παρὰ Πεταβίῳ, (ἐν τῷ Λογιστηρίῳ τῶν χρόνων Μέρει Β'. Βιβλ: Β'.) εἴτε παρὰ τῶν χειρογραφέων, εἴτ' οὖν καὶ παρὰ τῶν τυποθετέντων, ἐσφαλμένως φέρεται ὁ ἀριθμὸς, 84.

Παρὰ τὸ Δυῤῥάχιον καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν (ὡς περὶ τῆς ἐλάσσονος Κερκύρας ἐν τῷ Β'. Κεφαλαίῳ ἡμῖν εἴρηται) καὶ ἄλλας προσέτι πόλεις τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν καταβολὴν τῇ Κερκύρᾳ ἐποφληκέναι, λίαν ἐστὶ πιθανὸν, ἅτε τῶν Κερκυραίων ἐν τοῖς τηνικαῦτα χρόνοις, δι' ἁπάσης πέριξ θαλάσσης ἐπικρατέντων· ἐξ οὗ καὶ Κορινθίους Κερκυραῖοι ἐδόκουν ὀλίγου τίθεσθαι, καθάπερ ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ Α'. τῆς συγγραφῆς „αὐτοῦ ἱστορεῖ: ὡς καὶ δυνάμει ὄντες κατ' ἐκεῖνον τὸν „τρόπον ὅμοια τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις, καὶ „τῇ ἐς πόλεμον κατασκευῇ δυνατώτεροι. Ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, „καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς „Κερκύρας κλέος ἔχοντες τὰ περὶ τὰς ναῦς. Περὶ δὲ τοῦ ἐπὶ τῇ Ναυτικῇ τῶν Φαιάκων κλέους, μάρτυρα ἔχει τὸν Ὅμηρον ὁ Θουκυδίδης ἐχέγγυον (ὡς ἐν ἰδίῳ τόπῳ καὶ αὐτοὶ συνείδομεν.) Παρὰ γὰρ Θουκυδίδῃ, οἷάπερ καὶ παρ' Ὁμήρῳ: οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τῆς Ἀθηναίων ἐκκλησίας ὁμολογοῦσι, μὴ συχνὴν εἶναι τοῖς Κερκυραίοις τὴν πρὸς ὀθνείους ἐπιδημίαν, καὶ τὴν παρὰ τούτοις παραμονὴν καὶ συγκατασκήνωσιν· συχνὴν δὲ τὴν τῶν ἄλλων, παρ' αὐτοὺς καταίρειν ἀναγκαζομένων ὑποδοχὴν καὶ φιλοφροσύνην· ἐν οἷς τῶν Κερκυραίων, κατὰ σπουδὴν κοσμιότητος, καὶ σεμνοπρεπείας τοῦτο ποεῖν ἀπολογουμένων, ὥσπερ καὶ διὰ τοῦ Ὁμηρικοῦ ὑπεμφαίνεται ἔπους·

„ . . . . Οὐδέ τις ἄμμι βροτὸς ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Οἱ Κορίνθιοι τὴν τοιαύτην σπουδὴν εἰς Φλαῦρον μεθερμηνευκότες ἀπήντησαν: ὅτι τὸ τοιόνδε εὐπρεπὲς, ἄσπονδον καὶ ἀσυνάλλακτον εἰσὶ προβαλλόμενοι, οὐχ ἵνα μὴ ἑτέροις ξυναδικῶσιν, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι: καὶ ἵνα, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βίαν προσενέγκωσιν, οὗ δ' ἂν λάθωσι, τὸ πλέον ἔχωσιν: ἢν δέ πού τι προσλάβωσιν, ἀναισχυντῶσι. Τὴν τοιαύτην ἀλλ' οὖν τῆς Φαιάκων ἀγωγῆς μεθερμήνευσιν, τὰ ἐξ Ὁμήρου ἀνωτέρω προσενεχθέντα δαψιλῶς ἐξελέγχουσιν.

ΚΕΦΑΛ. ΚΑʹ.

Ἐπὶ τοῦ ἐν χερσὶ Κεφαλαίου ἔθ' ἅττα ἡμῖν ἀποτεταμίευται προσεπεκτεθεισόμενα νῦν, ἀρχαῖα μὲν αὐτὰ, τῷ δὲ χρόνῳ ἄδηλα καὶ ἀόριστα.

Παυσανίας ἐν τοῖς Προτέρ: Ἠλειακ: πρός γε τὸ τέρμα, περὶ
„τοῦ ὑπὸ Κερκυραίων ἀνατεθέντος Ὀλυμπιάσι Βοὸς τοιάδε ἔχει: Ἀν-
„θ' ὅτου μὲν οἱ Κερκυραῖοι, τόν τε ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἕτε-
„ρον βοῦν ἐς Δελφοὺς ἀνέθεσαν, δηλώσει μοι τὰ ἐς
„Φωκέας τοῦ λόγου. Ἐπὶ δὲ τῷ Ὀλυμπιάσιν αὐτῶν
„ἀναθήματι, συμβῆναι τοιόνδε ἤκουσα: Παῖς μι-
„κρὸς ὑπὸ τούτῳ καθήμενος τῷ βοΐ, ἐς τὸ κάτω νενευ-
„κὼς ἔπαιζεν· ἀνασχὼν δὲ ἐξαίφνης τὴν κεφαλὴν,
„κατεάγη τε αὐτὴν πρὸς τὸν χαλκὸν· καὶ ἐκ τοῦδ' ἡμέ-
„ραις ὕστερον ἀπέθανεν οὐ πολλαῖς. Ἠλεῖοι μὲν οὖν τὸν
„βοῦν, ἅτε αἵμασιν ἔνοχον ἐβουλεύοντο ἐκκομίσαι,
„τῆς Ἄλτεως: ὁ δὲ σφᾶς, ὁ δὲ Θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς,
„κατὰ τὸ ἀνάθημα, καθάρσια ἔχρα ἐπ' αὐτῷ ποι-

„ησαμένες, ὁπόσα Ἕλληνες ἐπ' ἀκεσίῳ φόνῳ νομί-
„ζεσι.

Α᾽ δὲ ἐν τοῖς Φωκαϊκοῖς ὁ Παυσανίας περὶ τῶν ἀναθημάτων ἐκεί-
„νων ἐξέθετο, τοιαῦτα ἐςίν: Ἐσελθόντι δὲ ἐς τὸ τέμενος
„(τῶν Δελφῶν) χαλκᾶς Ταῦρος, τέχνη μὲν Θεο-
„πρόπε ἐςὶν Αἰγινήτε, Κερκυραίων δὲ ἀνάθημα.
„Λέγεται δὲ ὡς Ταῦρος ἐν τῇ Κερκύρᾳ καταλιπὼν
„τὰς ἄλλας Βᾶς, ϗ ἀπὸ τῆς νομῆς κατερχόμενος,
„ἐμυκᾶτο ἐν τῇ θαλάσσῃ· γινομένε δὲ ἐπὶ ἡμέρᾳ
„πάσῃ τᾶ αὐτᾶ, κάτεισιν ἐπὶ θάλασσαν ὁ Βεκό-
„λος, ϗ εἶδεν ἰχθύων τῶν θύννων ἀτέκμαρτόν
„τι ἀριθμῷ πλῆθος· ϗ ὁ μὲν, δῆλα τοῖς ἐν τῇ πό-
„λει Κερκυραίοις ἐποίησεν· οἱ δὲ, (ἑλεῖν γὰρ τὰς
„θύννας προαιρέμενοι τηνάλλως ταλαιπωρίαν
„εἶχον.) θεωρὰς ἀποςέλλεσιν εἰς Δελφὰς ϗ ἕτω
„Ποσειδῶνι τε ἐκεῖνον θύεσι τὸν Ταῦρον, ϗ αὐ-
„τίκα μετὰ τὴν θυσίαν αἱρᾶσι τὰς ἰχθῦς· ϗ
„σφίσι τὸ ἀνάθημα, ἐν Ο᾽λυμπίᾳ τε ϗ ἐν Δελ-
„φοῖς ἐςὶν ἡ δεκάτη τῆς ἄγρας.

Καὶ ἐξ ἑτέρας δὲ ἄγρας δεκάτη ἐπὶ τῆς Ἠλείων ἀγορᾶς, ςοά
τις ἀνῳκοδόμηται, ἧς Παυσανίας ϗ αὐτῆς ἐν τοῖς Ἠλειακοῖς μέμνη-
„ται τοῖς ὑςέροις. Τῇ ςοᾷ (φησὶν) ἔνθα οἱ Ἑλλανοδίκαι
„διημερεύεσιν, ἔςιν ἐγγὺς ἄλλη ςοά· τὸ μεταξὺ
„αὐτῶν ἀγυιὰ μία. Ταύτην ὀνομάζεσι Κερκυραϊ-
„κὴν οἱ Ἠλεῖοι. Ναυσὶ γὰρ εἰς τὴν σφετέραν ἀπὸ
„τῶν Ἠλειακῶν ἀγρῶν Κερκυραίας ἐλθόντας,
„ἐλᾶσαι μοῖραν τῆς λείας λέγεσι· λαβεῖν τε ἔπει-
„τα (νόει μοι τὰς Ἠλείας) ἐκ τῆς Κερκυραίων πολλα-
„πλάσια (ἦγεν πολλῷ πλείονα τῶν σφίσιν ὑπ᾽
„Κερκυραίων πρότερον ἡρπαγμένων) ϗ οἰκοδο-
„μήσασθαι ἀπὸ τῶν λαφύρων τῆς δεκάτης.

Τελευταῖον Παυσανίας ἐν τῷ αὐτῷ Βιβλίῳ, τοὺς ἐκ τῆς Κριτίου σχολῆς καταλέγων ζωγράφους, Πτόλιχόν τινα Κερκυραῖον ἡμῖν ὑποβάλ-
„λει, ἐκείνου μὲν μαθητὴν, Ἀμφίωνος δὲ διδάσκαλον. Πτόλιχος
„μὲν γὰρ ἔμαθεν ὁ Κερκυραῖος παρ' αὐτῷ Κριτίᾳ,
„Πτολίχου δὲ ἦν μαθητὴς Ἀμφίων.

Ὥσπερ οὖν δυοῖν ὑπεμνήσθη Παυσανίας ἀναθημάτων Κερκυραϊκῶν, οὕτω καὶ ἑτέρου μνημονεύοντα εὑρίσκομεν Στράβωνα, ἐν τῷ Ζ΄. ἔνθα περὶ τοῦ Δωδωναίου Λέβητος· ἢ μᾶλλον (ὅπερ ἐστὶ φάναι) τὸν Στράβωνος Ἐπιτομέα. Οὐ γὰρ ὁλοσχερὲς περισώζεται καθ' ἡμᾶς τὸ πρωτότυπον τοῦ Ζ΄. Βιβλ: τῶν τοῦ Στράβωνος· ἀλλ' ἐξακέσασθαί πως τὴν ἀποβολὴν ἐπειράσαντο ἔκ τινων ἀποσπασματίων τῶν ἐκ τῆς Στράβωνος ἐπιτομῆς ὑπολειφθέντων, ὧνπερ (ἐν τῷ ῥηθέντι τοῦ Ζ΄. μέρει) ἐπὶ τὸν ἀνενυχθέντα Λέβητα προσανηκόντων, ἡ ἀρχὴ ἀναφέρεται. Ἐν αὐτοῖς δὲ οὐ μόνον τοῦ Κορκυραϊκοῦ Ἀναθήματος γίγνεται μνεία, ἀλλὰ καὶ τῆς θρυλλουμένης παροιμίας: **Κερκυραίων Μάστιξ.** Ἰδοῦ σοι δὲ τὰ αὐτοῦ ἀναγινωσκόμενα: Ὅτι ἡ παροιμία, **τὸ ἐν Δωδώνῃ χαλκεῖον**, ἐντεῦθεν ὠνομάσθη. Χαλκεῖον
„ἦν ἐν τῷ ἱερῷ, ἔχον ὑπερκείμενον Ἀνδριάντα
„κρατοῦντα μάστιγα χαλκῆν· ἀνάθημα Κερκυραίων·
„ἡ δὲ μάστιξ ἦν τριπλῆ ἁλυσιδωτὴ, ἀπηρτημένους
„ἔχουσα ἐξ αὐτῆς ἀστραγάλους, οἳ πλήττοντες τὸ
„χαλκεῖον συνεχῶς, ὁπότε αἰωροῖντο ὑπὸ τῶν ἀνέ-
„μων, μακροὺς ἤχους ἀπηργάζοντο· ἕως ὁ μετρῶν
„τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἤχου μέχρι τέλους,
„καὶ ἐπὶ 400 προέλθοιεν· ὅθεν καὶ ἡ παροιμία ἐλέχθη
Κερκυραίων μάστιξ.

Πρὸ τοῦ τὴν τελευταίαν ταύτην παροιμίαν τοῖς ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἑρμηνέων εἰρημένοις ἐκθέσθαι ῥήμασι, τὰ τοῦ Συγγραφέως αὐτοῦ προθήσω, οἷς περ ἂν ἀρίδηλον γένοιτο καὶ πιστὸν, ὅτι τὸ περίπυστον τοῦ

Δωδωναίε Διὸς ἱερὸν, ὃ πόῤῥω Κερκύρας ἦν ἀποκείμενον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἠπείρε ἱδρυμένον. Πρὸ γὰρ τῶν προενεχθέντων, τοιάδε ἀναγινώσκεται: „Τὸ δὲ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον ἐν τῇ Θεσπρω„τίᾳ ἐςὶ· καὶ οἱ Ποιηταὶ Θεσπρωτίδα τὴν Δωδώνην „ἔφασαν. Σκύλαξ δὲ ὁ Χαριανδηνὸς ἐν τῷ Περίπλῳ, λέγων τὴν „Κέρκυραν Νῆσον εἶναι κατὰ Χαονίαν, προςίθησιν: Ἐπιβάλλει „δὲ ἡ Κέρκυρα καὶ ἐπὶ τὴν Θεσπρωτίαν, πλεῖον ἢ „ἐπὶ τὴν Χαονίαν.

Καὶ Σκύμνος δὲ ὁ Χῖος ἐν τῇ περιηγήσει:

„Κέρκυρα Νῆσος δ' ἐςὶ κατὰ Θεσπρωτίαν.

Παρίημι τὰ περὶ τῆς γνησίας ἀναγνώσεως τῆς Φωνῆς Δωδώνη, καὶ περὶ τᾶ ἐτύμε αὐτῆς, καὶ τὰ περὶ τῆς τᾶ Δωδωναίε Μαντείε ἀρχαιότητος, καὶ περὶ τῆς πολλαπλασίονος αὐτᾶ ἕδρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μαντικῶν περιςερῶν: Περὶ ὧν ἁπάντων μετιτέον Ἀβραὰμ τὸν Βερχέλιον, ἐν τοῖς εἰς τὸν Στέφανον αὐτᾶ ὑπομνήμασι, καὶ Ἰάκωβον Γρονόβιον ἐν τοῖς Θησαυροῖς τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχαιοτήτων· καὶ Ἰάκωβον Τριγλαύδιον, αὐτ:, καὶ ἄλλες δὲ τῶν περὶ τὴν Φιλολογίαν μάλιςα σπεδασάντων. Ἀλλὰ πρό γε πάντων μετιτέον τὸ περὶ τῆς Δωδώνης ἄρθρον, τὸ ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἀποσπάσματι Στεφάνε περὶ Πόλεων, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Κοϊσλινιανῇ Βιβλιοθήκῃ· ἔνθα Βερνάρδος ὁ Μοντφαυκόνιος ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς προλαβέσαις ἐκδόσεσιν ἐπιπολαζόντων σφαλμάτων περιεκάθηρε, καὶ ὡς ἐνῆν ἀκριβέςατα ἑρμηνεύσας ἐκδέδωκεν εἰς κοινὴν χρῆσιν ἐσόμενον.

Ἐκ τῶν ἀπὸ Στράβωνος προενεχθέντων εἰσβάλοι ἄν τις, καθ' οἵαν δὴ ἔννοιαν εἰς παροιμίαν προεληλύθει τὸ Δωδωναῖον Χαλκεῖον, κατὰ τὴν αὐτὴν προεληλυθέναι καὶ τὴν Κερκυραίαν μάςιγα: ὡς ἄνθρωπον ἐπισημαίνειν τὸν ἀκαίρως τε καὶ ἀτόπως καταδολεσχοῦντα,

ϗ τὴν ἠχὴν μιμεῖσθαι διαφιλονεικȣ̃ντα τȣ̃ χαλκείȣ ἐκείνȣ, ϗ (ὡς ὁ Καλλίμαχος
ἐν τῷ εἰς τὴν Δῆλον ὠνόμασεν ὕμνῳ:) ἀσιγήτοιο λέβητος: τȣ̃ διὰ τῆς
Κερκυραίας μάστιγος κατακροτȣμένȣ. Ἀλλὰ τὴν Κερκυραίαν μάστιγα οἱ πα-
λαιοὶ εἰς δήλωσιν ἐξειλήφασι χρήματος τȣ̃ περιττῶς ἄγαν ἐπικεκοσμη-
„μένȣ· ȣ̃τω γὰρ Ἡσύχιος: Κερκυραία μάστιξ: Περιττήν
„τινα τὴν κατασκευὴν εἶχον αἱ Κερκυραῖαι μάστι-
„γες· οἱ δὲ, ϗαὶ διπλᾶς αὐτὰς ἔφασαν εἶναι· εἶχον
„δὲ ϗαὶ ἐλεφαντίνȣς κώπας, ϗ τὰ μεγέθη περιτ-
„ταὶ ἦσαν. Ὡσαύτως ϗ ὁ τȣ̃ Ἀριστοφάνȣς Σχολιαστὴς (ἐν Ὄρνισι)
„λέγεται τις Κερκυραία μάστιξ. Συνεχῶς Κερκυ-
„ραίοις ἀταξίαι γίνονται. Διὸ τὸ στασιάζειν ȣ̃ν ἐπε-
„πόλασε παρ᾽ αὐτοῖς ἡ μάστιξ, ὥστε διπλαῖς χρῆσθαι
„ϗαὶ ἐλεφαντοκώποις.

Καὶ εἰς τȣ̃το δὲ ὑπὸ τῶν παροιμιογράφων ἡ καλȣμένη Κερκυραία
ἐφέλκεται μάστιξ, καθ᾽ ἣν Λυκȣ̃ργος ὁ Ῥήτωρ ἐπιτιμήσας ἐγένετο Ἀθη-
ναίοις δημηγορȣ̃ντι αὐτῷ ἐπιθορυβȣ̃σιν, ᾗ διέξεισι Πλȣ́ταρχος (ἐν Ι΄.
„Βίων Ῥητορ:) Ἦν δὲ ὁ Λυκȣ̃ργος παῤῥησιαστὴς διὰ τὴν
„εὐγένειαν· Ἀθηναίων γάρ ποι ποτὲ ȣ̓κ ἀνεχομένων αὐ-
„τȣ̃ δημηγορȣ̃ντος, ἔκραγεν ἐκβαλλόμενος: ὦ Κερκυραία
„μάστιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων εἶ ἀξία! Δεσιδέριος δ᾽ ἐν
ταῖς χιλιάσιν, ἐπισεσημάνθαι φησὶν ἐντεῦθεν, δῆμον ἀλυσιτελῆ μὲν,
πολλȣ̃ δὲ θρεπτέον.

Τῆς Κερκυραϊκῆς μάστιγος, τήν τε εἰς τὸ τὴν περιττὴν δηλȣ̃ν πε-
ρικόσμησιν ἐκδοχὴν, ὡς τῇ τῶν παλαιῶν παραδόσει ἐρειδομένην: ὡσαύ-
τως δὲ καὶ τὴν εἰς τὸ τὴν συνήθη τε ϗ συνεχῆ χρῆσιν τῆς ὕσπληγ-
γος παρὰ Κερκυραίοις, ὡς λίαν στασιάζετι γενομένοις ὑπεμφαίνειν, ȣ̓κ
ἂν ἄξαρνος εἴην· ἀλλ᾽ ἐκεῖνο μοι θαυμάζειν ἔπεισι, πῶς Ἔρασμος, καὶ
οἱ λοιποὶ τῶν παροιμιογράφων, ȣ̓δόλως καὶ αὐτῷ τῷ Δωδωναίῳ προ-
σέχον λέβητι, τῷ ὑπὸ τῆς Κερκυραίας μάστιγος διηνεκῶς κατακροτȣ-

μένῳ, ἐξ ȣ̓ καὶ τὴν παροιμίαν ληφθῆναι ὁ Στράβων μαρτυρεῖ. Μᾶλλον γȣ̃ν εἰκὸς τὸν ἐκτόπως ἀδόλεσχόν τε καὶ φλύαρον ȣ̓́τω παροιμιάζεσθαι.

Ο῾ δὲ Πλȣ́ταρχος, καί τινας ἀποίκȣς Κερκύρας, τȣ̀ς ἡμῖν ἄλλοθεν ἀγνοȣμένȣς καθυποβάλλει. Τȣ̀ς γὰρ Ε᾽ρετριεῖς αἰτιολογῶν (ἐν τῷ Ι΄. τῶν Ε῾λληνικ: προβλημ:) τί δήποτε ἀποσφενδόνητοι προσείρηνται; „Κέρκυραν (φησὶ) τὴν Νῆσον Ε᾽ρετριεῖς κατῴκȣν· Χαρικράτȣς δὲ πλεύσαντος ἐκ Κορίνθȣ μετὰ δυνάμεως καὶ τῷ πολέμῳ κρατȣ̃ντος, ἐμβάντες εἰς τὰς Ναῦς οἱ Ε᾽ρετριεῖς ἀπέπλευσαν οἴκαδε. Ε᾽πειδὴ γὰρ οἱ τῆς πόλεως αὐτȣ̀ς ἐν σφενδόναις ἀπεῖρξαν, ἐκ τȣ́τȣ τῶν ἀποσφενδονήτων αὐτοῖς ἐπετέθη τȣ̓́νομα.

ΚΕΦΑ΄Λ. ΚΒ΄.

Ε᾽πισφραγίζεται τὸ Βιβλιάριον, δυεῖν ἐπιγραφῶν Κορωνίδος δίκην προστιθεμένων, ἃς παρὰ Α᾽ποστόλȣ τȣ̃ Ζήνȣ Ε᾽νετίησι Μοντφαυκόνιος εἰς δῶρον λαβὼν, καὶ ἀπεκλατινίσας τῇ φράσει, διὰ τȣ̃ Ι᾽ταλικȣ̃ Η῾μερολογίȣ τύποις δεδημοσίευκεν, ὑπόμνημα ἀρχαιολογίας ἐπίσημον, κατ᾽ αὐτὸν εἰπεῖν, ἐσομένας. Τȣ́των δὴ τῶν ἐπιγραφῶν, τὴν μὲν προτέραν, ὡς μὴ Ε῾λληνιστὶ, μόνον δὲ Λατινιστὶ ἡμῖν ἐκτεθεῖσαν· καὶ ταῦτα, ȣ̓δὲ πρὸς τὸ ἀκριβὲς, (ὡς ὁ Συγγραφεὺς αὐτὸς ὑπῃνίξατο·) ἐκπεφρασμένην· ἄλλως τε δὲ, καὶ διεξιδικην λίαν ȣ̓́σαν, καὶ μηδὲν φέρȣσαν, ὅπερ ἂν καί τις βραχεῖα γȣ̃ν, ἐν Κερκύρᾳ ἐφ᾽ ἡμῶν ἐνδιασώζοιτο μνήμη: τȣ́των ἕνεκα παριόντες, τὴν δευτέραν ὧδε παρατιθέμεθα μόνην, παρὰ Μοντφαυκονίȣ ἀποκεκαθαρμένην, ἐκ Κυριακȣ̃ τȣ̃ Α᾽γκωνιτανȣ̃ ληφθεῖσαν, καὶ ἐξ Ω῾λστενίȣ, ἐν ταῖς παρασημειώσεσι, καὶ ἐπανορθώσεσι ταῖς εἰς τὸν Στέφανον: ἐν λέξει Σχερια.
Ε᾽χει δ᾽ ἑκατέρωθι οὕτως:

„ Πυνθάνεαι τίς ἔφυν, ξένε; τίς δ' ἐγενήθην;
„ Ἀρόδειτα (ἴσ: ὦ παροδῖτα) μάθε, ςὰς ὀλίγον πρὸ τάφων.
„ Γέννα μὲν Γλαῦκος με πατὴρ, τίκτεν δέ με μήτηρ
„ Χρυσογόνη, καὶ μεῦ δύσμορος ὐκ ὄνατο.
„ Τηλόθι γὰρ πάτρης Βειθυνίδος ὤλεσα θυμὸν
„ Ναυτιλίῃ κε . . . (ἴσ κεχρίῃ) νηΐτε μὴ πίσυνος.
„ Κεῖμαι δ' ἐν Σχερίῃ, παρὰ θεῖν' ἁλὸς ἠνεμόεσσαν,
„ Ὕςατα λυγρὸν ἐμοὶ δερκόμενος πέλαγος.

Καὶ ἄλλας δέ τινας ἐπιγραφὰς ἐπὶ ταῖς δυσὶ ταύταις, τῷ πρὸς Μοντφαυκόνιον δώρῳ προσέθηκεν ὁ ῥηθεὶς Ἀποςόλιος ὁ Ζῆνος, τὸν ἀριθμὸν τέσσαρας ἐπὶ εἴκοσι. Βραχυλογωτέρας μὲν αὐτὰς, ὐδὲν μέν τοι πρός γε τὸ προκείμενον ἡμῖν συντελύσας, ἃς κὶ διὰ τῦτο παραλειπτέον· τὰ γὰρ ἐμφερόμενα ἐν ἐκείναις ὀνόματα, οἷα περ ὁ Νικάνωρ, καὶ ὁ Φιλώτας, καὶ ὁ Φιλωνίδας, παρὰ τὸ μηδὲν εἰς τὸν σκοπὸν φέρειν, κὶ ἀπροσφυῶς, κὶ ἀπροσδιονύσως ὁ Μαρμαρᾶς ἀνεγίνωσκεν, ἐπὶ τῶν Νομισμάτων οἷς ἐπικεχάρακτο· οἷον τὸ ἔχατον τῦ Φιλονίδα, ἄνευ τῶν ἐπιτελευτίων ςοιχείων, ὕτως ἐπιγραφὲν, ἧπερ ἔθος: Φίλων: αὐτὸς Μαρμαρᾶς ἡρμήνευσε Λατινιςὶ: Amicorum. Ἔνθα δὲ ὁλογράφως ἔκειτο: Φιλωνίδας: αὐτὸς διήρει: Φίλον ἴδας, κὶ μετέφραζεν, Amicorum vidisti. Εἶτα καὶ τὸ Κερκυραίων Νικάνωρ μετελθὼν: Corcyraei victores εἶπεν ἐκλατινίσας, μὴ συνορᾶν ἔχων τὸ κύριον ὄνομα Νικάνωρ. Καί τοι γε καὶ ἐπὶ τὸ προσηγορικὸν μετακυλίσας, τὸ Λατινικὸν ὕφος αἰδεσθῆναι γῦν ὤφειλε τῆς

συντάξεως· καὶ οὐχὶ Corcyraei victores, ἀλλὰ Corcyraeorum victor ἔδει εἰπεῖν· ἢ γοῦν, de Corcyraeis victor.

Ὡσαύτως δὲ τὸν Μαρμαρᾶν ἰδεῖν ἐστὶ χηροῦντα, ἐν τῷ ἀναπτύσσειν τὰ Κ Ρ Κ, τὰ ἐν τοῖς Κερκυραϊκοῖς Νομίσμασι συνεχῶς ἀπαντῶντα, ἅπερ οὐδὲν σημαίνει ἀλλ᾽ ἢ τὰ Κόρκυρα ἢ τὰ Κέρκυρα, καθάπερ εἰώθει λέγεσθαι ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ὑπομνήμασιν ἡ Κερκύρα πολλάκις. Ἐξ ὧν τούτων ἁπάντων ἐμφανὲς γίνεται τὸν Μαρμαρᾶν ἐξ ἴσου ἐνδοκιμηκέναι, τό τε ἱστορικὸν εἶδος, καὶ τὸ Ἑρμηνευτικὸν μετερχόμενον.

Περὶ τούτου Βανδούριος ἐν τῇ Νομισματικῇ Βιβλιοθήκῃ τοιάδε ἔχει: Andreas Marmora, nobilis Corcyrenſis, patriae ſuae Hiſtoriam Italico ſermone ſcripſit, in octo libros diſtributam; quorum primi duo Hiſtoriam complectuntur, ex quo incoli coepit inſula, donec libertatem amiſit. Tertius eandem continuat, usque ad Conſtantinum. His libris addita ſunt in quinque Tabellis aeneis Numiſmata ad ſexaginta in Corcyrâ cuſa. Qua in re cum de patria ſua bene, tum etiam de litteratis non male meruit Marmora, tam etſi in eorum diſcriptione a vero ſaepiuscule aberraverit. „(Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς Κερκυραῖος τῶν εὖ γεγο„νότων, συνέγραψεν Ἰταλιστὶ ἱστορίαν τῆς πατρί„δος αὐτοῦ ἐν Βιβλίοις ὀκτώ· ὧν τὰ μὲν πρῶτα δύο, „περιέχει τὰ ἐξ οὗπερ ἡ Νῆσος οἰκεῖσθαι ἤρξατο, „ἄχρις οὗ τὴν ἐλευθερίαν ἀφῄρηται. Τὸ δὲ τρίτον „ἐφεξῆς, τὰ ἕως γ᾽ ἐπὶ Κωνσταντῖνον τὸ Κράτος ἀνα„δυσάμενον. Τοῖς ῥηθεῖσι Βιβλίοις προσέθεινται, „ἐν πέντε πίναξι χαλκοτύποις τὰ ἐπ᾽ αὐτῆς Κερκύ„ρας χαραχθέντα Νομίσματα, τὸν ἀριθμὸν ὡς „ἑξήκοντα. Ἐφ᾽ οἷς καὶ χάριν ἑαυτῷ περιεποιήσα-

„τὸ παρὰ τοῖς ὁμοπατρίοις ὁ Μαρμαρᾶς ἀγαθὴν,
„καὶ μὲν δὴ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν ἐλλογίμων,
„ὀυδέν τι χείρονα: καί περ ἐν τῇ περιγραφῇ τῇ τού-
„των ἐνίοτε τοῦ ἀληθοῦς παρενήνεκται.

Μᾶλλον μὲν οὖν καὶ λίαν συνεχῶς: οὐ μόνον γὰρ ἐν τῷ τὰ παλαιὰ Νομίσματα ἀναπτύσσειν, ἀλλὰ κἀν ὅλῃ τῇ συγγραφῇ τῆς κατ' αὐτὸν ἱστορίας, λίαν ἀποπεπλάνηται Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς. Οἵαν δὲ ἄρα ἐπὶ τῷδε αὐτοῦ τῷ Φιλοπονήματι ἔυρατο χάριν, αἱ ἐκείνων αἰτιάσεις τε καὶ ἐπιμέμψεις δηλοῦσιν, ἐν μηδενὶ λόγῳ τιθεμένων, τὴν τῶν ὑπ' ἐκείνου τῇ ἱστορίᾳ παραδοθέντων ἀλήθειαν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ γοῦν πολλαχοῦ, ἐν τῷδε ἡμῶν τῷ Βιβλιαρίῳ τὸν Συγγραφέα αὐτὸν διετελέσαμεν ἀπελέγξαντες, οὐκ ἐυσεβὲς ἡγούμεθα, τὸν τελευταῖον ὅρον τῷ πονηματίῳ ἐπιθέσθαι, πρὶν ἢ τῷ ἀναγινώσκοντι προϋποθέσθαι, ὅτι τὰ τοσαῦτα πλάσματα, οἱ τοσοίδε λῆροι, αἱ οὕτως ἀηδεῖς, καὶ πέρας ἀηδείας οὐδὲν ἔχουσαι κομψότητές τε καὶ αἱμυλίαι, αἷς ἡ ἱστορία ἐκείνη καταῤῥυπαίνεται, οὐδόλως τῷ Ἀνδρέᾳ τῷ Μαρμαρᾷ εἰσὶν ὀφειλόμεναι, ἀλλ' Ἰταλιώτῃ τινὶ Γραμματεῖ, τῷ (ὡς ἔκ τινων παρειληφὼς ἔτυχον) ἐπὶ τῇ συγγραφῇ τῆσδε τῆς ἱστορίας, τῷ Μαρμαρᾷ τὸν ἑαυτοῦ προσχρήσαντα κάλαμον. Ἐκ γὰρ τῆς τοῦ Ἰταλιώτου τούτου ὑπουργίας ξυνέβη, τὰ πρὸς κανόνα ἱστορίας ἐπαληθευούσης ὑπὸ τοῦ Μαρμαρᾶ συλλεγέντα, μυθοπλασίας μᾶλλον, ἢ ἱστορικῆς ἐκθέσεως μόρφωσιν ἀμφιέσασθαι.

ΤΕ'ΛΟΣ.

Παροράματα.

Σελίδ:	ςίχ:	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
2	10	καὶ γῆν	καὶ γῆν,
3	1	λόγῳ	λόγῳ,
—	14	Ὅμηρος	Ὅμηρος,
—	18	περιγράψαι	περιγράψαι:
4	5	Παλλὰς τ',	Παλλὰς τ'
—	18	παλαιοτέρων	Παλαιοτέρων
—	23	ἕπεσθαι	Ἕπεσθαι
5	14	Ἐρεχθεὺς	Ἐρεχθεύς,
—	15	κλεϊζόμενοι,	κλεϊζόμενος,
7	4	πάροδος,	πάροδος
9	1	δε	δὲ
—	4	ὅτι	ὅτι,
—	17	Σεββίϐ	Σεββίϐ:
—	24	θνήσκοντας,	θνήσκοντας·
—	27	βαλ'	βάλ'
10	3	γυναιξίν:	γυναιξίν
—	10	λέκτρασι,	λέκτροισι,
—	18	τεμένη	τεμένη,
11	6	Ἱερᾶς	Ἱεράς
—	7	ἀγρὸς	ἀγρὸς,
—	16	οκύκλος	ὁ κύκλος,
—	17	Πολη δεύκης	Πολυδεύκης
12	17	ἆξον.	ἆξον.
13	7	Ἐλλήνων	Ἑλλήνων
—	9	ἑλομένων,	Ἑλομένων
—	12	κᾷν	κἀν

Σελίδ:	ςίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
—	13	Ποσιδῶνος·	Ποσειδῶνος.
—	21	καθαρευέσῃ	καθαρευέσῃ,
14	2	ἐξειληΦοσι	ἐξειληφόσι
—	8	διεξῶν	διεξιὼν
—	9	θύσοντας,	θύσοντας:
—	17	κόρυμβος	κόρυμβες,
—	19	αὐτῶν	αὐτὸν
15	13	τοιῦτον	τοιῦτον δὲ
—	18	Ποσιδῶνος	Ποσειδᾶνος
16	19	ἡ τῆς δεισιδειμονίας	ἡ τῆς δε τῆς δεισιδαιμονίας
—	22	Ε῎λλησι	Ε῞λλησι·
—	26	τὰ παλαιότερα,	τὰ δὲ παλαιότερα,
17	1	Φαρίοις,	Φαρίοις,
—	4	χέσεις	χέσεις,
—	6	προπαρασκ.	Προπαρασκ.
—	12	τῦς	τὺς
—	23	συμβεβηκοσι	συμβεβηκόσιν
18	10	Μασεσίλία,	Μασσισιλίᾳ,
19	14	χρυσῦ	χρυσῦ,
20	6	μερῶν	μερῶν,
20	11	Ἱεροποιὺς	Ἱεροποιὺς,
—	11	ναα Φύλακας	ναωφύλακας,
—	21	Ε᾿πείργεται.	ἀπείργεται.
21	21	το ῦς	τοὺς
23	14	ὑδρηναμένη,	ὑδρηναμένη,
—	23	νεοπληνεῖ	νεοπλυνεῖ
24	15	καλησι	καλῆσι
—	22	παρῆν	παρὸν,
25	16	Α᾿λικαρν:	Ἁλικαρν:
26	1	ἐξιλαθεῦσαι	ἐξιλασεῦσαι

Σελίδ.	ςίχ.		ἀνάγνωθ.
—	1	τȣ̃ Ἱερέως	τῷ Ἱερεῖ
—	6	λήμῃ	λύμῃ
—	7	ὀνομαϛθέντος :	ὀνομαϛθέντος ,
—	21	διδόναι τε	διδόναι τε ,
—	21	ζητεῖν	ζητεῖν ,
—	22	πρῶτον	πρῶτον :
27	9	Ὀδυσσεὺς Κοινῇ	Ὀδυσσεὺς· κοινῇ
—	10	ἡγȣ̃ντο	ἡγȣ̃ντο ,
—	20	Ἔρχεω	Ἔρχευ
—	23	Τῷτοι	Τῷ τοι ,
—	26	αὐτȣ̀ς	αὐτȣ̀ς,
—	29	προσεπαγγέλλεται	προσεπαγγέλλεται ,
28	22	ουςυχημάτων ,	δυςυχημάτων ,
29	3	(ἐν Εἰδυλ	(ἐν Εἰδυλ.
29	10	ἐρέψας	ἐρέψας ,
—	26	Ὁμήρῳ τε	Ὁμήρῳ τε ,
30	13	οἷς τισιν :	οἷς τισιν ,
—	15	ὁ Παυσανίας	ὃ Παυσανίας
—	24	Τροϊάδες	Τρωϊάδες
31	2	ἄγȣσαι	ἄγȣσαι.
—	12	πέπλαν	πέπλων
—	13	ἔξομεν.	ἔξομεν ;
—	18	ἅπτεσθαι ,	ἅπτεσθαι
—	22	ἄνθρωποι	ἄνθρωποι ,
32	7	κἀν	κἀν
—	7	δῶρα , ἢ θυσίας	δῶρα καὶ θυσίας ,
—	8	καλονὴν	καλλονὴν
34	7	πρ. σείρηνται	προσείρηνται ,
—	7	Ἱερον	Ἱερὸν
35	5	ἔσας	ὖσας ,
—	11	ρωμᾶοι	ρωμαῖοι

A 2

Σελίδ.	Στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
36	7	αἱ πάλαι	αἵ πάλαι
—	16	δὶ ἀλφίτε	δὶ ἀλφίτε,
37	2	Σφαγιασμῶν·	Σφαγίων·
38	5	ἑςιάσεσιν·	ἑςιάσεσιν·
—	16	γεωργος	γεωργός
39	1	ἡληκία	ἡλικία
—	4	ῥέζει	ῥέζει
—	7	Θαμὰ παμμέλωνες.	θαμὰ παμμέλανας.
—	9	πάλαγες	πελάγες
—	19	ἦ	ἦ
—	26	κερα	κέρα
—	27	κέρησιν	κέρασιν
40	16	συνεχως	συνεχῶς
41	11	Aſtacio	altaria
—	—	Alſas	Altas
—	12	(ὑψυλὰς ἄλλως:)	(ὑψηλὰς ἀλωάς:)
—	13	ἴνδολμάτων	ἰνδαλμάτων
—	15	πελάγες	πελάγες,
—	15	παρὰ τοῖς	παρὰ ταῖς
—	17	βωμον	βωμὸν
—	18	ὑπερ	ὑπὲρ
—	21	κἀν ἄλσεσι, κἀν	κἀν ἄλσεσι κἀν
—	24	Σπερχειε,	Σπερχειε
—	25	ἔρεξαν	ἔρεξαν,
42	6	Πολιδέυκης	Πολυδέυκης
—	15	ὕπεθρον	ὕπαιθρον
—	18	βωμὸν	Βωμὸν,
—	24	δημοσία	δημοσίᾳ
—	24	θύειν,	θύειν
—	26	ἀεὶ	ἀεί

Σελίδ:	ϛίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
43	15	Ἐχερονίψαντο,	Ἐχερνίψαντο,
—	20	κἀν	κἀν
44	6	μαινο)	μαινομ:)
—	11	ἀνȣλοχυτεῖν.	ἀνȣλοχυτεῖν.)
—	15	χερνιβὰ τ'	χέρνιβά τ',
—	16	Ἀθήνῃ	Ἀθήνῃ
—	23	ἐδεήσεις,	αἱ δεήσεις,
45	14	ἡδειρὴ	ἡ δειρή
—	15	πρῶτα	πρῶτα,
—	17	χθονοὶ	χθονὸς
—	23	Μεσηνιακ:	Μεσσηνιακ:
46	17	Ομηρος	Ομηρος
—	19	Μνρȣ̀ς	Μηρȣ́ς τ'
—	22	Αἴψα	Αἶψα
—	22	διέχευον.	διέχευαν·
47	12	πρεσήγετο:	προσήγετο:
—	14	Εἴδιλ:	Εἴδυλ:
48	5	περιφρανδέως	περιφρανδέως,
—	9	ἑπτά	ἑπτὰ
—	13	Αἰθιοπῆας	Αἰθιοπῆας,
48	18	Ἀθήναιος	Ἀθήναιος,
—	18	Ἀριϛοτέλην	Ἀριϛοτέλην,
—	20	θόινη,	θοίνη·
—	20	ἐκθόινης	ἐκ θοίνης,
—	21	ἐγένετο,	ἐγένετο·
—	25	ὑπαιδȣμένοις	ὑπαιδȣμένοις,
—	27	τῶν θνητῶν	τὸν θνητῶν
49	3	Τὰ δ' ἄλλα	Τὰ δ' ἄλλα,
—	4	ἡμέραις	ἡμέραις,
—	14	ὀλοῆς,	ἀλωῆς,

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
—	18	ἐξόχως	ἐξόχως,
—	22	Ἱερῶν	Ἱερῶν,
—	23	ἀνήκοντα	ἀνήκοντα,
—	24	χερσί	χερσί
50	13	νεὼν	νεὼν,
—	14	ὄν τα	ὄντα,
51	6	Σείδα	Σείδα
—	7	ἐκκαίδεκα	ἑκκαίδεκα
52	26	πολυορκουμένης.	πολιορκουμένης·
53	1	καθωσιώσαντος·	καθοσιώσαντος·
—	7	διαδιεξάμενον,	διαδεξάμενον,
—	19	τελευτόντων	τελευτώντων
—	22	αὖ δὴ	αὖ δή,
55	2	Ἐνιαυτὸν	ἐνιαυτόν,
—	5	Δαίμονας.	Δαίμονας:
—	16	τελετῆς	τελετῆς,
—	21	ἀναρύξας.	ἀνορύξας
56	15	ἀπεκτείνατο	ἀπεκτείνετο
57	5	Βωμοῦς	Βωμούς
—	13	ἐὰ	ἐὰν
—	18	ὡς ὁ	ὡς οἱ
—	20	Ἀπόλλων.)	Ἀπόλλων.)
—	21	ἐναγίσματα	ἐναγίσματα,
—	23	Φιλοστράτω	Φιλοστράτῳ
58	19	νιᾶτο	ἠνιᾶτο
59	20	Λοετροχύον	Λοετροχόον
61	2	μέλισσάν τε	μέλισσόν τε
—	7	ζεῖν	ζῆν
62	15	τόν δ'	Τό δ'
64	19	ἀπὸ τὸν	ἀπὸ τῶν

Σελίδ.	στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
—	22	ἄλλοι	ἄλλοι :
66	2	Ἀχιλλεύς	Ἀχιλλεύς ,
67	12	ἀνεβράχη.	ἀνεβρέχθη.
—	19	στονόεσσα	στονόεσσα ,
—	21	κατεκαίετο	κατεκαίετο ,
68	1	κήδει	κήδει ,
68	10	λάρνακι ἐταμίευσε ,	λάρνακι Ἀχιλλεύς ἐταμίευσε ,
—	21	ὀνομάζει	ὀνομάζει ,
69	6	προεχεδίαστο	προεχεδίαστο ,
—	24	τρέχοις)	τρέχοις ,)
71	6	Θεοκρίτος	Θεόκριτος
73	4	ψυχὰς	ψυχάς ,
—	4	Ἅδου	Ἅδου ,
74	21	Πλουτάρχῳ	Πλουτάρχῳ ,
—	25	Ἱπποεδρομίας	Ἱπποδρομίας
75	20	Ὁμήρω	Ὁμήρῳ
76	7	πτήσεως	πτήσεως ,
—	11	volucram	volucrum
—	16	Τηλεμάχῳ	Τηλεμάχω˙
—	25	ἀπὸ	ὑπὸ
77	19	Εχομένως	Ἐχομένως
—	29	ἑμήρω	Ὁμήρῳ
79	1	ἐρχομένῳ το ,	Ἐρχομένῳ τα
80	7	ἀπεφήνατο	ἀπεφήνατο
—	11	ἢ τοῖς	ἢ τῆς
—	14	ψυχάς	ψυχάς ,
—	18	Αἴσωνα δὲ	Αἴσωνα δὲ ,
—	25	Ὀδυσσέως	Ὀδυσσεύς
82	13	στοιχείος	στοιχείοις
—	22	Πρωτέως	Πρωτέως ,

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
—	26	δήμοις	δήμοις,
83	7	ἐπωδῶν	ἐπῳδῶν
84	20	Ἀκεςέρων	Ἀκεςόρων
86	24	Ἱςωριῶν	Ἱςοριῶν
90	19	ἀπιφαίνοιτο,	ἀποφαίνοιτο,
92	6	προσόδων	προσόδων,
—	15	ὄγκȣ	ὄγμȣ
93	4	ἔδωτίνησι,	ἔ δωτίνησι,
94	6	ἐπιςηρίζοντο:	ἐπεςηρίζοντο:
—	22	δεδῶναι	δεδωκέναι
—	23	θράυσανον κέ	θράυσανον
—	25	ἐλαίας	ἐλαίας,
95	11	Perea	Per ea
—	13	habebant	habebant,
—	13	Graece	Graeci
96	16	ἐξȣσία	ἐξȣσία,
—	17	ἐξονόματος	ἐξ ὀνόματος
—	19	δικάζωντες,	δικάζοντες,
101	22	ῳ περ	ᾧπερ
103	5	ςράτȣ	ςρατȣ̃
—	18	ἶξε	ἶζε
104	9	δημαγορήσας,	δημηγορήσας
105	20	ὅτω.	οὕτω.
—	22	αἰξιῶν	αἰζηῶν
106	2	θέμης	θέμις
—	8	εἶπεν	εἶπεν·
—	21	ἐμφιλοχορεῖν	ἐμφιλοχωρεῖν
107	10	βασιλέυσιν	βασιλεῦσιν·
—	10	ἐπὶ	ἐπεὶ
108	21	Πηλῆ,	Πηλῆ',

Σελίδ.	Στίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
110	4	ἐξαργάσαθαι	ἐξεργάσαθαι
112	9	ἐμφανἐσματον,	ἐμφανέσατον,
—	25	Κλεωτοσύνη θ'	Κλεπτοσύνη θ',
—	25	ὅρκῳ τε	ὅρκῳ τε·
113	22	Πελίες	Πυλίες
—	23	ἣν	ἦν
114	1	προλυμηνόμενος,	προλυμηνάμενος,
115	19	amplitaſſe	emptiſaſſe
—	20	ἐντυχεςέραις,	εὐτυχεςέροις,
116	22	ἑκατόμβοι	ἑκατόμβοὶ
118	8	διαςέλεσιν,	διαςέλλεσιν,
—	24	Δίο	Διό
121	12	νίκει	νίκη
—	13	Πινδάρω	Πινδάρῳ
125	19	ἄλοχον	ἄλοχον
—	24	Ἡ βης	ἥβης
128	22	Φράζει	Φράζει,
130	12	αἐτίῳ,	αἐτίῳ:
—	12	Σχολιαςὴν:	Σχολιαςήν,
—	21	δαΐδω	δαΐδων
131	1	ὥσαύτως	ὡσαύτως
—	2	Πῦρ	Πῦρ
133	5	ειμαθ'	εἵμαθ'
—	11	ἀπελαύνεσαι	ἀπελαύνεςαι
—	22	καὶ τῷ ὕμνῳ	κἀν τῷ ὕμνω
134	3	ἐρύθαι.	ἐρύθαι.
—	15	λέκτρον	λέκτρον,
136	3	κανωνίαν	κοινωνίαν
—	10	Ἥβης·	ἥβης·

B

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
—	16	πράγμα	πρᾶγμα
137	1	palva	ſalva
—	2	frocis	proſis
—	7	Μαυτινεῦσι	Μαντινεῦσι
—	22	φοίνιξ,	Φοίνιξ,
—	23	ἅς ἐπαρώμενος	ἅς ἐκεῖνος ἐπαρώμενος
—	24	καθ' ἑαυτῷ	κατ' ἀυτῷ
138	7	ἔσσι	Ἔσσο
—	25	προίκας	προῖκας
140	9	ἐκ ἠθέλησε	ἐκ ἠθέλησε συγγενέϑαι
—	16	(ἐχ βίβλ:	(ἐν βίβλ:
141	4	ἀρχαιοτάτης	ἀρχαιοτάτοις
—	22	παυσανίας	Παυσανίας
142	2	ἀγωγής	ἀγωγῆς
—	11	ὁ σ'	ὅς
—	17	ἔσι	ἔσῃ
143	1	αι μητέρες	αἱ μητέρες
—	13	συτίζει,	σιτίζει,
—	25	μνήμης	μνήμης
144	18	φονῇ	φωνῇ
145	19	Φιλαμμονίδης	Φιλαμμωνίδης
148	1	πράγμα	πρᾶγμα
—	26	metuerunt	meruerunt
149	12	τις	τὶς
—	15	ληΐσατο	ληΐσσατο
150	1	δεδελομένην	δεδελωμένην
—	3	Achilieae	Achilleae
—	10	Α'ττικὰς	Α'ττικάς,
—	23	ἐξανδραποδιζόμεναι	ἐξανδραποδιζόμεναι

Σελίδ: ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι
— 25	(παρα	(παρὰ
153 8	ἐπειδὰν	ἐπειδὰν
— 12	ἑτάρῳ	ἑτάρω
— 15	Βȣκολιαδῶν	Βȣκȣλιαδῶν
155 12	ἔντο	ἔντο
157 16	διαθεσπιθεις	διαθεσπιθείς
— 21	σπȣδῆς	σπȣδῆς·
— 25	Θοίνην	Θοίνην
159 3	πεφυτυμένα	πεφυτευμένα
— 7	παρῆν	παρῆν
— 10	ἐν αἷς τραπέζαις	ἐν τραπέζαις ἃς
— 16	μεγάλη	πολλή
— 19	(συμποσ.	(Συμποσ.
160 1	Ὁμήρω	Ὁμήρῳ
161 7	γὰρ	δὲ
— 16	καὶ	καὶ
— 26	ἐγκομιάζων·	ὀνομάζων·
163 9	παρεσκεύαθαι	παρεσκεύασαι
— 27	ην,	ἦν,
171 6	ὦρτο.	ὦρτο.
172 1	περιττοτέρος	περιττοτέρως
— 2	ἀπετέθη,	παρετέθη,
— 13	ἐν τοῖς	ἐν ταῖς
— 26	ἔδρην	ἔδρην·
173 3	συμποσιακ:	Συμποσιαν:
— 14	(αἰνειάδ:	(Αἰνειάδ:
— 21	ſextic:	ſextii
— 23	Επειτα	Ἔπειτα
— 24	συνῆπται:	ὑποσυνῆπται:

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι:
176	7	Ο῾σαύτως	ὥσαύτως
177	23	τα	τὸ
178	3		
—	6	ςραπώτῃ	ςρατιώτῃ
—	14	οἱ τοιάδε	ἢ τοιάδε
—	19	πάσιν	πᾶσιν
179	12	ἑςιασιν	ἑςίασιν
180	3	προσεγγυζέσης	προσεγγιζέσης
181	11	ἀπήργοντο	ἀπήγοντο
—	17	truculento.)	Truculento)
182	2	ἔντο	ἔντο
184	3	οἱ οχίτων·	ἐωχίτων·
185	4	Λῦνεν.	Δῦνεν.
—	24	ἔσαθ'	ἔσαθ'
186	8	περεβαλομένη	περιβαλομένη
188	13	ὕοι	ὗοι·
189	13	ἑρμηνέυει.	ἑρμηνεύει,
—	22	δἰ ου	δἰ οὗ
190	16	ἔνεικαν	ἔνεικαν.
192	8	δὲ συνάμματος	δὲ διὰ συνάμματος
—	9	ἀντιπροσκαλȣμενȣς,	ἀντιπροσκαλȣμένȣς ,
193	14	παρασκευαζόμενος	παρασκευαζόμενος :
194	3	κατελάμβανον	κατελάμβανον.
—	7	δο ȣ	δοκȣ̃
—	7	ἄχρις	ἄχρις ȣ̃
195	1	συγχνάκις	συχνάκις
—	2	λεγων·	λέγων :
—	12	καθυπερθεν	καθύπερθεν
—	21	δασείας τριχώδεις	δασείας , τριχώδεις ,

Σελίδ.	ςίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
196	3	οὔτω	οὕτω,
—	10	ςήθει	ςήθεϊ
197	14	γίνεται	γίνεται,
198	7	βιβλήαται	βεβλήαται
—	8	(ἐν τᾶ	(ἐν τῷ
—	14	σωκρ.	Σωκρ.
199	6	Δεῖπνῳ	Δείπνῳ
—	19	μηδαμῶς	μηδαμῶς,
—	20	χριθέντας	χριθέντας,
200	5	εξικμάσιαν	ἐξικμασίαν
—	10	προεληλυθέναι·	προεληλυθέναι,
—	12	παλαιοῖ	παλαιοί
—	16	ποιεῖν	ποιεῖν,
—	22	σηνήθως	συνήθως
—	26	ὅτωσὶ	οὑτωσὶ
201	18	λȣτρᾶ	λȣτρὰ;
—	23	perfugis	pertugio
202	8	οὔτως	ὅτως
—	18	ἔυοσμων	εὐόσμων
—	27	τȣ́τȣ	τȣ́τȣ,
204	8	(ἐντῶ	(ἐν τῷ
206	27	ἄγνως	ἁγνὼς
208	1	Ἀλκινόοιο	Ἀλκινόοιο.
211	25	Γηναικωνίτις	Γυναικωνίτις
212	10	ταμεῖα	ταμεῖα,
—	14	Ὀδυσσέως	Ὀδυσσέως
—	14	(Ὀδ	(Ὀδ:
—	19	ἐπέρησε	ἐπέρυσε
—	23	τὰς τȣ	τὰς τȣ̃

Σελίδ:	στίχ.	ἀντί.	ἀνάγνωθ:
—	25	ἀπέλλυσε	ἀπέλυσε
213	4	καὶν τικρύ	κατάντικρυ
—	11	ἐκδομήσωσιν	ἐκδομήσωσιν,
215	4	ἄναξ	ἄναξ,
216	22	ὠνόμαζον	ὠνόμαζον.
218	22	ἔφατ'	ἔφατ',
222	4	ἐναβρυνόμενος	ἐναβρυνόμενος.
—	11	Ὀδυσσέως	Ὀδυσσέως,
—	12	τῷ Πολυφύμω,	τῷ Πολυφήμῳ,
224	16	φιλας	φίλας
224	23	Λατινοις,	Λατίνοις.
226	24	Homines	Hominis
230	1	Ἀχιλλεῖ τε	Ἀχιλλεῖ τε,
232	1	Ἀχιλλευς:	Ἀχιλλεύς:
234	1	Ἄλλως	Ἄλως
237	1	ἐπάργυρος	ἐπάργυρος,
—	8	διεκμετρίσεως	δὶ ἐκμετρήσεως
—	15	ἐγκρινομεύοις	ἐγκρινομένοις·
238	17	χάριν κατεσκευάζοντο,	χάριν καὶ σταθμοὶ κατεσκευάζοντο,
240	22	ἔμφανές	ἐμφανές
—	22	Ἱέρας	Ἱερᾶς
243	1	Βένθεσι	Βένθεσιν
244	9	Κεβοιόνην,	Κεβριόνην,
250	20	το τῆς ᾅδης,	τὸ τῆς ᾅδης.
255	1	οἱ Δηλιάδες	αἱ Δηλιάδες
262	1	Ὀλιμπιάσι	Ὀλυμπιάσι
—	6	Ῥαψῳδίας	Ῥαψῳδίας,
264	12	πότεροι	πότερος
—	18	Ἔπωϋ	Ἔπειϋ

Σελίδ.	στίχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθι:
—	26	Terre	Ferre
266	1	ὀλα	ὅλα
268	13	μετα' τὸν	μετὰ τῶν
277	8	αλλων	ἄλλων
—	8	την	τὴν
278	12	ἐλατος	ἐλατὸς
—	15	χαλκον.	χαλκόν.
279	14	ἀπηώρησο	ἀπηώρητο
288	23	πέριφήτης	Περιφήτης
289	10	Μεμνονεὶς	Μεμνωνεὶς
—	13	μέρος, τὸ ἄκρον τὸ	μέρους, ἢ τοῦ ἄκρου τοῦ
—	17	Εὐτέρπη	Εὐτέρπῃ
—	24	κνήμας	κνημίδας
290	3	ἔργοις	Ἔργοις
—	7	Δουκρήτιος	Λουκρήτιος
293	2	ἄργον	Ἄργον
—	9	Ἡλιακοῖς	Ἡλιακοῖς
297	12	παρῆρον	παρόρον
301	7	μιλτοπάρηοι	μιλτηλεφέες
308	25	ἐθλοῦς,	ἐθλούς,
310	3	συνεχεσθαι	συνέχεσθαι
311	19	ἀλαηκτὸν	ἀλαλητὸν
315	5	Νίξ	Νίζ
—	13	γοῦν	γοῦν
316	1	φλεγμοναῖς	φλεγμοναῖς
318	12	αὐτους	αὐτούς
319	22	τη μὲν	τῇ μὲν
321	1	χ.	ς.
326	3	παρεδωκεν	παρέδωκεν

Σελίδ.	σίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
329	16	μετοχετεύθησαν.	μετωχετεύθησαν.
333	12	Ε῾ρμόλαος	Ε῾ρμόλαος,
334	13	ὑπέθεσο,	ὑπέθετο,
335	3	ὠνομασθῆναι	ὀνομασθῆναι
—	4	Α῎λ λοι	ἄλλοι
—	21	πόντω	πόντῳ
336	13	ἐκ σχήματι	ἐκ ἐν σχήματι
—	15	πος	πως
337	2	Σχολιαστής	ὁ Σχολιαστὴς
—	15	ἐκ τοῖς	ἐκ τῆς
—	19	θηγατερων	θυγατέρων
—	22	πολ᾽	Πόλ:
338	7	Εἰρηνικῶς	Εἰρηνικῶς,
—	8	καθάπερ	καθάπερ,
—	23	γραφη	γραφῇ
339	14	Γέωργ:	Γεωγρ:
—	20	ὑψικόρυμβος	ὑψικόρυμβος,
340	1	ἄλλοι	ἄλλοι
349	1	αλοχον	ἄλοχον
—	11	ἐν τῆς περὶ τοῖς	ἐν τοῖς περὶ τῆς
350	14	ἐξεφραάσθη	ἐξεφαάνθη
352	18	θάλαμος	θάλαμος,
352	23	τελετῇ	τελετῇ,
354	14	ναυαγήσας	ναυαγήσας,
356	1	πλάνης	πλάνης,
—	16	πενταχηνὴν	Πενταχηνήν
—	24	ὑποβολιμαία	ὑπαβολιμαία,

Σελίδ:	Στίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
357	2	περὶ δὲ τάτȣ	περὶ δὲ τὰ τȣ̃
364	6	δόμων	δομάτων
366	6	οὐδ' ἥμοὶ	Οὐδ' οἵ μοί
—	11	Οἶ ἔποτε	Ὀἶ ἔποτε
369	18	ἥμων	ἧ μᾶν
371	17	Οἶ	Ὀἶ
372	23	διὰ της	διὰ τῆς
378	24	ἀχλήν	ἀχλύν
380	8	πεφιλοπονημένοις	πεφιλοπωνημένοις
—	12	παρατηρήσεσι,	παρατηρήσεως,
—	25	ἄραρος	ἀραρὸς
383	5	ἀπωτέρω	ἀσσοτέρω
387	2	ἰρχηθμοῖο,	ὀρχηθμοῖο·
—	10	πόλυβος	Πόλυβος
—	16	ἀμειβομένῳ,	ἀμειβομένω,
393	27	πεποιμένων,	πεποιημένων,
394	18	ἀσελγενειν,	ἀσελγαίνειν,
395	20	οταν	ὅταν
398	14	ὀπορῶν	ὀπωρῶν
401	2	καταμηύσωσι	καταμηνύσωσι
—	19	παρεχηκόσυ	παρεχήκασι
—	23	Ὅμηρας	Ὅμηρος
402	1	Γȣβενάλιος,	Γȣβενάλιος γȣ̃ν,
—	12	Cyanes	cyanea
—	14	Porcis	porcis·
403	3	οἰνόλειπτος	οἰνόληπτος

Σελίδ:	Στίχ.	ἀντὶ.	ἀνάγνωθ:
—	18	ἐμεν	ἔμεν
404	12	Λυκιανὸς	Λυκιανός δὲ
409	17	παταμὸν	ποταμὸν
419	1	Εἶναι	Γ̃ναι,
423	1	ὄροι	ὅροι
—	2	πεποίηνται	πεπόινηνται,
—	12	ἀπσκειμένας,	ἀποκειμένας προσέπλει,
424	19	πληγεῖσειν	πληγεῖσαν
427	25	ἁπόςασις	ἀπόςασις
—	26	προκοπίυ,	Προκοπίυ.
428	6	χερσικράτυς	Χερσικράτυς
—	7	περὶ δὲ δὴ τοῖς	περὶ δὲ δὴ τῆς
—	17	φωτίῳ	Φωτίῳ
430	17	Τρέϊλον,	Τρώϊλον,
431	3	ὅτέ-τῷ	ὅ τέ τῳ
—	12	Διόδορος,	Διόδωρος,
—	17	Τροϊκὰ-	Τρωϊκὰ
—	20	διατείνονται	διατείνονται·
432	7	λαβῦσαι	λαβῦσι
—	10	προσρῆσθαι	προχρῆσθαι
—	17	Α῾ρδυίνυ	Α῾ρδυίνυ,
—	19	ἐνορᾶται	Ε᾿νορᾶται,
434	25	ἐπὶ μαρτυρῦντος,	ἐπιμαρτυρῦντος,
435	7	σεκψώμεθα	σκεψώμεθα
436	9	ἁποικηςὰς.	ἀποικιςὰς.
437	23	ἀπαραλλάκτως	ἀπαραλλάκτως.
439	17	τὸν τ᾿ ροπον	τὸν τρόπον
—	18	τ, ῇ	τῇ
—	19	Ναυτ, ικῷ	Ναυτικῷ
440	22	ἐκκομίσαι,	ἐκκομίσῃ,

Παροράματα

Σελίδ:	Στιχ.	ἀντὶ	ἀνάγνωθ:
—	23	ὁδὲ Θεὸς ὁ ἐν	Θεὸς ὁ ἐν
441	2	νομίζεσι·	νομίζεσιν.
—	20	δεκάτη	δεκάτη,
442	1	Κριτε	Κριτίε
—	13	ἀνενυχθέντα	ἀνενεχθέντα
443	21	τὶ χαλκεῖον	τὸ χαλκεῖον
—	7	πλεῖον ἢ	πλεῖον ἤ
—	9	περιηγήσει:	Περιηγήσει:
444	14	παροιμιογράφων	Παροιμιογράφων
—	28	παροιμιογράφων	Παροιμιογράφων
445	7	Ερ τριεῖς	Ἐρετριεῖς
446	6	Βειθυνίδος	Βηθυνίδος